# ÚZEMNÝ PLÁN
# VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU
# TRENČIANSKEHO KRAJA

## TEXTOVÁ ČASŤ

obstarávateľ

**Krajský úrad v Trenčíne**
**Odbor životného prostredia**

**BRATISLAVA**
marec 1998

A-Ž projekt

# RIEŠITEĽSKÝ KOLEKTÍV:

| | |
|---|---|
| **Hlavný riešiteľ** | Ing. Mária Krumpolcová |
| **Zodpovedný riešiteľ urbanizmus** | Ing. Mária Krumpolcová<br>Ing. arch. Želmíra Kalinová<br>Ing. arch. Silvia Brezníková<br>Ing. arch. Tibor Skalák |
| **Demografia a bývanie** | Ing. Terézia Okšová |
| **Sociálna infraštruktúra** | RNDr. Soňa Smiešková |
| **Hospodárska základňa** | E.T.E. vos. |
| **Priemysel a stavebníctvo** | E.T.E. vos. |
| **Nerastné suroviny** | Mgr. Jana Trenčanská |
| **Poľnohospodárstvo** | RNDr. Magdaléna Kučerová<br>Ing. Terézia Davidová |
| **Lesné hospodárstvo** | Ing. Jan Králik, CSc. |
| **Rekreácia, cestovný ruch a kúpeľníctvo** | RNDr. Soňa Smiešková |
| **Životné prostredie** | Mgr. Jana Trenčanská<br>Ing. Dušan Molnár<br>RNDr. Magdaléna Kučerová<br>Ing. Terézia Davidová<br>Ing. arch. Želmíra Kalinová |
| **Krajinná štruktúra a ÚSES** | Ing. Jan Králik, CSc. |
| **Kultúrne dedičstvo** | Ing. arch. Silvia Brezníková |
| **Doprava** | Ing. Jaromír Hladký, CSc. |
| **Vodné Hospodárstvo** | Ing. Dušan Molnár |
| **Energetika a telekomunikácie** | Ing. Karol Kubík |
| **Grafické práce** | Beatrix Veselovská<br>Anna Kuklicová<br>Mária Derevencová |
| **Písanie** | Filoména Vrábliková |
| **Konzultanti** | ARCH.EKO, s.r.o.<br>Ing. arch. Ján Kvasnica |

# OBSAH

**1. ÚVOD** 5

**2. NÁVRH RIEŠENIA ÚZEMNÉHO PLÁNU** 9

2.1 Stručná charakteristika riešeného územia 9
2.2 Vymedzenie riešeného územia 10
2.3 Základná urbanistická koncepcia riešenia 11
*2.3.1 Popis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia 11*
*2.3.2 Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho využitia 12*
2.4 Medzinárodné a európske súvislosti 19
2.5 Koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry 22
*2.5.1 Sídelná štruktúra 23*
2.6 Základné demografické východiská 32
*2.6.1 Obyvateľstvo 32*
*2.6.2 Bytový fond 54*
2.7 Sociálna infraštruktúra 62
*2.7.1 Školstvo 62*
*2.7.2 Zdravotníctvo 66*
*2.7.3 Sociálna starostlivosť 69*
*2.7.4 Kultúra 75*
*2.7.5 Telovýchova a šport 78*
2.8 Hospodárska základňa 81
*2.8.1 Zhodnotenie stavu hospodárstva v širších súvislostiaach 81*
*2.8.2 Priemyselná výroba a stavebníctvo 95*
*2.8.3 Nerastné suroviny a rašelina 121*
*2.8.4 Poľnohospodárstvo 126*
*2.8.5 Lesné hospodárstvo 171*
2.9 Rekreácia a cestovný ruch 178
*2.9.1 Základné východiská a predpoklady rozvoja 178*
2.10 Životné prostredie 190
*2.10.1 Ovzdušie 191*
*2.10.2 Voda 198*
*2.10.3 Zhodnotenie podzemných vôd podľa STN 75 7111 Pitná voda 202*
*2.10.4 Pôda 204*
*2.10.5 Hluk 206*
*2.10.6 Žiarenie 207*
*2.10.7 Seizmicita 209*
*2.10.8 Zdravotný stav obyvateľstva 209*
2.11 Odpadové hospodárstvo 211
*2.11.2 Zariadenia na zneškodňovanie odpadov 214*
*2.11.3 Zhodnocovanie odpadov 219*
*2.11.4 Návrh riešenia nakladania s odpadmi 220*
2.12 Krajinná štruktúra 223
*2.12.1 Ekologické hodnotenie krajinnej štruktúry 223*
*2.12.2 Ochrana prírody 228*
*2.12.3 Starostlivosť o kultúrne dedičstvo 241*
*2.12.4 Priestorové vymedzenie ekologických zón 253*
2.13 Doprava 257
*2.13.1 Širšie dopravné súvislosti riešeného územia 257*
*2.13.2 Územný priemet rozvoja dopravných zariadení 257*
2.14 Vodné hospodárstvo 276
*2.14.1 Vodné toky 276*
*2.14.2 Ekologicko-vodohospodárske opatrenia 276*
*2.14.3 Povodie Váh 277*
*2.14.4 Povodie Myjava 288*
*2.14.5 Povodie Nitra 291*

*2.14.6 Zásobovanie pitnou vodou* ..... *303*
*2.14.7 Odvádzanie a likvidácia odpadových vôd* ..... *316*
2.15 Energetika ..... 322
*2.15.1 Zásobovanie elektrickou energiou* ..... *323*
*2.15.2 Zásobovanie zemným plynom* ..... *326*
*2.15.3 Zásobovanie teplom* ..... *329*
2.16 Telekomunikácie a pošta ..... 337
*2.16.1 Telekomunikácie* ..... *337*
*2.16.2 Pošta* ..... *340*
2.17 Komplexné hodnotenie navrhnutého riešenia, najmä environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov ..... 341
*2.17.1 Komplexné vyhodnotenie kvality životného prostredia* ..... *341*
*2.17.2 Komplexné hodnotenie navrhnutého riešenia, najmä ekologických dôsledkov* ..... *342*
*2.17.3 Hodnotenie návrhu riešenia z hľadiska ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov* ..... *345*
2.18 Perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj ..... 346
*2.18.1 Perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj* ..... *347*
*2.18.2 Odvody za predpokladané odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu* ..... *347*
*2.18.3 Perspektívne použitie lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj* ..... *354*

**3. NÁVRH REGULATÍVOV ÚZEMNÉHO ROZVOJA ..... 355**

3.1 Záväzné regulatívy územného rozvoja ..... 355
3.2 Verejnoprospešné stavby ..... 362

# 1. ÚVOD

**Základné údaje o zadaní podkladov**

Uznesením vlády SR č. 287/1995 k správe „Program predkladania územných plánov jednotlivých regiónov Slovenskej republiky ako celku, vrátane zabezpečenia finančného krytia“ sa začali obstarávateľské práce na územných plánoch veľkých územných celkov jednotlivých regiónov, ktoré vo väčšine prípadov boli totožné s okresmi podľa bývalého územného členenia Slovenskej republiky.

Vzhľadom na nové územnosprávne členenie, vláda SR uložila svojím uznesením č. 232/1997 ministrovi životného prostredia SR prepracovať územné plány veľkých územných celkov tak, aby boli v súlade s týmto členením.

V rámci územia súčasného Trenčianskeho kraja ide o tieto územné plány veľkých územných celkov:

**Územný plán veľkého územného celku „bývalého“ okresu Trenčín (ďalej ÚPN VÚC regiónu Trenčín)**

Po prieskumoch a rozboroch bola v súlade s ust. § 2 ods. 4 a § 24 ods. 2 vyhlášky č. 84/1976 Zb. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii v znení vyhlášky č. 377/1992 Zb. (ďalej vyhláška č. 84/1976 Zb.) spracovaná urbanistická štúdia vo dvoch alternatívach, v rozsahu a obsahu zodpovedajúcemu návrhu územného plánu veľkého územného celku podľa prílohy č. 2 vyhlášky č. 84/1976 Zb.

Urbanistická štúdia bola prerokovaná v súlade s ust. § 25 a 26 vyhlášky č. 84/1976 Zb. s dotknutými orgánmi štátnej správy na regionálnej a rezortnej úrovni, s dotknutými orgánmi samospráv, odbornými organizáciami a verejnosťou. Po prerokovaní štúdia v súlade s ust. § 24 ods. 2 vyhlášky č. 84/1976 Zb. nahradila koncept riešenia (tzv. redukovaný spôsob spracovania).

Následne boli spracované územné a hospodárske zásady pre ÚPN VÚC regiónu Trenčín ako zadávací dokument pre spracovanie územného plánu, v ktorom v súlade s ust. § 20 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990 Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona NR SR č. 136/1995 Z.z. a zákona NR SR č. 199/1995 Z.z. a nálezu Ústavného súdu SR č. 286/1996 Z.z. a zákona NR SR č. 229/1997 Z.z. (ďalej stavebný zákon) boli určené jeho hlavné ciele a požiadavky pre vypracovanie. Územné a hospodárske zásady (ďalej ÚHZ) boli podľa ust. § 20 ods. 3 stavebného zákona a ust. § 20 vyhlášky č. 84/1976 Zb. prerokované a dotknutými obcami, odbornými organizáciami a verejnosťou a dohodnuté s dotknutými orgánmi štátnej správy na miestnej a rezortnej úrovni.

ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Trenčín boli schválené uznesením vlády SR č. 891/1996 v súlade s ust. § 20 ods. 6 stavebného zákona.

Spracovateľom týchto etáp ÚPN VÚC regiónu Trenčín bola projektová kancelária A-Ž Projekt - Ing. Krumpolec, Ing. Krumpolcová.

**Územný plán veľkého územného celku „bývalého“ okresu Považská Bystrica (ďalej ÚPN VÚC okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava)**

Spôsob spracovania bol taktiež tzv. redukovaným spôsobom. Po prieskumoch a rozboroch bola spracovaná urbanistická štúdia, ktorá bola prerokovaná so všetkými dotknutými subjektami a následne bol spracovaný zadávací dokument ÚHZ pre ÚPN VÚC okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava, ktoré boli prerokované, dohodnuté a schválené uznesením vlády SR č. 691/1996.

Spracovateľom dokumentácie bola projektová a inžinierska kancelária Projekt LV, Považská Bystrica s kolektívom.

**Územný plán veľkého územného celku okresu Prievidza (ďalej ÚPN VÚC okresu Prievidza)**

Postup bol rovnaký. Po prieskumoch a rozboroch bola spracovaná urbanistická štúdia. Po jej prerokovaní boli spracované ÚHZ, ktoré boli prerokované, dohodnuté a schválené uznesením vlády SR č. 733/1996.

Spracovateľom dokumentácie bola spoločnosť ARCH.EKO, s.r.o. Banská Bystrica.

**Územný plán veľkého územného celku „bývalého" okresu Topoľčany (ďalej ÚPN VÚC regiónu Topoľčany), ktorý rieši súčasné okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany**

Postup spracovania bol taktiež tzv. redukovaným spôsobom. Po prieskumoch a rozboroch bola následne spracovaná urbanistická štúdia spoločnosťou EKOLAND, s.r.o. Prešov. Štúdia bola prerokovaná so všetkými dotknutými subjektami. ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Topoľčany už spracovala architektonická kancelária Zelina, Bratislava. ÚHZ boli prerokované, dohodnuté a následne boli schválené uznesením vlády SR č. 131/1997.

**Územný plán veľkého územného celku „bývalého" okresu Senica (ďalej ÚPN VÚC regiónu Senica), ktorý rieši súčasné okresy Senica, Skalica a Myjava**

Spracovanie územnoplánovacej dokumentácie prebiehalo v súlade s vyhláškou č. 84/1976 Zb. tzv. klasickým spôsobom. Po prieskumoch a rozboroch boli spracované ÚHZ, ktoré boli prerokované a dohodnuté so všetkými dotknutými subjektami.

Zadávací dokument pre spracovanie územného plánu bol schválený uznesením vlády SR č. 77/1996. Následne v súlade s ust. § 24 ods. 1 vyhlášky č. 84/1976 Zb. bol spracovaný koncept riešenia vo dvoch alternatívach. Koncept bol prerokovaný v súlade s ust. § 25 a § 26 vyhlášky č. 84/1976 Zb.

Spracovateľom týchto etáp bola odborná projektová organizácia AUREX, s.r.o. Bratislava.
Uznesením vlády SR č. 654/1997 k „Programu prepracovania územných plánov veľkých územných celkov v súlade s novým územnosprávnym členením" vláda súhlasila s tým, že zadávacími dokumentami pre územné plány veľkých územných celkov v súlade s novým územnosprávnym členením Slovenskej republiky sú schválené ÚHZ pre územné plány jednotlivých regiónov Slovenskej republiky.

Z uvedeného vyplýva, že zadávacími dokumentami pre návrh územného plánu veľkého územného celku (ďalej ÚPN VÚC) Trenčianskeho kraja sú schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Trenčín, pre ÚPN VÚC okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava, pre ÚPN VÚC okresu Prievidza, pre ÚPN VÚC regiónu Topoľčany v časti týkajúcej sa okresov Bánovce nad Bebravou a Partizánske, pre ÚPN VÚC regiónu Senica v časti týkajúcej sa okresu Myjava.

Spracovateľom návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je projektová organizácia A-Ž -Projekt Bratislava, Ing. Krumpolec, Ing. Krumpolcová, ktorá bola vybraná obstarávateľom tejto územnoplánovacej dokumentácie Krajským úradom v Trenčíne v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 263/1993 Zb. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác v znení neskorších predpisov.

**Hlavné ciele riešenia**

Základným cieľom návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je podľa ust. § 1 stavebného zákona komplexne riešiť funkčné využitie územia, stanoviť zásady jeho organizácie a vecne a časovo koordinovať jednotlivé činnosti ovplyvňujúce rozvoj územia v súlade so zabezpečením trvalého rozvoja všetkých prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt v území, najmä so zreteľom na starostlivosť o životné prostredie a ochranu jeho hlavných zložiek.

Dôvodom obstarania ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je vypracovanie koncepčnej strategickej územnoplánovacej dokumentácie pre koordinovanie a zosúladenie jednotlivých odvetvových rozvojových koncepcií a ich premietnutie do polohy, ktorá zodpovedá rozhodovacej úlohe orgánov Trenčianskeho kraja a jednotlivých okresov.

Hlavnými úlohami ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sú:
- stanoviť spôsob využitia a usporiadania územia

- dosiahnuť proporcionálny rozvoj územia kraja a jeho jednotlivých okresov z hľadiska sociálno-demografického, sídelného, hospodárskeho, kultúrno-spoločenského, rekreačného, územno-technického v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja
- dosiahnuť plnohodnotné zapojenie územia kraja do nadregionálnej, celoštátnej až medzinárodnej štruktúry
- vytvoriť relatívne rovnocenné podmienky pre obyvateľov Trenčianskeho kraja
- vymedziť priestory pre rozvoj sídelnej štruktúry a priestory pre zachovanie súčasnej krajinnej štruktúry
- stanoviť limity rozvoja územia z hľadiska racionálneho využívania a ochrany prírody a krajiny, ochrany životného prostredia a rozvíjania kultúrneho dedičstva
- zdôrazniť špecifiká Trenčianskeho kraja a jeho jednotlivých okresov
- podporiť vidiecke osídlenie ako základný predpoklad renesancie zamestnanosti v poľnohospodárstve a zachovania typickej identity krajiny
- dosiahnuť prepojenie jednotlivých funkčných systémov osídlenia (bývanie, sociálna infraštruktúra, hospodárstvo, rekreácia) a technickej a dopravnej infraštruktúry do celkového riešenia
- navrhnúť opatrenia na dosiahnutie ekologickej stability krajiny
- navrhnúť zmeny rozvoja pre dlhodobý výhľad rozvoja kraja
- stanoviť regulatívy územného rozvoja a verejnoprospešné stavby.

**Základné východiskové podklady**

Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vychádza z týchto základných dokumentov:
- Prerokovaná urbanistická štúdia pre ÚPN VÚC regiónu Trenčín
- Schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Trenčín (1996)
- Prerokovaná urbanistická štúdia pre ÚPN VÚC okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava
- Schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava (1996)
- Prerokovaná urbanistická štúdia pre ÚPN VÚC okresu Prievidza
- Schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC okresu Prievidza (1996)
- Prerokovaná urbanistická štúdia pre ÚPN VÚC regiónu Topoľčany
- Schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Topoľčany (1997)
- Schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC regiónu Senica (1996)
- Prerokovaný koncept riešenia pre ÚPN VÚC regiónu Senica
- Koncept riešenia ÚPN VÚC Biele Karpaty
- Koncept riešenia ÚPN VÚC Strážovské vrchy
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska - I. návrh (1994)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska - II. návrh (1997)
- Schválené Zásady pre realizáciu územného rozvoja Slovenska - II. návrh (1997)
- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR (1992)
- Regionálne územné systémy ekologickej stability jednotlivých bývalých okresov týkajúcich sa súčasného Trenčianskeho kraja
- Agenda 21
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (1993)
- Národný environmentálny akčný program
- Krajský environmentálny akčný program (1997)

a ďalšie rôzne odvetvové koncepcie, podklady a materiály jednotlivých rezortov, schválená územnoplánovacia dokumentácia jednotlivých sídelných útvarov.

Obsah a spôsob spracovania vychádza z prílohy č. 2 vyhlášky č. 84/1976 Zb. a Metodického usmernenia MŽP SR z októbra 1997, spracovaného Slovenskou agentúrou životného prostredia, Centrum územného plánovania a environmentálnej regionalizácie Banská Bystrica - stredisko URBION Bratislava.

**Zhodnotenie plnenia ÚHZ pre ÚPN VÚC jednotlivých regiónov SR**

Hlavné ciele a požiadavky pre vypracovanie ÚPN VÚC stanovili jednotlivé ÚHZ. Vláda SR ako schvaľujúci orgán ÚPN VÚC svojím uznesním č. 654/1997 súhlasila s tým, aby zadávacím dokumentom, t.j. ÚHZ pre ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja boli schválené ÚHZ pre ÚPN VÚC tých regiónov, ktoré riešia územie kraja.

ÚHZ pre ÚPN VÚC týchto regiónov boli po obsahovej stránke spracované podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 84/1976 Zb. boli presne definované Jednotlivé problémové okruhy a navrhnutý spôsob

a zásady riešenia územia jednotlivých regiónov. ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vychádza z týchto schválených zásad, ktoré transformuje do celkového riešenia v súlade s novým územnosprávnym členením a požiadavkami obstarávateľa územnoplánovacej dokumentácie.

**Zhodnotenie výsledkov prerokúvania koncepcie riešenia a prerokúvania záväzných zásad s príslušnými orgánmi štátnej správy a obcí, dotknutými organizáciami a verejnosťou**

V rámci obstarávania predchádzajúcich etáp spracovania ÚPN VÚC jednotlivých regiónov SR, t.j. ÚPN VÚC regiónu Trenčín, ÚPN VÚC okresu Považská Bystrica, Púchov a Ilava, ÚPN VÚC okresu Prievidza, ÚPN VÚC regiónu Topoľčany a ÚPN VÚC regiónu Senica boli tieto etapy prerokované s príslušnými orgánnmi štátnej správy a obcí, s dotknutými organizáciami a verejnosťou.

V etape urbanistickej štúdie, prípadne konceptu riešenia bola na základe pripomienok vybraná alternatíva koncepcie riešenia pre návrh ÚPN VÚC.

V etape ÚHZ boli všetky pripomienky z prerokúvania vyhodnotené. V rámci prerokúvania ani pri jednej ÚPN VÚC nedošlo k závažnejším pripomienkam, ktoré by bolo potrebné riešiť dohodovacím konaním podľa ust. § 136 stavebného zákona. Väčšina pripomienok bola akceptovaná a zapracovaná do materiálov, ktoré boli predmetom schválenia vládou SR. Ostatné pripomienky sú riešené v návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, prípadne v zmysle právnych predpisov a metodického usmernenia nie sú predmetom riešenia ÚPN VÚC.

# 2. NÁVRH RIEŠENIA ÚZEMNÉHO PLÁNU

## 2.1 Stručná charakteristika riešeného územia

Riešené územie ÚPN VÚC je stanovené územím Trenčianskeho kraja, ktorý bol zriadený podľa zákona NR SR č. 221/1996 Z.z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky. Západnú hranicu riešeného územia tvorí štátna hranica s Českou republikou, ktorá klasifikuje tento región ako prihraničný. Na severovýchode susedí Trenčiansky kraj so Žilinským krajom, na juhovýchode s Banskobystrickým krajom a na juhu s Nitrianskym a Trnavským krajom.

Z hľadiska geomorfológie je riešené územie pomerne členité. Pozdľž hraníc s Českou republikou sa rozprestierajú Biele Karpaty. Z juhu do tejto západnej časti zasahuje Myjavská pahorkatina a Malé Karpaty, na severe Javorníky. Pod týmito pohoriami sa rozkladajú jednotlivé kotliny Považského podolia. Táto niva Váhu tvorí centrálnu časť osídlenia.

Strednú časť riešeného územia vypĺňajú Strážovské vrchy, ktoré v južnej časti prechádzajú do Považského Inovca. Zo západnej časti sa pohoria zvažujú k Považskému podoliu a z východnej strany do Podunajskej pahorkatiny, Nitrianskej nivy, ktorá tvorí predovšetkým územie okresu Bánovce nad Bebravou a časť okresu Partizánske. Zo severnej časti Strážovské vrchy pokračujú pohorím Súľovské vrchy a Lučanská Fatra.

Východnú časť riešeného územia tvorí uzavretá medzihorská Hornonitrianska kotlina, ktorá na juhozápade prechádza údolím Nitry do Nitrianskej nivy. Kotliny obklopujú z juhu predhoria a výšiny Tríbeča a Vtáčnika, severnejšie Kremnické hory a Žiar a zo Strážovských vrchov do stredu kotliny vybiehajú výšiny Malej Magury, ktorá oddeľuje horný tok Nitry od jej prítoku Nitrice.

Územie riešené v ÚPN VÚC leží na hlavnej rozvojovej osi Slovenska. Považím prebiehajú koridory dopravnej a technickej infraštruktúry nadregionálneho významu. Trenčiansky kraj má sídelnú štruktúru danú predovšetkým morfológiou územia. Nosná považská sídelná rozvojová os s centrom Trenčín a paralelne s ňou sídelná rozvojová os na Hornom Ponitrí sa rozprestiera od Partizánskeho cez Prievidzu až po Nitrianske Pravno. Tieto dve osi sú vzájomne prepojené sídelnou rozvojovou osou od Trenčína cez Bánovce nad Bebravou po Topoľčany z Nitrianskeho kraja.

V osídlení kraja sa nachádzajú viaceré sídelné formy, vrátane špecifických foriem, ako je kopaničiarske osídlenie na Myjavsku, v podnoží Bielych Karpát a Javorníkov a na Hornej Nitre vo Valaskej Belej. Špecifický ráz osídlenia sa nachádza aj v rámci Strážovských vrchov.

Z hľadiska hodnotenia hospodárskej základne možno riešené územie klasifikovať ako veľmi rôznorodé. Ekonomicky vyspelé je najmä Považie a Horná Nitra. Hospodárska štruktúra kraja je najmenej diverzifikovaná spomedzi jednotlivých krajov Slovenska. Najvyšší podiel má sekundárny sektor (57,60 % zamestnaných), pričom terciálny sektor má 31,98 %-ný podiel na zamestnanosti a primárny 10,42 %-ný podiel. Cez územie kraja prechádzajú významné dopravné trasy - považská diaľnica ako hlavná dopravná cestná tepna Slovenska a železničná trasa v smere Bratislava-Košice.

Prírodnú scenériu riešeného územia dotvárajú viaceré kultúrno-historické hodnoty. Napríklad hrady v Trenčíne, Beckove, Čachticiach, Uhrovci, Považskom a Vršatskom Podhradí sú významnými dominantami krajiny. Významným kultúrnym dedičstvom je aj zámok v Bojniciach. Okrem toho sa tu nachádzajú aj národné kultúrne pamiatky v Brezovej pod Bradlom, Myjave a Uhrovci, ktoré sa viažu na najvýznamnejšie historické udalosti Slovenska.

## 2.2 Vymedzenie riešeného územia

Súčasné vymedzenie riešeného územia ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je tvorené územiami deviatich okresov.

| Okres | Rozloha v km$^2$ | Počet obyvateľov k 31.12.1996 |
|---|---|---|
| Trenčín | 675 | 113663 |
| Bánovce nad Bebravou | 462 | 38657 |
| Ilava | 359 | 62384 |
| Myjava | 326 | 29793 |
| Nové Mesto nad Váhom | 580 | 64353 |
| Partizánske | 301 | 48429 |
| Považská Bystrica | 463 | 65697 |
| Prievidza | 960 | 141321 |
| Púchov | 375 | 45841 |
| **Spolu** | **4501** | **610135** |

Podľa Nariadenia vlády SR č. 258/96, ktorým sa vydáva zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy v SR, územia okresov Trenčianskeho kraja sa skladajú z týchto katastrálnych území miest a obcí.

**Okres Bánovce nad Bebravou:**

Mesto: Bánovce nad Bebravou

Obce: Borčany, Brezolupy,Cimenná, Čierna Lehota, Dežerice, Dolné Naštice, Dubnička, Dvorec, Haláčovce, Horné Naštice, Chudá Lehota, Krásna Ves, Kšinná, Libichava, Ľutov, Malá Hradná, Malé Hoste, Miezgovce, Nedašovce, Omastiná, Otrhánky, Pečeňany, Podlužany, Pochabany, Pravotice, Prusy, Ruskovce, Rybany, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Šípkov, Šišov, Timoradza, Trebichava, Uhrovec, Uhrovské Podhradie, Veľké Veľké Držkovce, Veľké Hoste, Veľké Chlievany, Vysočany, Zlatníky, Žitná-Radiša

**Okres Ilava:**

Mestá: Ilava, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica

Obce: Bolešov, Borčice, Červený Kameň, Dulov, Horná Poruba, Kameničany, Košeca, Košecké Podhradie, Krivoklát, Ladce, Mikušovce, Pruské, Sedmerovec, Slavnica, Tuchyňa, Vršatské Podhradie, Zliechov

**Okres Myjava:**

Mestá: Myjava, Brezová pod Bradlom

Obce: Brestovec, Bukovec, Hrašné, Chvojnica, Jablonka, Kostolné, Košariská, Krajné, Podkylava, Polianka, Poriadie, Priepasné, Rudník, Stará Myjava, Vrbovce

**Okres Nové Mesto nad Váhom:**

Mestá: Nové Mesto nad Váhom, Stará Turá

Obce: Beckov, Bošáca, Brunovce, Dolné Bzince, Čachtice, Častkovce, Dolné Srnie, Haluzice, Horná Streda, Hôrka nad Váhom, Hrádok, Hrachovište, Kalnica, Kočovce, Lubina, Lúka, Modrová, Modrovka, Moravské Lieskové, Nová Bošáca, Nová Lehota, Nová Ves nad Váhom, Očkov, Pobedim, Podolie, Potvorice, Považany, Stará Lehota, Trenčianske Bohuslavice, Vaďovce, Višňové, Zemianske Podhradie

**Okres Partizánske:**

Mesto: Partizánske

Obce: Bošany, Brodzany, Hradište, Chynorany, Ješkova Ves, Klátova Nová Ves, Kolačno, Krásno, Livina, Livinské Opatovce, Malé Kršteňany, Malé Uherce, Nadlice, Nedanovce, Ostratice, Pažiť, Skačany, Turčianky, Veľké Kršteňany, Veľké Uherce, Veľký Klíž, Žabokreky nad Nitrou

**Okres Považská Bystrica:**

Mesto: Považská Bystrica

Obce: Bodiná, Brvnište, Čelkova Lehota, Dolná Mariková, Dolný Lieskov, Domaniža, Ďurďové, Hatné, Horná Mariková, Horný Lieskov, Jasenica, Klieština, Kostolec, Malé Lednice, Papradno, Plevník-Drienové, Počarová, Podskalie, Prečín, Pružina, Sádočné, Slopná, Stupné, Sverepec, Udiča, Vrchteplá, Záskalie

**Okres Prievidza:**

Mestá: Prievidza, Bojnice, Handlová, Nováky

Obce: Bystričany, Cigeľ, Čavoj, Čereňany, Diviacka Nová Ves, Diviaky nad Nitricou, Dlžín, Dolné Vestenice, Horná Ves, Horné Vestenice, Chrenovec-Brusno, Chvojnica, Jalovec, Kamenec pod Vtáčnikom, Kanianka, Kľačno, Kocurany, Kostolná Ves, Koš, Lazany, Lehota pod Vtáčnikom, Liešťany, Lipník, Malá Čausa, Malinová, Nedožery-Brezany, Nevidzany, Nitrianske Pravno, Nitrianske Rudno, Nitrianske Sučany, Nitrica, Opatovce nad Nitrou, Oslany, Podhradie pri Novákoch, Poluvsie, Poruba, Pravenec, Radobica, Ráztočno, Rudnianska Lehota, Sebedražie, Seč, Šutovce, Temeš, Tužina, Valaská Belá, Veľká Čausa, Zemianske Kostoľany

**Okres Púchov:**

Mesto: Púchov

Obce: Beluša, Dohňany, Dolná Breznica, Dolné Kočkovce, Horná Breznica, Horovce, Kvašov, Lazy pod Makytou, Lednica, Lednické Rovne, Lúky, Lysá pod Makytou, Mestečko, Mojtín, Nimnica, Streženice, Visolaje, Vydrná, Zárieče, Zubák.

**Okres Trenčín:**

Mestá: Trenčín, Nemšová, Trenčianske Teplice

Obce: Adamovské Kochanovce, Bobot, Dolná Poruba, Dolná Súča, Drietoma, Dubodiel, Horná Súča, Horňany, Horné Srnie, Hrabovka, Chocholná-Velčice, Ivanovce, Kostolná-Zárieče, Krivosúd-Bodovka, Melčice-Lieskové, Mníchova Lehota, Motešice, Neporadza, Omšenie I., Opatovce, Petrova Lehota, Selec, Skala , Soblahov, Svinná, Štvrtok, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Trenčianske Jastrabie, Trenčianske Mitice, Trenčianske Stankovce, Trenčianske Teplice, Veľká Hradná, Veľké Bierovce, Zamarovce

# 2.3 Základná urbanistická koncepcia riešenia

## 2.3.1 Popis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia

Hlavné zásady koncepcie rozvoja ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja rámcovo vychádzajú so schválených jednotlivých ÚHZ ÚPN VÚC v pôvodne vymedzených hraniciach, ktoré v súlade s novým územnosprávnym členením sú transformované do celkovej navrhovanej urbanistickej koncepcie kraja.

Základná urbanistická koncepcia riešenia vychádza na jednej strane z územných daností, limitov a potenciálov územia kraja a na druhej strane zo súčasných reálnych podmienok, potrieb jednotlivých okresov, vlastného kraja ako aj z požiadaviek jednotlivých rezortných koncepcií. Riešenie ÚPN VÚC rešpektuje skutočnosť, že v zmysle súčasných platných právnych predpisov jednotlivé obce sú zodpovedné za územný rozvoj svojho katastrálneho územia. Z tohto dôvodu urbanistická koncepcia ÚPN VÚC sa zameriava na návrh nadregionálnych a regionálnych zámerov pre návrhové obdobie do roku 2015, prípadne vytvára predpoklady pre realizáciu zámerov po tomto období, predovšetkým v podobe územnej rezervy.

V návrhu ÚPN VÚC sa uvažuje s vytvorením vyššej úrovne

- dopravnej infraštruktúry
  - v cestnej doprave

- z hľadiska celoštátnych a medzinárodných väzieb s dobudovaním diaľnice D61
- z hľadiska potrieb kraja a jednotlivých okresov výraznejším funkčným a dopravným prepojením v rámci celého kraja s posilnením funkčných a dopravných väzieb jednotlivých okresných miest s krajským sídlom. Ide hlavne o vytvorenie výrazného dopravného prepojenia Trenčína cez Bánovce nad Bebravou na Prievidzu, zabezpečenie prepojenia Trenčína s Partizánskym a Myjavou, čím sa zkompaktní základný dopravný skelet kraja.

- v železničnej doprave
  - modernizáciou železničných tratí
  - zabezpečením koridoru pre vysokorýchlostnú železničnú trať
- vo vodnej doprave
  - rešpektovaním požiadavky splavnenia Váhu s prístavmi v týchto lokalitách: Nové Mesto nad Váhom,Trenčín, Dubnica nad Váhom (v katastri Trenčianska Teplá), Púchov (v katastri obce Beluša), Považská Bystrica
- v leteckej doprave
  - využitím letiska v Trenčíne aj pre civilné účely
  - zabezpečením letiska v Prievidzi na zaradenie do siete letísk regionálneho významu

- technickej infraštruktúry
  - rešpektovaním existujúcej siete energetických rozvodov a jej postupnej dostavby a rekonštrukcie nevyhovujúcich zariadení
  - zabezpečením postupnej plynofikácie obcí kraja
  - zabezpečením zodpovedajúceho stupňa zásobovania pitnou vodou obyvateľov a odkanalizovania obci
- ochrany životného prostredia

V návrhu ÚPN VÚC okrem dymanického rozvoja v oblasti dopravy, ktorá podmieňuje rozvoj ostatných funkčných zložiek územia, je nevyhnutné orientovať sa na:

- eliminácíu negatívnych antropogénnych vplyvov
- stabilizáciu krajinného a životného prostredia
- obnovu ekologickej rovnováhy
- ekologickú transformáciu hospodárstva, hlavne energetiky, chemického priemyslu a ťažby uhlia predovšetkým v oblasti Hornej Nitry

### 2.3.2 Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho využitia

Zásady priestorového rozvoja a usporiadania územia ÚPN VÚC kraja sú formulované pre jednotlivé priestorové štruktúry a okresy. V rámci návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja na základe urbanistických súvislostí a intenzity vzájomných vzťahov boli vymedzené:

- jadrá osídlenia
- funkčné priestory

**Okres Bánovce nad Bebravou**

Okres Bánovce nad Bebravou je novovytvoreným okresom, ktorý vznikol novým územnosprávným členením v roku 1996.

Je druhým okresom Trenčianskeho kraja s najmenším počtom obyvateľov, avšak s priaznivým demografickým vývojom, čo súvisí s jeho vekovou štruktúrou. Táto tendencia môže pretrvávať za predpokladu stabilizovania ekonomickej základne.

Väčšinu územia zaberajú nížiny Podunajskej pahorkatiny, do ktorej zasahujú zo severu Strážovské vrchy a zo západu Považskú Inovec.

Územie má veľmi rozdrobenú sídelnú sieť. Okrem mesta Bánovce nad Bebravou, ktoré je okresným sídlom, s počtom 20 786 obyvateľov, sa tu nenachádza ani jedno sídlo s počtom viac ako 2000 obyvateľov. Vidiecke rozptýlené osídlenie je reprezentované sídlami nizších veľkostných kategórií, väčšinou do 1000 obyvateľov. V kategórii 1000 - 1999 obyvateľov sa nachádzajú len dve sídla Rybany a Uhrovec. Celkovo možno konštatovať, že vidiecke sídla zaznamenávajú pokles počtu obyvateľstva.

Osídlenie je súčasťou Ponitrianskej sídelnej rozvojovej osi, ktorá prechádza z Trenčína cez Bánovce nad Bebravou do Topoľčian, Nitry a Komárna.

Centrom osídlenia regionálneho významu je okresné mesto Bánovce nad Bebravou. Pre mesto je typická relatívne diverzifikovaná hospodárska štruktúra, v ktorej dominuje strojársky (VAB Sipox a.s.), odevný (Zornica Banko Fashion a.s.), drevospracujúci a nábytkársky (Dyháreň, BONA a.s.), obuvnícky (Obuvnícke výrobné družstvo, Gabor) potravinársky priemysel.

Mesto má dobré podmienky pre rekreačné využitie. Plaváreň a kúpalisko využívajú termálny prameň situovaný v miestnej časti Bánoviec nad Bebravou v Biskupiciach.

Okres vykazuje najvyššiu dynamiku demografického vývoja, s ktorým je potrebné počítať najmä v súvislosti s úvahami o štruktúrovaní pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu je potrebné stabilizovať ekonomické pomery v rozhodujúcich výrobách.

Subregión Podhorie, ktorý vznikol ako dobrovoľné zoskupenie obcí s rekreačnou funkciou v predhorí Strážovských vrchov-Podlužany, Timoradza, Slatinka nad Bebravou, Slatina nad Bebravou, Šípkov, Trebichava, Čierna Lehota a Krásna Ves, vytvára špecifický prvok okresu.

Cesta 1. triedy s úsekmi rýchlostnej komunikácie medzištátneho a celoštátneho významu je navrhnutá ako prepojenie z Trenčína cez Bánovce nad Bebravou do Prievidze a ďalej cez Handlovú do Žiaru nad Hronom. Výhľadovo sa uvažuje s prepojením Bánoviec nad Bebravou cez Topoľčany do Nitry. Železničné prepojenie smeruje z Trenčína cez Bánovce nad Bebravou do železničného uzla v Chynoranoch.

**Okres Ilava**

Predstavuje novovytvorený okres, ktorý vznikol z pôvodného územného obvodu Ilava a Dubnica nad Váhom, s okresným sídlom v meste Ilava.

Okres Ilava leží v údolí rieky Váh, pričom zo severu zasahujú do okresu pohoria Bielych Karpát a z juhovýchodnej strany časť Strážovských vrchov. V okrese sa strieda mestský typ osídlenia, previazaný sieťou vidieckych sídiel pozdĺž Váhu, ktorý má formu pásového osídlenia nadväzujúceho na rovnaký typ osídlenia Trenčianskeho okresu. Osídlenie okresu je súčasťou Považskej hlavnej sídelnej rozvojovej osi. Okrem hlavnej sídelnej rozvojovej osi je nevyhnutné z krajského hľadiska posilniť význam vedľajšej (regionálnej) sídelnej rozvojovej osi, ako aj komunikačnej rozvojovej osi v smere Ilava - Valaská Belá - Nitrianske Rudno - Prievidza.

Okres má špecifické postavenie. Okresné sídlo má 5446 obyvateľov, pričom celý okres má 62 283 obyvateľov. V súčasnosti je potrebné v tomto okrese počítať s rôznymi tokmi obyvateľov za administratívnymi a ostatnými službami. V rámci sídelnej štruktúry existujú v okrese okrem okresného sídla ešte dve sídla s významným postavením - Dubnica nad Váhom s počtom 26 168 obyvateľov a Nová Dubnica s počtom 12 558 obyvateľov, ktoré sú navyše v tesnej blízkosti, čo vytvára vhodné podmienky pre sídelnú deľbu práce. Obidve sídla sú v značnej miere poznačené vplyvmi industrializácie a urbanizácie Slovenska v 50-60 rokoch, čo sa prejavilo na urbanisticko - architektonickej štruktúre sídiel. Nová Dubnica vznikla v roku 1953 ako satelitné mesto pri novovzniknutom priemyselnom komplexe s prevažujúcou funkciou bývania.

Z hľadiska charakteristiky demografického vývoja má okres priaznivý vývoj vzhľadom na jeho priaznivú vekovú štruktúru.

Územím okresu prechádzajú hlavné existujúce ako aj uvažované dopravné koridory a koridory technickej infraštruktúry nadregionálneho a regionálneho významu, čo značne ovplyvňuje územný rozvoj okresu.

Okres Ilava má heterogénnu odvetvovú štruktúru priemyslu, s prevahou zastúpenia strojárskeho priemyslu s ťažiskovými podnikmi ZŤS a ZVS a.s.Dubnica nad Váhom,Matador Machinery, a.s. Dubnica nad Váhom. Ďalšími odvetviami sú elektrotechnický priemysel zastúpený - ZŤS ELEKTRONIKA, a.s. Nová Dubnica, výroba stavebných hmôt zastúpená Stavomac, s.r.o. SIBAMAC, s.r.o., STAVOSPOL s.r.o., TREMAC s.r.o., Považské Cementárne a.s. Ladce, drevospracujúci priemysel zastúpený podnikom MIER Topoľčany závod Ilava, firmy JOMITON, INTERSTAV, DORENA,

**Okres Myjava**

Súčasné vymedzenie okresu Myjava je návratom k stavu pred rokom 1960. V roku 1960 okres Myjava zanikol a spolu s vtedajšími okresmi Senica, Skalica a čiastočne Malacky vznikol bývalý okres Senica. Okres Myjava je vytvorený z bývalého obvodu Myjava s pričlenením štyroch obcí z bývalého obvodu Stará Turá - Hrašné, Kostolné, Krajné a Podkylava.

Svojou rozlohou je tretím najmenším okresom kraja, s najnižším počtom obyvateľov. Z hľadiska charakteristiky demografického vývoja patrí okres spolu s okresom Nové Mesto nad Váhom k okresom s najnepriaznivejším, regresívnym vývojom počtu obyvateľov, čoho dôsledkom je nezabezpečenie prirodzenej reprodukcie obyvateľstva z vlastných zdrojov okresu.

Osídlenie okresu je silne determinované morfológiou územia. Územie okresu prevažne tvorí Myjavská pahorkatina, severnú časť vypĺňajú Biele Karpaty a južnú časť výbežky Malých Karpát. Pre územie okresu je charakteristický špecifický kopaničiarsky typ osídlenia zasahujúci až do CHKO Biele Karpaty. V okrese sa nachádzajú dve sídla mestského typu. Myjava s počtom 13 282 obyvateľov a Brezová pod Bradlom počtom 5 691 obyvateľov. V kategórii do 2000 obyvateľov sa nachádzajú v okrese tri sídla Brestovec, Krajné, Vrbovce. Okres leží mimo hlavných sídelných rozvojových osí, pričom však aglomeračnými väzbami medzi sídlami Myjava, Stará Turá a Nové Mesto nad Váhom je okres naviazaný na hlavnú Považskú sídelnú rozvojovú os.

Centrom osídlenia okresu je mesto Myjava s počtom 13 282 obyvateľov, ktoré je administratívno-správnym sídlom okresu.

Z hľadiska zabezpečenia vzájomných medzisídelných väzieb (dochádzka za prácou, za vyššou vybavenosťou, za kooperačnými ekonomickými väzbami, atď.) je nevyhnutné pre rozvoj okresu Myjava ako aj okresné centrum podstatne vylepšiť dopravné napojenie na krajské centrum.

Okres Myjava je charakteristický monoštrukturálnou ekonomiku. V priemyselnom centre Myjava a Brezová pod Bradlom dominantné postavenie má kovospracujúci priemysel, ktorý predstavuje 80-85 % zamestnaných, s doplnkovým potravinárskym a drevospracujúcim priemyslom. Z hľadiska výkonnosti, efektívnosti a predpokladov rozvoja priemyslu, reprezentovaný nosným podnikom okresného sídla Slovenská armatúrka Myjava, možno charakterizovať ako podnik s nadregionálnym významom.

**Okres Nové Mesto nad Váhom**

Novovytvorený okres tvorí územie bývalého obvodu Nové Mesto nad Váhom a časť bývalého obvodu Stará Turá. Územie okresu vypĺňa severný výbežok Myjavskej a Trnavskej pahorkatiny, severozápadnú časť vypĺňajú Biele Karpaty, v južnej časti zasahujú do okresu výbežky Malých Karpát a východnú časť vypĺňa Považský Inovec. Osou okresu v severojužnom smere je rieka Váh, ktorej niva predstavuje poľnohospodársky krajinný typ. Pre okres je charakteristický nepriaznivý demografický vývoj.

Osídlenie okresu charakterizujú sídelné pásy lemujúce tok Váhu, pohorie Malých Karpát a Považského Inovca a pás v podhorí medzi Malými a Bielymi Karpatami. Hlavný sídelný pás pozdĺž Váhu predstavuje hlavnú rozvojovú os nielen okresu a kraja, ale aj časť hlavnej sídelnej rozvojovej osi v smere Bratislava - Žilina - Košice. Sídelný pás pozdĺž Váhu sa skladá z troch častí, ktoré pokračujú v smere od okresu Piešťany, pričom nad Novým Mestom nad Váhom sa zbiehajú a pokračujú v zúženej forme smerom do okresu Trenčín:

- západná dudvážska časť - v okrese od obce Očkov po Nové Mesto nad Váhom (regionálny význam)
- stredná časť - pozdĺž Váhu (nadregionálny význam)
- východná časť, medzi úpätím Považského Inovca a ľavým brehom Váhu - v okrese od obce Modrovka po Beckov (regionálny význam)

Pozdĺž úpätia Bielych Karpát prebieha sídelný pás regionálneho významu v smere od Holíča cez Myjavu, Starú Turú, končiaci v Novom Meste nad Váhom.

Hlavnú sídelnú rozvojovú os umocňujú hlavné dopravné koridory medzinárodného významu, cestné komunikácie - rozostavaná diaľnica D 61 a komunikácia č.I/61, železničná trať Bratislava - Trenčín - Žilina.

Centrom osídlenia okresu je sídlo Nové Mesto nad Váhom s počtom obyvateľov 21 629 a doplnkové centrum osídlenia predstavuje Stará Turá s počtom obyvateľov 10 626.

Hlavné rozvojové funkcie sídla Nové Mesto nad Váhom predstavujú funkcie administratívno-správne (sídlo novovytvoreného okresu), na ktoré nadväzuje rozvoj ďalších funkcií, napríklad kultúrnej, vzdelávacej ekonomickej. Mesto je priemyselné centrum založené na báze strojárstva, potravinárstva, stavebných hmôt. Má dobrý turisticko-rekreačný potenciál (rekreačná zóna Zelená voda, vstupné centrum do Malých a Bielych Karpát, Považského Inovca a Myjavskej pahorkatiny). Okrem toho zázemie sídla predstavuje stret troch tradičných poľnohospodárskych kultúr -

pestovanie vinnej révy, sadovníctvo a pestovanie chmeľu. Rozvojový potenciál sídla vyplýva z výhodnej dopravnej polohy a napojenia na všetky druhy dopravy (po splavnení Váhu aj vodnej dopravy). Rozvoj uvedených funkcií znamená pre sídlo Nové Mesto nad Váhom zaradenie v rámci sídelnej štruktúry ako sídla regionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých nadregionálnych funkcií vzhľadom na geografickú polohu v Trenčianskom kraji, špecifickú formu osídlenia v jeho zázemí, v podhorí Bielych Karpát a vhodnú polohu jednak v rámci okresu, ako aj vo väzbe na myjavský okres.

Sídlo Stará Turá bude aj v budúcnosti plniť doplnkovú funkciu v rámci ťažiska osídlenia, pričom vzhľadom na svoju špecifickú polohu bude slúžiť ako centrum pre zabezpečenie základných a špecifických potrieb vo väzbe na bezprostredné zázemie hlavne kopaničiarskeho osídlenia.

Z vidieckeho osídlenia sa najviac prejavujú sídla vo vážskom páse Horná Streda (1 304 obyv.), Čachtice (3 551 obyv.), Beckov (1 366 obyv.), v podhorí Bielych Karpát sídla Bzince pod Javorinou (1 975 obyv.), Lubina (1 533 obyv.), Moravské Lieskové (2 554 obyv.), Bošáca (1 344 obyv.). Vo vidieckom osídlení hlavne pre kopaničiarske osídlenie v CHKO Biele Karpaty, je potrebné väčšiu pozornosť venovať zabezpečeniu územia technickou infraštruktúrou, využívať netradičné formy energie, podporovať také formy vidieckeho turizmu, ktoré budú integrované s ochranou krajiny a prírody a architektonicko-urbanistickou štruktúrou tohto osídlenia, s cieľom stabilizácie obyvateľstva.

Okres Nové Mesto nad Váhom je charakteristický monoštrukturálnou ekonomiku. V priemyselnom centre Nové Mesto nad Váhom a Stará Turá dominantné postavenie má strojársky priemysel s nosnými podnikmi VZT Vzduchotechnika a.s. Nové Mesto nad Váhom, Chirana- Prema a.s. a Premagas, s.r.o. Stará Turá s nadregionálnym významom a predpokladmi rozvoja, ďalej je to potravinársky priemysel v Novom Meste nad Váhom.

Na území okresu sa v súčasnosti vytvoril región Podjavorina, ktorý je rozdelený na tri mikroregióny:

- Dolné Srnie, Moravské Lieskové
- Bzince pod Javorinou , Lubina
- Bošáca, Haluzice, Nová Bošáca, Trenčianske Bohuslavice, Zemianske Podhradie

Najsilnejšie sídelné väzby sú na susedné okresy, a to v rámci kraja hlavne na okres Trenčín, menej intenzívne sú na Myjavu a mimo kraj na okres Piešťany.

**Okres Partizánske**

Okres Partizánske je najjužnejším okresom Trenčianskeho kraja. Je novovytvoreným okresom, ktorý vznikol v roku 1996 z pôvodného územnosprávneho obvodu bývalého okresu Topoľčany.

Svojou rozlohou je najmenším okresom kraja. Z hľadiska charakteristiky demografického vývoja má okres nepriaznivý vývoj. V súčasnosti síce pretrváva tendencia priaznivého vývoja prirodzeného prírastku a nízkeho migračného salda, avšak v roku 2000 možno očakávať zmenu vekovej štruktúry, rastu podielu predproduktívneho a poproduktívneho veku.

Osídlenie okresu je determinované predovšetkým morfológiou územia. Hornonitrianska sídelná rozvojová os, ktorá prechádza z Topoľčian cez Partizánske smerom do Prievidze sa rozkladá v nive Nitry a Nitrice. Juhovýchodnú časť okresu zaberá pohorie Tríbeča s CHKO Ponitrie.

Centrom osídlenia je mesto Partizánske s počtom 25 586 obyvateľov, ktoré je administratívno-správnym sídlom okresu. Urbanistická štruktúra mesta má osobitnú formu. Pôvodne bolo koncipované ako líniové záhradné mesto. Je významným reprezentantom funkcionalistického urbanistického riešenia z 30-tych rokov nášho storočia (arch. Karfík).

Súčasná komunikačná cestná sieť je zameraná najmä na prepojenie na Topoľčany, s ktorými existujú už z minulosti silné väzby. V súvislosti s novým územnosprávnym členením je potrebné posilniť komunikačné prepojenie na Trenčín a Prievidzu, aj z hľadiska riešenia potrieb zamestnanosti. Z Partizánskeho je navrhnutý nový koridor cesta nadregionálneho významu I/64 jednak smerom na Nováky a jednak smerom na Topoľčany, kde sa napája na cestu do Bánoviec nad Bebravou a Trenčína. Ďalšia cesta okresu je regionálneho významu, napája Partizánske cez Hradište na rýchlostnú komunikáciu Trenčín - Prievidza.

Železničná trať z Trenčína cez železničný uzol v Chynoranoch smeruje jednak do Partizánskeho a Prievidze alebo do Topoľčian.

Okres Partizánske je charakteristický monoštrukturálnou ekonomikou. V jeho štruktúre sú dve odvetvia, ktoré sú postihnuté poklesom dynamiky vývoja (výroba stavebných hmôt a potravinársky priemysel). Dominantné postavenie má kožiarsky, obuvnícky a gumárenský priemysel, ktorý v zásade určuje dynamiku rozvoja okresu, predovšetkým mesta Partizánske (CEBO HOLDING a.s. Partizánske, Koželužne a.s. Bošany)

**Okres Považská Bystrica**

Novovytvorený okres, ktorý tvorí územie bývalého územného obvodu Považská Bystrica.

Okres Považská Bystrica leží v údolí rieky Váh pričom zo severu zasahujú do okresu pohoria Javorníkov, a z juhovýchodnej strany časť Strážovských vrchov a Súľovských vrchov.

Územie okresu má rozdrobenú sídelnú sieť. Jediné sídlo so štatútom mesta je Považská Bystrica s počtom 43 036 obyvateľov, ktorá je zároveň okresným sídlom. Okrem toho nachádzajú sa v okrese dve sídla s počtom nad 2000 obyvateľov Papradno a Udiča. Vo veľkostnej kategórii 1 000 - 2 000 obyvateľov sa nachádza 7 sídiel - Brvnište, Dolná Mariková, Domaniža, Plevník-Drienové, Prečín, Pružiná, Sverepec. Z demografického hľadiska možno územie okresu charakterizovať ako územie s priaznivým demografickým vývojom a s imigračným vplyvom.

V okrese sa strieda mestský typ osídlenia, previazaný sieťou vidieckych sídiel pozdĺž Váhu, ktoré má formu pásového osídlenia naväzujúceho na rovnaký typ osídlenia Trenčianskeho, Ilavského, Púchovského okresu, ktoré pokračuje v smere na Žilinu. Osídlenie okresu je súčasťou Považskej hlavnej sídelnej rozvojovej osi a spolu s Púchovom tvoria ťažisko osídlenia nadregionálneho významu, pričom v súvislosti s novým územnosprávnym členením je nutné posilňovať jeho väzbu na Trenčín, pretože doterajšie väzby boli formované na Žilinu. Vzhľadom na malú vzdialenosť oboch okresných sídiel a doterajšie väzby je predpoklad, že tu môže prísť k vytvoreniu určitej sídelnej deľby práce. Typický fenomén v osídlení tvoria zachovalé historické a krajinné štruktúry v podobe kopaničiarskeho osídlenia v Javorníkoch. Pre okres je charakteristické, že jednoznačne dominuje centrum, takže je možné očakávať iba centripetálny tok obyvateľov okresu do jeho sídla. V Považskej Bystrici je sústredených 65,6% obyvateľov okresu.

Územím okresu prechádzajú hlavné existujúce ako aj uvažované dopravné koridory a koridory technickej infraštruktúry nadregionálneho a regionálneho významu, čo značne ovplyvňuje územný rozvoj okresu.

Okres Považská Bystrica je charakteristický monoodvetvovou, a monopodnikovou štruktúrou hospodárskej základne. Okrem toho v okrese existuje iba jediné sídlo so založenou hospodárskou základňou a to v okresnom sídle, kde dominantné hospodárske postavenie má strojársky priemysel, ktorý reprezentujú Považské strojárne a.s. Pre podporu diverzifikácie hospodárskej štruktúry okresu a vzhľadom na charakter osídlenia okresu s prevahou vidieckeho typu osídlenia, je potrebné v týchto sídlach vytvoriť podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania.

Územie okresu je významné z hľadiska akumulácie podzemných vôd. V území sú štyri vodohospodársky významné oblasti a cca 90 % územia okresu je vodohospodársky chránené. Z hľadiska ochrany prírody patrí územie okresu medzi veľmi hodnotné. Do okresu zasahujú dve veľkoplošné chránené územia - CHKO Kysuce, CHKO Strážovské vrchy. V týchto priestoroch sú vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky v lokalitách s vidieckym kopaničiarskym osídlením.

**Okres Prievidza**

Okres Prievidza sa nachádza vo východnej časti Trenčianskeho kraja. Rozlohou je najväčším a počtom obyvateľov najľudnatejším okresom kraja. Celkovo patrí z hľadiska rozlohy na 13. a počtom obyvateľov na 5. miesto najväčších okresov Slovenskej republiky.

Územie tvorí uzavretá medzihorská Hornonitrianska kotlina, ktorá údolím rieky Nitry prechádza do Nitrianskej nivy. Kotlinu obklopujú predhoria viacerých pohorí. Reliéf má výraznú výškovú členitosť.

Napriek tomu, že v súčasnosti okres má vzhľadom na hlavné dopravné koridory okrajovú polohu, vznikli tu moderné mestské sídla, z nich najdynamickejšia je Prievidza, ktorá je sídlom okresu. Prievidza je centrom osídlenia regionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých nadregionálnych funkcií. Ďalšími centrami osídlenia sú Nováky, Handlová, Bojnice a Nitrianske Pravno. Špecifickým sídelným prvkom je Prievidza a kúpeľné mesto Bojnice, ktoré priestorovo vytvárajú takmer jeden celok, avšak sú samostatnými sídlami.

Okres má významné hospodárske postavenie. Je tu vybudovaný najväčší palivovo-energetický komplex na Slovensku, založený na ťažbe a spaľovaní hnedého uhlia a lignitu, na ktorý je naviazaný rad ďalších priemyslových a výrobných odvetví, ako napr. Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. Prievidza, Elektráreň Nováky, Novácke chemické závody, a.s., Nestle Food, s.r.o. Prievidza. V okrese prevažuje II. sektor pred I. a III. V poľnohospodárstve prevláda živočíšna výroba nad rastlinnou.

Rýchly rozvoj palivovo-energetického komplexu mal však na druhej strane negatívny až katastrofický vplyv na životné prostredie. Územie okresu, známe ako územie Hornej Nitry, patrí medzi 9 oblastí Slovenska s najviac narušeným životným prostredím a s veľmi zlým zdravotným stavom obyvateľstva. Problémom sú tiež poddolované územia, najmä v priestore medzi Novákmi a Prievidzou, okolie Cígeľa a Handlovej. Preto základnou myšlienkou návrhu ÚPN VÚC je požiadavka na zlepšenie životného prostredia, komplexná reanimácia prírodných celkov a krajinného prostredia a nosných územných prvkov ekologickej stability.

Nitrianskou kotlinou prechádza hornonitrianska sídelná rozvojová os, ktorá smeruje z Topoľčian, Partizánskeho cez Prievidzu do Nitrianskeho Pravna.

Územie okresu možno rozčleniť na tri funkčné podpriestory:
1. Hornonitriansky s mestami Prievidza, Bojnice, Nováky a Nitrianske Pravno
2. Handlovský s mestom Handlová
3. Nitricko-rudniansky, s centrami v Dolných Vesteniciach a Nitrianskom Rudne

Základné rozvojové smery sú:
- Prievidza - Nováky - Bánovce nad Bebravou - Trenčín
- Prievidza - Nováky - Partizánske - Topoľčany
- Prievidza - Handlová - Žiar nad Hronom

Vedľajšie rozvojové smery sú:
- Valaská Belá - Ilava - Považská Bystrica
- Nitrianske Pravno - Rajec - Príbovce

Napriek zlému životnému prostrediu územie má vysoký rekreačný potenciál - Bojnice-Homôlka, Fačkovské sedlo, Remeta, Osliansky potok, Valaská Belá, Radobica, Nitrianske Rudno, Kanianka, Chalmová. Nachádza sa tu veľa liečivých minerálnych vôd.

Hlavný cestný ťah celoštátneho významu smeruje z Trenčína cez Bánovce nad Bebravou, Prievidzu, Handlovú do Žiaru nad Hronom. Cesta nadregionálneho významu prechádza z Partizánskeho cez Nováky do Prievidze a Nitrianskeho Pravna, ďalej do Turčianskych Teplíc alebo do Žiliny. Z regionálnych ciest je najvýznamnejšia cesta , ktorá cez Nitrianske Rudno vedie do Ilavy. Železničná trať z Chynorian smeruje do Prievidze a odtiaľ do Handlovej a Hornej Štubne alebo do Nitrianskeho Pravna. V Prievidzi sa nachádza letisko regionálneho významu.

Cez územie prechádzajú významné trasy technickej infraštruktúry - skupinový vodovod Turček, Turčianska, Pohronská a Ponitrianska vetva VTL plynovodu, ďiaľkové rozvody elektrickej energie z transformovne Bystričany, vzdušné retranslačné trasy a ďalšie produktovody a plynovody.

V súvislosti s množstvom disponibilného tepla, ktoré vzniká pri výrobe elektrickej energie v ENO Nováky a na druhej strane s potrebou reanimovať poddolované územia sa otvára možnosť vybudovať moderný skleníkový agropriemysel.

**Okres Púchov**

Okres Púchov vznikol v roku 1996 z pôvodného územnosprávného obvodu okresu Považská Bystrica. Demografické údaje svedčia o miernom náraste obyvateľstva s dobrou dynamikou rastu, ktorý tvorí zdroj pre emigráciu, ktorá je tu pomerne vysoká.

Nachádza sa v severozápadnej časti Trenčianskeho kraja pri hraniciach s Českou republikou, čo vytvára dobré predpoklady pre cezhraničnú spoluprácu. Prevažná časť okresu sa rozprestiera na výbežkoch Bielych Karpát, Javorníkov a Strážovských vrchov, časť územia v nive Váhu. Z hľadiska ochrany prírody patrí územie okresu medzi veľmi hodnotné. Do okresu zasahujú tri veľkoplošné chránené územia - CHKO Kysuce, CHKO Strážovské vrchy, CHKO Biele Karpaty. V týchto priestoroch sú vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky v lokalitách s vidieckym kopaničiarskym osídlením.

V riečnej nive Váhu nachádza sa aj hlavná koncentrácia osídlenia s centrom v meste Púchov s počtom 18 969 obyvateľov. Ďalšími významným sídlom nad 5 000 obyvateľov je Beluša (6 035 obyv.), sídlami nad 2 000 obyvateľov sú Lednické Rovne (4 060 obyv.) a Lysá pod Makytou (2 161 obyv.). V kategórii sídiel od 1 000 do 2 000 obyvateľov sa nachádzajú Dohňany (1 708 obyv.), Dolné Kočkovce (1 164 obyv.), Lazy pod Makytou (1 451 obyv.), Lednica (1 062 obyv.). Územie okresu sa nachádza na považskej sídelnej rozvojovej osi a spolu s Považskou Bystricou tvoria ťažisko osídlenia nadregionálneho významu, pričom v súvislosti s novým územnosprávnym členením je nutné posilňovať jeho väzbu na Trenčín, pretože doterajšie väzby boli formované na Žilinu. Vzhľadom na malú vzdialenosť s okresným mestom Považská Bystrica a doterajšie väzby je predpoklad, že tu môže prísť k vytvoreniu určitej sídelnej deľby práce. Charakteristický fenomén v osídlení tvoria zachovalé historické a krajinné štruktúry v podobe kopaničiarskeho osídlenia v Javorníkoch.

Územie okresu má z hľadiska dopravy výhodnú polohu. Leží na sieti nadradenej dopravnej infraštruktúry - rozostavaná diaľnica D1, komunikácia I/49 v smere na ČR s navrhovaným obchvatom sídla Púchov, železnice a navrhovaná Vážska vodná cesta. Údolím Váhu prebiehajú prevažne všetky ťahy aj technickej infraštruktúry a je tu situovaná prevažná časť sídiel a priemyselných podnikov.

Okres je charakteristický heterogénnou štruktúrou hospodárskej základne, s rozvinutým chemickým, gumárenským, odevným, sklárskym, potravinárskym a strojárskym priemyselom. Najväčšími priemyselnými podnikmi sú: gumárne Matador, a.s. Púchov, odevný podnik Makyta, a.s. Púchov, azbestocementový podnik Syenit, a.s. Púchov a sklárne LR Crystal, a.s. Lednické Rovne, Best, a.s. Beluša.

Významné postavenie v okrese majú kúpele Nimnica , ktoré majú celoštátny význam.

**Okres Trenčín**

Súčasný okres Trenčín tvorí územie bývalého obvodu Trenčín. Z pôvodného okresu Trenčín sa v roku 1996 odčlenil bývalý obvod Nové Mesto nad Váhom, ktorý vytvoril samostatný okres. Nový okres Trenčín sa stal centrom novokonštituovaného Trenčianskeho kraja.

Okres Trenčín sa rozprestiera v údolí rieky Váh, medzi územím Bielych Karpát a Považským Inovcom, s osídlením v nive Váhu a pozdĺž úpätí pohorí.

Osídlenie v okrese formovali prírodné a civilizačné danosti. Pre okres je charakteristická poľnohospodárska a lesná krajina, kde sa strieda mestský typ osídlenia s pomerne husto rozloženou sieťou vidieckych sídiel pozdĺž nivy Váhu, tvoriacich pásové osídlenie s riedko osídleným podhorím.

Z hľadiska demografického vývoja patrí okres k okresom s nárastom obyvateľstva, aj z dôvodu imigrácie obyvateľstva, s vyššou dynamikou rastu obyvateľstva.

Významným determinantom urbanizačného rozvoja okresu bol priemysel, a to hlavne v sídle Trenčín, ktorý má výhodnú heterogénnu štruktúru priemyslu s prevahou zastúpenia strojárskeho textilneho priemyslu, ďalej v sídle Nemšová sklársky priemysel, Horné Srnie stavebný priemysel.

Sídlo Trenčín s počtom obyvateľov 58 872 má dominantné postavenie ako významné administratívno-správne centrum novovytvoreného Trenčianskeho kraja, kultúrno-spoločenské, vzdelávacie (sídlo novovzniknutej vysokej školy), výstavno-nákupno-obchodné, hospodársko-ekonomické, športové centrum.

Rozvojový potenciál sídla vyplýva z výhodnej dopravnej polohy a napojenia na všetky druhy dopravy (po splavnení Váhu aj vodnej dopravy). Rozvoj uvedených funkcií znamená pre sídlo Trenčín zaradenie v rámci sídelnej štruktúry medzi sídla nadregionálneho významu s možnosťou plnenia celoštátnych a medzinárodných funkcií s tým, že perspektívne ho treba budovať ako centrum celoštátneho významu.

Špecifické postavenie v okrese, kraji, ako aj z celoštátneho hľadiska má sídlo Trenčianske Teplice, vzhľadom na jeho funkciu kúpeľného miesta. Bezprostredné zázemie Trenčianskych Teplíc vzhľadom na osobitný krajinný ráz vytvára v rámci okresu Trenčín špecifický funkčný priestor Trenčiansko-teplickej kotliny, determinovaný prírodnými danosťami priestoru - výskytu prírodných liečivých zdrojov, krajinným potenciálom podhorskej lesnej krajiny, s nadregionálnym a regionálnym rekreačným využitím a charakteristickým vidieckym osídlením. Sídlo Trenčianske Teplice s počtom obyvateľov 4 604 je možné rozvíjať ako sídlo subregionálneho významu

a vzhľadom na jeho špecifickú funkciu, v rámci sídelnej štuktúry kraja, môže plniť aj niektoré funkcie regionálneho významu.

Vo vymedzenom funkčnom priestore Trenčiansko teplickej kotliny leží sídlo Trenčianska Teplá, ktorá vzhľadom na svoju výhodnú polohu, pretože leží na hlavných dopravných koridoroch, môže sa rovíjať ako centum subregionálneho významu orientované na rozvoj kontajnerovej dopravy. Na druhej strane môže slúžiť ako nástupné centum do Trenčiansko-teplickej kotliny.

Významným sídlom okresu je sídlo Nemšová, ktorá v súčasnosti, vplyvom bezprostrednej väzby na diaľnicu D61 postupne získava na význame. Sídlo bude plniť funkciu subregionálneho centra pre svoje bezprostredné zázemie, ako aj priľahlé kopanice.

Juhovýchodná časť okresu ležiaca medzi Považským Inovcom a Strážovskými vrchmi, územie okolo Svinnej, predstavuje typickú poľnohospodársko-lesnú krajinu. Z demografického hľadiska charakterizovanú ako regresívnu. Táto časť okresu vzhľadom na polohu, ktorá sa nachádza medzi krajským sídlom Trenčín a okresným sídlom Bánovce nad Bebravou, značný urbanistický útlm, si vyžaduje osobitnú pozornosť. Vzhľadom na vyššie uvedené je možné počítať vo výhľade s posilnení sídla Svinná funkciami vyššieho významu, čo umožní zníženie migrácie obyvateľstva za prácou a vybavenosťou a čiastočne odľahčí krajské sídlo.

Okres Trenčín má silné väzby na bezprostredne nadväzné okresy v považskom páse, a to na Nové Mesto nad Váhom, Ilavu (a hlavne Dubnicu nad Váhom vzhľadom na kooperačné väzby). V rámci kraja je nevyhnutné dobudovať väzby na okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Prievidza vytvorením kvalitatívne vyššej úrovne dopravnej infraštruktúry t. j. vybudovaním rýchlostnej komunikácie.

## 2.4 Medzinárodné a európske súvislosti

Rozvoj sídelnej štruktúry Trenčianskeho kraja je potrebné rozvíjať v súlade s národnou koncepciou územného rozvoja, ktorou je Koncepcia územného rozvoja Slovenska. Koncepcia sídelného systému Slovenskej republiky ako celku vychádza z dvoch základných premís:

- naviazanie na európsku sídelnú sieť
- vytvorenie optimálnych podmienok pre harmonický rozvoj všetkých aktivít spoločnosti v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Nadregionálne vzťahy vyplývajú z polohy Trenčianskeho kraja v predpokladaných rozvojových koridoroch a jeho postavenia vo vzťahu ku koncentráciám európskeho trhu. Z toho následne vyplýva aj poloha regiónu na navrhovaných dopravných koridoroch a uvažovaných sídelných osách. V úvahách je možné vychádzať z plánovacích dokumentov EÚ a Rady Európskej únie, a to najmä: Zásad prijatých v roku 1994 Konferenciou ministrov EÚ zodpovedných za územné plánovanie a regionálnu politiku, podľa ktorých sa budú rozvíjať práce na Koncepcii rozvoja a usporiadania územia európskeho priestoru (tzv. Európa 2000+).

Koordinačnú úlohu pri vytváraní celoeurópskeho sídelného systému zabezpečuje konferencia ministrov pre priestorový a územný rozvoj jednotlivých štátov.

Politické zásady európskej politiky územného rozvoja:

- územné plánovanie (usporiadanie územia) môže rozhodujúcim spôsobom prispieť k cieľu hospodárskej a sociálnej súdržnosti
- existujúce kompetencie inštitúcií príslušných pre politiku spoločenstva zostanú nedotknuté. Európska koncepcia územného rozvoja môže uľahčiť aj uskutočnenie politík spoločenstva s priestorovými dôsledkami bez obmedzenia výkonu kompetencií príslušných inštitúcií
- hlavný cieľ je dosiahnutie trvalo udržateľného a vyváženého rozvoja
- koncepcia územného rozvoja bude vypracovaná s ohľadom na existujúce inštitúcie a pre jednotlivé členské štáty nie je záväzná
- bude rešpektovaný princíp subsidiarity
- každou krajinou bude európska koncepcia územného rozvoja zohľadňovaná iba natoľko, koľko bude chcieť prijímať vo svojej národnej územnoplánovacej politike.

Podstatné ciele európskej koncepcie územného rozvoja:

1. **Hospodárska a sociálna súdržnosť**
   V súlade so zmluvou EÚ ide o vytvorenie priestoru bez hraníc a podporu vyrovnaného a trvalého hospodárskeho a sociálneho pokroku pri znižovaní rozdielov v rozvojovom stave

rôznych regiónov. V intenciách Európa 2000+ je potrebné znižovať nerovnomernosti medzi centrálnymi a periférnymi regiónmi.

2. **Trvalo udržateľný rozvoj**
   Podľa definície OSN (Brundtlandovej správy) debatovanej v Riu 1992, obsahuje tento termín nie iba hospodársky rozvoj šetriaci životné prostredie, ktorý zachováva dnešné zdroje pre nasledujúce generácie, ale súčasne obsahuje aj vyvážený územný rozvoj. Tým je daný aj cieľ pre hospodársku a sociálnu súdržnosť.

3. **Operatívne ciele územného rozvoja**
   - rozvoj hospodárstva a životného prostredia sa musí opierať o solídnu a vyváženú priestorovú štruktúru a musí vo svoj prospech využívať rôznosť regionálnej identity
   - hospodársky rozvoj musí kráčať spolu so starostlivým zaobchádzaním a znásobovaním kultúrneho a prírodného dedičstva
   - územnoplánovacia politika musí vzájomne prepájať nasledovné ciele:

- rozvojový cieľ - reštrukturalizácia a posilnenie štrukturálne slabších území Európy, ktoré majú význam pre priestorovú súdržnosť Európskej únie
- vyrovnávací cieľ - cezhraničné prispôsobenie životných a pracovných podmienok medzi územiami s rôznymi rozvojovými úrovňami
- zachovávací cieľ - zachovanie, obnovenie a prepojenie kontinuálneho systému prírodných území do vyváženej a transnárodnej siete vzťahov
  - európska koncepcia územného rozvoja má byť na európskej úrovni vodítkom, pozostávajúcim z troch integrovaných častí:
- polycentrického a podľa možností vyváženého systému mestských regiónov
- výkonnej a životnému prostrediu priaznivej siete infraštruktúry, ktorá posilní súdržnosť priestoru Spoločenstva
- chránených území prírody s odstupňovanými stupňami ochrany pre rôzne funkcie.

4. **Posilnenie konferencie európskeho kontinentu**
   Musí sa zvýšiť dôraz na európsky transnacionálny rozmer riešenia uvedených problémov a k tomu potrebných riešení.

Akčné oblasti:

1. **Vyvážený a polycentrický priestorový rozvoj**
   *Systém miest:*
   Vo vzťahu k systému miest a regiónov mala by priestorová politika sledovať nasledovné ciele:
   - vyvážené mestské prostredie (veľké aglomerácie versus riedko osídlené územia)
   - kritériá funkčnej špecializácie a rôznorodosti namiesto kritéria veľkosti
   - koncentrovaný rozvoj miest v husto osídlených regiónoch mestského charakteru
   - polycentrický rozvoj miest v riedko osídlených územiach
   - zamedziť „roztrúsenému“ osídleniu a veľmi nízkej hustote miest
   - podporovať spoluprácu a deľbu práce medzi mestami v záujme zabránenia nákladných súťaží medzi nimi.

   *Vzťah medzi mestom a vidiekom:*
   - zachovať rôznorodosť európskej kultúrnej krajiny s množstvom funkcií.

2. **Zabezpečenie rovnocenného prístupu k infraštruktúram a technickým vedomostiam:**
   - dopravné siete priaznivé voči životnému prostrediu
   - infraštruktúry
   - okrajové polohy.

3. **Šetrné obhospodarovanie a znásobovanie prírodného a kultúrneho dedičstva**
   *Prírodné dedičstvo:*
   - ochrana prírody (krajina, druhy, biotopy)
   - ochrana podzemných a povrchových vôd
   - racionálne využívanie surovinových zdrojov
   - zachovanie čistoty ovzdušia
   - ochrana pôdy ako základu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

Z týchto dokumentov je možno odvodiť možné trendy formovania interregionálnych vzťahov minimálne v stredoeurópskom merítku aj keď nespornou výhodou týchto dokumentov je skutočnosť, že je možné rozvojové trendy sledovať v celoeurópskom merítku. Práve z tejto celoeurópskej úrovne je možné identifikovať polohu Trenčianskeho kraja vo vzťahu ku koncentrácii trhov.

Podľa vypracovaných analýz Trenčiansky kraj sa nachádza z celoeurópskeho hľadiska v pásme dostupnosti koncentrovaných trhov od 60-80 mil. obyvateľov. To znamená, že vo zvolenej 5-stupňovej škále hodnotenia regiónov je na druhom mieste. Ak vezmeme do úvahy, že faktor dopravnej dostupnosti je podľa prieskumu vykonaného v celoeurópskom merítku fa Healy-Baker na prvom mieste medzi preferovanými lokalizačnými faktormi, Trenčiansky kraj má z exogénnych hľadísk už v súčasnosti vysoký stupeň ekonomickej atraktivity.

Stupeň ekonomickej atraktivity perspektívne vzrastie polohou Trenčianskeho kraja na uvažovaných európskych dopravných koridoroch koncipovaných Konferenciou ministrov dopráv (Kréta, 1994) a to na:

- dopravnom koridore č. 5
  - (Terst-Bratislava-Žilina-Košice-Užhorod-Ľvov)
- dopravnom koridore č. 4
  - (Gdaňsk-Poznaň-Lodž-Bratislava).

Okrem tejto priamej polohy na európskych dopravných koridoroch v dvojhodinovej dostupnosti nadradených dopravných uzlov Bratislava a Nové Zámky-Komárno je ekonomicky atraktívne napojenie Trenčianskeho kraja na:

- dopravný koridor č. 4
  - (Berlín-Praha-Bratislava-Budapešť-Istanbul, resp. Athény)
- dopravné koridory navrhované SRN (alternatíva)
  - (Amsterdam-Koln-Norimberk-Viedeň-Bratislava v pokračovaní na Košice a hranicu SR/Ukrajina)
  - (Paríž-Mníchov-Salzburg-Viedeň-Bratislava s pokračovaním na Košice a hranicu SR/Ukrajina)
- dopravný koridor č. 7 - vodná cesta Dunaj
  - (transkontinentálna vodná cesta Rýn-Mohan-Dunaj), ktorá umožňuje realizáciou Vážskej vodnej cesty priamu polohu na danom koridore.

Spojením uvedených exogénnych faktorov s vnútornými rozvojovými faktormi, z ktorých najväčšiu váhu má vytvorený priemyselný a výskumný potenciál i relatívne vysoký stupeň kvalifikácie humánnych zdrojov, Trenčiansky kraj z hľadiska interregionálnych vzťahov v rámci SR sa zaraďuje medzi regióny s možnosťou rýchlej adaptácie na trhové podmienky a bude patriť medzi tzv. zdrojové regióny.

V širších interregionálnych vzťahoch je potrebné perspektívne počítať s tým, že dynamizujúcim faktorom bude dostupnosť mestského regiónu Viedeň-Bratislava, ktorý v nadradenej európskej sídelnej sieti je zaraďovaný podľa celoeurópskych koncepcií medzi „centrá internacionálneho významu“ sústreďujúce najvýznamnejší výrobný, výskumný a finančný potenciál v európskom merítku.

Okrem pozitívnych dôsledkov vyplývajúcich z polohy Trenčianskeho kraja, jeho komparatívnych výhod a širších interregionálnych vzťahov v celoeurópskom, stredoeurópskom a slovenskom merítku je potrebné brať do úvahy i skutočnosti, ktoré môžu niesť niektoré negatívne tendencie. Prvou z nich je reálna tendencia odčerpávania kvalifikovaných pracovných síl mestským regiónom Viedeň-Bratislava, resp. dobre dostupným jadrom ekonomickej aktivity Európy, ktoré sa súčasne vyznačuje vysokým stupňom demografickej depresie a relatívne rýchlym znižovaním počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Riešením je jedine zrýchlenie tempa adaptácie hospodárskej základne kraja podporou vybraných rozvojových projektov a vytváraním rovnocenných životných podmienok atraktívnymi pracovnými príležitosťami, bývaním a komplexným vybavením územia.

Druhou nezanedbateľnou skutočnosťou je poloha regiónu na priesečníku priestorov demografickej depresie a demografickej aktivity. S rastom atraktivity regiónu je nutné reálne uvažovať s tým, že región sa stane imigračným územím aj keď s nižšou atraktivitou ako Bratislavský región, resp. mestský región Viedeň-Bratislava. Zdrojom migrácie pracovných síl môžu byť jednak voľné pracovné sily zo severných demograficky aktívnych regiónov severného Slovenska, ale aj regiónov východnej a juhovýchodnej Európy, u ktorých proces vyrovnávania hospodárskej úrovne pri jej súčasnom nízkom stupni je rátaný na obdobie 30-40 rokov a má teda generačný charakter.

V úvahách je možné vychádzať len z globálnych čísiel spracovaných pre EÚ fa Empirica Koln, v ktorých sa predpokladá migrácia u horeuvedených regiónov v počte 4-5 mil. obyvateľov, z čoho by sa v štátoch CEFTA mohlo usídliť cca 2 mil. obyvateľov. Je zrejmé, že migrujúce obyvateľstvo

bude preferovať prihraničné územia so štátmi EÚ a na nich usídlenie v prihraničných regiónoch SR. Po dlhú dobu môžu pôsobiť administratívne obmedzenia zo strany susediacich štátov - členov EÚ.

Z hľadiska celoeurópskych sídelných štruktúr je žiadúce vytvárať podmienky rozvoja pre všetky kraje SR tak, aby boli pri vzájomnej spolupráci aj medzinárodne konkurencieschopné.

Poloha Trenčianskeho kraja ako hraničného územia určuje potrebu riešenia širších medzinárodných súvislostí. Ťažisko osídlenia kraja je ťažiskom osídlenia pozdĺž považskej sídelnej rozvojovej osi, ktorá spája viedenskú a sliezsku aglomeráciu, obe európskeho významu, cez ktorú sa prepájajú tieto ťažiská s moravskými ťažiskami osídlenia v Českej republike. Pre vytvorenie cezhraničnej sídelnej spolupráce je potrebné zosúľaďovať územnoplánovaciu dokumentáciu, ako aj iné koncepčné rozvojové koncepcie Trenčianskeho kraja a rozvojové koncepcie a územné plány jednotlivých miest a obcí s dotknutými regiónmi jednotlivých štátov navzájom.

Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je spracovaný v súlade s medzinárodnými dohodami a záväzkami, ktoré Slovenská republika prebrala na seba s cieľom integrovať sa do európskych štruktúr.

## 2.5 Koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry

**Súvislosti vo väzbe na Koncepciu územného rozvoja Slovenska**

Úlohou Koncepcie územného rozvoja Slovenska (ďalej KURS) je naznačiť priestorové súvislosti nadregionálneho, celoštátneho a nadštátneho významu. KURS slúži na usmerňovanie a koordinovanie aktivít, ktorých realizácia a prevádzka má vplyv na územný rozvoj Slovenskej republiky.

KURS - II. návrh bol uznesením vlády SR č. 903/1997 zobraný na vedomie a Zásady pre realizáciu územného rozvoja Slovenska schválené ako otvorený dokument pre uplatňovanie rozvojových koncepcií a spolupráce s medzinárodnými inštitúciami na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni. Jeho hlavné využitie je pri spracúvaní ÚPN VÚC, ako koordinačný podklad rozvoja jednotlivých regiónov Slovenska ako celku. Jeho ďalšou úlohou je úloha podkladu pre koordináciu priestorových vzťahov v celoslovenskom merítku.

Vypracovaný II. návrh KURS v súlade s európskou koncepciou územného rozvoja sleduje spomedzi viacerých hlavne nasledovné spoločné ciele:
- znižovanie nerovnomernosti medzi centrálnymi a periférnymi regiónmi
- hospodársky rozvoj šetriaci životné prostredie s vyváženým územným rozvojom s rešpektovaním regionálnej identity
- koncepcia polycentrického systému mestských regiónov
- výkonná sieť infraštruktúry šetriaca životné prostredie
- odstupňované chránené územie prírody pre rôzne funkcie
- podpora spolupráce a deľby práce medzi mestami (obcami) v záujme zabránenia nákladných súťaží medzi nimi
- zachovanie rôznorodosti kultúrnej krajiny s množstvom funkcií a existujúcim kultúrnym dedičstvom.

Súčinnosť územného plánovania a regionálnej politiky na regionálnej úrovni sa zabezpečuje:
- vymedzením zhodných územných celkov pre vypracovanie regionálnych územných plánov a koncepcií, resp. programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja
- priamou spoluprácou a výmenou rozvojových programov, koncepcií hospodárskeho a sociálneho rozvoja s účelovými územnotechnickými podkladmi
- vypracovaním iniciatívnych návrhov na vecnú a časovú koordináciu verejných i súkromných investícií.

***Sídelné štruktúry***

Návrh KURS formuluje celoštátnu koncepciu rozvoja sídelných štruktúr. Koncepcia sídelného systému SR vychádza z dvoch základných myšlienok:
- väzba na európsku sídelnú sieť
- vytvorenie optimálnych podmienok pre harmonický a šetrný rozvoj všetkých aktivít spoločnosti.

Koncepcia je podmienená nasledujúcimi faktormi:
- geomorfologické podmienky
- doterajší vývoj
- trendy vývoja
- sociálno-ekonomické súvislosti.

Sídelnými štruktúrami sa chápu sídelné zoskupenia okolo jednotlivých centier, ťažiská osídlenia a rozvojové osi.

Ťažiská osídlenia sa členia na:
- celoštátneho až medzinárodného významu
- nadregionálneho až celoštátneho významu
- regionálneho významu
- miestneho významu.

Rozvojové osi sa členia na:
- sídelné osi
- komunikačno-sídelné (prepájacie) osi.

Z hľadiska priemetu na riešené územie ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, KURS II. návrh definuje tieto ťažiská osídlenia a rozvojové osi.

**Ťažisko osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu:**
- Trenčianske ťažisko osídlenia -
  - tvorené okresmi Trenčín, Ilava a Nové Mesto nad Váhom s centrom v meste Trenčín.
- Žilinsko-martinské ťažisko osídlenia -
  - tvorené okresmi Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Martin, Turčianske Teplice a z Trenčianskeho kraja Považská Bystrica a Púchov.

**Ťažisko osídlenia regionálneho významu:**
- Prievidzské ťažisko osídlenia -
  - tvorené okresom Prievidza.
- Topoľčianske ťažisko osídlenia -
  - sa rozprestiera aj na území Trenčianskeho kraja s okresmi Bánovce nad Bebravou a Partizánske.

**Ťažisko osídlenia miestneho významu:**
- Myjavské ťažisko osídlenia

**Sídelná rozvojová os celoštátneho významu:**
- Považská sídelná rozvojová os -
  - Bratislava smerom na Trnavu, Považie až po Žilinu. Súčasťou tejto osi sú aj územia okresov Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica.
- Ponitrianska sídelná rozvojová os -
  - Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Topoľčany, Nitra, Nové Zámky, Komárno.
- Hornonitrianska sídelná rozvojová os -
  - Topoľčany, Partizánske, Prievidza, Nitrianske Pravno.

Úlohou ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je aj v zmysle odporúčaní KURS II. návrh prehodnotiť makroregionálnu sídelnú štruktúru z pohľadu regionálneho rozvoja, ktorý detailnejšie premieta jednotlivé väzby v osídlení a zároveň premieta aj potreby väzieb z hľadiska územnosprávneho.

Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja z hľadiska formovania sídelnej štruktúry sa stáva podkladom pre tvorbu KURS.

## 2.5.1 Sídelná štruktúra

### *2.5.1.1 Ťažiská osídlenia*

Na základe hodnotenia sídelných väzieb v rámci návrhu ÚPN VÚC v sídelnej štruktúre Trenčianskeho kraja sú vytypované ťažiská osídlenia ako priestorovo - plošné sídelné systémy,

ktoré sú tvorené sieťou vzájomných vzťahov jednotlivých miest, vidieckých obcí a vidieckeho priestoru.

V rámci ÚPN VÚC územia Trenčianskeho kraja možno charakterizovať nasledovné priestorové štruktúry (schéma č. 1):

**Ťažisko osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu** predstavuje priestor, ktorý sa vytvára okolo krajského centra Trenčín a okresných sídiel Nové Mesto nad Váhom a Ilava spolu so sídlom Dubnica nad Váhom, so silnými vzájomnými väzbami týchto významných hospodársko-sídelných centier. Územie ťažiska osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu možno priestorovo vymedziť v nasledovnej štruktúre:

Košeca, Ilava, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Nemšová, Trenčianska Teplá, Trenčianske Teplice, Trenčín, Skala , Trenčín, Soblahov, Mníchová Lehota, Trenčianska Turná, Trenčianske Stankovce, Drietoma, Chocholná - Velčice, Opatovce, Veľké Bierovce, Adamovské Kochanovce, Melčice - Lieskové, Krivosúd - Bodovka, Štvrtok, Bošáca, Beckov, Moravské Lieskové, Dolné Srnie, Trenčianske Bohuslavice, Nové Mesto nad Váhom, Kočovce, Považany, Potvorice, Brunovce, Horná Streda, Modrovka, Pobedim, Podolie, Častkovce, Čachtice

**Ťažisko osídlenia nadregionálneho významu** predstavujú priestory, ktoré sa vytvárajú okolo centra Považská Bystrica a okolo centra Prievidza

**Považsko - bystricko - púchovské ťažisko osídlenia**

KÚRS II. (návrh) zahŕňa severnú časť Trenčianskeho kraja s centrami Považská Bystrica a Púchov do Žilinsko-martinského ťažiska osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu. Vplyvom nového územnosprávneho členenia postupne dôjde k oslabeniu súčasných aglomeračných väzbieb na Žilinu a následne k posilňovaniu väzieb na krajské centrum Trenčín. Vzhľadom na existujúci potenciál bipolárnych centier Považská Bystrica a Púchov, návrh ÚPN VÚC uvažuje v tomto priestore s formovaním ťažiska osídlenia nadregionálneho významu v nasledujúcom priestorovom vymedzení:

Plavník-Drienové, Považská Bystrica, Visolaje, Beluša, Dolné Kočkovce, Púchov, Nimnica, Streženice, Lednické Rovne.

**Prievidzsko-bojnické ťažisko osídlenia**

Prievidzské ťažisko osídlenia KÚRS II. (návrh) začleňuje medzi ťažiská osídlenia regionálneho významu. Návrh ÚPN VÚC uvažuje s formovaním prievidzsko-bojnického ťažiska osídlenia v kategórii nadregionálneho významu, vzhľadom na celkovú veľkosť centra Prievidza a centra Bojnice celoštátneho až medzinárodného významu, ktoré tvoria bipolárne centrum ťažiska osídlenia, potenciálov demografických, hospodárskych, energetických, prírodných a kultúrno-historických. Prievidzsko-bojnické ťažisko osídlenia sa bude formovať v nasledujúcej priestorovej štruktúre:

Nitrianske Pravno, Pravenec, Poluvsie, Lazany, Nedožery-Brezany, Bojnice, Prievidza, Opatovce nad Nitrou, Kocúrany, Lipník, Malá Čausa, Veľká Čausa, Chrenovec, Ráztočno, Handlová, Sebedražie, Cígeľ, Nováky, Zemianske Kosťoľany.

**Ťažisko osídlenia regionálneho významu** tvorí priestor okolo centra Bánovce nad Bebravou, okolo centra Myjava a okolo centra Partizánske

- Myjavské ťažisko osídlenia regionálneho významu sa bude formovať v nasledujúcej priestorovej štruktúre: Brestovec, Myjava, Polianka, Priepasné, Brezová pod Bradlom, Bukovec.

KÚRS II. návrh vzhľadom na doterajšie aglomeračné väzby zahŕňa centrá Bánovce nad Bebravou a Partizánske s ich bezprostredným zázemím do Topoľčianskeho ťažiska osídlenia regionálneho významu. Návrh ÚPN VÚC, vzhľadom na súčasné väzby uvažuje s formovaním samostatných ťažísk osídlenia regionálneho významu okolo sídiel Bánovce nad Bebravou a Partizánske.

- Bánovecké ťažisko osídlenia sa formuje v nasledujúcej priestorovej štruktúre: Bánovce nad Bebravou, Horné Naštice, Brezolupy, Dolné Naštice, Dvorec, Dežerice, Ruskovce.
- Partizánske ťažisko osídlenia sa môže formovať v nasledujúcej priestorovej štruktúre: Partizánske, Malé Kršteňany, Veľké Kršteňany, Veľké Uherce, Malé Uherce, Brodzany, Pažiť.

### *2.5.1.2 Centrá ťažísk osídlenia*

Obce, ktoré vzhľadom na svoje polarizačné a aglomeračné sily zabezpečujú obslužnými funkciami obyvateľstvo bezprostredného zázemia predstavujú centrá ťažísk osídlenia

Koncepcia územného rozvoja Slovenska I. (r. 1994), v rámci definovania sídelného systému Slovenska, vyhodnocovala z celoslovenského pohľadu jednotlivé sídla hlavne z hľadiska plnenia funkcie obslužných - terciárnych centier, prítomnosti jednotlivých druhov zariadení sociálnej infraštruktúry, z hľadiska priestorovej pôsobnosti ako aj z hodnotenia sídiel ako pracoviskových centier. Hodnotenie bolo uskutočnené po úroveň sídla subregionálneho významu. Definovať a charakterizovať sídla lokálneho významu je úlohou územného plánu veľkého územného celku.

V rámci vypracovávaných urbanistických štúdií prípadne konceptu riešenia ÚPN VÚC a ÚHZ pre ÚPN VÚC vymedzených v hraniciach pôvodných regiónov, bola sídelná štruktúra upresňovaná a doplnená o výber sídiel lokálneho významu.

V priebehu vypracovávania ÚPN VÚC došlo k zmene územno-správneho členenia Slovenska, na základe ktorého vznikli nové okresy aj s novými okresnými sídlami, ktoré zabezpečujú obsluhu v zmysle zákona 222/1996 Z.z..

Návrh koncepcie rozvoja sídelnej štruktúry ÚPN VÚC na základe uvedených skutočností prehodnotil sídelnú štruktúru z pohľadu kraja a zameral sa na definovanie hierarchie sídelných centier, ich vzájomných funkčných väzieb ako aj previazania technickou a dopravnou infraštruktúrou.

Z hľadiska krajskej úrovne sa odporúča členiť centrá osídlenia do týchto hierarchických úrovní:
- Centrá ťažísk osídlenia celoštátneho a medzinárodného významu
- Centrá ťažísk osídlenia nadregionálneho významu
- Centrá ťažísk osídlenia regionálneho významu
- Centrá ťažísk osídlenia subregionálneho významu
- Centrá osídlenia lokálneho významu

#### 2.5.1.2.1 Centrá ťažísk osídlenia celoštátneho a medzinárodného významu

V týchto centrách sa odporúča podporovať rozvoj a dobudovanie adekvátnymi funkciami celoštátneho a medzinárodného významu predovšetkým v oblasti správy, vedy a výskumu, obchodných a hospodárskych zariadení a vytvárať podmienky a podporovať ich vzájomné prepojenie, ako aj prepojenie na ostatné centrá európskeho významu systémami rýchlej a výkonnej dopravy.

#### 2.5.1.2.2 Centrá ťažísk osídlenia nadregionálneho významu

V týchto centrách sa odporúča podporovať rozvoj nasledovných zariadení:
- správy vyššieho významu s nadregionálnou pôsobnosťou
- vyššieho systému vzdelávania nadväzujúceho na stredné vzdelanie s maturitou
- školiacich pre ďalšie vzdelávanie a odborné preškoľovanie a rekvalifikovanie pracovníkov
- zdravotníckych a sociálnych s funkciou nadregionálneho poskytovania špecifických služieb
- kultúrnych - divadlá, koncertné sály a múzeá
- výstavníctva (veľtrhy) a kongresov
- technologických centier a parkov
- športových pre súťaže krajskej a celoštátnej úrovne
- nákupných a obchodných centier
- voľného času, rekreácie a cestovného ruchu s dostatočnými plochami zelene.

#### 2.5.1.2.3 Centrá ťažísk osídlenia regionálneho významu

V týchto centrách sa odporúča usmerňovať a podporovať rozvoj nasledovných zariadení:
- správ a súdov okresného významu
- vysunutých pobočiek vysokých škôl
- stredných škôl s maturitou
- špecifických škôl
- inštitútov vzdelávania dospelých
- zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia

- kultúrnych zariadení okresného (regionálneho) a nadregionálneho významu
- nákupných a obchodných stredísk
- voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene
- priemyslu.

#### 2.5.1.2.4 Centrá ťažísk osídlenia subregionálneho významu

V týchto centrách sa pre zabezpečenie ich funkcie z polohy krajských a okresných úradov odporúča rozvoj nasledovných zariadení:
- stredných odborných a učňovských škôl
- zdravotných stredísk všeobecných lekárov a zubných ambulancií
- výrobných služieb
- obchodných zariadení s komplexným sortimentom tovarov
- voľného času a rekreácie s potrebnými plochami zalene.

#### 2.5.1.2.5 Centrá ťažísk osídlenia lokálneho významu

Centrá lokálneho významu by mali zabezpečovať komplexné základné vybavenie pre obyvateľov najbližších priľahlých obcí. Doporučuje sa podporovať predovšetkým rozvoj nasledovných zariadení:
- základných škôl
- predškolských zariadení
- zdravotníckych (všeobecní lekári, zubní lekári, lekáreň)
- stravovacích zariadení s možnosťou ubytovania
- pôšt
- opravárenských a remeselníckych služieb pre pokrytie základnej potreby
- nákupných možností pre pokrytie základnej potreby
- zariadení voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene.

### *2.5.1.3 Návrh centier ťažísk osídlenia*

Návrh ÚPN VÚC uvažuje s vytváraním a dobudovávaním systémových centier osídlenia na území kraja s cieľom vytvoriť sieť konkurencieschopných sídiel tak, aby sa čo najefektívnejšie využil existujúci sídelný potencial a založená dopravná a technická infraštruktúra v súlade s princípmi trvalo udržateľného života.

#### 2.5.1.3.1 Centrá nadregionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých celoštátnych funkcií

Na území kraja sa v návrhovom období bude formovať jediné centrum nadregionálneho významu **Trenčín**, pričom sa predpokladá, že vo výhľadovom období sa bude formovať ako centrum celoštátneho významu.

Trenčín ako centrum Trenčianskeho kraja vytvára spolu s okresnými sídlami Nové Mesto nad Váhom a Ilava ťažisko osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu, ktoré bude bezprostredne ovplyvňovať a polarizovať rozvoj svojho zázemia.

Vychádzajúc z vysokej koncentrácie sídelno-hospodárskych aktivít, urbanistických súvislostí a intenzity vzájomných vzťahov v priestore Trenčín-Dubnica nad Váhom, návrh ÚPN VÚC uvažuje s formovaním Trenčína ako jadra osídlenia kraja v nasledovnej priestorovej štruktúre (schéma č.2):

Trenčín v administratívnych hraniciach, Zamarovce, Soblahov, Veľké Bierovce, Trenčianska Turná, Opatovce, Kostolná-Záriečie, Trenčianska Teplá, Trenčianske Teplice, Nemšová, Skala , Dubnica nad Váhom.

**Trenčín** sa bude formovať ako centrum:
- administratívno-správne Trenčianskeho kraja
- kultúrno-spoločenské
- vzdelávacie (sídlo novovzniknutej vysokej školy)
- výstavno-nákupno-obchodné
- hospodársko-ekonomické
- športu

- cestovného ruchu
- ako dopravný uzol.

Rozvojové nároky v sídle Trenčín je potrebné prednostne orientovať na využitie, prípadne intenzifikáciu existujúcich voľných plôch v rámci zastavaného územia a v prípade ďalších nárokov na rozvojové plochy uprednostniť výstavbu v sídlach zahrnutých do vymedzeného jadra osídlenia kraja. V súlade so v súčasnosti rozpracovaným ÚPN SÚ mesta Trenčín je potrebné pre zabezpečenie funkcie bývania vychádzať z nasledovných trendov:

- zvýšenie podielu nízkopodlažnej zástavby bytových domov
- zvýšenie plošného štandardu bytov
- zvýšenie štandardu vybavenosti bytov
- diferencovanie vybavenosti bytov podľa rozdielnych sociálnych skupín obyvateľov
- pre novú bytovú výstavbu uvažovať s pomerom zastúpenia hromadnej bytovej výstavby a bývaním v rodinných domov 50:50.

Rozvojové plochy pre zabezpečenie potrieb nízkopodlažnej hromadnej výstavby rozpracovaný ÚPN SÚ mesta uvažuje v mestských častiach Juh, Biskupice a Kubra, v menšej miere Opatová, Zlatovce, Istebník a Orechové.

Občiansku vybavenosť mesta Trenčín je potrebné dobudovať na úroveň krajského centra. Zariadenia občianskej vybavenosti významným podielom participujú na vybavenostných funkciách terciárneho sektoru mesta a reprezentujú ich zariadenia celomestského a nadmestského významu.

Z pohľadu celoštátnych, ako aj krajských potrieb je potrebné zabezpečiť:

- Trenčiansku univerzitu - vybudovanie komplexného areálu školy, vrátane internátneho zázemia
- City Univerzitu
- dobudovanie Trenčianskej okresnej nemocnice na krajskú vybudovaním chýbajúcich oddelení traumatológie, geriatrie a infekčného oddelenia
- dom dôchodcov režimového typu s kapacitou cca 130-170 miest
- dom-penzión pre dôchodcov s kapacitou cca 100-120 miest
- dom s opatrovateľskou službou s kapacitou 90-120 b.j.
- divadelnú scénu s kapacitou 300-350 miest
- hvezdáreň a planetárium
- administratívne centrum úradov štátnej správy
- centrálnu mestskú tržnicu
- „Shoping centrum“ v lokalite Belá
- nové výstavisko s kongresovými priestormi
- polyfunkčný motoristický areál, slúžiaci okrem športu najmä pre výcvik vodičov z povolania
- komplexný areál voľného času, predovšetkým s rekreačno-športovovou vybavenosťou
- zónu so zvláštnym hospodárskym režimom
- HIGH-TECH PARK vo väzbe na budúce sídlo Trenčianskej univerzity
- priemyselnú zónu Zámostie vo väzbe na diaľničný privádzač.

Pre plánovaný rozvoj mesta je potrebné zabezpečiť vybudovanie nových dopravných komunikácií a trasy sietí technickej infraštruktúry:

- diaľničný privádzač - úsek diaľnica D61 - cesta II/507
- juhovýchodný obchvat mesta, vrátane podjazdu pod Brezinou - II/507 - I/61
- vybudovanie križovatky - juhovýchodný obchvat mesta - cesta I/61
- výhľadové premostenie Váhu (Sihoť-Zamarovce)
- trolejbusovú trať so súvisiacimi stavbami
- autobusovú stanicu prímestskej a diaľkovej autobusovej dopravy vo väzbe na železničnú stanicu Trenčín
- prístav na Váhu vo väzbe na priemyselnú zónu a diaľničný privádzač
- predĺženie dráhy letiska a dobudovanie pozemných zariadení pre civilnú dopravu
- nadregionálnu cyklistickú trasu pozdĺž Váhu s väzbou na regionálne trasy
- rozšírenie vodovodnej siete v súlade s uvažovaným urbanistickým rozvojom mesta
- ČOV, vrátane kanalizácie na pravom brehu Váhu
- kanalizačnú sieť na ľavej strane Váhu (Opatová, Kubra, Kubrica, Belá, ...), vrátane rozšírenia ČOV
- preložku považského plynovodu v úseku Trenčianska Turná-Trenčín, vrátane vybudovania novej regulačnej stanice pre lokalitu Belá.

#### 2.5.1.3.2 Centrá regionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých nadregionálnych funkcií

V rámci návrhového obdobia sa na území kraja budú formovať nasledujúce centrá regionálneho významu s možnosťou plnenia nadregionálnych funkcií:

- Prievidza
- Považská Bystrica
- Nové Mesto nad Váhom

***Prievidza*** má predpoklad spolu so sídlom Bojnice sa formovať ako bipolárne centrum s funkciou administratívno-správnou, hospodárskou, kultúrno-spoločenskou. Funkčno-priestorový rozvoj je potrebné riešiť v súlade so schváleným ÚPN SÚ Prievidza. V sídle Prievidza je možné pre funkciu bývania využívať rozvojové plochy v severnej časti sídla smerom na Nitrianske Pravno a v lokalite Močidlá, v lokalite Vlčie kúty je možné formovať polyfunkčné plochy pre podnikateľské aktivity v kombinácii so špecifickými formami bývania. Pre rozvoj funkcie výroby sa predpokladá využívať plochy v juhozápadnej časti sídla po uvažovaný komunikačný obchvat.

Vhodné priestory pre prímestskú rekreáciu sú v priestoroch: Prievidza-Púšť, Vlčie kúty, PMZ pri rieke Nitra, príp. navrhovaný agropark v k.ú. Koš.

***Považská Bystrica*** spolu so sídlom Púchov sa môžu tiež formovať ako bipolárne centrum a súčasne ako samostatné sídla súčasného a novovytvoreného okresu. Okrem toho obidve sídla sú významnými centrami z hľadiska pracovných príležitostí v priemysle a predstavujú súčasné ako aj potenciálne ekonomické centrá. Funkčno-priestorový rozvoj oboch miest je potrebné riešiť v súlade so schválenými ÚPN SÚ.

V sídle Považská Bystrica rozvoj funkcie bývania a vybavenosti je orientovaný v priestore nadväzne na existujúcu KBV, vo východnej časti sídla pri komunikácii I/61, pričom vo výhľadovom období je potrebné rešpektovať rezervné plochy pre tretie tisícročie v lokalite medzi kanálom a tokom rieky Váh a v lokalite Kvášovský dvor. Z hľadiska optimálneho rozvoja všetkých funkcií v sídle, je predovšetkým potrebné čo najskôr doriešiť trasovanie diaľnice D1 a presmerovanie prieťahu komunikácie I/61 z centrálnej časti sídla.

Prímestskú rekreáciu pre obyvateľov možno rozvíjať predovšetkým v priestoroch s funkciou prímestských zón Manínska úžina, Súľovské skaly, Kalvária, Vŕbie.

***Nové Mesto nad Váhom*** sa navrhuje formovať ako mesto s funkciou administratívno-správnou, hospodárskou, kultúrno-spoločenskou a dopravnou. Funkčno-priestorový rozvoj sídla je potrebné riešiť v súlade so v súčasnosti spracovávaným ÚPN SÚ, ktorý rozvojové plochy pre funkciu bývania a vybavenosti orientuje v severozápadnej časti sídla a v mestskej časti Mnešice.

Pre rozvoj prímestskej rekreácie možno využívať priestory Zelenej Vody a Kálnickej doliny (zimná rekreácia).

#### 2.5.1.3.3 Centrá regionálneho významu

Na území kraja sa v návrhovom období uvažuje s rozvojom nasledovných centier osídlenia regionálneho významu:

- Bánovce nad Bebravou
- Ilava
- Dubnica nad Váhom
- Myjava
- Partizánske
- Púchov

***Bánovce nad Bebravou*** možno formovať ako centrum regionálneho významu a súčasne ako sídlo novovytvoreného okresu. Funkčno-priestorový rozvoj sídla rieši v súčasnosti spracovávaná aktualizácia ÚPN SÚ, pričom rozvojové požiadavky pre funkciu bývania sú najmä v lokalite Dolné Ozorovce. V sídle je potrebné počítať s posilnením hospodárskej funkcie, s využitím a transformáciou existujúcich priemyselných areálov.

Prímestská rekreácia pre obyvateľov má vhodné podmienky pre rozvoj predovšetkým v prímestskej rekreačnej zóne Pažiť VN Prusy.

***Ilava*** sa navrhuje formovať ako centrum regionálneho významu a súčasne ako sídlo novovytvoreného okresu. Realizáciou diaľnice D1 a diaľničného privádzača dôjde k odľahčeniu

dopravného zaťaženia mesta. Rozvoj sídla rieši schválený ÚPN SÚ, pričom rozvoj funkcie bývania a vybavenosti sa orientuje najmä v priestore medzi diaľničným privádzačom a komunikáciou I/61 a v miestnej časti Klobušice. V návrhovom období sa uvažuje s posilnením hospodárskej funkcie sídla, pričom pre rozvoj sa uvažuje s využitím priestoru medzi kanálom a železničnou traťou.

***Dubnicu nad Váhom*** má predpoklady pre rozvoj ako centrum regionálneho významu, pričom funkčno- priestorový rozvoj sídla rieši schválený ÚPN SÚ s prognóznymi ponukovými možnosťani rozvoja do roku 2030. Rozvoj funkcie bývania sa orientuje v južnej časti sídla nadväzne na existujúcu hromadnú bytovú zástavbu a v priestore mestskej časti Prejta. Pre rozvoj priemyslu (ľahký) možno využívať priestory pri diaľničnom privádzači a v severozápadnej časti pri železničnej trati.

Sídlo ***Myjava*** sa môže rozvíjať ako centrum regionálneho významu a súčasne ako sídlo novovytvoreného okresu. Funkčno-priestorový rozvoj sídla rieši v súčasnosti spracovávaný ÚPN SÚ.

Sídlo ***Partizánske*** má predpoklady sa rozvíjať ako centrum regionálneho významu a súčasne ako sídlo novovytvoreného okresu. Rozvoj sídla rieši schválený ÚPN SÚ s návrhovým obdobím do roku 2010. Návrh ÚPN VÚC uvažuje s preložkou komunikácie I/64 do polohy mimo intravilán sídla s cieľom zlepšenia dopravných vzťahov na krajské sídlo ako aj na sídla Hornej Nitry.

V sídle ***Púchov*** je prioritou realizovať preložku komunikácie I/49 a diaľničný privádzač D1. Rozvoj funkcie bývania a vybavenosti sa orientuje v severovýchodnej časti sídle pri komunikácii II/507 a v lokalita Nové Nosice a Horné Kočkovce. V severnej časti sídla sú predpoklady pre rozvoj prímestskej rekreačnej zóny Keblie.

#### 2.5.1.3.4 Centrá osídlenia subregionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých regionálnych funkcií

Na území kraja sa v návrhovom období uvažuje s rozvojom nasledovných centier osídlenia subregionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých regionálnych funkcií:

- Bojnice
- Handlová
- Nováky
- Stará Turá
- Trenčianske Teplice

Sídlo **Bojnice** má charakteristické postavenie vzhľadom na špecifickú kúpeľnú funkciu medzinárodného významu, ktorá má vplyv na vysoké nároky na kultúrno-spoločenskú, športovo-rekreačno-turistickú a obchodnú vybavenosť. V súčasnosti sa spracúva ÚPN SÚ Bojnice.

Sídlo **Handlová** sa môže formovať ako sídlo subregionálneho významu s možnosťou plnenia niektorých regionálnych funkcií, s významnou funkciou hospodárskou a doplnkovou rekreačnou funkciou. Z hľadiska zachovania a stabilizácie krajinného prostredia je nevyhnutné zabezpečiť asanáciu, stabilizáciu a reanimáciu plôch a stavieb bane Handlová.

Sídlo **Nováky** sa môže rozvíjať ako sídlo s významným hospodárskym potenciálom založenom na báze energetického priemyslu, chemického priemyslu, ťažby uhlia a kooperujúcich výrobných činností a služieb. Priestorovo má značne obmedzené možnosti rozvoja vzhľadom na ochranné pásmo uhoľného ložiska a ochranné pásmo chemicko - energetického komplexu.

Sídlo **Stará Turá** sa bude vzhľadom na svoju polohu rozvíjať ako centum zabezpečujúce vyššiu vybavenosť a pracovné príležitosti pre bezprostredné a širšie zázemie (územie kopaníc). V sídle je potrebné podporovať rozvoj hospodárskej funkcie so špecifickým zameraním - výroba meracích prístrojov a zdravotníckej techniky, ktoré má významné postavenie na vnútroštátnom ako aj zahraničnom trhu.

Sídlo **Trenčianske Teplice** sa rozvíja ako sídlo so špecifickoiu kúpeľnou funkciou, pričom vzhľadom na ich medzinárodný význam je potrebné sa orientovať na zvýšenie a predovšetkým na skvalitnenie kultúrno-spoločenskej, športovo-rekreačno-turistickej a obchodno-komerčnej vybavenosti. Z hľadiska možnosti rozvoja, s ohľadom na geomorfologické danosti územia a architektonický kolorit mesta, je vhodné orientovať sa na nízkopodlažnú zástavbu. Pre návštevníkov kúpeľov je možné využívať prírodné danosti širšieho zázemia sídla v Omšení I. a Dolnej Porube.

#### 2.5.1.3.5 Centrá subregionálneho významu

Na území kraja sa v návrhovom období uvažuje s rozvojom nasledovných centier osídlenia subregionálneho významu:

- Nitrianske Pravno
- Nitrianske Rudno
- Nemšová
- Nová Dubnica
- Trenčianska Teplá
- Svinná
- Pruské
- Ladce
- Beluša
- Lednické Rovne
- Brezová pod Bradlom
- Bošany

Sídlo **Nitrianske Pravno** sa môže formovať ako sídlo subregionálneho významu predovšetkým využívajúce rekreačný potencial bezprostredného zázemia s doplnkovou funkciou poľnohospodárskej a lesnej prvovýroby.

Sídlo **Nitrianske Rudno** je vhodné rozvíjať ako centrum cestovného ruchu využívajúce prírodné danosti vodnej nádrže, pričom je potrebné sa orientovať na zvýšenie štandardu vybavenosti.

Sídlo **Nemšová** bude sa formovať ako sídlo subregionálneho významu s rozvojom hospodárskych aktivít v sklárskom priemysle a v poľnohospodárstve.

Sídlo **Nová Dubnica** je predovšetkým charakteristické svojou monofunkciou, zastúpenou bývaním a príslušnou vybavenosťou. Funkčno-priestorový rozvoj sídla rieši schválený ÚPN SÚ.

Sídlo **Trenčianska Teplá** vzhľadom na jeho výhodný polohový faktor vyplývajúci z väzieb na nadradený dopravný systém má predpoklady pre rozvoj viacerých druhov dopráv. V súvislosti so splavnením Váhu je možné v priestore medzi kanálom a železničnou traťou realizovať terminál kombinovanej dopravy.

Sídlo **Svinná** sa navrhuje formovať ako sídlo subregionálneho významu, pričom je potrebné podporovať rozvoj vybavenosti sídla s cieľom zníženia emigrácie obyvateľstva dennej dochádzky za prácou a vybavenosťou a tým odľahčenie krajského sídla.

Sídlo **Pruské** je vhodné formovať ako sídlo s rekreačnou funkciou, predovšetkým využívajúce rekreačný potenciál svojho zázemia.

Sídlo Ladce sa môže rozvíjať ako sídlo s významnou hospodárskou funkciou zameranou na výrobu cementu a vápna.

Sídlo **Beluša** sa môže formovať ako sídlo subregionálneho významu s významnou hospodárskou funkciou zastúpenou strojárskym, drevospracujúcim, odevným priemyslom a poľnohospodárskou výrobou, ako aj rekreačnou funkciou.

Sídlo **Lednické Rovne** má predpoklady sa formovať ako sídlo subregionálneho významu s významným sklárskym priemyslom.

Sídlo Brezová pod Bradlom, ako sídlo subregionálneho významu, je potrebné orientovať na posilňovanie aktivít sociálnej infraštruktúry s mestskou a nadmestskou pôsobnosťou, ako aj nevýrobných hospodárskych aktivít.

Sídlo **Bošany**, ktoré má predpoklady sa formovať ako sídlo subregionálneho významu s kožiarenským priemyslom.

#### 2.5.1.3.6 Centrá lokálneho významu

predstavujú sídla, ktoré zabezpečujú komplexné základné vybavenie pre obyvateľov bezprostredného zázemia.

V okrese Bánovce nad Bebravou sú to:

- Uhrovec, Rybany, Veľké Držkovce, Podlužany, Slatina nad Bebravou

V okrese Ilava sú to nasledujúce sídla:
- Košeca, Košecké Podhradie, Horná Poruba, Bolešov, Mikušovce

V okrese Myjava sú to nasledujúce sídla:
- Krajné, Vrbovce, Brestovec

V okrese Nové Mesto nad Váhom sú to nasledujúce sídla:
- Bošáca - Zemianske Podhradie, Moravské Lieskové, Bzince pod Javorinou, Lubina, Kočovce, Považany, Lúka, Čachtice, Podolie, Horná Streda

V okrese Partizánske sú to nasledujúce sídla:
- Chynorany, Klátová Nová ves, Žabokreky nad Nitrou, Veľké Uherce

V okrese Považská Bystrica sú to nasledujúce sídla:
- Horná Mariková, Dolná Mariková, Papradno, Udiča, Plevník-Drienové, Brvnište, Pružiná, Domaniža, Sverepec, Brvnište

V okrese Prievidza sú to nasledujúce sídla:
- Pravenec, Kanianka, Nedožery-Brezany, Lazany, Chrenovec, Rástočno, Sebedražie, Valaská Belá, Liešťany, Diviaky nad Nitricou, Diviacka Nová Ves, Dolné Vestenice, Lehota pod Vtáčnikom, Bystričany, Osľany, Zemianske Kostoľany

V okrese Púchov sú to nasledujúce sídla:
- Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Dohňany, Lúky, Lednica, Dolné Kočkovce

V okrese Trenčín sú to nasledujúce sídla:
- Horné Srnie, Horná Súča, Dolná Súča, Drietoma, Motešice, Trenčianske Jastrabie, Trenčianska Turná, Trenčianske Stankovce, Melčice - Lieskové

### *2.5.1.4 Sídelné rozvojové osi*

Sídelnú kostru Trenčianskeho kraja možno charakterizovať ako dvojosovú so vzájomným prepojením.
- nosná považská sídelná rozvojová os sídelného systému - preväzujúca Viedenskú a Sliezskú aglomeráciu
  - Bratislava - Trnava - Nové Mesto nad Váhom - Trenčín - Dubnica nad Váhom - Ilava - Púchov - Považská Bystrica - Žilina
- hornonitrianska sídelná rozvojová os
  - Nitra - Topoľčany - Partizánske - Prievidza - Nitrianske Pravno
- ponitrianska sídelná rozvojová os prepájajúca považskú sídelnú rozvojovú os a hornonitriansku sídelnú rozvojovú os v smere Trenčín - Bánovce nad Bebravou - Topoľčany ďalej na Nitru - Komárno

Okrem sídelných rozvojových osí celoštátneho významu možno na území kraja sledovať rozvojové osi regionálneho významu a to v smere:
- Nové Mesto nad Váhom - Stará Turá - Myjava - Brezová pod Bradlom, ďalej severozápadne pozdĺž Malých Karpát smerom na Rohožník
- Prievidza - Handlová - Žiar nad Hronom
- Ilava - Valaská Belá - Nitrianske Rudno -Nováky
- Púchov - ČR
- Bánovce nad Bebravou - Nováky - Prievidza
- Bánovce nad Bebravou - Partizánske

### *2.5.1.5 Komunikačné koridory*

Z porovnania sídelných rozvojových osí, regionálnych a nadregionálnych dopravných tokov vyplýva, že sú prakticky totožné. Dopravná infraštruktúra tvorí najdôležitejší základný koncepčný prvok rozvoja ako aj usmerňovania sídelného systému, preto pri koncepcii sídelných rozvojových osí ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja využíva existujúci dopravný skelet, pričom v územiach, v ktorých v súčasnosti zatiaľ absentuje, navrhuje ho doplniť príp. transformovať s cieľom vytvoriť efektívny a výkonný dopravný systém.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja v záujme využitia existujúcich komunikácii a vytvorenia kvalitatívne vyššej úrovne nadradenej dopravnej infraštruktúry uvažuje so zabezpečením rýchleho dopravného

prepojenia krajského sídla v smere na Bánovce nad Bebravou a Partizánske, čo bude predstavovať významný podnet pre rozvoj štruktúry osídlenia tejto časti kraja.

Pri riešení železničnej dopravy ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja uvažuje s prepojením Bratislavy a Trenčína v smere na Poľskú republiku systémom železníc vysokých rýchlostí (VRT). Okrem toho s modernizáciou železničných tratí v koridoroch:

- Bratislava - Trnava - Trenčín - Žilina
- Trenčín - Bánovce nad Bebravou - Chynorany,

ktoré zefektívnia a zrýchlia dochádzku za prácou a vybavenosťou a posilnia formovanie sídelných rozvojových osí pozdĺž komunikačných koridorov.

#### *2.5.1.6 Priestory mimo ťažísk osídlenia*

Z hľadiska vytvorenia priestorovo vyváženého sídelného systému riešeného územia a pre podporu a zachovanie vidieckeho priestoru ako súčasti tohto systému je žiadúce podporovať aj rozvoj mimo ťažísk osídlenia. Predpoklady pre rozvoj vyplývajú z regionálnych špecifík, a to hlavne z potenciálu územia pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu hlavne v územiach s kopaničiarskym osídlením, pričom však musia byť integrované s ochranou krajiny a urbanisticko-architektonickou štruktúrou tohto osídlenia. Okrem toho je nevyhnutné vytvárať podmienky pre rozvoj spracovateľskej výroby založenej na báze využívania miestnych zdrojov až po finalizáciu, podporovať obnovu miestnych tradičných remesiel s cieľom vytvoriť pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov a tým znížiť demografickú depresiu.

Z pohľadu dopravnej infraštruktúry je nevyhnutné toto územie zabezpečiť výkonnou regionálnou hromadnou dopravou, ktorá zabezpečí rýchlu dopravu za vyššou vybavenosťou.

# 2.6 Základné demografické východiská

## 2.6.1 Obyvateľstvo

#### *2.6.1.1 Vývoj obyvateľstva v dlhodobej retrospektíve*

V období r.1890-1991 celkový počet obyvateľov Trenčianskeho kraja vzrástol z 259,9 tisíc v r. 1890 na 600,6 tisíc v r.1991 a za uvedené 100 ročné obdobie bol celkový prírastok 340,7 tisíc obyvateľov. Najväčšie prírastky obyvateľstva 226,8 tisíc pripadajú na obdobie r.1950-1991, čo predstavuje takmer 70 % celkových prírastkov za uvedené 100 ročné obdobie.

Na celkových prírastkoch 340,7 tisíc obyvateľov sa jednotlivé sídelné štruktúry podielali nasledovne:

| | prírastok obyvateľov v rokoch 1890-1991 | |
|---|---|---|
| | abs. | % |
| mestá spolu | 269,4 | 79,1 |
| vidiecke obce spolu | 71,3 | 20,9 |

Vývoj obyvateľstva Trenčianskeho kraja v dlhodobej retrospektíve charakterizuje trend nárastu s rozdielnou dynamikou rastu v jednotlivých vývojových etapách:

| rok | počet obyvateľov v tis. | |
|---|---|---|
| | abs. | prírastok |
| 1890 | 259,9 | |
| 1900 | 283,7 | 23,8 |
| 1910 | 303,7 | 20,0 |
| 1921 | 318,0 | 14,3 |
| 1930 | 339,1 | 21,1 |
| 1950 | 373,8 | 34,7 |
| 1961 | 470,7 | 96,9 |
| 1970 | 515,9 | 45,2 |
| 1980 | 568,5 | 52,6 |
| 1991 | 600,6 | 32,1 |

*Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov zo štatistických lexikónov*

Vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých okresoch riešeného územia

| OKRES | KRAJ | 1890 | 1921 | 1950 | 1961 | 1970 | 1981 | 1990 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 20672 | 25629 | 25911 | 31421 | 33642 | 37017 | 38474 |
| OKRES | Ilava | 19301 | 21840 | 28770 | 40566 | 47353 | 53879 | 61047 |
| OKRES | Myjava | 28692 | 25918 | 25699 | 28815 | 29331 | 30699 | 30228 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 44104 | 50020 | 52913 | 61455 | 63286 | 64701 | 64630 |
| OKRES | Partizánske | 16481 | 20923 | 29796 | 34881 | 39830 | 46761 | 48157 |
| OKRES | Považská Bystrica | 23020 | 27724 | 38772 | 47696 | 51359 | 56375 | 63033 |
| OKRES | Prievidza | 48006 | 66808 | 68383 | 100254 | 114598 | 128621 | 138537 |
| OKRES | Púchov | 20630 | 25445 | 30625 | 37614 | 40454 | 43669 | 45103 |
| OKRES | Trenčín | 39032 | 53717 | 72884 | 87977 | 96063 | 106776 | 111366 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **259938** | **318024** | **373753** | **470679** | **515916** | **568498** | **600575** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 74837 | 90507 | 128533 | 177159 | 220778 | 286866 | 344211 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 185101 | 227517 | 245220 | 293520 | 295138 | 281632 | 256364 |

*Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov zo štatistických lexikónov*

Vývoj prírastkov-úbytkov obyvateľov

| | | prírastok - úbytok obyvateľstva | | | index vývoja | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1890-1950 | 1950-1991 | 1890-1991 | 1890-1950 | 1950-1991 |
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 5239 | 12563 | 17802 | 125,3 | 148,5 |
| OKRES | Ilava | 9469 | 32277 | 41746 | 149,1 | 212,2 |
| OKRES | Myjava | -2993 | 4529 | 1536 | 89,6 | 117,6 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 8809 | 11717 | 20526 | 120,0 | 122,1 |
| OKRES | Partizánske | 13315 | 18361 | 31676 | 180,8 | 161,6 |
| OKRES | Považská Bystrica | 15752 | 24261 | 40013 | 168,4 | 162,6 |
| OKRES | Prievidza | 20377 | 70154 | 90531 | 142,4 | 202,6 |
| OKRES | Púchov | 9995 | 14478 | 24473 | 148,4 | 147,3 |
| OKRES | Trenčín | 33852 | 38482 | 72334 | 186,7 | 152,8 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **113815** | **226822** | **340637** | **143,8** | **160,7** |
| | Z TOHO: | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 53696 | 215678 | 269374 | 171,8 | 267,8 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 60119 | 11144 | 71263 | 132,5 | 104,5 |

**Vývoj obyvateľstva v období po roku 1950**

V priebehu rokov 1951-1991 celkový počet obyvateľov Trenčianskeho kraja vzrástol o 226,8 tisíc. Z tohto prírastku takmer 43 % sa koncentrovalo v etape r.1951-1960 (96,9 tisíc obyvateľov). Po roku 1961 v jednotlivých desaťročných etapách je sledovateľný trend spomaľovania nárastu početnosti obyvateľstva v kraji, keď v rokoch 1961-1970 bol prírastok obyvateľov 45,2 tisíc, v r.1970-1980 52,6 tisíc a v r.1980-1990 32,1 tisíc.

V tomto období dynamický rast obyvateľstva zaznamenali mestské sídla, v ktorých počet obyvateľov vzrástol o 215,7 tisíc, čo predstavuje 95 % všetkých celokrajských prírastkov obyvateľov v r.1950-1991.

Vo vidieckom osídlení za obdobie r.1950-1991 pribudlo celkom 11,1 tisíc obyvateľov, avšak vývojová krivka v jednotlivých etapách vývoja v tejto štruktúre sídiel bola rozdielna. Kým v r.1950-1960 vidiecke obce vzrástli o 48,3 tisíc obyvateľov, v r.1961-1970 vzrástli už len o 1,6 tisíc obyvateľov a v ďalších etapách vývoja obyvateľstvo vidieckych obcí klesalo. V r.1970-1980 bol zaznamenaný úbytok 13,5 tisíc a v r.1980-1990 25,2 tisíc obyvateľov.

Vývoj zastúpenia mestského obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov:

| OKRES, | KRAJ | 1950 | 1961 | 1970 | 1980 | 1991 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 18,0 | 21,1 | 28,2 | 41,4 | 51,7 |
| OKRES | Ilava | 40,3 | 47,9 | 53,7 | 61,7 | 69,7 |
| OKRES | Myjava | 41,5 | 37,7 | 43,4 | 53,8 | 61,8 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 29,6 | 30,9 | 35,5 | 42,0 | 49,2 |
| OKRES | Partizánske | 29,7 | 29,0 | 36,5 | 46,3 | 52,1 |
| OKRES | Považská Bystrica | 38,7 | 40,5 | 44,7 | 54,0 | 63,6 |
| OKRES | Prievidza | 33,7 | 42,7 | 47,8 | 53,7 | 58,2 |
| OKRES | Púchov | 21,4 | 22,7 | 26,0 | 33,5 | 40,6 |
| OKRES | Trenčín | 44,5 | 46,0 | 49,8 | 55,1 | 60,3 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **34,4** | **37,6** | **42,8** | **50,5** | **57,3** |

Vývoj počtu obyvateľov v mestských a vidieckych sídlach po r. 1950

| | | 1950 | 1961 | 1970 | 1980 | 1991 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| SPOLU | MESTÁ | 128533 | 177159 | 220778 | 286866 | 344211 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 245220 | 293520 | 295138 | 281632 | 256364 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **373753** | **470679** | **515916** | **568498** | **600575** |

**Vývoj obyvateľstva v priebehu rokov 1991 - 1995**

Na území Trenčianskeho kraja v priebehu rokov 1991-1995 celkový počet obyvateľov vzrástol zo 600,2 tisíc v r.1990 na 609, 8 tisíc v r.1995 a celkový prírastok činil 9,6 tisíc obyvateľov.

Z hľadiska celkového populačného vývoja Trenčiansky kraj v priebehu krátkodobej retrospektívy narastal. Rozhodujúcim zdrojom nárastu obyvateľstva boli prirodzené prírastky, keď z celkového prírastku 9581 obyvateľov tvorili prírastky z prirodzeného vývoja 9564 obyvateľov, t.j. 99,8 %.

V priemete do jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja bola situácia v celkovom vývoji obyvateľstva diferencovaná. Z celkového počtu 9 okresov zaznamenalo nárast obyvateľstva 7 okresov (Bánovce nad Bebravou, Ilava, Považská Bystrica, Partizánske,Prievidza, Púchov, Trenčín), avšak v okresoch Myjava a Nové Mesto nad Váhom celkový počet obyvateľov klesal.

Rozdielnosť vývoja možno sledovať aj v dynamike jednotlivých rastových okresov. Najvyššiu dynamiku rastu zaznamenal okres Považská Bystrica - index rastu 104,2, okresy Ilava, Prievidza a Trenčín rástli indexom 102,0, okres Púchov indexom 101,4 a okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske indexom 100,6.

**Prirodzený vývoj obyvateľstva**

V období rokov 1991-1995 v prirodzenom vývoji obyvateľstva je evidentný všeobecný trend výrazného znižovania prirodzených prírastkov.

Na území Trenčianskeho kraja rozsah prirodzených prírastkov sa znížil z 2639 obyvateľov v roku 1991 na 589 obyvateľov v roku 1995 a hrubá miera prirodzených prírastkov poklesla z 0,44 % v roku 1991 na 0,10 % v roku 1995.

Výrazné zníženie prirodzených prírastkov obyvateľstva v riešenom území ovplyvnil vývoj pôrodnosti obyvateľstva, ktorá poklesla zo 14,20 promile v roku 1991 na 10,23 promile v roku 1995. Výrazný pokles pôrodnosti v tomto období a pokračovanie tohto trendu v ďalších rokoch je charakteristický pre celé územie SR.

Porovnanie vývoja miery prirodzených prírastkov s celoslovenským priemerom:

| | hrubá miera prirodzeného prírastku | |
|---|---|---|
| | 1991 | 1995 |
| Trenčiansky kraj | 0,44 | 0,10 |
| SR | 0,45 | 0,16 |

Údaje o prirodzených prírastkoch poukazujú na takmer identický vývoj v hodnotách prirodzených prírastkov v riešenom území a v celoslovenských podmienkach.

Vývoj prirodzených prírastkov v priemete sledovaných sídelných štruktúr riešeného územia sa prejavil:

- v celokrajských reláciách v poklese z 2639 obyvateľov v roku 1991 na 589 obyvateľov v roku 1995
- v mestských sídlach v poklese prirodzených prírastkov z 2384 obyvateľov v roku 1991 na 1048 obyvateľov v roku 1995
- vo vidieckych obciach v zmene prirodzených prírastkov z 255 obyvateľov v roku 1991 na úbytok 459 obyvateľov v roku 1995.

Vývoj pôrodnosti a prirodzených prírastkov obyvateľov podľa územno-správnych celkov riešeného územia dokumentujú nasledujúce údaje:

| OKRES, KRAJ | | POČ. NAR 1991 | POČ. NAR 1992 | POČ. NAR 1993 | POČ. NAR 1994 | POČ. NAR 1995 | POČ. NAR SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 511 | 529 | 511 | 470 | 416 | 2437 |
| OKRES | Ilava | 871 | 849 | 894 | 765 | 621 | 4000 |
| OKRES | Myjava | 364 | 310 | 341 | 329 | 257 | 1601 |

| OKRES, KRAJ | | POČ. NAR 1991 | POČ. NAR 1992 | POČ. NAR 1993 | POČ. NAR 1994 | POČ. NAR 1995 | POČ. NAR SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 810 | 784 | 744 | 667 | 607 | 3612 |
| OKRES | Partizánske | 652 | 626 | 578 | 549 | 446 | 2851 |
| OKRES | Považská Bystrica | 1046 | 998 | 1048 | 883 | 797 | 4772 |
| OKRES | Prievidza | 1946 | 1948 | 1831 | 1626 | 1412 | 8763 |
| OKRES | Púchov | 733 | 671 | 662 | 609 | 565 | 3240 |
| OKRES | Trenčín | 1593 | 1418 | 1380 | 1232 | 1130 | 6753 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **8526** | **8133** | **7989** | **7130** | **6251** | **38029** |
| | Z TOHO: | | | | | | |
| | MESTÁ | 4871 | 4637 | 4538 | 3933 | 3447 | 21426 |
| | VIDIECKE OBCE | 3655 | 3496 | 3451 | 3197 | 2804 | 16603 |

| OKRES, KRAJ | | PRIR. PRÍR. 1991 | PRIR. PRÍR. 1992 | PRIR. PRÍR. 1993 | PRIR. PRÍR. 1994 | PRIR. PRÍR. 1995 | PRIR. PRÍR. SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 136 | 187 | 147 | 107 | 45 | 622 |
| OKRES | Ilava | 285 | 296 | 355 | 275 | 91 | 1302 |
| OKRES | Myjava | -12 | -56 | -39 | -43 | -105 | -255 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | -32 | 15 | 29 | -38 | -115 | -141 |
| OKRES | Partizánske | 199 | 226 | 145 | 98 | 13 | 681 |
| OKRES | Považská Bystrica | 434 | 399 | 411 | 297 | 178 | 1719 |
| OKRES | Prievidza | 776 | 744 | 640 | 530 | 243 | 2933 |
| OKRES | Púchov | 293 | 197 | 228 | 253 | 117 | 1088 |
| OKRES | Trenčín | 560 | 394 | 317 | 222 | 122 | 1615 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **2639** | **2402** | **2233** | **1701** | **589** | **9564** |
| | Z TOHO: | | | | | | |
| | MESTÁ | 2365 | 2291 | 2070 | 1576 | 1030 | 9332 |
| | VIDIECKE OBCE | 274 | 111 | 163 | 125 | -441 | 232 |

| Okres, kraj | | POČ. NAR 1991 | POČ. NAR 1992 | POČ. NAR 1993 | POČ. NAR 1994 | POČ. NAR 1995 | POČ. NAR SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **511** | **529** | **511** | **470** | **416** | **2437** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 288 | 301 | 266 | 246 | 221 | 1322 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 223 | 228 | 245 | 224 | 195 | 1115 |
| **OKRES** | **Ilava** | **871** | **849** | **894** | **765** | **621** | **4000** |
| MESTO | Ilava | 64 | 64 | 73 | 60 | 54 | 315 |
| | Dubnica nad Váhom | 374 | 380 | 425 | 352 | 283 | 1814 |
| | Nová Dubnica | 172 | 169 | 165 | 139 | 104 | 749 |
| SPOLU | MESTÁ | 610 | 613 | 663 | 551 | 441 | 2878 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 261 | 236 | 231 | 214 | 180 | 1122 |
| **OKRES** | **Myjava** | **364** | **310** | **341** | **329** | **257** | **1601** |
| MESTO | Myjava | 182 | 132 | 159 | 128 | 109 | 710 |
| | Brezová pod Bradlom | 61 | 72 | 67 | 83 | 60 | 343 |
| SPOLU | MESTÁ | 243 | 204 | 226 | 211 | 169 | 1053 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 121 | 106 | 115 | 118 | 88 | 548 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **810** | **784** | **744** | **667** | **607** | **3612** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 278 | 284 | 257 | 217 | 201 | 1237 |
| | Stará Turá | 132 | 116 | 101 | 99 | 72 | 520 |
| SPOLU | MESTÁ | 410 | 400 | 358 | 316 | 273 | 1757 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 400 | 384 | 386 | 351 | 334 | 1855 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **652** | **626** | **578** | **549** | **446** | **2851** |
| MESTO | Partizánske | 356 | 330 | 322 | 283 | 216 | 1507 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 296 | 296 | 256 | 266 | 230 | 1344 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **1046** | **998** | **1048** | **883** | **797** | **4772** |
| MESTO | Považská Bystrica | 687 | 679 | 675 | 579 | 529 | 3149 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 359 | 319 | 373 | 304 | 268 | 1623 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **1946** | **1948** | **1831** | **1626** | **1412** | **8763** |
| MESTO | Prievidza | 782 | 778 | 723 | 578 | 524 | 3385 |
| | Bojnice | 66 | 51 | 51 | 41 | 34 | 243 |
| | Handlová | 212 | 224 | 228 | 198 | 194 | 1056 |
| | Nováky | 46 | 53 | 49 | 45 | 41 | 234 |
| SPOLU | MESTÁ | 1106 | 1106 | 1051 | 862 | 793 | 4918 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 840 | 842 | 780 | 764 | 619 | 3845 |

| | Okres, kraj | POČ. NAR 1991 | POČ. NAR 1992 | POČ. NAR 1993 | POČ. NAR 1994 | POČ. NAR 1995 | POČ. NAR SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Púchov** | **733** | **671** | **662** | **609** | **565** | **3240** |
| MESTO | Púchov | 343 | 276 | 264 | 253 | 223 | 1359 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 390 | 395 | 398 | 356 | 342 | 1881 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **1593** | **1418** | **1380** | **1232** | **1130** | **6753** |
| MESTO | Trenčín | 738 | 663 | 649 | 590 | 529 | 3169 |
| | Nemšová | 99 | 91 | 84 | 75 | 71 | 420 |
| | Trenčianske Teplice | 52 | 46 | 47 | 50 | 42 | 237 |
| SPOLU | MESTÁ | 889 | 800 | 780 | 715 | 642 | 3826 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 704 | 618 | 600 | 517 | 488 | 2927 |
| | | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 3594 | 3424 | 3384 | 3114 | 2744 | 16260 |
| SPOLU | MESTÁ | 4932 | 4709 | 4605 | 4016 | 3507 | 21769 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **8526** | **8133** | **7989** | **7130** | **6251** | **38029** |

| | OBEC | PRIR. PRÍR. 1991 | PRIR. PRÍR. 1992 | PRIR. PRÍR. 1993 | PRIR. PRÍR. 1994 | PRIR. PRÍR. 1995 | PRIR. PRÍR. SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **136** | **187** | **147** | **107** | **45** | **622** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 168 | 196 | 167 | 131 | 98 | 760 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -32 | -9 | -20 | -24 | -53 | -138 |
| **OKRES** | **Ilava** | **285** | **296** | **355** | **275** | **91** | **1302** |
| MESTO | Ilava | -8 | 17 | 27 | 1 | -10 | 27 |
| | Dubnica nad Váhom | 221 | 223 | 275 | 200 | 137 | 1056 |
| | Nová Dubnica | 97 | 88 | 63 | 72 | 22 | 342 |
| SPOLU | MESTÁ | 310 | 328 | 365 | 273 | 149 | 1425 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -25 | -32 | -10 | 2 | -58 | -123 |
| **OKRES** | **Myjava** | **-12** | **-56** | **-39** | **-43** | **-105** | **-255** |
| MESTO | Myjava | 45 | 15 | 13 | -7 | -29 | 37 |
| | Brezová pod Bradlom | 19 | 34 | 25 | 33 | 18 | 129 |
| SPOLU | MESTÁ | 64 | 49 | 38 | 26 | -11 | 166 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -76 | -105 | -77 | -69 | -94 | -421 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **-32** | **15** | **29** | **-38** | **-115** | **-141** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 94 | 117 | 113 | 57 | 48 | 429 |
| | Stará Turá | 26 | 37 | 4 | 24 | -13 | 78 |
| SPOLU | MESTÁ | 120 | 154 | 117 | 81 | 35 | 507 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -152 | -139 | -88 | -119 | -150 | -648 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **199** | **226** | **145** | **98** | **13** | **681** |
| MESTO | Partizánske | 137 | 167 | 154 | 104 | 38 | 600 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 62 | 59 | -9 | -6 | -25 | 81 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **434** | **399** | **411** | **297** | **178** | **1719** |
| MESTO | Považská Bystrica | 381 | 401 | 372 | 296 | 223 | 1673 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 53 | -2 | 39 | 1 | -45 | 46 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **776** | **744** | **640** | **530** | **243** | **2933** |
| MESTO | Prievidza | 507 | 493 | 462 | 318 | 234 | 2014 |
| | Bojnice | 18 | 7 | -18 | -7 | -7 | -7 |
| | Handlová | 36 | 91 | 41 | 33 | 28 | 229 |
| | Nováky | 15 | 3 | 12 | 8 | -7 | 31 |
| SPOLU | MESTÁ | 576 | 594 | 497 | 352 | 248 | 2267 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 200 | 150 | 143 | 178 | -5 | 666 |
| **OKRES** | **Púchov** | **293** | **197** | **228** | **253** | **117** | **1088** |
| MESTO | Púchov | 224 | 131 | 130 | 124 | 91 | 700 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 69 | 66 | 98 | 129 | 26 | 388 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **560** | **394** | **317** | **222** | **122** | **1615** |
| MESTO | Trenčín | 339 | 259 | 221 | 191 | 149 | 1159 |
| | Nemšová | 59 | 53 | 44 | 24 | 22 | 202 |
| | Trenčianske Teplice | 6 | -7 | -10 | 7 | 6 | 2 |
| SPOLU | MESTÁ | 404 | 305 | 255 | 222 | 177 | 1363 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 156 | 89 | 62 | 0 | -55 | 252 |
| | | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 255 | 77 | 138 | 92 | -459 | 103 |
| SPOLU | MESTÁ | 2384 | 2325 | 2095 | 1609 | 1048 | 9461 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **2639** | **2402** | **2233** | **1701** | **589** | **9564** |

**Vývoj obyvateľstva migráciou**

Trenčiansky kraj za obdobie r. 1991-1995 z hľadiska migračného pohybu má takmer vyrovnanú bilanciu, to znamená, že rozsah vysídľovania a dosídľovania obyvateľov do riešeného územia bol takmer identický.

Avšak migračný pohyb v jednotlivých rokoch bol značne rozkolísaný. V r.1991 prírastok obyvateľov z migrácie sa v r.1992-1993 zmenil na migračný úbytok, pre ďalšie roky bol charakteristický vývoj s pozitívnym migračným saldom.

Rozdielnosti vo vývoji migrácie sú zreteľné aj v jednotlivých územnosprávnych celkoch a v sídelných štruktúrach riešeného územia. Ako emigračné územia možno charakterizovať najmä okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Prievidza, Púchov. Mierne záporné migračné saldo preukazujú tiež okresy Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom.

Ako imigračné územia pôsobili v riešenom území okresy Považská Bystrica a Trenčín s tým, že kým vývoj v okrese Považská Bystrica charakterizuje podstatné znižovanie kladného migračného salda, v okrese Trenčín vplyv dosídľovania do územia je výrazný v posledných rokoch.

| OKRES,KRAJ | | MIGR. SALDO 1991 | MIGR. SALDO 1992 | MIGR. SALDO 1993 | MIGR. SALDO 1994 | MIGR. SALDO 1995 | MIGR. SALDO SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | -83 | -48 | -89 | -138 | -15 | -373 |
| OKRES | Ilava | 35 | 55 | -54 | -28 | -13 | -5 |
| OKRES | Myjava | -76 | 9 | 9 | 2 | 25 | -31 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 51 | -249 | 80 | 63 | -24 | -79 |
| OKRES | Partizánske | -26 | -101 | -142 | -64 | -54 | -387 |
| OKRES | Považská Bystrica | 405 | 210 | 151 | 111 | 21 | 898 |
| OKRES | Prievidza | 70 | -122 | -14 | -19 | -64 | -149 |
| OKRES | Púchov | -244 | -161 | -37 | -26 | -11 | -479 |
| OKRES | Trenčín | -16 | -127 | -12 | 393 | 384 | 622 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **116** | **-534** | **-108** | **294** | **249** | **17** |
| | Z TOHO: | | | | | | |
| | MESTÁ | 1094 | 476 | -41 | 738 | 119 | 2386 |
| | VIDIECKE OBCE | -978 | -1010 | -67 | -444 | 130 | -2369 |

Vývoj migračného pohybu v priemete do sídelných štruktúr charakterizuje postupné znižovanie vysídľovania obyvateľov z vidieckych sídiel do miest. V roku 1995 v štruktúre vidieckych sídiel sa dokonca zmenil úbytok na prírastok obyvateľstva z migrácie. V kontexte s uvedeným, v r. 1995 pozitívne migračné saldo zaznamenala štruktúra vidieckych obcí v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske a Púchov. Špecifickým územím z hľadiska vývoja migračného pohybu v priemete do sídelných štruktúr je okres Prievidza, kde dlhodobejšie pôsobí faktor dosídľovania do vidieckych obcí a kladné migračné saldo charakterizuje štruktúru vidieckych obcí pre všetky roky obdobia 1991-1995.

V súvislosti s uvedeným vývojom v niektorých vidieckych sídlach, resp. okresoch vplyvom mierneho dosídlovania obyvateľov dochádza ku stabilizácii, až miernemu nárastu početnosti obyvateľstva.

Migračný pohyb má rozdielny vplyv aj na celkový populačný vývoj v jednotlivých mestských sídlach, resp. skupinách mestských sídiel, ktoré charakterizuje:.

- kontinuálny trend vývoja vysídľovania obyvateľstva v mestských sídlach Nová Dubnica, Stará Turá, Prievidza v priebehu r.1991-1995,
- rozkolísaný vývoj migračného salda v jednotlivých rokoch a celkový úbytok obyvateľstva z migrácie za obdobie r.1991-1995 v mestských sídlach Ilava, Bojnice, Nováky, Púchov
- migračný prírastok obyvateľstva za obdobie r.1991-1995 v mestských sídlach Bánovce nad Bebravou, Dubnica nad Váhom, Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica, Handlová, Trenčín, Trenčianske Teplice, Nemšová

V skupine mestských sídiel, napriek celkovému zníženiu prirodzených prírastkov, určujúcim zdrojom rastu obyvateľstva sú prirodzené prírastky. Tieto na celkových prírastkoch obyvateľstva miest participujú takmer 80 %. Vplyv migrácie ako ďalšieho faktora ovplyvňujúceho celkový populačný vývoj miest v ostatných rokoch výrazne zoslabol.

Vývoj migračného salda podľa okresov a sledovaných sídelných štruktúr:

| OBEC | | MIGR. SALDO 1991 | MIGR. SALDO 1992 | MIGR. SALDO 1993 | MIGR. SALDO 1994 | MIGR. SALDO 1995 | MIGR. SALDO SPOLU |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **-83** | **-48** | **-89** | **-138** | **-15** | **-373** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 112 | 104 | -20 | 8 | -28 | 176 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -195 | -152 | -69 | -146 | 13 | -549 |
| **OKRES** | **Ilava** | **35** | **55** | **-54** | **-28** | **-13** | **-5** |
| MESTO | Ilava | -104 | 3 | -50 | 10 | -16 | -157 |
| | Dubnica nad Váhom | 363 | 241 | 144 | 40 | 6 | 794 |
| | Nová Dubnica | -157 | -83 | -78 | -18 | -23 | -359 |
| SPOLU | MESTÁ | 102 | 161 | 16 | 32 | -33 | 278 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -67 | -106 | -70 | -60 | 20 | -283 |
| **OKRES** | **Myjava** | **-76** | **9** | **9** | **2** | **25** | **-31** |
| MESTO | Myjava | 33 | 40 | 24 | 2 | 67 | 166 |
| | Brezová pod Bradlom | -31 | -20 | 15 | 62 | -20 | 6 |
| SPOLU | MESTÁ | 2 | 20 | 39 | 64 | 47 | 172 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -78 | -11 | -30 | -62 | -22 | -203 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **51** | **-249** | **80** | **63** | **-24** | **-79** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 138 | -13 | 137 | 64 | 3 | 329 |
| | Stará Turá | -85 | -63 | -48 | -26 | -53 | -275 |
| SPOLU | MESTÁ | 53 | -76 | 89 | 38 | -50 | 54 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -2 | -173 | -9 | 25 | 26 | -133 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **-26** | **-101** | **-142** | **-64** | **-54** | **-387** |
| MESTO | Partizánske | 60 | 104 | -68 | -23 | -73 | 0 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -86 | -205 | -74 | -41 | 19 | -387 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **405** | **210** | **151** | **111** | **21** | **898** |
| MESTO | Považská Bystrica | 614 | 347 | 148 | 218 | 76 | 1403 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -209 | -137 | 3 | -107 | -55 | -505 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **70** | **-122** | **-14** | **-19** | **-64** | **-149** |
| MESTO | Prievidza | 29 | -244 | -281 | -137 | -256 | -889 |
| | Bojnice | -86 | 7 | -29 | -4 | 3 | -109 |
| | Handlová | 60 | 43 | 40 | 36 | -23 | 156 |
| | Nováky | -96 | -24 | -34 | 13 | 74 | -67 |
| SPOLU | MESTÁ | -93 | -218 | -304 | -92 | -202 | -909 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 163 | 96 | 290 | 73 | 138 | 760 |
| **OKRES** | **Púchov** | **-244** | **-161** | **-37** | **-26** | **-11** | **-479** |
| MESTO | Púchov | -103 | 6 | 49 | 65 | -35 | -18 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -141 | -167 | -86 | -91 | 24 | -461 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **-16** | **-127** | **-12** | **393** | **384** | **622** |
| MESTO | Trenčín | 326 | -1 | -102 | 408 | 376 | 1007 |
| | Nemšová | 12 | 5 | 46 | 8 | -8 | 63 |
| | Trenčianske Teplice | -22 | 4 | 81 | 74 | 29 | 166 |
| SPOLU | MESTÁ | 316 | 8 | 25 | 490 | 397 | 1236 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -332 | -135 | -37 | -97 | -13 | -614 |
| | | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | -947 | -990 | -82 | -506 | 150 | -2375 |
| SPOLU | MESTÁ | 1063 | 456 | -26 | 800 | 99 | 2392 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **116** | **-534** | **-108** | **294** | **249** | **17** |

Bilancia pohybu obyvateľstva podľa okresov a sledovaných sídelných štruktúr za obdobie r.1990-1995

| OBEC | | POČ. OBYV. K 31.12.90 | PRIR. PRÍR. 91-95 ABS | PRIR. PRÍR. 91-95 % | MIGR. SALDO SPOLU | CEL. PRIR. OBYV. 91-95 | POČ. OBYV. 31.12.95 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **38476** | **622** | **0,32** | **-373** | **249** | **38725** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 19850 | 760 | 0,77 | 176 | 936 | 20786 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 18626 | -138 | -0,15 | -549 | -687 | 17939 |
| **OKRES** | **Ilava** | **60986** | **1302** | **0,43** | **-5** | **1297** | **62283** |
| MESTO | Ilava | 5576 | 27 | 0,10 | -157 | -130 | 5446 |
| | Dubnica nad Váhom | 24318 | 1056 | 0,87 | 794 | 1850 | 26168 |
| | Nová Dubnica | 12575 | 342 | 0,54 | -359 | -17 | 12558 |
| SPOLU | MESTÁ | 42469 | 1425 | 0,67 | 278 | 1703 | 44172 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 18517 | -123 | -0,13 | -283 | -406 | 18111 |
| **OKRES** | **Myjava** | **30224** | **-255** | **-0,17** | **-31** | **-286** | **29938** |
| MESTO | Myjava | 13079 | 37 | 0,06 | 166 | 203 | 13282 |

| | OBEC | POČ. OBYV. K 31.12.90 | PRIR. PRÍR. 91-95 ABS | PRIR. PRÍR. 91-95 % | MIGR. SALDO SPOLU | CEL. PRIR. OBYV. 91-95 | POČ. OBYV. 31.12.95 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Brezová pod Bradlom | 5556 | 129 | 0,46 | 6 | 135 | 5691 |
| SPOLU | MESTÁ | 18635 | 166 | 0,18 | 172 | 338 | 18973 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 11589 | -421 | -0,73 | -203 | -624 | 10965 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **64644** | **-141** | **-0,04** | **-79** | **-220** | **64424** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 20871 | 429 | 0,41 | 329 | 758 | 21629 |
| | Stará Turá | 10823 | 78 | 0,14 | -275 | -197 | 10626 |
| SPOLU | MESTÁ | 31694 | 507 | 0,32 | 54 | 561 | 32255 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 32950 | -648 | -0,39 | -133 | -781 | 32169 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **48134** | **681** | **0,28** | **-387** | **294** | **48428** |
| MESTO | Partizánske | 24986 | 600 | 0,45 | 0 | 600 | 25586 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 23148 | 81 | 0,07 | -387 | -306 | 22842 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **62963** | **1719** | **0,55** | **898** | **2617** | **65580** |
| MESTO | Považská Bystrica | 39960 | 1673 | 0,84 | 1403 | 3076 | 43036 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 23003 | 46 | 0,04 | -505 | -459 | 22544 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **138400** | **2933** | **0,42** | **-149** | **2784** | **141184** |
| MESTO | Prievidza | 53280 | 2014 | 0,76 | -889 | 1125 | 54405 |
| | Bojnice | 5096 | -7 | -0,03 | -109 | -116 | 4980 |
| | Handlová | 17805 | 229 | 0,26 | 156 | 385 | 18190 |
| | Nováky | 4356 | 31 | 0,14 | -67 | -36 | 4320 |
| SPOLU | MESTÁ | 80537 | 2267 | 0,56 | -909 | 1358 | 81895 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 57863 | 666 | 0,23 | 760 | 1426 | 59289 |
| **OKRES** | **Púchov** | **45094** | **1088** | **0,48** | **-479** | **609** | **45703** |
| MESTO | Púchov | 18287 | 700 | 0,77 | -18 | 682 | 18969 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 26807 | 388 | 0,29 | -461 | -73 | 26734 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **111326** | **1615** | **0,29** | **622** | **2237** | **113563** |
| MESTO | Trenčín | 56706 | 1159 | 0,41 | 1007 | 2166 | 58872 |
| | Nemšová | 5836 | 202 | 0,69 | 63 | 265 | 6101 |
| | Trenčianske Teplice | 4436 | 2 | 0,01 | 166 | 168 | 4604 |
| SPOLU | MESTÁ | 66978 | 1363 | 0,41 | 1236 | 2599 | 69577 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 44348 | 252 | 0,11 | -614 | -362 | 43986 |
| | | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 256851 | 103 | 0,00 | -2375 | -2272 | 254579 |
| SPOLU | MESTÁ | 343396 | 9461 | 0,55 | 2392 | 11853 | 355249 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **600247** | **9564** | **0,32** | **17** | **9581** | **609828** |

Stav počtu obyvateľov k 31.12.1995 a k 31.12.1996

| | OKRES, KRAJ | rok 1995 | rok 1996 | zmena |
|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 38725 | 38657 | -68 |
| OKRES | Ilava | 62283 | 62384 | 101 |
| OKRES | Myjava | 29938 | 29793 | -145 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 64424 | 64353 | -71 |
| OKRES | Partizánske | 48428 | 48429 | 1 |
| OKRES | Považská Bystrica | 65580 | 65697 | 117 |
| OKRES | Prievidza | 141184 | 141321 | 137 |
| OKRES | Púchov | 45703 | 45841 | 138 |
| OKRES | Trenčín | 113563 | 113660 | 97 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **609828** | **610135** | **307** |
| | Z TOHO: | | | |
| | MESTÁ | 355249 | 356003 | 754 |
| | VIDIECKE OBCE | 254579 | 254132 | -447 |

### Projekcia obyvateľstva do roku 2015

ŠÚ SR v r. 1994 vypracoval projekciu obyvateľstva do r. 2015 pre SR a pre jednotlivé okresy SR.

V r. 1996 ŠÚ SR vypracoval aktualizovanú Projekciu vývoja obyvateľstva v Slovenskej republike do r. 2015 pre úroveň SR. Predmetná Projekcia.bola spracovaná s ohľadom na aktuálny vývoj obyvateľstva, t.j. prirodzený vývoj obyvateľstva, predovšetkým však na vývoj poklesu pôrodnosti obyvateľstva. Nová projekcia vývoja obyvateľstva bola spracovaná v dvoch variantoch (nízky a vysoký variant, odlišujúcich sa scenárom očakávaného vývoja súhrnných ukazovateľov reprodukcie).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj na nové územno-správne členenie SR platné od 24. júla 1996 nie je v súčasnosti k dispozícii oficiálna a aktuálna verzia projekcie pre nové územno-správne celky (kraj, okres).

Z uvedených dôvodov pre účely Koncepcie územného rozvoja Slovenska - II.návrh (spracovateľ AUREX, s.r.o.Bratislava v r. 1997) bol vypracovaný odhad vývoja počtu obyvateľov pre úroveň jednotlivých krajov SR do r.2015, ktorý vyjadruje založené tendencie demografického vývoja, zohľadňuje vekovú štruktúru obyvateľstva a vývoj plodnosti a úmrtnosti. Odhad bol vypracovaný v dvoch variantoch. Nízky variant v celom období do r.2015 je založený na predpoklade pokračujúceho poklesu plodnosti a so stagnáciou úmrtnosti. Vysoký variant vychádza z predpokladu zastavenia poklesu plodnosti, resp. jej mierneho nárastu a z mierneho vylepšenia úmrtnostných pomerov. Aj odhad migrácie je spracovaný v dvoch variantoch.

### *2.6.1.2 Predpokladaný vývoj obyvateľstva v Trenčianskom kraji vo výhľade do roku 2015*

**Základné východiská predpokladaného vývoja obyvateľstva za Trenčiansky kraj**

Odhad vývoja obyvateľstva prirodzeným vývojom a migráciou za územie Trenčianskeho kraja - "Koncepcia územného rozvoja Slovenska - II.návrh 1997:

| rok | Vývoj počtu obyvateľov v tis. | | | |
|---|---|---|---|---|
| | prirodzeným vývojom | | s migráciou | |
| | nízky variant | vysoký variant | nízky variant | vysoký variant |
| 1995 | 609,8 | 609,8 | 609,8 | 609,8 |
| 2000 | 613,1 | 613,6 | 611,0 | 612,7 |
| 2005 | 615,9 | 617,7 | 614,0 | 617,0 |
| 2010 | 615,3 | 619,1 | 613,8 | 618,4 |
| 2015 | 609,4 | 615,8 | 605,4 | 613,8 |

Pre účely spracovania územno-plánovacej dokumentácie Trenčianskeho kraja sa vychádza z vyššie uvedených odhadov vývoja obyvateľstva prirodzeným vývojom - nízky variant (mierne optimistický), ktorý vychádza z predpokladov zastavenia poklesu plodnosti do r.2000 a stagnácie resp.veľmi mierneho rastu po r.2000 a so stagnáciou úmrtnosti po celé výhľadové obdobie:

Vývoj počtu obyvateľov prirodzenou menou do r. 2015

| Rok | Počet obyvateľ.v tis. | |
|---|---|---|
| | abs. | Index rastu |
| 1995 | 609,8 | 100,0 |
| 2000 | 613,1 | 100,5 |
| 2005 | 615,9 | 101,0 |
| 2010 | 615,3 | 100,9 |
| 2015 | 609,4 | 99,9 |

Vo vývoji obyvateľstva prirodzenou menou v sledovaných etapách sa na území Trenčianskeho kraja predpokladá mierny nárast do r.2005, a to v rozsahu 6,1 tisíc obyvateľov. V ďalšom období možno očakávať pokles početnosti s výraznejším poklesom po roku 2010. V etape 2005-2015 sa predpokladá úbytok 6,5 tisíc obyvateľov.

Vývoj obyvateľstva na základe faktora prirodzeného vývoja predstavuje maximálny limitný rámec hodnôt počtu obyvateľov Trenčianskeho kraja aj pre úvahy o predpokladanom vývoji obyvateľstva jednotlivých okresov.

Na rozdiel od úvah v "Koncepcii územného rozvoja Slovenska - II.návrh 1997, úvaha o celkovom populačnom vývoji nepredpokladá vysídlovanie obyvateľstva z územia kraja do ostatných území Slovenska, čo vychádza z hodnotenia súčasných socioekonomických podmienok územia, ako aj vývoja migrácie v najbližšej retrospektíve. Zároveň neuvažuje s faktorom prípadného dosídľovania obyvateľstva do riešeného územia, nakoľko odhad vývoja migrácie ako socioekonomického javu, ktorý je spojený s vývojom socioekonomických podmienok tak samotného riešeného územia, ako aj s vývojom v celoslovenských podmienkach, je z polohy súčasného poznania pre dlhodobejší výhľad problematický.

**Základné východiská pre spracovanie predpokladov vývoja obyvateľstva Trenčianskeho kraja podľa okresov**

- predpokladaný vývoj obyvateľstva prirodzeným vývojom za Trenčiansky kraj - nízky variant
- Koncepcia územného rozvoja SR - II.návrh a predpokladaný vývoj obyvateľstva prirodzeným vývojom podľa okresov,
- demografický potenciál obyvateľstva v jednotlivých okresoch,
- vývoj prirodzených prírastkov obyvateľstva a najmä natality v najbližšej retrospektíve po r. 1990 v jednotlivých okresoch
- vývoj migračného pohybu obyvateľstva v priebehu r. 1991-1996 v jednotlivých okresoch
- úvaha o vývoji medziokresnej migrácie v rámci kraja, ktorá vychádza z nasledujúcich východísk:
  - neuvažovať s vysídľovaním obyvateľstva v okresoch s nepriaznivým demografickým vývojom a s úbytkami obyvateľstva z prirodzeného vývoja (Myjava, Nové Mesto nad Váhom) prebiehajúcim už v súčasnom období,
  - predpoklad vplyvu dosídľovania obyvateľstva na celkový počet obyvateľov okresu Trenčín, ktorý však bude znamenať vysídlovanie časti disponibilných zdrojov z iných okresov Trenčianskeho kraja, a ktorý je založený na úvahe potenciálneho dostredivého pôsobenia sociálno-ekonomických a územno-technických podmienok tohto územia, predovšetkým územia krajského sídla,
  - demografický potenciál pre dosídľovanie do okresu Trenčín predstavuje obyvateľstvo okresov Považská Bystrica, Prievidza, Partizánske, Púchov,
  - odhad vývoja emigrácie z potenciálnych okresov je založený na princípe odčerpávania len časti zdrojov vytváraných z prirodzeného vývoja

**Predpokladaný vývoj obyvateľstva prirodzeným vývojom v okresoch**

Rozdielnosť demografických podmienok v jednotlivých okresoch riešeného územia sa prejaví aj v reprodukcii obyvateľstva vo výhľade.

Vo vývoji obyvateľstva prirodzenou menou v okresoch Myjava a Nové Mesto nad Váhom sa očakáva úbytok obyvateľstva v celom sledovanom výhľadovom období. V okresoch Trenčín a Prievidza na základe prirodzeného vývoja do r.2005 je predpoklad mierneho nárastu počtu obyvateľov, v ďalšom období dôjde k postupnému znižovaniu jeho početnosti. V okresoch Bánovce nad Bebravou a Ilava sa predpokladá mierny nárast obyvateľstva do r.2010, v ďalšej etape do r.2015 v dôsledku prirodzeného vývoja celkový počet obyvateľov poklesne. Predpoklad nárastu obyvateľstva z prirodzeného vývoja počas celého sledovaného obdobia s tendenciou znižovania rozsahu prirodzených prírastkov je v okresoch Považská Bystrica a Púchov.

Vývoj obyvateľstva prirodzenou menou

| OKRES, KRAJ | | Počet obyvateľov | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1995 | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| OKRES | Bánovce nad Bebr. | 38725 | 39076 | 39537 | 39782 | 39690 |
| OKRES | Ilava | 62283 | 62915 | 63460 | 63694 | 63320 |
| OKRES | Myjava | 29938 | 29413 | 28915 | 28319 | 27511 |
| OKRES | Nové Mesto nad V. | 64424 | 63930 | 63413 | 62537 | 61164 |
| OKRES | Partizánske | 48428 | 48677 | 48831 | 48588 | 47857 |
| OKRES | Považská Bystrica | 65580 | 66321 | 67133 | 67905 | 68286 |
| OKRES | Prievidza | 141184 | 142314 | 143127 | 142984 | 141550 |
| OKRES | Púchov | 45703 | 46557 | 47355 | 47840 | 47944 |
| OKRES | Trenčín | 113563 | 113884 | 114149 | 113628 | 112031 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **609828** | **613087** | **615920** | **615277** | **609353** |

Vývoj prírastkov - úbytkov obyvateľov v sledovaných etapách

| OKRES, KRAJ | | Počet obyvateľov | | |
|---|---|---|---|---|
| | | 1995-2005 | 2005-2015 | 1995-2015 |
| OKRES | Bánovce nad Bebr. | 812 | 153 | 965 |
| OKRES | Ilava | 1177 | - 140 | 1037 |
| OKRES | Myjava | - 1023 | - 1404 | - 2427 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | - 1011 | - 2249 | - 3260 |
| OKRES | Partizánske | 403 | - 974 | - 571 |
| OKRES | Považská Bystrica | 1553 | 1153 | 2706 |
| OKRES | Prievidza | 1943 | - 1577 | 366 |
| OKRES | Púchov | 1652 | 589 | 2241 |

| OKRES, KRAJ | | Počet obyvateľov | | |
|---|---|---|---|---|
| | | 1995-2005 | 2005-2015 | 1995-2015 |
| OKRES | Trenčín | 586 | - 2118 | - 1532 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **6092** | **- 6567** | **- 475** |

Vývoj pôrodnosti - hrubá miera pôrodnosti v ‰

| OKRES, KRAJ | | Vývoj pôrodnosti | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1995 | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| OKRES | Bánovce nad Bebr. | 10,7 | 12,6 | 12,7 | 11,6 | 10,2 |
| OKRES | Ilava | 10,0 | 10,4 | 10,7 | 10,2 | 8,9 |
| OKRES | Myjava | 8,6 | 8,6 | 8,8 | 8,4 | 7,4 |
| OKRES | Nové Město nad V. | 9,4 | 10,1 | 10,0 | 9,3 | 8,3 |
| OKRES | Partizánske | 9,2 | 10,6 | 10,5 | 9,5 | 8,2 |
| OKRES | Považská Bystrica | 12,2 | 12,9 | 13,2 | 13,2 | 12,2 |
| OKRES | Prievidza | 10,0 | 10,5 | 10,5 | 9,9 | 8,7 |
| OKRES | Púchov | 12,4 | 13,2 | 12,9 | 12,1 | 11,2 |
| OKRES | Trenčín | 10,0 | 10,4 | 10,3 | 9,6 | 8,4 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **10,3** | **11,0** | **11,0** | **10,4** | **9,2** |

Vývoj úmrtnosti - hrubá miera úmrtnosti v ‰

| OKRES, KRAJ | | Vývoj úmrtnosti | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1995 | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| OKRES | Bánovce nad Bebr. | 9,6 | 10,2 | 10,6 | 11,0 | 11,6 |
| OKRES | Ilava | 8,5 | 8,3 | 9,2 | 10,1 | 11,2 |
| OKRES | Myjava | 12,1 | 11,8 | 12,4 | 13,2 | 13,9 |
| OKRES | Nové Mesto nad V. | 11,2 | 11,4 | 11,9 | 12,7 | 13,4 |
| OKRES | Partizánske | 8,9 | 9,5 | 10,3 | 11,3 | 12,1 |
| OKRES | Považská Bystrica | 9,4 | 10,5 | 10,8 | 11,1 | 11,7 |
| OKRES | Prievidza | 8,3 | 8,9 | 9,8 | 10,7 | 11,7 |
| OKRES | Púchov | 9,8 | 9,3 | 9,9 | 10,7 | 11,3 |
| OKRES | Trenčín | 8,9 | 9,6 | 10,3 | 11,3 | 12,1 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **9,3** | **9,7** | **10,4** | **11,2** | **12,0** |

**Predpoklad vývoja obyvateľstva s migráciou v jednotlivých okresoch**

Predpokladaný vývoj obyvateľstva s migráciou v okresoch je koncipovaný v dvoch variantoch. V priemete do jednotlivých okresov vo vývoji obyvateľstva v jednotlivých variantoch sa premieta zámer rozvoja osídlenia v priestore kraja s tým, že:

- 1. variant uvažuje s vyššou dynamikou rozvoja okresu Trenčín, predovšetkým mesta Trenčín. Predmetný variant znamená dosídlovanie do okresu Trenčín z ostatných území kraja, najmä z okresov Považská Bystrica, Prievidza, Partizánske, Púchov. Odhad vývoja emigrácie z uvedených potenciálnych okresov je založený na princípe odčerpávania zdrojov vytváraných z prirodzeného vývoja, čo v celkovom populačnom vývoji týchto okresov sa prejaví v stabilizácii početnosti obyvateľstva na úrovni súčasného stavu., resp. v miernom poklese.
- v 2.variante sa predpokladá populačný vývoj jednotlivých okresov na základe prirodzeného vývoja, t.j. bez výraznejšieho vplyvu medziokresnej migrácie. Pri tejto variante celkového vývoja obyvateľstva v okresoch s relatívne priaznivým demografickým potenciálom a prírastkami obyvateľov z prirodzeného vývoja sa predpokladá nárast obyvateľstva v priebehu celého výhľadového obdobia (Považská Bystrica, Púchov). V okresoch Ilava, Partizánske, Prievidza a Trenčín sa uvažuje s nárastom v etape do r. 2005, po tomto období početnosť obyvateľstva vzhľadom na predpokladaný prirodzený vývoj bude klesať. V celkovom vývoji obyvateľstva okresov Bánovce nad Bebravou, Myjava a Nové Mesto nad Váhom sa predpokladá kontinuálne znižovanie početnosti obyvateľstva počas celého sledovaného obdobia s tým, že výraznejší úbytok obyvateľstva sa očakáva v okresoch Myjava a Nové Mesto nad Váhom ako dôsledok vývoja prirodzenou menou.

Predpoklad vývoja obyvateľstva s migráciou v okresoch riešeného územia:

| Okres, Kraj | Počet obyvateľov | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | I.variant | | II.variant | |
| | 1995 | 2005 | 2015 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 39725 | 39000 | 38000 | 39500 | 39000 |
| Ilava | 62283 | 62800 | 62000 | 63500 | 63000 |
| Myjava | 29938 | 28900 | 27500 | 28900 | 27500 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Nové Mesto nad Váhom | 64424 | 63400 | 61200 | 63400 | 61200 |
| Partizánske | 48428 | 48000 | 46500 | 48800 | 48000 |
| Považská Bystrica | 65580 | 66000 | 66000 | 67000 | 68000 |
| Prievidza | 141184 | 142000 | 139000 | 143000 | 141000 |
| Púchov | 45703 | 46500 | 46500 | 47300 | 48000 |
| Trenčín | 113563 | 119300 | 122700 | 114500 | 113700 |
| **Kraj** | **609828** | **615900** | **609400** | **615900** | **609400** |

Predpokladané prírastky-úbytky obyvateľstva v sledovaných etapách:

| Okres, Kraj | Počet obyvateľov v tis. | | | |
|---|---|---|---|---|
| | I.variant | | II.variant | |
| | 1995-2005 | 2005-2015 | 1995-2005 | 2005-2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 275 | -1000 | 775 | -500 |
| Ilava | 517 | -800 | 1217 | -500 |
| Myjava | -1038 | -1400 | -1038 | -1400 |
| Nové Mesto nad Váhom | -1024 | -2200 | -1024 | -2200 |
| Partizánske | -428 | -1500 | 372 | -800 |
| Považská Bystrica | 420 | 0 | 1420 | 1000 |
| Prievidza | 816 | -3000 | 1816 | -2000 |
| Púchov | 797 | 0 | 1597 | 700 |
| Trenčín | 5737 | 3400 | 937 | -800 |
| **Kraj** | **6072** | **-6500** | **6072** | **-6500** |

### Národnosť a náboženské vyznanie obyvateľstva

Ku dňu sčítania ľudu, domov a bytov 3.3.1991 početne najväčšou národnosťou bola slovenská, ku ktorej sa na území Trenčianskeho kraja hlásilo 587,7 tisíc obyvateľov, čo tvorilo 97,9 %. K českej, moravskej a sliezskej národnosti sa prihlásilo 8,2 tisíc obyvateľov t.j. 1,4 %. K rómskej národnosti sa v čase sčítania prihlásilo len 1,5 tisíc osôb (0,25 %) a k maďarskej národnosti 1,3 tisíc osôb (0,2 %).

V územnom rozložení národnostná štruktúra preukazuje určité väzby na geografickú polohu. Prejavuje sa to v zastúpení obyvateľstva českej, moravskej a sliezskej národnosti v okresoch Trenčín (2,2 %), Nové Mesto nad Váhom (1,7 %), Ilava (1,7 %). Takmer 56 % obyvateľstva maďarskej národnosti Trenčianskeho kraja je sústredených v okrese Prievidza.

Čo sa týka obyvateľstva rómskej národnosti, ktoré v r. 1991deklarovalo svoju národnosť, ide o početne malé skupiny obyvateľstva, ktoré sa koncentrujú najmä v okresoch Bánovce nad Bebravou, Nové Mesto nad Váhom a Prievidza.

| OKRES, KRAJ | | celkový počet obyvat. | slovenská | česká, morav. sliezska | maďar-ská | rómska | ostatná |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 38474 | 37775 | 298 | 35 | 320 | 46 |
| OKRES | Ilava | 61047 | 59688 | 1043 | 98 | 80 | 138 |
| OKRES | Myjava | 30228 | 29600 | 437 | 30 | 121 | 40 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 64630 | 62972 | 1102 | 70 | 366 | 120 |
| OKRES | Partizánske | 48157 | 47546 | 366 | 92 | 62 | 91 |
| OKRES | Považská Bystrica | 63033 | 62053 | 751 | 54 | 48 | 127 |
| OKRES | Prievidza | 138537 | 135239 | 1229 | 705 | 363 | 1001 |
| OKRES | Púchov | 45103 | 44453 | 500 | 13 | 47 | 90 |
| OKRES | Trenčín | 111366 | 108379 | 2460 | 173 | 103 | 251 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **600575** | **587705** | **8186** | **1270** | **1510** | **1904** |

V štruktúre obyvateľstva podľa náboženského vyznania najvyššie zastúpená bola skupina obyvateľstva s rímsko-katolíckym vyznaním 62,6 %, obyvateľstvo, s evanjelickým vyznaním bolo zastúpené 8,8 %. Takmer rovnaké zastúpenie malo obyvateľstvo bez vyznania 10,0 %. Skupinu obyvateľstva s nezisteným vyznaním tvorí 18 % a 0,4 % obyvateľstvo s ostatným vyznaním.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania v územnom rozložení podľa územno-správnych celkov:

| OBEC, OKRES, KRAJ | | celkový počet obyvat. | bez vyzna-nia | rímsko-katolíc. | evanjel. | ostatné | nezistené |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 38474 | 2260 | 24872 | 5506 | 146 | 5690 |
| OKRES | Ilava | 61047 | 4963 | 42906 | 916 | 225 | 12037 |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Myjava | 30228 | 4376 | 3343 | 16759 | 322 | 5428 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 64630 | 6301 | 32060 | 13890 | 294 | 12085 |
| OKRES | Partizánske | 48157 | 5233 | 35898 | 696 | 118 | 6212 |
| OKRES | Považská Bystrica | 63033 | 3698 | 48151 | 1002 | 174 | 10008 |
| OKRES | Prievidza | 138537 | 21457 | 81684 | 1717 | 256 | 33423 |
| OKRES | Púchov | 45103 | 1851 | 31318 | 5280 | 181 | 6473 |
| OKRES | Trenčín | 111366 | 10195 | 75941 | 7028 | 547 | 17655 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **600575** | **60334** | **376173** | **52794** | **2263** | **109011** |

## Pohlavná a veková štruktúra obyvateľstva

Pohlavná štruktúra obyvateľstva

| OKRES, KRAJ | | POČ. OBYV. MUŽI | POČ. OBYV. ŽENY | POČ. OBYV. SPOLU | NA 1000 MUŽOV ŽIEN |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 18920 | 19805 | 38725 | 1046,78 |
| OKRES | Ilava | 30740 | 31543 | 62283 | 1026,12 |
| OKRES | Myjava | 14533 | 15405 | 29938 | 1060,00 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 31445 | 32979 | 64424 | 1048,78 |
| OKRES | Partizánske | 23734 | 24694 | 48428 | 1040,45 |
| OKRES | Považská Bystrica | 32348 | 33232 | 65580 | 1027,33 |
| OKRES | Prievidza | 69720 | 71464 | 141184 | 1025,01 |
| OKRES | Púchov | 22509 | 23194 | 45703 | 1030,43 |
| OKRES | Trenčín | 55342 | 58221 | 113563 | 1052,02 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **299291** | **310537** | **609828** | **1037,59** |
| | Z TOHO: | | | | |
| | MESTÁ | 173427 | 181822 | 355249 | 1047,92 |
| | VIDIECKE OBCE | 125864 | 128715 | 254579 | 1023,84 |

*Stav k 31.12.1995*

### Súčasná veková štruktúra

Súčasná veková štruktúra obyvateľstva riešeného územia je odrazom demografického a socioekonomického vývoja predovšetkým v dlhodobom období, avšak nie zanedbateľný je aj vplyv demografického vývoja, najmä vplyv vývoja natality, v krátkodobej retrospektíve.

Z pohľadu hodnotenia vývoja vekovej skladby obyvateľstva v uplynulom období možno konštatovať tendenciu stárnutia populácie, čo je aj v celoslovenských podmienkach všeobecný vývojový trend .

V porovnaní s vekovým zložením obyvateľstva v celoslovenskom priemere v členení podľa základných ekonomických skupín je situácia v Trenčianskom kraji mierne nepriaznivejšia, najmä čo sa týka zastúpenia obyvateľstva v predproduktívnom a poproduktívnom veku.

V podmienkach samotného riešeného územia rozdielnu kvalitu vekovej štruktúry obyvateľstva preukazujú jednotlivé územno-správne celky. Z pohľadu budúcej reprodukcie najpriaznivejšia situácia je v okresoch Ilava, Považská Bystrica, Prievidza (index vitality 132 - 150), menej priaznivé sú podmienky v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Púchov, Trenčín (index vitality 110 - 126). V okresoch Myjava a Nové Mesto nad Váhom s indexami vitalitami pod hodnotou 100 nie je zabezpečená jednoduchá reprodukcia, čo potvrdzuje aj súčasný vývoj.

Na rozdielnosť demografických podmienok v územnosprávnych celkoch riešeného územia z hľadiska reprodukcie v budúcom období poukazujú nasledujúce hodnoty vekového zloženia obyvateľstva a indexu vitality:

| OKRES, KRAJ | | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR. VEK % | INDEX VITALITY |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 22,10 | 59,92 | 17,98 | 122,87 |
| OKRES | Ilava | 23,37 | 61,12 | 15,51 | 150,69 |
| OKRES | Myjava | 19,25 | 59,61 | 21,14 | 91,03 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 19,84 | 59,37 | 20,80 | 95,39 |
| OKRES | Partizánske | 20,86 | 60,62 | 18,53 | 112,58 |
| OKRES | Považská Bystrica | 24,39 | 59,40 | 16,21 | 150,51 |
| OKRES | Prievidza | 21,91 | 61,53 | 16,55 | 132,38 |
| OKRES | Púchov | 22,25 | 60,11 | 17,65 | 126,06 |
| OKRES | Trenčín | 20,94 | 60,09 | 18,98 | 110,31 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **21,75** | **60,39** | **17,86** | **121,75** |
| | Z TOHO: | | | | |

| OKRES, KRAJ | | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR. VEK % | INDEX VITALITY |
|---|---|---|---|---|---|
| | MESTÁ | 23,12 | 62,45 | 14,43 | 160,21 |
| | VIDIECKE OBCE | 19,91 | 57,61 | 22,48 | 88,59 |
| SR | | 22,3 | 60,2 | 17,5 | 126,9 |

*stav k 31.12.1995*

$$\text{index vitality} = \frac{\text{počet obyvateľov v predproduktívnom veku}}{\text{počet obyvateľov v poproduktívnom veku}} \times 100$$

Výraznejšie rozdiely v kvalite demografickej štruktúry obyvateľstva podľa veku sú medzi mestskými a vidieckymi sídlami. Rozvojový demografický potenciál riešeného územia je sústredený v mestách, v ktorých priemerná hodnota indexu vitality je 160,0, pričom vo vidieckych obciach je pod záchovnou hodnotou 100 (v priemere 88,6).

Aj v skupine mestských sídiel je situácia v jednotlivých mestách odlišná, keď z hľadiska počtu obyvateľov menšie mestá Bojnice, Nováky a Trenčianske Teplice majú index vitality hlboko pod hodnotou 100, pričom v skupine miest Bánovce nad Bebravou, Dubnica nad Váhom, Považská Bystrica, Prievidza je index vitality nad hodnotou 200.

Vekovú štruktúru obyvateľstva vidieckych obcí všetkých okresov charakterizuje demograficky regresívny vývoj, v ktorých index vitality sa pohybuje v rozpätí 68,2 - 99,04. Priaznivejšia veková štruktúra obyvateľstva je len v okrese Prievidza, kde hodnota indexu vitality za celú skupinu vidieckych obcí je mierne nad hodnotou 100,0 (104,6).

Na kvalitu vekovej štruktúry obyvateľstva vyjadrenej indexom vitality podľa jednotlivých okresov a sledovaných sídelných štruktúr poukazujú nasledujúce údaje stav ( k 31.12.1995)

| OBEC, OKRES, KRAJ | | POČ. OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK | INDEX VITALITY |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **38725** | **8557** | **23204** | **6964** | **122,87** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 20786 | 5383 | 13091 | 2312 | 232,83 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 17939 | 3174 | 10113 | 4652 | 68,23 |
| **OKRES** | **Ilava** | **62283** | **14557** | **38066** | **9660** | **150,69** |
| MESTO | Ilava | 5446 | 1118 | 3449 | 879 | 127,19 |
| | Dubnica nad Váhom | 26168 | 7270 | 16415 | 2483 | 292,79 |
| | Nová Dubnica | 12558 | 2458 | 7830 | 2270 | 108,28 |
| SPOLU | MESTÁ | 44172 | 10846 | 27694 | 5632 | 192,58 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 18111 | 3711 | 10372 | 4028 | 92,13 |
| **OKRES** | **Myjava** | **29938** | **5762** | **17846** | **6330** | **91,03** |
| MESTO | Myjava | 13282 | 2771 | 8219 | 2292 | 120,90 |
| | Brezová pod Bradlom | 5691 | 1308 | 3619 | 764 | 171,20 |
| SPOLU | MESTÁ | 18973 | 4079 | 11838 | 3056 | 133,48 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 10965 | 1683 | 6008 | 3274 | 74,07 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **64424** | **12779** | **38248** | **13397** | **95,39** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 21629 | 4493 | 13643 | 3493 | 128,63 |
| | Stará Turá | 10626 | 2381 | 6643 | 1602 | 148,63 |
| SPOLU | MESTÁ | 32255 | 6874 | 20286 | 5095 | 134,92 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 32169 | 5905 | 17962 | 8302 | 71,13 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **48428** | **10101** | **29355** | **8972** | **112,58** |
| MESTO | Partizánske | 25586 | 5577 | 16158 | 3851 | 144,82 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 22842 | 4524 | 13197 | 5121 | 88,34 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **65580** | **15998** | **38953** | **10629** | **150,51** |
| MESTO | Považská Bystrica | 43036 | 11482 | 26262 | 5292 | 216,97 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 22544 | 4516 | 12691 | 5337 | 84,62 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **141184** | **30939** | **86874** | **23371** | **132,38** |
| MESTO | Prievidza | 54405 | 13150 | 35033 | 6222 | 211,35 |
| | Bojnice | 4980 | 832 | 2916 | 1232 | 67,53 |
| | Handlová | 18190 | 3829 | 11269 | 3092 | 123,84 |
| | Nováky | 4320 | 720 | 2637 | 963 | 74,77 |
| SPOLU | MESTÁ | 81895 | 18531 | 51855 | 11509 | 161,01 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 59289 | 12408 | 35019 | 11862 | 104,60 |
| **OKRES** | **Púchov** | **45703** | **10167** | **27471** | **8065** | **126,06** |
| MESTO | Púchov | 18969 | 4616 | 11893 | 2460 | 187,64 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 26734 | 5551 | 15578 | 5605 | 99,04 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **113563** | **23775** | **68236** | **21552** | **110,31** |
| MESTO | Trenčín | 58872 | 12349 | 36480 | 10043 | 122,96 |
| | Nemšová | 6101 | 1553 | 3643 | 905 | 171,60 |

| OBEC, OKRES, KRAJ | | POČ. OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK | INDEX VITALITY |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Trenčianske Teplice | 4604 | 827 | 2729 | 1048 | 78,91 |
| SPOLU | MESTÁ | 69577 | 14729 | 42852 | 11996 | 122,78 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 43986 | 9046 | 25384 | 9556 | 94,66 |
| | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKEOBCE | 254579 | 50518 | 146324 | 57737 | 88,59 |
| SPOLU | MESTÁ | 355249 | 82117 | 221929 | 51203 | 160,21 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **609828** | **132635** | **368253** | **108940** | **121,75** |

**Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva regiónu v priebehu rokov 1991 - 1995**

Veková štruktúra obyvateľstva k 3.3.1991

| OBEC, OKRES, KRAJ | | POČ. OBYV. SPOLU | PRED ABS | PROD ABS | POPR ABS | PRED % | PROD % | POPR % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 38474 | 9896 | 21766 | 6812 | 25,7 | 56,6 | 17,7 |
| OKRES | Ilava | 61047 | 16175 | 35966 | 8906 | 26,5 | 58,9 | 14,6 |
| OKRES | Myjava | 30228 | 6734 | 17100 | 6394 | 22,2 | 56,6 | 21,2 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 64630 | 14584 | 36620 | 13426 | 22,6 | 56,7 | 20,7 |
| OKRES | Partizánske | 48157 | 11743 | 28095 | 8319 | 24,4 | 58,3 | 17,3 |
| OKRES | Považská Bystrica | 63033 | 16581 | 36251 | 10201 | 26,3 | 57,5 | 16,2 |
| OKRES | Prievidza | 138537 | 34810 | 82006 | 21721 | 25,2 | 59,2 | 15,6 |
| OKRES | Púchov | 45103 | 11191 | 26253 | 7659 | 24,8 | 58,2 | 17,0 |
| OKRES | Trenčín | 111366 | 26714 | 64088 | 20564 | 24,0 | 57,6 | 18,4 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **600575** | **148428** | **348145** | **104002** | **24,7** | **58,0** | **17,3** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTÁ | 344211 | 93275 | 205495 | 45443 | 27,1 | 59,7 | 13,2 |
| | VIDIECKE OBCE | 256364 | 55155 | 142650 | 58559 | 21,5 | 55,6 | 22,9 |

Na zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva v Trenčianskom kraji podľa základných ekonomických skupín a sledovaných územno-správnych celkov a sídelných štruktúr poukazuje nasledujúce hodnotenie:

Prírastok - úbytok obyvateľov v r.1991 - 1995

| OKRES, KRAJ | | spolu | predprod.vek | produk. vek | poprod. vek |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 251 | - 1339 | 1438 | 152 |
| OKRES | Ilava | 1236 | -1618 | 2100 | 754 |
| OKRES | Myjava | -290 | -972 | 746 | -64 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | -206 | -1805 | 1628 | -29 |
| OKRES | Partizánske | 271 | -1642 | 1260 | 653 |
| OKRES | Považská Bystrica | 2547 | -583 | 2702 | 428 |
| OKRES | Prievidza | 2647 | -3871 | 4868 | 1650 |
| OKRES | Púchov | 600 | -1024 | 1218 | 406 |
| OKRES | Trenčín | 2197 | -2939 | 4148 | 988 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **9253** | **-15793** | **20108** | **4938** |
| | Z TOHO: | | | | |
| | MESTÁ | 11038 | -11156 | 16434 | 5760 |
| | VIDIECKE OBCE | -1785 | -4637 | 3674 | -822 |

Výrazné zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva boli zaznamenané v uplynulých rokoch 1991-1995. V tomto období na území Trenčianskeho kraja bol značný úbytok obyvateľstva v predproduktívnom veku pri súčasnom početnom náraste obyvateľstva v produktívnom veku a náraste obyvateľstva v poproduktívnom veku. Vývoj v jednotlivých okresoch sa vyznačuje určitými odlišnosťami. V okresoch Myjava a Nové Mesto nad Váhom v skupine v poproduktívnom veku počet obyvateľov stagnoval, resp.mierne klesal.

Úbytok obyvateľstva v predproduktívnom veku v počte cca 16,0 tisíc je dôsledkom výrazného zníženia pôrodnosti.

Nárast početnosti obyvateľov v produktívnom veku, (+ 20,0 tisíc) bol podstatne vyšší ako celkový prírastok obyvateľov (+ 9,0 tísíc), čo ovplyvnila založená veková štruktúra obyvateľstva v minulých obdobiach, v rámci ktorej boli významné presuny obyvateľstva zo skupiny obyvateľstva v predproduktívnom veku do produktívnej vekovej skupiny.

V ekonomickej skupine obyvateľstva v poproduktívnom veku nárast obyvateľstva sa koncentroval v mestských sídlach. Štruktúra vidieckych sídiel zaznamenala mierny úbytok obyvateľov v poproduktívnom veku.

**Predpokladaný vývoj vekovej štruktúry**

Vývoj obyvateľstva v predproduktívnom veku bude determinovaný predovšetkým predpokladaným vývojom pôrodnosti obyvateľstva, ale aj vývojom migrácie, čo v priebehu celého výhľadového obdobia do roku 2015 bude znamenať pokračovanie znižovania početnosti a zastúpenia obyvateľstva v tejto vekovej skupine. Uvedený predpoklad vývoja s pomerne značným znižovaním počtu obyvateľov vo veku 0-14 rokov bude mať dopad na znižovanie dopytu na kapacity v predškolských a školských zariadeniach.

Predpoklad vývoja obyvateľstva v predproduktívnom veku za územie Trenčianskeho kraja:

| etapa | prírastok-úbytok obyvateľov v tis. |
|---|---|
| 1995-2005 | -29,3 |
| 2005-2015 | - 8,3 |
| 1995-2015 | - 37,6 |

Vo vývoji obyvateľstva v produktívnom veku v etape do roku 2005 sa odrazí vplyv jestvujúcej vekovej štruktúry obyvateľov v náraste početnosti obyvateľov, ako aj v zastúpení tejto ekonomickej skupiny na celkovom počte obyvateľov. V ďalších etapách do r. 2015 dôjde k presunu početnej skupiny obyvateľov z produktívneho do poproduktívneho veku a početnosť a zastúpenie obyvateľstva v produktívnom veku bude postupne klesať. Predpokladaný vývoj obyvateľstva v produktívnom veku ako určujúceho zdroja pracovných síl bude v jednotlivých vývojových etapách sledovaného obdobia diferencovane pôsobiť na situáciu trhu práce.

Predpoklad vývoja obyvateľstva v produktívnom veku za Trenčiansky kraj:

| etapa | prírastok-úbytok obyvateľov v tis. |
|---|---|
| 1995-2005 | 23,2 |
| 2005-2015 | - 23,7 |
| 1995-2015 | - 0,5 |

V ekonomickej skupine obyvateľstva v poproduktívnom veku možno očakávať počas celého sledovaného budúceho obdobia nárast početnosti a zastúpenia obyvateľstva, pričom intezívnejší nárast sa predpokladá v období po roku 2005. V súvislosti s uvedným vývojom možno očakávať zvýšenie požiadaviek na sociálnu sféru.

Vývoj obyvateľstva v poproduktívnom veku za Trenčiansky kraj:

| etapa | prírastok-úbytok obyvateľov v tis. |
|---|---|
| 1995-2005 | 12,2 |
| 2005-2015 | 25,5 |
| 1995-2015 | 37,7 |

Predpoklad vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva (po migrácii) v priemete okresov Trenčianskeho kraja:
Rok 1995 - východiskový stav

| OKRES, KRAJ | POČET OBYVAT. | PRED. VEK ABS. | PROD. VEK ABS. | POPR. VEK ABS. | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR. VEK % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebrav. | 38725 | 8557 | 23204 | 6964 | 22,1 | 59,92 | 17,98 |
| Ilava | 62283 | 14557 | 38066 | 9660 | 23,37 | 61,12 | 15,51 |
| Myjava | 29938 | 5762 | 17846 | 6330 | 19,25 | 59,61 | 21,14 |
| Nové Mesto nad Váh. | 64424 | 12779 | 38248 | 13397 | 19,84 | 59,37 | 20,8 |
| Partizánske | 48428 | 10101 | 29355 | 8972 | 20,86 | 60,62 | 18,53 |
| Považská Bystrica | 65580 | 15998 | 38953 | 10629 | 24,39 | 59,4 | 16,21 |
| Prievidza | 141184 | 30939 | 86874 | 23371 | 21,91 | 61,53 | 16,55 |
| Púchov | 45703 | 10167 | 27471 | 8065 | 22,25 | 60,11 | 17,65 |
| Trenčín | 113563 | 23775 | 68236 | 21552 | 20,94 | 60,09 | 18,98 |
| **KRAJ** | **609828** | **132635** | **368253** | **108940** | **21,75** | **60,39** | **17,86** |

Rok 2005

| OKRES, KRAJ | I.variant | II.variant |
|---|---|---|

| | POČET OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK | POČET OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebrav. | 39000 | 7120 | 24680 | 7200 | 39500 | 7200 | 25000 | 7300 |
| Ilava | 62800 | 10300 | 41300 | 11200 | 63500 | 10400 | 41730 | 11370 |
| Myjava | 28900 | 4080 | 18380 | 6440 | 28900 | 4080 | 18380 | 6440 |
| Nové Mesto nad Váh. | 63400 | 9870 | 39470 | 14060 | 63400 | 9870 | 39470 | 14060 |
| Partizánske | 48000 | 7680 | 30480 | 9840 | 48800 | 7810 | 30990 | 10000 |
| Považská Bystrica | 66000 | 13000 | 42050 | 10950 | 67000 | 13160 | 42700 | 11140 |
| Prievidza | 142000 | 23150 | 91300 | 27550 | 143000 | 23300 | 91950 | 27750 |
| Púchov | 46500 | 9020 | 28830 | 8650 | 47300 | 9160 | 29300 | 8840 |
| Trenčín | 119300 | 19100 | 75000 | 25200 | 114500 | 18340 | 71970 | 24190 |
| **KRAJ** | **615900** | **103320** | **391490** | **121090** | **615900** | **103320** | **391490** | **121090** |

Rok 2015

| OKRES, KRAJ | I.variant. | | | | II.variant | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | POČET OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK | POČET OBYV. | PRED. VEK | PROD. VEK | POPR. VEK |
| Bánovce nad Bebrav. | 38000 | 6650 | 22990 | 8360 | 39000 | 6800 | 23580 | 8620 |
| Ilava | 62000 | 9360 | 38190 | 14450 | 63000 | 9500 | 38760 | 14740 |
| Myjava | 27500 | 3600 | 16720 | 7180 | 27500 | 3600 | 16720 | 7180 |
| Nové Mesto nad Váh. | 61200 | 8820 | 36500 | 15880 | 61200 | 8820 | 36500 | 15880 |
| Partizánske | 46500 | 6830 | 28000 | 11670 | 48000 | 7060 | 28880 | 12060 |
| Považská Bystrica | 66000 | 12540 | 40390 | 13070 | 68000 | 12900 | 41600 | 13500 |
| Prievidza | 139000 | 20710 | 84650 | 33640 | 141000 | 20910 | 85850 | 34240 |
| Púchov | 46500 | 8460 | 27700 | 10340 | 48000 | 8700 | 28600 | 10700 |
| Trenčín | 122700 | 18100 | 72600 | 32000 | 113700 | 16780 | 67250 | 29670 |
| **KRAJ** | **609400** | **95070** | **367740** | **146590** | **609400** | **95070** | **367740** | **146590** |

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v okresoch Trenčianskeho kraja podľa základných ekonomických skupín v relatívnych hodnotách:

| OKRES, KRAJ | r.1995 | | | r.2005 | | | r.2015 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR. VEK % | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR VEK % | PRED. VEK % | PROD. VEK % | POPR. VEK % |
| Bánovce nad Bebravou | 22,1 | 59,9 | 18,0 | 18,3 | 63,3 | 18,5 | 17,5 | 60,5 | 22,0 |
| Ilava | 23,4 | 61,1 | 15,5 | 16,4 | 65,8 | 17,9 | 15,1 | 61,5 | 23,3 |
| Myjava | 19,3 | 59,6 | 21,1 | 14,1 | 63,6 | 22,3 | 13,1 | 60,8 | 26,1 |
| Nové Mesto nad Váhom | 19,8 | 59,4 | 20,8 | 15,6 | 62,3 | 22,2 | 14,4 | 59,6 | 25,9 |
| Partizánske | 20,9 | 60,6 | 18,5 | 16,0 | 63,5 | 20,5 | 14,7 | 60,2 | 25,1 |
| Považská Bystrica | 24,4 | 59,4 | 16,2 | 19,7 | 63,8 | 16,6 | 19,0 | 61,2 | 19,8 |
| Prievidza | 21,9 | 61,5 | 16,6 | 16,3 | 64,3 | 19,4 | 14,9 | 60,9 | 24,2 |
| Púchov | 22,3 | 60,1 | 17,7 | 19,4 | 62,0 | 18,6 | 18,2 | 59,6 | 22,3 |
| Trenčín | 20,9 | 60,1 | 19,0 | 16,0 | 62,8 | 21,1 | 14,8 | 59,2 | 26,1 |
| **KRAJ** | **21,8** | **60,4** | **17,9** | **16,8** | **63,6** | **19,6** | **15,6** | **60,3** | **24,1** |

### Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Pre hodnotenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva bol použitý ukazovateľ zastúpenia obyvateľstva s dosiahnutým najvyšším vzdelaním, t.j. s úplným stredným vzdelaním s maturitou a s vysokoškolským vzdelaním z počtu obyvateľov vo veku 15 rokov a viac .

V Trenčianskom kraji podľa údajov zo sčítania z roku 1991 malo 24,7 % obyvateľov úplné stredné vzdelanie s maturitou a 6,5 % obyvateľov vysokoškolské vzdelanie. V porovaní s hodnotami v celoslovenskom priemere je situácia v Trenčianskom kraji nepriaznivejšia čo sa týka zastúpenia skupiny obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním, ktoré v SR malo 7,8 % obyvateľstva.

Rozdielosť vzdelanostnej úrovne obyvateľstva preukazujú jednotlivé okresy riešeného územia, čo v zásade odráža štruktúru hospodárskej základne jednotlivých regiónov. Najvyšší podiel vysokoškolsky vzdelaných osôb má okres Trenčín (8,8 %), čo je viac ako celoslovenský priemer. Viac ako 7 % vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov majú okresy Ilava a Považská Bystrica, 6,1 % okresy Nové Mesto nad Váhom a Prievidza. V okresoch Partizánske a Púchov je podiel vysokoškolsky vzdelaných nad 5 % a v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava tento podiel nedosahuje hodnotu 5 %.

Podobná situácia je aj v zastúpení obyvateľstva s úplným stredným vzdelaním s maturitou a vyšším stredoškolským vzdelaním. V okresoch Trenčín a Ilava je podiel tejto skupiny obyvateľstva

27 %, v okrese Považská Bystrica 25,8 % a v okresoch Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Prievidza a Púchov je cca 24 %. Najnižší podiel je v okresoch Bánovce nad Bebravou a Myjava (cca 21 %).

Vzdelanostný potenciál riešeného územia sa koncentruje v hospodárskych a spoločenských centrách, v ktorých je sústredených až 80 % vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov a takmer 70 % obyvateľov s úplným stredným vzdelaním.

Značné rozdiely vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva sú aj v samotnej skupine mestských sídiel. Najvyššiu úroveň vzdelania majú mestá Trenčín, Bojnice, Nová Dubnica, Trenčianske Teplice, v ktorých podiel obyvateľov s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním sa pohybuje okolo hodnoty 47 %. Ďalšiu skupinu tvoria mestá Dubnica nad Váhom , Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica, Prievidza a Púchov , v ktorých podiel osôb s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním sa pohybuje v rozpätí 38,4 - 42,3 %. V ostatných mestách je tento podiel nižší (24,0 - 35,8 %) , pričom najnižšie hodnoty sú v mestách Handlová (24,0 %), Nemšová (26,4%),

Pre vidiecke zázemie je charakteristické relatívne vysoké zastúpenie obyvateľov s najnižším vzdelaním, v čom sa pravdepodobne premieta tiež vyššie zastúpenie skupiny najstarších obyvateľov a ich nižšieho vzdelania.

Na vzdelanostnú úroveň obyvateľstva riešeného územia podľa jednotlivých okresov a v mestských a vidieckych sídlach poukazujú nasledujúce údaje:

| OKRES, KRAJ | | základ. a bez vzdelania | učňovské a stredné bez maturity | stredné s maturitou | vysoko-školské | obyvat. spolu 15 rokov a viac | % obyv. s maturitou | % obyv. s vysokoš k. vzdel. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11010 | 10030 | 6179 | 1359 | 28578 | 21,6 | 4,8 |
| OKRES | Ilava | 14867 | 14591 | 12217 | 3197 | 44872 | 27,2 | 7,1 |
| OKRES | Myjava | 9832 | 7497 | 5004 | 1161 | 23494 | 21,3 | 4,9 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 19934 | 15381 | 11687 | 3044 | 50046 | 23,4 | 6,1 |
| OKRES | Partizánske | 14927 | 10885 | 8658 | 1944 | 36414 | 23,8 | 5,3 |
| OKRES | Považská Bystrica | 16884 | 14142 | 12007 | 3419 | 46452 | 25,8 | 7,4 |
| OKRES | Prievidza | 38426 | 34092 | 24898 | 6311 | 103727 | 24,0 | 6,1 |
| OKRES | Púchov | 13218 | 10962 | 8038 | 1694 | 33912 | 23,7 | 5,0 |
| OKRES | Trenčín | 28598 | 25664 | 22978 | 7412 | 84652 | 27,1 | 8,8 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **167696** | **143244** | **111666** | **29541** | **452147** | **24,7** | **6,5** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 75510 | 77513 | 75506 | 23570 | 252099 | 30,0 | 9,4 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 92186 | 65731 | 36160 | 5971 | 200048 | 18,1 | 3,0 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

### Ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa údajov zo sčítania ľudu v roku 1991 bolo v Trenčianskom kraji 301340 ekonomicky aktívnych osôb, z toho 141395 žien. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorilo celkom 50,2 % všetkých obyvateľov, čo je mierne vyššia hodnota v porovnaní s ekonom. aktivitou v SR (49,6 %).

V jednotlivých okresoch riešeného územia sa miera ekonomickej aktivity pohybovala v rozpätí 49,5 - 50,9 %. Ekonomickú aktivitu obyvateľstva na hranici slovenského priemeru mali okresy Považská Bystrica a Prievidza, v ďalších okresoch bola ekonomická aktivita vyššia, pričom najvyššia hodnota bola v okrese Trenčín, čo v zásade ovplyvňovala vyššia zamestnanosť žien.

| OKRES, KRAJ | | Ek. aktív. obyvateľ. spolu | Ek. akt. obyvat. muži | Ek. akt. obyvat. ženy | % ek. akt. spolu | % ek. akt. muži | % ek. akt. ženy | Odchádzk a za prácou |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 19145 | 10184 | 8961 | 49,8 | 54,0 | 45,7 | 8946 |
| OKRES | Ilava | 30982 | 16330 | 14652 | 50,8 | 55,0 | 47,6 | 15589 |
| OKRES | Myjava | 15266 | 8064 | 7202 | 50,5 | 54,9 | 46,3 | 5355 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 32236 | 17154 | 15082 | 49,9 | 54,4 | 45,6 | 13537 |
| OKRES | Partizánske | 24442 | 12867 | 11575 | 50,8 | 54,5 | 47,1 | 9588 |
| OKRES | Považská Bystrica | 31175 | 16637 | 14538 | 49,5 | 53,4 | 45,6 | 11849 |
| OKRES | Prievidza | 68612 | 36840 | 31772 | 49,5 | 53,5 | 45,6 | 36577 |
| OKRES | Púchov | 22813 | 12295 | 10518 | 50,6 | 55,1 | 46,2 | 10545 |
| OKRES | Trenčín | 56669 | 29574 | 27095 | 50,9 | 54,5 | 47,4 | 22141 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **301340** | **159945** | **141395** | **50,2** | **54,1** | **46,2** | **134127** |
| | Z TOHO | | | | | | | |

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | MESTÁ SPOLU | 177363 | 91414 | 85949 | 51,5 | 54,2 | 48,9 | 45553 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 123977 | 68531 | 55446 | 48,4 | 54,0 | 42,8 | 88574 |

*Zdroj: Sčítanie ľudu, domov a bytov k 3.3.1991. V údajoch za mestá a vidiecke obce sú premietnuté územné zmeny v obciach a ich častiach, ktoré boli uskutočnené po r. 1991*

Nasledujúci prehľad poukazuje na rozsah a mieru zapojenia obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku do pracovného procesu a na rozloženie ekonomicky aktívneho obyvateľstva v riešenom území (3.3.1991):

| OKRES, KRAJ | | Ek. aktív. obyvat. z prod. veku | Ek. aktív. obyvat. z poprod. veku | % ek. aktív. z prod. veku | % ek. aktív. z poprod. veku |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 18624 | 521 | 85,6 | 7,6 |
| OKRES | Ilava | 30387 | 595 | 84,5 | 6,7 |
| OKRES | Myjava | 14688 | 578 | 85,9 | 9,0 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 31160 | 1076 | 85,1 | 8,0 |
| OKRES | Partizánske | 23792 | 650 | 84,7 | 7,8 |
| OKRES | Považská Bystrica | 30716 | 459 | 84,7 | 4,5 |
| OKRES | Prievidza | 67432 | 1180 | 82,2 | 5,4 |
| OKRES | Púchov | 22364 | 449 | 85,2 | 5,9 |
| OKRES | Trenčín | 54805 | 1864 | 85,5 | 9,1 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **293968** | **7372** | **84,4** | **7,1** |

Väčšie rozdiely v ekonomickej aktivite obyvateľstva sú medzi štruktúrou mestských sídiel a vidieckych obcí. V zásade sú ovplyvňované rozdielnou mierou zamestnanosti žien a zamestnanosťou obyvateľov v poproduktívnom veku. V dôsledku sociálno-ekonomických opatrení (legislatívnych) a prebiehajúcich procesov ekonomickej transformácie podiel obyvateľov v dôchodkovom veku na trhu práce klesá.

Súčasný stav ekonomickej aktivity

| OKRES, KRAJ | | Ekonomicky aktívne obyvateľstvo |
|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 18443 |
| OKRES | Ilava | 30804 |
| OKRES | Myjava | 13600 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 31411 |
| OKRES | Partizánske | 23805 |
| OKRES | Považská Bystrica | 31613 |
| OKRES | Prievidza | 67729 |
| OKRES | Púchov | 21947 |
| OKRES | Trenčín | 53898 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **293250** |

*Zdroj: Národný úrad prác, Krajský úrad práce Trenčín*

### Stav počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v mesiaci september 1997

Kým v r. 1991 bolo v sčítaní ľudu uvedených 301, 3 tisíc ekonomicky aktívnych, súčasný počet ekonomicky aktívnych osôb je o cca 8,0 tisíc osôb nižší, a to napriek skutočnosti, že počet obyvateľov v produktívnej vekovej skupine narastá (v priebehu r. 1991-1995 bol prírastok v predmetnej vekovej skupine 20,1 tisíc obyvateľov).

### Predpokladaný vývoj ekonomickej aktivity obyvateľstva

Úvaha o vývoji ekonomickej aktivity obyvateľstva vychádza z predpokladaného vývoja hodnôt miery zapojenia obyvateľov do pracovného procesu, ktorých medzné intervaly sú stanovené invariantne pre oba uvažované varianty vývoja obyvateľstva nasledovne:

| | miera ekonomickej aktivity v % | | |
|---|---|---|---|
| | **1991** | **2005** | **2015** |
| z produkt. veku | 84,4 | 78,0-80,0 | 78,0-80,0 |
| z poprodukt.veku | 7,1 | 5,0 | 5,0 |

Na základe uvedených hodnôt predpokladanej miery zapojenia obyvateľov do pracovného procesu a predpokladaného vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva bola kvantifikovaná úvaha o vývoji ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa jednotlivých územno-správnych celkov:

Variant 1

| okres,kraj | Počet ekonomicky aktívnych osôb v tis. |
|---|---|

| | 1991 | 1995 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 19,2 | 18,5 | 19,6 - 20,1 | 18,4 - 18,8 |
| Ilava | 31,0 | 30,8 | 32,8 - 33,6 | 30,5 - 31,3 |
| Myjava | 15,3 | 13,6 | 14,7 - 15,0 | 13,4 - 13,7 |
| Nové Mesto nad Váhom | 32,2 | 31,4 | 31,4 - 32,3 | 29,3 - 30,0 |
| Partizánske | 24,4 | 23,8 | 24,3 - 24,9 | 22,4 - 23,0 |
| Považská Bystrica | 31,2 | 31,6 | 33,3 - 34,2 | 32,2 - 33,0 |
| Prievidza | 68,6 | 67,7 | 72,6 - 74,4 | 67,7 - 69,3 |
| Púchov | 22,8 | 21,9 | 22,9 - 23,5 | 22,1 - 22,7 |
| Trenčín | 56,6 | 53,9 | 59,8 - 61,3 | 58,2 - 59,7 |
| **Trenčiansky kraj** | **301,3** | **293,2** | **311,4 - 319,3** | **294,2 - 301,5** |

Variant 2

| okres,kraj | Počet ekonomicky aktívnych osôb v tis. | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 1991 | 1995 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 19,2 | 18,5 | 19,9 - 20,4 | 18,8 - 19,3 |
| Ilava | 31,0 | 30,8 | 33,1 - 34,0 | 31,0 - 31,7 |
| Myjava | 15,3 | 13,6 | 14,7 - 15,0 | 13,4 - 13,7 |
| Nové Mesto nad Váhom | 32,2 | 31,4 | 31,4 - 32,3 | 29,3 - 30,0 |
| Partizánske | 24,4 | 23,8 | 24,7 - 25,3 | 23,1 - 23,7 |
| Považská Bystrica | 31,2 | 31,6 | 33,8 - 34,7 | 33,1 - 34,0 |
| Prievidza | 68,6 | 67,7 | 73,1 - 74,9 | 68,7 - 70,4 |
| Púchov | 22,8 | 21,9 | 23,3 - 23,9 | 22,9 - 23,4 |
| Trenčín | 56,6 | 53,9 | 57,4 - 58,8 | 53,9 - 55,3 |
| **Trenčiansky kraj** | **301,3** | **293,2** | **311,4 - 319,3** | **294,2 - 301,5** |

Vývoj celkovej miery ekonomickej aktivity v celokrajskom priemere:

| Celková miera ekonomickej aktivity v % | | | |
|---|---|---|---|
| 1991[1] | 1995[2] | 2005 | 2015 |
| 50,2 | 48,1 | 50,6-51,8 | 48,3-49,5 |

*[1]Sčítanie ľudu k 3.3.1991, [2]Podľa údajov o počte ekonomicky aktívnych osôb" Národný úrad prác, Krajský úrad práce Trenčín Stav počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v mesiaci september 1997*

Vývoj ekonomickej aktivity a počtu ekonomicky aktívnych osôb vo výhľade bude ovplyvňovaný predovšetkým vývojom celkového počtu obyvateľstva a jeho vekovej štruktúry. V tomto kontexte a vzhľadom na predpokladaný nárast počtu obyvateľov v produktívnom veku ako určujúceho zdroja pracovných síl bude potrebné počítať predovšetkým ku koncu r. 2005 s prírastkami ekonomicky aktívnych osôb.

V ďalšom období sa predpokladá postupný početný presun obyvateľov produktívneho veku do skupiny poproduktívneho veku, v dôsledku čoho sa znížia zdroje pracovných síl a následne aj celková miera ekonomickej aktivity.

V priebehu rokov 1995-2005 vo väzbe na prírastky obyvateľov v produktívnom veku a vyššie formulovaných vstupných predpokladov o miere ekonomickej aktivity možno očakávať v Trenčianskom kraji prírastok 18,2 - 26,0 tisíc ekonomicky aktívnych osôb. S uvedenými prírastkami ekonomicky aktívnych osôb je potrebné uvažovať pri rozvoji hospodárskych aktivít a tvorbe podmienok pre rozvoj pracovných príležitostí. V období 2005-2015 je predpoklad úbytku 17,3-17,8 tisíc ekonomicky aktívnych osôb.

Predmetná úvaha je založená na stabilizácii dôchodkového veku obyvateľov na úrovni súčasného stavu. Nevyjadruje prípadné posuny dôchodkovej vekovej hranice smerom k vyššiemu veku, ktorých prípadná realizácia v budúcom období sa odrazí na výraznejšom náraste ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Vo väzbe na navrhované varianty vývoja obyvateľstva podľa jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja sú vo vývoji počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva odhadované nasledujúce zmeny:

| OKRES, KRAJ | Prírastok-úbytok ekonomic.aktívnych osôb v tis. | | | |
|---|---|---|---|---|
| | variant I | | variant 2 | |
| | 1995-2005 | 2005-2015 | 1995-2005 | 2005-2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 1,2 - 1,7 | - 1,3 - -1,3 | 1,4 - 1,9 | - 1,0 - -1,0 |
| Ilava | 2,0 - 2,8 | - 2,3 - -2,3 | 2,3 - 3,2 | - 2,2 - -2,2 |
| Myjava | 1,1 - 1,4 | - 1,3 - -1,3 | 1,1 - 1,4 | - 1,3 - -1,3 |
| Nové Mesto nad Váhom | 0,0 - 0,9 | - 2,2 - -2,3 | 0,0 - 0,9 | - 2,2 - -2,3 |
| Partizánske | 0,5 - 1,1 | - 1,8 - -1,9 | 0,9 - 1,5 | - 1,6 - -1,6 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Považská Bystrica | 1,7 - 2,6 | - 1,2 - -1,2 | 2,2 - 3,1 | - 0,7 - -0,8 |
| Prievidza | 4,9 - 6,7 | - 4,9 - -5,1 | 5,4 - 7,2 | - 4,4 - -4,6 |
| Púchov | 1,0 - 1,5 | - 0,8 - -0,8 | 1,4 - 1,9 | - 0,5 - -0,5 |
| Trenčín | 5,8 - 7,3 | - 1,5 - -1,6 | 3,5 - 4,9 | - 3,4 - -3,5 |
| **Kraj** | **18,2 - 26,0** | **- 17,3- -17,8** | **18,2 - 26,0** | **- 17,3- -17,8** |

V kontexte s predpokladaným vývojom ekonomicky aktívneho obyvateľstva v priemete okresov Trenčianskeho kraja v etape do r.2005 možno predpokladať, že ťažiskovými okresmi v Trenčianskom kraji v náraste ekonomicky aktívneho obyvateľstva v oboch uvažovaných variantoch budú okresy Trenčín a Prievidza. V uvedených okresoch sa koncentruje v I.variante 53,8-58,8 % a v 2.variante 46,5-48,9 % celkových predpokladaných celokrajských prírastkov ekonomicky aktívnych osôb. Z ďalších okresov väčší nárast sa odhaduje v okresoch Ilava a Považská Bystrica, mierny nárast (do 2,0 tisíc ekonomicky aktívnych osôb) sa predpokladá v okresoch Bánovce nad Bebravou, Púchov, Myjava a Partizánske. V okrese Nové Mesto nad Váhom sa odhaduje stabilizácia, resp. minimálny prírastok ekonomicky aktívnych osôb. Tieto skutočnosti predpokladaného vývoja nárastu ekonomicky aktívnych osôb v jednotlivých územno-správnych celkoch Trenčianskeho kraja bude potrebné zohľadňovať pri tvorbe programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

V ďalšom období s výhľadom do r.2015 celkový počet ekonomicky aktívnych osôb sa bude znižovať vo všetkých okresoch riešeného územia s tým, že celkový pokles k r.2015 sa odhaduje na úroveň stavu z roku 1995.

### Evidovaná nezamestnanosť

Ku koncu septembra 1997 bolo na území Trenčianskeho kraja 25,1 tisíc evidovaných nezamestnaných, čo predstavuje 7,5 % evidovaných nezamestnaných na území SR. Zároveň v tomto období bolo v evidovanej ponuke takmer 3,6 tisíc pracovných miest, t.j. 13,4 % z celkovej evidovanej ponuky voľných pracovných miest v SR.

V podmienkach SR je situácia na trhu práce z hľadiska nezamestnanosti v Trenčianskom kraji priaznivá, keď Trenčiansky kraj v miere nezamestnanosti zaberá v SR po Bratislavskom kraji 2.pozíciu.

V jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja je však situácia v uspokojovaní dopytu na trhu práce rozdielna. Pokiaľ okres Trenčín vykazuje mieru nezamestnanosti 4,7 %, okres Bánovce nad Bebravou 11,4 % a okres Partizánske až 14,5 %. Ostatné okresy vykazujú mieru nezamestnanosti v rozpätí 6,9 -9,9 %.

| OKRES, KRAJ | | evidovaná nezamestnanosť abs.[1] | miera nezam. v % [1] | evidovan. nezamest. abs.[2] | miera nezamest. v % [2] | voľné pracovné miesta [2] | Vyplat. objem príspev. K 30.6.1997 v tis. Sk |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 1854 | 10,1 | 2102 | 11,4 | 416 | 31 429 |
| OKRES | Ilava | 2483 | 8,1 | 2409 | 7,8 | 553 | 14 928 |
| OKRES | Myjava | 1130 | 8,3 | 1306 | 9,6 | 123 | 22 136 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 2049 | 6,5 | 2176 | 6,9 | 215 | 8 524 |
| OKRES | Partizánske | 2842 | 11,9 | 3461 | 14,5 | 98 | 17 193 |
| OKRES | Považská Bystrica | 2770 | 8,8 | 2757 | 8,7 | 687 | 17 671 |
| OKRES | Prievidza | 6610 | 9,8 | 6685 | 9,9 | 830 | 33 838 |
| OKRES | Púchov | 1767 | 8,1 | 1875 | 8,5 | 251 | 51 265 |
| OKRES | Trenčín | 2319 | 4,3 | 2366 | 4,7 | 418 | 13 285 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **23824** | **8,1** | **25137** | **8,6** | **3591** | **210 269** |
| | SR | | | | 12,95 | | 2 104 742 |

*[1] Stav k 30.6.1997,[2] Stav k 30.9.1997*

Odhad vývoja nezamestnanosti na území Trenčianskeho kraja:

| | 30.9.1997 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|
| miera nezamestnanosti | 8,6 | 8,0 | 6,0 |
| počet nezamestnaných v tis. | 25,1 | 24,9 - 25,5 | 17,7 -18,1 |

### Pracujúci v národnom hospodárstve

V hospodárskej základni celého Trenčianskeho kraja prevláda zamestnanosť vo výrobných odvetviach priemysel a stavebníctvo (50,4%). Podobná situácia je vo väčšine okresov (Bánovce

nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Prievidza a Púchov). Len v okresoch Myjava a Trenčín dominuje zamestnanosť v ostatných odvetviach, v okrese Považská Bystrica je z tohto pohľadu zastúpenie uvedených skupín takmer vyrovnané.

| OKRES, KRAJ | | Spolu | Poľ,les., rybol. | Priem., staveb. | Ostatné odvetvia. |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 12169 | 1595 | 6718 | 3856 |
| OKRES | Ilava | 21635 | 958 | 11872 | 8805 |
| OKRES | Myjava | 3497 | 350 | 969 | 2178 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 21518 | 1874 | 11183 | 8461 |
| OKRES | Partizánske | 16221 | 1122 | 9471 | 5628 |
| OKRES | Považská Bystrica | 26193 | 811 | 12748 | 12634 |
| OKRES | Prievidza | 54122 | 3056 | 28639 | 22427 |
| OKRES | Púchov | 18791 | 892 | 11098 | 6801 |
| OKRES | Trenčín | 51754 | 3803 | 21236 | 26715 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **225900** | **14461** | **113934** | **97505** |

*Zdroj: ŠÚ SR: Pracujúci v národnom hospodárstve podľa OKEČ - jediné a vedľajšie zamestnanie k r 1996.*
*Údaje o počte pracovníkov zahrňujú všetkých pracovníkov, t.j. s 20 a viac pracovníkov, malé podniky, súkromní podnikatelia a živnostníci do 20 pracovníkov.*

Zastúpenie jednotlivých odvetví v %:

| OKRES, KRAJ | | Spolu | Poľ, les., rybol. | Priem., staveb. | Ostatné odvetvia |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 100,0 | 13,1 | 55,2 | 31,7 |
| OKRES | Ilava | 100,0 | 4,4 | 54,9 | 40,7 |
| OKRES | Myjava | 100,0 | 10,0 | 27,7 | 62,3 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 100,0 | 8,7 | 52,0 | 39,3 |
| OKRES | Partizánske | 100,0 | 6,9 | 58,4 | 34,7 |
| OKRES | Považská Bystrica | 100,0 | 3,1 | 48,7 | 48,2 |
| OKRES | Prievidza | 100,0 | 5,7 | 52,9 | 41,4 |
| OKRES | Púchov | 100,0 | 4,7 | 59,1 | 36,2 |
| OKRES | Trenčín | 100,0 | 7,4 | 41,0 | 51,6 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **100,0** | **6,4** | **50,4** | **43,2** |

V prepočítaní na 100 bývajúcich obyvateľov je situácia v počte pracovníkov jednotlivých okresov nasledujúca:

| OKRES, KRAJ | | Spolu | Poľ, les., rybol. | Priem., staveb. | Ostatné odvetvia |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 31,4 | 4,1 | 17,3 | 10,0 |
| OKRES | Ilava | 34,7 | 1,5 | 19,1 | 14,1 |
| OKRES | Myjava | 11,7 | 1,2 | 3,2 | 7,3 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 33,4 | 2,9 | 17,4 | 13,1 |
| OKRES | Partizánske | 33,5 | 2,3 | 19,6 | 11,6 |
| OKRES | Považská Bystrica | 39,9 | 1,2 | 19,4 | 19,3 |
| OKRES | Prievidza | 38,3 | 2,2 | 20,2 | 15,9 |
| OKRES | Púchov | 41,1 | 1,9 | 24,3 | 14,9 |
| OKRES | Trenčín | 45,6 | 3,3 | 18,6 | 23,5 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **37,0** | **2,3** | **18,7** | **16,0** |

Hodnoty intenzity zamestnanosti poukazujú, že v rámci riešeného Trenčianskeho kraja nepriaznivá situácia je predovšetkým v okrese Myjava (11,7 pracovníka/100 obyvateľov). Avšak aj v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske je uvedená hodnota pomerne nízka, keď v jednotlivých okresoch sa pohybuje v rozpätí 31,4 - 33,5 pracovníka/100 obyvateľov. Z tohto pohľadu najvyššiu hodnotu intenzity zamestnanosti 45,6 pracovníka/100 obyvateľov vykazuje okres Trenčín, ďalej okres Púchov (41,1%) a okres Považská Bystrica (39,9%).

Aj nasledujúce porovnanie počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a počtu pracujúcich v národnom hospodárstve poukazuje na situáciu v riešenom území Trenčianskeho kraja:

| OKRES, KRAJ | | Ekon. aktívne obyvateľstvo[1] | Počet pracujú- cich v NH[2] |
|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 18443 | 12169 |
| OKRES | Ilava | 30804 | 21635 |
| OKRES | Myjava | 13600 | 3497 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 31411 | 21518 |
| OKRES | Partizánske | 23805 | 16221 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| OKRES | Považská Bystrica | 31613 | 26193 |
| OKRES | Prievidza | 67729 | 54122 |
| OKRES | Púchov | 21947 | 18791 |
| OKRES | Trenčín | 53898 | 51754 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **293250** | **225900** |

*Zdroj [1]Národný úrad práce Evidovaní nezamestaní k mesiacu september 1997*

*[2]ŠÚ SR: Pracujúci v národnom hospodárstve podľa OKEČ - jediné a vedľajšie zamestnanie k r 1996.*

*Údaje o počte pracovníkov zahrňujú všetkých pracovníkov, t.j. s 20 a viac pracovníkov, malé podniky, súkromní podnikatelia a živnostníci do 20 pracovníkov.*

Predmetné bilančné porovnanie za územie kraja poukazuje na nevyváženosť počtu ekonomicky aktívnych osôb a počtu pracujúcich v riešenom území s rozdielom cca 67, tisíc osôb. Z toho časť osôb (cca 25,0 tisíc) sú evidovaní nezamestnaní, časť tvoria neevidované nezamestnané osoby a časť ekonomicky aktívnych osôb rieši odchádzkou za prácou mimo územie Trenčianskeho kraja.

Pri rozvoji hospodárskych aktivít a tvorbe podmienok pre rozvoj pracovných príležitostí je potrebné počítať s očakávaným prírastkom 18,2 - 26,0 tisíc ekonomicky aktívnych osôb, a to predovšetkým v etape do r.2005.

## 2.6.2 Bytový fond

Ku dňu sčítania ľudu, domov a bytov (k 3.3.1991) na území Trenčianskeho kraja bol k dispozícii nasledovný bytový fond:

| OBEC, OKRES, KRAJ | | Byty celkom | z toho trvale obývané | v tom v rodinn. domoch abs. | % bytov v rodinn. domoch | neobýv. byty abs. | % neobýv. bytov |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **OKRES** | **Bánovce nad Bebravou** | **13628** | **11860** | **6359** | **53,6** | **1768** | **13,0** |
| MESTO | Bánovce nad Bebravou | 6158 | 5933 | 1012 | 17,1 | 225 | 3,7 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 7470 | 5927 | 5347 | 90,2 | 1543 | 20,6 |
| **OKRES** | **Ilava** | **19949** | **18624** | **7376** | **39,6** | **1325** | **6,6** |
| MESTO | Ilava | 1783 | 1672 | 712 | 42,6 | 111 | 6,2 |
| | Dubnica nad Váhom | 7662 | 7391 | 1216 | 95,1 | 271 | 3,5 |
| | Nová Dubnica | 4318 | 4217 | 776 | 18,4 | 101 | 2,3 |
| SPOLU | MESTÁ | 13763 | 13280 | 2704 | 20,4 | 483 | 3,5 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 6186 | 5344 | 4672 | 87,4 | 842 | 13,6 |
| **OKRES** | **Myjava** | **11704** | **10119** | **5429** | **53,7** | **1585** | **13,5** |
| MESTO | Myjava | 4441 | 4277 | 1184 | 27,7 | 164 | 3,7 |
| | Brezová pod Bradlom | 2041 | 1806 | 433 | 24,0 | 235 | 11,5 |
| SPOLU | MESTÁ | 6482 | 6083 | 1617 | 26,6 | 399 | 6,2 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 5222 | 4036 | 3812 | 94,4 | 1186 | 22,7 |
| **OKRES** | **Nové Mesto nad Váhom** | **23662** | **20719** | **11809** | **57,0** | **2943** | **12,4** |
| MESTO | Nové Mesto nad Váhom | 7101 | 6852 | 1326 | 19,4 | 249 | 3,5 |
| | Stará Turá | 3789 | 3479 | 906 | 26,0 | 310 | 8,2 |
| SPOLU | MESTÁ | 10890 | 10331 | 2232 | 21,6 | 559 | 5,1 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 12772 | 10388 | 9577 | 92,2 | 2384 | 18,7 |
| **OKRES** | **Partizánske** | **16379** | **14918** | **7962** | **53,4** | **1461** | **8,9** |
| MESTO | Partizánske | 8659 | 8303 | 2437 | 29,4 | 356 | 4,1 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 7720 | 6615 | 5525 | 83,5 | 1105 | 14,3 |
| **OKRES** | **Považská Bystrica** | **21721** | **19243** | **9799** | **50,9** | **2478** | **11,4** |
| MESTO | Považská Bystrica | 12987 | 12282 | 3126 | 25,5 | 705 | 5,4 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 8734 | 6961 | 6673 | 95,9 | 1773 | 20,3 |
| **OKRES** | **Prievidza** | **46877** | **42736** | **20086** | **47,0** | **4141** | **8,8** |
| MESTO | Prievidza | 17075 | 16634 | 2281 | 13,7 | 441 | 2,6 |
| | Bojnice | 1654 | 1554 | 1110 | 71,4 | 100 | 6,1 |
| | Handlová | 6355 | 5947 | 1419 | 23,9 | 408 | 6,4 |
| | Nováky | 1488 | 1392 | 640 | 46,0 | 96 | 6,5 |
| SPOLU | MESTÁ | 26572 | 25527 | 5450 | 21,3 | 1045 | 3,9 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 20305 | 17209 | 14636 | 85,1 | 3096 | 15,2 |
| **OKRES** | **Púchov** | **15293** | **13599** | **7685** | **56,5** | **1694** | **11,1** |
| MESTO | Púchov | 5865 | 5593 | 1261 | 22,5 | 272 | 4,6 |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 9428 | 8006 | 6424 | 80,2 | 1422 | 15,1 |
| **OKRES** | **Trenčín** | **37035** | **34394** | **16114** | **46,9** | **2641** | **7,1** |
| MESTO | Trenčín | 19411 | 18675 | 4115 | 22,0 | 736 | 3,8 |
| | Nemšová | 1686 | 1567 | 975 | 62,2 | 119 | 7,1 |
| | Trenčianske Teplice | 1650 | 1582 | 348 | 22,0 | 68 | 4,1 |
| SPOLU | MESTÁ | 22747 | 21824 | 5438 | 24,9 | 923 | 4,1 |

| OBEC, OKRES, KRAJ | | Byty celkom | z toho trvale obývané | v tom v rodinn. domoch abs. | % bytov v rodinn. domoch | neobýv. byty abs. | % neobýv. bytov |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 14288 | 12570 | 10676 | 84,9 | 1718 | 12,0 |
| | | | | | | | |
| SPOLU | VIDIECKE OBCE | 92586 | 77506 | 67787 | 87,5 | 15080 | 16,4 |
| SPOLU | MESTÁ | 113662 | 108706 | 24832 | 22,8 | 4956 | 4,4 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **206248** | **186212** | **92619** | **49,7** | **20036** | **9,7** |

*Poznámka: V prehľade o stave bytového fondu sú zohľadnené zmeny v územnom členení obcí a ich častí, ku ktorým došlo po r. 1991 (obce Brodzany a Malé Uherce odčlenené od mesta Partizánske)*

Z celkového trvale obývaného bytového fondu riešeného územia sa takmer 50 % nachádza v rodinných domoch, pričom forma bývania v rodinných domoch sa sústreďuje vo vidieckych sídlach, kde je realizovaných 73,2 % bytového fondu riešeného územia.

Neobývané byty tvoria 9,7 % z celkového bytového fondu Trenčianskeho kraja, pričom vo vidieckych sídlach podiel neobývaných bytov dosahuje až 16,4 %, resp. vo vidieckych sídlach je koncentrovaných 75 % (15000) neobývaných bytov riešeného územia. V skupine mestských sídiel bolo evidovaných takmer 5000 neobývaných bytov a predovšetkým tento bytový fond predstavuje potenciál pre návrat do trvale obývaného bytového fondu.

V priemete do jednotlivých okresov riešeného územia vysoký podiel neobývaných bytov je v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava , Nové Mesto nad Váhom (12,4 - 13,5 %), čo spôsobuje neobývanosť bytov vo vidieckych sídlach. Najnižší podiel neobývaných bytov vykazujú okresy Ilava, Trenčín, Prievidza a Partizánske (6,6 - 8,9 %).

Najčastejšími dôvodmi neobývanosti bytov sú ich schátralosť, rôzne prestavby a rekonštrukcie, zmeny vlastníckych vzťahov, neodovzdané byty. Časť neobývaných bytov predstavuje potenciál pre prírastky trvalo obývaného bytového fondu. Avšak rozhodujúca časť bytov je neobývaná z dôvodu využitia pre rekreáciu, resp. druhé bývanie, nespôsobilosť pre bývanie prípadne bez udania dôvodu.

### *2.6.2.1 Charakteristika trvale obývaného bytového fondu*

Veková štruktúra trvale obývaného bytového fondu vplyvom bytovej výstavby a prestavby objektového fondu v uplynulých rokoch je priaznivá, čo potvrdzujú nasledujúce údaje o rozsahu a podiele bytov postavených v príslušnej etape:

| OKRES, KRAJ | | Trvale obýv. byty celkom | 1899- abs. | 1919 % | 1920- abs. | 1970 % | 1971- abs. | 1990 % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11860 | 753 | 6,4 | 5685 | 47,9 | 5422 | 45,7 |
| OKRES | Ilava | 18624 | 800 | 4,3 | 8452 | 45,4 | 9372 | 50,3 |
| OKRES | Myjava | 10119 | 1669 | 16,5 | 4283 | 42,3 | 4167 | 41,2 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 20719 | 2702 | 13,0 | 10036 | 48,5 | 7981 | 38,5 |
| OKRES | Partizánske | 14918 | 841 | 5,7 | 7254 | 48,6 | 6823 | 45,7 |
| OKRES | Považská Bystrica | 19243 | 731 | 3,8 | 8522 | 44,3 | 9990 | 51,9 |
| OKRES | Prievidza | 42736 | 2420 | 5,7 | 20722 | 48,5 | 19594 | 45,8 |
| OKRES | Púchov | 13599 | 687 | 5,1 | 6910 | 50,8 | 6002 | 44,1 |
| OKRES | Trenčín | 34394 | 2130 | 6,2 | 17139 | 49,8 | 15125 | 44,0 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **186212** | **12733** | **6,8** | **89003** | **47,8** | **84476** | **45,4** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 109156 | 2626 | 2,4 | 44960 | 41,2 | 61570 | 56,4 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 77056 | 10107 | 13,1 | 44043 | 57,2 | 22906 | 29,7 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

Po roku 1945 bolo na území Trenčianskeho kraja postavených 82,7 % všetkých bytov, z toho podiel bytov postavených v poslednom 20-ročnom období, t.j. po r. 1970 tvorí takmer 55 %.

Najstarší bytový fond postavený do r.1919 je zastúpený len 6,8 % (12,7 tisíc bytov). Veková štruktúra bytového fondu v jednotlivých okresoch nepreukazuje výraznejšie rozdiely s výnimkou okresov Myjava a Nové Mesto nad Váhom, kde podiel najstarších bytov je rádovo vyšší.

Na podrobnejšiu vekovú štruktúru bytového fondu a na dynamiku výstavby bytov v období po roku 1945 na území Trenčianskeho kraja poukazujú nasledujúce údaje:

| etapa výstavby | počet bytov | | čistý prírastok bytov v ročnom priemere |
|---|---|---|---|
| | abs. | % | |
| do r.1899 | 6486 | 3,5 | . |
| 1900-1919 | 6247 | 3,4 | . |
| 1920-1945 | 19402 | 10,4 | . |
| 1945-1970 | 69601 | 37,4 | 2776 |
| 1971-1980 | 47875 | 25,7 | 4788 |
| 1981-1990 | 36601 | 19,6 | 3660 |
| **spolu** | **186212** | **100,0** | **.** |

Rozsiahla nová bytová výstavba, modernizácia a rekonštrukcia bytového fondu, ako aj odpad nevyhovujúceho bytového fondu v uplynulých rokoch mali vplyv na výrazné zvýšenie štandardu bývania a úroveň technickej vybavenosti bytov.

Z celkového počtu cca 186,2 tisíc trvale obývaných bytov má kvalitu I.a II. kategórie viac ako 162,0 tisíc bytov, t.j. 87,0 %. Byty podštandardné, t.j. byty III. a IV. kategórie v počte cca 24,2 tisíc sa na celkovom bytovom fonde podielajú 13 % a ich rozhodujúca časť sa nachádza vo vidieckych sídlach (20,8 tisíc), t.j. takmer 86 %.

Podiel bytov III. a IV. kategórie na celkovom bytovom fonde dosahuje vo vidieckych sídlach 27,0 %, v mestských sídlach len 3,2 %. Počet podštandardných bytov je vyšší v porovnaní s počtom bytov v najstaršej vekovej kategórii (do r.1919). V zásade predstavuje potenciál pre odpad bytov, resp. disponibilný bytový fond pre rekonštrukciu a modernizáciu v budúcom období.

| OKRES, KRAJ | | Trvale obýv. byty celkom | I. kateg. abs. | II. kateg. abs. | III. kateg. abs. | IV. kateg. abs. | % bytov I.+II. kateg. | % bytov III.+IV. kateg. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11860 | 8610 | 1274 | 725 | 1251 | 83,3 | 16,7 |
| OKRES | Ilava | 18624 | 15469 | 1411 | 369 | 1375 | 90,6 | 9,4 |
| OKRES | Myjava | 10119 | 7267 | 906 | 579 | 1367 | 80,8 | 19,2 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 20719 | 14992 | 2042 | 1118 | 2567 | 82,2 | 17,8 |
| OKRES | Partizánske | 14918 | 11901 | 1546 | 413 | 1058 | 90,1 | 9,9 |
| OKRES | Považská Bystrica | 19243 | 14433 | 1376 | 738 | 2696 | 82,2 | 17,8 |
| OKRES | Prievidza | 42736 | 36630 | 2405 | 1276 | 2425 | 91,3 | 8,7 |
| OKRES | Púchov | 13599 | 9952 | 1070 | 697 | 1880 | 81,1 | 18,9 |
| OKRES | Trenčín | 34394 | 27513 | 3170 | 1417 | 2294 | 89,2 | 10,8 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **186212** | **147067** | **15200** | **7332** | **16913** | **87,0** | **13,0** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTA SPOLU | 109156 | 98180 | 7525 | 1018 | 2433 | 96,8 | 3,2 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 77056 | 48587 | 7675 | 6314 | 14480 | 73,0 | 27,0 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

### Veľkostná štruktúra bytového fondu

Vo veľkostnej štruktúre bytového fondu Trenčianskeho kraja prevládajú byty nižších veľkostných kategórií (1-2 izbové), ktoré sa na celkovom počte trvale obývaných bytov podielajú 41,4 %. 3-izbové byty sú zastúpené 38,3 % a byty 4 a viacizbové 20,3 %.

Pomerne značné rozdiely vo veľkostnej štruktúre bytov sú v jednotlivých okresoch riešeného územia. Pokiaľ v okrese Myjava najmenšie byty (1-2 izbové) tvoria až 50 % bytového fondu a v okrese Považská Bystrica 48,7 %, v okrese Partizánske len 34,1 %, v okrese Trenčín 38,6 %, a v okrese Prievidza 39,2 %.

Zastúpenie veľkostných kategórií bytov nie je jednoznačne viazané na formy bývania, keď v mestách podiel 1-izbových bytov je 11,1 % a v skupine vidieckych obcí 13,2 %. Výraznejšie sa vplyv formy bývania prejavuje u bytov väčších veľkostných kategórií, nakoľko väčšie byty (4 a viac izbové) v skupine mestských sídiel s prevládajúcou formou bývania bytových domoch sú zastúpené len 15,5 % a v skupine vidieckych obcí s dominujúcou formou bývania v rodinných domoch
27,2 %.

Veľkostná kategorizácia bytov je jedným z indikátorov pre úvahy o potrebe bytov aj vo vzťahu k vývoju veľkostnej štruktúry domácností. Súčasný bytový fond, ktorý v celokrajských podmienkach

charakterizuje takmer 80 %-né zastúpenie 1-3 izbových bytov, pričom v mestách je tento podiel až 85 %, nemá veľkostné parametre pre úvahy o viacgeneračnom bývaní.

Na rozmiestnenie trvale obývaných bytov v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja podľa veľkostných kategórií poukazujú nasledujúce údaje:

| OKRES, KRAJ | | Trvale obýv. byty celkom | 1 obyt miest. | 2 izby | 3 izby | 4 izby | 5 a viac izieb |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11860 | 1472 | 3518 | 4567 | 1450 | 853 |
| OKRES | Ilava | 18624 | 2441 | 5489 | 7245 | 2255 | 1194 |
| OKRES | Myjava | 10119 | 1452 | 3643 | 3332 | 1136 | 556 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 20719 | 2428 | 5975 | 7938 | 2934 | 1444 |
| OKRES | Partizánske | 14918 | 1431 | 3657 | 6447 | 2048 | 1335 |
| OKRES | Považská Bystrica | 19243 | 3281 | 6097 | 6981 | 2121 | 763 |
| OKRES | Prievidza | 42736 | 3907 | 12858 | 16128 | 5523 | 4320 |
| OKRES | Púchov | 13599 | 1970 | 4205 | 4809 | 1757 | 858 |
| OKRES | Trenčín | 34394 | 3842 | 9419 | 13809 | 4511 | 2813 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **186212** | **22224** | **54861** | **71256** | **23735** | **14136** |
| | Z TOHO: | | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 109156 | 12070 | 32779 | 47364 | 11699 | 5244 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 77056 | 10154 | 22082 | 23892 | 12036 | 8892 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

Zastúpenie bytov v jednotlivých veľkostných kategóriach:

| OKRES, KRAJ | | 1 obyt miest. | 2 izby | 3 izby | 4 a viac izieb |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 12,4 | 29,7 | 38,5 | 19,4 |
| OKRES | Ilava | 13,1 | 29,5 | 38,9 | 18,5 |
| OKRES | Myjava | 14,4 | 36,0 | 32,9 | 16,7 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 11,8 | 28,8 | 38,3 | 21,1 |
| OKRES | Partizánske | 9,6 | 24,5 | 43,2 | 22,7 |
| OKRES | Považská Bystrica | 17,1 | 31,6 | 36,3 | 15,0 |
| OKRES | Prievidza | 9,1 | 30,1 | 37,7 | 23,1 |
| OKRES | Púchov | 14,5 | 30,9 | 35,4 | 19,2 |
| OKRES | Trenčín | 11,2 | 27,4 | 40,1 | 21,3 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **11,9** | **29,5** | **38,3** | **20,3** |
| | Z TOHO: | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 11,1 | 30,0 | 43,4 | 15,5 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 13,2 | 28,6 | 31,0 | 27,2 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

Ukazovatele úrovne bývania podľa jednotlivých územnosprávnych celkov:

| OKRES, KRAJ | | % bytov s vodov. v byte | % bytov prípoj. na verej. kanal. | Priem. celkov. plochy na 1 byt v $m^2$ | Priem. obytnej plochy na 1 byt v $m^2$ | Počet cenz. domácností na 100 bytov | Počet obyvateľ. na 1 byt | Počet bytov na 1000 obyvateľ. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 91,3 | 47,1 | 71,4 | 44,7 | 109,7 | 3,24 | 308,3 |
| OKRES | Ilava | 93,6 | 67,3 | 68,0 | 43,2 | 110,2 | 3,28 | 305,1 |
| OKRES | Myjava | 90,6 | 51,3 | 68,9 | 42,6 | 113,3 | 2,99 | 334,8 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 88,9 | 47,0 | 71,1 | 45,2 | 114,0 | 3,12 | 320,6 |
| OKRES | Partizánske | 94,5 | 47,4 | 74,1 | 47,6 | 110,6 | 3,23 | 309,8 |
| OKRES | Považská Bystrica | 88,4 | 51,9 | 63,0 | 40,1 | 110,4 | 3,28 | 305,3 |
| OKRES | Prievidza | 96,6 | 62,0 | 72,8 | 46,7 | 110,5 | 3,24 | 308,5 |
| OKRES | Púchov | 90,0 | 43,7 | 67,4 | 42,3 | 111,3 | 3,32 | 301,5 |
| OKRES | Trenčín | 90,0 | 58,6 | 71,4 | 45,7 | 114,2 | 3,24 | 308,8 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **93,0** | **79,6** | **70,3** | **44,7** | **111,5** | **3,23** | **310,1** |
| | Z TOHO: | | | | | | | |
| | MESTÁ SPOLU | 98,5 | 88,7 | 66,9 | 42,5 | 107,8 | 3,15 | 317,1 |
| | VIDIECKE OBCE SPOLU | 85,2 | 7,7 | 75,1 | 47,8 | 116,8 | 3,33 | 300,6 |

*Zdroj: Údaje zo sčítania ľudu, domov a bytov k 3.3.1991na stav územného členenia obcí a ich častí k r. 1991*

### Vývoj bytového fondu v r. 1991-1996

Podľa údajov poskytnutých Krajskou správou ŠÚ SR v Trenčíne týkajúcich sa prírastkov a úbytkov bytov v období r. 1991-1996 bol vývoj bytového fondu nasledujúci:

Vývoj prírastkov bytov

| OKRES, KRAJ | | r.1991 | r.1992 | r.1993 | r.1994 | r.1995 | r.1996 | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 79 | 35 | 63 | 52 | 41 | 83 | 353 |
| OKRES | Ilava | 307 | 141 | 157 | 41 | 43 | 29 | 718 |
| OKRES | Myjava | 79 | 87 | 52 | 20 | 45 | 8 | 291 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 41 | 203 | 206 | 142 | 42 | 32 | 666 |
| OKRES | Partizánske | 163 | 164 | 139 | 37 | 23 | 101 | 627 |
| OKRES | Považská Bystrica | 331 | 161 | 184 | 146 | 37 | 124 | 983 |
| OKRES | Prievidza | 843 | 413 | 364 | 235 | 89 | 292 | 2236 |
| OKRES | Púchov | 343 | 259 | 87 | 82 | 139 | 97 | 1007 |
| OKRES | Trenčín | 468 | 207 | 503 | 249 | 163 | 214 | 1804 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **2654** | **1670** | **1755** | **1004** | **622** | **980** | **8685** |

Vývoj úbytku bytov

| OKRES, KRAJ | | r.1991 | r.1992 | r.1993 | r.1994 | r.1995 | r.1996 | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11 | 7 | 22 | 3 | 4 | 2 | 49 |
| OKRES | Ilava | 8 | 6 | 18 | 11 | 7 | 7 | 57 |
| OKRES | Myjava | 4 | 6 | 7 | 1 | 3 | 0 | 21 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 3 | 9 | 10 | 8 | 6 | 2 | 38 |
| OKRES | Partizánske | 9 | 10 | 2 | 2 | 3 | 6 | 32 |
| OKRES | Považská Bystrica | 2 | 2 | 0 | 12 | 3 | 13 | 32 |
| OKRES | Prievidza | 98 | 35 | 32 | 74 | 9 | 17 | 265 |
| OKRES | Púchov | 14 | 14 | 13 | 8 | 12 | 4 | 65 |
| OKRES | Trenčín | 17 | 15 | 32 | 1 | 4 | 7 | 76 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **166** | **104** | **136** | **120** | **51** | **58** | **635** |

Bilancia pohybu trvale obývaných bytov

| OKRES, KRAJ | | Počet bytov k 3.3. 1991 | Prírastky bytov 1991-1996 | Úbytky bytov 1991-1996 | Stav bytov k 31.12.1996 |
|---|---|---|---|---|---|
| OKRES | Bánovce nad Bebravou | 11860 | 353 | 49 | 12164 |
| OKRES | Ilava | 18624 | 718 | 57 | 19285 |
| OKRES | Myjava | 10119 | 291 | 21 | 10389 |
| OKRES | Nové Mesto nad Váhom | 20719 | 666 | 38 | 21347 |
| OKRES | Partizánske | 14918 | 627 | 32 | 20194 |
| OKRES | Považská Bystrica | 19243 | 983 | 32 | 20194 |
| OKRES | Prievidza | 42736 | 2236 | 265 | 44707 |
| OKRES | Púchov | 13599 | 1007 | 65 | 14541 |
| OKRES | Trenčín | 34394 | 1804 | 76 | 36122 |
| **SPOLU** | **KRAJ** | **186212** | **8685** | **635** | **194262** |

**Scenár bytového fondu**

Pri spracovaní prepokladaného vývoja bytového fondu a stanovenia kvantitatívnej potreby bytov boli zohľadnené nasledujúce faktory a východiská:

- Predpokladaný vývoj obyvateľstva s migráciou.
- Predpokladaný vývoj počtu a priemernej veľkosti cenzovej domácnosti je jedným z určujúcich vstupov pre úvahy o vývoji bytového fondu a potrebe novej bytovej výstavby, nakoľko vývoj počtu cenzových domácností nie je úmerný vývoju celkového počtu obyvateľov, ale z demografických faktorov je ovplyvnený najmä vývojom vekovej štruktúry obyvateľstva. V dlhodobejšom vývoji sa prejavuje rýchlejším rastom počtu cenzových domácností v porovnaní s počtom obyvateľov, resp.nárastom počtu cenzových domácností pri úbytku počtu obyvateľov, a tým aj sústavným znižovaním priemernej veľkosti cenzovej domácnosti. Vzhľadom na založené objektívne skutočnosti v demografickom a spoločenskom vývoji (rast neúplných cenzových domácnosti, domácností jednotlivcov, znižovanie priemernej veľkosti rodiny vzhľadom na znižovanie pôrodnosti...) možno predpokladať, že súčasná priemerná veľkosť cenzových domácností (v celokrajskom priemere 2,89 osôb) sa bude naďalej postupne znižovať.

Podľa poslednej Projekcie vývoja domácností v SR a okresoch do roku 2015, ktorú spracoval ŠÚ SR (január 1996) sa v bývalých okresoch Považská Bystrica, Prievidza, Senica, Topoľčany, Trenčín, ktoré v súčasnosti predstavujú tažiskové územie Trenčianskeho kraja predpokladá vývoj cenzových domácností nasledovne:

Vývoj priemernej veľkosti cenzovej domácnosti:

| okres | 1991 | 1995 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|
| Považská Bystrica | 2,99 | 2,98 | 2,95 | 2,93 |
| Prievidza | 2,93 | 2,90 | 2,82 | 2,74 |
| Senica | 2,80 | 2,73 | 2,63 | 2,54 |
| Topoľčany | 2,94 | 2,87 | 2,75 | 2,60 |
| Trenčín | 2,79 | 2,71 | 2,58 | 2,42 |

Vzhľadom na skutočnosť, že uvedená Pojekcia cenzových domácností bola spracovaná vo väzbe na Projekciu obyvateľstva z r.1994 a pre bývalé územno-správne celky, pre účely predmetnej úlohy bol vypracovaný odhad vývoja cenzových domácností vo väzbe na predpokladaný vývoj obyvateľstva Trenčianskeho kraja podľa jednotlivých okresov:

Predpokladaný vývoja priemernej veľkosti cenzovej domácnosti:

| OKRES, KRAJ | Priemerná veľkosť cenz.domác. | | |
|---|---|---|---|
| | 1991 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 2,96 | 2,80 | 2,62 |
| Ilava | 3,02 | 2,89 | 2,81 |
| Myjava | 2,64 | 2,60 | 2,53 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2,74 | 2,63 | 2,54 |
| Partizánske | 2,92 | 2,78 | 2,61 |
| Považská Bystrica | 2,97 | 2,85 | 2,78 |
| Prievidza | 2,93 | 2,82 | 2,74 |
| Púchov | 2,98 | 2,85 | 2,78 |
| Trenčín | 2,83 | 2,65 | 2,54 |
| **Kraj** | **2,89** | **2,76** | **2,66** |

Vývoj počtu cenzových domácností:

| OKRES, KRAJ | I.variant | | | II.variant | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1991 | 2005 | 2015 | 1991 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 13011 | 13930 | 14500 | 13011 | 14120 | 14880 |
| Ilava | 20200 | 21730 | 22060 | 20200 | 21980 | 22450 |
| Myjava | 11469 | 11120 | 10870 | 11469 | 11120 | 10870 |
| Nové Mesto nad Váhom | 23616 | 24100 | 24100 | 23616 | 24100 | 24100 |
| Partizánske | 16502 | 17270 | 17820 | 16502 | 17580 | 18420 |
| Považská Bystrica | 21235 | 23160 | 23740 | 21235 | 23540 | 24500 |
| Prievidza | 47222 | 50360 | 50750 | 47222 | 50720 | 51540 |
| Púchov | 15138 | 16310 | 16730 | 15138 | 16600 | 17300 |
| Trenčín | 39292 | 45020 | 48330 | 39292 | 43240 | 44840 |
| **Kraj** | **207685** | **223000** | **228900** | **207685** | **223000** | **228900** |

Prírastky cenzových domácností:

| OKRES, KRAJ | I.variant | | | II.variant | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1991-2005 | 2005-2015 | 1991-2015 | 1991-2005 | 2005-2015 | 1991-2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 919 | 570 | 1489 | 1109 | 760 | 1869 |
| Ilava | 1530 | 330 | 1860 | 1780 | 470 | 2250 |
| Myjava | -349 | -250 | -599 | -349 | -250 | -599 |
| Nové Mesto nad Váhom | 484 | - | 484 | 484 | - | 484 |
| Partizánske | 768 | 550 | 1318 | 1078 | 840 | 1918 |
| Považská Bystrica | 1925 | 580 | 2505 | 2305 | 960 | 3265 |
| Prievidza | 3138 | 390 | 3528 | 3498 | 820 | 4318 |
| Púchov | 1172 | 420 | 1592 | 1462 | 700 | 2162 |
| Trenčín | 5728 | 3310 | 9038 | 3948 | 1600 | 5548 |
| **Kraj** | **15315** | **5900** | **21215** | **15315** | **5900** | **21215** |

V kontexte s vyššie uvedenými predpokladmi v priebehu r. 1991-2015 celkový počet obyvateľov Trenčianskeho kraja sa zvýši o cca 8,8 tisíc a celkový počet cenzových domácností o 21,2 tisíc, v ktorých budú prevládať 1-2 členné domácnosti.

***Miera chceného spolužitia cenzových domácností.***

Súčasná miera spolužitia v celokrajskom priemere je 111,5 cenzových domácností na 100 trvale obývaných bytov (stav k 3.3.1991). Pre výhľadové etapy sa uvažuje s postupným znižovaním miery spolužitia cenzových domácností, čo sa v celokrajskom priemere prejaví v hodnote108,0 k r.2005 a 106,0 k r. 2015. Predpoklad vývoja miery spolužitia cenzových domácností bol

formulovaný pre jednotlivé okresy diferencovane a zohľadňuje rozdielnu mieru spolužitia v súčasnom stave.

***Priemerná obývanosť bytov.***

Predpokladaný vývoj priemernej obývanosti bytov zohľadňuje tendenciu postupného znižovania priemernej veľkosti cenzovej domácnosti a uvažovanú mieru spolužitia domácnosti nasledovne:

Predpoklad vývoja obývanosti bytov

| OKRES, KRAJ | Priemerný počet obyv.na 1 byt | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 1991 | 1996 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 3,24 | 3,18 | 3,00 | 2,75 |
| Ilava | 3,28 | 3,23 | 3,09 | 2,95 |
| Myjava | 2,99 | 2,87 | 2,78 | 2,63 |
| Nové Mesto nad Váhom | 3,12 | 3,01 | 2,89 | 2,72 |
| Partizánske | 3,23 | 3,12 | 2,97 | 2,74 |
| Považská Bystrica | 3,28 | 3,25 | 3,05 | 2,92 |
| Prievidza | 3,24 | 3,16 | 3,02 | 2,88 |
| Púchov | 3,32 | 3,15 | 3,05 | 2,92 |
| Trenčín | 3,24 | 3,15 | 2,92 | 2,72 |
| **Kraj** | **3,23** | **3,14** | **2,98** | **2,82** |

***Rozsah odpadu bytového fondu.***

V úvahách o odpade bytového fondu vo výhľadovom období možno predpokladať že, značný rozsah odpadu bytového fondu bol realizovaný v minulých obdobiach, či už z dôvodov fyzického dožitia alebo z dôvodov vyvolaných asanácií pre výstavbu obytných súborov KBV v mestských sídlach alebo prechodom trvale obývaných bytov do kategórie neobývaných bytov vo vidieckych obciach. Vzhľadom na súčasnú kvalitu bytového fondu (veková štruktúra, vybavenosť bytov...), rešpektovanie vlastníckych vzťahov odpad bytov z dôvodov asanácií bude minimálny. V tejto súvislosti pri obnove jestvujúceho bytového a domového fondu sa v budúcnosti budú preferovať formy rekonštrukcie a prestavby a zvyšovanie plošného a vybavenostného štandardu bytov.

V súčasnom období v štruktúre dôvodov odpadu bytov participuje tiež transformácia bytov pre iné funkcie ( v uplynulých rokoch predovšetkým vo vidieckych sídlach pre účely rekreácie) najmä v mestských sídlach, predovšetkým v ich centrách, kde rozvoj vybavenostných a komerčných aktivít sa realizuje aj zaberaním bytového fondu. Z pohľadu budúceho vývoja nie je možné tento vývojový trend odhadovať, avšak nie je žiadúce, aby ďalej pokračoval (nedostatok bytov, znižovanie kvality sociálneho prostredia v centrách miest...).

Pre stanovenie rozsahu odpadu bytového fondu ÚPN VÚC vychádza z vekovej štruktúry bytov s tým, že pre odpad bytov sú uvažované najstaršie byty postavené v období do r. 1919 v počte 12,7 tisíc, čo predstavuje cca 50 % bytov III. a IV. kategórie. Uvažovaný rozsah odpadu bytov predstavuje pre výhľadové obdobie priemerný ročný odpad 0,27 %. Podstatná časť (takmer 80%) týchto bytov sa nachádza vo vidieckych obciach. Odpad bytového fondu vo vidieckych obciach v prevažnej miere bude zrejme znamenať zmenu funkcie trvalého bývanie na rekreačné, resp. II. bývanie. Vo väzbe na rozdielnu vekovú štruktúru bytového fondu v jednotlivých okresoch je rozsah a podiel odpadu bytového fondu diferencovaný.

Predpokladaný odpad bytového fondu:

| OKRES, KRAJ | 1991-1996 | 1997-2005 | 2005-2015 | 1997-2015 | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | | abs. | % z r.1996 |
| Bánovce nad Bebravou | 49 | 250 | 500 | 750 | 0,25 |
| Ilava | 57 | 260 | 540 | 800 | 0,17 |
| Myjava | 21 | 550 | 1120 | 1670 | 0,66 |
| Nové Mesto nad Váhom | 38 | 900 | 1800 | 2700 | 0,52 |
| Partizánske | 32 | 280 | 560 | 840 | 0,23 |
| Považská Bystrica | 32 | 240 | 490 | 730 | 0,15 |
| Prievidza | 265 | 800 | 1600 | 2400 | 0,22 |
| Púchov | 65 | 220 | 460 | 680 | 0,20 |
| Trenčín | 76 | 700 | 1430 | 2130 | 0,25 |
| **Kraj** | **635** | **4200** | **8500** | **12700** | **0,27** |

*Poznámka: Úbytok bytov v r. 1991-1996 štatisticky evidovaný - zdroj karty MOŠ*

**Kvantifikácia úvahy vývoja bytového fondu**

Na základe predpokladov výhľadového vývoja počtu obyvateľov Trenčianskeho kraja a vyššie formulovaných a predpokladov vývoja obývanosti bytov je kvantifikovaný nasledovný vývoj bytového fondu:

Vývoj stavu bytového fondu:

| OKRES, KRAJ | Počet bytov k roku | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | I.variant | | II. variant | |
| | 1991 | 1996 | 2005 | 2015 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 11860 | 12164 | 13000 | 13820 | 13170 | 14200 |
| Ilava | 18624 | 19285 | 20320 | 21000 | 20560 | 21360 |
| Myjava | 10119 | 10389 | 10400 | 10450 | 10400 | 10450 |
| Nové Mesto nad Váhom | 20719 | 21347 | 21950 | 22500 | 21950 | 22500 |
| Partizánske | 14918 | 15513 | 16160 | 16970 | 16440 | 17540 |
| Považská Bystrica | 19243 | 20194 | 21650 | 22600 | 21980 | 23300 |
| Prievidza | 42736 | 44707 | 47020 | 48260 | 47370 | 48960 |
| Púchov | 13599 | 14541 | 15250 | 15900 | 15510 | 16450 |
| Trenčín | 34394 | 36122 | 40850 | 45100 | 39220 | 41840 |
| **Kraj** | **186212** | **194262** | **206600** | **216600** | **206600** | **216600** |

Čisté prírastky bytov

| OKRES, KRAJ | Počet bytov k r. | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | I.variant | | | II.variant | | |
| | 1997-2005 | 2005-2015 | 1997-2015 | 1997-2005 | 2005-2015 | 1997-2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 836 | 820 | 1656 | 1310 | 1030 | 2036 |
| Ilava | 1035 | 680 | 1715 | 1936 | 800 | 2075 |
| Myjava | 11 | 50 | 61 | 81 | 50 | 61 |
| Nové Mesto nad Váhom | 603 | 550 | 1153 | 1231 | 550 | 1153 |
| Partizánske | 647 | 810 | 1457 | 1522 | 1100 | 2027 |
| Považská Bystrica | 1456 | 950 | 2406 | 2737 | 1320 | 3106 |
| Prievidza | 2313 | 1240 | 3553 | 4634 | 1590 | 4253 |
| Púchov | 709 | 650 | 1359 | 1911 | 940 | 1909 |
| Trenčín | 4728 | 4250 | 8978 | 4826 | 2620 | 5718 |
| **Kraj** | **12338** | **10000** | **22338** | **20188** | **10000** | **22338** |

Pre celé územie Trenčianskeho kraja a pre obdobie r.1997-2015 uvažovaná hodnota čistého prírastku bytov v priemere na rok predstavuje cca 1,2 tisíc bytov, a to pri úbytku 0,7 tisíc obyvateľov v r. 1997-2015. Kvantifikovaná úvaha (do r. 2015) o vývoji bytového fondu zohľadňuje cieľ vytvárať podmienky nielen pre prírastky obyvateľov, ale aj pre prírastky cenzových domácností. To znamená, že odhaduje objektívnu potrebu bytov. Predmetná úvaha sa vo vývoji ukazovateľov úrovne bývania prejaví nasledovne:

| OKRES, KRAJ | Počet bytov na 1000 obyv. | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 1991 | 1996 | 2005 | 2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 308 | 315 | 333 | 364 |
| Ilava | 305 | 309 | 324 | 339 |
| Myjava | 335 | 349 | 360 | 380 |
| Nové Mesto nad Váhom | 321 | 332 | 346 | 368 |
| Partizánske | 310 | 320 | 337 | 365 |
| Považská Bystrica | 305 | 307 | 328 | 342 |
| Prievidza | 308 | 316 | 331 | 347 |
| Púchov | 302 | 317 | 328 | 342 |
| Trenčín | 309 | 318 | 342 | 367 |
| **Kraj** | **310** | **318** | **335** | **355** |

Kvantifikovaný rozsah novej bytovej výstavby za územie Trenčianskeho kraja a pre obdobie r.1997-2015 zohľadňuje potrebu bytov pre prírastky obyvateľov, prírastky cenzových domácností ako aj náhradu za uvažovaný odpad bytového fondu. Predpoklad potreby novej bytovej výstavby pre obdobie r.1997-2015 v rozsahu 35,0 tisíc bytov predstavuje v ročnom priemere 1,8 tisíc bytov, pričom v etape do r. 2005 priemerná ročná potreba bytov v novej bytovej výstavbe predstavuje 1,8 tisíc a v etape 2005-2015 1,85 tisíc. Predpoklad potreby novej bytovej výstavby podľa jednotlivých okresov riešeného územia je uvedený v nasledujúcom prehľade:

Nová bytová výstavba

| | Počet bytov k r. |
|---|---|

| OKRES, KRAJ | I.variant | | | II.variant | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1997-2005 | 2005-2015 | 1997-2015 | 1997-2005 | 2005-2015 | 1997-2015 |
| Bánovce nad Bebravou | 1086 | 1320 | 2406 | 1256 | 1530 | 2786 |
| Ilava | 1295 | 1220 | 2515 | 1535 | 1340 | 2875 |
| Myjava | 561 | 1170 | 1731 | 561 | 1170 | 1731 |
| Nové Mesto nad Váhom | 1503 | 2350 | 3853 | 1503 | 2350 | 3853 |
| Partizánske | 927 | 1370 | 2297 | 1207 | 1660 | 2867 |
| Považská Bystrica | 1696 | 1440 | 3136 | 2026 | 1810 | 3836 |
| Prievidza | 3113 | 2840 | 5953 | 3463 | 3190 | 6653 |
| Púchov | 929 | 1110 | 2039 | 1189 | 1400 | 2589 |
| Trenčín | 5428 | 5680 | 11108 | 3798 | 4050 | 7848 |
| **Kraj** | **16538** | **18500** | **35038** | **16538** | **18500** | **35038** |

# 2.7 Sociálna infraštruktúra

V rámci sociálnej infraštruktúry je špecifická pozornosť venovaná najmä trom základným zložkám - školstvu, sociálnej starostlivosti a zdravotníctvu a taktiež sú vyhodnotené aj súčasné podmienky a trendy rozvoja zariadení kultúry, telovýchovy a športu.

Vzhľadom na rozsiahlosť problematiky občianskej vybavenosti je v súlade s metodickým usmernením zvolené ako rozhodujúce kritérium regionálny a nadregionálny význam. Ťažisko analýz a návrhov sa sústreďuje na vyššiu a špecifickú školskú, sociálnu, zdravotnícku, kultúrnu, telovýchovnú a športovú vybavenosť, v ich zastúpení podľa nových územnosprávnych celkov - okresov.

## 2.7.1 Školstvo

Súčasnú situáciu v zariadeniach predškolskej výchovy v Trenčianskom kraji informatívne charakterizuje nasledujúci prehľad podľa okresov:

| Materské školy okres | Počet zariadení | Počet tried | Počet žiakov | Poč.žiakov na 1000 obyv.[1/] |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 29 | 58 | 1209 | 31,2 |
| Ilava | 28 | 78 | 1780 | 28,6 |
| Myjava | 22 | 46,5 | 957 | 32,0 |
| Nové Mesto nad Váhom | 35 | 82 | 1870 | 29,0 |
| Partizánske | 28 | 74 | 1538 | 31,8 |
| Považská Bystrica | 36 | 102,5 | 2350 | 35,8 |
| Prievidza | 63 | 184 | 4416 | 31,3 |
| Púchov | 28 | 66 | 1470 | 32,2 |
| Trenčín | 56 | 147 | 3475 | 30,6 |
| **Trenčiansky kraj** | **325** | **838** | **19065** | **31,2** |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne, školský rok 1996/97*

*[1/] Prepočítaný ukazovateľ na počet obyvateľov k 31.12.1995*

V porovnaní s prepočítaným celokrajským ukazovateľom v počte žiakov MŠ na 1000 obyvateľov vychádza najpriaznivejšia situácia v okrese Považská Bystrica a najmenej priaznivá v okrese Ilava.

Súčasné rozmiestnenie základných škôl a žiakov v Trenčianskom kraji podľa okresov vychádza takto:

| Základné školy Okres | Počet zariadení | Počet tried | Počet žiakov | Poč.žiakov na 1000 obyv.[1/] |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 20 | 197 | 4780 | 123,4 |
| Ilava | 20 | 302 | 7343 | 117,9 |
| Myjava | 16 | 158 | 3804 | 127,1 |
| Nové Mesto nad Váhom | 25 | 297 | 6724 | 104,4 |
| Partizánske | 20 | 243 | 5643 | 116,5 |
| Považská Bystrica | 23 | 350 | 8750 | 133,4 |
| Prievidza | 50 | 745 | 17522 | 124,1 |
| Púchov | 18 | 227 | 5374 | 117,6 |
| Trenčín | 40 | 508 | 11764 | 103,6 |
| **Trenčiansky kraj** | **232** | **3027** | **71704** | **117,6** |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne, školský rok 1996/97*

Najpriaznivejšia situácia vychádza opäť v okrese Považská Bystrica, najmenej priaznivá v porovnaní s celokrajským priemerom je situácia v okrese Trenčín.

Návrh rozvoja základných aj materských škôl spadá do kompetencie okresných úradov a rieši sa v nižších stupňoch spracovania územnoplánovacej dokumentácie.

### *2.7.1.1 Stredné školstvo*

Regionálny význam má ťažiskovo stredné školstvo, ktoré spadá do kompetencie krajského úradu. Sústavu stredných škôl tvoria gymnáziá, stredné odborné školy a stredné odborné učilištia.

V školskom roku 1996/97 bolo v Trenčianskom kraji celkom 97 stredných škôl, na ktorých študovalo 42 113 žiakov. V prepočte na 1000 obyvateľov vychádza 69,1 žiakov stredných škôl.

Sústavu stredných škôl Trenčianskeho kraja tvorilo v školskom roku 1996/97:

- 17 gymnázií, v ktorých študovalo 7 266 žiakov
- 33 stredných odborných škôl, s počtom 12 384 žiakov
- 47 stredných odborných učilíšť, s počtom 22 463 žiakov.

Zaškoľovanie žiakov v jednotlivých druhoch stredných škôl Trenčianskeho kraja možno porovnať s celoslovenskou situáciou v školskom roku 1996/97:

| Druh školy | Podiel jednotlivých druhov stredných škôl (%) | |
|---|---|---|
| | Trenčiansky kraj | SR |
| Gymnáziá | 17,5 | 23,4 |
| Stredné odborné školy | 34,0 | 37,0 |
| Stredné odborné učilištia | 48,5 | 39,6 |
| **Spolu** | **100,0** | **100,0** |

*Prameň: Ústav informácií a prognóz školstva (Sieť G, SOŠ, SOU 1996/97); Koncepcia územného rozvoja Slovenska - II. návrh, MŽP SR 1997*

Z porovnania vychádza v Trenčianskom kraji potreba zvýšiť možnosť zaškoľovania najmä na gymnáziách, čo je tiež v súlade s narastajúcim záujmom detí aj rodičov o úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou v poslednom období. Uvedenú skutočnosť vyjadruje aj nasledujúci prehľad v doterajšom vývoji a prognózy ukazovateľov stredných škôl podľa predpokladov Ministerstva školstva SR:

| Druh školy | % zaškolenia žiakov v jednotlivých typoch stredných škôl | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | rok | | | | | | | |
| | 1990 | 1992 | 1994 | 1996 | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| Gymnáziá | 18,9 | 20,7 | 22,0 | 23,1 | 24,4 | 25,6 | 26,8 | 28,0 |
| SOŠ | 29,8 | 33,8 | 35,8 | 36,2 | 36,4 | 36,4 | 36,7 | 37,4 |
| SOU | 51,3 | 45,5 | 42,2 | 40,7 | 39,2 | 38,0 | 36,5 | 34,6 |
| **Spolu** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** |

Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne v súčasnom období spracováva dlhodobú úlohu perspektívnej siete škôl a školských zariadení vo svojej pôsobnosti, ktorá bude vychádzať z analýzy súčasnej siete. Ukončenie úlohy je naplánované v decembri 1998.

Podrobné údaje o strednom školstve v členení podľa jednotlivých druhov škôl, ich rozloženie podľa okresov, jednotlivých miest a vidieckych obcí obsahuje Príloha č. 1

Územné rozmiestnenie jednotlivých druhov stredných škôl podľa okresov Trenčianskeho kraja:

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla | Gymnáziá | | Stredné odborné školy | | Stredné odborné učilištia | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | školy | žiaci | školy | žiaci | školy | žiaci |
| **Trenčiansky kraj spolu** | **17** | **7266** | **33** | **12384** | **47** | **22463** |
| Bánovce nad Bebravou | 1 | 381 | 1 | 504 | 2 | 945 |
| Ilava | 2 | 739 | 3 | 1274 | 3 | 2416 |
| Myjava | 1 | 376 | 2 | 737 | 3 | 799 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2 | 611 | 4 | 1730 | 5 | 2357 |
| Partizánske | 1 | 516 | 2 | 629 | 2 | 717 |
| Prievidza | 4 | 1692 | 9 | 2777 | 12 | 5717 |
| Považská Bystrica | 1 | 630 | 3 | 1421 | 5 | 2208 |
| Púchov | 1 | 525 | 4 | 1004 | 4 | 2258 |
| Trenčín | 4 | 1796 | 5 | 2308 | 11 | 5046 |
| Mestá | 17 | 6768 | 30 | 11884 | 42 | 20841 |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Vidiecke sídla | - | - | 3 | 500 | 5 | 1622 |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne, školský rok 1996/97*

Počet žiakov stredných škôl na 1 000 obyvateľov podľa okresov:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 47,3 | Prievidza | 72,1 |
| Ilava | 71,1 | Považská Bystrica | 64,9 |
| Myjava | 63,9 | Púchov | 82,9 |
| Nové Mesto nad Váhom | 72,9 | Trenčín | 80,6 |
| Partizánske | 38,4 | **Trenčiansky kraj** | **69,1** |

K 30.9.1996 študovalo v SR na stredných školách v prepočte 63,7 žiakov na 1 000 obyvateľov (podľa KURS II.návrh 1997). Celkove Trenčiansky kraj vychádza priaznivejšie. Nižšie hodnoty ako je celokrajský ukazovateľ dosahujú iba dva okresy Bánovce nad Bebravou a Partizánske. Naopak, nadpriemerné hodnoty z celoslovenského i celokrajského pohľadu dosahujú okresy Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Púchov a Trenčín. Ako priemerný stav možno hodnotiť situáciu v okresoch Myjava a Považská Bystrica.

Z hľadiska riešenia územnoplánovacej dokumentácie veľkého územného celku - kraja je rozhodujúce posúdenie zastúpenia tzv. vyššej školskej vybavenosti predovšetkým v mestských sídelných útvaroch i ostatných sídlach, tvoriacich sídelnú sieť kraja. Z tohto aspektu chýbajú v súčasnom období gymnáziá v mestách Ilava, Stará Turá, Bojnice, Nemšová, Trenčianske Teplice, z ktorých študenti navštevujú tieto zariadenia v blízkych mestách Trenčín, Myjava a Prievidza. Stredné odborné školy sa nevyskytujú v mestách Nová Dubnica, Bojnice, Nemšová a Trenčianske Teplice. Stredné odborné učilištia chýbajú v mestách Ilava, Nová Dubnica, Nemšová a Trenčianske Teplice. Posúdenie lokalizácie stredných odborných škôl aj z hľadiska veľkosti spádového územia bude zrejme súčasťou už spomínanej úlohy vytvorenia perspektívnej siete stredných škôl v Trenčianskom kraji.

Trendy vo vývoji stredného školstva[1]

- Z dlhodobého prognostického hľadiska sa počíta s tým, že počet novoprijímaných žiakov z príslušnej populácie na gymnáziá sa bude naďalej zvyšovať a predpokladá sa, že sa priblíži k hranici 30 %-ného podielu z príslušnej populácie v roku 2015.
- Stredné odborné školy patria k dynamicky sa rozvíjajúcemu druhu stredných škôl, ktoré by podľa prognózy školstva v SR mali v budúcnosti prijímať až 35-37 % príslušnej populácie. Významné postavenie budú mať obchodné akadémie, hotelové akadémie, pedagogické a sociálne akadémie, resp. pedagogické a kultúrne akadémie. Počíta sa so zriaďovaním vyšších odborných škôl.
- Koncepcia obsahu odborného vzdelávania a prípravy v SOU bude vychádzať zo štátom uznávaných povolení, živností a ekonomických činností. V zmysle pripravovaného školského zákona a pripravovanej novely zákona č. 542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve budú môcť SOU popri krajských úradoch zriaďovať so súhlasom aj právnické osoby, cirkev a náboženské spoločnosti.

Konkrétne rozvojové zámery školských zariadení obsahuje Správa o rozpracovaní a zabezpečení uvažovaných infraštrukturálnych projektov, MŽP SR, október 1997.

Pre Trenčiansky kraj sú to nasledujúce konkrétne projekty:

| **Okres** | **P. č.** | **Názov a lokalita** | **Stupeň prípravy** | **Finanč. zabezp. (mil.Sk)** | **Časové etapy** | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | **Rozpočet KÚ** | **do roku 2000** | **do roku 2005** | **po roku 2005** |
| Bánovce n/B. | 1. | Rekonštrukcia a dostavba SPŠ, Bnovce nad Bebravou | projekt | 41,0 | x | x | |
| Myjava | 1. | Gymnázium Myjava - prístavba komplexu | zámer | 26,0 | x | | |
| Púchov | 1. | Škola úžitkového výtvarníctva, Lednické Rovne | | 10,0 | x | | |
| Trenčín | 1. | 8-ročné športové gymnázium Trenčín - telocvičňa | | 38,0 | x | | |
| | 1. | Dobudovanie Gymnázia Ľ. Štúra, Trenčín | | 50,0 | x | | |

[1] *Koncepcia územného rozvoja Slovenska - II. návrh, MŽP SR, 1997*

Na okresnej úrovni sa uvažuje s prístavbou Obchodnej akadémie v meste Partizánske.

### *2.7.1.2 Vysoké školstvo*

Založenie Trenčianskej univerzity so štyrmi fakultami (Fa)
- Fa mechatroniky
- Fa špeciálnych technológií
- Fa spoločensko-ekonomických vzťahov
- Fa priemyselných technológií so sídlom v Púchove

vytvára zastúpenie slovenského vysokého školstva v meste Trenčín. Táto univerzita bola zriadená podľa koncepcie rozvoja VŠ. Jej založenie výrazne posilňuje špecifickú vybavenosť krajského mesta Trenčín.

Mimo systému slovenského vysokého školstva bola v rámci programu pomoci Európe v meste Trenčín vybudovaná pobočka CITY UNIVERSITY Bellevue, štát Washington, USA.

Okrem uvedenej samostatnej Trenčianskej univerzity a pobočky CITY UNIVERSITY fungujú v Trenčianskom kraji detašované pracoviská, resp. bakalárske štúdium:
- Ekonomická univerzita, Bratislava
- Obchodná Fa
  - bakalárske štúdium v Prievidzi
- Slovenská technická univerzita, Bratislava
- Fa elektrotechniky a informatiky
  - detašované pracovisko v Trenčíne
- Fa materiálovo-technologická
  - detašované pracovisko v Dubnici nad Váhom a v Partizánskom
- Chemicko-technologická Fa
  - detašované pracovisko v Púchove
- Strojnícka Fa, Bratislava
  - detašované pracovisko v Trenčíne
- Žilinská univerzita
- Fa riadenia
  - bakalárske štúdium v Prievidzi
  - bakalárske štúdium v Považskej Bystrici
- Technická univerzita, Košice
- Fa baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií
  - v Prievidzi.

Popri krajskom meste Trenčín sa vysokoškolská výučba zabezpečuje aj v mestách Púchov, Prievidza, Partizánske a Dubnica.

Jedným z hlavných cieľov v oblasti vysokých škôl je výrazné zvýšenie úrovne vysokoškolskej vedy a vzdelávania, ako aj začleňovanie našich vysokých škôl do kontextu európskeho školstva. V časovom horizonte do roku 2010-2015 je to cieľ dosiahnuť 30 %-ný podiel študentov prijímaných na VŠ z príslušných populačných ročníkov.

## Príloha č. 1

Údaje o strednom školstve v Trenčianskom kraji - školský rok 1996/97

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla | Gymnáziá | | Stredné odborné školy | | Stredné odborné učilištia | | Spolu | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | školy | žiaci | školy | žiaci | školy | žiaci | školy | žiaci |
| **Trenčiansky kraj spolu** | **17** | **7266** | **33** | **12384** | **47** | **22463** | **97** | **42113** |
| Bánovce n/B. | 1 | 381 | 1 | 504 | 2 | 945 | 4 | 1830 |
| Ilava | 2 | 739 | 3 | 1274 | 3 | 2416 | 8 | 4429 |
| Myjava | 1 | 376 | 2 | 737 | 3 | 799 | 6 | 1912 |
| Nové Mesto n/V. | 2 | 611 | 4 | 1730 | 5 | 2357 | 11 | 4698 |
| Partizánske | 1 | 516 | 2 | 629 | 2 | 717 | 5 | 1862 |
| Prievidza | 4 | 1692 | 9 | 2777 | 12 | 5717 | 25 | 10186 |
| Pov. Bystrica | 1 | 630 | 3 | 1421 | 5 | 2208 | 9 | 4259 |
| Púchov | 1 | 525 | 4 | 1004 | 4 | 2258 | 9 | 3787 |
| Trenčín | 4 | 1796 | 5 | 2308 | 11 | 5046 | 20 | 9150 |
| **Mestá** | **17** | **6768** | **30** | **11884** | **42** | **20841** | **89** | **39991** |
| Bánovce n/B. | 1 | 381 | 1 | 504 | 2 | 945 | 4 | 1830 |
| Ilava | - | - | 1 | 6á | - | - | 1 | 68 |
| Dubnica n/V. | 1 | 515 | 1 | 923 | 2 | 1681 | 4 | 3119 |
| Nová Dubnica | 1 | 224 | - | - | - | - | 1 | 224 |
| Myjava | 1 | 376 | 1 | 606 | 2 | 566 | 4 | 1548 |
| Nové Mesto n/V. | 2 | 611 | 2 | 974 | 4 | 2063 | 8 | 3648 |
| Stará Turá | - | - | 2 | 756 | 1 | 294 | 3 | 1050 |
| Partizánske | 1 | 516 | 2 | 629 | 1 | 620 | 4 | 1765 |
| Pov. Bystrica | 1 | 630 | 3 | 1421 | 5 | 2208 | 9 | 4259 |
| Prievidza | 2 | 890 | 5 | 1438 | 8 | 4159 | 15 | 6487 |
| Bojnice | - | - | - | - | 1 | 305 | 1 | 305 |
| Handlová | 1 | 304 | 3 | 936 | 1 | 473 | 5 | 1713 |
| Nováky | 1 | 498 | 1 | 403 | 1 | 399 | 3 | 1300 |
| Púchov | 1 | 525 | 3 | 918 | 3 | 2082 | 7 | 3525 |
| Trenčín | 4 | 1796 | 5 | 2308 | 11 | 5046 | 20 | 9150 |
| Nemšová | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Trenčian.Teplice | - | - | - | - | - | - | - | - |
| **Vidiecke sídla** | **-** | **-** | **3** | **500** | **5** | **1622** | **8** | **2122** |
| Lednické Rovne | - | - | 1 | 86 | 1 | 176 | 2 | 262 |
| Pruské | - | - | - | - | 1 | 735 | 1 | 735 |
| Ladce | - | - | 1 | 283 | - | - | 1 | 283 |
| Brezová p/Bradlom | - | - | 1 | 131 | 1 | 233 | 2 | 364 |
| Bošany | - | - | - | - | 1 | 97 | 1 | 97 |
| Pravenec | - | - | - | - | 1 | 381 | 1 | 381 |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne, školský rok 1996/97*

### 2.7.2 Zdravotníctvo

Vyššiu zdravotnícku vybavenosť regionálneho významu reprezentujú nemocnice s poliklinikami a samostatné nemocnice, ktoré patria pod rezort Ministerstva zdravotníctva SR.

Zdravotnícke zariadenia sú usporiadané do siete, ktorú určuje Ministerstvo zdravotníctva v spolupráci s krajskými úradmi, s okresnými úradmi a orgánmi miestnej samosprávy. Podľa § 3 zákona č. 277/1994 Z.z. štát garantuje odbornosť, plynulosť, sústavnosť a dostupnosť zdravotnej starostlivosti.

Medzi zdravotnícke zariadenia patria aj štátne zdravotné ústavy, ktoré sa výrazne podieľajú na preventívnej ochrane zdravia ľudí. Zriaďovateľom týchto zariadení v zmysle zákona NR SR č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí je Ministerstvo zdravotníctva SR. V Trenčianskom kraji sú zriadené:

- ŠZÚ Trenčín
- ŠZÚ Považská Bystrica
- ŠZÚ Prievidza.

Perspektívna sieť lôžkových zdravotníckych zariadení v Slovenskej republike[2] ustanovuje druhy, typy a veľkosť, vnútorné členenie, rozmiestnenie a spádové územie nemocníc, ako aj druhy,

[2] *Koncepcia územného rozvoja SR, II. návrh, MŽP SR, 1997*

veľkosť a rozmiestnenie špecializovaných zariadení ústavnej starostlivosti v tom stave vývoja, aký sa má dosiahnuť do roku 2005.

Do siete zdravotníckych zariadení liečebnej a preventívnej zdravotníckej starostlivosti sú zahrnuté štátne zdravotnícke zariadenia a z neštátnych zdravotníckych zariadení tie, ktoré sú v zmluvnom vzťahu so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou alebo inou zdravotnou poisťovňou podľa osobitných predpisov. Zdravotnícke zariadenia, s ktorými sa v perspektívnej sieti nepočíta, nemožno zrušiť alebo reprofilovať na zdravotnícke zariadenia iného druhu (inej kategórie), pokiaľ nebude zabezpečená potrebná zdravotnícka starostlivosť v súlade s perspektívnou sieťou zdravotníckych zariadení pre aglomeráciu obyvateľstva žijúceho na spádovom území týchto zariadení.

V rámci budovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v predchádzajúcich desaťročiach neúmerne narástol počet akútnych nemocničných postelí v porovnaní s počtom sociálnych postelí v liečebniach pre dlhodobo chorých a v iných posteľových zdravotníckych zariadeniach s podstatne nižšími nárokmi na prevádzkové náklady. Vzhľadom na to, že aj priemerné využitie postelí v nemocniciach prejavuje v poslednom desaťročí klesajúcu tendenciu, bolo by potrebné v súlade s domácimi a zahraničnými skúsenosťami pristúpiť k úprave perspektívnej siete zdravotníckych zariadení.

Pri vypracúvaní perspektívnej siete nemocníc sa osobitne zohľadňovali údaje a činitele týkajúce sa:

1. predpokladaného nárastu počtu obyvateľov a zmien štruktúry obyvateľov podľa veku a pohlavia
2. očakávaných zmien v štruktúre chorobnosti obyvateľov
3. štatistických údajov o dĺžke ošetrovacieho času a využití postelí na odborných oddeleniach jednotlivých nemocníc
4. perspektívneho rozvoja komunikačnej siete
5. postupnej reprofilácie a zrušenia niektorých nemocníc .

V sieti sú nemocnice zaradené do troch typov. Nemocnice a nemocnice s poliklinikou I. typu budú poskytovať zdravotnú starostlivosť na spádovom území s počtom 30 až 50 tisíc obyvateľov, nemocnice s poliklinikou II. typu na spádovom území s počtom do 200 tisíc obyvateľov a nemocnice s poliklinikou III. typu, vrátane fakultných nemocníc, na spádovom území, na ktorom žije spravidla viac ako pol milióna obyvateľov. Niektoré klinické pracoviská budú mať aj celoslovenskú pôsobnosť.

Návrh uvažuje s úpravou siete odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s potrebami obyvateľstva. So zreteľom na prognózu demografického vývoja, ktorá predpokladá zvýšenie absolútneho a relatívneho podielu osôb vyšších vekových skupín na celkovom počte obyvateľov v Slovenskej republike, najvyšší prírastok postelí treba zabezpečiť v liečebniach pre dlhodobo chorých. Z iných odborných liečebných ústavov sa javí potrebným v rámci reprofilácie a investičnej výstavby zdravotníckych zariadení zvýšiť najmä kapacitu rehabilitačných a doliečovacích ústavov a psychiatrických liečební.

Sieť liečební pre dlhodobo chorých a geriatrických centier od 1.12.1997:

| TRENČIANSKY KRAJ | | Počet postelí |
|---|---|---|
| Okres | Bánovce nad Bebravou | 50 |

Orientačná relácia 1 posteľ/1000 obyvateľov v liečebniach pre dlhodobo chorých sa naplní do roku 2005 na 44 %.

Perspektívna sieť psychiatrických liečební:

| TRENČIANSKY KRAJ | | Počet postelí |
|---|---|---|
| Okres | Trenčín | 100 |

Orientačná relácia v psychiatrických nemocniciach a v psychiatrických liečebniach 1 posteľ/1000 obyvateľov sa naplní do roku 2005 na 61 %.
Navrhované konkrétne projekty a zámery rozvoja zdravotníckych zariadení v Trenčianskom kraji podľa okresov:

| Okres | Názov a lokalita | Stupeň prípra- | Finanč. zabezp. (mil.Sk) | Časové etapy |
|---|---|---|---|---|

| | | vy | Rezort. rozpoč. | Rozpo-čet KÚ | do r. 2000 | do r. 2005 | po r. 2005 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Trenčín | NsP Trenčín - rekoštrukcia | projekt | 18,0 | - | x | | |
| | - rekon. a dostavba | zámer | 152,0 | - | | x | |
| | - výst.psychiatr.pavilónu | zámer | 100,0 | - | | | x |
| Myjava | NsP Myjava - prístavba pavilónu | projekt | - | 15,0 | x | | |
| Partizánske | NsP Partizánske - rekonštruk. kotolne a kúrenia | projekt | - | 5,0 | x | | |
| Pov.Bystrica | NsP P.Bystrica - rekonštr. a dostavba | projekt | 130,0 | - | x | | |
| | - rek. a dostav.areálu | zámer | 25,0 | - | | | x |
| Prievidza | NsP Prievidza-Bojnice - dostavba | projekt | 284,5 | - | x | | |
| | - rek.monobloku a rozvodov IS | projekt | 538,6 | - | | x | |

*Prameň: Správa o rozpracovaní a zabezpečení uvažovaných infraštrukturálnych projektov v SR, MŽP SR, október 1997*

Na okresnej úrovni - v okrese Partizánske sa uvažuje s rekonštrukciou rehabilitačného pavilónu NsP Partizánske v etape do roku 2000.

**Kúpeľníctvo**

Významné miesto v systéme starostlivosti o zdravie obyvateľov majú kúpeľné liečebne, ktoré sa viažu na výskyt prírodných liečivých zdrojov. Kúpeľné miesta sú prírodné liečebné kúpele s kúpeľnými liečebňami (zariadeniami), ktoré sú podľa zákona NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti zdravotnícke zariadenia, ktoré zriaďuje Ministerstvo zdravotníctva SR.

Hlavnou funkciou prírodných liečivých kúpeľov je poskytovanie kúpeľnej starostlivosti podľa indikačného zoznamu. Až následne môžu byť využité ich ďalšie funkcie, a to rehabilitačno-regeneračná a preventívna (v rámci kúpeľného turizmu).

Na území Trenčianskeho kraja sa nachádzajú tri kúpeľné miesta s prírodnými liečivými zdrojmi:
- kúpeľné miesto Trenčianske Teplice
- kúpeľné miesto Bojnice
- kúpeľné miesto Nimnica.

Rozvoj kúpeľných miest treba v nižších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie riešiť v súlade so zákonom NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, s príslušnými vykonávacími predpismi a štatútmi kúpeľných miest. Nový štatút pre kúpeľné miesto Bojnice bol vydaný v roku 1995, v roku 1996 získalo nový štatút kúpeľné miesto Trenčianske Teplice a v roku 1997 aj kúpeľné miesto Nimnica.

Zásady pre riešenie kúpeľníctva v kúpeľnom mieste Trenčianske Teplice (podľa schválených ÚHZ ÚPN VÚC regiónu Trenčín):
- Vytvoriť samostatné balneologické centrá s nasledovnými funkciami:
  - dobudovať balneoterapiu Sina o rehabilitačno-regeneračné zariadenie s väzbou na ubytovacie kapacity centra kúpeľov so zameraním na liečbu indikovaných ochorení
  - vytvoriť vhodným spojením komplex LD Krym a hotel Jalta, dobudovať hotel Jalta o rehabilitačné a regeneračné vybavenie so zameraním na liečbu indikovaných ochorení
  - v priestore vstupu do vnútorného kúpeľného územia medzi nákupným strediskom a kaštieľom zvážiť dobudovanie kapacity s rekondično-regeneračným programom vyššieho štandardu s kongresovou vybavenosťou ako spoločnú investíciu mesta, kúpeľov a podnikateľských subjektov regiónu.
- Rekonštruovať a modernizovať kúpeľnú dvoranu pre potreby kultúrno-spoločenského centra kúpeľov.
- Reprofilovať areál kúpaliska Zelená Žaba na rehabilitačné centrum kúpeľného miesta.
- Vyriešiť dopravný systém tak, aby bola vylúčená motorová doprava z centra kúpeľov.
- Vyššiu vybavenosť obchodného a zábavného zamerania umiestniť v centrálnej mestskej zóne.
- Celé vnútorné kúpeľné územie je potrebné udržiavať ako park esteticko-funkčného charakteru s pešou prevádzkou.
- Vo vhodných polohách vnútorného kúpeľného územia rozvinúť vybavenosť pre rehabilitáciu v prírode a voľný čas klientov.

## Príloha č.2

Vybrané zdravotnícke zariadenia v Trenčianskom kraji - rok 1997

| Kraj, okresy, mestá, vidiecke sídla | Nemocnice a nemocnice s poliklinikou | | Kúpeľné liečebne | | Štátne zdravotné ústavy |
|---|---|---|---|---|---|
| | Zariadenia | Počet lôžok | Poč. kúpeľ. miest | Počet lôžok | |
| **Trenčiansky kraj** | **9** | **4085** | **3** | **2200** | **3** |
| Bánovce nad Bebravou | 1 | 214 | | | |
| Ilava | 1 | 295 | | | |
| Myjava | 1 | 276 | | | |
| Nové Mesto nad Váhom | 1 | 162 | | | |
| Partizánske | 1 | 282 | | | |
| Považská Bystrica | 1 | 669 | | | 1 |
| Prievidza | 1 | 957 | 1 | 500 | 1 |
| Púchov | - | - | 1 | 300 | |
| Trenčín | 2 | 1230 | 1 | 1400 | 1 |
| **Mestá** | **9** | **4097** | **3** | **2200** | **3** |
| Bánovce nad Bebravou | 1 | 214 | | | |
| Ilava | 1 | 295 | | | |
| Dubnica nad Váhom | - | - | | | |
| Nová Dubnica | - | - | | | |
| Myjava | 1 | 276 | | | |
| Nové Mesto nad Váhom | 1 | 162 | | | |
| Stará Turá | - | - | | | |
| Partizánske | 1 | 282 | | | |
| Považská Bystrica | 1 | 669 | | | 1 |
| Prievidza | 1 | 957 | | | 1 |
| Bojnice | (1) | - | 1 | 500 | |
| Handlová | (1) | - | | | |
| Nováky | - | - | | | |
| Púchov | - | - | | | |
| Nimnica | - | - | 1 | 300 | |
| Trenčín | 1 | 1077 | | | 1 |
| Nemšová | - | - | | | |
| Trenčianske Teplice | 1 | 165 | 1 | 1400 | |

*Prameň: KURS II návrh; Spracované UŠ a KR okresov Senica, Považská Bystrica, Prievidza a Trenčín*

### 2.7.3 Sociálna starostlivosť

Podľa § 27 zákona NR SR č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy, ktorým sa dopĺňa zákon SNR č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov, sú v pôsobnosti krajských úradov zariadenia:

- ústavy sociálnej starostlivosti (ústavy pre dospelých mentálne, telesne a zmyslovo postihnutých, ústavy pre mládež telesne a mentálne postihnutú, domovy dôchodcov, domovy - penzióny pre dôchodcov)
- detské domovy.

Okresné úrady zriaďujú a kontrolujú nasledujúce zariadenia pre poskytovanie sociálnych služieb:

- domovy pre matky s deťmi, osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti, stanice opatrovateľskej služby pre deti, azylové centrá a prechodné ubytovne (pre občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc a pre spoločensky neprispôsobených občanov), zariadenia opatrovateľskej služby pre zdravotne postihnutých občanov a starých občanov (najmä stanice opatrovateľskej služby - SOS, zariadenia opatrovateľskej služby pre dlhodobý pobyt a zariadenia pre denný pobyt).

Obce zriaďujú a kontrolujú zariadenia:

- samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov, kluby dôchodcov, strediská osobnej hygieny a práčovne opatrovateľskej služby.

Súčasný stav v zariadeniach sociálnej starostlivosti je podrobne charakterizovaný v prílohe č. 3, ktorá uvádza zariadenia podľa údajov krajského úradu - odboru sociálnych vecí v členení na zariadenia v kompetencii krajského úradu, okresných úradov a neštátnych zariadení s príspevkom na prevádzku z krajského úradu. Sociálne zariadenia v kompetencii obcí sa riešia v nižších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie.

Celkove v súčasnom období sa prevádzkuje 69 sociálnych zariadení s kapacitou 3 810 miest na území Trenčianskeho kraja, čo pri počte obyvateľov 609 828 k 31.12.1995 predstavuje 6,3 miest na 1 000 obyvateľov kraja.

V pôsobnosti krajského úradu sú zriadené zariadenia:
- 10 ústavov sociálnej starostlivosti (ÚSS) pre dospelých a mládež s kapacitou 826 miest
- 24 domovov dôchodcov a domovov - penziónov pre dôchodcov s kapacitou 1 998 miest
- 11 detských domovov s kapacitou 560 miest.

Krajský úrad prispieva na prevádzku 6-tich neštátnych zariadení s kapacitou 161 miest, z toho je:
- 1 zariadenie ÚSS pre dospelých a mládež s 24 miestami
- 3 domovy dôchodcov a domovy - penzióny pre dôchodcov s 95 miestami
- 1 detský domov s 30 miestami
- 1 protidrogové resocializačné zariadenie s 12 miestami.

V pôsobnosti okresných úradov sa nachádzajú sociálne zariadenia:
- 3 domovy pre matky s deťmi s kapacitou 11 miest
- 10 zariadení opatrovateľskej služby so 195 miestami
- 2 azylové centrá s kapacitou 35 miest
- 2 stanice opatrovateľskej služby pre deti s 15 miestami
- 1 zariadenie pre deti detských domovov s 9 miestami.

V súčasnom období sa pokračuje v dostavbe domova dôchodcov v Trenčíne s kapacitou 175 miest, domova dôchodcov v Bzinciach pod Javorinou s kapacitou 45 miest.

Územné rozloženie jednotlivých druhov sociálnych zariadení v kompetencii KÚ podľa okresov Trenčianskeho kraja:

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla spolu | ÚSS pre dospelých a mládež | | Domovy dôchodcov + domovy penzióny pre dôchodcov | | Detské domovy | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Zariad. | Miesta | Zariad. | Miesta | Zariad. | Miesta |
| **Trenčiansky kraj** | **10** | **826** | **24** | **1998** | **11** | **560** |
| Bánovce nad Bebravou | - | - | 1 | 90 | - | - |
| Ilava | 2 | 325 | 3 | 285 | 1 | 60 |
| Myjava | - | - | 1 | 150 | 1 | 24 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2 | 158 | 3 | 185 | 1 | 20 |
| Partizánske | - | - | 2 | 154 | 1 | 24 |
| Prievidza | 2 | 56 | 3 | 374 | 2 | 60 |
| Považská Bystrica | 1 | 102 | 4 | 258 | 1 | 60 |
| Púchov | 1 | 35 | 3 | 258 | 1 | 60 |
| Trenčín | 2 | 150 | 4 | 244 | 3 | 252 |
| Mestá | 5 | 166 | 13 | 1287 | 8 | 450 |
| Vidiecke sídla | 5 | 660 | 11 | 711 | 3 | 110 |

V porovnaní s inými druhmi vyššieho občianskeho vybavenia sa sociálne zariadenia vo väčšej miere viažu na vidiecke sídla.

Územné rozloženie neštátnych sociálnych zariadení s príspevkom KÚ na prevádzku podľa okresov Trenčianskeho kraja:

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla spolu | ÚSS pre dospelých a mládež | | DD+ D-penzióny pre dôchodcov | | Detské domovy | | Protidrogové resocializačné zariadenia | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. |
| **Trenčiansky kraj** | **1** | **24** | **3** | **95** | **1** | **30** | **1** | **12** |
| Bánovce nad Bebravou | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - |
| Partizánske | - | - | 1 | 50 | - | - | - | - |
| Prievidza | 1 | 24 | - | - | - | - | 1 | 12 |
| Považská Bystrica | - | - | - | - | 1 | 30 | - | - |
| Trenčín | - | - | 1 | 28 | - | - | - | - |
| Mestá | 1 | 24 | 2 | 78 | 1 | 30 | - | - |
| Vidiecke sídla | - | - | 1 | 17 | - | - | 1 | 12 |

Územné rozloženie sociálnych zariadení v pôsobnosti okresných úradov podľa okresov Trenčianskeho kraja:

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla spolu | Domovy pre matky s deťmi | Zar.opatrov. služby pre | Azylové centrá | Stanice opatr. služby pre deti | Zar. pre deti detských |
|---|---|---|---|---|---|

| | | | star.občan. | | | | | | domovov | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. |
| **Trenčiansky kraj** | **3** | **11** | **10** | **195** | **2** | **35** | **2** | **15** | **1** | **9** |
| Nové Mesto n/V. | - | - | 5 | 69 | - | - | - | - | - | - |
| Partizánske | 1 | 2 | 1 | 18 | - | - | 1 | 5 | - | - |
| Prievidza | 1 | 5 | - | - | 1 | 15 | 1 | 10 | - | - |
| Považ. Bystrica | - | - | - | - | 1 | 20 | - | - | - | - |
| Púchov | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - | - | - |
| Trenčín | 1 | 4 | 3 | 91 | - | - | - | - | 1 | 9 |
| Mestá | 3 | 11 | 4 | 117 | 2 | 35 | 2 | 15 | 1 | 9 |
| Vidiecke sídla | - | - | 6 | 78 | - | - | - | - | - | - |

Pre vzájomné porovnanie situácie v celkovej vybavenosti sociálnymi zariadeniami podľa okresov sú ako porovnateľný ukazovateľ prepočítané miesta v sociálnych zariadeniach celkom, pripadajúce na 1 000 obyvateľov okresu:

| Kraj, okres | Sociálne zariadenia celkom | | Počet miest na |
|---|---|---|---|
| | Celk. poč.zar. | Celk. poč. miest | 1000 obyv.[3] |
| **Trenčiansky kraj** | **69** | **3810** | **6,3** |
| Bánovce nad Bebravou | 2 | 107 | 2,8 |
| Ilava | 6 | 670 | 10,8 |
| Myjava | 2 | 174 | 5,8 |
| Nové Mesto nad Váhom | 11 | 432 | 6,7 |
| Partizánske | 7 | 253 | 5,2 |
| Považská Bystrica | 8 | 470 | 7,2 |
| Prievidza | 12 | 556 | 4,0 |
| Púchov | 6 | 370 | 8,1 |
| Trenčín | 15 | 778 | 6,7 |

V porovnaní s celokrajským priemerom vychádzajú nadpriemerné okresy Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica, Púchov a Trenčín. Menej priaznivá je situácia v okresoch Bánovce nad Bebravou, Prievidza, Myjava a Partizánske, ktoré z hľadiska prepočítaného ukazovateľa vychádzajú nižšie, ako je celokrajský priemer. Toto hodnotenie však vyžaduje posúdenie z hľadiska viacerých aspektov (napr. počet žiadostí o umiestnenie v sociálnych zariadeniach a pod.).

Sieť sociálnych zariadení má z hľadiska obsluhy obyvateľov spravidla širší územný dopad, prekračujúci niekedy rámec obsluhy v rámci územnosprávnych celkov.

Trendy vo vývoji rozvoja zariadení sociálnej starostlivosti v Trenčianskom kraji:

- Situáciu v sociálnej starostlivosti o starých občanov treba riešiť urýchlením dostavby rozostavaných zariadení (Trenčín, Bzince pod Javorinou a pod.).
- Zvýšenú pozornosť treba venovať zariadeniam pre mentálne postihnutých dospelých (okres Trenčín).
- Treba podporiť rozvoj netradičných a nových druhov sociálnych služieb a zariadení, dobudovať zariadenia typu azylových domovov, penzióny pre matky s deťmi a tehotné ženy; aj za účasti neštátnych objektov (charitatívne organizácie, dobrovoľné spoločenské a záujmové združenia a pod.).
- Treba podporovať vznik menších zariadení sociálnej starostlivosti v každom sídle, v ktorom sa vyskytuje vhodný voľný objekt, ale aj výstavbu menších, prevádzkovo menej náročných objektov.

Koncepciu rozvoja sociálnych zariadení Trenčianskeho kraja v súčasnom období má rozpracovanú Odbor sociálnych vecí KÚ v Trenčíne. Konkrétne rozvojové zámery sociálnych zariadení obsahuje Správa o rozpracovaní a zabezpečení uvažovaných infraštrukturálnych projektov, MŽP SR, október 1997.

Podľa sústredených zámerov a projektov na úrovni okresov a kraja ide o nasledujúce konkrétne akcie:

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finanč. zabezp. (mil.Sk) | Časové etapy |
|---|---|---|---|---|---|

[3] *Prepočítané miesta na počet obyvateľov k 31.12.1995*

| | | | | Rozpo-čet KÚ | do roku 2000 | do roku 2005 | po roku 2005 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ilava | 1. | SOS Mikušovce | zámer | 6,0 | x | | |
| | 1. | ÚSS Slavnica - rek.budovy A | projekt | 5,0 | | x | |
| Myjava | 1. | Dom pre matky s deťmi Brezová pod Bradlom - rekonštrukcia | zámer | 5,0 | | x | |
| Nové M. n/V. | 1. | Azylové centrum pre bezdomovcov Stará Turá | zámer | 5,0 | x | | |
| | 1. | Azylové centrum pre bezdomovcov Stará Turá | projekt | 5,0 | | x | |
| Prievidza | 1. | Centrum sociál. služieb Nitrianske Pravno - rekonštr. zar. pre psy-chiatrických klientov | zámer | 15,2 | x | | |
| | 1. | ÚSS Handlová - rekonštrukcia | zámer | 20,0 | x | | |
| | 1. | ÚSS Valaská Belá - prístavba | zámer | 4,0 | x | | |
| | 1. | CSS Nitrianske Pravno - rek. zar. pre psychiatr. pacientov | zámer | 11,8 | | x | |
| | 1. | SOS Cígeľ | zámer | 7,0 | | | x |
| Pov.Bystrica | 1. | ÚSS Dolný Lieskov - sanácia objektu | zámer | 2,0 | | x | |
| | 1. | Centrum sociál. služieb P.Bystrica | projekt | 25,0 | | x | |
| Púchov | 1. | DD Lednické Rovne - rek.podkrovia | zámer | 1,0 | | | |
| | 1. | Azylový dom pre matky s deťmi Púchov | zámer | 7,0 | | | x |
| Trenčín | 1. | DD Trenčín-Juh | projekt | 30,0 | x | | |
| | 1. | ÚSS Trenčín - chránené bývanie | zámer | 5,0 | | x | |
| | 1. | SOS Omšenie I. - rekonštrukcia | projekt | 4,5 | | x | |
| | 1. | ÚSS pre mentálne postihnutých mužov Trenčín | zámer | 50,0 | | | x |

*Prameň: Správa o rozpracovaní a zabezpečení uvažovaných infraštrukturálnych projektov, MŽP SR, október 1997*

Ďalšie zámery a projekty rozvoja sociálnej vybavenosti na okresnej úrovni sú:

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finanč. zabezp. (mil.Sk) | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rozpo-čet KÚ | do roku 2000 | do roku 2005 | po roku 2005 |
| Bánovce nad Bebravou | 1. | Domov pre matky s deťmi s kapacitou 10 miest | zámer | | | | x |
| | 1. | Azylové centrum pre bezdomovcov a spoločensky neprispôsobených občanov s kapacitou 20 miest | zámer | | | | x |
| | 1. | Stanica opatrovateľskej služby pre starých občanov (15-30 miest) | zámer | | | | x |
| Myjava | 1. | Domov dôchodcov - prístavba s kapacitou 40 lôžok, Myjava | zámer | | | | |
| Nové Mesto nad Váhom | 1. | Zariadenie sociálnych služieb (DD a opatrovateľskej služby) | štúdia | | | | |

# Príloha č. 3

Trenčiansky kraj - sociálne zariadenia v kompetencii KÚ - rok 1997

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla | ÚSS pre dospe-lých a mládež | | Domovy dôchod-cov + domovy-penzióny pre dô-chodcov | | Detské domovy | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Zariad. | Miesta | Zariad. | Miesta | Zariad. | Miesta |
| **Trenčiansky kraj spolu** | **10** | **826** | **24** | **1998** | **11** | **560** |
| Bánovce nad Bebravou | - | - | 1 | 90 | - | - |
| Ilava | 2 | 325 | 3 | 285 | 1 | 60 |
| Myjava | - | - | 1 | 150 | 1 | 24 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2 | 158 | 3 | 185 | 1 | 20 |
| Partizánske | - | - | 2 | 154 | 1 | 24 |
| Prievidza | 2 | 56 | 3 | 374 | 2 | 60 |
| Považská Bystrica | 1 | 102 | 4 | 258 | 1 | 60 |
| Púchov | 1 | 35 | 3 | 258 | 1 | 60 |
| Trenčín | 2 | 150 | 4 | 244 | 3 | 252 |
| **Mestá** | **5** | **166** | **13** | **1287** | **8** | **450** |
| Bánovce nad Bebravou | - | - | 1 | 90 | - | - |
| Ilava | - | - | - | - | 1 | 60 |
| Dubnica nad Váhom | - | - | 2 | 230 | - | - |
| Nová Dubnica | - | - | 1 | 55 | - | - |
| Myjava | - | - | 1 | 150 | 1 | 24 |
| Nové Mesto nad Váhom | 1 | 20 | - | - | 1 | 20 |
| Stará Turá | - | - | - | - | - | - |
| Partizánske | - | - | 1 | 130 | - | - |
| Považská Bystrica | - | - | 2 | 210 | - | - |
| Prievidza | 2 | 56 | 1 | 110 | - | - |
| Bojnice | - | - | 1 | 22 | 1 | 24 |
| Handlová | - | - | - | - | 1 | 36 |
| Púchov | 1 | 35 | 2 | 216 | 1 | 60 |
| Trenčín | 1 | 55 | 1 | 74 | 2 | 226 |
| Nemšová | - | - | - | - | - | - |
| Trenčianske Teplice | - | - | - | - | - | - |
| **Vidiecke sídla** | **5** | **660** | **11** | **711** | **3** | **110** |
| Beckov | - | - | 1 | 90 | - | - |
| Kostolná-Záriečie | - | - | 1 | 70 | - | - |
| Skala - Dolná Súča | - | - | 1 | 80 | - | - |
| Horné Srnie | - | - | 1 | 20 | - | - |
| Nová Bošáca | - | - | 1 | 50 | - | - |
| Bzince pod Javorinou | - | - | 1 | 45 | - | - |
| Zem. Podhradie | 1 | 138 | - | - | - | - |
| Adam. Kochanovce | 1 | 95 | - | - | 1 | 26 |
| Horná Mariková | - | - | 1 | 30 | - | - |
| Nitrianske Pravno | - | - | 1 | 242 | - | - |
| Pruské | 1 | 75 | - | - | - | - |
| Chynorany | - | - | 1 | 24 | - | - |
| Lednické Rovne | - | - | 1 | 42 | - | - |
| Slavnica | 1 | 250 | - | - | - | - |
| Domaniža | - | - | - | - | 1 | 60 |
| Lieskov | 1 | 102 | - | - | - | - |
| Papradno | - | - | 1 | 18 | - | - |
| Veľké Uherce | - | - | - | - | 1 | 24 |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor sociálnych vecí v Trenčín*

## Príloha č. 4

Trenčiansky kraj - neštátne sociálne zariadenia - príspevok na prevádzku z krajského úradu

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla spolu | ÚSS pre dospelých a mládež | | DD+ D-penzió-ny pre dô-chodcov | | Detské domovy | | Protidrogové resocializač-né zariadenia | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. | Zar. | Mies. |
| **Trenčiansky kraj** | **1** | **24** | **3** | **95** | **1** | **30** | **1** | **12** |
| Bánovce nad Bebravou | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - |
| Partizánske | - | - | 1 | 50 | - | - | - | - |
| Prievidza | 1 | 24 | - | - | - | - | 1 | 12 |
| Považská Bystrica | - | - | - | - | 1 | 30 | - | - |
| Trenčín | - | - | 1 | 28 | - | - | - | - |
| **Mestá** | **1** | **24** | **2** | **78** | **1** | **30** | **-** | **-** |
| Partizánske | - | - | 1 | 50 | - | - | - | - |
| Považská Bystrica | - | - | - | - | 1 | 30 | - | - |
| Prievidza | 1 | 24 | - | - | - | - | - | - |
| Trenčín | - | - | 1 | 28 | - | - | - | - |
| **Vidiecke sídla** | **-** | **-** | **1** | **17** | **-** | **-** | **1** | **12** |
| Kšinná | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - |
| Koš | | - | - | - | - | - | 1 | 12 |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor sociálnych vecí v Trenčíne*

## Príloha č. 5

Trenčiansky kraj - sociálne zariadenia v kompetencii okresných úradov

| Kraj, okres, mestá, vidiecke sídla spolu | Domovy pre matky s deťmi | | Zar.opatrov. služby pre star.občan. | | Azylové centrá | | Stanice opatr. služby pre deti | | Zar. pre deti detských domovov | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Z | M | Z | M | Z | M | Z | M | Z | M |
| **Trenčiansky kraj** | **3** | **11** | **10** | **195** | **2** | **35** | **2** | **15** | **1** | **9** |
| Nové Mesto n/V. | - | - | 5 | 69 | - | - | - | - | - | - |
| Partizánske | 1 | 2 | 1 | 18 | - | - | 1 | 5 | - | - |
| Prievidza | 1 | 5 | - | - | 1 | 15 | 1 | 10 | - | - |
| Považ. Bystrica | - | - | - | - | 1 | 20 | - | - | - | - |
| Púchov | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - | - | - |
| Trenčín | 1 | 4 | 3 | 91 | - | - | - | - | 1 | 9 |
| **Mestá** | **3** | **11** | **4** | **117** | **2** | **35** | **2** | **15** | **1** | **9** |
| Nové Mesto n/V. | - | - | 1 | 14 | - | - | - | - | - | - |
| Stará Turá | - | - | 1 | 13 | - | - | - | - | - | - |
| Partizánske | 1 | 2 | 1 | 18 | - | - | 1 | 5 | - | - |
| Pov.Bystrica | - | - | - | - | 1 | 20 | - | - | - | - |
| Prievidza | 1 | 5 | - | - | 1 | 15 | 1 | 10 | - | - |
| Trenčín | - | - | 1 | 40 | - | - | - | - | - | - |
| Nemšová | 1 | 4 | 1 | 32 | - | - | - | - | 1 | 9 |
| **Vidiecke sídla** | **-** | **-** | **6** | **78** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** |
| Trenčianska Teplá | - | - | 1 | 8 | - | - | - | - | - | - |
| Ćachtice | - | - | 1 | 16 | - | - | - | - | - | - |
| Považany | - | - | 1 | 12 | - | - | - | - | - | - |
| Kočovce | - | - | 1 | 14 | - | - | - | - | - | - |
| Svinná | - | - | 1 | 11 | - | - | - | - | - | - |
| Beluša | - | - | 1 | 17 | - | - | - | - | - | - |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor sociálnych vecí v Trenčíne*

## 2.7.4 Kultúra

Centrami vyššej kultúrnej vybavenosti v súčasnom období sú predovšetkým krajské mesto Trenčín a v rôznej miere okresné mestá, ako aj ďalšie mestá kraja.

Celkove sa v súčasnom období na území Trenčianskeho kraja nachádza:
- 1 štátna krajská knižnica v Trenčíne
- 3 okresné knižnice (v pôvodných okresných mestách)
- 17 mestských knižníc
- 1 galéria v Trenčíne
- 3 okresné múzeá
- 3 regionálne kultúrne centrá
- 11 rôznych múzeí.

Trenčiansky kraj nemá stálu divadelnú scénu. Profesionálne divadelné podujatia sa realizujú v Dome armády v Mestskom kultúrnom stredisku v Trenčíne. Dramaturgia a pestrosť všetkých divadelných žánrov vychádza z analýzy potrieb návštevníkov a dostatočne ich pokrýva. Divadelná sála Domu armády svojím technickým vybavením, kapacitou sály i estetickou úrovňou zodpovedá požiadavkám stálej divadelnej scény, zároveň Dom armády plní funkciu Trenčianskeho kongresového centra.

Z hľadiska lokalizácie vyššej kultúrnej vybavenosti podľa okresov (príloha č. 6) možno konštatovať v súčasnom období jej viac-menej rovnomerné sústredenie v pôvodných troch okresných mestách - Trenčín, Prievidza a Považská Bystrica. Zriadenie stálej divadelnej scény v Trenčíne by posilnilo funkciu krajského mesta. Tento projekt je podľa názoru KÚ - odboru kultúry finančne veľmi náročný.

Predpoklady a trendy ďalšieho rozvoja:
- Treba podporovať ďalší rozvoj zariadení vyššej kultúrnej vybavenosti v mestských sídlach i v ostatných sídlach s vhodnými objektami.
- Založenú sieť knižníc a ostatných kultúrnych zariadení treba stabilizovať.
- Potenciál pamiatkového stavebného fondu je vhodné využívať predovšetkým pre kultúrnu a spoločenskú vybavenosť vyššieho štandardu.
- Regionálne kultúrne centrá je záujem rozšíriť do všetkých okresných miest.

Navrhované projekty a zámery v oblasti kultúry:

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finančné zabezp. (mil.Sk) | | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rezort. rozpočet | Rozpo-čet KÚ | do r. 2000 | do r. 2005 | po r. 2005 |
| Bánovce n/B. | 1. | Kšinná-Závada - ľudová architektúra | zámer | - | 20,0 | x | x | |
| | 1. | Uhorské Podhradie - hrad | zámer | - | 50,0 | x | x | |
| Ilava | 1. | Dubnica - kaštieľ | realizácia | - | 100,0 | x | x | |
| | 1. | Klobušice - park, revitali-zácia | zámer | - | - | | | x |
| Nové Mesto n/V. | 1. | Beckov - hrad | projekt | - | 30,0 | x | | |
| | 1. | Čachtice - hrad | zámer | - | 30,0 | x | x | |
| | 1. | Lubina-Roh - pomník | zámer | - | 2,0 | | x | |
| | 1. | Nová Bošáca-Španie - ná-hrobník | | - | 1,0 | | x | |
| | 1. | Nová Bošáca-Grúň - ná-hrobník | | - | 1,0 | | x | |
| Partizánske | 1. | Sádok - rímsko-katolícky kostol | zámer | - | 10,0 | x | | |
| | 1. | Klátova Nová Ves-Sádok - revitalizácia kameňolo-mu | zámer | - | - | | x | |
| Pov. Bystrica | 1. | Považské Podhradie - hrad | | - | 20,0 | x | x | |
| Prievidza | 1. | Poruba - rímsko-katolícky kostol | | - | 10,0 | x | | |
| | 1. | Prievidza - Dom kultúry F. Madvu | projekt | - | 20,0 | x | | |
| | 1. | Bojnice - revitalizácia jad- | zámer | - | - | | x | |

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finančné zabezp. (mil.Sk) | | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rezort. rozpočet | Rozpočet KÚ | do r. 2000 | do r. 2005 | po r. 2005 |
| | | ra mesta | | | | | | |
| Púchov | 1. | Lazy pod Makytou - ľudová architektúra | zámer | - | 30,0 | x | x | |
| | 1. | Púchov - revitalizácia mestského parku | zámer | - | - | | x | |
| Trenčín | 1. | Trenčín - meštianska architektúra | zámer | - | 100,0 | x | x | |
| | 1. | Trenčín - galéria M. Bazovského | projekt | 34,4 | - | x | | |
| | 1. | Trenčín - Mičátkovec | projekt | 8,0 | - | x | | |
| | 1. | Trenčín - rekultivácia zele-ne MPR | zámer | - | - | | x | |
| | 1. | Trenčín - revital. lesoparku Brezina s pamät. SNP | zámer | - | - | | x | |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry v Trenčíne, školský rok 1996/97*

Ako ďalšie zámery a projekty rozvoja v oblasti kultúry na okresnej úrovni sa uvažujú:

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finanč. zabezp. (mil.Sk) | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rozpočet KÚ | do roku 2000 | do roku 2005 | po roku 2005 |
| Partizánske | 1. | Vodný hrad (obnova parku), Partizánske-Šimonovany | zámer, štúdia | | x | | |
| | 1. | Dom kultúry, realizácia | | | x | | |
| Ilava | 1. | Park v Dubnici nad Váhom | zámer | | | x | |

# Príloha č. 6

Vybrané kultúrne zariadenia v Trenčianskom kraji

| Kraj, okresy, mestá, vidiecke sídla | Knižnice | | | Galérie | Múzeá | | Reg. centrá | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Št. kraj. | Okr. | Mest. | | Okr. | Iné | | |
| **Trenčian.kraj** | **1** | **3** | **18** | **1** | **3** | **11** | **3** | |
| Bánovce n/B. | - | - | 1 | - | - | 1 | - | |
| Ilava | - | - | 3 | - | - | 1 | - | |
| Myjava | - | - | 2 | - | - | 2 | - | |
| Nové M. n/V. | - | - | 2 | - | - | 4 | - | |
| Partizánske | - | - | 1 | - | - | 1 | - | |
| Pov.Bystrica | - | 1 | 1 | - | 1 | - | 1 | |
| Prievidza | - | 1 | 4 | - | 1 | 1 | 1 | |
| Púchov | - | 1 | 1 | - | - | 1 | - | |
| Trenčín | 1 | - | 3 | 1 | 1 | - | 1 | |
| **Mestá** | **1** | **3** | **18** | **1** | **3** | **4** | **3** | |
| Bánovce n/B. | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Ilava | - | - | 1 | - | - | 1 | - | Klobušice-Múzeum obch. |
| Dubnica n/V. | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Nová Dubnica | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Nové M. n/V. | - | - | 1 | - | - | 1 | - | Literár.odd.Trenč.múzea |
| Stará Turá | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Myjava | - | - | 1 | - | - | 1 | - | Múzeum SNR |
| Brezová p/Brad. | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Partizánske | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Pov.Bystrica | - | 1 | 1 | - | 1 | - | 1 | Považ.kult.centr. v P.Bys. |
| Prievidza | - | 1 | 1 | - | 1 | - | 1 | Hornonitrianske kultúr. centrum v Prievidzi |
| Bojnice | - | - | 1 | - | - | 1 | - | Zámok Bojnice |
| Handlová | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Nováky | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Púchov | - | 1 | 1 | - | - | - | - | |
| Trenčín | 1 | - | 1 | 1 | 1 | - | 1 | Trenčianske štátne kultúrne centrum v Trenčíne |
| Nemšová | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| Trenč.Teplice | - | - | 1 | - | - | - | - | |
| **Vidiecke sídla** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** | **7** | **-** | |
| Beckov | - | - | - | - | - | 1 | - | Kúria Ambrovec - expozícia z dejín Beckova a beckovskýcvh rodákov |
| Čachtice | - | - | - | - | - | 1 | - | Spolok Tatrín |
| Uhrovec | - | - | - | - | - | 1 | - | Rodný dom Ľ. Štúra a A. Dubčeka |
| Bzince p/J. | - | - | - | - | - | 1 | - | Múzeum Ľ. Podjavorinskej |
| Košariská | - | - | - | - | - | 1 | - | Rodný dom generála M. R. Štefánika |
| Brodzany | - | - | - | - | - | 1 | - | Múzeum A. S. Puškina |
| Lednické Rovne | - | - | - | - | - | 1 | - | Múzeum skla |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor kultúry v Trenčíne*

### 2.7.5 Telovýchova a šport

Trenčiansky kraj má orientačne nasledujúce zastúpenie vybraných zariadení telovýchovy a športu:

- 18 športových štadiónov
- 16 krytých športových hál
- 5 krytých zimných štadiónov
- 9 krytých plaveckých bazénov + 1 vo výstavbe (Trenčín)
- 1 jazdiareň
- 2 motokrosové trate
- 1 športové letisko
- 1 strelnicu
- 5 kolkární.

V súčasnom období sa zariadenia vyššej telovýchovnej a športovej vybavenosti regionálneho a nadregionálneho významu sústreďujú predovšetkým v okresoch Trenčín a Prievidza, čo do počtu vybraných zariadení, ale aj do okresov Ilava a Nové Mesto nad Váhom. Z hľadiska štruktúry majú bohatšie zastúpenie zariadení okresy Považská Bystrica a Púchov.

Napriek tomu, zariadenia vyššieho významu s celoročným využitím vykazujú deficit (hlavne telocvične, športové haly, kryté bazény):

Trendy rozvoja:

- Treba podporovať rozvoj vyššej telovýchovnej a športovej vybavenosti so zameraním na celoročné využitie
  - zastrešiť otvorené zimné štadióny v mestách Myjava, Partizánske, Stará Turá, Nové Mesto nad Váhom
  - v záujme rozvoja podmienok pre rekreačný šport vybudovať Vážsku cyklo-magistrálu a jej napojenie na medzinárodné, celoslovenské, ale aj regionálne cyklo-magistrály.

# Príloha č. 7

Vybrané zariadenia telovýchovy a športu v Trenčianskom kraji

| Kraj, okresy, mestá, vidiecke sídla | Zariadenia regionálneho a nadregionálneho významu | | | | | | | | | | | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Šport. štadióny | Šport. haly kryté | Zimné štad. kryté | Plav. baz. kryté | Jaz-diarne | Motokros. trate | Auto-drom | Šport. letis. | Strel-nice | Kryté kolkár. | Areály zdravia | |
| **Trenčiančiansky kraj** | **18** | **16** | **5** | **10+(1)** | **1** | **2** | **(1)** | **3** | **2** | **5** | **1** | |
| Bánovce n/B. | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Ilava | 3 | 2 | 1 | 2 | - | - | - | 1 | 1 | - | - | |
| Myjava | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Nové M. n/V. | 2 | 2 | - | - | - | 1 | - | - | - | - | - | |
| Partizánske | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | 1 | - | 1 | - | |
| Pov.Bystrica | 1 | 1 | 1 | 1 | - | 1 | - | - | 1 | - | - | |
| Prievidza | 4 | 4 | 1 | 3 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Púchov | 1 | 1 | 1 | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Trenčín | 4 | 3 | 1 | (1) | - | - | (1) | 1 | - | - | - | Krytá plav.vo výst.;plán.autodrom |
| **Mestá** | **18** | **16** | **5** | **10+(1)** | **-** | **-** | **(1)** | **2** | **1** | **8** | **1** | |
| Bánovce n/B. | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Ilava | 1 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| Dubnica n/V. | 1 | 1 | 1 | 1 | - | - | - | - | 1 | - | - | |
| Nová Dubnica | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | - | - | |
| Nové M. n/V. | 1 | 1 | - | - | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Stará Turá | 1 | 1 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | Otvorený zimný štadión |
| Myjava | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | Otvorený zimný štadión |
| Partizánske | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | 1 | - | 1 | - | Otvorený zimný štadión |
| Pov.Bystrica | 1 | 1 | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | |
| Prievidza | 1 | 1 | 1 | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| Bojnice | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Handlová | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | - | - | |
| Nováky | 1 | 1 | - | 1 | - | - | - | - | - | - | - | |
| Púchov | 1 | 1 | 1 | 1 | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| Trenčín | 3 | 2 | 1 | (1) | - | - | (1) | 1 | - | 1 | 1 | Krytá plaváreň vo výstavbe |
| Nemšová | 1 | 1 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| Trenč.Teplice | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | - | |
| **Vidiecke sídla** | **-** | **-** | **-** | **-** | **1** | **2** | **-** | **1** | **-** | **-** | **-** | |
| Motešice | - | - | - | - | 1 | - | - | - | - | - | - | |
| Sverepec | - | - | - | - | - | 1 | - | - | - | - | - | |
| Vaďovce | - | - | - | - | - | 1 | - | - | - | - | - | |
| Domaniža | - | - | - | - | - | - | - | 1 | - | - | - | |

*Prameň: Krajský úrad - Odbor školstva, telovýchovy a športu v Trenčíne; aktualizované údaje OÚ*

# 2.8 Hospodárska základňa

## 2.8.1 Zhodnotenie stavu hospodárstva v širších súvislostiaach

Vo vývoji hospodárstva SR boli v roku 1994 zaznamenané priaznivé makroekonomické tendencie. V roku 1995 sa nastúpený trend hospodárskeho rastu dynamizoval a dosiahol maxima v 3. štvrťroku 1995. Pozitívne makroekonomické tendencie pretrvávali aj v roku 1996, pričom dosahovaná dynamika hospodárskeho rastu sa postupne spomaľovala. Pokles dynamiky hospodárskeho rastu zaznamenaný od 3. štvrťroka 1995 pokračoval aj v 1. štvrťroku 1997. V druhom štvrťroku 1997 bol tento trend vystriedaný nárastom dynamiky hospodárskeho rastu. Prehľad vývoja vybraných makroekonomických ukazovateľov, podľa údajov Štatistického úradu SR v období 1993 - 1997 v členení za jednotlivé štvrťroky, je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Vývoj základných makroekonomických ukazovateľov v Slovenskej republike

| Ukazovateľ | Obdobie | Štvrťroky | | | | Rok |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1. | 2. | 3. | 4. | |
| Prírastok hrubého domáceho produktu v % v porovnateľných cenách x) | 1993 | - 3,9 | - 2,4 | - 4,3 | - 4,1 | - 3,7 |
| | 1994 | 3,7 | 5,3 | 5,2 | 5,4 | 4,9 |
| | 1995 | 5,7 | 6,5 | 7,7 | 7,4 | 6,8 |
| | 1996 | 7,3 | 6,9 | 6,9 | 6,7 | 6,9 |
| | 1997 | 5,8 | 6,2 | | | |
| Miera inflácie v % xx) | 1993 | 20,4 | 23,5 | 27,0 | 25,1 | 25,1 |
| | 1994 | 14,7 | 13,9 | 12,3 | 11,7 | 11,7 |
| | 1995 | 11,3 | 10,6 | 8,8 | 7,2 | 7,2 |
| | 1996 | 6,1 | 6,2 | 5,2 | 5,4 | 5,4 |
| | 1997 | 6,3 | 6,2 | | | |
| Miera nezamestnanosti v % (v priemere za obdobie) xxx) | 1993 | 11,4 | 12,1 | 13,3 | 14,0 | 12,7 |
| | 1994 | 15,0 | 14,4 | 14,6 | 14,5 | 14,6 |
| | 1995 | 15,0 | 13,7 | 13,4 | 12,9 | 13,8 |
| | 1996 | 13,5 | 12,4 | 12,3 | 12,2 | 12,6 |
| | 1997 | 13,5 | 12,7 | | | |
| Saldo obchodnej bilancie v mld. Sk xxxx) | 1993 | 2,1 | - 5,7 | - 1,0 | - 15,8 | - 20,4 |
| | 1994 | - 1,2 | 8,0 | 8,7 | 8,9 | 24,4 |
| | 1995 | 4,3 | 5,2 | 6,1 | - 6,2 | 9,4 |
| | 1996 | - 13,8 | - 11,4 | - 9,6 | - 29,5 | -64,3 |
| | 1997 | - 16,2 | - 16,8 | | | |
| Saldo štátneho rozpočtu v mld. Sk | 1993 | - 11,0 | - 3,8 | - 1,1 | - 7,1 | - 23,0 |
| | 1994 | - 6,0 | - 4,5 | - 6,7 | - 5,7 | - 22,9 |
| | 1995 | - 4,1 | 4,2 | - 3,0 | - 5,4 | - 8,3 |
| | 1996 | - 3,5 | - 2,6 | - 7,3 | - 12,2 | - 25,6 |
| | 1997 | - 3,5 | - 9,7 | | | |

*x)údaje za rok 1994 sú predbežné a vychádzajú zo štvťročných vybraných ukazovateľov HDP, ako porovnateľné sú použité priemerné ceny roku 1995*

*xx) posledný mesiac príslušného obdobia oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. V rokoch 1993 až 1996 vývoj spotrebiteľských cien je sledovaný na základe štruktúry maloobchodného obratu a výdavkov obyvateľstva za rok 1989 od roku 1997 vychádza zo štruktúry výdavkov domácností v roku 1995 na základe štatistiky rodinných účtov*

*xxx) podľa údajov Národného úradu práce*

*xxxx) údaje za rok 1996 a 1997 sú predbežné. Saldo za 2. štvrťrok 1997 podľa ukončeného colného konania do konca júla 1997*

Od roku 1993 sa v hospodárstve spomaľoval pokles tvorby zdrojov. Tento proces pokračoval v roku 1994 a prejavil sa v zastavení klesajúcej tendencie tvorby hrubého domáceho produktu. V roku 1994 vzrástol hrubý domáci produkt, podľa zaznamenaných údajov, na 4,9%. Tendencia jeho rastu pretrváva aj v roku 1995 a vykázala medziročný prírastok v bežných cenách v hodnote 7,4%. Za rok 1995 sa vytvoril hrubý domáci produkt vypočítaný produkčnou metódou na základe štatistických výkazov vyjadrený v porovnateľných cenách v objeme 416,7 mld. Sk a oproti roku 1994 vzrástol o 6,8%. Uvedený výsledok bol dosiahnutý rastom produkcie vo väčšine hospodárskych činností. V roku 1996 pokračoval rast HDP, vytvorený hrubý domáci produkt predstavoval v porovnateľných cenách 443,3 mld. Sk a oproti roku 1995 vzrástol o 6,9%. Podľa predbežných výsledkov sa v 1. polroku 1997 vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 306,2 mld. Sk a v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka vzrástol o 9,7%.

Od roku 1994 je zaznamenaný systematický trend poklesu inflácie. V decembri 1994 bola zaznamenaná miera inflácie meraná prírastkom indexu spotrebiteľských cien na úrovni 11,7% a v porovnaní s decembrom 1993 poklesla o 13,4 bodu. Miera inflácie zaznamenaná v roku 1995 sa

naďalej znižovala a v decembri 1995 predstavovala hodnotu 7,2% a v porovnaní s decembrom 1994 poklesla o 4,5 bodu. Medziročná inflácia zaznamenaná v decembri 1996 predstavovala hodnotu 5,4% a oproti decembru roku 1995 ďalej poklesla o 1,8 bodu. V roku 1996 boli v trende poklesu inflácie zaznamenané dva menšie výkyvy, v druhom polroku 1996 (nárast inflácie oproti 1. štvrťroku 1996 o 0,1 bodu) a v štvrtom štvrťroku 1996 (nárast inflácie oproti tretiemu štvrťroku 1996 o 0,2 bodu). V 1. štvrťroku 1997 narástla inflácia oproti koncu roka 1996 o 0,9 bodu na hodnotu 6,3% a v druhom štvrťroku 1997 sa znížila a zaznamenala hodnotu 6,2% (pokles o 0,1 bodu).

Na vývoj hospodárstva inflačne pôsobil v roku 1993 a 1994 aj schodok štátneho rozpočtu. V roku 1993 dosiahol hodnotu 23,0 mld. Sk a predstavoval 6,8% hrubého domáceho produktu. Rozpočtové hospodárenie za rok 1994 bolo ukončené schodkom štátneho rozpočtu v objeme 22,9 mld. Sk. Pozitívnym trendom v roku 1994 je zníženie jeho podielu na hrubom domácom produkte o 1,1 bodu na 5,7%. Ku koncu roka 1995 dosiahol schodok štátneho rozpočtu 8,3 mld. Sk, čo predstavovalo pokles oproti roku 1994 o 3,6 bodu na hodnotu 1,6% HDP. Hospodárenie štátneho rozpočtu Slovenskej republiky ku koncu roka 1996 bolo ukončené schodkom vo výške 25,6 mld. Sk, jeho podiel na hrubom domácom produkte vzrástol na hodnotu 4,4% a v porovnaní s rokom 1995 vzrástol o 2,8 bodu. Hospodárenie štátneho rozpočtu v 1. polroku 1997 bolo ukončené schodkom v hodnote 13,2 mld. Sk a jeho podiel na vytvorenom hrubom domácom produkte predstavoval hodnotu 4,3%.

K podstatnému rastu miery nezamestnanosti (stanovenej v priemere za obdobie) na hodnotu 12,7% prišlo v roku 1993. Na konci roka 1994 narástla nezamestnanosť o 0,9 bodu na hodnotu 14,6%. Ku koncu roka 1995 bol zaznamenaný pokles nezamestnanosti o 0,8 bodu na hodnotu 13,8%. V roku 1996 pokračoval trend znižovania miery nezamestnanosti. Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v roku 1996 prestavovala hodnotu 12,6% a oproti roku 1995 poklesla o 1,2 bodu (podľa výberového zisťovania pracovných síl poklesla na 10,9% o 1,9 bodu). K nárastu miery nezamestnanosti prišlo v 1. štvrťroku 1997 na hodnotu 13,5% (nárast oproti štvrtému štvrťroku 1996 o 1,3%). Miera nezamestnanosti v 1. polroku 1997 prestavovala hodnotu 12,7%.

Oživenie výroby v roku 1994 bolo vyvolané najmä zvýšením zahraničného dopytu. V roku 1994 prišlo k pozitívnemu zvratu obchodnej bilancie Slovenskej republiky. Na zlepšení stavu obchodnej bilancie SR sa podieľali: rast exportu a niektoré opatrenia zdražujúce dovoz a zavedenie povinnej certifikácie. Vysoké záporné saldo obchodnej bilancie v roku 1993, ktoré predstavovalo 20,4 mld. Sk bolo vystriedané kladným v roku 1994 a predstavovalo hodnotu 24,4 mld. Sk. V roku 1995 sa dosiahlo nižšie kladné saldo obchodnej bilancie v porovnaní s rokom 1994 a predstavovalo hodnotu 9,4 mld. Sk. V roku 1996 prišlo k výraznému zhoršeniu zahraničnoobchodnej bilancie a prehĺbeniu nerovnováhy medzi dovozom a vývozom, (ktorá bola zaznamenaná už v 4. štvrťroku 1995), čo sa prejavilo záporným saldom vo výške 64,3 mld. Sk. Exportná výkonnosť hospodárstva meraná podielom vývozu výrobkov a služieb na HDP poklesla oproti roku 1995 na 57,5%. Dovozná náročnosť hrubého domáceho produktu meraná podielom dovozu výrobkov a služieb na HDP sa oproti roku 1995 zvýšila na hodnotu 68,5%. V období 1. polroka 1997 pokračovalo prehlbovanie nerovnováhy medzi dovozom a vývozom, ktoré sa prejavilo rastom záporného salda obchodnej bilancie na hodnotu 33 mld. Sk. Dovozná náročnosť meraná podielom dovozu výrobkov a služieb na HDP v 1. polroku 1997 dosiahla hodnotu 69,2%. Exportná výkonnosť hospodárstva meraná podielom vývozu výrobkov a služieb na vytvorenom HDP dosiahla v 1. polroku 1997 hodnotu 59,5%.

Mnohé makroekonomické ukazovatele charakterizujúce vývoj hospodárstva Slovenskej republiky zaznamenali v období rokov 1994 - 1997 pozitívne trendy. Prírastok hrubého domáceho produktu a mieru inflácie možno z hľadiska zložitosti obdobia transformácie hospodárstva hodnotiť výrazne pozitívne. Menej pozitívne trendy v porovnaní so zaznamenanými trendami vývoja hore uvedených ukazovateľov boli dosiahnuté v znižovaní miery nezamestnanosti, ktorá sa od roku 1994 znižuje, ale menším tempom poklesu a jej výslednú priemernú hodnotu v druhom štvrťroku 1997 na úrovni 12,7% možno považovať za relatívne vysokú. Vývoj salda štátneho rozpočtu dosiahnutého v roku 1995 možno považovať za uspokojivý. Nepriaznivý zvrat vo vývoji tohto ukazovateľa zaznamenaný v roku 1996 možno považovať za neuspokojivý s ohľadom na dosiahnutú absolútnu hodnotu záporného salda štátneho rozpočtu, ktorá predstavovala v roku 1996 hodnotu 25,6 mld. Sk, čo sa negatívne premietlo do rastu jeho podielu na hrubom domácom produkte. Nepriaznivý vývoj pokračoval aj v 1. polroku 1997, kde zaznamenané záporné saldo štátneho rozpočtu predstavovalo hodnotu 13,2 mld. Sk. Vývoj salda obchodnej bilancie zaznamenal v uplynulom období dva zvraty, v 2. štvrťroku 1994 pozitívny zvrat a v 4. štvrťroku 1995 negatívny zvrat, ktorý

pokračoval aj v roku 1996. Súčasný vývoj tohto ukazovateľa za 1. polrok 1997 možno považovať za neuspokojivý, premietajúci sa v raste záporného salda obchodnej bilancie.

### *2.8.1.1 Strednodobé tendencie vývoja hospodárstva*

Výsledky hospodárstva najvyspelejších krajín G 7 a Európskej Únie v období 1992-1993 naznačujú ukončenie hospodárskej recesie. Pri zohľadnení Uruguajského kola GATT, ktorého výsledkom bolo podpísanie Marakešskej dohody, možno očakávať konjunktúru vo vývoji svetového hospodárstva do roku 2000, ktorá by sa mala pozitívne premietnuť do hospodárstva Slovenskej republiky.

Strednodobé tendencie vývoja hospodárstva SR, ktoré sú naznačené v nasledujúcej tabuľke, boli zhodnotené projektom LINK, realizovaným Európskou hospodárskou komisiou pri OSN ( tlač EC.AD/R.83/Add.2).

Strednodobé tendencie vývoja hospodárstva v SR

| Ukazovateľ | Obdobie | | | |
|---|---|---|---|---|
| | 1995 | 1996 | 1997 | 1998 |
| Rast hrubého domáceho produktu v % | 3,2 | 4,3 | 5,0 | 4,6 |
| Rast inflácie v % | 4,0 | 6,0 | 7,3 | 4,5 |
| Rast exportu v % | 8,2 | 5,4 | 4,9 | 4,6 |
| Rast importu v % | 8,2 | 4,9 | 4,4 | 4,6 |

Predpokladaný vývoj hospodárstva SR naznačený projektom LINK je čiastočne podhodnotený. Vývoj a výsledky hospodárstva Slovenskej republiky za rok 1994 až 1997 naznačujú, že hospodárstvo SR sa nachádza v etape konjunktúry, pričom rozvojový potenciál SR zostáva využitý asi na jednu tretinu možností slovenského hospodárstva. Predikcia vývoja niektorých základných ukazovateľov hospodárstva SR v roku 1997 je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Predpokladaný vývoj vybraných ukazovateľov hospodárstva SR v roku 1997

| Ukazovateľ | 1997 |
|---|---|
| Rast hrubého domáceho produktu v % | 6,0 |
| Rast priemerného evidenčného počtu pracovníkov v hospodárstve v % | 0,1 |
| Miera nezamestnanosti v priemere za obdobie v % | 12,8 |
| Miera inflácie v % (na báze spotrebiteľských cien) | 6,5 |
| Rast produkcie v priemysle v % | 3,5 |
| Rast produkcie v stavebníctve v % | 3,6 |
| Rast hrubého obratu v poľnohospodárstve v % | 0,8 |

### *2.8.1.2 Dlhodobé predpoklady vývoja hospodárstva a požiadavky pre konvergenciu a integráciu SR do Európskej menovej únie*

Dlhodobým cieľom slovenského hospodárstva je jeho integrácia do Európskej únie. Realizácia národného konvergenčného programu vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie z hľadiska vývoja a podmienok hospodárstva je definovaná Maastrichtskou zmluvou, ktorá určuje nasledujúce hospodárske kritériá pre vstup do Európskej menovej únie:

- Kritérium cenovej stability je splnené, ak miera inflácie za posledné tri roky nebola vyššia o viac ako 1,5 bodu nad mierou inflácie troch členských štátov s najnižšou mierou inflácie. Na základe vývoja hospodárstva v roku 1996 bola v SR zaznamenaná inflácia v hodnote 5,4%, čo predstavuje asi trikrát väčšiu infláciu v porovnaní s kritériom pre vstup do EMÚ.
- Kritérium trvalo udržateľného stavu verejných investícií, resp. vyváženosti rozpočtu, je splnené za podmienok, že štát nevykazuje nadmerný deficit a ročný deficit neprekročí 3% HDP a štátny dlh nesmie byť vyšší ako 60% HDP. Súčasná hospodárska konjunktúra napomáha štátom zvyšovať daňové príjmy a znižovať sociálne výdaje, a tým konsolidovať štátne rozpočty. Na základe vývoja hospodárstva Slovenskej republiky vykázal podiel salda štátneho rozpočtu na celkovom rozpočte pokles z 5,7% HDP v roku 1994 na 1,6% HDP v roku 1995 a nárast v roku 1996 na hodnotu 4,4% HDP. V 1. polroku 1997 predstavoval tento podiel hodnotu 4,3% HDP. Uvedené kritérium môže SR v strednodobej trajektórii splniť.
- Kritérium stability meny v rámci Európskeho menového systému bude splnené za predpokladu, že štát udrží normálnu šírku pásma výmenných kurzov bez výraznejšieho napätia po dobu dvoch rokov. Pri udržaní úrovne makroekonomických a peňažných indikátorov môže byť v Slovenskej republike toto kritérium splnené.

- Kritérium konvergencie dlhodobých úrokových sadzieb je splnené za predpokladu, že v priebehu posledného roka je nominálna dlhodobá úroková sadzba vyššia o 2% ako úroková sadzba troch štátov s najnižšou mierou inflácie. Uvedené kritérium je možné splniť do roku 2000 za predpokladu, že rast hrubého domáceho produktu v SR bude prevyšovať rast HDP Európskej únie a budú udržané trendy ostatných makroekonomických a finančných indikátorov.

Integrácia hospodárstva Slovenskej republiky do Európskej únie predpokladá, že v období do roku 2000 sa budú zmenšovať rozdiely medzi SR a štátmi, ktoré vytvoria Európsky menový systém, čo je možné zabezpečiť vhodnou hospodárskou, menovou a finančnou politikou, prejavujúcou sa v znižovaní rozdielov v základných makroekonomických ukazovateľoch. Uvedený stav vyžaduje maximálne využitie hospodárskeho rastu, ktorý musí prevýšiť hospodársky rast štátov Európskej únie, alebo dokonca krajín združených v OECD, v období do roku 2000, predovšetkým na zníženie rastu inflácie, záporného salda štátneho rozpočtu a zníženie úrokovej miery na hodnotu konzistentnú so štátmi, ktoré budú tvoriť Európsky menový systém. Dosiahnuť tento stav v nasledujúcich troch rokoch je veľmi náročnou úlohou hospodárskej stratégie a politiky Slovenskej republiky.

### *2.8.1.3 Analýza a zhodnotenie vývoja jednotlivých sektorov hospodárstva*

Vývoj hospodárstva v období 1994 – 1. polrok 1997 možno zhodnotiť pomocou porovnania hospodárskych výsledkov nefinančných organizácií s počtom 25 a viac pracovníkov. Údaje o počte podnikov, počte stratových a ziskových organizácií, hospodárskom výsledku podnikov, priemernom počte pracovníkov a priemernej mesačnej mzde sú uvedené v nasledujúcej tabuľke a sú čerpané z údajovej základne ŠÚ SR.

Porovnanie hospodárskych výsledkov nefinančných organizácií s 25 a viac pracovníkmi v období rokov 1994 –1997

| Obdobie | Počet podnikov nad 25 zamestnanco v | Počet stratových a ziskových podnikov | Straty a zisky podnikov v mil. Sk. | Sumár strát a ziskov v mil. Sk. | Priemerný počet pracovníkov v stratových a ziskových podnikoch | Priemerná mesačná mzda v stratových a ziskových podnikoch v Sk |
|---|---|---|---|---|---|---|
| rok 1994 | 4 973 | 2 432 | -31 747 | 30 029 | 518 875 | 5 344 |
| | | 2 541 | 61 773 | | 699 348 | 6 701 |
| rok 1995[x)] | 5 737 | 2 436 | -29 144 | 42 761 | 519 913 | 6 301 |
| | | 3 301 | 71 904 | | 670 675 | 7 733 |
| rok 1996 | 6 629 | 3 644 | -51 569 | 33 552 | - | - |
| | | 2 985 | 85 121 | | - | - |
| 1. polrok | 6 366 | 2 876 | -24 429 | 19 682 | - | - |
| 1997 [xx)] | | 3 490 | 44 111 | | - | - |
| Index 1.pol.1997/ | - | - | 117,3 | 86,2 | - | - |
| 1.pol.1996 | | - | 101,1 | | - | - |
| Index | 115,6 | 149,6 | 176,9 | 78,5 | - | - |
| 1996/ 1995 | | 90,4 | 118,4 | | - | - |
| Index | 115,4 | 100,2 | 91,8 | 142,4 | 100,2 | 117,9 |
| 1995/ 1994 | | 129,9 | 116,4 | | 95,9 | 115,4 |

*x) v roku 1995 boli zahrnuté medzi hospodárske organizácie aj príspevkové organizácie*

*xx) údaje za rok 1997 sa hodnotia v súbore organizácií s 20 a viac pracovníkmi*

Organizácie s počtom 25 a viac pracovníkov, vytvárajúce os hospodárstva SR, ukončili hospodárenie za rok 1996 s výnosmi vyjadrenými v bežných cenách v hodnote 1 217,4 mld. Sk so ziskom v hodnote 33 552 mil. Sk, s vytvorenou pridanou hodnotou 250 775 mil. Sk. V porovnaní s rokom 1995 narástli výnosy týchto organizácií o 14,6%, pri poklese sumárnych ziskov o 21,5% a náraste pridanej hodnoty o 2,1%. Dosiahnuté výsledky hospodárstva Slovenskej republiky v roku 1996 možno s ohľadom na pokles ziskov a relatívne nízky nárast pridanej hodnoty oproti nárastu výnosov považovať za neuspokojivé. Evidenčný počet nefinančných organizácií s 25 a viac pracovníkmi narástol v roku 1996 na hodnotu 6 629, čo predstavovalo zvýšenie oproti roku 1995 o 15,6%.

Hospodárenie nefinančných organizácií s počtom 20 a viac pracovníkov bolo ukončené v 1. polroku 1997 výnosmi v hodnote 621 951 mil. Sk, so ziskom v hodnote 19 682 mil. Sk a vytvorenou pridanou hodnotou 129 556 mil. Sk. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka

výnosy vzrásli o 9,4% pri poklese ziskov o 13,8% a raste vytvorenej pridanej hodnoty o 1,9%. Nepriaznivý stav vývoja výkonnosti a efektívnosti hospodárstva pokračoval aj v 1. polroku 1997 a prejavil sa v relatívnom znižovaní výnosov hospodárstva, pri ďalšom poklese ziskov a relatívne nízkym rastom pridanej hodnoty.

V národnom hospodárstve v roku 1996 pôsobilo 2 985 ziskových organizácií a ich vykázaný zisk predstavoval 85 121 mil. Sk a 3 644 stratových organizácií, v ktorých hodnota strát dosiahla 51 569 mil. Sk. Zisky ziskových organizácií v roku 1995 predstavovali 71 904 mil. Sk a v roku 1996 vzrástli o 18,4%. Straty stratových organizácií vzrástli v roku 1996 na 51 569 mil. Sk o 76,9%, oproti roku 1995, keď predstavovali 29 144 mil. Sk. Podiel počtu ziskových organizácií v národnom hospodárstve na celkovom počte organizácií v roku 1996 predstavoval 45,0% a vykázal pokles o 12,5 bodu v porovnaní s rokom 1995. V hospodárstve Slovenskej republiky bol zaznamenaný rast počtu stratových organizácií v období rok 1996/rok 1995 o 49,6% a pokles počtu ziskových organizácií o 9,6% na hodnotu 2 985.

V roku 1996 sa v národnom hospodárstve vytvoril zisk v objeme 63 665 mil. Sk po zahrnutí finančného sektora. Z celkového zisku vytvorili nefinančné organizácie s 25 a viac pracovníkmi (vrátane príspevkových organizácií) 51 779 mil. Sk zisku, čo predstavovalo 81,3% celkového zisku a finančné organizácie vytvorili zisk v objeme 11886 mil. Sk, čo predstavuje 18,7% celkového zisku. V období rok 1996/1995 poklesli zisky nefinančných organizácií s 25 a viac pracovníkmi (vrátane príspevkových organizácií) o 7,1% a narástli zisky finančných organizácií, ktoré boli v období roka 1995 stratové.

V období 1. polroku 1997 vzrástli zisky ziskových organizácií na hodnotu 44 111 mil. Sk (a oproti rovnakému obdobiu minulého roka vykázali nárast o 1,0%) a vzrástli straty stratových organizácií na hodnotu 24 429 mil. Sk (nárast o 17,3%). Dôsledkom tohto vývoja poklesol celkový zisk nefinančných organizácií v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 o 13,8%. Z hore uvedenej situácie vyplýva, že dôchodková situácia organizácií sa v 1. polroku 1997 v porovnaní s 1. polrokom 1996 naďalej zhoršovala. Hospodársky výsledok finančných a nefinančných organizácií (vrátane odhadu za živnostníkov) v 1. polroku 1997 predstavoval 36 064 mil. Sk a oproti rovnakému obdobiu minulého roka vzrástol o 7,4%. Nefinančné organizácie vytvorili zisk v hodnote 32 892 mil. Sk a ich zisk oproti 1. polroku 1996 vzrástol o 0,9%. V 1. polroku 1997 vytvorili finančné organizácie zisk v hodnote 3 172 mil. Sk a oproti rovnakému obdobiu minulého roka ich zisk vzrástol o 218,2%. Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že v 1. polroku zisky nefinančných organizácií ostali prakticky nezmenené, pri raste ziskov finančných organizácií o 218,2%. Rast ziskov finančných organizácií prispel k rastu ziskov celého hospodárstva.

Výsledky hospodárenia nefinančných organizácií za rok 1996 a 1. polrok 1997 v rozdelení na jednotlivé sektory sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Hospodárske výsledky nefinančných organizácií s 25 a viac pracovníkmi so zahrnutím príspevkových organizácií v roku 1996 a s 20 a viac pracovníkmi v 1. polroku 1997

| Sektor | Počet stratových a ziskových podnikov | | Straty a zisky podnikov v mil. Sk. | | Sumár strát a ziskov v mil. Sk. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 |
| Poľnohospodárstvo a poľovníctvo | 819<br>448 | 884<br>306 | - 7 137<br>4 515 | - 3 975<br>924 | - 2 622 | - 3 051 |
| Lesníctvo, rybolov a chov rýb | 21<br>8 | 16<br>27 | - 364<br>437 | - 211<br>257 | 73 | 46 |
| Ťažba nerastných surovín | 18<br>15 | 12<br>26 | - 419<br>1 179 | - 505<br>948 | 760 | 443 |
| Spracovateľský priemysel | 1050<br>871 | 752<br>1196 | - 26 502<br>26 175 | - 9 934<br>15 148 | - 326 | 5 214 |
| Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody | 15<br>24 | 18<br>22 | - 969<br>20 608 | - 703<br>8 382 | 19 639 | 7 679 |
| Stavebníctvo | 338<br>357 | 263<br>516 | - 2 954<br>5 323 | - 1 222<br>2 952 | 2 369 | 1 730 |
| Obchody, opravy motorových vozidiel a spotrebného tovaru | 517<br>572 | 314<br>491 | - 4 311<br>10 414 | - 2 382<br>6 015 | 6 103 | 3 633 |
| Hotely a reštaurácie | 93<br>48 | 55<br>88 | - 476<br>686 | - 213<br>242 | 212 | 29 |
| Doprava, sklady a spoje | 158<br>103 | 104<br>153 | - 3 846<br>7 577 | - 3 570<br>4 921 | 3 731 | 1 351 |
| Nehnuteľnosti, prenájom, služby a výskum | 331<br>299 | 205<br>379 | - 2 654<br>6 661 | - 976<br>3 398 | 4 007 | 2 422 |
| Školstvo | 164 | 166 | - 726 | - 272 | - 509 | - 167 |

| Sektor | Počet stratových a ziskových podnikov | | Straty a zisky podnikov v mil. Sk. | | Sumár strát a ziskov v mil. Sk. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 |
| | 145 | 140 | 217 | 105 | | |
| Zdravotníctvo, a sociálna starostlivosť | 30<br>9 | 5<br>36 | - 173<br>448 | - 30<br>309 | 275 | 279 |
| Ostatné verejné, sociálne a osobné služby | 90<br>86 | 82<br>110 | -1 039<br>879 | - 436<br>510 | - 160 | 74 |
| **Spolu** | **3 644**<br>**2 985** | **2 876**<br>**3 490** | **-51 569**<br>**85 121** | **-24 429**<br>**44 111** | **33 552** | **19 682** |

Priemerný nárast výnosov v hospodárstve SR v roku 1996 predstavoval 14,6%. Nadpriemerný nárast výnosov v roku 1996 boli dosiahnutý v odvetviach nehnuteľností, prenajímaní, obchode a službách nárast o 158,3%, v hoteloch a reštauráciách nárast o 38,7%, vo výrobe strojných zariadení nárast o 25,7% v stavebníctve nárast o 25,6%, a vo výrobe dopravných prostriedkov nárast o 23,0%. Pokles výnosov v období rokov 1996/1995 bol zaznamenaný v odvetví spracovania kože a výrobe kožených výrobkov pokles o 13,9%, v spracovaní dreva a výrobe výrobkov z dreva pokles o 2,6% a stagnácia výnosov bola zaznamenaná v odvetví výroby kovov a kovových výrobkov. V ostatných odvetviach hospodárstva bol zaznamenaný nárast výnosov.

Priemerný nárast pridanej hodnoty v hospodárstve Slovenska v roku 1996 predstavoval 2,1%. Najväčší nárast pridanej hodnoty v období rokov 1996/1995 bol zaznamenaný v odvetví veľkoobchodu, maloobchodu, opravách motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru o 38,6%, v hoteloch a reštauráciách o 31,1%, v ostatných verejných a sociálnych službách o 25,7%, v nehnuteľnostiach, prenájme a obchodných službách o 15,5%, vo výrobe dopravných prostriedkov o 15,1%, v stavebníctve o 14,5% a v ťažbe nerastných surovín o 14,8%. Najväčší pokles pridanej hodnoty bol zaznamenaný v odvetviach výroby koksu, rafinovaných výrobkov a jadrových palív pokles o 22,3%, v odvetví spracovania dreva a výroby výrobkov z dreva o 12,1%, vo výrobe celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstve a tlači o 11,4%, vo výrobe strojných zariadení o 7,5%. V období rokov 1996/1995 poklesla pridaná hodnota v polovici odvetví spracovateľského priemyslu a priemysel ako celok zaznamenal pokles pridanej hodnoty o 0,5%.

Priemerný nárast výnosov v hospodárstve Slovenskej republiky v období 1. polrok 1997/ 1. polrok 1996 predstavoval 9,4%. Najväčší nárast výnosov bol zaznamenaný v odvetví výroby koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrových palív, ktorý predstavoval 40,8%, v odvetví výroby optických a elektrických zariadení, kde nárast predstavoval 26,1%, v odvetví stavebníctva bol zaznamenaný nárast výnosov o 23,9%. Pokles výnosov bol zaznamenaný v odvetví nehnuteľností, prenájme, v obchode a službách a predstavoval zníženie o 15,5%, v odvetví textilnej a odevnej výroby predstavoval zníženie o 7,8%, vo výrobe dopravných prostriedkov o 2,4% a vo výrobe strojných zariadení o 1,0%.

Priemerný nárast pridanej hodnoty v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 1,9%. Najvyšší nárast pridanej hodnoty bol dosiahnutý v odvetviach výroby koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrových palív, kde nárast predstavoval 133,4% (a bol dosiahnutý pri vysokom náraste ziskov a výnosov), v odvetví stavebníctva nárast predstavoval 26,1%, vo výrobe strojov a zariadení nárast predstavoval 19,5%, v odvetví výroby celulózy, papiera a výrobkov z papiera, kde nárast predstavoval 14,5% a vo výrobe inde neklasifikovanej nárast predstavoval 14,3%. Najväčší pokles pridanej hodnoty bol dosiahnutý v odvetviach spracovania kože a výroby výrobkov z kože, kde pokles predstavoval 25,9%, v odvetví obchodu, prenajímaní, nehnuteľnostiach a obchodných službách bol zaznamenaný pokles o 22,6%, v odvetví výroby a rozvodu elektriny plynu a vody bol zaznamenaný pokles o 12,8% a vo výrobe výrobkov z gumy bolo zaznamenané zníženie o 7,3% a podobne.

V roku 1996 sa situácia v hospodárstve Slovenskej republiky zhoršovala a možno ju charakterizovať spomalením rastu výkonnosti hospodárstva sprevádzanú poklesom jeho efektívnosti. Rast výnosov hospodárstva zaznamenaný na makroekonomickej úrovni v roku 1996, ktorý predstavoval 14,6% sa adekvátnou mierou nepremietol do rastu pridanej hodnoty (jej zaznamenaný nárast predstavoval hodnotu 2,1%), čo svedčí o zhoršovaní efektívnosti hospodárstva v roku 1996. V 1. polroku 1997 bol zaznamenaný relatívny pokles v raste výnosov, ktorý predstavoval nárast výnosov o 9,4%, pri raste pridanej hodnoty o 1,9%, čo svedčí o ďalšom spomalení dynamických charakteristík vývoja hospodárstva.

Zisk vytvorený v podnikoch hospodáriacich so ziskom, po odčítaní strát stratových organizácií, v roku 1996 predstavoval 33 552 mil. Sk a oproti roku 1995 poklesol o 21,5%. Na celkovom zisku ziskových organizácií, ktorý predstavoval 85 121 mil. Sk, sa najviac podieľala výroba a rozvod

elektriny, plynu a vody, ktorej zisk predstavoval 19639 mil. Sk (23,1% zo zisku ziskových organizácií), spracovateľský priemysel, ktorý vykázal stratu 326 mil. Sk, vo veľkoobchode a maloobchode bol dosiahnutý zisk 6 103 mil. Sk (7,2%), v doprave, skladovaní a spojoch predstavoval vytvorený zisk 3 731 mil. Sk (4,4%) a v nehnuteľnostiach a prenájme sa dosiahol zisk 4 007 mil. Sk (4,7%).

K relatívne najväčšiemu nárastu zisku medzi ziskovými organizáciami, v porovnaní rok 1996 s rokom 1995, prišlo v poľnohospodárstve a poľovníctve, kde zisk ziskových organizácií narástol o 248,4%, vo výrobe strojov a zariadení bol zaznamenaný nárast ziskov o 154,1%, v lesníctve a poľovníctve o 103,3%, v spracovaní dreva a výrobe výrobkov z dreva o 101,7%, vo výrobe optických a elektronických zariadení o 101,2%. Zisky sa najviac znížili v ziskových podnikoch v odvetviach výroby celulózy, papiera, vydavateľstve a tlači, pokles zisku o 40,9%, vo výrobe chemických výrobkov a chemických vlákien o 17,5%, vo výrobe a rozvode elektriny, plynu a vody o 13,8%.

K relatívne najväčšiemu nárastu strát medzi stratovými organizáciami v roku 1996 v porovnaní s rokom 1995 prišlo v odvetví výroby chemických výrobkov a chemických vlákien, kde narástli straty o 311,9%, vo výrobe kovov a kovových výrobkov narástli straty o 228,4% a celkom v spracovateľskom priemysle vzrástli straty o 196,5%.

Zisk ziskových organizácií po odpočítaní strát stratových organizácií v 1. polroku 1997 predstavoval 19 682 mil. Sk a v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka poklesol o 16,1%. K relatívne najväčšiemu nárastu ziskov medzi ziskovými organizáciami v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 prišlo v odvetví výroby koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrových palív, kde zisky vzrástli o 140,5% (aj vplyvom ukončenia plánovaných odstávok v roku 1996), v odvetví veľkoobchodu, maloobchodu, opravách motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, kde zisky vzrástli o 29,8%, v odvetví dopravy, skladovania, pôšt a telekomunikácií narástli zisky o 23,8%, v odvetví výroby elektrických a optických zariadení narástli zisky a 24,7% a pod. K relatívne najväčšiemu nárastu strát prišlo v odvetví výroby dopravných prostriedkov, kde rast strát predstavoval 141,6%, v odvetví ťažby nerastných surovín straty vzrástli o 136,0%, v odvetví spracovania kože a výroby výrobkov z kože straty vzrástli o 105,7% a podobne.

Z analýzy vyplýva, že na spomalenom raste hospodárstva sa najvýraznejšie podieľal spracovateľský priemysel, ktorého zisky a straty boli prakticky rovnaké a odvetvie v roku 1996 uzavrelo bilanciu stratou v hodnote 326 mil. Sk. Straty v roku 1996 rástli prakticky vo všetkých rezortoch spracovateľského priemyslu. Pre porovnanie v 1. polroku 1997 poklesli straty medzi stratovými organizáciami v odvetví výroby strojov a zariadení, v odvetví výroby ostatných nekovových minerálnych výrobkov a v odvetví výroby chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien. V ostatných odvetviach priemyslu rástli straty stratových organizácií.

Z hľadiska dosahovaného trendu vývoja ziskov a strát v jednotlivých odvetviach hospodárstva možno hodnotiť rok 1994 ako rok, v ktorom bola zaznamenaná prvá etapa konjunktúry hospodárstva, keď bol dosiahnutý iba rast ziskov ziskových organizácií a straty stratových organizácií v porovnaní s rokom 1993 zostali prakticky nezmenené. Vývoj v roku 1995 možno charakterizovať ako druhú etapu kojunktúry hospodárstva sprevádzanú rastom ziskov ziskových organizácií a poklesom strát stratových organizácií. Zaznamenaný vývoj hospodárstva v roku 1995 bol charakteristický postupným prenášaním konjunktúry aj do stratových organizácií, čo možno považovať za pozitívny trend vtedajšieho vývoja.

Z analýzy ziskov na mikroúrovni (reprezentovanej podnikovou úrovňou) vyplýva, že v roku 1996 poklesol počet ziskových organizácií o 9,6% pri raste ich ziskov o 18,4% a narástol počet stratových organizácií o 49,6% pri raste ich strát o 76,9%, čo sa negatívne premieta v dôchodkovej situácii podnikov a v roztváraní nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami, ale aj v znižovaní počtu ziskových podnikov, ktoré reprezentujú zdravé jadro hospodárstva. Z horeuvedenej analýzy vyplýva, že zaznamenaný vývoj hospodárstva v roku 1996 na mikroúrovni možno hodnotiť ako výrazne neuspokojivý a bolo by potrebné hlbšou analýzou stanoviť príčiny tohto stavu a prijať opatrenia na zvrátenie neuspokojivého vývoja hospodárstva zaznamenaného v roku 1996. Z analýzy ziskov a strát hospodárskych organizácií dosahovaných v 1. polroku 1997 vyplýva, že zisky ziskových organizácií oproti 1. polroku 1996 vzrástli o 1,0% a straty stratových organizácií vzrástli o 17,3%. Vývoj hospodárstva na mikroúrovni zaznamenaný v 1. polroku 1997 má črty čiastočných pozitívnych zmien oproti roku 1996, ktoré možno charakterizovať spomalením procesu roztvárania nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami.

Celkovo možno hodnotiť vývoj v 1. polroku 1997 ako etapu stagnácie, charakteristickú prakticky zanedbateľným rastom ziskov ziskových organizácií, pri raste strát stratových organizácií. Relatívny pokles rastu výkonnosti hospodárstva sa v 1. polroku 1997 negatívne premietol aj do poklesu jeho ziskovosti.

### *2.8.1.4 Analýza a zhodnotenie stavu hospodárstva v jednotlivých krajoch a predpoklady jeho vývoja*

Celková hrubá produkcia podnikov do 24 pracovníkov, s 25 a viac pracovníkmi so zahrnutím fyzických osôb (bez finančného sektoru, štátnej správy a bez nepriamych daní) za rok 1996 predstavoval v SR 1 475 560 mil. Sk a v porovnaní s rokom 1995 vykázala nárast o 11,9% pri raste medzispotreby na hodnotu 950 524 mil. Sk (rast o 22,4%) a raste pridanej hodnoty na hodnotu 525 036 mil. Sk (rast o 12,8%).

Celková hrubá produkcia v organizáciách do 19 pracovníkov a v organizáciách s 20 a viac pracovníkmi so zahrnutím živnostníkov, finančného sektora a netrhových služieb predstavovala v 1. polroku 1997 hodnotu 781 936 mil. Sk a oproti rovnakému obdobiu roku 1996 vzrástla o 10,5%, pri raste medzispotreby na hodnotu 504 332 mil. Sk (rast o 11,2%) a raste pridanej hodnoty na hodnotu 277 604 (nárast o 9,1%).

Vývoj hospodárstva v roku 1996 možno charakterizovať ako neuspokojivý s ohľadom na výrazný rast medzispotreby oproti zaznamenanému rastu hrubej produkcie a dosahovanému rastu pridanej hodnoty. Tento stav sa negatívne premietol vo vývoji výkonnosti, ale najmä efektívnosti hospodárstva Slovenskej republiky. Situáciu v 1. polroku možno charakterizovať relatívnym poklesom výkonnosti pri konštantnom náraste pridanej hodnoty. S ohľadom na vysoké hodnoty medzispotreby zaznamenané v roku 1996 a ich rast v 1. polroku 1997, klesá aj efektívnosť hospodárstva v 1. polroku 1997.

Stav hospodárstva v roku 1996 v jednotlivých krajoch a ich podiel na produkcii Slovenska možno zhodnotiť pomocou ukazovateľov hrubého obratu, medzispotreby a pridanej hodnoty. (Nasledujúce údaje zahrňujú podniky do 24 zamestnancov, s 25 a viac zamestnancami, fyzické osoby a v uvedených údajoch nie sú zahrnuté údaje za finančný sektor, štátnu správu a nepriame dane). Údaje zaznamenané v roku 1996 v hore uvedenom členení za jednotlivé kraje a ich podiel na SR sú uvedené v nasledujúcej tabuľke. Údaje sú spracované za predpokladu, že hospodárstvo bývalého okresu Rožňava je rozčlenené medzi Košický a Banskobystrický kraj v pomere 6:4, hospodárstvo bývalého okresu Spišská Nová Ves je rozčlenené medzi Košický a Prešovský kraj v pomere 1:1, hospodárstvo bývalého okresu Galanta je rozčlenené medzi Trnavský a Nitriansky kraj v pomere 6:4, bývalý okres Topoľčany je rozdelený medzi Trenčiansky a Nitriansky kraj v pomere 1:1 a hospodárstvo bývalého Senického okresu je rozčlenené medzi Trnavský, Trenčiansky a Bratislavský kraj v pomere 6:3:1.

Zložky tvoriace hrubý domáci produkt vytvorený za rok 1996 a 1. polrok 1997 vyjadrené v bežných cenách v rozpise na jednotlivé kraje

| Kraj<br>Podiel kraja na SR v % | Hrubá produkcia v mil. Sk | | Medzispotreba v mil. Sk | | Pridaná hodnota v mil. Sk | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 |
| Bratislavský | 427 477<br>29,0 | 249 559<br>31,9 | 268 663<br>28,3 | 158 619<br>31,5 | 158 814<br>30,2 | 90 940<br>32,8 |
| Trnavský | 125 373<br>8,5 | 66 018<br>8,4 | 76 994<br>8,1 | 40 053<br>8,0 | 48 378<br>9,2 | 25 965<br>9,4 |
| Trenčiansky | 134 136<br>9,1 | 72 633<br>9,3 | 86 398<br>9,1 | 45 899<br>9,1 | 47 739<br>9,1 | 26 736<br>9,6 |
| Nitriansky | 131 297<br>8,9 | 72 489<br>9,3 | 84 517<br>8,9 | 46 814<br>9,3 | 46 781<br>8,9 | 25 657<br>9,3 |
| Žilinský | 149 137<br>10,1 | 74 743<br>9,6 | 100 302<br>10,6 | 50 527<br>10,0 | 48 834<br>9,3 | 24 214<br>8,7 |
| Banskobystrický | 143 972<br>9,8 | 72 651<br>9,3 | 87 567<br>9,2 | 43 325<br>8,6 | 56 407<br>10,7 | 29 326<br>10,6 |
| Prešovský | 133 355<br>9,0 | 58 107<br>7,4 | 81 664<br>8,6 | 37 127<br>7,4 | 51 683<br>9,8 | 20 980<br>7,6 |
| Košický | 201 033<br>13,6 | 115 736<br>14,8 | 147 063<br>15,5 | 81 968<br>16,3 | 53 973<br>10,3 | 33 768<br>12,2 |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **SR spolu *** | **1 475 560** | **781 936** | **950 516** | **504 332** | **525 042** | **277 604** |

** malé odchýlky jednotlivých ukazovateľov sú spôsobené zaokrúhľovaním*

** údaje za 1. polrok 1997 sú predbežné so zahrnutím finančného sektora a podľa skutočného rozdelenia organizácií v rámci nového územnosprávneho členenia*

Z hľadiska výkonnosti hospodárstva dosiahnutej v 1. polroku 1997 možno kraje Slovenskej republiky rozdeliť na tri skupiny podľa dosahovanej hodnoty hrubej produkcie:

- kraje s vyššou ako priemernou výkonnosťou hospodárstva SR reprezentované Bratislavským a Košickým krajom
- kraje s o málo nižšou (cca 20%) ako priemernou výkonnosťou hospodárstva reprezentované Žilinským, Banskobystrickým, Trenčianskym a Nitrianskym krajom
- kraje s výrazne nižšou ako priemernou výkonnosťou hospodárstva reprezentované Trnavským a Prešovským krajom

Efektívnosť hospodárstva jednotlivých krajov možno vyjadriť vzájomným pomerom medzi hrubou produkciou, medzispotrebou a pridanou hodnotou. Údaje charakterizujúce efektívnosť hospodárstva v hore uvedenom členení vzájomných pomerov sú zahrnuté v nasledujúcej tabuľke.

Vývoj efektívnosti hospodárstva v jednotlivých krajoch SR v roku 1996 a 1. polroku 1997

| Kraj | Hrubá produkcia | | Medzispotreba | | Pridaná hodnota | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 | 1996 | 1. polrok 1997 |
| Bratislavský | 1 | 1 | 0,628 | 0,636 | 0,372 | 0,354 |
| Trnavský | 1 | 1 | 0,614 | 0,607 | 0,386 | 0,393 |
| Trenčiansky | 1 | 1 | 0,644 | 0,632 | 0,356 | 0,368 |
| Nitriansky | 1 | 1 | 0,644 | 0,646 | 0,356 | 0,354 |
| Žilinský | 1 | 1 | 0,673 | 0,676 | 0,327 | 0,324 |
| Banskobystrický | 1 | 1 | 0,608 | 0,596 | 0,392 | 0,404 |
| Prešovský | 1 | 1 | 0,612 | 0,639 | 0,388 | 0,361 |
| Košický | 1 | 1 | 0,732 | 0,708 | 0,268 | 0,292 |
| **Spolu** | **1** | **1** | **0,644** | **0,645** | **0,356** | **0,355** |

Efektívnosť hospodárstva jednotlivých krajov v 1. polroku 1997 možno zhodnotiť podľa ukazovateľa reprezentujúceho podiel pridanej hodnoty na 1 Sk vytvorenej hrubej produkcie. Z hľadiska dosahovanej efektívnosti hospodárstva možno jednotlivé kraje rozdeliť do nasledovných skupín:

- kraje s výrazne vyššou ako nadpriemernou efektívnosťou hospodárstva SR, kde možno zahrnúť Banskobystrický a Trnavský kraj
- kraje s nadpriemernou efektívnosťou hospodárstva reprezentované Trenčianskym a Prešovským krajom
- kraje s priemernou efektívnosťou hospodárstva, kde možno zahrnúť Bratislavský a Nitriansky kraj
- kraje s podpriemernou efektívnosťou hospodárstva, kde patria Žilinský a Košický kraj

Z analýzy vyplýva, že kraje Slovenskej republiky s ohľadom na faktory výkonnosti a efektívnosti hospodárstva môžeme rozdeliť do nasledovných skupín:

- kraje s vysokou výkonnosťou a priemernou efektívnosťou, kde možno zahrnúť Bratislavský kraj
- kraje s vysokou výkonnosťou a výrazne podpriemernou efektívnosťou, kde možno zahrnúť Košický kraj
- kraje s nižšou ako priemernou výkonnosťou a nadpriemernou efektívnosťou, kde patria Banskobystrický a Trenčiansky kraj
- kraje s nižšou ako priemernou výkonnosťou a priemernou efektívnosťou, kde možno zahrnúť Nitriansky kraj
- kraje s nižšou ako priemernou výkonnosťou a výrazne podpriemernou efektívnosťou, kde patrí Žilinský kraj
- kraje s výrazne podpriemernou výkonnosťou a nadpriemernou efektívnosťou, kde možno zaradiť Trnavský a Prešovský kraj

### *2.8.1.5 Analýza a zhodnotenie výkonnosti a efektívnosti hospodárstva v Trenčianskom kraji*

S ohľadom na absolútnu hodnotu vytvorenej hrubej produkcie v 1. polroku 1997 je Trenčiansky kraj na 5. mieste a v raste hrubej produkcie v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zastáva 2.

pozíciu medzi krajmi SR. Hrubá produkcia Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 predstavovala hodnotu 72 633 mil. Sk a v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 vykázala rast o 13,9%. Priemerná hrubá produkcia na jeden kraj predstavovala 97 742 mil. Sk a priemerný rast hrubej produkcie v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 za SR predstavoval 10,5%. Hrubá produkcia Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 je o 25,7% nižšia ako priemer tohto ukazovateľa prepočítaný na jeden kraj SR a jeho rast v období 1. polrok 1997 v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka bol o 4,1% nižší ako trend rastu hrubej produkcie za SR prepočítaný na jeden kraj. Podiel hrubého obratu Trenčianskeho kraja na hrubej produkcii za SR v 1. polroku 1997 predstavoval 9,3%.

V medzispotrebe zastáva Trenčiansky kraj 5. pozíciu medzi okresmi SR a čo sa týka jej nárastu v období 1. polrok 1997 v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 je na 4. mieste. Medzispotreba Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 vykázala hodnotu 45 899 mil. Sk a v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 narástla o 7,9%. Priemerná hodnota medzispotreby prepočítaná na jeden kraj SR v 1. polroku 1997 predstavovala 63 042 mil. Sk a priemer rastu medzispotreby za SR v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 11,2%. Medzispotreba v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 je o 27,2% nižšia ako priemer tohto ukazovateľa prepočítaného na jeden kraj SR a jej nárast v období 1. polroku 1997 v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 bol o 47,2% nižší ako rast medzispotreby za SR, prepočítanej na jeden kraj. Podiel medzispotreby Trenčianskeho kraja na medzispotrebe za SR predstavuje 9,1%.

V ukazovateli tvorby pridanej hodnoty bol Trenčiansky kraj na 4. pozícii v SR a čo sa týka jej nárastu za 1. polrok 1997 v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 zastával 1. priečku medzi krajmi SR. Pridaná hodnota vytvorená v Trenčianskom kraji v období 1. polroka 1997 predstavovala 26 734 mil. Sk a v porovnaní s rovnakým obdobím roku 1996 vzrástla o 26,0%. Priemer pridanej hodnoty za SR na jeden kraj predstavoval 34 701 mil. Sk a priemerný rast pridanej hodnoty v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 9,1%. Pridaná hodnota vytvorená v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 je o 23,0% nižšia ako priemer tohto ukazovateľa prepočítaného na jeden kraj SR a jej nárast v Trenčianskom kraji v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 bol o 91,1% vyšší ako rast pridanej hodnoty za SR prepočítanej na jeden kraj. Podiel pridanej hodnoty Trenčianskeho kraja na pridanej hodnote za SR predstavuje 9,6%.

Charakteristiku a efektívnosť Trenčianskeho kraja v porovnaní s údajmi za Slovensko možno zhodnotiť pomocou nasledujúcej analýzy. V 1. polroku 1997 možno statický stav hospodárstva Trenčianskeho kraja vyjadriť vzájomným pomerom medzi hrubou produkciou, medzispotrebou a pridanou hodnotou. Z 1 Sk vytvorenej hrubej produkcie v Trenčianskom kraji pripadalo 0,632 Sk na medzispotrebu a 0,368 Sk na pridanú hodnotu. Trenčiansky kraj vykazuje lepšie hodnoty ako priemerné hodnoty týchto ukazovateľov za SR, ktoré sa dosiahli v 1. polroku 1997 a možno ich charakterizovať tak, že na 1 Sk vytvorenej hrubej produkcie za SR pripadlo 0,645 Sk na medzispotrebu a 0,355 Sk na pridanú hodnotu. Pre porovnanie dynamiky vývoja hospodárstva v 1. polroku 1997 možno uviesť, že z 1 Sk vytvoreného hrubého obratu v Trenčianskom kraji pripadlo 0,379 Sk na medzispotrebu a 0,621 Sk na pridanú hodnotu. Trenčiansky kraj vykázal výrazne lepšie hodnoty ako priemerné hodnoty týchto ukazovateľov za SR, ktoré sa dosiahli v 1. polroku 1997, kde na 1 Sk vytvoreného hrubého obratu pripadlo 0,688 Sk na medzispotrebu a 0,312 Sk na pridanú hodnotu. Z porovnania údajov o pridanej hodnote vyplýva, že v sledovanom období sa výrazne zvýšila efektívnosť hospodárstva Trenčianskeho kraja a poklesla efektívnosť hospodárstva Slovenskej republiky ako celku.

V absolútnej hodnote hrubej produkcie zastáva Trenčiansky kraj 5. pozíciu a v dynamických charakteristikách jej vývoja za 1. polrok 1997 2. pozíciu v medzikrajovom porovnaní. V rámci porovnania absolútnych hodnôt medzispotreby zastával Trenčiansky kraj za 1. polrok 1997 5. pozíciu a v dynamických charakteristikách jej vývoja zastával Trenčiansky kraj 4. pozíciu v porovnaní s ostatnými krajmi. V absolútnych hodnotách pridanej hodnoty zastával Trenčiansky kraj za 1. polrok 1997 v medziokresnom porovnaní 4. pozíciu a v jej raste v 1. polroku 1997 zastával 1. pozíciu v medzikrajovom porovnaní.

Z analýzy vyplýva, že v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 rast hrubej produkcie Trenčianskeho kraja, oproti rastu hrubej produkcie prepočítanej na jeden kraj SR, bol o 3,4 bodu vyšší. Hodnota medzispotreby rástla o 3,3 bodu pomalšie ako hodnota medzispotreby prepočítaná na jeden kraj SR a rast pridanej hodnoty bol o 16,9 bodu vyšší ako rast pridanej hodnoty prepočítanej na jeden kraj SR. Zaznamenané hospodárske výsledky v absolútnej hodnote výkonnosti Trenčianskeho kraja zaostávajú za priemerom prepočítaným na jeden kraj SR a dynamické charakteristiky vývoja hrubej produkcie, medzispotreby a pridanej hodnoty dokumentujú výrazný nárast efektívnosti

hospodárstva kraja. Prakticky dve tretiny hodnoty rastu hrubej produkcie zaznamenanej v 1. polroku 1997 sa premietli do rastu vytvorenej pridanej hodnoty kraja (62,1%) a na medzispotrebu pripadol nárast o 37,9%. Zaznamenaný vývoj hospodárstva Trenčianskeho kraja v 1. polroku možno považovať za veľmi dobrý. Dosiahnutý vysoký rast pridanej hodnoty pri nižšom raste medzispotreby a o málo vyššom raste hrubej produkcie oproti rastu týchto ukazovateľov za SR prepočítaných na jeden kraj svedčí o dynamickom rozvoji výkonnosti a hospodárskej efektívnosti kraja reprezentovanej zmenou kvantitatívnych charakteristík vývoja hospodárstva kraja na zmeny kvalitatívne, čo je v zhode so stratégiou trvale udržateľného rozvoja spoločnosti. Uvedený trend hospodárskeho rozvoja kraja sa prejavil vo zvýšenej ziskovosti efektívnych podnikov, čo pri vhodnej stratégii udržania ziskov v kraji povedie priamo k rozvojovým impulzom hospodárstva ziskových podnikov a nepriamo, formou odvodu daní, do impulzov rozvoja kraja.

Z toho vyplýva, že Trenčiansky kraj patrí medzi kraje s nižšou ako priemernou výkonnosťou a nadpriemernou efektívnosťou hospodárstva v SR. Pri udržaní trendov rastu výkonnosti a efektívnosti hospodárstva v dlhšom časovom období možno očakávať zlepšenie postavenia kraja v medzikrajovom porovnaní.

### *2.8.1.6 Zhodnotenie stavu a predpoklady vývoja hospodárstva v Trenčianskom kraji a jeho okresoch*

Stav hospodárstva v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 a jeho podiel na produkcii hospodárstva v Slovenskej republike možno zhodnotiť pomocou ukazovateľov produkcie v členení poľnohospodárstvo, priemysel a stavebníctvo. (Nasledujúce údaje zahrňujú podniky do 19 zamestnancov, s 20 a viac zamestnancami, fyzické osoby a v uvedených údajoch nie sú zahrnuté údaje za finančný sektor, štátnu správu a nepriame dane). Údaje v hore uvedenom členení za Trenčiansky kraj a jeho podiel na SR sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Produkcia v poľnohospodárstve, priemysle a stavebníctve v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 vyjadrená v bežných cenách.

| Kraj | Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov v mil. Sk | Výroba tovaru v priemysle v mil. Sk | Objem stavebnej produkcie v mil. Sk |
|---|---|---|---|
| Trenčiansky kraj | 1 334 | 30 121 | 2 513 |
| Podiel kraja na SR v% | 10,3 | 10,9 | 8,1 |

V tržbách za poľnohospodársku produkciu zastáva Trenčiansky kraj v medzikrajovom porovnaní v 1. polroku 1997 4. pozíciu a dosahovanú úroveň tržieb v poľnohospodárstve v hodnote 1 334 mil. Sk možno z hľadiska podmienok kraja považovať za uspokojivú. Podiel kraja na produkcii poľnohospodárstva SR predstavuje 10,3% a možno ho považovať za významný.

Vo výrobe tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 zastával Trenčiansky kraj 3. pozíciu v medzikrajovom porovnaní. Výroba tovaru v priemysle predstavovala v 1. polroku 1997 hodnotu 30 121 mil. Sk a oproti rovnakému obdobiu minulého roka vzrástla o 0,6%. Priemerný nárast tohto ukazovateľa v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 za Slovenskú republiku predstavoval 3,5%. Absolútne hodnoty výroby tovaru v priemysle možno považovať za uspokojivé a dosahované dynamické charakteristiky jej vývoja sú nižšie o 2,9 bodu ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v hospodárstve SR a prepočítané na jeden kraj SR. V porovnaní dynamických charakteristík vývoja výroby tovaru v priemysle medzi krajmi SR je potrebné poznamenať, že v troch krajoch vývoj tohto ukazovateľa predstavoval zníženie. V súčasnosti dosahovaný vývoj dynamiky výroby tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja možno považovať za primeraný a v dlhšom časovom období bude potrebné sledovať vývoj tohto ukazovateľa s ohľadom na to, že priemysel sa podstatnou časťou podieľa na výkonnosti hospodárstva Trenčianskeho kraja. Podiel kraja vo výrobe tovaru v priemysle SR predstavuje 10,9%.

Objem stavebnej produkcie Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 predstavoval 2 513 mil. Sk a oproti rovnakému obdobiu minulého roka vzrástol o 7,7%. Rast tohto ukazovateľa za SR predstavoval 8,8% a podiel Trenčianskeho kraja na stavebnej produkcii za SR predstavoval 8,1%. Z dosahovaných výsledkov vyplýva, že najmä v absolútnych hodnotách objemu stavebnej produkcie má Trenčiansky kraj rezervy.

Z hľadiska absolútnej hodnoty výkonnosti hospodárstva možno jednotlivé okresy Trenčianskeho kraja rozdeliť do nasledovných skupín:

- okresy výrazne prevyšujúce výkonnosťou hospodárstva priemerné hodnoty výkonnosti hospodárstva kraja prepočítané na jeden okres, kde možno zaradiť okresy Prievidza, Púchov a Trenčín
- okresy s vyššou ako priemernou výkonnosťou hospodárstva, kde možno zahrnúť okres Nové Mesto nad Váhom
- okresy s nižšou ako priemernou výkonnosťou hospodárstva, medzi ktoré možno zahrnúť okresy Ilava a Považská Bystrica
- okresy s výrazne nižšou ako priemernou výkonnosťou hospodárstva, medzi ktoré patria okresy Myjava, Bánovce nad Bebravou a Partizánske

Stav hospodárstva Trenčianskeho kraja a jeho okresov, slabé a silné stránky ich sektorov, možno charakterizovať pomocou prehľadu o produkcii a službách. Údaje o produkcii a službách za 1. polrok 1997 v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov a Trenčín v členení výroba tovaru v priemysle, objem stavebnej produkcie, preprava tovaru cestnou dopravou, maloobchodný predaj a tržby a ostatné trhové služby sú zhrnuté v nasledujúcej tabuľke. (Nasledujúce údaje zahrňujú podniky na území kraja a okresov s 20 a viac zamestnancami).

Prehľad o produkcii a službách v Trenčianskom kraji a jeho okresoch za 1. polrok 1997

| Okres | Výroba tovaru v priemysle v mil. Sk | Objem stavebnej produkcie v mil. Sk | Preprava tovaru cestnou dopravou v tis. ton | Maloobchodný predaj v mil. Sk | Tržby a ostatné trhové služby v mil. Sk |
|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 1 266 | 142 | 17 962 | 387 | 49 |
| Ilava | 2 097 | 141 | 661 636 | 687 | 213 |
| Myjava | 1 286 | 31 | - | 468 | 59 |
| Nové Mesto nad Váhom | 3 120 | 139 | 33 705 | 636 | 225 |
| Partizánske | 991 | 116 | 3 673 | 996 | 91 |
| Považská Bystrica | 1 634 | 464 | 98 258 | 1 621 | 121 |
| Prievidza | 5 810 | 876 | 295 208 | 2 119 | 314 |
| Púchov | 4 887 | 98 | 20 225 | 542 | 168 |
| Trenčín | 4 137 | 506 | 1 330 135 | 2 725 | 830 |
| **Trenčiansky kraj spolu** | **25 228** | **2 513** | **2 460 802** | **10 181** | **2 070** |
| SR spolu | 236 345 | 30 943 | 11 339 820 | 135 393 | 44 953 |

Výroba tovaru v priemysle za 1. polrok 1997 predstavovala v Trenčianskom kraji 25 228 mil. Sk a jej podiel na výrobe tovaru v SR predstavoval 10,7%. Priemerná hodnota výroby tovaru v priemysle prepočítaná na jeden okres Trenčianskeho kraja predstavovala 2 803 mil. Sk. Z medziokresného porovnania v rámci Trenčianskeho kraja vyplýva, že okresy Prievidza, Púchov, Trenčín a Nové Mesto nad Váhom dosahujú nadpriemerné hodnoty v tomto ukazovateli. Nižšie ako priemerné hodnoty vo výrobe tovaru sú dosahované v okresoch Ilava a Považská Bystrica. V absolútnych hodnotách tohto ukazovateľa výrazne zaostávali okresy Bánovce nad Bebravou, Myjava a Partizánske. V týchto okresoch by bolo potrebné prijať opatrenia na podporu výkonnosti priemyslu.

Objem stavebnej produkcie v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 predstavoval 2 513 mil. Sk a jej podiel na úhrnnej stavebnej produkcii za SR predstavoval hodnotu 8,1%. Priemerná hodnota objemu stavebnej produkcie prepočítaná na jeden okres v 1. štvrťroku 1997 predstavovala hodnotu 279 mil. Sk. Nadpriemerné hodnoty v tomto ukazovateli boli dosiahnuté v 1. polroku 1997 v okresoch Prievidza, Trenčín a Považská Bystrica. Neuspokojivé výsledky v tomto ukazovateli boli dosiahnuté vo všetkých ostatných okresoch Trenčianskeho kraja. Z tohto dôvodu je potrebné preskúmať príčiny zaostávania týchto okresov a prijať opatrenia na zvrátenie neuspokojivého vývoja v objeme stavebnej produkcie v zaostávajúcich okresoch Trenčianskeho kraja.

Preprava tovaru cestnou dopravou v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 predstavovala 2 461 tis. ton a jej podiel na preprave tovaru cestnou dopravou v SR predstavuje 21,7%. Nadpriemerné hodnoty v tomto ukazovateli boli dosiahnuté v okresoch Trenčín, Ilava a Prievidza. V ostatných okresoch Trenčianskeho kraja boli dosiahnuté v tomto ukazovateli menej uspokojivé výsledky. Dosahované výsledky v preprave tovaru cestnou dopravou v 1. polroku 1997 v Trenčianskom kraji ako celku môžeme považovať za veľmi dobré a podieľajúce sa svojím príspevkom na výkonnosti hospodárstva kraja.

Maloobchodný predaj v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 predstavoval 10 181 mil. Sk a jeho podiel na maloobchodnom predaji za SR predstavoval 7,5%. V porovnaní s ostatnými krajmi zaznamenal Trenčiansky kraj v 1. polroku 1997 v maloobchodnom predaji neuspokojivé výsledky

a v absolútnych hodnotách tohto ukazovateľa je posledným krajom v Slovenskej republike. Z medziokresného porovnania v rámci Trenčianskeho kraja vyplýva, že lepšie ako priemerné hodnoty prepočítané na jeden okres kraja boli dosiahnuté v okresoch Trenčín, Prievidza a Považská Bystrica. V ostatných okresoch možno dosiahnuté výsledky v tomto ukazovateli považovať za neuspokojivé. Bolo by potrebné hlbšie analyzovať príčiny vo vývoji tohto ukazovateľa a prijať opatrenia na podporu maloobchodného predaja v Trenčianskom kraji.

Objem tržieb a ostatných trhových služieb v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 predstavoval 2 077 mil. Sk a ich podiel na tržbách a ostatných trhových službách zaznamenaných v tom istom období v SR predstavoval 4,6%. Trenčiansky kraj dosahoval v 1. polroku 1997 v tomto ukazovateli výrazne neuspokojivé výsledky a v medzikrajovom porovnaní zastával poslednú priečku v SR. Lepšie ako priemerné hodnoty v tomto ukazovateli prepočítané na jeden okres Trenčianskeho kraja boli dosiahnuté v okresoch Nové Mesto nad Váhom a Ilava. V ostatných okresoch boli dosiahnuté neuspokojivé výsledky v tržbách a ostatných trhových službách. Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že je potrebné prijať opatrenia orientované na nárast tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji.

#### 2.8.1.6.1 Stav transformácie vlastníckych vzťahov v hospodárstve Trenčianskeho kraja

Ku koncu 1. polroka 1997 pôsobilo v SR 50 297 organizácií zameraných na tvorbu ziskov. V Trenčianskom kraji pôsobilo 4 929 organizácií zameraných na tvorbu ziskov a ich podiel na SR predstavoval 9,8%. Z nich v prevažujúcom súkromnom vlastníctve pôsobilo 4 770, čo predstavuje 96,8% a vo verejnom vlastníctve 159. Z celkového počtu 4 770 organizácií v prevažujúcom súkromnom vlastníctve, so zahrnutím družstevného vlastníctva, bolo 547 organizácii (11,5%) v medzinárodnom spoluvlastníctve a 372 organizácií (7,8%) vo výlučnom zahraničnom vlastníctve. V počte registrovaných organizácií patrí Trenčiansky kraj v medzikrajovom porovnaní na 6. miesto v Slovenskej republike. Počet registrovaných fyzických osôb v Trenčianskom kraji ku koncu 1. polroka 1997 predstavoval 24 938 a ich podiel na SR predstavoval 9,5%. V počte registrovaných fyzických osôb patrí Trenčiansky kraj v medzikrajovom porovnaní na posledné miesto v SR.

Z analýzy vyplýva, že v počte registrovaných organizácií, ale najmä registrovaných fyzických osôb má Trenčiansky kraj značné rezervy v porovnaní s ostatnými krajmi SR.

#### 2.8.1.6.2 Vývoj zamestnanosti a priemernej mesačnej mzdy v Trenčianskom kraji a jeho okresoch

Zamestnanosť v SR vyjadrená ako priemerný evidenčný počet pracovníkov vo fyzických osobách v organizáciách s 20 a viac pracovníkmi v 1. polroku 1997 predstavovala 1447588 pracovníkov. Údaje o vývoji zamestnanosti a priemernej mesačnej mzde v Trenčianskom kraji a jeho okresoch sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Vývoj zamestnanosti a priemernej mesačnej mzdy v Trenčianskom kraji a jeho okresoch

| Okres | Zamestnanosť počet osôb | Priemerná mesačná mzda v Sk. |
|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 9 024 | 7 164 |
| Ilava | 15 289 | 8 136 |
| Myjava | 7 970 | 7 789 |
| Nové Mesto nad Váhom | 14 168 | 8 056 |
| Partizánske | 13 055 | 6 783 |
| Považská Bystrica | 12 578 | 7 492 |
| Prievidza | 34 418 | 8 578 |
| Púchov | 15 527 | 8 796 |
| Trenčín | 33 978 | 7 809 |
| **Trenčiansky kraj** | **156 005** | **7 982** |
| Spolu za SR | 1 447 588 | 8 769 |

Podiel zamestnanosti Trenčianskeho kraja na zamestnanosti v SR v 1. polroku 1997 v podnikoch s 20 a viac pracovníkmi predstavoval 10,8%. Zamestnanosť vyjadrená ako evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách predstavovala v Trenčianskom kraji 156 005 osôb. Priemerná mesačná mzda vykázaná v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1997 predstavovala 7 982 Sk a je o 787 Sk (9,0%) nižšia ako zaznamenaná priemerná mesačná mzda dosahovaná v 1. polroku 1997 v SR. Vyššie ako priemerné mzdy prepočítané na jeden okres kraja boli dosiahnuté

v okresoch Púchov, Prievidza, Ilava a Nové Mesto nad Váhom a najnižšie mzdy sú dosahované v okrese Partizánske.

Evidovaná nezamestnanosť v SR, podľa údajov úradu práce, predstavovala v 1. polroku 1997 v SR hodnotu 319 921 nezamestnaných a oproti 1. štvrťroku 1997 poklesla o 1,1%. Vyplatený objem príspevkov v nezamestnanosti v SR za 1. polrok 1997 predstavoval 2 105 mil. Sk a miera nezamestnanosti v SR k 30. 6. 1997 dosiahla hodnotu 12,3%.

### *2.8.1.7 Návrh hlavných smerov rozvoja hospodárstva Trenčianskeho kraja*

Navrhovaný rozvoj hospodárstva Trenčianskeho kraja vychádza z analýzy a predpokladov rozvoja hospodárstva SR a Trenčianskeho kraja v uplynulom období a z predpokladov daných rozvojom hospodárstva v širšom európskom regióne. Rozvoj hospodárstva v SR a Trenčianskom kraji s ohľadom na jeho charakter vychádza z predpokladov pôsobenia voľných trhových síl a súčasnej medzinárodnej politickej situácie ako aj danej štruktúry hospodárstva Trenčianskeho kraja a možnosti jeho uplatnenia sa v medzikrajovej a medzinárodnej delbe práce.

Navrhovaný rozvoj hospodárstva Trenčianskeho kraja sa zakladá na raste absolútnych hodnôt jeho výkonnosti a udržaní, respektíve raste absolútnych hodnôt jeho efektívnosti. Tento základný cieľ rozvoja hospodárstva je možné dosiahnuť pri udržaní rastu vývoja hrubej produkcie zaznamenanej v 1. polroku 1997 a dosahovaného podielu pridanej hodnoty, respektíve medzispotreby na hrubej produkcii v 1. polroku 1997 v dlhšom časovom období. V hospodárstve Trenčianskeho kraja boli v 1. polroku 1997 dosiahnuté vyššie rastové charakteristiky výkonnosti a efektívnosti hospodárstva ako v hospodárstve Slovenskej republiky pri prepočte na jeden kraj. Tieto pozitívne trendy rastu bude potrebné udržať v dlhšom časovom období.

Navrhovaný rozvoj hospodárstva je potrebné založiť na čerpaní jeho vnútorných rezerv a na procese zmeny jeho štruktúry. Z hľadiska sektorálnej štruktúry hospodárstva je potrebné využiť vnútorné rezervy priemyslu, reprezentované najmä nižšou výkonnosťou priemyslu v zaostávajúcich okresoch Trenčianskeho kraja. Ďalej je možné využiť pomerne veľké rezervy kraja v sektore stavebníctva. Zvýšenie jeho výkonnosti a podielu na hospodárstve kraja by sa pozitívne premietlo do rastu výkonnosti a efektívnosti hospodárstva Trenčianskeho kraja. V preprave tovaru cestnou dopravou dosahuje Trenčiansky kraj výborné výsledky a podiel tohto sektoru prispieva k hospodárskej výkonnosti a efektívnosti kraja. V sektore poľnohospodárstva sú v kraji dosahované pomerne dobré výsledky s ohľadom na pôdno-klimatické podmienky. Najväčšou rezervou hospodárstva je maloobchodný predaj a tržby a ostatné trhové služby, ktoré sú v kraji na veľmi nízkej úrovni. Budúci rozvoj hospodárstva Trenčianskeho kraja je potrebné popri čerpaní jeho vnútorných zdrojov zamerať na zmenu štruktúry hospodárstva posunom z primárnych výrobných činností do terciálnej sféry reprezentovanej obchodom a službami. Zo skúseností v ostatných krajoch Slovenska vyplýva, že rast terciálnej sféry je charakteristický rastom počtu organizácií zameraných na tvorbu ziskov a rastom zamestnanosti medzi živnostníkmi a zamestnancami. V týchto ukazovateľoch má Trenčiansky kraj v porovnaní s ostatnými krajmi SR výrazné rezervy. Zvýšenie podielu terciálnej sféry na hospodárstve Trenčianskeho kraja sa premietne do rastu jeho výkonnosti a efektívnosti.

Záverom možno konštatovať, že navrhované smery rozvoja hospodárstva Trenčianskeho kraja, zamerané na čerpanie vnútorných rezerv zaostávajúcich sektorov a najmä na zmenu jeho štruktúry, sa v budúcnosti premietnu do rastu výkonnosti a efektívnosti hospodárstva kraja ako celku, ktorý bude sprevádzaný rozvojom zamestnanosti a hospodárskych aktivít v kraji najmä v oblasti obchodu a služieb a pomalším rastom aktivít ostatných sektorov hospodárstva. Navrhované hlavné smery rozvoja hospodárstva kraja by bolo potrebné hlbšie rozpracovať do stratégie a politiky rozvoja hospodárstva Trenčianskeho kraja, čo však nie je úlohou ÚPN VÚC.

### *2.8.1.8 Návrh opatrení vyplývajúcich z analýzy a zhodnotenia hospodárskych podmienok a návrhu rozvoja hospodárstva Trenčianskeho kraja*

1. Vypracovať štúdiu rozvoja hospodárstva kraja, ktorá by slúžila ako podklad pre spracovanie zodpovedajúcej hospodárskej politiky rozvoja kraja a jeho okresov a analyzovala by stav a vývoj hospodárstva a reagovala aj na úroveň čerpania vnútorných zdrojov tvorby hrubého obratu a jeho sektorové a odvetvové napĺňanie. Vypracovaná štúdia odhalí rezervy v

jednotlivých sektoroch a odvetviach hospodárstva a prijatá hospodárska politika okresu zabezpečí, pomocou primeraných nástrojov, ďalší rast výkonnosti a efektívnosti hospodárstva kraja.

2. Sledovať vývoj absolútnych hodnôt a dynamických charakteristík vývoja výkonnosti a efektívnosti hospodárstva Trenčianskeho kraja a na základe ich vývoja prijímať opatrenia zamerané na usmerňovanie a dosiahnutie dynamického nárastu výkonnosti a efektívnosti hospodárstva Trenčianskeho kraja.
3. S cieľom zabezpečenia a vytvorenia harmonického a teritoriálne vyváženého rozvoja hospodárstva prijať opatrenia na podporu a na ďalšie zlepšenie postavenia zaostávajúcich sektorov hospodárstva a zaostávajúcich okresov Trenčianskeho kraja.
4. Na základe navrhovaných smerov rozvoja hospodárstva vytvoriť podmienky pre zmenu štruktúry hospodárstva v Trenčianskom kraji, podporením rozvoja zaostávajúcej terciálnej sféry, ktorá sa premietne do rastu výkonnosti a efektívnosti hospodárstva kraja a bude sprevádzaná rastom zamestnanosti a rastom počtu malých a stredných organizácií zameraných na tvorbu ziskov a nárastom počtu podnikateľov a fyzických osôb a vytvorením nových pracovných príležitostí pre nich a ich zamestnancov.

## 2.8.2 Priemyselná výroba a stavebníctvo

### *2.8.2.1 Vývoj priemyslu Trenčianskeho kraja*

**1. Analýza a zhodnotenie hospodárskych výsledkov priemyselných podnikov v Slovenskej republike**

Do skupiny priemyslu boli zahrnuté podniky na ťažbu nerastných surovín, podniky spracovateľského priemyslu a podniky na výrobu a rozvod elektriny, plynu a vody. (Všetky tabuľkové údaje uvedené v nasledujúcom texte sú čerpané zo štatistických správ o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR publikovaných ŠÚ SR).

Výroba tovaru v priemysle v SR v roku 1994 v bežných cenách predstavovala 413,3 mld. Sk a v porovnaní s rokom 1993 vzrástla o 12,3%. Výroba tovaru v priemysle v roku 1995 predstavovala 497,2 mld. Sk a oproti roku 1994 vzrástla o 16,9%. Podiel výroby podnikov v prevažujúcom súkromnom vlastníctve na celkovej výrobe podnikov v priemysle v roku 1995 predstavoval 321,4 mld. Sk (64,4%) a oproti roku 1994 vzrástol o 4,2%. Výroba tovaru v priemysle v roku 1996 predstavovala 531 798 mil. Sk a oproti roku 1995 vzrástla, v bežných cenách, o 7,0% a v stálych cenách o 2,5%. Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že v roku 1996 prichádza k spomaleniu trendu rastu výroby tovaru v priemysle. V 1. polroku 1997 vzrástla výroba tovaru v priemysle oproti rovnakému obdobiu roku 1996 v bežných cenách o 3,5%, čo svedčí o ďalšom spomalení trendu rastu tohto ukazovateľa.

Na konci roka 1995 pracovalo v priemysle SR celkom 621,1 tis. pracovníkov, vyjadrených ako priemerný evidenčný počet pracovníkov a ich počet vzrástol oproti koncu roka 1994 o 4,1%. Na konci roka 1996 pracovalo v priemysle Slovenska celkom 621,3 tis. pracovníkov vyjadrených ako priemerný evidenčný počet pracovníkov a ich počet sa oproti koncu roka 1995 prakticky nezmenil (rast o 200 pracovníkov). V 1. polroku 1997 pracovalo v priemysle spolu 611,1 tis. pracovníkov a ich počet sa oproti rovnakému obdobiu roku 1996 znížil o 1,5%. Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že v 1. polroku 1997 prišlo k zníženiu počtu pracovníkov v priemysle. Niektoré vybrané ukazovatele charakterizujúce veľkostnú štruktúru priemyselných podnikov v SR sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Veľkostná štruktúra priemyselných podnikov v roku 1996

| Veľkostná skupina podnikov podľa počtu pracovníkov | Priemyselná produkcia | | | Priemerný počet pracovníkov | | | Priemerná mesačná mzda | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Index 96/95 | Štruktúra | | Index 96/95 | Štruktúra | | 1996 v Sk | Index reálnej mzdy v % |
| | | 1996 v % | Zmena oproti roku 1995 | | 1996 v % | Zmena oproti roku 1995 | | |
| do 10 | 135,3 | 1,9 | 0,5 | 147,0 | 1,9 | 0,6 | - | - |
| 11 - 24 | 91,4 | 2,9 | - 0,4 | 94,6 | 3,6 | - 0,2 | - | - |
| 25 - 99 | 124,0 | 5,7 | 1,0 | 115,9 | 7,3 | 1,0 | 8 127 | 115,2 |
| 100 - 499 | 105,5 | 19,1 | 0,5 | 101,8 | 23,2 | 0,4 | 7 841 | 113,7 |

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 500 a viac | 100,2 | 59,5 | -1,4 | 96,1 | 52,0 | - 2,1 | 8 978 | 115,2 |
| Živnostníci odhad | 100,3 | 10,8 | 0,0 | 102,8 | 12,0 | 0,3 | - | - |
| SR spolu | 102,5 | 100 | 0,0 | 100,0 | 100 | 0,0 | 8 583 | 114,6 |

Z veľkostnej štruktúry podnikov vyplýva, že najdynamickejšie sa rozvíjali priemyselné podniky do 10 pracovníkov a ich podiel na produkcii Slovenska predstavoval 1,9% a oproti roku 1995 sa zvýšil o 0,5 bodu a potom priemyselné podniky od 25 – 99 pracovníkov, ich podiel na produkcii priemyslu Slovenska v roku 1996 predstavoval 5,7% a oproti roku 1995 vzrástol o 1,0 bodu. K poklesu priemyselnej produkcie v roku 1996 prišlo v podnikoch s 11 – 24 pracovníkmi (pokles o 0,4 bodu) a ich podiel na produkcii priemyslu Slovenska predstavoval 2,9% a znížil sa o 0,4 bodu.

Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že priemyselná produkcia relatívne najviac narástla v podnikoch do 10 pracovníkov a v podnikoch od 25 – 99 pracovníkov a v porovnaní rokov 1996/1995 bola prakticky konštantná v podnikoch nad 500 zamestnancov.

Priemerný evidenčný počet pracovníkov vzrástol v období rokov 1996/1995 v podnikoch do 10 pracovníkov o 47,0% a v podnikoch s 25 – 99 pracovníkmi o 15,9%. K najväčšiemu poklesu počtu pracovníkov v období rokov 1996/1995 prišlo v organizáciách od 11 – 24 pracovníkov, kde pokles predstavoval 5,4% pracovníkov a v organizáciách nad 500 pracovníkov, kde pokles predstavoval 3,9%. Najdynamickejšie rástli platy v organizáciách s 500 a viac pracovníkmi, kde nárast platov predstavoval 15,2% a v podnikoch od 25 – 99 pracovníkov, kde zaznamenaný nárast platov predstavoval 15,2%.

Od roku 1997 prišlo k zmene v štatistických triedach rozdelenia veľkosti podnikov a údaje za 1. polrok 1997 nie sú porovnateľné s údajmi publikovanými v predchádzajúcom období. V 1. polroku 1997 bol zaznamenaný nárast priemyselnej produkcie v podnikoch do 10 pracovníkov o 12,1% a v podnikoch s 20 – 49 pracovníkmi a v podnikoch s 50 - 249 pracovníkmi zhodne o 8,9% a priemerný evidenčný počet pracovníkov vzrástol najviac v skupine s 20 – 49 pracovníkmi (nárast o 9,0%) a najväčší pokles pracovníkov bol zaznamenaný v skupine podnikov od 10 – 19 pracovníkov pokles o 11,2% a v skupine podnikov s 250 a viac pracovníkmi, kde pokles priemerného evidenčného počtu pracovníkov predstavoval 4,1%.

V organizáciách priemyslu s 25 a viac pracovníkmi v roku 1995 pracovalo v SR
521 211 pracovníkov a v porovnaní s rokom 1994 sa ich počet zvýšil o 0,2%. Z tohto množstva pracovníkov v priemysle pripadalo na ťažbu nerastných surovín 20 434 pracovníkov (3,9%) a ich počet sa oproti roku 1994 znížil o 4,3%, na spotrebiteľský priemysel 457 077 pracovníkov (87,7%) a ich počet oproti roku 1994 vzrástol o 1,2% a na výrobu a rozvod elektriny, plynu a vody pripadlo 43 698 pracovníkov (8,4%) a ich počet oproti roku 1994 poklesol o 2,0%.

V organizáciách priemyslu s 25 a viac pracovníkmi v SR v roku 1996 pracovalo 513 988 pracovníkov a ich počet sa oproti roku 1995 znížil o 3,2% pri raste počtu pracovníkov v odvetví ťažby nerastných surovín o 1,6% na hodnotu 21 228 pracovníkov, pri poklese počtu pracovníkov spracovateľského priemyslu o 3,8% na hodnotu 448 502 pracovníkov a raste počtu pracovníkov v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody na hodnotu 44 258 pracovníkov (nárast o 1,0%).

V roku 1997 prišlo k zmene v štatistických triedach rozdelenia veľkosti podnikov a priemysel sa hodnotí v skupine podnikov s 20 a viac pracovníkmi. V 1. polroku 1997 v organizáciách priemyslu s 20 a viac pracovníkmi pracovalo 487 456 pracovníkov a ich počet sa oproti 1. polroku 1996 znížil o 3,2%, pri raste počtu pracovníkov v priemysle ťažby nerastných surovín o 0,9%, pri poklese počtu pracovníkov v spracovateľskom priemysle o 4,4% a raste počtu pracovníkov v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody o 1,5%.

Z analýzy vyplýva, že v období rokov 1995 – 1. polrok 1997 narástol počet pracovníkov v odvetví ťažby nerastných surovín a v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody a klesal podiel pracovníkov v spracovateľskom priemysle. Celkovo počet pracovníkov zamestnaných v priemysle v uvedenom období vykazoval systematický pokles.

Porovnanie vývoja priemerného počtu pracovníkov v ziskových a stratových organizáciách priemyslu v rokoch 1995 a 1994 je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Vývoj priemerného počtu pracovníkov v ziskových a stratových podnikoch jednotlivých odvetví priemyslu v rokoch 1994 a 1995

| **Odvetvia priemyslu** | **Priemerný počet pracovníkov** | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **1995** | | **1994** | | **Rozdiel 1995 – 1994** | |
| | **ziskové** | **stratové** | **ziskové** | **stratové** | **ziskové** | **stratové** |

| | podniky | podniky | podniky | podniky | podniky | podniky |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Ťažba nerastných surovín | 15 009 | 5 425 | 5 813 | 5 493 | - 804 | - 68 |
| Spracovateľský priemysel | 275 432 | 181 645 | 272 220 | 179 341 | + 3 212 | + 2 304 |
| Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody | 41 422 | 2 276 | 40 822 | 3 739 | + 600 | - 1 463 |

Porovnanie výsledkov hospodárenia v ziskových a stratových organizáciách v členení priemysel ťažby nerastných surovín, spracovateľský priemysel a priemysel zameraný na výrobu a rozvod elektriny, plynu a vody v období 1995 – 1. polrok 1997 je uvedený v nasledujúcich tabuľkách. V rokoch 1995 – 1996 v organizáciách s 25 a viac pracovníkmi a v 1. polroku 1997 v organizáciách s 20 a viac pracovníkmi.

Porovnanie výsledkov hospodárenia ziskových a stratových podnikov v odvetví ťažby nerastných surovín v rokoch 1995 až 1. polrok 1997

| Obdobie | Ťažba nerastných surovín | Počet podnikov | Zisk v mil. Sk | Priemerný počet pracovníkov |
|---|---|---|---|---|
| rok 1995 | ziskové podniky | 18 | 1 246 | 15 009 |
| | stratové podniky | 14 | - 141 | 5 425 |
| | spolu | 32 | 1 105 | 20 434 |
| rok 1996 | ziskové podniky | 15 | 1 179 | - |
| | stratové podniky | 18 | - 419 | - |
| | spolu | 33 | 760 | 21 228 |
| 1.polrok 1997 | ziskové podniky | 26 | 948 | - |
| | stratové podniky | 12 | - 505 | - |
| | spolu | 38 | 443 | 21 324 |

Porovnanie výsledkov hospodárenia ziskových a stratových podnikov v odvetví spracovateľského priemyslu v rokoch 1995 až 1. polrok 1997

| Obdobie | Spracovateľský priemysel | Počet podnikov | Zisk v mil. Sk | Priemerný počet pracovníkov |
|---|---|---|---|---|
| rok 1995 | ziskové podniky | 740 | 22 904 | 275 432 |
| | stratové podniky | 896 | - 14 877 | 181 645 |
| | spolu | 1 636 | 8 027 | 457 077 |
| rok 1996 | ziskové podniky | 871 | 26 175 | - |
| | stratové podniky | 1 050 | - 26 501 | - |
| | spolu | 1 921 | - 326 | 448 502 |
| 1. polrok 1997 | ziskové podniky | 1 196 | 15 148 | - |
| | stratové podniky | 752 | - 9 934 | - |
| | spolu | 1 948 | 5 214 | 431 411 |

Porovnanie výsledkov hospodárenia ziskových a stratových podnikov v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody v rokoch 1995 až 1. polrok 1997

| Obdobie | Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody | Počet podnikov | Zisk v mil. Sk | Priemerný počet pracovníkov |
|---|---|---|---|---|
| rok 1995 | ziskové podniky | 22 | 23 913 | 41 422 |
| | stratové podniky | 11 | - 37 | 2 276 |
| | spolu | 33 | 23 876 | 43 698 |
| rok 1996 | ziskové podniky | 24 | 20 608 | - |
| | stratové podniky | 15 | - 969 | - |
| | spolu | 39 | 19 639 | 44 258 |
| 1.polrok 1997 | ziskové podniky | 22 | 8 382 | - |
| | stratové podniky | 18 | - 703 | - |
| | spolu | 40 | 7 679 | 44 721 |

Z porovnania priemerného počtu pracovníkov v ziskových a stratových organizáciách priemyslu a vývoja ziskov a strát v týchto organizáciách vyplýva, že v odvetví ťažby nerastných surovín v roku 1995, napriek nárastu ziskov v ziskových organizáciách na 1 246 mil. Sk, čo je rast oproti roku 1994 o 30,2%, sa v nich znížil počet pracovníkov o 804 (pokles o 5,1%), zatiaľ čo v stratových organizáciách oproti roku 1994 poklesli straty na 141 mil. Sk (pokles o 3,7%), pri znížení počtu pracovníkov o 68 (pokles o 1,2%). V odvetví ťažobného priemyslu bol v roku 1995 zaznamenaný pomerne výrazný pokles počtu pracovníkov ziskových organizácií napriek zvýšeným výnosom a ziskom dosahovaným v týchto organizáciách. Za neuspokojivý vývoj v tomto odvetví možno považovať najmä malý pokles zamestnanosti v stratových organizáciách ťažobného priemyslu. V roku 1996 poklesli zisky ziskových organizácií v tomto odvetví o 5,4% a vzrástli straty stratových organizácií o 297,2%. Výsledkom tohto nepriaznivého vývoja v roku 1996 bol zaznamenaný pokles

sumáru ziskov a strát na hodnotu 760 mil. Sk a oproti roku 1995 poklesol o 35,5%. Vývoj priemyslu v odvetví ťažby nerastných surovín v roku 1996 možno považovať za výrazne neuspokojivý. V tomto roku v odvetví ťažby nerastných surovín bol zaznamenaný pokles ziskov ako celku, ale aj pokles ziskov ziskových organizácií. V 1. polroku 1997 prišlo k zmenám v rozdelení štatistických tried a hodnotili sa podniky s počtom 20 a viac pracovníkov. Zaznamenaný nepriaznivý vývoj z roku 1996 v odvetví ťažby nerastných surovín sa čiastočne zmenil v 1. polroku 1997, keď zisky ziskových organizácií predstavovali 948 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástli o 50,5% a straty stratových organizácií v tom istom období vzrástli o 136,0%. Napriek čiastočnému zlepšeniu ziskovosti tohto odvetvia, čo možno považovať za pozitívny trend, prišlo aj k negatívnemu javu reprezentovanému roztváraním nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami tohto odvetvia.

V odvetví spracovateľského priemyslu vzrástli v roku 1995 zisky ziskových organizácií na 22 904 mil. Sk pri raste počtu pracovníkov o 3 212 (rast o 1,2%), zatiaľ čo v stratových organizáciách dosiahli straty 14 877 mil. Sk a oproti roku 1994 poklesli o 9,8% a vzrástol počet pracovníkov stratových organizácií spracovateľského priemyslu na 181 645 (rast o 2 304 pracovníkov, nárast o 1,6%). Uvedený vývoj rastu počtu zamestnancov stratových organizácií spracovateľského priemyslu možno považovať za výrazne neuspokojivý. V roku 1996 prišlo k nepriaznivému vývoju v odvetví spracovateľského priemyslu reprezentovanému výrazným nárastom strát stratových organizácií (nárast oproti roku 1995 o 78,1%) pri poklese ziskov ziskových organizácií o 14,3%. Uvedená situácia sa premietla v tom, že spracovateľský priemysel ako celok vykázal v roku 1996 stratu v hodnote 326 mil. Sk, čo možno považovať za výrazne neuspokojivý jav vtedajšieho vývoja. V roku 1997 prišlo k zmenám v rozdelení štatistických tried podnikov a organizácie sa začali hodnotiť v triede podnikov s 20 a viac pracovníkmi. Nepriaznivá situácia v dôchodkovej situácii podnikov v spracovateľskom priemysle zaznamenaná v roku 1996 sa v 1. polroku 1997 čiastočne zlepšila tým, že neprišlo k ďalšiemu roztváraniu nožníc medzi ziskovými a stratovými podnikmi, keď zisky ziskových podnikov vzrástli o 5,8% a straty stratových podnikov vzrástli o 4,6%, čo sa prejavilo rastom sumárnych ziskov v spracovateľskom priemysle v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 o 7,7%.

V odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody bol v roku 1995 zaznamenaný nárast zisku ziskových organizácií na hodnotu 23 913 mil. Sk, rast oproti roku 1994 predstavoval 2,0% pri raste počtu zamestnancov ziskových organizácií v roku 1995 na 41 422 o 600 pracovníkov, čo predstavuje rast oproti roku 1994 v tomto ukazovateli o 1,5%, zatiaľ čo straty v stratových organizáciách poklesli na 37 mil. Sk (o 33,7%), pri poklese pracovníkov v roku 1995 na 2 276 a oproti roku 1994 tento pokles predstavoval zníženie o 1 463 pracovníkov (pokles o 39,1%). Vývoj ziskovosti a zamestnanosti v tomto odvetví v roku 1995 možno považovať za uspokojivý. V roku 1996 prišlo k poklesu ziskov ziskových organizácií v tomto odvetví priemyslu o 13,8% a rastu strát stratových organizácií v tomto odvetví 25,2 – násobne a straty stratových organizácií dosiahli hodnotu 969 mil. Sk. V 1. polroku 1997 prišlo k ďalšiemu poklesu ziskov ziskových organizácií v tomto odvetví o 28,2% a nárastu strát stratových organizácií o 73,2%. Výsledkom tohto stavu je celkový pokles ziskov vo výrobe a rozvode elektriny, plynu a vody na hodnotu 7 679 mil. Sk, čo predstavuje pokles oproti 1. polroku 1996 o 31,9%. Uvedený vývoj v tomto odvetví zaznamenaný v roku 1996 možno považovať za neuspokojivý a tento vývoj pokračoval aj v 1. polroku 1997.

Z hodnotenia všetkých troch odvetví vyplýva, že v roku 1996 prišlo k roztváraniu nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami v priemysle a tento trend pokračoval v zmiernenej forme aj v 1. polroku 1997. Na konci roka 1997 možno očakávať v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka, menší nárast ziskov odvetvia ťažby nerastných surovín ako celku, čiastočné zlepšenie dôchodkovej situácie ziskových podnikov spracovateľského priemyslu a rast strát stratových organizácií v tomto odvetví a zhoršenie dôchodkovej situácie podnikov na výrobu a rozvod elektriny, plynu a vody. Uvedený stav si vyžaduje hlbšiu analýzu príčin vývoja dôchodkovosti a výkonnosti priemyslu v rokoch 1996 a v 1. polroku 1997 a je potrebné po vykonaní analýzy prijať systém opatrení, ktoré by boli zapracované do celkovej stratégie rozvoja priemyslu v Slovenskej republike.

Výsledky hospodárenia priemyselných podnikov s 25 a viac zamestnancami dosiahnuté v roku 1995 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke. V roku 1995 predstavovali výnosy priemyslu 581 117 mil. Sk, z nich výnosy ťažby nerastných surovín predstavovali 12 177 mil. Sk (podiel na výnosoch priemyslu 2,1%), výnosy spracovateľského priemyslu predstavovali 454 306 mil. Sk (podiel na výnosoch priemyslu 78,2%) a výnosy výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody predstavovali 114 634 mil. Sk (podiel na výnosoch priemyslu 19,7%). Nárast výnosov v priemysle v období rok 1995/rok 1994 predstavoval 15,0% a bol prakticky dosiahnutý rastom výnosov v spracovateľskom

priemysle (rast o 19,6%) pri zvýšených výnosoch v ťažbe (rast o 3,0%) a pri vyrovnaných výnosoch vo výrobe a rozvode elektriny, plynu a vody, ktoré zaznamenali rast o 0,9%. V porovnaní rok 1995/rok 1994 sa pri raste výnosov priemyslu o 15,0% a raste pridanej hodnoty o 15,5% zvýšil zisk o 42,4%. Na základe hore uvedených výsledkov možno vývoj v priemysle Slovenskej republiky v roku 1995 považovať za výrazne pozitívny.

Hospodárske výsledky nefinančných organizácií priemyslu s 25 a viac pracovníkmi za rok 1996 a s 20 a viac pracovníkmi v 1. polroku 1997

| Odvetvie priemyslu | Počet stratových a ziskových podnikov | | Straty a zisky podnikov v mil. Sk | | Sumár strát a ziskov v mil. Sk | | Výnosy v mil. Sk | | Pridaná hodnota v mil. Sk | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1996 | 1. a 2. Q 1997 | 1996 | 1. a 2. Q 1997 | 1996 | 1. a 2. Q 1997 | 1996 | 1. a 2. Q 1997 | 1996 | 1. a 2. Q 1997 |
| Ťažba nerastných surovín | 18<br>15 | 12<br>26 | - 419<br>1 179 | 505<br>948 | 760 | 443 | 13 712 | 6 675 | 6 011 | 3 131 |
| Spracovateľský priemysel spolu | 1 050<br>871 | 752<br>1 196 | - 26 501<br>26 171 | - 9 934<br>15 148 | - 326 | 5 214 | 496 435 | 260 093 | 103 839 | 56 564 |
| Výroba potravín nápojov a spracovanie tabaku | 172<br>132 | 120<br>214 | - 2 826<br>4 918 | - 1 300<br>2 461 | 2 092 | 1 161 | 84 623 | 42 184 | 14 889 | 7 141 |
| Textilná a odevná výroba | 96<br>86 | 93<br>111 | - 1 015<br>647 | - 540<br>341 | - 368 | - 199 | 19 080 | 8 785 | 6 211 | 3 129 |
| Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov | 38<br>29 | 31<br>48 | - 931<br>176 | - 686<br>144 | - 760 | - 541 | 7 513 | 3 305 | 1 774 | 752 |
| Spracovanie dreva a výrobkov z dreva | 53<br>41 | 55<br>72 | - 765<br>363 | - 303<br>232 | - 403 | - 71 | 8 224 | 4 553 | 2 038 | 1 106 |
| Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo, tlač | 54<br>51 | 37<br>79 | - 1 302<br>3 672 | - 596<br>1 631 | 867 | 1 035 | 31 698 | 17 057 | 7 874 | 4 858 |
| Výroba koksu rafinovaných ropných produktov, jadrových palív, chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien | 25<br>21 | 19<br>32 | - 1 282<br>5 220 | - 276<br>3 532 | 3 938 | 3 256 | 83 888 | 47 125 | 15 628 | 8 593 |
| Výroba výrobkov z gumy a plastov | 31<br>28 | 19<br>50 | - 311<br>1 235 | - 109<br>591 | 924 | 482 | 23 065 | 11 707 | 4 761 | 2 312 |
| Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov | 63<br>41 | 42<br>82 | - 2 512<br>1 486 | - 635<br>962 | - 1 026 | 327 | 22 822 | 11 115 | 6 514 | 3 435 |
| Výroba kovov a kovových výrobkov | 131<br>116 | 99<br>190 | - 2 724<br>3 062 | - 1 228<br>1 352 | 338 | 124 | 84 365 | 46 003 | 17 682 | 9 050 |
| Výroba strojov a zariadení | 122<br>84 | 102<br>125 | - 7 428<br>2 101 | - 894<br>1 063 | - 5 327 | - 919 | 45 777 | 22 543 | 9 605 | 5 953 |
| Výroba elektrických a optických zariadení | 66<br>62 | 63<br>85 | - 2 313<br>1 968 | - 243<br>527 | - 365 | 106 | 28 609 | 17 475 | 6 865 | 3 825 |
| Výroba dopravných prostriedkov | 30<br>23 | 21<br>31 | - 2 437<br>1 865 | - 703<br>8 382 | - 572 | 169 | 44 041 | 22 112 | 7 198 | 3 652 |
| Výroba inde neklasifikovaná | 169<br>157 | 53<br>77 | - 649<br>965 | | 316 | 284 | 12 730 | 6 127 | 2 800 | 1 659 |
| Výroba, rozvod elektriny plynu a vody | 15<br>24 | 18<br>22 | - 969<br>20 608 | | 19 639 | | 127 030 | 71 290 | 37 636 | 18 278 |
| Priemysel spolu 1996 | 1 083<br>910 | | - 27 889<br>47 962 | | 20 073 | | 637 177 | | 147 486 | |
| Priemysel spolu 1. polrok 1997 | | 752<br>1 196 | | - 9 934<br>15 148 | | 7 679 | | 338 058 | | 77 973 |

Pre porovnanie rok 1995

| | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Priemysel spolu 1995 | 921<br>780 | | -15055<br>48 063 | | 33 017 | | 581<br>117 | | 148<br>194 | |

Z porovnania výsledkov dôchodkovosti jednotlivých druhov priemyslu v období rokov 1996/1995 vyplýva, že v roku 1996 prišlo k poklesu celkovej ziskovosti v priemysle ťažby nerastných surovín o 35,5%. V spracovateľskom priemysle v roku 1996 výrazne narástli straty stratových podnikov, ktoré v absolútnej hodnote prevýšili zisky ziskových podnikov. Zisky ziskových podnikov vzrástli v roku 1996 o 56,8% a straty stratových podnikov v tom istom období vzrástli o 78,1%. Vývoj v podnikoch na výrobu a rozvod elektriny, plynu a vody možno v roku 1996 charakterizovať poklesom celkových ziskov o 17,7%.

Z hospodárskych výsledkov priemyselných podnikov vyplýva, že v roku 1995 poklesli straty stratových organizácií s 25 a viac pracovníkmi na hodnotu 15 055 mil. Sk a oproti roku 1994 bol zaznamenaný pokles ich strát o 12,1%. Zaznamenaný pokles strát možno považovať za dobrý trend vývoja svedčiaci o ďalšej etape v dynamizácii vývoja zlepšovania hospodárskych výsledkov priemyselných podnikov v roku 1995. V roku 1996 sa dôchodková situácia podnikov výrazne zhoršila, keď sa v priemysle ako celku prejavil pokles ziskovosti v absolútnej hodnote o 39,2%, pri raste výnosov priemyselných podnikov o 9,7% a poklese pridanej hodnoty o 0,5%. Hore uvedený pokles ziskovosti priemyslu bol spôsobený faktorom rastu strát stratových podnikov, ktorý vykázal nárast o 85,2% a faktorom poklesu ziskov ziskových organizácií priemyslu o 0,2%. Tento nepriaznivý stav je ešte zvýraznený aj poklesom globálnej efektívnosti hospodárenia podnikov, ktoré možno dokladovať rastom výnosov pri poklese vytvorenej pridanej hodnoty. Nepriaznivá situácia bola zaznamenaná najmä v odvetví spracovateľského priemyslu, kde v roku 1995 bol vykázaný sumárny zisk v hodnote 8 027 mil. Sk a v roku 1996 strata v hodnote – 326 mil. Sk (čo predstavuje zhoršenie o 8,5 mld.). Nepriaznivá situácia vo vývoji dôchodkovosti podnikov v roku 1996 sa negatívne premietla aj v príjmovej položke štátneho rozpočtu formou relatívne malého zníženia príjmov štátneho rozpočtu aj cestou reálnych odvodov ziskových priemyselných podnikov v položke daň z príjmu právnických osôb (zníženie v období rokov 1996/1995 predstavovalo 0,2%), ale najmä potenciálne, keď pri zaznamenanom raste výnosov mohol primerane vzrásť počet ziskových organizácií a ich zisky (ako tomu bolo v roku 1995), čo by sa premietlo v raste ziskov ziskových organizácií a pri odvodoch potenciálnym nárastom príjmov štátneho rozpočtu. Nepriaznivý faktor roztvárania nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami zaznamenaný v roku 1996 sa touto formou premieta popri neuspokojivom vývoji hospodárstva na podnikovej úrovni aj potenciálnym znížením štátneho rozpočtu na makroúrovni. Stav v dôchodkovej situácii podnikov v odvetví priemyslu v roku 1996 možno považovať za výrazne neuspokojivý.

S výnimkou výroby inde neklasifikovanej rástli v roku 1996 straty stratových organizácií vo všetkých odvetviach spracovateľského priemyslu. Najväčší nárast strát bol dosiahnutý v stratových podnikoch výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, kde straty vzrástli násobkom 25,2, ďalej v stratových podnikoch odvetvia výroby dopravných prostriedkov násobkom 6,0, v stratových podnikoch chemického priemyslu a priemyslu spracovania ropy, výroby koksu a jadrových palív násobkom 4,1, vo výrobe ostatných nekovových materiálov násobkom 3,3, v ťažbe nerastných surovín násobkom 2,9 a pod.

Najvýraznejší pokles ziskov ziskových podnikov v roku 1996 bol zaznamenaný v odvetví výroby celulózy, papiera a vydavateľstve a tlači, kde sa dosiahol pokles ziskov o 41,9%, vo výrobe koksu, rafinovaných ropných produktov, jadrových palív a chemikálií bol zaznamenaný pokles o 17,5%, čo bolo spôsobené najmä plánovanými odstávkami výrobných zariadení. Najväčší nárast ziskov bol zaznamenaný v ziskových organizáciách na výrobu strojov a zariadení o 154,1%, v odvetví spracovania dreva a výrobkov z dreva o 101,7% a vo výrobe elektrických a optických zariadení o 101,2%.

Na základe výsledkov hospodárenia v roku 1996 medzi podniky s najvyšším investičným potenciálom patria podniky energetiky Slovenský plynárenský priemysel, Slovenské elektrárne, Západoslovenské energetické závody, Východoslovenské energetické závody. V odvetví hutníctva a strojárstva VSŽ, Tatravagónka, Chirana Prema, Drôtovňa. V chemickom a farmaceutickom priemysle Slovnaft, Slovakofarma, Matador, Duslo, Chemlon, Novácke chemické závody, Skloplast, Biotika, Plastika, Chemolak. V potravinárskom a tabakovom priemysle Slovak International Tabak, Palma-Tumys, Juhocukor, St. Nikolaus, Trnavský cukrovar. V drevospracujúcom a papierenskom priemysle SCP Ružomberok, JCP Štúrovo, Bučina a niektoré podniky polygrafického a sklárskeho priemyslu - Neografia, Slovenská Grafia, Grafobal, Skloobal, LR Crystal.

V roku 1997 prišlo k zmenám v štatistických triedach rozdelenia veľkosti podnikov a údaje za 1. polrok 1997 sú hodnotené v organizáciách s 20 a viac pracovníkmi. V 1. polroku 1997 bol zaznamenaný nárast výnosov priemyslu na hodnotu 338 058 mil. Sk a výnosy vzrástli oproti rovnakému obdobiu minulého roka o 9,6%, pri raste pridanej hodnoty na hodnotu 77 973 mil. Sk (nárast o 0,9%), poklesli zisky na hodnotu 13 336 mil. Sk (pokles o 19,3%). Hore uvedené výsledky dokazujú, že nepriaznivý vývoj v priemysle zaznamenaný v roku 1996 v zmiernenej forme pokračuje aj v 1. polroku 1997, keď rast ziskov ziskových organizácií predstavoval hodnotu 4,6% a zaznamenaný rast strát v stratových organizáciách predstavoval 5,8%. Trend vývoja priemyslu v 1. polroku 1997 sa neprejavil zvyšovaním nárastu roztvárania nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami, čo možno považovať za pozitívny trend vývoja. Na základe vývoja priemyslu v 1. polroku 1997 možno predpokladať, že po zhodnotení roka 1997 budú dosiahnuté blízke výsledky v

hodnotách ukazovateľov dosiahnutých v roku 1996 a celkový vývoj priemyslu v roku 1997 bude možno hodnotiť ako neuspokojivý s pozitívnym charakterom zastavenia ďalšieho nárastu v roztváraní nožníc medzi ziskovými a stratovými organizáciami.

V 1. polroku 1997 poklesli straty v stratových organizáciách v odvetví výroby strojov a zariadení o 49,6%, v odvetví výroby ostatných nekovových materiálov o 9,0%. V ostatných odvetviach priemyslu bol zaznamenaný nárast strát stratových organizácií a v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 10,1% a v tom istom období poklesli zisky ziskových organizácií o 8,1%, čo možno považovať za neuspokojivý vývoj v priemysle.

Výrazný pokles ziskov bol v 1. polroku 1997 zaznamenaný v ziskových podnikoch v odvetví výroby kovov a kovových výrobkov, kde pokles ziskov predstavoval 38,1%, v odvetví výroby a rozvodu elektriny plynu a vody, kde pokles ziskov predstavoval 28,1%, v odvetví výroby výrobkov z gumy a plastov pokles ziskov predstavoval 14,6%, vo výrobe potravín, nápojov a tabaku, kde pokles predstavoval 10,7%, vo výrobe dopravných prostriedkov pokles ziskov predstavoval 8,1% a v textilnej a odevnej výrobe, kde pokles ziskov predstavoval 7,3% a podobne.

Z analýzy priemyslu vyplýva, že v odvetvovej štruktúre priemyslu majú najvyšší podiel odvetvia s vysokou surovinovou a energetickou náročnosťou výroby a s nižším podielom pridanej hodnoty. V spracovateľskej výrobe dominujú odvetvia výroby kovov a kovových výrobkov, výroba potravín, nápojov a spracovania tabaku a rafinérska a petrochemická výroba, výroba vlákien a chemická výroba.

Proces reštrukturalizácie hospodárstva stagnuje, respektívne sa pohybuje nežiaducim smerom, nárastom významnosti a produkcie odvetví s vysokou energetickou a surovinovou náročnosťou a nižším podielom pridanej hodnoty po spracovaní, čo nie je v zhode s cieľmi hospodárskej politiky SR. V porovnaní štruktúry vývozu a štruktúry priemyselnej produkcie sa táto skutočnosť ešte zvýrazňuje.

Z analýzy vyplýva, že v priemyselných organizáciách je potrebné riešiť otázky stratových podnikov a ich primeraného počtu, aplikáciou zákona o bankrotoch trvalo neefektívnych podnikov, pri zohľadnení sociálnej únosnosti týchto bankrotov. Ďalej je potrebné riešiť zastavenie nárastu strát priemyselných podnikov, prijatím aktívnej politiky podporujúcej rozvoj priemyslu na základe vypracovanej vhodnej priemyselnej politiky štátu.

### *2.8.2.2 Analýza a zhodnotenie stavu priemyslu v jednotlivých krajoch SR a predpoklady jeho vývoja*

Výroba tovaru v priemysle v podnikoch s 25 a viac pracovníkmi, vrátane odhadu za živnostníkov v roku 1996 predstavovala 531 798 mil. Sk a oproti roku 1995 vzrástla o 2,5%. Výroba tovaru v organizáciách priemyslu vrátane odhadu za živnostníkov v 1. polroku 1997 predstavovala v bežných cenách 30 121 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástla o 3,5%. Stav priemyslu v jednotlivých krajoch Slovenska možno zhodnotiť pomocou ukazovateľa výroby tovaru v priemysle. (Nasledujúce údaje zahrňujú podniky s 25 a viac pracovníkmi vrátane odhadu za živnostníkov).
Údaje v nasledujúcej tabuľke sú za rok 1995 a 1996 zostavené na základe štatistických správ o vývoji základných makroekonomických ukazovateľov a spracované za predpokladu, že hospodárstvo bývalého okresu Rožňava je rozčlenené medzi Košický a Banskobystrický kraj v pomere 6:4, hospodárstvo bývalého okresu Spišská Nová Ves je rozčlenené medzi Košický a Prešovský kraj v pomere 1:1, hospodárstvo bývalého okresu Galanta je rozčlenené medzi Trnavský a Nitriansky kraj v pomere 6:4, bývalý okres Topoľčany je rozdelený medzi Trenčiansky a Nitriansky kraj v pomere 1:1 a hospodárstvo bývalého Senického okresu je rozčlenené medzi Trnavský, Trenčiansky a Bratislavský kraj v pomere 6:3:1. Údaje za 1. polrok 1997 sú prevzaté priamo zo štatistiky v členení podľa sídla priemyselných organizácií v jednotlivých krajoch.

Porovnanie vývoja výroby tovaru v priemysle za roky 1995, 1996 a 1. polrok 1997 v jednotlivých krajoch pri ich vyjadrení v bežných cenách

| Kraj | Výroba tovaru v priemysle v mil. Sk<br>%porovnanie SR spolu | | | Rast výroby tovaru v období 1996/1995 | Rast výroby tovaru v období 1. polrok 1997/1. polrok1996 |
|---|---|---|---|---|---|
| Podiel na SR | 1995 | 1996 | 1. polrok 1997 | Vyjadrený v % | Vyjadrený v % |
| Banskobystrický | 49 001<br>9,5 | 55 006<br>10,3 | 28 481<br>10,3 | 12,3 | - 2,2 |
| Bratislavský | 128 695 | 137 008 | 75 142 | 6,5 | 6,0 |

| Kraj | Výroba tovaru v priemysle v mil. Sk %porovnanie SR spolu | | | Rast výroby tovaru v období 1996/1995 | Rast výroby tovaru v období 1. polrok 1997/1. polrok1996 |
|---|---|---|---|---|---|
| Podiel na SR | 1995 | 1996 | 1. polrok 1997 | Vyjadrený v % | Vyjadrený v % |
| | 24,8 | 25,8 | 27,1 | | |
| Košický | 88 940<br>17,2 | 78 232<br>14,7 | 44 183<br>16,0 | - 12,0 | 9,6 |
| Nitriansky | 47 192<br>9,1 | 48 910<br>9,2 | 24 749<br>8,9 | 3,6 | - 0,8 |
| Trenčiansky | 56 598<br>10,9 | 59 649<br>11,6 | 30 121<br>10,9 | 5,4 | 0,6 |
| Trnavský | 45 415<br>8,8 | 47 425<br>8,9 | 23 440<br>8,5 | 4,4 | 7,3 |
| Prešovský | 47 856<br>9,2 | 46 913<br>8,8 | 21 170<br>7,6 | - 2,0 | - 1,7 |
| Žilinský | 54 946<br>10,6 | 58 657<br>11,0 | 29 832<br>10,8 | 6,8 | 0,7 |
| SR spolu [x)] | 518 643 | 531 800 | 277 177 | 2,5 | 3,5 |

[x)] *drobné odchýlky sú spôsobené chybami pri zaokrúhľovaní*

Z celkového porovnania jednotlivých krajov vyplýva, že z hľadiska absolútnych hodnôt výkonnosti priemyslu v roku 1996 a v 1. polroku 1997 ich možno rozdeliť na tri skupiny:

- kraje s nadpriemerným výkonom priemyslu,
- kraje s nižším ako priemerným výkonom priemyslu,
- kraje s výrazne podpriemerným výkonom priemyslu.

Do prvej skupiny krajov s nadpriemernou výkonnosťou priemyslu patria dva kraje: Bratislavský a Košický. Čo sa týka absolútnej hodnoty výroby tovaru v priemysle oba kraje v sledovanom období výrazne prevýšili priemernú hodnotu tohto ukazovateľa dosahovanú v priemysle SR a prepočítanú na jeden kraj. Bratislavský kraj dosiahol v roku 1996 tretiu najvyššiu dynamiku rastu výroby tovaru v priemysle a zaznamenal 2,5 - krát vyššiu dynamiku rastu tohto ukazovateľa v porovnaní s hodnotou dynamiky rastu výroby tovaru dosahovanou v rovnakom období v priemysle Slovenskej republiky a prepočítanou na jeden kraj. V 1. polroku 1997 zaznamenal Bratislavský kraj zhodne 3. pozíciu v dynamike rastu tohto ukazovateľa v medziokresnom porovnaní. Košický kraj dosiahol v období roku 1996 výrazný pokles výroby tovaru v priemysle. Dynamika poklesu tohto ukazovateľa je 5 - krát vyššia ako rast tohto ukazovateľa dosahovaného v hospodárstve SR. Na základe výsledkov podrobnejšej analýzy príčin vývoja tohto ukazovateľa v Košickom kraji v roku 1996 je potrebné prijať opatrenia na zvrátenie tohto nepriaznivého stavu. V 1. polroku 1997 sa vývoj tohto ukazovateľa v Košickom kraji zmenil a kraj zastával v dynamike rastu tohto ukazovateľa 1. pozíciu v medzikrajovom porovnaní a jeho rast v sledovanom období bol skoro 3- krát vyšší ako priemerný rast tohto ukazovateľa prepočítaný na jeden kraj v SR.

V druhej skupine krajov s nižšou ako priemernou výkonnosťou sú začlenené tri kraje: Trenčiansky, Žilinský a Banskobystrický, ktoré dosiahli v priebehu roka 1996 aj v 1. polroku 1997 absolútne hodnoty výroby tovaru v priemysle o niečo nižšie ako priemerné hodnoty rastu výroby tovaru v priemysle prepočítané na jeden kraj. V dynamike rastu výroby tovaru v priemysle dosahoval Trenčiansky kraj v roku 1996 4. pozíciu. Dynamika rastu tohto ukazovateľa v porovnaní s vývojom tohto ukazovateľa v SR prepočítaným na jeden kraj bola 2 - krát vyššia. V 1. polroku 1997 sa dynamika rastu tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji spomalila a kraj zastával vo vývoji tohto ukazovateľa 5. pozíciu a jeho hodnota je nižšia ako priemerná hodnota tohto ukazovateľa dosiahnutá v priemysle a prepočítaná na jeden kraj. Pozitívny vývoj bol dosiahnutý aj v dynamike rastu výroby tovaru v priemysle v priebehu roka 1996 v Žilinskom kraji, kde tento ukazovateľ dosiahol 2. najvyšší rast, ktorý bol skoro 3 - krát vyšší ako vývoj v tomto ukazovateli dosahovaný v priemysle SR. V 1. polroku sa tento rast v Žilinskom kraji spomalil a je 5-krát nižší ako rast tohto ukazovateľa dosahovaný v priemysle SR prepočítaný na jeden kraj. Najlepšie výsledky s ohľadom na dynamiku rastu výroby tovaru v roku 1996 dosiahol Banskobystrický kraj, ktorý v tomto ukazovateli dosiahol 5 - krát vyššiu dynamiku rastu v porovnaní s dynamikou rastu výroby tovaru v priemysle SR. V 1. polroku 1997 sa pozitívny vývoj tohto ukazovateľa zaznamenaný v roku 1996 zvrátil a Banskobystrický kraj dosahoval najhoršie výsledky reprezentované najvyšším poklesom tohto ukazovateľa medzi krajmi SR.

Tretia skupina obsahuje tri kraje: Nitriansky, Trnavský a Prešovský kraj a ich hospodárska výkonnosť výrazne zaostáva za ostatnými krajmi Slovenska, najmä v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle zaznamenaných v roku 1996 a v 1. polroku 1997. S výnimkou

Trnavského kraja, ktorý zaznamenal výrazný nárast vo vývoji tohto ukazovateľa v 1. polroku 1997 (v raste tohto ukazovateľa zastával 2. pozíciu v medzikrajovom porovnaní), ostatné kraje vykázali pokles v 1. polroku 1997 vo vývoji tohto ukazovateľa. Bolo by potrebné analyzovať príčiny tohto stavu a prijať opatrenia na zvýšenie absolútnych hodnôt, ale aj dynamických charakteristík rastu výroby tovaru v priemysle v zaostávajúcich krajoch.

Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že v priebehu roku 1996 a v 1. polroku 1997 sa naďalej roztvárali nožnice medzi priemyselne výkonnými a výrazne zaostávajúcimi krajmi SR a ich rozdelenie sa zvýrazňovalo a prehlbovalo. Pri udržaní tohto trendu vývoja v nasledujúcom období možno očakávať ďalšie prehlbovanie tohto stavu, ktorý sa v strednodobom horizonte môže negatívne prejaviť stagnáciou hospodárskeho a sociálneho rozvoja v zaostávajúcich krajoch s výraznými dopadmi premietajúcimi sa v tvorbe a ochrane životného prostredia (napríklad v nevyváženosti využívania územia SR) a negatívami v oblasti sociálnej (v úrovni zamestnanosti a nezamestnanosti) a v oblasti demografickej (zvýšeným tlakom na odchod aktívneho obyvateľstva zo zaostávajúcich krajov) a podobne.

### *2.8.2.3 Analýza a zhodnotenie výkonnosti priemyslu v Trenčianskom kraji*

S ohľadom na absolútnu hodnotu výroby tovaru v priemysle v roku 1996 je Trenčiansky kraj na 3. mieste a v raste výroby tovaru priemyslu v období rok 1996/rok 1995 zastáva kraj 4. pozíciu v medzikrajovom porovnaní. Výroba tovaru priemyslu Trenčianskeho kraja v roku 1996 predstavovala 59 469 mil. Sk a v porovnaní s rokom 1995 jej hodnota vzrástla o 5,4%. Priemerná hodnota výroby tovaru priemyslu prepočítaná na jeden kraj SR v roku 1996 predstavoval 66 475 mil. Sk a v porovnaní s rokom 1995 vykazovala nárast o 5,4%. Výroba tovaru Trenčianskeho kraja v roku 1996 je o 10,3% nižšia ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v tom istom období v priemysle SR prepočítané na jeden kraj. Nárast výroby tovaru v priemysle v Trenčianskom kraji v období rokov 1996/1995 bol o 2,9 bodu vyšší ako priemerný rast hodnoty výroby tovaru dosahovaný v tom istom období a prepočítaný na jeden kraj SR. Podiel výroby tovaru priemyslu Trenčianskeho kraja na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko v roku 1996 predstavoval 11,6% a oproti roku 1995 vykázal nárast o 0,7 bodu.

Z analýzy vyplýva, že absolútna hodnota výroby tovaru priemyslu Trenčianskeho kraja v roku 1996 predstavovala 59 649 mil. Sk a oproti absolútnej hodnote výroby tovaru prepočítanej na jeden kraj je o 10,3% nižšia. Zaznamenaná dynamika rastu výroby tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja v roku 1996 bola o 2,9 bodu vyššia ako priemerné hodnoty rastu výroby tovaru priemyslu zaznamenané v tom istom období a prepočítané na jeden kraj SR.

Na základe dosahovaných výsledkov v roku 1996 vo výrobe tovaru v priemysle si Trenčiansky kraj udržal svoju 3. pozíciu v absolútnych hodnotách tohto ukazovateľa v medzikrajovom porovnaní aj v 1. polroku 1997. V dynamických charakteristikách vývoja tohto ukazovateľa prišlo v 1. polroku 1997 k spomaleniu jeho rastu, čo sa prejavilo poklesom Trenčianskeho kraja na 5. pozíciu v dynamických charakteristikách vývoja tohto ukazovateľa v medzikrajovom porovnaní. Výroba tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavovala 30 121 mil. Sk a oproti porovnateľnému obdobiu predchádzajúceho roka vzrástla o 0,8%. Výroba tovaru v priemysle SR v 1. polroku 1997 prepočítaná na jeden okres predstavovala 34 647 mil. Sk a oproti porovnateľnému obdobiu predchádzajúceho roka vzrástla o 3,5%. Výroba tovaru v priemysle v 1. polroku 1997, v Trenčianskom kraji je o 13,1% nižšia ako priemerná hodnota tohto ukazovateľa v SR prepočítaná na jeden kraj. Zaznamenaná dynamika rastu výroby tovaru v priemysle v Trenčianskom kraji je 6-krát nižšia ako priemerná hodnota tohto ukazovateľa zaznamenaná v priemysle SR prepočítaná na jeden kraj. Podiel výroby tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja na výrobe tovaru v priemysle zaznamenanom v 1. polroku 1997 v Slovenskej republike predstavoval 10,9% a oproti roku 1996 poklesol o 0,7 bodu.

Z hľadiska zaznamenaného vývoja priemyslu možno Trenčiansky kraj v sledovanom období hodnotiť, v ukazovateli absolútnych hodnôt výroby tovaru v priemysle, ako kraj o niečo nižšou ako priemernou absolútnou výkonnosťou priemyslu a zároveň s vyššou ako priemernou dynamikou rastu tohto ukazovateľa v roku 1996 v Slovenskej republike. V 1. polroku 1997 sa rast priemyselnej produkcie Trenčianskeho kraja výrazne spomalil a poklesol pod úroveň priemerného rastu výkonnosti priemyslu zaznamenaného v SR a prepočítaného na jeden kraj. Zaznamenaný stav v dynamických charakteristikách vývoja tohto ukazovateľa v 1. polroku 1997 v Trenčianskom kraji možno považovať za neuspokojivý. Tento stav sa premietol do zníženia podielu kraja vo výrobe tovaru v priemysle, na výrobe tovaru v priemysle Slovenskej republiky v 1. polroku 1997 (pokles v podiele predstavoval 0,7 bodu). Vývoj výroby tovaru v priemysle v Trenčianskom kraji

možno považovať za dobrý a pri udržaní trendu jeho rastu nad úrovňou priemerného rastu prepočítaného na jeden kraj (ako tomu bolo v roku 1996) v dlhšom časovom období možno očakávať rast jeho výkonnosti sprevádzaný zvýšeným rozvojom následných hospodárskych aktivít v kraji. S ohľadom na vývoj tohto ukazovateľa v 1. polroku 1997, ktorý bol neuspokojivý, je potrebné sledovať jeho vývoj v dlhšom časovom období a v prípade jeho zníženého rastu hlboko pod úroveň priemerného rastu tohto ukazovateľa (ako tomu bolo v 1. polroku 1997), respektíve v prípade jeho záporných hodnôt, bude potrebné prijať opatrenia na zvrátenie tohto vývoja, ktorý by sa mohol v dlhšom časovom období negatívne premietnuť do spomaleného rozvoja priemyslu respektíve jeho stagnácie, prípadne až do poklesu jeho výkonnosti. Záverom možno konštatovať, že Trenčiansky kraj má všetky predpoklady a dobrú východiskovú pozíciu pre primeraný rast výkonnosti a efektívnosti priemyslu, ale napriek pomerne dobrým výsledkom zaznamenaným v uplynulom období má dostatočné rezervy pre vyšší rast výkonnosti aj hospodárskej efektívnosti priemyslu.

### *2.8.2.4 Analýza a zhodnotenie priemyslu v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja*

Trenčiansky kraj tvorený okresmi Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov a Trenčín je územím s rôznorodou a nevyrovnanou koncentráciou priemyselných podnikov.

Vzájomné porovnanie ukazovateľov výroby tovaru v priemysle v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja v organizáciách s 20 a viac pracovníkmi je zhrnuté v nasledujúcej tabuľke.

Výroba tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja

| Okres | Výroba tovaru v priemysle v mil. Sk | Podiel okresu na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja v % | Podiel okresu na výrobe tovaru v priemysle SR v % |
|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 1 266 | 5,0 | 0,5 |
| Ilava | 2 097 | 8,3 | 0,9 |
| Myjava | 1 286 | 5,1 | 0,5 |
| Nové Mesto nad Váhom | 3 120 | 12,4 | 1,3 |
| Partizánske | 991 | 3,9 | 0,4 |
| Považská Bystrica | 1 634 | 6,5 | 0,7 |
| Prievidza | 5 810 | 12,0 | 2,5 |
| Púchov | 4 887 | 19,4 | 2,1 |
| Trenčín | 4 137 | 16,4 | 1,8 |
| **Trenčiansky kraj** | **25 228** | **100,0** | **10,7** |
| SR spolu | 236 348 | - | - |

Z hľadiska výkonnosti priemyslu možno jednotlivé okresy Trenčianskeho rozdeliť do troch skupín:
- okresy s nadpriemernou výkonnosťou priemyslu
- okresy s nižšou ako priemernou výkonnosťou priemyslu
- okresy s výrazne zaostávajúcou výkonnosťou priemyslu

Medzi okresy s nadpriemernou výkonnosťou patria štyri okresy Trenčianskeho kraja: Prievidza, Púchov, Trenčín a Nové Mesto nad Váhom. Z nich dominantné, z hľadiska výrazne vyššej výkonnosti priemyslu ako je priemerná výkonnosť prepočítaná na jeden okres Trenčianskeho kraja, sú okresy Prievidza a Púchov.

Do druhej skupiny patria okresy Ilava a Považská Bystrica. Vo výkonnosti priemyslu zaostávajú za priemerom výkonnosti priemyslu Trenčianskeho kraja prepočítaného na jeden okres.

Do skupiny okresov výrazne zaostávajúcich za priemernými výkonmi priemyslu v kraji prepočítanými na jeden okres patria okresy Myjava, Bánovce nad Bebravou a Partizánske. V týchto okresoch bude potrebné pomocou vhodných opatrení podporiť výkonnosť priemyslu.

Výroba tovaru v priemysle v podnikoch s 20 a viac pracovníkmi v 1. polroku 1997 v Trenčianskom kraji predstavovala 25 228 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 poklesla o 0,1%. Výroba tovaru v priemysle v SR v 1. polroku 1997 predstavovala hodnotu 236348 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástla o 3,0%.

Vývoj priemyslu v jednotlivých okresoch a ich podiel na výrobe kraja a SR v ukazovateľoch výroby tovaru v priemysle možno hodnotiť nasledovne.

### Okres Bánovce nad Bebravou

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle patrí okres Bánovce nad Bebravou na 8. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci kraja a čo sa týka dynamických charakteristík jej rozvoja zastáva 6. pozíciu v rámci Trenčianskeho kraja.

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 zaznamenal okres hodnotu 1 266 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota poklesla o 8,1%. Hodnota tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji predstavovala 25 228 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 poklesla o 0,1%. Priemerná hodnota tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji prepočítaná na jeden okres predstavovala 2 803 mil. Sk a jej pokles v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 2,8 mil. Sk. Z analýzy vyplýva, že podľa absolútnych hodnôt výroby tovaru v priemysle okres Bánovce nad Bebravou vykazuje v tomto ukazovateli o 54,8% nižšie hodnoty ako priemerné hodnoty dosiahnuté v Trenčianskom kraji v 1. polroku 1996 prepočítané na jeden okres. Čo sa týka dynamických charakteristík vývoja hodnoty tohto ukazovateľa, okres Bánovce nad Bebravou v poklese výroby tovaru v priemysle prevyšuje o 8,0 bodov pokles tohto ukazovateľa dosahovaného v Trenčianskom kraji a prepočítaného na jeden okres. Podiel okresu Bánovce nad Bebravou na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 5,0% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko 0,5%.

Z analýzy vyplýva, že v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle patrí okres Bánovce nad Bebravou medzi výrazne zaostávajúce okresy Trenčianskeho kraja a v dynamickom vývoji tohto ukazovateľa významne zaostáva za priemernými hodnotami dosiahnutými v Trenčianskom kraji a prepočítanými na jeden okres.

### Okres Ilava

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle je okres Ilava na 5. pozícii v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja a v dynamických charakteristikách vývoja tohto ukazovateľa v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zastáva okres zhodne 5. pozíciu v medziokresnom porovnaní. V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 vykázal okres hodnotu 2 097 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota poklesla o 2,6%. V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 dosahuje okres Ilava o 25,2% nižšie hodnoty ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. V dynamických charakteristikách vývoja tohto ukazovateľa zaznamenal okres Ilava väčší pokles tohto ukazovateľa v porovnaní s dynamikou poklesu tohto ukazovateľa zaznamenanou vo výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja prepočítanou na jeden okres o 2,5 bodu. Podiel okresu Ilava na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 8,3% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko 0,9%.

Z analýzy vyplýva, že okres Ilava dosahuje nižšie ako priemerné výsledky v absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle v rámci kraja a že podľa dynamiky vývoja tohto ukazovateľa v okrese Ilava bol zaznamenaný vyšší pokles tohto ukazovateľa ako priemerné hodnoty poklesu tohto ukazovateľa dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na 1 okres.

### Okres Myjava

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 zastával okres Myjava 7. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci kraja a čo sa týka dynamických charakteristík vývoja zastával okres 8. pozíciu v medziokresnom porovnaní.

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 vykázal okres hodnotu 1 286 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota poklesla o 12,1%. Okres Myjava v absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle zaznamenal nižšie hodnoty o 54,1% ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. V dynamických charakteristikách vývoja výroby tovaru v priemysle zaznamenal okres Myjava pokles a v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 dosahoval okres o 12,0 bodu nižšie hodnoty v tomto ukazovateli ako priemerné hodnoty zaznamenané vo výrobe tovaru v priemysle dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. Podiel okresu Myjava na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 5,1% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko hodnotu 0,5%.

Z analýzy vyplýva, že okres Myjava v absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle výrazne zaostáva za priemernými hodnotami v tomto ukazovateli a poklesom v 1. polroku 1997 dosiahol výrazne neuspokojivé výsledky.

**Okres Nové Mesto nad Váhom**

V absolútnej hodnote výroby tovaru v priemysle je okres Nové Mesto nad Váhom na 4. pozícii a v dynamických charakteristikách jej rastu v 1. polroku 1997 zaznamenal okres 1. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

Absolútna hodnota výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavovala 3 120 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástla o 13,3%. Okres Nové Mesto nad Váhom v absolútnej hodnote výroby tovaru prevyšuje o 13,3% priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. V dynamických charakteristikách vývoja výroby tovaru v priemysle v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zaznamenal okres o 13,4 bodu vyššie hodnoty ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa prepočítané na jeden okres Trenčianskeho kraja. Podiel okresu Nové Mesto nad Váhom na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 12,4% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko hodnotu 1,3%.

Z analýzy vyplýva, že okres Nové Mesto nad Váhom zaznamenal v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle dobré výsledky a v dynamických charakteristikách ich vývoja zaznamenal najlepšie výsledky v rámci Trenčianskeho kraja. Vysledky okresu v priemysle v 1. polroku 1997 možno považovať za veľmi dobré.

**Okres Partizánske**

V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle je okres Partizánske na 9. pozícii a v dynamických charakteristikách jej vývoja tiež na 9. pozícii v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

Absolútna hodnota výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavovala 991 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 poklesla o 13,9% (pokles o 160 mil. Sk), zatiaľ čo absolútna hodnota výroby tovaru v priemysle v Trenčianskom kraji prepočítaná na jeden okres poklesla o 0,1% (2,8 mil. Sk). Okres Partizánske v absolútnych hodnotách výroby tovaru zaznamenal o 64,7% nižšie ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa dosahované v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. V dynamických charakteristikách vývoja výroby tovaru v priemysle v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zaznamenal okres o 13,8 bodu nižšie hodnoty ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa prepočítané na jeden okres Trenčianskeho kraja. Podiel okresu Partizánske na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 3,9% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko hodnotu 0,4%.

Zaznamenané výsledky v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle ako aj dynamické charakteristiky ich vývoja v 1. polroku 1997 možno považovať za výrazne neuspokojivé.

**Okres Považská Bystrica**

Okres Považská Bystrica v rámci absolútnych hodnôt výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 zastával 6. pozíciu a v dynamických charakteristikách jej vývoja zastával 4. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

Výroba tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavovala v okrese Považská Bystrica 1 634 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 vzrástla o 5,6%. V dynamických charakteristikách výroby tovaru v priemysle v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zaznamenal okres Považská Bystrica nárast o 87 mil. Sk, zatiaľ čo vo výrobe tovaru v priemysle v období 1. polrok 1997 bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji, po prepočte tohto ukazovateľa na jeden okres, pokles o 0,1% (2,8 mil. Sk). V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle zaznamenal okres Považská Bystrica o 41,7% nižšie ako priemerné hodnoty tohto ukazovateľa zaznamenané v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres. V dynamických charakteristikách vývoja výroby tovaru v priemysle v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zaznamenal okres nárast o 5,7 bodu oproti vývoju dynamických charakteristík výroby tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja prepočítaných na jeden okres. Podiel okresu Považská Bystrica na výrobe tovaru v priemysle Trenčianskeho kraja predstavuje 6,5% a na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko hodnotu 0,7%.

Zaznamenané absolútne hodnoty vývoja výroby tovaru v priemysle možno považovať za neuspokojivé, ale dynamické charakteristiky vývoja zaznamenané v 1. polroku 1997 v okrese Považská Bystrica možno hodnotiť ako dobré.

**Okres Prievidza**

Okres Prievidza z hľadiska priemyslu patrí medzi najvýznamnejšie okresy Trenčianskeho kraja. Jeho podiel na výrobe tovaru v priemysle kraja predstavuje 23,0%. V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle zastáva okres Prievidza 1. pozíciu a v dynamických charakteristikách ich vývoja 3. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 zaznamenal okres Prievidza hodnotu 5 810 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota vzrástla o 6,5%. V dynamických charakteristikách výroby tovaru v priemysle dosahoval o 6,6 bodu vyššie hodnoty ako priemerné hodnoty vývoja tohto ukazovateľa dosiahnuté v Trenčianskom kraji prepočítané na jeden okres. V absolútnej hodnote predstavoval rast výroby tovaru v priemysle hodnotu 355 mil. Sk. Pokles tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres predstavoval hodnotu 2,8 mil. Sk. Rast výroby tovaru v okrese Prievidza je výrazne vyšší ako pokles výroby tovaru v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres. Podiel okresu Prievidza na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko predstavuje hodnotu 2,5%.

Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že okres Prievidza dosahuje najvyššie hodnoty v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle a prevyšuje priemerné hodnoty kraja prepočítané na jeden okres o 107,3%. Dosahované výsledky okresu Prievidza v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle a ich dynamických charakteristikách vývoja možno považovať za veľmi dobré.

**Okres Púchov**

Okres Púchov z hľadiska priemyslu patrí medzi významnejšie okresy Trenčianskeho kraja. Jeho podiel na výrobe tovaru v priemysle kraja predstavuje 19,4%. V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle zastáva okres Púchov 2. pozíciu a v dynamických charakteristikách ich vývoja 7. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavoval okres Púchov hodnotu 4 887 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota poklesla o 11,9%. V dynamických charakteristikách výroby tovaru v priemysle dosahoval o 11,8 bodu nižšie hodnoty ako priemerné hodnoty vývoja tohto ukazovateľa zaznamenané v Trenčianskom kraji a prepočítané na jeden okres . V absolútnej hodnote predstavoval pokles výroby tovaru v priemysle hodnotu 660 mil. Sk. Pokles tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres predstavoval hodnotu 2,8 mil. Sk. Pokles výroby tovaru v priemysle v okrese Púchov je výrazne vyšší ako pokles výroby tovaru v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres. Podiel okresu Púchov na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko predstavuje hodnotu 2,1%.

Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že okres Púchov dosahuje druhé najvyššie hodnoty v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle a prevyšuje priemerné hodnoty kraja prepočítané na jeden okres o 74,3%. V 1. polroku 1997 prišlo v okrese Púchov k výraznému zníženiu dynamických charakteristík vývoja výroby tovaru v priemysle a je potrebné hlbšie analyzovať príčiny tohto stavu a prijať opatrenia na zvrátenie zaznamenaného neuspokojivého vývoja. Dosahované výsledky okresu Púchov v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle možno považovať za dobré, ale dynamické charakteristiky ich vývoja sú výrazne neuspokojivé. Bolo by potrebné analyzovať príčiny tohto stavu a prijať opatrenia orientované na podporu dynamických charakteristík vývoja priemyslu v okrese.

**Okres Trenčín**

Okres Trenčín z hľadiska priemyslu patrí medzi významné okresy Trenčianskeho kraja. Jeho podiel na výrobe tovaru v priemysle kraja predstavuje 16,4%. V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle zastáva okres Trenčín 3. pozíciu a v dynamických charakteristikách ich vývoja 2. pozíciu v medziokresnom porovnaní v rámci Trenčianskeho kraja.

V absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle v 1. polroku 1997 predstavoval okres Trenčín hodnotu 4 137 mil. Sk a v porovnaní s 1. polrokom 1996 jeho hodnota vzrástla o 8,6%. V dynamických charakteristikách výroby tovaru v priemysle dosahoval o 8,7 bodu vyššie hodnoty ako priemerné hodnoty vývoja tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji prepočítané na jeden

okres. V absolútnej hodnote predstavoval rast výroby tovaru v priemysle hodnotu 328 mil. Sk. Pokles tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres predstavoval hodnotu 2,8 mil. Sk. Rast výroby tovaru v okrese Trenčín je výrazne vyšší ako pokles výroby tovaru v Trenčianskom kraji prepočítaný na jeden okres. Podiel okresu Trenčín na výrobe tovaru v priemysle za Slovensko predstavuje hodnotu 1,8%.

Z hore uvedenej analýzy vyplýva, že okres Trenčín dosahuje vysoké hodnoty v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle a prevyšuje priemerné hodnoty kraja prepočítané na jeden okres o 47,6%. Dosahované výsledky okresu Trenčín v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle a ich dynamických charakteristikách vývoja možno považovať za veľmi dobré.

Z hľadiska absolútnych hodnôt a dynamických charakteristík vývoja výroby tovaru v priemysle vykazovaných v 1. polroku 1997 možno porovnať a zhodnotiť výkonnosť jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja a vývoj zmien ich výkonnosti. Na základe hore uvedeného porovnania týchto veličín možno zhodnotiť a rozdeliť jednotlivé okresy Trenčianskeho kraja do nasledujúcich skupín:

- okresy s najvyššou výkonnosťou a nadpriemerným rastom výkonnosti, kde možno zaradiť okres Prievidzu
- okresy s najvyššou výkonnosťou a nadpriemerným poklesom výkonnosti, kde možno zaradiť okres Púchov
- okresy s nadpriemernou výkonnosťou a s najvyšším rastom výkonnosti priemyslu, kde patria okresy Trenčín a Nové Mesto nad Váhom
- okresy s nižšou ako priemernou výkonnosťou priemyslu a nadpriemerným rastom ich výkonnosti, kde patrí okres Považská Bystrica
- okresy s nižšou ako priemernou výkonnosťou priemyslu a nadpriemerným poklesom ich výkonnosti, kde možno zaradiť okres Ilava
- okresy s výrazne nižšou ako priemernou výkonnosťou priemyslu a výrazne nadpriemerným poklesom ich výkonnosti, kde možno zaradiť okresy Myjava, Bánovce nad Bebravou a Partizánske.

### *2.8.2.5 Priestorová, veľkostná a odvetvová štruktúra priemyslu Trenčianskeho kraja*

Priestorová a veľkostná štruktúra priemyslu sa v Trenčianskom kraji odvíja od zdrojov územia reprezentovaných najmä potenciálom surovinových zdrojov a distribúciou pracovných síl. Rozmiestnenie priemyslu v Trenčianskom kraji je orientované pozdĺž dvoch paralelných komunikácií severovýchodnej orientácie vedúcich údolím Váhu a údolím Nitry a ich spojnice komunikáciou vedúcou údolím Bebravy.

V Trenčianskom kraji sa nachádza 72 podnikov spracovateľského priemyslu zamestnávajúcich nad 200 pracujúcich v priemysle na jeden podnik. Z nich 23 zamestnáva nad 1 000 pracovníkov v priemysle na jeden podnik. V kraji sa nachádzajú tri veľké podniky zamestnávajúce od 4 000 – 4 999 pracovníkov na jeden podnik a tri veľmi veľké podniky zamestnávajúce nad 5 000 pracovníkov na jeden podnik.

V Trenčianskom kraji sa nachádza 25 významnejších priemyselných centier a možno ich rozdeliť podľa štruktúry priemyslu a počtu zamestnancov v priemysle na šesť základných skupín:

- významnejšie veľké priemyselné centrá zamestnávajúce nad 10 000 pracovníkov v priemysle, kde patria centrá v Trenčíne, Dubnici nad Váhom a Púchove
- veľké priemyselné centrá s rozvinutou štruktúrou priemyslu alebo počtom zamestnancov v rozmedzí 5 000–7 500, kde možno zaradiť centrá v Partizánskom, Bánovciach nad Bebravou a v Považskej Bystrici
- významnejšie stredne veľké priemyselné centrá s rozvinutejšou štruktúrou, resp. počtom zamestnancov v intervale 2 000–4 000, kde patrí Myjava, Stará Turá, Nováky, Prievidza a Nové Mesto nad Váhom, Handlová
- menšie stredné centrá s počtom zamestnancov 1 000 – 2 000 v priemysle, kde možno zaradiť Dolné Vestenice, Nemšovú, Lednické Rovne, Bošany a Brezovú pod Bradlom
- významnejšie malé centrá priemyslu s 500–1 000 zamestnancami, kde patria Nová Dubnica, Pravenec a Zemianske Kostoľany
- malé centrá priemyslu s počtom pracovníkov v intervale 200 – 500 zamestnancov, kde možno zaradiť Čereňany, Horné Srnie, Ladce, Trenčiansku Teplú, Valaskú Belú a Belušu

Popri týchto centrách, ktoré sú dôležité pre rozvoj priemyslu Trenčianskeho kraja, prípadne majú aj vyšší význam, je priemysel lokálneho významu rozmiestnený v ďalších mikrocentrách s počtom

do 200 zamestnancov v priemysle. Tieto mikrocentrá dotvárajú štruktúru priemyslu kraja ako celku a pôsobia najmä v adsorbcii voľných pracovných síl v malých mestách a obciach.

### *2.8.2.6 Prehľad odvetvovej štruktúry priemyslu a jej rozdelenie podľa zamestnanosti v priemyselných centrách Trenčianskeho kraja*

#### 2.8.2.6.1 Významnejšie veľké priemyselné centrá:

- V priemyselnom centre Trenčín dominuje odevný priemysel, ktorý zamestnáva 50 % pracovníkov v priemysle a je doplnený strojárskym priemyslom s 26 % zamestnaných v priemysle, textilným priemyslom s 15 % zamestnaných a potravinárskym priemyslom, ktorý zamestnáva 6 % pracovníkov priemyslu. Zvyšok zamestnancov priemyslu tohto centra je zamestnaný v nábytkárskom priemysle a výrobe šperkov.
- V priemyselnom centre v Dubnici nad Váhom je prakticky monoodvetvová štruktúra priemyslu zameraná na strojárstvo s 87 % zamestnaných v priemysle a je doplnená hutníctvom s 10 % zamestnaných v priemysle.
- V priemyselnom centre v Púchove sú významne zastúpené dve odvetvia: gumárenský priemysel zamestnávajúci 47 % pracovníkov priemyslu a odevný priemysel zamestnávajúci 46 % pracovníkov priemyslu. Ostatní pracovníci v priemysle sú zamestnancami potravinárskeho priemyslu a priemyslu výroby stavebných materiálov.

#### 2.8.2.6.2 Veľké priemyselné centrá:

- V Považskej Bystrici dominuje strojársky priemysel a centrum má prakticky monoodvetvovú štruktúru priemyslu. V strojárskom priemysle je zamestnaných 98 % pracovníkov priemyslu a zvyšok pracovníkov je zamestnaných najmä v potravinárskom priemysle.
- V priemyselnom centre v Partizánskom dominuje obuvnícky priemysel, 82 % zamestnaných, ktorý je doplnený strojárskym priemyslom s 10 % zamestnaných a zbytok zamestnancov predstavujú zamestnanci potravinárskeho priemyslu.
- Priemyselné centrum v Bánovciach nad Bebravou zamestnáva 45 % pracovníkov v strojárskom priemysle a 31 % v odevnom priemysle. Tieto dve základné odvetvia sú doplnené nábytkárskym priemyslom a priemyslom spracovania dreva, ktoré zamestnávajú spolu 14 % pracovníkov priemyslu a priemyslom spracovania kože a výrobkov z kože, ktoré zamestnáva 8 % pracovníkov priemyslu. Zvyšok tvorí potravinársky priemysel.

#### 2.8.2.6.3 Významnejšie stredne veľké priemyselné centrá:

- V priemyselnom centre Myjava dominuje kovospracujúci priemysel, ktorý predstavuje 80 % zamestnaných v priemysle doplňuje ho najmä potravinársky priemysel.
- V priemyselnom centre Handlová dominuje priemysel ťažby nerastných surovín, hnedého uhlia a zamestnáva 95 % pracovníkov priemyslu. Je potrebné riešiť otázky spojené s monoodvetvovou štruktúrou v tomto centre.
- V priemyselnom centre Stará Turá dominuje strojársky priemysel zameraný na výrobu prístrojov, ktorý zamestnáva 95 % pracovníkov priemyslu v centre a je doplnený kovospracujúcim priemyslom.
- V priemyselnom centre Nováky dominuje chemický priemysel, ktorý zamestnáva 77 % pracovníkov a je doplnený kovospracujúcim priemyslom, ktorý zamestnáva 12 % a strojárskym priemyslom, ktorý zamestnáva 10 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre v Prievidzi je dobre rozvinutá štruktúra priemyselných odvetví. Potravinársky priemysel zamestnáva 27 % pracovníkov, obuvnícky priemysel 20 % zamestnancov, nábytkársky priemysel 17 % pracovníkov, elektrotechnický priemysel 16 % pracovníkov, kovospracujúci priemysel 16 % pracovníkov a polygrafický priemysel 5 % pracovníkov.
- V priemyselnom centre Nové Mesto nad Váhom dominuje strojársky priemysel zamestnávajúci 65 % zamestnancov, ktorý je doplnený potravinárskym priemyslom, predstavujúcim 16 % zamestnaných v priemysle a kovospracujúcim priemyslom s 15 % zamestnaných pracovníkov priemyslu. V centre je lokalizovaný priemysel výroby plastických hmôt, ktorý zamestnáva 3 % pracovníkov priemyslu.

#### 2.8.2.6.4 Menšie stredné priemyselné centrá:

- V priemyselnom centre Dolné Vestenice dominuje gumárenský priemysel a zamestnáva viac ako 95 % pracovníkov priemyslu.

- V priemyselnom centre Nemšová dominuje sklársky priemysel, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov v priemysle.
- V priemyselnom centre Lednické Rovne dominuje sklársky priemysel a zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Bošany dominuje kožiarenský priemysel, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Brezová pod Bradlom dominuje kovospracujúci priemysel s 85 % zamestnaných a je doplnený nábytkárskym a drevospracujúcim priemyslom s 15 % zamestnaných v priemysle.

#### 2.8.2.6.5 Významnejšie menšie priemyselné centrá:

- V priemyselnom centre Nová Dubnica dominuje elektrotechnický priemysel so 61 % zamestnaných a strojársky priemysel s 30 % zamestnaných a dopĺňa ich potravinársky priemysel.
- V priemyselnom centre Pravenec dominuje nábytkársky priemysel, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Zemianske Kostoľany dominuje priemysel spracovania stavebných hmôt, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu centra.

#### 2.8.2.6.6 Malé priemyselné centrá:

Malé centrá priemyslu sa vyznačujú prakticky monoodvetvovou štruktúrou priemyslu väčšinou s jedným dominantným priemyselným podnikom.

- V priemyselnom centre Čerňany dominuje sklársky priemysel, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Horné Srnie dominuje priemysel výroby stavebných hmôt - výroba cementu a zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Ladce dominuje priemysel výroby stavebných hmôt - cementu, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Valaská Belá dominuje sklársky priemysel a zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Beluša dominuje strojársky priemysel a zamestnáva nad 95 % pracovníkov priemyslu.
- V priemyselnom centre Trenčianska Teplá dominuje potravinársky priemysel, ktorý zamestnáva nad 95 % pracovníkov v priemyselnom centre.

Z analýzy vyplýva, že odvetvová štruktúra priemyslu Trenčianskeho kraja je primerane diverzifikovaná. V Trenčianskom kraji dominuje z hľadiska počtu zamestnancov sedem odvetví priemyslu: strojársky priemysel (s 32,2 % zamestnaných kraja), odevný priemysel (13,8 %), priemysel ťažby hnedého uhlia (9,2 %), obuvnícky priemysel (7,6 %), gumárenský priemysel (6,9 %), kovospracujúci priemysel (6,3 %) a potravinársky priemysel (5,6 %). Týchto sedem odvetví predstavuje 81,6 % zamestnancov v priemysle Trenčianskeho kraja. Tieto odvetvia sú doplnené sklárskym priemyslom (s 3,5 % zamestnaných v priemysle v kraji), chemickým priemyslom (3,0 %), drevospracujúcim a nábytkárskym priemyslom (2,7 %), priemyslom výroby elektrickej energie a tepla (2,7 %) a kožiarskym priemyslom (2,0 %). Uvedené odvetvia zamestnávajú 13,9 % pracovníkov v priemysle Trenčianskeho kraja. Ostatné priemyselné odvetvia sú z hľadiska počtu zamestnancov zanedbateľné a zamestnávajú spolu 4,5 % pracovníkov priemyslu Trenčianskeho kraja.

Najmenší podiel v priemysle z hľadiska počtu zamestnancov majú odvetvia výroby a spracovania stavebných hmôt, sklársky priemysel, priemysel spracovania kože, nábytkársky a drevospracujúci priemysle.

Veľkostná štruktúra priemyslu je posunutá v smere k väčším podnikom, o čom svedčí aj 23 veľkých podnikov nad 1 000 zamestnancov v priemysle Trenčianskeho kraja. Veľkostná štruktúra podnikov kraja by si vyžadovala väčšie množstvo stredných podnikov, ktoré by dotvárali priemyselnú štruktúru kraja a pôsobili ako potenciálny zdroj a zásobáreň v súčasnosti voľných pracovných síl, ktoré vznikli v procese revitalizácie a reštrukturalizácie priemyslu kraja.

Zásadnými problémami priemyslu Trenčianskeho kraja vyplývajúcimi z odvetvovej štruktúry priemyselných centier je malá diverzifikácia priemyslu v jednotlivých centrách, mnohé z nich majú

prakticky monoodvetvový charakter. Druhým problémom je zastúpenie prakticky len jedného väčšieho podniku v centre - monopodniková priemyselná štruktúra centra.

Centrá s monoodvetvovou a monopodnikovou štruktúrou vykazujú vyšší potenciál nestability. Ak je v centre jeden dominantný podnik a je zastúpené len jedno odvetvie, potom v prípade akýchkoľvek hospodárskych, respektíve odbytových problémov, podnik začne uvoľňovať pracovné sily a niet ich čím v centre viazať a vzniká neprimerane vysoké sociálne napätie v centre prejavujúce sa vysokou úrovňou nezamestnanosti a pod.

Tieto problémy sa potenciálne môžu vyskytovať v menšej miere vo veľkých centrách, ale vyskytujú sa najmä v stredných a malých priemyselných centrách Trenčianskeho kraja. Z uvedeného dôvodu je potrebné podporovať diverzifikáciu podnikov a jednotlivých druhov priemyslu v centrách, čím sa zabezpečí, že ostatné prosperujúce odvetvia a podniky odčerpajú uvoľnenú pracovnú silu z problémových odvetví a podnikov.

### *2.8.2.7 Výkonnosť, hospodárska efektívnosť a predpoklady rozvoja podnikov v Trenčianskom kraji*

Výkonnosť a hospodársku efektívnosť podnikov možno zhodnotiť pomocou ukazovateľov hrubého obratu, pridanej hodnoty a ziskov. Prosperujúce podniky Trenčianskeho kraja pri riešení svojej technickej, technologickej a environmentálnej zadĺženosti vytvárajú pole pre rad následných aktivít a prosperita hospodárstva regiónu bude v značnej miere závisieť od stupňa adsorbcie týchto aktivít a ziskov v regióne.

Ziskové podniky na základe pokrytia svojej vnútornej zamestnanosti vytvoria cez svojich zamestnancov rozvoj v odvetviach obchodu a služieb, čím vyvolajú aktivity, ktoré sa premietnu v tvorbe nových pracovných miest. Tento efekt sa premietne priamo v teritóriu pôsobnosti podniku. Avšak väčší podiel rozvoja následných aktivít je možné dosiahnuť maximalizáciou adsorbcie zisku ziskových podnikov v kraji. Tento efekt pôsobiaci na dynamiku hospodárskeho rozvoja kraja je rádovo významnejší ako efekt pôsobiaci cez platy zamestnancov prosperujúcich podnikov.

Podľa analýz výkonnosti, efektívnosti a predpokladov rozvoja priemyslu je v Trenčianskom kraji 13 perspektívnych priemyselných centier:

Považská Bystrica, Púchov, Trenčín, Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Stará Turá, Nováky, Prievidza, Dolné Vestenice, Myjava, Nemšová, Lednické Rovne, Nové Mesto nad Váhom.

Ostatné priemyselné centrá sa rozvíjajú menej efektívne a vykazujú stagnáciu, resp. pokles výkonov priemyslu a z toho vyplývajúcimi problémami so zníženou zamestnanosťou v priemysle prejavujúcou sa zvýšenou mierou nezamestnanosti v centrách a ich širšom spádovom okolí.

#### 2.8.2.7.1 Priemysel ťažby a spracovania nerastných surovín

Ťažba nerastných surovín sa v Trenčianskom kraji odvíja od pomerne širokej surovinovej základne, ktorá je tvorená ložiskami lignitu v oblasti od Novák k Prievidzi, ložiskami vápenca a surovín na prípravu cementárskych slinkov v oblastiach Horné Srnie a Ladce, ložiskami kvalitných pieskov pre sklársky priemysel v Lednických Rovniach, Nemšovej, Valaskej Belej a Čereňanoch.

Priemysel ťažby nerastných surovín je v Trenčianskom kraji rozsiahly a podieľa sa výraznou mierou na výkonoch priemyslu a celkovej výkonnosti hospodárstva kraja.

Na území kraja sa ťažia:

- fosílne palivá - lignit ťažený v Hornonitrianskych baniach Prievidza, a.s. Prievidza v Bani Handlová, Cígeľ a Nováky nemá vysoké kvalitatívne charakteristiky podľa výhrevnosti, obsahu síry a ostatných zlúčenín. Súčasná úroveň ťažby lignitu je determinovaná najmä záujmom o túto komoditu na trhu a existenciou závodu na jeho efektívne spracovanie v blízkosti lokality jeho ťažby v Elektrárňach Nováky
- stavebný kameň - v kraji sa vyskytujú viaceré ložiská kameniva, dekoračného kameňa a štrkopieskov a hornín obsahujúce drahé kovy. Ťažba stavebného kameňa je v kolízii so záujmami ochrany prírody a tvorby krajiny vytváraním zmien v krajine (revitalizácia územia po ťažbe)

- kremičité piesky sa ťažia na výrobu v sklárskom priemysle, ktorý je rozvinutý v Lednických Rovniach, Nemšovej, Valaskej Belej a Čereňanoch. Realizovaná ťažba pieskov a výroba skla má v kraji tradíciu a dobré predpoklady pre budúci rozvoj a nemá príliš veľké negatívne dopady na životné prostredie a tvorbu krajiny. Čiastočné problémy sa vyskytujú v emisiách plynných škodlivín zo závodov
- tehliarske íly - na základe rastu výroby v stavebníctve, možno predpokladať, že sa v budúcnosti ťažba ílov zvýši v zhode s požiadavkami na výrobu tehál v Trenčianskom kraji. Z hľadiska ochrany životného prostredia sa vyskytujú problémy v tehelniach s emisiami vznikajúcimi v procese vypaľovania tehál a s negatívami ťažby vplývajúcimi na tvorbu krajiny.

#### 2.8.2.7.2 Priemyselné podniky zamerané na ťažbu nerastných surovín, energetiku a spracovateľský priemysel lokalizované v Trenčianskom kraji

V Trenčianskom kraji sa nachádza niekoľko významných priemyselných podnikov. V súčasnom období, v období transformácie priemyslu, je však problematické uvádzať aktuálne údaje o presnom názve a počte zamestnaných. Z týchto dôvodov v návrhu ÚPN VÚC sa uvádzajú niektoré vybrané priemyselné podniky.

**okres Bánovce nad Bebravou**

VAB Sipox, a.s. Bánovce nad Bebravou je podnikom strojárskeho priemyslu a výroby motorových vozidiel vrátane ich motorov. Je 8. najvýznamnejším podnikom kraja s obratom 1,2 mld. Sk a je 89. najvýznamnejším podnikom v SR. Podnik exportoval v roku 1996 v hodnote 994 mil. Sk a je 31. najväčším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Zornica Banko Fashion, a.s. Bánovce nad Bebravou v roku 1996 zamestnávala 1 255 pracovníkov v odevnom priemysle. Obrat firmy v roku 1996 dosiahol 276 mil. Sk. Export firmy v roku 1996 predstavoval 192 mil. Sk. Podnik má dobré predpoklady pre budúci rozvoj.

ELMOS, a.s. Bánovce nad Bebravou zamestnával 280 pracovníkov v nábytkárskom priemysle. Podnik bol založený koncom roka 1996.

BEBA Invest, s.r.o. Bánovce nad Bebravou zamestnával 270 pracovníkov v drevospracujúcom a nábytkárskom priemysle. Podnik má všetky predpoklady udržať si svoju pozíciu na trhu.

Obuvnícke výrobné družstvo Bánovce nad Bebravou zamestnávalo 290 pracovníkov v obuvníckom priemysle. Podnik produkuje primerané zisky a má predpoklady pre budúci rozvoj.

ETERNA, s.r.o. Bánovce nad Bebravou je podnikom s 260 zamestnancami, ktorý bol založený 1.8.1997 a je zameraný na odevnú výrobu.

Gábor, ktorý vyrába zhruba 1,2 mil. párov obuvi ročne.

Milsy, a.s. Bánovce nad Bebravou - spracovateľ mlieka a mliečnych výrobkov. Dosahuje dobré hospodárske výsledky, zamestnáva 140 zamestnancov.

**okres Ilava**

Závody ťažkého strojárenstva Dubnica nad Váhom zamestnávali 5 800 pracovníkov v strojárenskej výrobe a je zameraný na výrobu špeciálnych účelových strojov a zariadení. Podnik vykazuje v súčasnosti stagnáciu.

ZVS, a.s. Dubnica nad Váhom zamestnávali 680 pracovníkov v strojárenskej výrobe pri výrobe strojov a zariadení.

ZŤS NOVA, a.s. Nová Dubnica zamestnávala 380 pracovníkov v strojárenskom priemysle na výrobu strojov a zariadení. Podnik dosahuje primeraný obrat a má predpoklady na rozvoj.

ZŤS Elektronika, a.s. Nová Dubnica zamestnávala 390 pracovníkov v elektrotechnickom priemysle a je zameraný na výrobu meracích, kontrolných a testovacích zariadení. Podnik má predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

V súčasnosti je fúzia ZŤS NOVA a ZŤS Elektronika.

Slovak-Fala, a.s. Košeca, ktorého hlavnou výrobnou náplňou je výroba náterových látok a anorganických pigmentov.

RIEKER - obuvnícka firma.

Považská cementáreň, a.s. Ladce zamestnávala okolo 300 pracovníkov v priemysle výroby stavebných hmôt. Obrat podniku predstavoval 774 mil. Sk a v roku 1996 ukončil podnik hospodárenie so ziskom 6,4 mil. Sk.

Matador Machinery, a.s. Dubnica nad Váhom v roku 1996 zamestnával 1 034 pracovníkov v strojárskom priemysle vo výrobe strojov a zariadení najmä na spracovanie gumy a plastov. V roku 1996 podnik exportoval v hodnote 30 mil. Sk. S ohľadom na väzby k podniku Matador, a.s. Púchov má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

**okres Myjava**

Kodreta, s.r.o. Myjava zamestnávala 270 pracovníkov v kovospracujúcom priemysle na výrobe zámkov a kovaní. Obrat firmy predstavoval 160 mil. Sk.

Slovenská armatúrka Myjava, a.s. zamestnáva okolo 3 005 zamestnancov v trvalom pracovnom pomere. Podnik vyrába bytové armatúry, príslušenstvá k motorovým vozidlám a výlisky z plastických hmôt. Výrobný program podniku je stabilizovaný a podnik má predpoklady z dlhodobého hľadiska udržovať svoju hospodársku výkonnosť a vytvárať dostatočné zisky. Problémy podniku z hľadiska tvorby a ochrany životného prostredia sa prejavujú hlavne v oblasti znečisťovania vôd, najmä z procesov galvanického pokovovania a oplachovania. Realizovaná technológia vyžaduje špeciálny režim v oblasti nakladania s odpadmi - likvidácia kalov s obsahom ťažkých kovov.

PFS, a.s. Brezová pod Bradlom zamestnávala 364 pracovníkov v roku 1996 v kovospracujúcom priemysle na výrobu pletiva, pružín a skrutiek. V uplynulom období podnik významne znížil svoju zamestnanosť a obrat. Budúcnosť podniku v značnej miere závisí od jeho presadenia sa na zahraničných trhoch.

Kanapa, s.r.o. Brezová pod Bradlom zamestnávala 302 pracovníkov v nábytkárskom priemysle pri výrobe kresiel a sedadiel. Podnik má s ohľadom na dostupnosť vhodnej drevnej suroviny dobré predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

**okres Nové Mesto nad Váhom**

Chirana–Prema, a.s. Stará Turá je 5. najvýznamnejším podnikom v Trenčianskom kraji. V podniku v roku 1996 pracovalo 2 601 pracovníkov. Tržby podniku v roku 1996 predstavovali 1,5 mld. Sk a podnik je 66. najvýznamnejším podnikom v SR. V roku 1996 podnik exportoval za 833 mil. Sk a je 40. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik ukončil hospodárenie v roku 1996 so ziskom 16 mil. Sk. Z hľadiska budúceho rozvoja má podnik predpoklady na dynamický rozvoj v budúcnosti.

VZT–Vzduchotechnika, a.s. Nové Mesto nad Váhom v roku 1996 zamestnávala 1 266 pracovníkov v strojárskom priemysle vo výrobe veľkých chladiarenských a klimatizačných zariadení. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 466 mil. Sk a organizácia ukončila hospodárenie so ziskom 12 mil. Sk. Export podniku v roku 1996 predstavoval 207 mil. Sk. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Obal–Vogel & Noot, a.s. Nové Mesto nad Váhom je podnik vyrábajúci drobné obaly z ľahkých kovov, zamestnáva 380 pracovníkov v priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 661 mil. Sk a podnik ukončil hospodárenie so ziskom 59 mil. Sk.

Milex, a.s. Nové Mesto nad Váhom v roku 1996 zamestnával 271 pracovníkov v potravinárskom priemysle. Podnik je 16. najvýznamnejším podnikom v kraji a jeho obrat v roku 1996 predstavoval 850 mil. Sk a v roku 1996 ukončil hospodárenie so ziskom 9 mil. Sk. Jeho export v roku 1996 predstavoval 6 mil. Sk.

Premex, s.r.o. Stará Turá zamestnávala 420 pracovníkov v strojárskej výrobe presných meracích a testovacích prístrojov. Z hľadiska dosahovaného obratu a zahraničného obchodu podniku, možno predpokladať, že v budúcnosti sa bude dynamicky rozvíjať.

Premagas, s.r.o. Stará Turá v roku 1996 zamestnával 619 pracovníkov vo výrobe meracích, kontrolných a testovacích prístrojov. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 685 mil. Sk. Podnik ukončil hospodárenie v roku 1996 so ziskom 69 mil. Sk. Organizácia exportovala v roku 1996 v hodnote 554 mil. Sk a je 55. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

NOKO, s.r.o. Nové Mesto nad Váhom zamestnávalo 270 pracovníkov v potravinárskom priemysle a je zameraný na spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny. Podnik dosahuje primeraný obrat aj zisky a má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

VUMA, a.s. Nové Mesto nad Váhom zamestnávala 390 pracovníkov v strojárskom priemysle vo výrobe strojov na špeciálne účely. Podnik dosahuje primeraný obrat a má predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Henkel-Palma, ktorý je závodom bratislavského materského podniku. V roku 1996 zamestnával 245 pracovníkov.

**okres Partizánske**

Cebo Holding Slovakia, a.s. Partizánske sa zameriava na výrobu topánok a zamestnával v roku 1996 5 418 pracovníkov. Obrat podniku v roku 1996 prestavoval 1,2 mld. Sk a je 88. najvýznamnejším podnikom v SR. Podnik oproti roku 1995 znížil export o 30,9 %. Hospodársky výsledok podniku za rok 1996 nie je dostupný.

Koželužne Bošany zamestnávali 1 260 pracovníkov v priemysle výroby a spracovania kože. Z hľadiska recesie odvetvia kožiarskeho priemyslu v súčasnosti možno predpokladať stagnáciu podniku a prípadne pokles jeho obratu v blízkej budúcnosti. Budúcnosť podniku sa bude odvíjať od hľadania nových trhov mimo územia SR.

CEBO Agro Group Partizánske zamestnávalo 260 pracovníkov v potravinárskom priemysle v konzervovaní mäsa. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Partizánske strojárne, a.s. Partizánske zamestnávali 680 pracovníkov v strojárenskom priemysle zameranom na výrobu strojov a zariadení.

**okres Považská Bystrica**

Považské strojárne, a.s. Považská Bystrica je 4. najvýznamnejším podnikom kraja. Podnik zamestnával 3 993 pracovníkov v roku 1996 a jeho obrat predstavoval 1,8 mld. Sk a je 54. najvýznamnejším podnikom v SR. Jeho export v roku 1996 predstavoval 605 mil. Sk a bol 52. najväčším exportérom v SR. Údaje o hospodárskych výsledkoch podniku za rok 1996 nie sú k dispozícii. V roku 1997 prišlo k zmene štátneho podniku na akciovú spoločnosť. Namiesto oborového závodu 01 Fermet, š.p. vznikli Považské strojárne Fermet, a.s., namiesto OZ 08 Letecké motory, š.p. vznikli Považské strojárne letecké motory, a.s. a namiesto OZ 02 VOJUS, š.p. vznikli Považské strojárne VOJUS, a.s. (1993). V rámci revitalizácie sa znížil počet pracovníkov týchto podnikov.

Považské strojárne Ložiská, a.s. Považská Bystrica je podnik strojárskeho priemyslu zamestnávajúci okolo 320 pracovníkov vo výrobe ložísk. Podnik bol založený v roku 1995 a v roku 1996 jeho obrat predstavoval 469 mil. Sk a ukončil hospodárenie so ziskom 1,1 mil. Sk. Podnik má dobré predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

**okres Prievidza**

Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. Prievidza spolu s Elektrárňou Nováky tvoria významný palivo energetický komplex kraja. Súčasná hospodárska efektívnosť je daná ich vzájomnou previazanosťou, ako aj blízkosťou ťažby hnedého uhlia a jeho spracovania v Elektrárňach Nováky a to z dôvodu nízkych dopravných nákladov, ktoré výraznou mierou prispievajú k efektívnosti oboch podnikov. Hornonitrianske bane Prieividza, a.s. Prievidza v roku 1996 zamestnávali 8 293 pracovníkov a predstavovali z hľadiska počtu zamestnancov najväčší podnik Trenčianskeho kraja a 6. najväčší podnik z hľadiska zamestnanosti v SR. Hornonitrianske uhoľné ložiská produkujú 80% z celkovej ťažby uhlia na Slovensku a väčšina vyťaženého uhlia sa spracováva v Elektrárňach Nováky. Hornonitrianske Bane, a.s. sú 6. najvýznamnejším podnikom kraja, z hľadiska veľkosti obratu, ktorý v roku 1996 predstavoval 1,3 mld. Sk a 78. najvýznamnejším podnikom v SR, zisk v roku 1996 predstavoval 41 mil. Sk.

Elektráreň Nováky je významným výrobcom elektrickej energie na báze spaľovania hnedého uhlia a lignitu prevažne z domácej ťažby. Základnú výrobnú bázu tvoria tri výrobné jednotky ENO - A, B a C. V ENO A je ukončená desulfurizácia a denitrifikácia spalín. V ENO B sa buduje spaľovanie vo fluidnom lôžku, ktoré zabezpečí zvýšenú efektívnosť využitia vyrobeného tepla a zníži emisie

nežiadúcich produktov spaľovania a ENO C má do roku 1998 výnimku a plánovanú životnosť má do roku 2005. Plánuje sa jej prestavba na paroplynový cyklus.

Novácke chemické závody, a.s. sú podnikom chemického priemyslu a druhým najvýznamnejším podnikom v Trenčianskom kraji, jeho obrat v roku 1996 predstavoval 3,5 mld. Sk a je 29. najvýznamnejším podnikom v SR. Novácke chemické závody exportovali v roku 1996 za 2,3 mld. Sk a sú 14. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre budúci rozvoj.

Nestle Food, s.r.o. Prievidza je podnik potravinárskeho priemyslu a v roku 1996 zamestnával 464 pracovníkov. Z hľadiska obratu je 11. najvýznamnejším podnikom kraja a 96. podnikom v SR. Hospodársky výsledok podniku v roku 1996 predstavoval stratu 43 mil. Sk. Podnik exportoval v roku 1996 v hodnote 387 mil. Sk a je 74 najvýznamnejším exportérom v SR. Bolo by potrebné analyzovať príčiny stratovosti tohto podniku.

Vegnum, a.s. Dolné Vestenice zamestnávala v roku 1996 1 038 pracovníkov v gumárenskom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 880 mil. Sk a podnik vyprodukoval zisk v hodnote 13 mil. Sk. V roku 1996 podnik exportoval významnú časť svojej produkcie a export predstavoval hodnotu 590 mil. Sk a je 53. najväčším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Contitech - Vegum, s.r.o. Dolné Vestenice v roku 1996 zamestnávala 274 pracovníkov v gumárenskom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 dosiahol 257 mil. Sk a export firmy predstavoval 160 mil. Sk. Podnik má dobré predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Strojárne Prievidza, a.s. Prievidza zamestnávali 380 pracovníkov v strojárskom priemysle vo výrobe kovových konštrukcií a ich častí. Podľa dosahovaných výsledkov podniku možno predpokladať, že v budúcnosti môže prísť k jeho rozvoju.

Royal chrystal, a.s. Malinec je od 1.10.1997 nadobúdateľom.

Xandra Crystal, s.r.o. Čereňany zamestnávala 320 pracovníkov v sklárskom priemysle vo výrobe skla a sklárskych výrobkov. Budúcnosť podniku sa bude odvíjať od stratégie jeho nového nadobúdateľa.

Krištáľ, sklárske výrobné družstvo Valaská Belá zamestnávalo 380 pracovníkov v sklárskom priemysle vo výrobe dutého skla. Podnik má predpoklady pre udržanie svojej zamestnanosti a obratu v budúcnosti.

Porobetón, a.s. Zemianske Kostoľany zamestnával 310 pracovníkov v priemysle spracovania stavebných surovín pri výrobe stavebných prvkov z betónu. Z hľadiska dosahovaného obratu má podnik predpoklady zachovať si svoje postavenie na trhu.

LARF, s.r.o. Nováky zamestnával 340 pracovníkov v strojárskej výrobe pri výrobe kovových výrobkov. Podnik patrí medzi menšie podniky Trenčianskeho kraja a dosahuje primeraný obrat.

Vojenský opravárenský podnik, š.p. Nováky zamestnával 420 pracovníkov v strojárenskom priemysle pri výrobe a oprave špeciálnych strojov. Podnik dosahuje dobré hospodárske výsledky a má predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Yazaki Debnár Slovakia, s.r.o. Prievidza zamestnával 380 pracovníkov v strojárskom priemysle vo výrobe elektrických zariadení pre motorové vozidlá. Podnik má napriek nižšiemu obratu predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Tatra nábytkáreň, a.s. Pravenec zamestnávala 860 pracovníkov v nábytkárskom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 640 mil. Sk a podnik má dobré východiskové podmienky pre rozvoj v budúcnosti.

Cebo Agro Group, s.r.o. Prievidza - spracovateľ mäsa a mäsových výrobkov. Hospodári so ziskom a zamestnáva 270 zamestnancov.

Obuvnícky závod Jaspol, a.s. Prievidza v roku 1996 zamestnával 620 pracovníkov v obuvníckom priemysle. Obrat podniku predstavoval 170 mil. Sk. Podnik má dobrú východiskovú pozíciu pre rozvoj v budúcnosti.

**okres Púchov**

Matador, a.s. Púchov zamestnáva 4 604 pracovníkov v gumárenskom priemysle. Podnik je zameraný na výrobu pneumatík a z hľadiska obratu v roku 1996, ktorý predstavoval 7,9 mld. Sk je

najvýznamnejším podnikom kraja a 14. najvýznamnejším podnikom z hľadiska obratu v SR. Zisk podniku predstavoval v roku 1996 404 mil. Sk a je 14. najväčší v SR. Podnik je 5. najväčším exportérom svojej výroby v SR a jeho export prestavuje 6,4 mld. Sk. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Makyta, a.s. Púchov zamestnávala v roku 1996 4 266 pracovníkov v odevnom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 1,0 mld. Sk. Export podniku v roku 1996 predstavoval 673 mil. Sk a je 48. najvýznamnejším exportérom v SR. Údaje o ziskovosti podniku nie sú dostupné.

LR Crystal, a.s. Lednické Rovne v roku 1996 zamestnávala 1 270 pracovníkov v sklárskom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 bol 620 mil. Sk. Podnik časť svojej výroby exportuje a má predpoklady pre budúci rozvoj.

Púchovský mäsový priemysel, a.s. Púchov zamestnával 380 pracovníkov v potravinárskom priemysle. V roku 1996 dosahoval podnik obrat 380 mil. Sk a má všetky predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Styl Mode Sipox, a.s. Púchov zamestnával 280 pracovníkov v odevnom priemysle a výrobe ošatenia. Podnik má predpoklady udržať so svoje postavenie na trhu.

Best, a.s. Beluša zamestnávala 360 pracovníkov v strojárenskom priemysle pri výrobe účelových strojov a zariadení. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 32 mil. Sk.

**okres Trenčín**

Ozeta, a.s. Trenčín je tretím najvýznamnejším podnikom v kraji a v roku 1996 zamestnával 5 767 pracovníkov v odevnom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 1,9 mld. Sk a tým sa zaradil ako 50. najvýznamnejší podnik v SR. V roku 1996 vyprodukoval podnik stratu v hodnote 35,8 mil. Sk. Podnik exportoval v roku 1996 tovar v hodnote 1,7 mld. Sk a je 21. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady na rozvoj v budúcnosti.

Skloobal, a.s. Nemšová je 9. najvýznamnejším podnikom v Trenčianskom kraji a v roku 1996 zamestnával 1 097 pracovníkov v sklárskom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 1,2 mld. Sk a je 90. najvýznamnejším podnikom v SR. Zisk podniku za rok 1996 predstavoval 151 mil. Sk a je 29. najvýznamnejším podnikom v SR. Export podniku predstavoval hodnotu 495 mil. Sk a podnik je 61. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre budúci rozvoj.

Merina, a.s. Trenčín je 14. najvýznamnejším podnikom Trenčianskeho kraja a v roku 1996 zamestnával 1 500 pracovníkov v textilnom priemysle. Obrat podniku v roku 1996 predstavoval 861 mil. Sk a podnik v roku 1996 ukončil hospodárenie so ziskom 13 mil. Sk. Merina, a.s. exportovala v hodnote 451 mil. Sk a je 65. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj.

TOS, a.s. Trenčín je 15. najvýznamnejším podnikom kraja a v roku 1996 zamestnával 1 476 pracovníkov v strojárenskom priemysle vo výrobe obrábacích strojov. Podnik v roku 1996 zaznamenal obrat v hodnote 860 mil. Sk a ukončil hospodárenie so ziskom 10 mil. Sk. Podnik je významným exportérom a hodnota exportu v roku 1996 predstavoval 769 mil. Sk a je 41. najvýznamnejším exportérom v SR. Podnik má dobré predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Považský cukrovar, a.s. Trenčianska Teplá je podnik potravinárskeho priemyslu zameraný na výrobu cukru. Podnik zamestnával 420 pracovníkov a dosahuje primeraný obrat. Podnik má predpoklady pre udržanie svojej pozície na trhu.

Old Herold Firm, a.s. Trenčín zamestnával 431 pracovníkov v potravinárskom priemysle zameranom na výrobu destilovaných alkoholických nápojov a kvasníc. Podnik dosahuje primeraný obrat a má predpoklady udržať si svoju pozíciu na trhu. Časť svoje produkcie exportuje.

Cemmac, a.s. Horné Srnie zamestnával 380 pracovníkov v priemysle výroby stavebných hmôt a je zameraný na výrobu cementu. Podnik má predpoklady pre rozvoj v budúcnosti.

Kara Slovakia – WT, s.r.o. Trenčín zamestnávala 310 pracovníkov v odevnom priemysle vo výrobe a farbení kožušín a výrobe kožušinového tovaru. Podnik má všetky predpoklady na rozvoj v budúcnosti.

Letecké opravovne, š.p. Trenčín zamestnávali 620 pracovníkov v strojárenskom priemysle. Podnik má stabilizovanú výrobu a všetky predpoklady na udržanie svojho postavenia na trhu a dobrú východiskovú pozíciu pre rozvoj.

NAZA, s.r.o. Trenčín zamestnávala 280 pracovníkov v nábytkárskom priemysle. Obrat podniku predstavuje 140 mil. Sk a podnik má predpoklady udržať si svoje postavenie na trhu.

Považský cukrovar, a.s. Trenčianska Teplá - v roku 1996 bol priemerný evidenčný stav zamestnancov 198.

Laugospol, a.s. Trenčín - bývalé Zsl pekárne a cukrárne, š.p. Trenčín - zamestnával 151 zamestnancov a hospodári so stratou.

Firma Marián Vlk - Maroš, Trenčín - spracovateľ mäsa a mäsových výrobkov - hospodári so ziskom a zamestnáva 166 zamestnancov.

ZŤS Metalurgia, a.s. zamestnávali 1 260 pracovníkov v hutníckom priemysle v spracovaní surového železa a ocele.

Konstrukta-Defenea, a.s. Trenčín v roku 1990 zamestnávala 345 pracovníkov v strojárenskom priemysle. Podnik má všetky predpoklady pre rozvoj.

Konstrukta-Industry, a.s. Trenčín zamestnávala 620 pracovníkov v strojárenstve vo výrobe ostatných účelových strojov a zariadení. Podnik dosahuje primeraný obrat a má predpoklady pre rozvoj.

V okrese sa vyskytujú ďalšie menšie podniky zamestnávajúce menej ako 200 pracovníkov na jeden podnik, ako sú: Kovotex, výrobné družstvo invalidov Trenčín, Zlatokov, s.r.o. Trenčín, Nitratex, výrobné družstvo tkáčske Svinná.

### *2.8.2.8 Návrh rozvoja priemyslu Trenčianskeho kraja*

Rozvoj priemyslu Trenčianskeho kraja a jeho okresov sa odvíja od zdrojov územia a potenciálu využitia pracovných síl a predpokladov vyplývajúcich z dobudovania infraštruktúry. Predkladaný návrh rozvoja priemyslu je spracovaný pre kraj s prihliadnutím na špecifiká jednotlivých okresov aj s ohľadom na vlastné podmienky rozvoja a zaznamenané výsledky priemyslu v uplynulom období vyjadrené v statických a dynamických ukazovateľoch výroby tovaru v priemysle. Navrhovaný rozvoj priemyslu Trenčianskeho kraja je spracovaný za použitia analýzy vývoja priemyslu v kraji a jeho jednotlivých okresoch a na základe predpokladov rozvoja charakterizovaných domácimi podmienkami reprezentovanými rozvojom hospodárstva a vývojom na trhu v SR, ako aj na základe predikcie vývoja hospodárstva v zahraničí, najmä v Európskej únii. Návrh rozvoja je spracovaný aj s ohľadom na jestvujúcu štruktúru priemyselných odvetví v SR, Trenčianskom kraji a jeho okresoch a možnosti presadenia sa jednotlivých podnikov na domácich a zahraničných trhoch. Pre budúci rozvoj kraja je vybratý variant dynamického rozvoja výkonnosti a efektívnosti priemyslu.

#### 2.8.2.8.1 Scenár budúceho vývoja priemyslu v Trenčianskom kraji, variant dynamického vývoja výkonnosti priemyslu

Základnú podmienku dynamického rozvoja výkonnosti priemyslu Trenčianskeho kraja bude možno realizovať len za predpokladu zabezpečenia vyššieho rastu hrubej produkcie priemyslu v nasledujúcom období oproti rastu hrubej produkcie priemyslu zaznamenanej v SR a prepočítanej na jeden kraj. V roku 1996 bola v Trenčianskom kraji dosiahnutá vyššia dynamika rastu hrubej produkcie v priemysle (o 2,9 bodu) ako dynamika rastu hrubej produkcie priemyslu dosahovanej v SR a prepočítanej na jeden kraj. V roku 1996 bola zaznamenaná nižšia dynamika rastu výroby tovaru v priemysle. V 1. polroku 1997 dynamika rastu hrubej produkcie bola nižšia o 2,7 bodu ako dynamika rastu tohto ukazovateľa dosiahnutá v SR a prepočítaná na jeden kraj. Stav dosiahnutý v 1. polroku 1997 vo vývoji dynamiky rastu priemyslu možno považovať za neuspokojivý a prejavil sa poklesom podielu priemyslu kraja na priemysle SR o 0,7 bodu. Vývoj výkonnosti priemyslu v 1. polroku 1997 si vyžaduje spracovať a prijať aktívnu priemyselnú politiku kraja, ktorá by umožnila využiť vnútorné rezervy jestvujúcich odvetví a navrhla potenciálne odvetvia, ktoré by bolo potrebné v kraji rozvinúť do vyššej výkonnosti a efektívnosti.

V Trenčianskom kraji bol aj v 1. polroku zaznamenaný rast výkonnosti priemyslu na úrovni 0,8 %, čo je spôsobené najmä stupňom diverzifikácie priemyselných odvetví kraja. Úroveň diverzifikácie

priemyslu kraja je daná tromi silnými odvetviami: strojárenstvo, odevný priemysel, priemysel ťažby hnedého uhlia a doplnená štyrmi rozvinutými odvetviami: odevný priemysel, obuvnícky priemysel, kovospracujúci a potravinársky priemysel zabezpečila potenciálne predpoklady pre dynamický rast. Avšak niektoré nosné odvetvia priemyslu kraja ako odevný priemysel, obuvnícky a priemysel ťažby hnedého uhlia zaznamenali v SR stagnáciu, resp. recesiu, čo sa prejavilo aj v nižšej dynamike rastu výkonnosti priemyslu kraja. Straty rastu výkonnosti týchto odvetví boli v SR kompenzované rastom výkonnosti strojárenstva a chemického priemyslu zaznamenaného v 1. polroku 1997.

Ďalším z významných problémov priemyselných centier Trenčianskeho kraja je vysoký podiel centier s monoodvetvovou a monopodnikovou štruktúrou prejavujúci sa nízkym stupňom diverzifikácie priemyslu v centrách, čo sa môže prejaviť vyššou potenciálnou úrovňou ich nestability. V navrhovanej priemyselnej politike kraja je potrebné prijať opatrenia zamerané na postupný rast diverzifikácie priemyselných odvetví v priemyselných centrách a tým odstrániť monopodnikový a monoodvetvový charakter niektorých centier Trenčianskeho kraja (napr. Dubnica nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Myjava, Stará Turá ).

Rozvoj priemyslu Trenčianskeho kraja sa môže v budúcnosti vyvíjať dvoma podvariantami. Bez spracovania aktívnej priemyselnej politiky kraja je pravdepodobnejší variant pomalšieho rozvoja výkonnosti priemyslu kraja, ktorý sa premietne do relatívne nižšieho rozvoja celého hospodárstva Trenčianskeho kraja.

Scenár dynamického vývoja priemyslu, pre ktorý návrh ÚPN VÚC vytvára územné podmienky, vyžaduje sústrediť rozvoj priemyslu Trenčianskeho kraja do všetkých troch sektorov priemyslu, priemyslu ťažby nerastných surovín, do palivo energetického priemyslu a do sektoru spracovateľského priemyslu, ktoré sú v kraji organicky previazané. Návrh budúceho rozvoja priemyslu kraja sa odvíja od zabezpečenia prosperity väčšiny zo siedmych významných odvetví priemyslu kraja reprezentovaný strojárskym, odevným, palivo energetickým, obuvníckym, gumárenským, kovospracujúcim a potravinárskym priemyslom. Popri rozvoji priemyslu v týchto odvetviach sa odporúča ďalej rozvinúť výkonnosť priemyslu najmä v sklárskom, drevospracujúcom a nábytkárskom priemysle, ktoré s ohľadom na tradície a dostupnosť surovinových zdrojov v kraji majú zatiaľ pomerne nízky podiel na výrobe tovaru v priemysle. Štruktúra priemyslu kraja založená na rozvoji vo všetkých troch sektoroch priemyslu s výraznými výkonmi v priemysle doplnená desiatimi odvetviami, ktoré môžu zaznamenať primeraný rozvoj je uspokojivá a má všetky predpoklady pre udržanie výkonnosti priemyslu a primeranej zamestnanosti v Trenčianskom kraji .

#### 2.8.2.8.2 Návrh opatrení v priemysle Trenčianskeho kraja a jeho okresoch

Predkladaný návrh opatrení zabezpečí dynamický rozvoj výkonnosti a efektívnosti priemyslu Trenčianskeho kraja a prispeje k rastu výkonnosti hospodárstva kraja.

1. Monitorovať a sledovať stav vývoja absolútnych hodnôt výroby tovaru v priemysle a dynamických charakteristík vývoja tohto ukazovateľa v Trenčianskom kraji a jednotlivých okresov a prijať opatrenia za účelom zlepšenia výkonnosti a efektívnosť priemyslu kraja.
2. Prijať aktívnu priemyselnú politiku v Trenčianskom kraji orientovanú na rast dynamických ukazovateľov hrubej produkcie, resp. výroby tovaru v priemysle, premietajúcu sa v raste statických, ale najmä dynamických charakteristík vývoja priemyslu a zabezpečujúcu aj rozšírenie súčasnej nevyhovujúcej monoodvetvovej a monopodnikovej štruktúry priemyslu v niektorých centrách kraja.
3. Analyzovať príčiny a dôvody zaostávania niektorých okresov v absolútnych hodnotách výroby tovaru v priemysle.
4. Prijať opatrenia pre podporu vzniku siete malých priemyselných podnikov v kraji, ktorá by bola základňou pre vznik efektívnych stredných priemyselných podnikov a tým riešiť otázku tvorby nových pracovných príležitostí a zvýšenia podielu jednotlivých okresov na výrobe tovaru v priemysle SR. Dobudovať veľkostnú štruktúru podnikov kraja najmä rastom počtu malých a stredných priemyselných podnikov.
5. Pokračovať v revitalizácii strojárskeho priemyslu kraja.
6. Udržať výkonnosť a zvýšiť efektívnosť palivo energetického komplexu kraja reprezentovaného dvomi podnikmi Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. Prievidza a Elektrárne Nováky. Zamerať zvýšenú pozornosť na riešenie problematiky tohto odvetvia vo väzbe na potenciálnu možnosť ukončenia prevádzky ENO-C v elektrárni ENO-Zemianske Kostoľany a s tým súvisiace problémy smerujúce k útlmu ťažby uhlia. Už súčasná situácia bez jej aktívneho riešenia

s ohľadom na prakticky monoodvetvovú štruktúru determinuje hospodársky rozvoj tejto časti kraja a prejavuje sa vysokou úrovňou potenciálnej hospodárskej a sociálnej nestability. Pri riešení týchto problémov je potrebné zintenzívniť úzku spoluprácu celoštátnych, krajských a okresných orgánov a organizácií, ktorých základným cieľom bude zabezpečiť podmienky pre dynamický hospodársky a sociálny rozvoj tejto časti Trenčianskeho kraja.

7. Udržať výkonnosť a efektívnosť gumárenského priemyslu a zabezpečiť rast výkonnosti odvetvia najmä cestou exportu jeho produkcie.
8. Venovať zvýšenú pozornosť kožiarskemu a obuvníckemu priemyslu s cieľom jeho stabilizácie a vytvárať podmienky pre jeho budúci rozvoj.
9. Zabezpečiť vyššiu konkurencieschopnosť odevného a obuvníckeho priemyslu na domácich trhoch a v zahraničí a zabezpečiť rast oboch odvetví najmä na základe rastu ich exportu.
10. Podporiť rozvoj drevospracujúceho a nábytkárskeho priemyslu s ohľadom na tradície oboch odvetví v kraji a potenciál domácich surovinových zdrojov.
11. Venovať zvýšenú pozornosť rozvoju sklárskeho priemyslu rastom jeho výkonnosti a rastom jeho exportnej schopnosti.
12. Priblížiť výkonnosť a efektívnosť priemyslu jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja a harmonicky využívať celé územie kraja.
13. Udržať respektíve zvýšiť výkonnosť a efektívnosť väčšiny veľkých podnikov kraja nad 1 000 pracovníkov v priemysle.
14. Pri lokalizácii nových priemyselných podnikov využívať predovšetkým disponibilné plochy v intraviláne obcí v existujúcich priemyselných areáloch, prípadne uvažovať s možným využitím uvoľnených areálov poľnohospodárskych dvorov z poľnohospodárskej funkcie pre rozvoj hospodárskych aktivít.
15. Pri transformácii priemyslu, najmä energetického, chemického a pri ťažbe surovín, dbať na zásadu zlepšovania stavu životného prostredia.
16. Vytvárať podmienky pre príliv zahraničného kapitálu do vybraných priemyslových odvetví.

#### 2.8.2.8.3 Stavebníctvo

**Vývoj stavebníctva v Trenčianskom kraji a jeho okresoch**

V období po roku 1989 patrilo odvetvie stavebníctva k rezortom, ktoré zaznamenali výrazné znižovanie výkonov na základe zníženej investičnej činnosti v SR, čo sa premietlo v rozpade hlavne veľkých a stredných stavebných organizácií s dopadom na výrazné znižovanie zamestnanosti v tomto odvetví. V rokoch 1994 a najmä 1995 sa zaznamenal pomalý nárast výkonov stavebníctva, ktorý však nie je ekvivalentný úrovni konjunktúry hospodárstva SR. V roku 1996 prišlo k podstatnému rastu stavebnej produkcie. Objem stavebnej produkcie v roku 1996 v SR v organizáciách s počtom pracovníkov do 24, v organizáciách s počtom 25 a viac pracovníkov a pri zohľadnení odhadu za živnostníkov predstavoval 61,3 mld. Sk a oproti roku 1995 vzrástol o 4,4%. V 1. polroku 1997 predstavoval objem stavebnej produkcie v SR 30,9 mld. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástol o 8,8 %.

Postavenie Trenčianskeho kraja v stavebníctve v rámci Slovenska možno najlepšie zhodnotiť pomocou ukazovateľa objemu stavebnej produkcie a jeho podielu na objeme stavebnej produkcie Slovenska.

Objem stavebnej produkcie Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 predstavoval 2 513 mil. Sk a oproti 1. polroku 1996 vzrástol o 7,7 %. Jeho podiel na objeme stavebnej produkcie Slovenska predstavoval 8,1%. V rámci absolútnych hodnôt stavebnej produkcie dosiahnutých v 1. polroku 1997 sa Trenčiansky kraj nachádza na 5. pozícii v medzikrajovom porovnaní a čo sa týka dynamických charakteristík jeho vývoja v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 zastáva Trenčiansky kraj 4. pozíciu v Slovenskej republike. Objem stavebnej produkcie Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997 bol o 35,0 % nižší ako priemerná hodnota tohto ukazovateľa dosahovaná v SR a prepočítaná na jeden kraj.

Z analýzy vyplýva, že Trenčiansky kraj má rezervy v objeme stavebnej produkcie a preto je potrebné podrobnejšie analyzovať súčasný stav a prijať opatrenia na podporu rozvoja stavebníctva v kraji. Rast objemu stavebnej produkcie za 1. polrok 1997 na úrovni 7,7 % bol o 1,1 bodu nižší, ako rast stavebnej produkcie dosahovaný v hospodárstve SR a prepočítaný na jeden kraj. Rast stavebnej produkcie Trenčianskeho kraja v období 1. polrok 1997/1. polrok 1996 predstavoval 179 mil. Sk a možno ho považovať za primeraný. Vývoj stavebníctva v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja je zhrnutý v nasledujúcej tabuľke.

Vývoj stavebníctva v okresoch Trenčianskeho kraja v 1. polroku 1997

| Okres | Objem stavebnej produkcie v mil. Sk | Podiel okresu na objeme stavebnej produkcie Trenčianskeho kraja v % | Podiel okresu na objeme stavebnej produkcie v SR v % |
|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 142 | 5,7 | 0,5 |
| Ilava | 141 | 5,6 | 0,5 |
| Myjava | 31 | 1,2 | 0,1 |
| Nové Mesto nad Váhom | 139 | 5,5 | 0,4 |
| Partizánske | 116 | 4,6 | 0,4 |
| Považská Bystrica | 464 | 18,5 | 1,5 |
| Prievidza | 876 | 34,9 | 2,8 |
| Púchov | 98 | 3,9 | 0,3 |
| Trenčín | 506 | 20,1 | 1,6 |
| Trenčiansky kraj | 2 513 | 100,0 | 8,1 |
| SR spolu | 30 943 | - | - |

Z medziokresného porovnania objemu stavebnej produkcie v rámci Trenčianskeho kraja vyplýva, že výkony stavebníctva v jednotlivých okresoch kraja sú nevyvážené a jednotlivé okresy možno rozdeliť do nasledovných skupín:

- okresy s nadpriemernou výkonnosťou stavebníctva, kde patria okresy Prievidza, Trenčín a Považská Bystrica
- okresy s nižšou ako priemernou výkonnosťou stavebníctva, kde možno zaradiť okresy Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske
- okresy s výrazne nižšou ako priemernou výkonnosťou stavebníctva, kde patria okresy Púchov a najmä Myjava.

Z analýzy vyplýva, že tri okresy (Prievidza, Trenčín a Považská Bystrica) zaradené do prvej skupiny v 1. polroku 1997 realizovali 73,5 % výkonov stavebníctva Trenčianskeho kraja, štyri okresy druhej skupiny (Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske) výrazne zaostávajú a realizovali 21,4 % výkonov stavebníctva Trenčianskeho kraja a posledné dva okresy (Púchov a Myjava) realizovali len 5,1 % výkonov stavebníctva kraja. Neuspokojivý stav vo vývoji výkonov v stavebnej produkcii bol zaznamenaný v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske a najmä Púchov a Myjava. Pre zlepšenie výkonnosti stavebníctva Trenčianskeho kraja bude potrebné prijať aktívnu politiku rozvoja tohto odvetvia a opatrenia podporujúce nárast absolútnych hodnôt stavebnej produkcie a ich dynamických charakteristík rozvoja.

Na území kraja sa nachádzajú tieto najvýznamnejšie podniky zabezpečujúce:

- výrobu stavebných látok - CEMMAC, a.s. Horné Srnie, Kameňolomy Nové Mesto nad Váhom, Porobetón, a.s. Zemianske Kostoľany, Ypor, s.r.o. Zemianske Kostoľany, Prefabetón Koš, Syenit Púchov, Považská cementáreň, a.s. Ladce, PREMAL, s.r.o. Dubnica nad Váhom
- stavebnú výrobu - Pozemné stavby, a.s. Trenčín, VOD - EKO, a.s. Trenčín, Keramoprojekt, a.s. Trenčín, Keraming, v.o.s. Trenčín, Stavokov, s.r.o. Trenčín, Krutek, a.s. Trenčianske Teplice, Temont, v.d. Trenčianske Teplice, INTERBAU Prod.Trade, s.r.o. Nemšová, INAMO, s.r.o. Trenčín, Hydrostav OZ Oceľové konštrukcie Trenčianske Bohuslavice, Hydrastav - OZ Doprava Trenčianske Bohuslavice, Hydrostav OZ systémového debnenia Trenčín, Stabilit Nové Mesto nad Váhom, TREWIN, s.r.o. Nové Mesto nad Váhom, Dekora, v.d. Trenčín, MODEST, s.r.o. Bánovce nad Bebravou, Adest Rybany, Garel Rybany, Bance stav Bánovce nad Bebravou, V.J.K., s.r.o. Partizánske, DomArt, s.r.o. Bojnice, Priemstav, š.p. Prievidza, Banské stavby Prievidza, OSP, a.s. Prievidza, Stavomontáže Sipox, a.s. Prievidza, Stavomac Dubnica nad Váhom, Sibamac, a.s. Dubnica nad Váhom, Pozemné stavby, s.r.o. Púchov, Pozemné stavby, a.s. Považská Bystrica, Torus, a.s. Považská Bystrica, HMS - Bau, s.r.o. Zemianske Kostoľany, Torus - marketing, s.r.o. Považská Bystrica.

**Návrh opatrení vyplývajúcich z podmienok a hospodárskych výsledkov stavebníctva v Trenčianskom kraji a jeho okresoch**

1. Rozpracovať a prijať aktívnu politiku rozvoja stavebníctva v Trenčianskom kraji orientovanú na zvýšenie objemu stavebnej produkcie v kraji, ktoré sa premietne v raste podielu Trenčianskeho kraja na objeme stavebnej produkcie Slovenskej republiky.
2. Analyzovať príčiny a dôvody nízkej absolútnej hodnoty ukazovateľa objemu stavebnej produkcie v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske

a najmä Púchov a Myjava a prijať opatrenia podporujúce rast objemu stavebnej produkcie v zaostávajúcich okresoch Trenčianskeho kraja.
3. Podporiť vznik siete malých stavebných organizácií vo všetkých zaostávajúcich okresoch, ale najmä v okresoch Púchov a Myjava, ako potenciálnych zárodkov vzniku prosperujúcich stredných stavebných organizácií, ktoré by zabezpečili v blízkej budúcnosti efektívny rozvoj stavebníctva v Trenčianskom kraji premietajúci sa v raste objemu stavebnej produkcie jednotlivých okresov.
4. Udržať, respektíve zvýšiť výkonnosť stavebníctva v prosperujúcich okresoch Trenčianskeho kraja.

## 2.8.3 Nerastné suroviny a rašelina

**Zhodnotenie územia z hľadiska hospodárskeho využitia nerastných surovín**

### *2.8.3.1 Energetické suroviny*

Z energetických surovín sa na území Trenčianskeho kraja vyskytuje a ťaží hnedé uhlie, ktoré z hľadiska celoštátnych a regionálnych záujmov patrí medzi najvýznamnejšie. Hornonitrianske bane, a.s. Prievidza so svojimi závodmi v Cigli, Handlovej a Novákoch prechádzajú postupnou transformáciou palivoenergetického komplexu, pri ktorom je predpoklad negatívneho dopadu na odvetvie ťažby uhlia.

Dlhodobý pokles zamestnanosti (20 - 25 rokov) v tomto odvetví je riešený:
- odchodom baníkov do dôchodku
- prechodom do náhradných výrob a čoraz aktuálnejšie využívanie kvalifikovaných odborníkov na práce v podzemí pre výstavbe diaľnic, železníc
- náhradnými programami - zámery pre využitie kalov a iných druhotných surovín.

Zásoby prírodných nerastných palivoenergetickýkch surovinových zdrojov sú v obmedzených množstvách, patria medzi tie, ktoré tvoria súčasť surovinových vstupov do podnikov, vyrábajúcich energiu. Súčasne využívané ložiská umožňujú objemom vyťažiteľných zásob exploatáciu ešte na niekoľko desiatok rokov. S rozšírením zásob možno uvažovať iba v bezprostrednom okolí existujúcich súčasných ložiskových území.

Útlmový program spôsobil rapídny pokles ťažby od roku 1990 po rok 1993, po ňom sa ťažba stabilizovala na základe uznesenia vlády SR č. 270/1993.

Z bilančných zásob voľných (Baňa Cigeľ, Nováky a Handlová) v množstve 154 296 tis. t sa vyťažilo v roku 1996 3 002 tis. t, čo možno považovať za optimálnu ťažbu. Aj v ďalších rokoch sa počíta s exploatáciou na uvedených baniach.

### *2.8.3.2 Nerudné suroviny*

Z nerudných surovín sa v Trenčianskom kraji vyskytuje vápenec vysokopercentný, sialitická surovina a vápnitý slieň, vápenec ostatný, dolomit, dekoračný kameň, stavebný kameň, štrkopiesky a piesky a tehliarske suroviny.

Ložisko vysokopercentného vápenca s vápencom ostatným je overené na lokalite Čachtice I. v okrese Nové Mesto nad Váhom. Na perspektívnom ložisku sú overené bilančné zásoby v kategórií $Z_2$ a $Z_3$.

Sialitické suroviny na výrobu portlantského cementu sú zastúpené na ložisku Horné Srnie v okrese Trenčín a Ladce - Butkov v okrese Ilava. Vhodné sú i na poľnohospodárske účely (mletý vápenec). Ťažba a spracovanie surovín z týchto ložísk presahuje svojím významom rámec regiónu.

Stavebný kameň. Geologické možnosti pre zabezpečenie surovinových zdrojov pre výrobu stavebných hmôt sú veľmi široké. Dominantné postavenie v tejto skupine majú vápenec a dolomity stredného, vrchného triasu v Strážovských vrchoch, v Považskom Inovci a v Malých Karpatoch. Rôzne petrografické typy vápencov sú zastúpené i v celom úseku bradlového pásma, kde boli v minulosti založené početné ťažobne miestneho významu (pre malý rozsah bradiel nie sú vhodné pre priemyselné využitie). Pre výrobu stavebného kameňa sú vhodné: Podlužany - lom Medzná I., Tunežice, neťažené ložisko dolomitu Košariská, Čachtice, neťažené ložisko Nové

Mesto nad Váhom - Zongor (časť zásob vhodná na výrobu vápna pre cukrovary a jemnú keramiku), Malé Kršteňany, Hradište, Dolný Kamenec - Kamenec pod Vtáčnikom, Malá Lehota, Horné Vestenice, Podhradie pri Novákoch, Ráztočno - Remeta, Mníchova Lehota, Rožňové Mitice, Trenčianske Mitice - Kostolné Mitice, Krivosúd - Bodovka. Ťažené kamenivo možno využívať do betónov, omietok, na výrobu prefabrikátov, na netuhé vozovky za predpokladu drvenia a triedenia na zrnitostné frakcie.

Štrkopiesky. Sú akumulované v údolnej nive pozdľž celého toku rieky Váh. V prirodzenom stave sú štrky vhodné do násypov, na podsypy, na drenáže a filtračné vrstvy, na spevnenie krajníc a stabililzáciu zemín. Tvoria dobre zastúpenú skupinu vďaka skutočnosti, že v roku 1970 boli overované početné ložiská štrkopieskov vhodných pre výstavbu diaľnice. Z nich podľa "Bilancií zásob výhradných ložísk nerastných surovín SR sa využíva ložisko Beluša - Lednické Rovne. Využívanie ostatných ložísk štrkopieskov je závislé na vyriešení stretov záujmov, prevažne s intenzívne obrábanou poľnohospodárskou pôdou.

Tehliarske suroviny. V území VÚC Trenčianskeho kraja sú to najmä kvartérne sedimenty spolu so zvetralinami starších geologických útvarov. Najvýznamnejší je vrchný horizont, tvorený sedimentami eolického pôvodu. V riešenom území sa vyskytujú na ložiskách: Ilava, Tuchyňa - Pruské, Myjava, Nadlice - Livinske Opatovce, Partizánske, Nitrianske Pravno, Prievidza, Malá Čausa, Skalská Nová Ves, Trenčianska Turná, Zamarovce. Na ložiskách sú evidované značné bilančné zásoby. Ťažba v roku 1996 prebiehala iba na ložisku Partizánske, čo je dôsledok utlmenej stavebnej činnosti.

Prehľad výhradných ložísk nerastných surovín za kraj Trenčín za jednotlivé okresy podľa "Bilancií zásob výhradných ložísk SR k 1.1.1997" (Geologická služba SR, Bratislava, jún 1997) je uvedený v tabuľkách:

*Vysvetlivky k prehľadu výhradných ložísk nerastných surovín:*

*DP - dobývací priestor*

*CHLÚ - chránené ložiskové územie*

*GS SR - Geologická služba SR*

*Prvý stĺpec tabuľky označený symbolom ZV - zaradenie ložísk podľa stavu využitia s číselným vyjadrením 1 - 6 s nasledovným významom:*

*Ložisko s rozvinutou ťažbou - rozvojové s dlhodobou perspektívou ťažby.*

*Ložisko s útlmovou ťažbou, na ktorom k dohľadnej dobe (najneskôr 10 rokov) dôjde k zastaveniu ťažby.*

*Ložisko vo výstavbe s preskúmanými zásobami, na základe ktorých prebieha niektorá fáza výstavby (počínajúc projekciou).*

*Ložisko s definitívne, resp. dočasne zastavenou ťažbou.*

*Ložisko neťažené - perspektívne na ktorom sa uvažuje v dohľadnej dobe s výstavbou ťažobne a ťažbou.*

*Ložisko neťažené - neperspektívne, s ktorého využitím sa v dohľadnej dobe neuvažuje.*

## Prehľad ložísk nevyhradených nerastov

### Nerast: Stavebný kameň

| Názov ložiska; Organizácia | Stav k 1.1.1996 | Ťažba | Stav k 1.1.1997 | merná jednotka |
|---|---|---|---|---|
| **okres: Bánovce nad Bebravou** | | | | |
| Podlužany - Zlobiny; PREFA - STAV, spol. s r.o., | 0,0 | 32,0 | 0,0 | tis. t |
| Topoľčany | | | | |
| **okres: Ilava** | | | | |
| Malý Kolačín; Doprastav, a.s., OZ Žilina | 97,0 | 51,0 | 46,0 | tis. $m^3$ |
| Bohunice | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Nové Mesto nad Váhom** | | | | |
| Beckov; GS SR | 1040,0 | 0,0 | 1040,0 | tis. m3 |
| Ježovec - Modrová; PDP Modrovka | 9,0 | 2,0 | 7,0 | tis. m3 |
| **okres: Partizánske** | | | | |
| Klátova Nová Ves; | 10549,0 | 0,0 | 10549,0 | tis. m3 |
| Turčianky; RD Klátova Nová Ves | 0,0 | 0,0 | 0,0 | tis. m3 |
| **okres: Považská Bystrica** | | | | |
| Plevník; GS SR | 146,0 | 0,0 | 146,0 | tis. $m^3$ |
| Sádočné; RD Domaniša | 50,0 | 0,0 | 50,0 | tis. t |
| **okres: Prievidza** | | | | |
| Horná Ves; GS SR | 1922,0 | 0,0 | 1922,0 | tis. $m^3$ |
| Ľubín - Bystričany; GS SR | 887,0 | 0,0 | 887,0 | tis. $m^3$ |
| Nitrianske Rudno; obec Nitrianske Rudno | 0,0 | 0,0 | 0,0 | tis. $m^3$ |
| Nová Lehota - Šechvaldská dolina; GS SR | 7695,0 | 0,0 | 7695,0 | tis. $m^3$ |
| Studenec; Urbárske spoločenstvo Valaská Belá | 49,0 | 0,0 | 49,0 | tis. $m^3$ |
| Vyšehradné I.; ŠM Nitrianske Pravno | 35,0 | 3,0 | 32,0 | tis. t |
| Vyšehradné II. | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Ráztočno I. - Ráztočnianske Lazy | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Púchov** | | | | |
| Lazy pod Makytou; Lesostav, š.p., Žilina | 0,0 | 0,0 | 0,0 | tis. $m^3$ |
| Mojtín; TORUS - SP, a.s., Považská Bystrica | 39,0 | 0,0 | 39,0 | tis. t |
| Podhorie; GS SR | 1967,0 | 0,0 | 1967,0 | tis. $m^3$ |
| Záriečie - Klecenec | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Trenčín** | | | | |
| Dolná Súča; GS SR | 4482,0 | 0,0 | 4482,0 | tis. $m^3$ |
| Hrehuš v D. Súči; OÚ Dolná Súča | 35,0 | 0,0 | 35,0 | tis. $m^3$ |
| Skala; Doprastav, a.s., OZ Žilina | 1325,0 | 61,0 | 1264,0 | tis. $m^3$ |

### Nerast: Štrkopiesky

| Názov ložiska; Organizácia | Stav k 1.1.1996 | Ťažba | Stav k 1.1.1997 | merná jednotka |
|---|---|---|---|---|
| **okres: Bánovce nad Bebravou** | | | | |
| Uhrovské Podhradie; PD Uhrovec | 0,0 | 13,4 | 0,0 | tis. t |
| **okres: Ilava** | | | | |
| Košeca - Medzi Váhy; PD Košeca | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Nové Mesto nad Váhom** | | | | |
| Beckov - Prúdiky; GS SR | 4554,0 | 0,0 | 4554,0 | tis. $m^3$ |
| Beckov - Prúdiky; Kameňolomy, spol. s r.o., | 4554,0 | 0,0 | 4554,0 | tis. $m^3$ |
| Nové Mesto nad Váhom | | | | |
| Kočovce; Urbárska spoločnosť Kočovce | 4,0 | 0,0 | 4,0 | tis. $m^3$ |
| Považany; PD Považie Považany | 390,0 | 1,0 | 389,0 | tis. $m^3$ |

| Názov ložiska; Organizácia | Stav k 1.1.1996 | Ťažba | Stav k 1.1.1997 | merná jednotka |
|---|---|---|---|---|
| Zelená voda I; Kameňolomy, spol. s r.o., | 548,0 | 127,0 | 421,0 | tis. $m^3$ |
| Nové Mesto nad Váhom | | | | |
| Zemník Beckov; Doprastav, a.s., Zvolen | 741,0 | 150,0 | 591,0 | tis. $m^3$ |
| Nová Ves | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Potvorice - Sihoť | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Horná Streda | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Partizánske** | | | | |
| Chynorany I; GS SR | 306,0 | 0,0 | 306,0 | tis. $m^3$ |
| Chynorany II; GS SR | 1020,0 | 0,0 | 1020,0 | tis. $m^3$ |
| Partizánske; GS SR | 1210,0 | 0,0 | 1210,0 | tis. $m^3$ |
| **okres: Považská Bystrica** | | | | |
| Sverepec - Somarica | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Malé Lednice | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Prievidza** | | | | |
| Chrenovec - Brusno; Agrospol PPD Prievidza | 237,0 | 1,0 | 236,0 | tis. $m^3$ |
| Malá Čausa | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Púchov** | | | | |
| Visolaje | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Trenčín** | | | | |
| Ivanovce; Doprastav, a.s., Zvolen | 188 | 20 | 168 | tis. $m^3$ |
| Kostolná; Doprastav, a.s., Zvolen | 0 | 0 | 0 | tis. $m^3$ |
| Opatovce; Obec Kostolná - Záriečie | 210 | 130 | 80 | tis. $m^3$ |
| Skalská Nová Ves; PD Skalka nad Váhom | 62 | 62 | 0 | tis. $m^3$ |
| Ujazd; Doprastav, a.s., Zvolen | 165 | 145 | 20 | tis. $m^3$ |
| Zemník Váh C Skalka n/V; Doprastav, a.s., | 257 | 248 | 9 | tis. $m^3$ |
| Bratislava | | | | |
| Nozdrkovce | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Trenčianske Biskupice - Bobrovník | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| Krivosúd - Bodovka | Údaje nie sú k dispozícii | | | |

Nerast: Tehliarske suroviny

| Názov ložiska; Organizácia | Stav k 1.1.1996 | Ťažba | Stav k 1.1.1997 | merná jednotka |
|---|---|---|---|---|
| **okres: Bánovce nad Bebravou** | | | | |
| Hlinište - Cimenná; Ladislav Rumler - IMPRUL | 10,0 | 0,0 | 10,0 | tis. $m^3$ |
| **okres: Myjava** | | | | |
| Myjava | Údaje nie sú k dispozícii | | | |
| **okres: Partizánske** | | | | |
| Žabokreky nad Nitrou; GS SR Bratislava | 8739,0 | 0,0 | 8739,0 | tis. $m^3$ |
| **okres: Prievidza** | | | | |
| Malinová - sever; GS SR Bratislava | 4596,0 | 0,0 | 4596,0 | tis. $m^3$ |
| **okres: Púchov** | | | | |
| Brezie - Beluša; OLMI Žilina | 42,0 | 0,0 | 42,0 | tis. $m^3$ |
| **okres: Trenčín** | | | | |
| Tehelňa Kadlečík Trenčianske Stankovce; | 3,6 | 1,0 | 2,6 | tis. $m^3$ |
| Štefan a Ján Kadlečík, výroba tehál, | | | | |
| Trenčianske Stankovce | | | | |

Je potrebné upozorniť, že zaradenie ložísk nie je predmetom návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, ale organizácie spravujúcej ložisko. Ťažobné zámery vrátane otvárania ťažby na malých lokalitách, resp. obnovenie ťažby je potrebné komplexne zvážiť a posúdiť z viacerých hľadísk a na základe toho stanoviť priority záujmov (ochrany prírody, ochrany pôdneho fondu, ochrany vodohospodárskych záujmov resp. záujmov využívania príslušnej suroviny).

### Ochrana ložísk nerastných surovín

Jedným z hlavných cieľov riešenia ÚPN VÚC Trenčianského kraja v oblasti nerastných surovín je zabezpečenie ochrany ložísk nerastných surovín tak, aby navrhovanými riešeniami nebolo narušené iba súčasné, resp. výhľadové využitie.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako i ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu (§ 5 zák. č. 44/1988 v znení zák. SNR č. 498/1991 Zb.) a ložiská nevýhradné, ktoré sú súčasťou pozemku (§ 7 citovaného zákona).

V zmysle uvedených právnych predpisov je potrebné na území VÚC Trenčianskekho kraja chrániť všetky výhradné ložiská nerastných surovín (dobývacie priestory, chránené ložiskové územia, preskúmané ložiska výhradných nerastov bez navrhnutej ochrany).

V riešenom území majú všetky výhradné ložiská nerastov určené dobývacie priestory, resp. chránené ložiskové územia, okrem ložiska dolomitov na lokalite Košariská a ložiska vápenca na lokalite Mojtín - Strážovské pohorie, preto i týmto bude potrebné stanoviť CHLÚ, resp. dobývací priestor.

**Vplyv ťažby nerastných surovín na životné prostredie**

Ťažba nerastných surovín predstavuje významný a územne rozsiahly vplyv na životné prostredie a vytvára zároveň konflikt so záujmami ochrany prírody a krajiny.

Komplex prírodného prostredia Trenčianskeho kraja má určitý potenciál v kvalite aj kvantite prírodných zložiek od nížinných alúvii cez pahorkatiny až po pohoria. Tento komplex je negatívne ovplyvnený antropogénnou činnosťou v súvislosti s využívaním nerastných surovín.

Medzi najväčšie zásahy exploatácie nerastných surovín do životného prostredia patria zmena reliéfu a záber pôdneho fondu. Vhodnými rekultivačnými prácami po ukončení ťažby je možné jej negatívne vplyvy minimalizovať, prípadne úplne odstrániť.

Najrozsiahlejší negatívny zásah do prírodného aj obytného prostredia má banská činnosť ťažby hnedého uhlia na ložiskách Handlová a Nováky. Z hlbinnej ťažby je haldami a poklesmi terénu ovplyvňovaný reliéf, znižovaním hladiny podzemných vôd a čerpaním banských vôd režim hydrosféry, exhalátmi z horenia atmosféra, poklesmi a navršovaním háld pedosféra a celým komplexom znehodnocovaných vplyvov fytosféra, zoosféra aj mikrosféra.

V riešenom území došlo aj k stretu záujmov ťažby s pamiatkovou ochranou, napr. v obci Koš pri ochrane kostola svätého Andreja Apoštola, ktorý bol v roku 1990 vyhlásený za kultúrnu pamiatku. Vzhľadom na zmenené ťažobné kapacity pre baňu Nováky, pod ktorú patrí aj oblasť obce Koš ťažba nebude dosahovať predpokladaný objem a tak je predpoklad, že časť obce nachádzajúca sa medzi železničnou traťou a riekou Handlovka bude podrúbaná najskôr po roku 2 030.

Ešta väčšou mierou rušivých vplyvov na prírodné prostredie sa vyznačuje povrchová ťažba. Podiela sa zo všetkých aktivít človeka najvýraznejšie na dynamických premenách krajiny. Transformáciou horninového prostredia a zmenou reliéfu výrazne ovplyvňuje predovšetkým profil litosféry, ovplyvňuje kvalitu ovzdušia, deformuje režim hydrosféry, devastuje celý priestor pedosféry, kontamináciou alebo až zničením fytocenóz a zoocenóz. V území Trenčianskeho kraja je výskyt tohto negatívneho vplyvu v lokalitách ťažby stavebného kameňa v Podlužanoch, Čachticiach, Malých Kršteňanoch, Dolnom Kamenci - Kamenec pod Vtáčnikom, Horných Vesteniciach, Mojtíne - Beluši, Rožňových Miticiach, Trenčianskych Miticiach, s podstatne menšou intenzitou pôsobenia v ťažobných priestoroch štrkopieskov a tehliarských hlín.

### *2.8.3.3 Ložiská rašeliny*

V zmysle Banského zákona sa rašelina nepovažuje za nerast, preto jej ložiská sú uvedené v osobitnom prehľade.

V Trenčianskom kraji je len málo nálezísk rašeliny. Najväčším a rozťaženým je ložisko rašeliny Partizánske - miestna časť Veľké Bielice a Malé Bielice v okrese Partizánske.

Prehľad ložísk rašeliny

| Por. číslo | Mapa č. | Obec | Názov ložiska | Výmera v ha | Zásoba v $m^3$ | Návrh na využitie |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **okres Partizánske** | | | | |
| 1 | 24 | Veľké Bielice | Veľké Bielice | 8,0 | 130.000 | Rozťažené za účelom |
| | | časť Malé Bielice | | | | výroby kompostov, možnosť využitia aj na |
| | | | | | | balneologické účely |
| | | **okres Považská Bystrica** | | | | |
| 2 | 7 | Domaniža | Domaniža | 1,5 | 8.000 | Ponechať v súčasnom stave |
| 3 | 7 | Domaniža | Domaniža | 1,5 | 14.000 | Ponechať v súčasnom stave |
| 4 | 7 | Domaniža | Domaniža | 2,0 | 22.000 | Ponechať v súčasnom stave |
| 5 | 7 | Domanižská Lehota | Domaniža | 0,7 | 4.200 | Ponechať v súčasnom stave |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 6 | 7 | Sádočné | Domaniža | 2,0 | 18.000 | Ponechať v súčasnom stave |
| 7 | 7 | Sádočné | Sádočné | 1,0 | 10.000 | vhodné do kompostov |
| 8 | 6 | Trstie, Pružina | Riedka | 0,6 | 5.500 | vhodné do kompostov |
| 9 | 6 | Trstie | Trstie | 3,0 | 14.000 | Ponechať v súčasnom stave |
| | | **okres Prievidza** | | | | |
| 10 | 13 | Nitrianske Pravno | Nitrianske Pravno | 1,0 | 6.000 | vhodné do kompostov |
| 11 | 13 | Malinová | Malinová | 1,0 | 7.500 | vhodné do kompostov |
| 12 | 19 | Lazany | Lazany | 0,6 | 3.000 | vhodné do kompostov |
| | | **okres Trenčín** | | | | |
| 13 | 17 | Rožňové Mítice | Rožňové Mítice | 0,8 | 8.305 | vhodné do kompostov |

*Poznámka: Návrh na využitie ložísk je interpretácia výsledkov prieskumu ložísk rašeliny na Slovensku*

## 2.8.4 Poľnohospodárstvo

### *2.8.4.1 Význam a postavenie agropotravinárskeho komplexu na Slovensku*

Základnou hybnou silou rozvoja sústav hospodárenia na pôde bola potreba zabezpečiť obyvateľstvo dostatkom potravín. Táto požiadavka bola u nás úspešne plnená najmä v posledných dvoch desaťročiach, aj vďaka rozvoju strojárskeho a chemického priemyslu.

V prípade poľnohospodárstva SR nemožno opustiť určitý stupeň intenzívnej rastlinnej výroby a nemožno potraviny v širokom rozsahu ani dovážať. Musia sa hľadať také spôsoby hospodárenia v sústave rastlinnej výroby, ktoré naplnia požiadavky trhu v množstve a v kvalite a budú tiež rešpektovať ekologické hľadiská a zabezpečovať zdravotne nezávadné potraviny.

Východisko je v uplatňovaní a vedeckom riadení umelých agroekosystémov s dobre fungujúcou akumuláciou a recyklizáciou organickej hmoty, menej závislých na vstupoch dodatkovej energie, ale viac podmieňovaných úrovňou agronomického manažmentu.

V snahe pestovať široký sortiment plodín sa v minulosti nevhodné pestovateľské podmienky pre niektoré plodiny kompenzovali zvýšenými vstupmi vo forme agrochemikálií a inými intenzifikačnými faktormi. Týka sa to najmä podhorských a horských oblastí, kde sa takýmito sústavami hospodárenia narobilo najviac škôd v krajinnom prostredí. Zrejme tu nebude rastlinná výroba v súčasnej skladbe konkurencieschopná, a preto nepochybne dôjde k jej reštrukturalizácii, ako to predpokladá agrárny program Koncepcia a zásady pôdohospodárskej politiky, MP SR 1993. Pri realizácii zmien vo výrobnom zameraní bude treba vziať do úvahy aj iné, než produkčné zretele.

Participácia poľnohospodárstva a potravinárstva na národnej ekonomike je podľa Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike 1997 (MP SR Bratislava, 1997) nasledovná:

| | Ukazovateľ 1995 | Podiel na HDP % 1996 |
|---|---|---|
| HDP spolu | 100,00 | 100,00 |
| Z toho: | | |
| pôdohospodárstvo | 5,62 | 5,19 |
| poľnohospodárstvo | 5,09 | 4,74 |
| priemysel spolu | 28,57 | 26,28 |
| výroba potravín a pochutín | 2,90 | 2,85 |
| stavebníctvo | 4,63 | 4,73 |
| služby trhové a netrhové | 53,30 | 54,85 |
| ostatné | 7,88 | 8,95 |
| Podiel dotácií do poľnohospodárstva na HDP | 1,40 | 1,23 |
| Podiel poľnohospodárstva na: | | |
| medzispotrebe | 4,68 | 4,65 |
| obstaraných investíciách | 3,44 | 2,80 |
| pridanej hodnote | 5,82 | 5,74 |
| zamestnanosti | 6,17 | 5,60 |
| priemernej mzde[1/] | 81,10 | 80,70 |
| salde zahraničného obchodu | [2/] | 19,60 |

*Zdroj: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP*

*[1/] vrátane poľovníctva, rybolovu a lesného hospodárstva*

*[2/] v roku 1995 záporné saldo poľnohospodárstva bolo o 24 % vyššie ako v národnom hospodárstve*

Z vývoja vybraných ukazovateľov poľnohospodárstva vo vzťahu k národnému hospodárstvu vyplývajú nasledovné tendencie:

- podiel poľnohospodárstva na HDP má klesajúcu medziročnú tendenciu
- podiel medzispotreby v poľnohospodárstve na celkovej medzispotrebe mierne poklesol napriek tomu, že došlo k jej medziročnému nárastu (o 21 %)
- podiel poľnohospodárstva na pridanej hodnote poklesol o 0,08 boda
- podiel poľnohospodárstva na celkových investíciách má klesajúcu tendenciu (0,64 boda)
- vývoj cien poľnohospodárskych výrobkov zaostáva za vývojom cien vstupov do poľnohospodárstva a úrovňou spotrebiteľských cien
- poľnohospodárska zamestnanosť participovala na celkovej zamestnanosti 5,6 % s mierne znižujúcim sa (0,60 boda) medziročným podielom
- priemerná mzda v primárnom sektore dosiahla 80,7 %-nú úroveň priemernej mzdy v národnom hospodárstve
- zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi komoditami sa v roku 1996 podieľal 19,6 % na celkovom pasívnom salde zahraničného obchodu
- efektívnosť vkladov do poľnohospodárstva je v dôsledku podhodnotenia úhrady nákladov nepriaznivejšia ako u väčšiny odvetví národného hospodárstva.

Nezastupiteľná bioenergetická - bioprodukčná a ochranná funkcia pôd v krajine, resp. v životnom prostredí vo významnej miere ovplyvňuje aj územný rozvoj štátu. Pretože gradácia tejto funkcie pôd je na území Slovenska priestorove neobyčajne zložitá, znásobuje to jej význam v koncepcii územného rozvoja.

V celej histórii vývoja územia je vzťah medzi jeho osídlením a ochranou relatívne najprodukčnejšej časti pôd vždy protikladný: Lokality najvýhodnejšie pre osídlenie majú v prevažnej väčšine prípadov aj najúrodejšie pôdy, pričom spoločnosť, ktorá ich osídľuje, ale i poľnohospodársky využíva, je zároveň závislá od efektívnosti ich poľnohospodárskeho využitia. Táto skutočnosť sa nedá zanedbať ani v súčasnej dobe. Ochrana vlastností pôd a ich adekvátnej plochy vo vzťahu k spotrebe poľnohospodárskych produktov, je nielen obsahom „Celosvetovej pôdnej charty OSN“, ale postupne i obsahom súčasných a perspektívnych právnych predpisov týkajúcich sa pôd. Základom je Koncepcia a zásady poľnohospodárskej politiky.

Perspektívny vývoj poľnohospodárskeho pôdneho fondu SR je možné v normálnych podmienkach charakterizovať snahou spoločnosti o zachovanie tak produkčných funkcií týchto pôd, ale aj ekologických, krajinnotvorných i sociálnych funkcií poľnohospodárskych pôd. K takejto tendencii sú dostatočné dôvody vnútroštátne, ale dajú sa predpokladať aj podľa tendencií medzinárodného vývoja a z vývoja využívania a ochrany pôd v krajinách s vyspelým poľnohospodárstvom a podobnou štruktúrou pôdneho fondu ako je v SR. To však vyžaduje uplatnenie dotačnej politiky a je teda závislá od situácie v národnom hospodárstve. Vývoj využívania pôd sa najviac zmení v horských a inak extrémnych oblastiach. V oblastiach s najprodukčnejšími pôdami sa významnejšie nezmenia.

### *2.8.4.2 Porovnanie úrovne poľnohospodárstva Trenčianskeho kraja s celoslovenskou úrovňou a ostatnými krajmi*

Jednou z možností vyjadrenia produkčnej schopnosti pôd je cena pôdy. Priemerná cena pôdy v Trenčianskom kraji a v SR a percento zornenia sú:

| Okres, kraj, SR | Priemerná cena v Sk | | | |
|---|---|---|---|---|
| | p.p./ha | o.p./ha | TTP/ha | % o.p. z p.p. |
| Bánovce nad Bebravou | 41944 | 48327 | 16190 | 80,14 |
| Ilava | 26602 | 45432 | 9240 | 47,97 |
| Myjava | 21373 | 23835 | 15969 | 68,70 |
| Nové Mesto nad Váhom | 39386 | 48104 | 18466 | 70,58 |
| Partizánske | 57217 | 60147 | 27920 | 90,91 |
| Považská Bystrica | 12142 | 20477 | 7571 | 35,42 |
| Prievidza | 23896 | 35187 | 12956 | 49,21 |
| Púchov | 16633 | 26886 | 11050 | 35,26 |
| Trenčín | 29112 | 40005 | 13145 | 59,45 |
| **Trenčiansky kraj** | **30606** | **41708** | **13375** | **60,82** |
| Slovenská republika | 38600 | 52706 | 12566 | 64,86 |

*Zdroj: VÚEPP - bonitačná banka dát*

Priemerná cena poľnohospodárskej a ornej pôdy je nižšia v Trenčianskom kraji a tiež priemerné zornenie kraja (% OP z PP) je nižšie ako celoslovenský priemer. Iba v priemernej cene trvalých trávnych porastov prevyšuje kraj celoslovenský priemer.

Podľa štúdie vyjadrenia produkčnej schopnosti (bonity poľnohospodárskej pôdy, ktoré spracoval Výskumný ústav pôdnej úrodnosti v roku 1996) nepatrí Trenčiansky kraj medzi najprodukčnejšie. Kvalita poľnohospodárskej pôdy je vyjadrená odstupňovaním bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ) porovnateľného produkčného potenciálu do 9 skupín podľa Sadzobníka základných odvodov, ktorý je Prílohou nariadenia vlády SR č. 152/1996 Z.z. Osobitne chránené sú najlepšej bonity s vysokou produkčnou schopnosťou, ktoré predstavujú pôdy zastúpené podľa kódu BPEJ v skupinách 1.-4. v zmysle cit. Sadzobníka. Vyskytujú sa v každom okrese, no ojedinelejšie ako v juhozápadných a južných okresoch Slovenska. Najkvalitnejšie pôdy zaradené do 1. skupiny BPEJ sa vyskytujú iba v okrese Nové Mesto nad Váhom, Trenčín a Partizánske. Pôdy zaradené do 2. skupiny sa už vyskytujú v 7-mich okresoch okrem okresu Púchov a Považská Bystrica. Pôdy zaradené do 3.-9. skupiny sa vyskytujú vo všetkých okresoch s prevahou stredne produkčných plôch.

Úroveň poľnohospodárstva v Trenčianskom kraji podľa jednotlivých okresov výstižne vyjadrujú ekonomicko-finančné ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov, krajov a za SR.

Počet ziskových a stratových podnikov podľa krajov

| Kraj | Ziskové podniky | | | Stratové podniky | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Počet podnikov | Vytvorený zisk v mil.Sk | Poľnohos-pod.pôda v tis.ha | Počet podnikov | Vytvorená strata v mil.Sk | Poľnohos-pod.pôda v tis.ha |
| Trenčiansky | 51 | 136 | 64 | 55 | -243 | 77 |
| Podiel v % | 8,06 | 12,82 | 6,67 | 9,37 | 8,59 | 8,68 |
| SR spolu | 633 | 1059 | 962 | 587 | -2830 | 886 |

*Zdroj: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP*

V Trenčianskom kraji je viac stratových ako ziskových podnikov. Viac ziskových ako stratových podnikov majú iba kraje Bratislavský, Trnavský a Nitriansky.

## Ekonomicko-finančné ukazovatele

za poľnohospodársku prvovýrobu (v Sk.ha$^{-1}$ p.p)

| Kraj - okres | Výnosy | | | Náklady | | | Hospodársky výsledok | | | Pridaná hodnota | | | Počet podnikov 1996 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1995 | 1996 | Index 96/95 | 1995 | 1996 | Index 96/95 | 1995 | 1996 | Rozdiel 96-95 | 1995 | 1996 | Index 96/95 | Ziskové | Stratové | Spolu |
| Bánovce n/B. | 30252 | 35431 | 89,9 | 31369 | 34823 | 85,2 | -1117 | 608 | 1724 | 8674 | 10378 | 91,9 | 7 | 4 | 11 |
| Ilava | 39962 | 44209 | 111,8 | 40417 | 44298 | 110,7 | - 454 | - 90 | 365 | 8758 | 9938 | 114,6 | 3 | 4 | 7 |
| Myjava | 29617 | 27753 | 113,7 | 33776 | 30291 | 108,8 | -4159 | -2538 | 1621 | 5102 | 6083 | 144,7 | 5 | 8 | 13 |
| Nové Mesto n/V. | 30266 | 31073 | 99,9 | 30721 | 32078 | 101,6 | - 455 | -1005 | - 550 | 8921 | 9283 | 101,2 | 10 | 11 | 21 |
| Partizánske | 38268 | 55705 | 121,2 | 37162 | 53628 | 120,1 | 1106 | 2077 | 971 | 13241 | 18080 | 113,7 | 4 | 1 | 5 |
| Považ.Bystrica | 19697 | 11380 | 53,3 | 20831 | 14390 | 63,7 | -1134 | -3010 | -1875 | 1343 | - 473 | - 32,5 | 2 | 4 | 6 |
| Prievidza | 30626 | 29878 | 104,1 | 33148 | 32658 | 105,1 | -2521 | -2781 | - 259 | 7457 | 7039 | 100,7 | 8 | 10 | 18 |
| Púchov | 21480 | 34871 | 162,0 | 22375 | 31921 | 142,4 | - 894 | 2950 | 3844 | 6086 | 10094 | 165,5 | 5 | 1 | 6 |
| Trenčín | 49029 | 54079 | 106,2 | 48237 | 54368 | 108,5 | 793 | - 289 | -1082 | 14353 | 14973 | 100,5 | 7 | 12 | 19 |
| Trenčiansky kraj | 33862 | 37056 | 106,6 | 34786 | 37817 | 105,9 | - 923 | - 760 | 163 | 9096 | 9940 | 106,4 | 51 | 55 | 106 |
| **SR spolu** | **26544** | **27832** | **105,6** | **27766** | **28793** | **104,5** | **-1222** | **- 961** | **262** | **7072** | **7045** | **100,4** | **634** | **588** | **1222** |

za poľnohospodársku prvovýrobu (v mil.Sk):

| Kraj - okres | Výnosy | | | Náklady | | | Hospodársky výsledok | | | Pridaná hodnota | | | Počet podnikov 1996 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1995 | 1996 | Index 96/95 | 1995 | 1996 | Index 96/95 | 1995 | 1996 | Rozdiel 96-95 | 1995 | 1996 | Index 96/95 | Ziskové | Stratové | Spolu |
| Bánovce n/B. | 527 | 473 | 89,9 | 546 | 465 | 85,2 | - 19 | 8 | 28 | 151 | 139 | 91,9 | 7 | 4 | 11 |
| Ilava | 410 | 458 | 111,8 | 414 | 459 | 110,7 | - 5 | - 1 | 4 | 90 | 103 | 114,6 | 3 | 4 | 7 |
| Myjava | 377 | 428 | 113,7 | 429 | 467 | 108,8 | - 53 | - 39 | 14 | 65 | 94 | 144,7 | 5 | 8 | 13 |
| Nové Mesto n/V. | 801 | 800 | 99,9 | 813 | 825 | 101,6 | - 12 | - 26 | - 14 | 236 | 239 | 101,2 | 10 | 11 | 21 |
| Partizánske | 486 | 589 | 121,2 | 472 | 567 | 120,1 | 14 | 22 | 8 | 168 | 191 | 113,7 | 4 | 1 | 5 |
| Považ.Bystrica | 122 | 65 | 53,3 | 129 | 82 | 63,7 | - 7 | - 17 | - 10 | 8 | - 3 | - 32,5 | 2 | 4 | 6 |
| Prievidza | 768 | 800 | 104,1 | 832 | 874 | 105,1 | - 63 | - 74 | - 11 | 187 | 188 | 100,7 | 8 | 10 | 18 |
| Púchov | 198 | 321 | 162,0 | 206 | 294 | 142,4 | - 8 | 27 | 35 | 56 | 93 | 165,5 | 5 | 1 | 6 |
| Trenčín | 1218 | 1294 | 106,2 | 1199 | 1301 | 108,5 | 20 | - 7 | - 27 | 357 | 358 | 100,5 | 7 | 12 | 19 |
| **Trenčiansky kraj** | **4907** | **5229** | **106,6** | **5041** | **5336** | **105,9** | **-134** | **-107** | **27** | **1318** | **1403** | **106,4** | **51** | **55** | **106** |
| SR spolu | 48688 | 51431 | 105,6 | 50930 | 53206 | 104,5 | -2242 | -1775 | 467 | 12972 | 13018 | 100,4 | 634 | 588 | 1222 |

*Zdroj: Informačné listy CD MP SR, VÚEPP*

### *2.8.4.3 Zhodnotenie poľnohospodárstva podľa jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja*

Poľnohospodárstvo predstavuje dôležitý zdroj výživy pre obyvateľov kraja i zdroj surovín pre priemysel. Z hospodárskeho hľadiska svojím významom neprekračuje celkove regionálnu úroveň. Nadregionálneho významu je pestovanie chmeľu a na poprednom mieste je chov hospodárskych zvierat. Oveľa vyššie treba hodnotiť podiel pri vytváraní krajinného prostredia, na ochrane prírodných daností, na zvyšovaní obytnej pohody sídiel a funkčnosti ostatných urbanistických štruktúr. Poľnohospodársky obrábaná krajina spolu s lesmi má nezastupiteľné miesto pri stabilizácii životného prostredia a pri zabezpečovaní podmienok trvalo udržateľného života.

Agropotravinársky komplex kraja nesie na sebe znaky celoslovenského stavu a vývoja poľnohospodárstva. Situácia v ňom je zložitá vzhľadom na produkciu, odbytové možnosti, ale i územné usporiadanie. Výraznejšie poklesla stratovosť v podnikaní na poľnohospodárskej pôde, ale pri nedostatku investícií rastie opotrebovanosť základných výrobných prostriedkov a hlavne stavebných fondov.

Poľnohospodárstvo je úzko späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka, a preto návrh jeho ďalšieho rozvoja by sa mal orientovať predovšetkým na zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia prostredníctvom rozvoja zamestnanosti a infraštruktúry. Zdôrazňuje sa aj mimoprodukčná funkcia poľnohospodárstva a rozvoja agroturistiky. Územný rozvoj kraja ovplyvňuje bioprodukčná a ochranná funkcia pôdy.

#### 2.8.4.3.1 Využitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Trenčiansky kraj sa vyznačuje značnou členitosťou územia. Je zaradený pre potreby návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárstva založenom na ekologických princípoch prevažne do nasledovných pôdno-ekologických podoblastí (PEPO) a regiónov PER:

| Č. | PEPO | Č. | PER |
|---|---|---|---|
| 21 | Podunajská rovina | 214 | Dolnovážska niva |
| 22 | Podunajská pahorkatina | 221 | Trnavská pahorkatina |
| | | 222 | Nitrianska pahorkatina |
| 41 | Kotliny nižšieho stupňa | 415 | Považský úval |
| 42 | Kotliny stredne vyššieho stupňa | 421 | Hornonitrianska kotlina |
| 44 | Pohoria a vrchoviny flyšového pásma | 441 | Biele Karpaty, Myjavská pahorkatina |
| 46 | Nižšie pohoria | 461 | Malé Karpaty |
| | | 462 | Považský Inovec |
| | | 463 | Tribeč |
| | | 464 | Strážovské vrchy. |

Pestré prírodné podmienky, značná členitosť územia a s ňou spojená svahovitosť, nerovnomerná hĺbka pôdy a obsah skeletu spôsobujú nerovnomernú kvalitu poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Druhy pozemkov v Trenčianskom kraji

| Druh pozemku (kultúra) | Výmera | | |
|---|---|---|---|
| | v ha | v % z poľnoh. pôdy | v % z celk. výmery |
| Orná pôda | 105448 | 56,31 | |
| Chmeľnice | 820 | 0,44 | |
| Vinice | 69 | 0,04 | |
| Záhrady | 8358 | | |
| Ovocné sady | 2920 | | |
| Trvalé trávne porasty | 69640 | | |
| Poľnohospodárska pôda celkom | 187255 | 100,0 | 41,6 |
| Lesné pozemky | 220173 | | 48,9 |
| Vodné plochy | 6226 | | 1,4 |
| Zastavané plochy | 19723 | | 4,4 |
| Ostatné plochy | 16693 | | 3,7 |
| Celkom | 450070 | | 100,0 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

V zastúpení druhov pozemkov medzi jednotlivými okresmi kraja sú však značné rozdiely v závislosti od polohy. Medzi príhorské a horské regióny s vyššou lesnatosťou (nad 50 %) patria okresy Považská Bystrica, Prievidza, Ilava a Bánovce nad Bebravou. S prevládajúcim poľnohospodárskym využitím sú iba okresy Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske s prevládajúcim pahorkatinným a nížinným charakterom.

Druhy pozemkov v jednotlivých okresoch

| Druh pozemku | Okres | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Bá-novce | Ilava | Myjava | Nové Mesto n/V. | Parti-zán-ske | Považ. Bystric a | Prievi-dza | Púchov | Trenčín |
| Orná pôda | 14573 | 5630 | 11880 | 18788 | 11783 | 6179 | 16000 | 4302 | 16313 |
| Chmeľnice | 34 | - | 31 | 322 | 51 | - | - | - | 382 |
| Vinice | - | - | - | 69 | - | - | - | - | - |
| Záhrady | 719 | 512 | 1169 | 1324 | 703 | 526 | 1472 | 616 | 1317 |
| Ovocné sady | 314 | 304 | 593 | 651 | 142 | 36 | 552 | 141 | 187 |
| Trvalé trávne porasty | 3827 | 6719 | 5327 | 8413 | 1405 | 6534 | 17703 | 8702 | 11010 |
| Poľnohospodárska pôda | 19467 | 13165 | 19000 | 29567 | 14084 | 13275 | 35727 | 13761 | 29209 |
| Lesné pozemky | 23933 | 18638 | 10818 | 21878 | 13459 | 28772 | 52408 | 19748 | 30519 |
| Vodné plochy | 425 | 603 | 215 | 923 | 398 | 1047 | 799 | 739 | 1077 |
| Zastavané plochy | 1661 | 1882 | 1795 | 3083 | 1616 | 2260 | 2670 | 1064 | 3692 |
| Ostatné plochy | 706 | 1564 | 821 | 2548 | 559 | 931 | 4378 | 2220 | 2966 |
| Celkom | 46192 | 35852 | 32649 | 57999 | 30116 | 46285 | 95982 | 37532 | 67463 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR k 1.1.1991*

Vo výmere poľnohospodárskej pôdy na obyvateľa 0,3069 a výmere ornej pôdy na obyvateľa je Trenčiansky kraj na predposlednom mieste (nižšie výmery má už len Bratislavský kraj). Hodnoty Trenčianskeho kraja sú nižšie ako celoslovenský priemer výmery poľnohospodárskej pôdy na obyvateľa 0,4544 a ornej pôdy na obyvateľa 0,2743.

Odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF sa v posledných rokoch značne obmedzuje sprísnením ochrany poľnohospodárskej pôdy v zmysle zákona SNR č. 307/1992 Z.z. Úbytky poľnohospodárskej pôdy v celom kraji v roku 1996 podľa Štatistickej ročenky o pôdnom fonde orientovali sa predovšetkým na výstavbu, a to priemyselnú (4 ha), občiansku a bytovú (6 ha), poľnohospodársku (2 ha), no hlavne na iné investičné účely (90 ha). Zalesnilo sa 9 ha a pre iné účely ubudol 1 ha poľnohospodárskej pôdy. Základná štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa od roku 1990 výrazne nezmenila. Pokračoval pozvoľný úbytok výmery PPF, najmä ornej.

Zornenie dosahuje v Trenčianskom kraji priemerne 56,3 %. Najvyššie zornenie poľnohospodárskej pôdy je v okrese Partizánske (83,7 % z poľnohospodárskej pôdy), Bánovce nad Bebravou (74,9 %) a Nové Mesto nad Váhom. Výrazne najnižšie zornenie poľnohospodárskej pôdy má okres Púchov (31,3 % z poľnohospodárskej pôdy). Možno očakávať, že pokles výmery ornej pôdy bude pokračovať, a to hlavne zmenou spôsobu využitia degradovanej ornej pôdy a pôdy s veľmi nízkou úrodnosťou. Tieto zmeny sú podporované aj dotačnou politikou (dotácie na podporu trvalej zmeny druhu pozemku - zatrávnenie, zalesnenie).

Výrazné je zatrávnenie, t.j. podiel trvalých trávnych porastov na poľnohospodárskej pôde. V Trenčianskom kraji dosahuje 37,1 %, čo je vyššie ako celoslovenský priemer (34,4 %). Najviac TTP je v okrese Prievidza, kde ich výmera dosahuje 17 703 ha, t.j. 49,6 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu a 25,4 % z výmery TTP kraja. Veľmi vysoké zastúpenie TTP je tiež v okrese Trenčín, t.j. 11 010 ha, čo predstavuje 37,7 % z poľnohospodárskej pôdy. Najnižšie zatrávnenie je v okrese Partizánske (1405 ha, 10 % z výmery PPF). Trvalé trávne porasty majú významné postavenie v krmovinárstve ako zdroj potravy pre živočíšnu výrobu i v krajinotvorbe a ochrane prírody ako ekostabilizačný faktor.

Špeciálne kultúry - chmeľnice, vinice a ovocné sady - predstavujú svojou výmerou 3 809 ha v kraji iba nepatrný podiel z poľnohospodárskej pôdy (2 %). Mnohé ovocné sady a vinice sú prestárle a extenzívne obhospodarované, ktorých výmera klesá. Pomerne stabilizovanú plochu majú chmeľnice. V snahe zlepšiť tento nepriaznivý stav poskytuje MP SR dotácie na predvýsadbovú prípravu, rekonštrukciu a zakladanie nových ovocných sadov, viníc a ďalších špeciálnych kultúr.

Vinice sa pestujú iba v okrese Nové Mesto nad Váhom na výmere 69 ha. Chmeľnice zaberajú síce iba nepatrnú výmeru - 820 ha, t.j. 0,2 % z poľnohospodárskej pôdy kraja, no dôležité sú z celoslovenského hľadiska. Chmeľnice Trenčianskeho kraja patria do významnej piešťansko-topoľčianskej výrobnej oblasti a predstavujú 63,2 % výmery chmeľníc SR. Najväčšie

pestovateľské plochy chmeľu sú v okrese Trenčín (382 ha) a Nové Mesto nad Váhom (322 ha). Ovocné sady zaberajú v kraji 2 920 ha. Výraznejšie sú zastúpené v okresoch Nové Mesto nad Váhom (651 ha), Myjava (593 ha) a Prievidza (522 ha).

#### 2.8.4.3.2 Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu je vytvorené primerané právne prostredie. Ochrana PPF pred odňatím poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely je riešená zákonom č. 307/1992 Zb. o ochrane PPF. Ďalším opatrením je nariadenie vlády o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF č. 152/1996 Z.z. Uplatňovanie týchto opatrení viedlo nielen k zníženiu úbytku pôdy, ale aj k prísunu finančných prostriedkov do Štátneho fondu ochrany a zveľaďovania PPF, z ktorých väčšina bola vynaložená na zúrodňovacie a ochranné opatrenia.

Na ochranné a zveľaďovacie investície s cieľom ochrany pôdneho fondu a podzemných vôd a tiež na údržbu a opravy hlavných melioračných zariadení vo vlastníctve štátu a v správe podnikov povodí boli poskytnuté finančné prostriedky. Tieto opatrenia priamo ovplyvňujú riešenie ochrany životného prostredia v poľnohospodárskej krajine a prispievajú k udržaniu ekologickej rovnováhy.

V súčasnosti, keď sa kladú zvýšené nároky na rentabilitu výroby, je žiadúce uvažovať o redukcii orných pôd s nízkou úrodnosťou (submarginálne pôdy a pôdy s vypočítanou potenciálnou eróziou vyššou ako 30 t/ha/rok). Ide väčšinou o pôdy s vyšším stupňom svahovitosti. Formou dotácií sa podporujú opatrenia na zmenu kultúry cez zatrávňovanie a zalesňovanie.

**Hydromeliorácie**

Hydromelioračná výstavba t.j. závlahy, odvodnenie, vodné nádrže a úpravy tokov sa považujú z hľadiska ochrany PPF ako intenzifikačný faktor poľnohospodárskej pôdy a tiež dôvod sprísnenej ochrany PPF podľa § 7 zákona č. 307/1992 Zb.

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva (Bratislava, 1997) sú v Trenčianskom kraji podľa jednotlivých okresov vybudované nasledovné závlahy (11 940 ha) a odvodnenie
(34 072 ha).

| Okres | Závlahy | Odvodnenie |
|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 485 | 8423 |
| Ilava | 1260 | 906 |
| Myjava | 94 | 2453 |
| Nové Mesto nad Váhom | 4894 | 2253 |
| Partizánske | 1462 | 3166 |
| Považská Bystrica | 205 | 1755 |
| Prievidza | 1916 | 6614 |
| Púchov | 177 | 2161 |
| Trenčín | 1447 | 6341 |

Najviac závlah je vybudovaných v okrese Nové Mesto nad Váhom (4 894 ha). Sú to poväčšine veľkoplošné závlahy okolo Váhu. Najväčšia výmera 6 614 ha odvodňovaných plôch je v okrese Prievidza. Sú vybudované väčšinou roztrúsene v horských a podhorských oblastiach. Treba klásť dôraz na zavlažovanie čistou vodou.

Z hľadiska dnešného poznania, ekonomických, ekologických dôvodov a tiež majetkoprávnych vzťahov je budovanie nových hydromelioračných stavieb nereálne. V budúcnosti pôjde väčšinou o obnovu a sfunkčnenie už existujúcich stavieb.

#### 2.8.4.3.3 Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Obmedzenia týkajúce sa využitia PPF a poľnohospodárskej výroby v chránených územiach prírody a krajiny ustanovuje zákon NR SR o ochrane prírody a krajiny č. 287/1994 Z.z. Chránené krajinné oblasti v riešenom území Trenčianskeho kraja, ktoré treba predovšetkým rešpektovať popri okrem ostatných chránených prírodných území, sú nasledovné:

- CHKO Biele Karpaty - okresy Nové Mesto nad Váhom, Trenčín
- CHKO Malé Karpaty - okres Nové Mesto nad Váhom

- CHKO Kysuce - okres Považská Bystrica
- CHKO Strážovské vrchy - okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Prievidza
- CHKO Ponitrie - okresy Prievidza, Partizánske.

Pri zabezpečovaní ochrany pôd pred znečisťovaním z poľnohospodárskej výroby sa musí venovať zvýšená starostlivosť ochrane vôd v pásmach hygienickej ochrany podzemných a povrchových vodných zdrojov (v kraji Trenčín sú PHO 1$^{o}$, PHO 2$^{o}$ vonkajšie, PHO 2$^{o}$ vnútorné) podľa Smernice Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR č. 5000/1982-OŽP o ochrane vôd pred poľnohospodárskym znečisťovaním a Smernice MPVž SSR č. 5001/1982-OŽP o manipulácii a hnojení hnojovicou a likvidácii silážnych štiav. Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd. V Trenčianskom kraji sa nachádza časť CHVO Strážovské vrchy, do ktorej patria okresy Trenčín, Ilava, Púchov a Považská Bystrica a CHVO Beskydy-Javorníky, do ktorej patria okresy Púchov a Považská Bystrica) poukazuje medziiným na potrebu zosúladiť hospodárske a iné záujmy s požiadavkami ochrany povrchových a podzemných vôd.

Uvedené smernice a nariadenia, ktoré do určitej miery obmedzujú (usmerňujú) poľnohospodársku činnosť v území, sa týkajú hlavne využívania pôdneho fondu, štruktúry plodín, protierozívnych opatrení, melioračných zásahov, výstavby objektov živočíšnej výroby, uskladnenia, ošetrovania a používania organických hnojív, konzervovania krmív silážovaním a likvidácie silážnych štiav, skladovania a používania priemyselných hnojív, skladovania a používania pesticídov, manipulácie s ropnými látkami a ich skladovania.

Ostatné prípadné obmedzenia týkajúce sa osídlenia prírodných a liečivých zdrojov, ciest, elektrických vedení sú uvedené v príslušných kapitolách a stanú sa súčasťou osobitných sústav obhospodarovania.

V súlade so Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR by sa organické poľnohospodárstvo, ktoré sa odporúča v územiach s obmedzeným hospodárením, malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Trenčín predstavuje 9 360 ha.

Organické spôsoby hospodárenia na poľnohospodárskej pôde patria medzi zámery environmentálnej politiky, ktoré sú konkretizované v Koncepcii a zásadách agrárnej politiky SR. Na Slovensku sa do júna 1997 organické (ekologické, alternatívne) poľnohospodárstvo uplatňovalo cca na výmere 28 800 ha. Jeho väčšiemu rozšíreniu v súčasnosti bránia nielen problémy infraštruktúry (chýbajú špecializované mlyny, pekárne), ale aj pomerne vysoká cena výrobkov, preto sa prakticky celá produkcia exportuje.

#### 2.8.4.3.4 Poľnohospodárska výroba

Na poľnohospodárskom pôdnom fonde hospodária nasledovné poľnohospodárske subjekty:

| Sektor | Sektorový prehľad o plochách kultúr v ha k 1.1.1997 | | |
|---|---|---|---|
| | Počet závodov | Poľnohospod. pôda | Orná pôda |
| **Štátny sektor** | | | |
| Šľachtiteľské a semenárske podniky rastlinnej výroby | 6 | 744 | 655 |
| Plemenárske podniky | 3 | 2525 | 997 |
| Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky | 1 | 35 | 35 |
| Školské hospodárstva poľnohospodár. odborných učilíšť | 1 | 1 | - |
| Hydinárstvo a rybárstvo | 4 | 4 | - |
| Ovocinársky ŠM Stupava - LIKO | 4 | 1080 | 605 |
| Štátne majetky | 17 | 29165 | 15276 |
| Pozemkový fond | 8 | 21 | 6 |
| **Verejný sektor** | | | |
| Ostatné podniky (závody) verejného sektoru | 1175 | 3562 | 1654 |
| Akciové a ďalšie spoločnosti | 692 | 3901 | 3377 |
| Cirkvi | 79 | 46 | 10 |
| **Družstevný sektor** | | | |
| Poľnohospodárske družstvá | 87 | 128611 | 79207 |
| Záhumienky poľnohospodárskych družstiev | (19789) | 3236 | 1344 |
| Spoločné poľnohospodárske podniky | 7 | 37 | 3 |
| **Súkromný sektor** | | | |
| Samostatne hospodáriaci roľníci (vrátane držiteľov poľnohosp.pôdy a les. pozem. nad 0,1 ha) | 35721 | 11231 | 5659 |
| Spoločné majetky urbariátov a komposesorátov | 16 | 130 | 3 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR k 1.1.1997, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Bratislava 1997*

Po roku 1989 nastal búrlivý proces privatizácie a transformácie. Dopad na poľnohospodárstvo je hlavne v rozdeľovaní poľnohospodárskych podnikov a v drobení pozemkov. Mala by sa nájsť správna miera medzi veľko a malovýrobným hospodárením. Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby a členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy uvádza nasledovná tabuľka:

Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby

| Okres | PD | | a.s. | | s.r.o. | | ŠM | | SHR | | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Po-čet | Výmera p.p./o.p. | Po-čet | Výmera p.p./o.p. | Po-čet | Výmera p.p./o.p. | Po-čet | Výmera p.p./o.p. | Po-čet | Výmera p.p./o.p. | výmera |
| Bánovce nad | 10 | 13256,0 | - | - | 2 | 4677,7 | - | - | 3 | 64,1 | 17997,8 |
| Bebravou | | 9842,2 | | - | | 4240,3 | | - | | 64,1 | 14146,6 |
| Ilava | 5 | 8749,2 | - | - | 2 | 1174,5 | - | - | 4 | 533,3 | 10457,0 |
| | | 4212,9 | | - | | 121,14 | | - | | 48,3 | 4382,3 |
| Myjava | 10 | 14153,3 | 1 | 35,8 | 1 | 144,8 | 1 | 331,0 | 13 | 745,2 | 15410,1 |
| | | 9114,1 | | 35,8 | | 144,8 | | 101,0 | | 658,0 | 10053,7 |
| Nové Mesto | 14 | 17040,0 | 1 | 159,4 | 7 | 6593,5 | 1 | 466,7 | 6 | 406,98 | 24666,6 |
| nad Váhom | | 12231,0 | | 159,4 | | 3738,6 | | 430,3 | | 393,68 | 16953,0 |
| Partizánske | 4 | 10545,8 | - | - | 1 | 1904,0 | - | - | 7 | 645,8 | 13095,6 |
| | | 9357,6 | | - | | 1744,0 | | - | | 645,8 | 11747,4 |
| Považská | 2 | 1635,3 | - | - | 4 | 2672,6 | - | - | 17 | 4973,5 | 9281,4 |
| Bystrica | | 322,9 | | - | | 1205,0 | | - | | 1868,7 | 3396,6 |
| Prievidza | 6 | 9021,7 | 4 | 7205,39 | 6 | 7123,4 | 3 | 2947,34 | 12 | 3559,1 | 29857,0 |
| | | 5218,7 | | 4429,39 | | 2757,5 | | 943,29 | | 2465,7 | 15814,6 |
| Púchov | 2 | 5311,8 | - | - | 4 | 5056,7 | - | - | 3 | 1214,0 | 11582,5 |
| | | 1361,5 | | - | | 1810,6 | | - | | 365,5 | 3537,6 |
| Trenčín | 15 | 17932,2 | 2 | 3150,13 | 4 | 3417,0 | - | - | 2 | 146,8 | 24646,1 |
| | | 10631,4 | | 1279,6 | | 1923,1 | | - | | 145,0 | 13979,1 |
| **Kraj spolu** | **68** | **97645,3** | **8** | **10550,7** | **31** | **32764,0** | **5** | **3745,0** | **67** | **12289,0** | **156995** |
| | | **62292,2** | | **5904,1** | | **17685,0** | | **1474,6** | | **6654,8** | **94011,0** |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy:

| Okres | Do 50 ha | | 50-100 | | 100-500 | | 500-1000 | | 1000-1500 | | 1500-2000 | | nad 2000 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. |
| Bánovce n/B. | 3 | SHR | - | - | 1 | PD | 2 | PD | 4 | PD | 1 | PD | 2 | PD |
| | - | - | - | - | 1 | s.r.o. | - | - | - | - | - | - | 1 | s.r.o. |
| Ilava | 2 | SHR | - | - | 1 | PD | 1 | s.r.o. | 2 | PD | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | 1 | s.r.o. | - | - | - | - | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | 1 | SHR | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Myjava | 1 | a.s. | 1 | SHR | 1 | PD | 3 | PD | 1 | PD | 1 | PD | 3 | PD |
| | 11 | SHR | - | - | 2 | s.r.o. | 1 | SHR | - | - | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | 1 | ŠM | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Nové Mesto n/V. | 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | ŠM | 7 | PD | 2 | PD | 4 | PD | 1 | PD |
| | 4 | SHR | - | - | 1 | a.s. | 1 | s.r.o. | 3 | s.r.o. | 1 | s.r.o. | - | - |
| | - | - | - | - | 2 | SHR | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Partizánske | 2 | SHR | 2 | SHR | 3 | SHR | - | - | 1 | PD | 1 | PD | 2 | PD |
| | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | s.r.o. | - | - |
| Považská Bystrica | 4 | SHR | 1 | SHR | 9 | SHR | 3 | SHR | 1 | PD | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | 1 | PD | 3 | s.r.o. | - | - | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | 1 | s.r.o. | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Prievidza | 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | s.r.o. | 3 | PD | 1 | PD | 1 | ŠM | 2 | PD |
| | 6 | SHR | - | - | 1 | ŠM | 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | a.s. | 2 | s.r.o. |
| | - | - | - | - | 1 | a.s. | 1 | ŠM | 1 | a.s. | - | - | 1 | a.s. |
| | - | - | - | - | 2 | SHR | 2 | SHR | - | - | - | - | - | - |
| | - | - | - | - | - | - | 1 | a.s. | - | - | - | - | - | - |
| Púchov | - | - | - | - | 2 | SHR | 1 | s.r.o. | 1 | PD | - | - | 1 | PD |
| | - | - | - | - | - | - | 1 | SHR | 2 | s.r.o. | - | - | 1 | s.r.o. |
| Trenčín | 1 | PD | - | - | 2 | PD | 1 | PD | 6 | PD | 4 | PD | 1 | PD |
| | 1 | SHR | - | - | 1 | SHR | 1 | s.r.o. | 3 | s.r.o. | - | - | 1 | a.s. |
| | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | a.s. | - | - | - | - |
| Kraj spolu | 37 | - | 6 | - | 38 | - | 33 | - | 30 | - | 17 | - | 18 | - |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

V Trenčianskom kraji prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pôdy obhospodarujú poľnohospodárske družstvá, t.j. 68,7 % a štátne majetky 15,6 %.

Pri prideľovaní pozemkov pôvodným vlastníkom sa treba snažiť, aby nenarúšali organizáciu PPF (§ 7, ods. 1, bod a) zákona 307/1992 Z.z.), najmä pokiaľ ide o malé výmery pozemkov. Na jedného samostatne hospodáriaceho roľníka (vrátane užívateľov nad 0,1 ha) pripadá 0,314 ha.

V zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách boli v Trenčianskom kraji k 15.10.1997 spracované a rozpracované registre pôvodného stavu (RPS), registre vlastníckych práv (RVP), zjednodušené registre pôvodného stavu (ZRPS), registre obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) a projekty pozemkových úprav.

#### *2.8.4.3.4.1 Rastlinná výroba*

Rozmanité prírodné podmienky kraja majú dopad na rastlinnú výrobu. V Trenčianskom kraji sú zastúpené všetky štyri výrobné oblasti: kukuričná, repárska, zemiakárska a horská. Klimatické a pedologické podmienky dávajú predpoklad k dosahovaniu vysokých úrod, najmä v okresoch Partizánske a Nové Mesto nad Váhom a v južných častiach okresov Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Prievidza a v rovinných, kotlinových a pahorkatinových častiach všetkých okresov.

Odrazom hospodárenia je štrukturálna skladba hlavných plodín.

Percentuálne zastúpenie plodín na ornej pôde v Trenčianskom kraji

| Plodina | Optim.výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ozimná pšenica | 26793,1 | 28,5 | 28287,6 | 30,1 | 27066,4 | 28,8 | 26793,1 | 28,5 | 26793,1 | 28,5 |
| Ozimná raž | 26793,1 | 1,5 | 1553,0 | 1,7 | 1349,7 | 1,4 | 26793,1 | 1,5 | 26793,1 | 1,5 |
| Ozimný jačmeň | 2820,3 | 3,0 | 2470,0 | 2,6 | 2853,0 | 3,0 | 2820,3 | 3,0 | 2820,3 | 3,0 |
| Jarný jačmeň | 12503,5 | 13,3 | 10087,9 | 10,7 | 12379,0 | 13,2 | 12503,5 | 13,3 | 10087,9 | 13,3 |
| Ovos | 2002,4 | 2,1 | - | - | 1982,0 | 2,1 | 2002,4 | 2,1 | 2002,4 | 2,1 |
| Triticale | 1222,1 | 1,3 | 1207,8 | 1,3 | 1275,7 | 1,4 | 1222,1 | 1,3 | 1222,1 | 1,3 |
| Kukurica na zrno | 940,1 | 1,0 | 11171,0 | 11,9 | 1181,6 | 1,3 | 940,1 | 1,0 | 940,1 | 1,0 |
| Repka | 7708,9 | 8,2 | 8919,0 | 9,5 | 8029,8 | 8,5 | 7708,9 | 8,2 | 7708,9 | 8,2 |
| Slnečnica | 282,0 | 0,3 | 248,0 | 0,3 | 255,0 | 0,3 | 282,0 | 0,3 | 282,0 | 0,3 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Zo špeciálnej rastlinnej výroby je zastúpené chmeliarstvo a ovocinárstvo. Chmeľ sa pestuje na ploche 820 ha (0,44 % z poľnohospodárskej pôdy) v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske a Trenčín Najväčšie pestovateľské plochy sú v okrese Trenčín (382 ha) a Nové Mesto nad Váhom (322 ha). Tieto chmeľnice patria do piešťansko-topoľčianskej výrobnej oblasti. V okresoch Trenčín a Nové Mesto nad Váhom sa dosahujú najlepšie hektárové výnosy.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR prijalo uznesenia k rozvojovému programu výroby chmeľu v SR, v ktorých prijalo opatrenia:

- pre zabezpečenie vyšších výnosov a kvality chmeľu podporovať obnovu ročne minimálne o 70 ha
- prehodnotiť rozšírenie možnosti pestovania chmeľu o ďalšie obce a v overovacích pokusoch zistiť vhodnosť pestovania
- orientovať pozornosť predovšetkým na likvidáciu prestárlych chmeľníc a následne kvalitnú predvýsadbovú rekultiváciu, prípadne výstavbu nových konštrukcií
- vzhľadom na menej priaznivé podmienky v okresoch Partizánske, Bánovce nad Bebravou a Myjava sa v nich nepočíta s obnovou a rozšírením.

Vinice sa nachádzajú iba v okrese Nové Mesto nad Váhom na ploche 69 ha (0,04 % z výmery poľnohospodárskej pôdy). Sú okrajovou polohou malokarpatskej vinohradníckej oblasti. Sprievodnou plodinou vinohradov sú jedlé gaštany. V budúcnosti sa uvažuje založiť súvislé výsadby gaštanov, tzv. gaštanice.

Ovocné sady sa pestujú v kraji na ploche 2 920 ha (1,56 % z poľnohospodárskej pôdy okresu). Najviac ovocných sadov je v okrese Nové Mesto nad Váhom (651 ha), Myjava (593 ha) a Prievidza (552 ha). Ovocinárstvo v Myjavskej pahorkatine (okres Nové Mesto nad Váhom, Myjava) a na Hornej Nitre (okresy Prievidza, Partizánske) má dlhodobú tradíciu a v Bojniciach (Výskumný ústav ovocných a okrasných drevín) a Ostraticiach (FRUCTOP - SHR) aj solídnu

výskumnú a šľachtiteľskú základňu. V Ostraticiach sa dopestuje 80-90 % celoslovenskej produkcie ovocných výpestkov. Ako jediná firma pestujú tolerantné a bezvirózne podpníky. Majú teda nadregionálny i medzinárodný význam.

Ovocinárstvo má v kraji charakter extenzívnej malovýroby s prevažnou orientáciou na jablone. Pre intenzívne ovocinárstvo údajne nie sú konkurencieschopné pôdno-ekologické ani klimatické podmienky. Výnimkou je čiastočne okres Nové Mesto nad Váhom, Myjava a Prievidza. Významné je tiež pestovanie malín (40 ha) a liečivých rastlín.

Zeleninárstvo ako tradičná súčasť každej vidieckej usadlosti, ale aj záhradiek pri domoch v mestách sa v posledných rokoch rozšírilo do záhradkárskych osád. Veľkovýroba nie je na potrebnej úrovni.

#### *2.8.4.3.4.2 Živočíšna výroba*

Nové podmienky a smery v ekonomike a ekológii vyžadujú revíziu doterajších systémov hospodárenia i v živočíšnej výrobe s čo najprírodnejšou a hlavne najefektívnejšou produkciou.

Charakteristickým znakom poľnohospodárstva v okresoch Prievidza, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom je výrazná prevaha živočíšnej produkcie. Najviac oviec sa chová v okrese Púchov. Chovom oviec a kôz v okrese Trenčín sa výskumne a chovateľsky a koncepčne zaoberá Výskumný ústav živočíšnej výroby - Stanica chovu a šľachtenia oviec a kôz v Trenčíne. Chov hydiny je pomerne stabilizovaný.

Z hľadiska územno-technických predpokladov a využitia územia je potrebné venovať pozornosť nevyužitým alebo čiastočne využitým hospodárskym dvorom v dôsledku zníženia stavov hospodárskych zvierat, vymiestňovania živočíšnej výroby alebo zrušenia chovu hospodárskych zvierat. Niektoré areály sú v likvidácii, v asanácii, iné v rekonštrukcii za účelom doplnenia chovov alebo zmeny na inú funkciu.

Vzhľadom na ochranu životného prostredia na základe súčasných stavov hospodárskych zvierat a podľa Pokynov na posudzovanie stavieb poľnohospodárskej veľkovýroby z hľadiska starostlivosti o životné prostredie (Vestník MPVž SSR, roč. VI., č. 5, r. 1974) a Smernice č. 5000 - OŽP o ochrane vôd pred poľnohospodárskym znečisťovaním ÚPN VÚC stanovil nasledovné veľkokapacitné farmy a ich pásma hygienickej ochrany:

| | |
|---|---|
| Okres Prievidza: | SPP Koš Al Hadi (ošípané), VVO Koš - SHR (ošípané), RDP Koš Grolmus (HD), SHR Koš (ošípané), PD Horná Nitra-Brezany (HD), POPD - SHR Dolné Vestenice-Nitrianske Sučany (HD), POPD Dolné Vestenice-Nitrica (ošípané), PD Horná Ves (HD). |
| Okres Trenčín: | Agrokombinát, a.s. Veľké Bierovce (ošípané), Agrokombinát, a.s. Veľké Bierovce (hydina), PD Trenčín-Soblahov, Opatovce (Ošípané), PD Melčice-Lieskové, Ivanovce (HD, hydina), PD Trenčianska Turná, Trenčianska Turná (HD, ošípané), PD Drietoma, Drietoma (HD, hydina), PD Dolná Súča (HD), PD Chocholná-Velčice, Velčice (HD), PD Nemšová-Vlára-Kľúčové (HD). |
| Okres Nové Mesto n/Váhom: | PD Pobedim, Pobedim (HD, ošípané), PDP Tematín, Modrovka (HD), PD Kalnica, Kalnica (HD). |
| Okres Partizánske: | PŽV Žabokreky nad Nitrou, Žabokreky nad Nitrou (hydina), PD Chynorany, Žabokreky nad Nitrou (HD), PDP Veľké Uherce, Veľké Uherce (ošípané, ovce, HD), PD Klátova Nová Ves, Janova Ves (HD), PD Klátova Nová Ves, Bošany (HD). |
| Okres Púchov: | Púchov-Hloža (ošípané), Púchov-Vieska (hydina). |

V ostatných okresoch je chov hospodárskych zvierat na malokapacitných farmách. Podľa toho, či sa nachádza živočíšna farma v intraviláne alebo extraviláne, treba určiť i opatrenia na odstránenie negatívneho pôsobenia prachu, hluku a zápachu z poľnohospodárskej činnosti (viď Zásady chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí SR, MPVž SSR, 1992).

Najproblematickejším z hľadiska ochrany životného prostredia sa javí okolie Veľkých Bieroviec v okrese Trenčín, kde je sústredený veľkokapacitný chov ošípaných, hydiny a hovädzieho dobytka. Nachádza sa v pásme hygienickej ochrany vodného zdroja $2^{o}$. Pôvodná kapacita objektov pre ošípané bola 22 000 ks výkrmu. Terajší stav je 14 400 a predpokladaný 16 000-18 000 ks ošípaných. V materiáli Koncepčné rozpracovanie stratégie, zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky na podmienky okresu Trenčín sa uvádza, že veľkofarma výkrmu ošípaných nemá doriešenú likvidáciu exkrementov, čo podstatne znečisťuje spodné vody, pôdu i ovzdušie. Kvôli tomu bol odstavený vodný zdroj a ohrozená je akosť povrchových vôd Váhu.

Poľnohospodárske organizácie urobili zatiaľ nasledovné opatrenia: znížili stav hospodárskych zvierat, vybudovali vlastnú ČOV, urobili technické a technologické opatrenia v záujme ochrany

životného prostredia. Na ČOV Agrokombinátu Veľké Bierovce by sa mal pravidelne vykonávať vodohospodársky dozor. Lagúny, ktoré vznikali vyvážaním exkrementov na ornú pôdu sú už 15 rokov zlikvidované. Na revitalizovanej ornej pôde sa pestuje kukurica, obiloviny a s najlepšími výsledkami vzhľadom na odčerpávanie dusíka z pôdy, lucerna. Stav životného prostredia v okolí Agrokombinátu Veľké Bierovce je na základe vyjadrenia (z novembra 1997) Štátneho zdravotného ústavu - oddelenie preventívneho pracovného lekárstva v pôdohospodárstve uspokojivý.

Negatívny dopad na životné prostredie znásobuje sústredenie viacerých veľkofariem v blízkom okolí Veľkých Bieroviec: PD Trenčín-Soblahov, hospodársky dvor Opatovce - 5 000 ošípaných, ktorý sa nachádza v PHO $2^o$ vodných zdrojov a PD Melčice-Lieskové, hospodársky dvor Ivanovce - 400 dojníc a 550 ks ostatného hovädzieho dobytka.

Ďalším problematickým je v okrese Prievidza k.ú. Koš s jeho okolím, kde je vysoká koncentrácia chovu hospodárskych zvierat, najmä ošípaných (17 529 ks - stav k 30.12.1997). Hospodári tu roľnícke družstvo podieľníkov Koš. Najväčší chov je vo veľkovýkrmni ošípaných VVO Koš - Rybnikár (7 880 ks) a v SPP Koš-Al Hadi (7 700 ks). V ich blízkosti je na jednej lokalite ešte hospodárstvo Koš-Grolmus (695 HD, 306 ošípaných) a SHR Ing. Pitner Koš (1 949 ošípaných). Nastáva tu kumulovaný vplyv chovov hospodárskych zvierat na životné prostredie a osídlenie, ktorý dopĺňajú blízke malokapacitné farmy Sebedražie, Lehota a Cígeľ. Problém sa rieši. Odsúhlasená je už Štúdia stavby Komplexné riešenie odpadového hospodárstva RDP Koš, Environmental Institute, s.r.o. Koš, 1997. Dôležité je doriešiť finančné zabezpečenie stavby.

V okrese Prievidza sú ďalšie pozoruhodné strety medzi živočíšnou výrobou a ochranou životného prostredia. V PHO vodného zdroja $2^o$ vonkajšieho je veľkofarma ošípaných v POPD Dolné Vestenice, hospodárstvo Nitrica (3 765 ks). V PHO prírodných liečivých zdrojov minerálnych vôd sú veľkofarmy v k.ú. Koš a farma hovädzieho dobytka v PD Horná Nitra, hospodárstvo Brezany (771 HD, 425 ošípaných). Problematická je tiež farma hovädzieho dobytka a oviec na ŠM Kostolná Ves, hospodárstvo Kostolná Ves hoci je malokapacitná (306 HD, 255 oviec), lebo je nevhodne umiestnená nad potokom a spôsobuje jeho znečistenie.

V okrese Púchov je problematicky umiestnená veľkofarma ošípaných Púchov-Hloža, V+R, s.r.o. s kapacitou 5 000 ks s otvoreným obratom stáda a s ustajnením na pilinách a veľkofarma hydiny Púchov-Vieska-Janek, s.r.o. - nosnice, výkrm brojlerov a moriek s podstieľkovým ustajnením, pretože sa nachádzajú v blízkosti Váhu na styku dvoch chránených vodohospodárskych oblastí - Strážovské vrchy a Javorníky.

Nová poľnohospodárska účelová výstavba sa v celom kraji nepredpokladá. Zastaviť by sa mala ďalšia redukcia a likvidácia chovov hospodárskych zvierat a následná redukcia poľnohospodárskych objektov a areálov, do ktorých boli v minulosti vložené vysoké investície. Najmä v oblastiach s vyššou produkciou krmovín, kde je možné väčšie zaťaženie, by sa mal podporiť hlavne chov hovädzieho dobytka a oviec.

#### 2.8.4.3.5 Zamestnanosť v poľnohospodárstve

Od roku 1989 poklesla zamestnanosť v poľnohospodárstve na Slovensku cca o 228,6 tis. osôb (prep. počty). V roku 1996 pracovala v poľnohospodárstve cca 1/3 počtu pracovníkov v roku 1989 (36,6 %). Pokračuje presun pracovníkov z podnikov s 25 a viac pracovníkmi do malých organizácií (predovšetkým obchodných spoločností do 24 pracovníkov). Počet pracovníkov v týchto malých organizáciách nie je ale tak zásadný, aby zvrátil celkový pokles pracovných síl v poľnohospodárstve a bude narážať nielen na hranice racionálneho hospodárenia s pracovnými silami a tým i na produktivitu živej práce, ale na druhej strane (po zastavení ekonomickej stagnácie) na požiadavky zvyšovania zamestnanosti vidieckej populácie.

Ďalšími relevantnými faktormi vysokého poklesu zamestnanosti je znižovanie a pokles výroby a odchod pracovníkov. V prípade pokračujúcich úbytkov zamestnanosti vzniká nebezpečie ohrozenia reprodukcie pracovných síl v tomto sektore národného hospodárstva.

V Trenčianskom kraji je obdobná situácia. Počet zamestnancov prvovýroby stále klesá. V roku 2000 sa predpokladá v celom kraji 10 770 zamestnancov, čo je pokles v porovnaní s rokom 1997 o
1 136 zamestnancov.

#### 2.8.4.3.6 Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu, služby prvovýroby a agroturistika

V súčasnom období privatizácie a transformácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu. Menšie spracovateľské prevádzky sú v každom okrese okrem okresu Púchov. Sú to bitúnky na spracovanie mäsových výrobkov, pekárne, liehovary, konzervárne, mlyny, cukrárne, cukrovary, výroba sýtených nealko-nápojov, výroba krekerov, slížov, zmrzlinových kornútkov, tortových oplátok, nákup a predaj potravín, výroba - spracovanie a mrazenie ovocia a zeleniny, výroba kvasníc, výroba prútených košov, pasterizačné linky na spracovanie a balenie mlieka (v PD Poriadie a PD Bukovec v okrese Myjava sú zatiaľ len inštalované a treba dokončiť výstavbu spracovateľského závodu s menšou kapacitou).

V súvislosti s rozvojom mikroregiónu Podhorie v okrese Bánovce nad Bebravou sa uvažuje s rozšírením podnikateľských aktivít prostredníctvom AFG, s.r.o. nasledovne:

- Slatina nad Bebravou - výroba cestovín a spracovanie mlieka
- Čierna Lehota - výroba sirupov a intenzívny chov rýb
- Trebichava - intenzívny chov rýb a vidiecka turistika
- Krásna Ves - výroba chleba a pečiva, výroba liehových nápojov a pálenice
- Podlužany - sušiareň ovocia a zeleniny, výroba rastlinných olejov, výroba ingre diencií do potravín.

Služby prvovýroby sú zabezpečované iba ojedinele. V okrese Partizánske sú Agroslužby, s.r.o. Veľké Uherce, ktoré zabezpečujú požičiavanie a opravy strojov. V okrese Trenčín je ACHP - agrochemický podnik so sídlom v Trenčíne s aplikačným strediskom v Trenčianskych Bohuslaviciach. V okrese Prievidza poskytuje služby Centrum rozvoja záhradníctva, s.r.o. Prievidza, t.j. skleníkové hospodárstvo s pestovaním zeleniny a škôlkou, Poľnonákup, a.s. Hornonitran Prievidza a v Nitrianskom Pravne riadi súkromne Ing. Šípková skladovanie a predaj chemikálií.

Poľnohospodárstvo je späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka, a preto návrh jeho ďalšieho rozvoja by sa mal orientovať predovšetkým na zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia prostredníctvom rozvoja zamestnanosti a infraštruktúry. Zdôrazňuje sa aj mimoprodukčná funkcia poľnohospodárstva. K určitej stabilizácii agropotravinárskeho komplexu, hlavne pokiaľ ide o odbyt jeho produktov, môže prispieť i rozvoj agroturistiky. Agroturistika sa rozvíja pomaly v každom okrese Trenčianskeho kraja okrem okresov Trenčín, Prievidza a Myjava.

V okrese Ilava vznikla spoločnosť pre trvalo udržateľný rozvoj - pobočka Biele Karpaty (obec Červený Kameň, Mikušovce, Vršatské Podhradie, Krivoklát), ktorá vypracovala program rozvoja obcí s prvoradou ochranou PPF a LPF pri estetizácii a humanizácii sídiel. Agroturistika sa rozbieha v oblasti Zliechova (okres Ilava), v PD Mestečko (okres Púchov), v Dolnej a Hornej Maríkovej (okres Považská Bystrica), v Ostraticiach (okres Partizánske) - súkromná firma FRUCTOP zabezpečuje ubytovanie, výlety, školenia, v Haluziciach a Starej Lehote (okres Nové Mesto nad Váhom) a v oblasti mikroregiónu Podhorie (okres Bánovce nad Bebravou), kde by sa agroturistika mala rozvíjať súbežne s rozvojom podnikateľských spracovateľských aktivít. V severozápadnej časti okresu Prievidza (k.ú. Valaská Belá, Temeš, Čavoj) a v juhozápadnej časti (k.ú. Osľany, Horná Ves, Radobica) je snaha udržať malebnosť vrchárskej krajiny, ale len za predpokladu, že sa vráti jej pôvodná funkcia - dnes už moderné malé gazdovské hospodárenie. Táto krajina neznesie žiadne formy veľkovýroby, ani pasenie veľkých stád dobytka, oviec či kôz.

### *2.8.4.4 Okres Bánovce nad Bebravou*

Agropotravinársky komplex patrí v súčasnosti na území okresu Bánovce nad Bebravou k zložitým sektorom čo do jeho produkcie, odbytových možností, ale i územného usporiadania. I napriek pretrvávajúcemu nedostatku disponibilného kapitálu výraznejšie poklesla stratovosť v podnikaní na poľnohospodárskej pôde.

Na území okresu v rámci mikroregiónu Podhorie je vypracovaný návrh podnikateľských aktivít, nielen v poľnohospodárskej prvovýrobe pri zohľadnení špecifík mikroregiónu, ale aj zdôraznila sa najmä oblasť ľudských zdrojov. Pritom sa zdôrazňuje súčinnosť a spolupráca zo strany obcí, poľnohospodárskych družstiev a podnikateľských subjektov.

K určitej stabilizácii tohoto sektora, hlavne pokiaľ ide o odbyt jeho produktov, môže prispieť i rozvoj agroturistiky. Tá má veľmi dobré podmienky predovšetkým v obciach mikroregiónu Podhorie.

Územný rozvoj okresu Bánovce nad Bebravou ovplyvňuje aj bioprodukčná a ochranná funkcia pôd. To znásobuje jej význam najmä z hľadiska vzťahu medzi rozvojom sociálno-ekonomických aktivít a ochranou produkčných pôd.

V okrese Bánovce nad Bebravou tvorí poľnohospodárska pôda 42,14 % z celkovej výmery územia. Podľa druhov pozemkov je výmera nasledovná:

| Druh pozemku | Výmera v ha | % | |
|---|---|---|---|
| | | z poľnohos-podárskej pôdy | z celkovej výmery |
| Orná pôda | 14573 | 74,86 | 31,55 |
| Chmeľnice | 34 | 0,17 | 0,07 |
| Vinice | - | - | - |
| Záhrady | 719 | 3,69 | 1,56 |
| Ovocné sady | 314 | 1,62 | 0,68 |
| Trvalé trávne porasty | 3827 | 19,66 | 8,28 |
| Poľnohospodárska pôda | 19467 | 100,00 | 42,14 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Stupeň zornenia pre tento pôdny fond je 74%.

Z celkovej evidovanej výmery chmeľníc obhospodaruje PPD Rybany 14 ha a MVL Agro, s.r.o. v k.ú. Libichava 20 ha. S rozširovaním výmery chmeľníc sa v okrese predbežne neuvažuje.

Z evidovanej výmery ovocných sadov sa intenzívne využívajú na výmere 117 ha v katastrálnom území Miezgovce (MVL Agro, s.r.o. Bánovce nad Bebravou). Na zvyšnej výmere ide o extenzívne využívanie. Vzhľadom na súčasné odbytové možnosti, i keď pri ovocných sadoch ide o dlhodobejší zámer, sa s rozširovaním výmery ovocných sadov neuvažuje.

Pri úvahách o ďalšom využívaní pôdneho fondu sa zdôraznila priestorová diferenciácia stanovištných podmienok a produkčný potenciál poľnohospodárskych pôd na celom území okresu. Ten bol na základe pôdno-ekologickej regionalizácie (Výskumný ústav pôdnej úrodnosti Bratislava 1994) zaradený do dvoch pôdno-ekologických podoblastí, a to:

- Podunajskej pahorkatiny, kde prevládajú spraše, lokálne sprašové hliny, černozeme a hnedozeme. Agroklimatický región je teplý, veľmi suchý, pahorkový
- nižších pohorí, kde ide o zvetraliny kyslých hornín a kambizeme kyslé. Agroklimatický región je pomerne teplý, mierne suchý, vrchovinný až mierne chladnýa mierne vlhký.

Predpokladá sa v nich nasledujúca typologicko-produkčná kategória (TPK) poľnohospodárskych pôd (v %):

| Typologicko-produkčná kategória | Podunajská pahorkatina (%) | Nižšie pohoria (%) |
|---|---|---|
| **Orné pôdy:** | | |
| produkčné až najprodukčnejšie | 87,7 | 15,0 |
| málo produkčné až stredne produkčné | 7,9 | 23,3 |
| **Striedavé polia:** | | |
| stredne produkčné polia a produkčné lúky | 0,6 | 1,2 |
| menej produkčné polia a produkčné lúky | 0,3 | 3,9 |
| málo produkčné polia a produkčné lúky | 0,9 | 6,9 |
| **Trávne porasty:** | | |
| produkčné | 0,9 | 12,9 |
| málo produkčné | 1,5 | 30,9 |
| Nevhodné | 0,2 | 5,6 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Návrh štruktúry poľnohospodárskych kultúr a osevu plodín v rozdielnych pôdno-ekologických podoblastiach (MP SR 1994) udáva nasledujúci podiel jednotlivých druhov pozemkov:

| Druh pozemku | Súčasný stav % z poľnohosp. pôdy | Pôdno-ekologické podoblasti % poľnohosp. pôdy podľa jednotlivých variantov | |
|---|---|---|---|
| | | Podunajská pahorkatina | Nižšie pohoria |
| Orná pôda | 74,86 | 82,0 - 87,5 | 31,8 - 40,3 |
| Vinice, chmeľnice, záhrady a sady | 5,48 | 7,6 - 8,1 | 5,3 - 6,0 |
| Trvalé trávne porasty | 19,66 | 4,4 - 10,2 | 54,4 - 62,1 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Ukazuje sa, že v tomto smere nebude potrebné z hľadiska racionálneho využívania produkčného potenciálu a typologicko-produkčných kategórií pôd realizovať podstatné zmeny v štruktúre poľnohospodárskych kultúr.

**Hydromeliorácie**

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva Bratislava (1997) sú na území okresu Bánovce nad Bebravou vybudované odvodnenia na výmere 8 423 ha, čo je 43,26 % z výmery poľnohospodárskej pôdy. Závlahy sú vybudované na výmere 485 ha. Ide o menšie stavby lokálneho charakteru.

**Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorú eviduje Okresný úrad (OÚ) - odbor katastrálny k 1.1.1997 sa v rámci podnikateľských subjektov obrába 92,12 %, t.j. 17 933 ha takto:

| Subjekt | Počet | Výmera v ha | % z celkovej výmery |
|---|---|---|---|
| Poľnohospodárske družstvá (PD) | 11 | 13256 | 73,92 |
| Spoločnosti s.r.o. | 2 | 4677 | 26,08 |

*Zdroj: Podľa údajov MP SR, KO Trenčín, okres Bánovce nad Bebravou, 1997*

Okrem týchto subjektov hospodária na pôde traja súkromne hospodáriaci roľníci (SHR) na podstatne menších výmerách.

Keďže transformácia v poľnohospodárstve nie je zatiaľ ukončená, možno v tejto oblasti očakávať určité zmeny, hlavne pokiaľ ide o počet subjektov hospodáriacich na pôde alebo vo výmere obhospodarovanej pôdy.

Projekty pozemkových úprav v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. neboli zatiaľ ukončené ani v jednom katastrálnom území. Z pohľadu súčasného stavu poznania nie je možné určiť, kedy sa ukončia pre všetky k.ú. v okrese.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Zákonné obmedzenia pre intenzívne hospodárenie predstavujú pozemky nachádzajúce sa v ochranných pásmach zdrojov pitnej vody a na území CHVO Strážovské vrchy, ktoré zasahujú do okresu Bánovce nad Bebravou. Tieto územia sú vhodné pre organické systémy hospodárenia.

V súlade so „Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 1996“ by sa organické poľnohospodárstvo malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Bánovce nad Bebravou predstavuje 970 ha poľnohospodárskej pôdy.

### 2.8.4.4.1 Poľnohospodárska výroba

**Rastlinná výroba**

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnosti značné odbytové problémy, čo sa prejavilo i na zmene štruktúry osevných plôch. Rastlinná výroba sa špecializuje na výrobu obilovín, olejnín, cukrovej repy a krmovín pre živočíšnu výrobu.

Návrh osevu plodín v porovnaní so súčasným stavom je nasledovný:

| Plodina | % z výmery ornej pôdy | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Súčasný stav | Optimálna výmera | Návrh podľa variantov | |
| | | | Podunajská pahorkatina | Nižšie pohoria |
| Obiloviny | 48,50 | 48,16 | 42,6 - 48,1 | 44,0 - 47,0 |
| Kukurica - zrno | 3,0 | 3,10 | 12,7 - 13,3 | - |
| Olejniny | 7,33 | 7,55 | 4,8 - 6,0 | 4,9 - 6,5 |
| Okopaniny | 3,43 | neudáva | 1,6 | 4,4 - 7,1 |
| Strukoviny | - | neudáva | 4,0 - 5,2 | 3,5 - 5,0 |
| Jednoročné krmoviny | 19,50 | neudáva | 8,9 - 9,0 | 10,9 - 14,2 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Viacročné krmoviny | 21,21 | neudáva | 12,9 - 16,3 | 20,0 - 23,5 |
| Zelenina | - | neudáva | 2,2 - 2,7 | 1,5 - 1,7 |

*Zdroj: Súčasný stav podľa údajov MP SR, KO Trenčín, pracovisko Bánovce nad Bebravou, 1997*
*Optimálna výmera: MP SR, KO Trenčín*
*Návrh: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Zmeny v štruktúre rastlinnej výroby výrazne ovplyvnili početnosť a využitie hospodárskych objektov. Ubudli kapacitne väčšie manipulačné strediská na pozberovú úpravu plodín a skladovacie kapacity v poľnohospodárskej prvovýrobe.

### Živočíšna výroba

Živočíšna výroba sa v okrese orientuje na chov hovädzieho dobytka a chov ošípaných, ktorých stavy oproti roku 1996 mierne poklesli. Zlepšilo sa však využívanie ich úžitkových vlastností.

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav (ks) | Hustota/100 ha | | Stav (ks) | Hustota/100 ha | | |
| | | PPF | Or. p. | | PPF | Or. p. | |
| Hovädzí dobytok | 8684 | 48,7 | - | 8105 | 45,4 | - | 93 |
| Ošípané | 18157 | - | 128,5 | 17359 | - | 122,9 | 95 |
| Ovce | 846 | 4,7 | - | 540 | 3,0 | - | 63 |

*Zdroj: Podľa údajov MPSR, Krajský odbor Trenčín, 1997*

V okrese je významný šľachtiteľský chov slovenského strakatého dobytka na PD Pravotice a šľachtiteľský chov ošípaných na PPD Rybany.

Strediská živočíšnej výroby sú na území okresu priestorovo rovnomerne rozložené, v súčasnosti s menšími kapacitami Na území okresu sa v súčasnosti nenachádza žiadna farma s výraznou koncentráciou hospodárskych zvierat (tzv. veľkokapacitná), ktorá by mohla mať negatívny účinok na okolité životné prostredie

### Zamestnanosť v poľnohospodárstve

V okrese Bánovce nad Bebravou je podľa údajov MP SR, Krajský odbor Trenčín zamestnaných 1 160 pracovníkov. Ich počet poklesol oproti roku 1996 o 141 pracovníkov. Relatívna zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je podľa toho istého zdroja 5,96, čo je zhruba na úrovni celoslovenského priemeru. Na jedného zamestnanca pripadá 12,20 ha poľnohospodárskej pôdy a 15,94 ha ornej pôdy.

V porovnaní s ostatnými ekonomickými odvetviami národného hospodárstva, poľnohospodárstvo vykazuje najväčšie tempo a intenzitu znižovania zamestnanosti. V ďalšom období sa predpokladá miernejšie tempo znižovania agrárnej zamestnanosti tak, aby počet pracovníkov v roku 2000 dosiahol 1 120. Tým sa dosiahne na 1 pracovníka 16,08 ha poľnohospodárskej pôdy a 12,64 ha ornej pôdy. Očakáva sa skôr zmena vnútrorezortných proporcií.

### Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu, a tiež s podnikmi biologických a technických služieb.

Pri podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby vznikli spracovateľské závody s menšou výrobnou kapacitou, napr. bitúnok pri MLV Agro, s.r.o. v k.ú. Horné Veľké Držkovce alebo pálenica pri PD Uhrovec v k.ú. Závada.

V súvislosti s rozvojom mikroregiónu Podhorie sa uvažuje s rozšírením podnikateľských aktivít prostredníctvom AFG, s.r.o. takto:

- Slatina nad Bebravou: výroba cestovín a spracovanie mlieka
- Čierna Lehota: výroba sirupov a intenzívny chov rýb
- Trebichava: intenzívny chov rýb a vidiecka turistika
- Krásna Ves: výroba chleba a pečiva, výroba liehových nápojov a pálenica
- Podlužany: sušiareň ovocia a zeleniny, výroba rastlinných olejov, výroba ingrediencií do potravín.

### 2.8.4.5 Okres Ilava

Poľnohospodárstvo je úzko späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka. Návrh jeho ďalšieho rozvoja i v rámci územnoplánovacej dokumentácie sa preto opiera o zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia prostredníctvom rozvoja zamestnanosti a infraštruktúry. Zdôrazňuje sa i mimoprodukčná funkcia poľnohospodárstva. Príkladom môže byť i program Spoločnosti pre trvalo udržateľný život, pobočka Biele Karpaty, ktorý v obciach „spod skál" (Červený Kameň, Mikušovce, Vršatské Podhradie, Krivoklát) vypracoval program ich rozvoja s prvoradou ochranou poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu pri estetizácii a humanizácii spomenutých sídiel.

K určitej stabilizácii tohoto sektora, hlavne pokiaľ ide o odbyt jeho produktov, môže prispieť i rozvoj agroturistiky, ktorá sa začína rozbiehať v oblasti Zliechova. Pre rozvoj agroturistických aktivít majú podmienky i ďalšie obce okresu.

Na území okresu Ilava tvorí poľnohospodárska pôda 36,72 % z celkovej výmery územia. Podľa druhov pozemkov je výmera nasledovná:

| Druh pozemku | Výmera v ha | % | |
|---|---|---|---|
| | | z poľnohospodárskej pôdy | z celkovej výmery |
| Orná pôda | 5630 | 42,76 | 15,70 |
| Vinice | - | - | - |
| Chmeľnice | - | - | - |
| Záhrady | 512 | 3,89 | 1,43 |
| Ovocné sady | 304 | 2,31 | 0,85 |
| Trvalé trávne porasty | 6719 | 51,04 | 18,74 |
| Poľnohospodárska pôda | 13165 | 100,0 | 36,72 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Pre tento pôdny fond je charakteristický vyšší podiel trvalých trávnych porastov, ktorý tvorí 51,04 % z výmery poľnohospodárskej pôdy.

Ovocné sady sú intenzívne využívané v katastrálnom území Pruské (v prenájme fyzickej osoby) na výmere 188 ha spolu so skladovacími kapacitami a v k.ú. Košeca na výmere 80 ha. Pre značné odbytové ťažkosti nie je vylúčená možnosť ich postupného extenzívneho využívania.

Pri úvahách o ďalšom využívaní pôdneho fondu sa zdôraznila priestorová diferenciácia stanovištných podmienok a produkčný potenciál poľnohospodárskych pôd na celom území okresu. Ten bol na základe pôdno-ekologickej regionalizácie (Výskumný ústav pôdnej úrodnosti Bratislava 1994) zaradený do dvoch pôdno-ekologických podoblastí, a to:

- kotlín nižšieho stupňa, kde ide o sprašové a polygenetické hliny, hnedozeme a pseudogleje s mozaikou pararendzín a kambizemí. Agroklimatický región je teplý, suchý, kotlinový, kontinentálny
- pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma. Ide o zvetraliny flyšových hornín, kde prevládajú kambizeme typické až oglejené, menej rendziny. Agroklimatický región je mierne chladný, mierne vlhký až chladný, vlhký.

Predpokladá sa v nich nasledujúca typologicko-produkčná kategória (TPK) poľnohospodárskych pôd (v %):

| Typologicko-produkčná kategória | Kotliny nižšieho stupňa | Pohoria a vrchoviny západnej časti flyšového pásma |
|---|---|---|
| **Orné pôdy:** | | |
| produkčné až najprodukčnejšie | 32,2 | 7,5 |
| málo produkčné až stredne produkčné | 47,2 | 22,2 |
| **Striedavé polia:** | | |
| stredne produkčné polia a produkčné lúky | 2,0 | 0,1 |
| menej produkčné polia a produkčné lúky | 2,1 | 6,1 |
| málo produkčné polia a produkčné lúky | 0,5 | 11,9 |
| **Trávne porasty:** | | |
| produkčné | 11,0 | 19,6 |
| máloprodukčné | 3,6 | 30,5 |
| Nevhodné | 0,5 | 1,8 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Návrh štruktúry poľnohospodárskych kultúr a osevu plodín v rozdielnych pôdno-ekologických podoblastiach (MP SR 1994) udáva nasledujúci podiel jednotlivých druhov pozemkov:

| Druh pozemku | Súčasný stav % z poľnohosp. pôdy | Pôdno-ekologické podoblasti % poľnohosp. pôdy podľa jednotlivých variantov | |
|---|---|---|---|
| | | Kotliny nižšieho stupňa | Pohoria a vrchoviny západnej časti flyšového pásma |
| Orná pôda | 42,76 | 70,1 - 79,9 | 24,2 - 33,5 |
| Vinice, chmeľnice | - | - | - |
| Záhrady a sady | 6,20 | 5,9 | 4,4 |
| Trvalé trávne porasty | 51,04 | 14,2 - 24,0 | 62,4 - 71,4 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Ukazuje sa, že v tomto smere nebude potrebné z hľadiska racionálneho využívania produkčného potenciálu a typologicko-produkčných kategórií pôd realizovať podstatné zmeny v štruktúre poľnohospodárskych kultúr.

### Hydromeliorácie

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva Bratislava (1997) sú na území okresu Ilava vybudované odvodnenia na výmere 906 ha a závlahy na výmere 1 260 ha. Ide o menšie stavby lokálneho charakteru.

### Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorú eviduje Okresný úrad - odbor katastrálny k 1.1.1997 sa vrámci podnikateľských subjektov obrába 79,4 %, t.j. 10 457 ha takto:

| Subjekt | Počet | Výmera v ha | % z celkovej výmery |
|---|---|---|---|
| Poľnohospodárske družstvá (PD) | 5 | 8749 | 83,7 |
| Spoločnosti s.r.o. | 3 | 1175 | 11,2 |
| Súkromne hospodáriaci roľníci (SHR nad 50 ha) | 4 | 533 | 5,1 |

*Zdroj: MP SR, Krajský úrad Trenčín, pracovisko Ilava, 1997*

Keďže transformácia v poľnohospodárstve nie je zatiaľ ukončená, možno v tejto oblasti očakávať určité zmeny, hlavne pokiaľ ide o počet subjektov hospodáriacich na pôde alebo vo výmere obhospodarovanej pôdy.

Je potrebné povedať, že určitá výmera poľnohospodárskej pôdy, prevažne vo vyšších polohách, sa neobrába a postupne zarastá samonáletom. Preto bude potrebné túto problematiku riešiť v rámci projektov pozemkových úprav zmenou kultúry medzi poľnohospodárskym a lesným pôdnym fondom a ostatnými plochami pôdneho fondu.

Projekty pozemkových úprav v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. neboli zatiaľ ukončené ani v jednom katastrálnom území. Z pohľadu súčasného stavu poznania nie je možné určiť, kedy sa ukončia pre všetky k.ú. v okrese. Závisí to od rozpočtu MP SR na nasledujúce roky. Vykonávajú sa len registre pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (ZRPS, RVT, ROEP) alebo sa vyčleňujú pôvodné a náhradné pozemky.

### Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Zákonné obmedzenia pre intenzívne hospodárenie predstavujú pozemky nachádzajúce sa v ochranných pásmach zdrojov pitnej vody, na území CHVO Strážovské vrchy a tiež na území CHKO Biele Karpaty, ktoré zasahujú do okresu Ilava. Tieto územia sú vhodné pre organické systémy hospodárenia.

V súlade so „Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 1996“ by sa organické poľnohospodárstvo malo realizovať na 660 ha poľnohospodárskej pôdy.

### 2.8.4.5.1 Poľnohospodárska výroba

#### Rastlinná výroba

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnosti značné odbytové, ale i výrobné problémy, čo sa prejavilo aj na zmene štruktúry osevných plôch. Okrem obilovín sa rastlinná výroba orientuje na výrobu olejnín, ale predovšetkým krmovín.

Návrh osevu plodín v porovnaní so súčasným stavom je nasledovný:

| Plodina | % z výmery ornej pôdy | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Súčasný stav | Optimálna výmera | Návrh podľa variantov | |
| | | | Kotliny nižšieho stupňa | Pohoria a vrchoviny |
| Obiloviny | 47,6 | 49,6 | 41,7 - 45,2 | 42,0 - 47,1 |
| Kukurica - zrno | 1,5 | 3,1 | 6,4 - 8,4 | - |
| Olejniny | 8,4 | 7,3 | 5,2 - 5,7 | 5,2 - 7,7 |
| Okopaniny | 1,2 | neudáva | 4,3 - 6,5 | 5,1 - 9,8 |
| Jednoročné krmoviny | 17,6 | neudáva | 10,5 - 11,9 | 11,8 - 14,4 |
| Viacročné krmoviny | 23,4 | neudáva | 18,4 - 21,8 | 20,3 - 29,5 |
| Zelenina | 0,3 | neudáva | 1,6 - 2,0 | 0,9 - 1,4 |

*Zdroj: Súčasný stav podľa údajov MP SR, KO Trenčín, pracovisko Ilava, 1997*
*Optimálna výmera: MP SR, KO Trenčín*
*Návrh: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

#### Živočíšna výroba

V okrese Ilava, ako v jedinom z okresov Trenčianskeho kraja, vzrástli oproti predchádzajúcemu obdobiu stavy hovädzieho dobytka a oviec, naopak, mierne poklesli stavy ošípaných. Zlepšilo sa tiež využívanie ich úžitkových vlastností.

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav (ks) | Hustota/100 ha | | Stav (ks) | Hustota/100 ha | | |
| | | PPF | Or. p. | | PPF | Or. p. | |
| Hovädzí dobytok | 4889 | 42,1 | - | 5044 | 43,4 | - | 103 |
| Ošípané | 9355 | - | 183,3 | 8948 | - | 175,3 | 95 |
| Ovce | 3102 | 26,7 | - | 3230 | 27,8 | - | 104 |

*Zdroj: Podľa údajov MPSR, Krajský odbor Trenčín, 1997*

Na území okresu sú strediská živočíšnej výroby priestorovo rovnomerne rozložené, v súčasnosti s menšími kapacitami Na území okresu sa v súčasnosti nenachádza žiadna farma s výraznou koncentráciou hospodárskych zvierat (tzv. veľkokapacitná), ktorá by mohla mať negatívny účinok na okolité životné prostredie.

V okrese sa okrem oviec, ktoré sú sústredené v k.ú. Košeca, Červený Kameň a Zliechov začína rozbiehať aj chov kôz, a to predovšetkým v Zliechove.

Pre budúce obdobie sa predpokladá vymiestniť ošípané z hospodárskeho dvora Dubnica nad Váhom a Klobušice, prípadne ich využiť na inú funkciu a na druhej strane posilniť plemenný chov ošípaných na farme Slavnica.

#### Zamestnanosť v poľnohospodárstve

V okrese Ilava je v poľnohospodárskej prvovýrobe podľa údajov MP SR, Krajský odbor Trenčín (rok 1997) zamestnaných celkom 820 pracovníkov. Ich počet poklesol oproti roku 1996 o 29. Relatívna zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je podľa toho istého zdroja 6,23, čo je nad celoslovenský priemer. Na jedného zamestnanca pripadá 12,8 ha poľnohospodárskej pôdy a 5,34 ha ornej pôdy.

Počet zamestnancov by mal v roku 2000 dosiahnuť 810. Počet ha poľnohospodárskej pôdy na 1 pracovníka by mal byť 12,9 a ornej pôdy 5,41 (podľa MP SR, Krajský odbor Trenčín, 1997).

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

Pri podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby vznikli spracovateľské závody s menšou výrobnou kapacitou, napr. mliekáreň s výrobou syrov na Agrofarme Červený Kameň, bitúnok so spracovávaním mäsa na PD Bolešov a PD Košeca a výroba syrov na Agrodulov, s.r.o. Dulov. Ukazuje sa, že podniky poľnohospodárskej prvovýroby s vybudovanou kapacitou na spracovanie svojich produktov a napojené na vlastnú obchodnú sieť sú ekonomicky silnejšie.

### *2.8.4.6 Okres Myjava*

Na území okresu Myjava tvorí poľnohospodárska pôda 58,11 % z celkovej výmery územia. Podľa jednotlivých druhov pozemkov je výmera nasledovná:

| Kultúra | Výmera v ha | % z poľnohos-podárskej pôdy | % z ornej pôdy |
|---|---|---|---|
| Orná pôda | 11880 | 62,43 | 36,39 |
| Chmeľnice | 31 | 0,26 | - |
| Vinice | - | - | - |
| Záhrady | 1169 | 6,15 | 3,58 |
| Ovocné sady | 593 | 3,12 | 1,82 |
| Trvalý trávny porast | 5327 | 28,04 | 16,32 |
| Poľnohospodárska pôda | 19000 | 100,00 | 58,11 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Chmeľnice v katastrálnom území Krajné (RPD Krajné) na výmere 31 ha sú len evidované. Ovocné sady v katastrálnom území Myjava na výmere 119 ha obhospodaruje OŠM š.p. Myjava, ALKOP, a.s. Stupava a NVOD Podkylava na výmere 78 ha. Ovocné sady do evidenčnej výmery 593 ha sú využívané extenzívne. Pre značné odbytové možnosti, i keď pri ovocných sadoch ide o dlhodobejší zámer, sa s rozširovaním výmery ovocných sadov neuvažuje.

Produkčný potenciál bol na základe pôdno-klimatickej regionalizácie (Výskumný ústav pôdnej úrodnosti Bratislava, 1994) zaradený do pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma. Ide o zvetraliny flyšových hornín, kde prevládajú kambizeme typické až oglejené, menej rendziny. Agroklimatický región je mierne chladný, vlhký, až chladný, vlhký.

V tejto pôdno-ekologickej podoblasti sa predpokladá nasledujúca typologicko-produkčná kategória (TPK) poľnohospodárskych pôd (v %):

| Typologicko-produkčná kategória | Pohorie a vrchoviny západnej časti flyšového pásma |
|---|---|
| **Orné pôdy:** | |
| produkčné až najprodukčnejšie | 7,5 |
| málo produkčné až stredne produkčné | 22,2 |
| **Striedavé polia:** | |
| stredne produkčné polia a produkčné lúky | 0,1 |
| menej produkčné polia a produkčné lúky | 6,1 |
| málo produkčné polia a produkčné lúky | 11,9 |
| **Trávne porasty:** | |
| produkčné | 19,6 |
| máloprodukčné | 30,5 |
| Nevhodné | 1,8 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Návrh štruktúry poľnohospodárskych kultúr a osevu plodín v rozdielnych pôdno-ekologických podoblastiach (MP SR 1994) udáva v pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma nasledujúci podiel jednotlivých druhov pozemkov:

| Druh pozemku | Súčasný stav % z poľnohosp. pôdy | % poľnohosp. pôdy podľa jednotlivých variantov |
|---|---|---|
| Orná pôda | 62,43 | 24,2 - 33,5 |
| Chmeľnice, vinice, záhrady, sady | 9,53 | 4,4 |
| Trvalé trávne porasty | 28,04 | 62,4 - 71,4 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Porovnaním súčasného stavu s návrhom zastúpenia jednotlivých kultúr v rámci poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa ukazuje, že bude možné realizovať určité zmeny. Pôjde o zvýšenie podielu trvalých trávnych porastov na úkor ornej pôdy, čo je v daných pôdno-klimatických podmienkach zodpovedajúce i z hľadiska racionálneho využívania produkčného potenciálu a typologicko-produkčných kategórií pôd.

**Hydromeliorácie**

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva Bratislava (1997) sú odvodnenia vybudované na výmere 2 453 ha, čo je 12,91 % z výmery poľnohospodárskej pôdy a závlahy vzhľadom na klimatické podmienky na výmere 94 ha.

S ďalšou výstavbou hydromelioračných stavieb sa neuvažuje.

**Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorú eviduje Okresný úrad - odbor katastrálny k 1.1.1997 sa veľkovýrobne využíva 81,11 %, t.j. 15 410 ha takto:

| Subjekt | Počet | Výmera v ha | % z celkovej výmery |
|---|---|---|---|
| Poľnohospodárske družstvá | 11 | 14153 | 91,85 |
| Spoločnosti s.r.o. | 2 | 144 | 0,93 |
| Akciové spoločnosti | 1 | 35 | 0,23 |
| Štátne majetky | 1 | 331 | 2,15 |
| Súkromne hospodáriaci roľníci (8 subj.do 50 ha) | 9 | 745 | 4,84 |

*Zdroj: MP SR, Krajský odbor Trenčín, 1997*

Keďže transformácia v poľnohospodárskej prvovýrobe nie je ukončená, možno v tejto oblasti očakávať zmeny buď v počte subjektov hospodáriacich na pôde, alebo vo výmere obhospodarovanej pôdy.

Projekty pozemkových úprav v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. neboli zatiaľ ukončené ani v jednom katastrálnom území. Vykonávajú sa len registre pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (ZRPS, RVP, ROEP), alebo sa vytyčujú pôvodné a náhradné pozemky.

Termín vypracovania pozemkových úprav pre všetky k.ú. okresu nie je možné z pohľadu súčasného stupňa poznania určiť. Bude závisieť od rozpočtu MP SR na ďalšie roky.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Zákonné obmedzenia pre intenzívne hospodárenie predstavujú pozemky nachádzajúce sa v ochranných pásmach zdrojov pitnej vody, tiež v území CHKO Biele Karpaty. Tieto územia sú vhodné pre organické systémy hospodárenia.

V súlade so „Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 1996“ by sa organické poľnohospodárstvo malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Myjava predstavuje 950 ha.

### 2.8.4.6.1 Poľnohospodárska výroba

**Rastlinná výroba**

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnosti značné odbytové problémy, čo sa prejavilo i na zmene štruktúry osevných plôch. Rastlinná výroba sa orientuje predovšetkým na výrobu obilovín, strukovín a krmovín pre živočíšnu výrobu. Značne poklesli pestovateľské plochy zemiakov.

Významné je pestovanie malín na výmere 40 ha (ZOP s.r.o. Myjava) a liečivých rastlín na výmere 144 ha (Poľnoherbex, s.r.o. Podkylava). Pritom sa využíva i pôvodná sušička chmeľu (Krajné) s perspektívou finalizácie výrobkov.

Návrh osevu plodín v porovnaní so súčasným stavom je nasledovný:

| Plodina | % z výmery ornej pôdy | | |
|---|---|---|---|
| | súčasný stav | optimálna výmera | návrh podľa variantov pohoria a vrchoviny |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Obiloviny | 50,23 | 49,0 | 42,0 - 47,1 |
| Strukoviny | 2,85 | neudáva | 2,4 - 4,9 |
| Olejniny | 5,09 | 8,5 | 5,2 - 7,9 |
| Zemiaky | 0,51 | neudáva | 4,2 - 8,8 |
| Jednoročné krmoviny | 9,42 | neudáva | 11,8 - 14,4 |
| Viacročné krmoviny | 30,32 | neudáva | 20,3 - 29,5 |
| Ostatné | 1,58 | neudáva | neudáva |

*Zdroj: Súčasný stav: MP SR, KO Trenčín, pracovisko Myjava*
*Optimálna výmera: MP SR, KO Trenčín*
*Návrh: Komplexný program využitia pôdno-klimatického potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Zmeny v štruktúre rastlinnej výroby výrazne ovplyvnili početnosť a využitie hospodárskych objektov. Ubudli kapacitne väčšie manipulačné strediská na pozberovú úpravu plodín a skladovacie kapacity v poľnohospodárskej prvovýrobe.

**Živočíšna výroba**

V živočíšnej výrobe možno konštatovať podstatné spomalenie poklesu stavu hospodárskych zvierat a zlepšené využívanie ich úžitkových vlastností.

Na území okresu sú strediská živočíšnej výroby priestorovo rovnomerne rozložené, v súčasnosti s menšími kapacitami hospodárskych zvierat. Živočíšna výroba sa orientuje na chov hovädzieho dobytka a ošípaných. Prakticky zanikol chov oviec - okresné pracovisko MP SR eviduje len 60 kusov, aj to len u SHR. Na PD Poriadie je významný chov líšok a noriek, ktorý sa predpokladá ponechať i do ďalších rokov. Na PD Vrbovce sa uvažuje so založením chovu kôz.

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav (ks) | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | Stav (ks) | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | |
| Hovädzí dobytok | 6478 | 44,1 | - | 5789 | 39,4 | - | 89 |
| Ošípané | 11504 | - | 124,9 | 10542 | - | 114,5 | 91 |
| Ovce | 645 | 4,4 | - | 60 | - | - | 9 |

*Zdroj: MPSR, Krajský odbor Trenčín*

**Zamestnanosť v poľnohospodárstve**

V okrese Myjava je v poľnohospodárstve zamestnaných 922 osôb, čo na 1 ha poľnohospodárskej pôdy činí 16,8 osôb (MP SR, Krajský odbor Trenčín, 1997). V ďalšom období sa predpokladá miernejšie tempo znižovania agrárnej zamestnanosti. Očakáva sa skôr zmena vnútrorezortných proporcií. Do roku 2000 by sa počet pracovníkov mal znížiť na 903.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu, tiež technických a biologických služieb.

Na území okresu pri PD Poriadie a PD Bukovec boli inštalované pasterizačné linky na spracovanie a balenie mlieka. Zatiaľ žiadny z podnikateľských subjektov nemá zámer na výstavbu spracovateľských závodov s menšou kapacitou.

### *2.8.4.7 Okres Nové Mesto nad Váhom*

Okres Nové Mesto nad Váhom sa vyznačuje značnou členitosťou územia. Je zaradený pre potreby návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárstva založenom na ekologických princípoch prevažne do pôdno-ekologickej podoblasti

- (PEPO ) 44, t.j. Pohoria a vrchoviny flyšového pásma s regiónom Biele Karpaty a Myjavská pahorkatina (441),
- PEPO 46 - Nižišie pohoria s regiónmi Malé Karpaty (461) a Považský Inovec (462),
- PEPO 21 - Podunajská rovina s regiónom 214 - Dolnovážska niva
- najmenej je v južnej časti zastúpená PEPO 22 - Podunajská pahorkatina s regiónom 221 - Trnavská pahorkatina.

V okrese Nové Mesto nad Váhom je pomerne harmonické využitie krajiny, na čo poukazuje i tabuľka:

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov

| Druh pozemku (kultúra) | Výmera | | |
|---|---|---|---|
| | v ha | v % z poľnoh. Pôdy | v % z celk. výmery |
| Orná pôda | 18788 | 63,5 | |
| Chmeľnice | 322 | 1,1 | |
| Vinice | 69 | 0,2 | |
| Záhrady | 1324 | 4,5 | |
| Ovocné sady | 651 | 2,2 | |
| Trvalé trávne porasty | 8413 | 28,5 | |
| Poľnohospodárska pôda okresu | 29567 | 100,0 | 51,0 |
| Lesné pozemky | 21878 | | 37,7 |
| Rybníky a ostatné vodné plochy | 923 | | 1,6 |
| Zastavané plochy | 3083 | | 5,3 |
| Ostatné plochy | 2548 | | 4,4 |
| Celková výmera okresu | 57999 | | 100,0 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Percento zornenia 63,5 je vyššie ako priemerné zornenie kraja (55,6 %) a tiež vyššie ako celoslovenský priemer (60,4 %).

Plocha trvalých kultúr (chmeľnice, vinice, ovocné sady) je spolu 1 042 ha, čo predstavuje 3,5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Z celoslovenského i regionálneho hľadiska je tu významné chmeliarstvo. Chmeľnice patria do výrobnej oblasti piešťansko-topoľčianskej. Na Slovensku sa pestuje chmeľ na ploche 1 298 ha v 7-mich okresoch, z čoho novomestské chmeľnice tvoria 24,8 %. Chmeľnice sa nachádzajú v katastrálnych územiach Beckov, Beckovská Vieska, Rakoľuby, Bošáca, Horné Bzince, Hrušové, Čachtice, Dolná Súča, Dolné Srnie, Hrabovka, Nová Ves, Pobedim, Podkylava, Podolie a Rozvadze. Najväčšie pestovateľské plochy chmeľu okresu sú v Čachticiach (61,5 %) a v Podolí (46,7 %).

Vinice zaberajú 69 ha, t.j. 0,2 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu Nové Mesto nad Váhom. V žiadnom inom okrese kraja sa vinice nenachádzajú. Významnejšie lokality pestovania viniča sú len v katastrálnom území Čachtice (37,8 ha) a Častkovce (15,2 %).

Ovocné sady sú vysadené na ploche 651 ha, t.j. 2,2 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu a 22,3 % z výmery ovocných sadov kraja. Je to najväčšia výmera sadov spomedzi okresov kraja. Významnejšie lokality s výmerou väčšou ako 10,0 ha sa nachádzajú v k.ú. Beckov (12,8 ha), Bošáca (13,1 ha), Čachtice (203,8 ha), Lubina (24,0 ha), Moravské Lieskové (57,0 ha), Nové Mesto nad Váhom (49,8 ha), Podolie (12,2 ha), Stará Turá (95,1 ha) a Haluzice (10,1 ha). Obhospodarujú ich poľnohospodárske družstvá alebo akciová spoločnosť PODOS so sídlom v Myjave.

Trvalé trávne porasty zaberajú v okrese 8 413 ha, čo predstavuje 28,5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy. Zatrávnenie poľnohospodárskej pôdy je nižšie ako celoslovenský priemer (34,4 %) i ako priemer kraja (37,1 %).

**Hydromeliorácie**

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva (Bratislava, 1997) sú v okrese Nové Mesto nad Váhom vybudované závlahy na ploche 4 984 ha a odvodnených plôch je 2 253 ha.

Po roku 1990 boli zrušené hnojovicové závlahy. Asi 60 % závlah sú veľkoplošné závlahy po oboch stranách Váhu. Ostatné závlahové stavby v Kálnici, Bošáci a v Starej Turej sú menšieho rozsahu.
2 253 ha odvodnených plôch predstavuje 6,7 % z poľnohospodárskej pôdy okresu. Odvodňované pozemky sa nachádzajú roztrúsene predovšetkým v podhorských oblastiach. Na zmiernenie napätia medzi potrebami a disponibilnými zdrojmi závlahovej vody slúži poľnohospodárska vodná nádrž v k.ú. Čachtice.

Z hľadiska dnešného poznania ekonomických, ekologických dôvodov a tiež majetkoprávnych vzťahov je budovanie nových hydromelioračných stavieb nereálne. V budúcnosti pôjde väčšinou len o obnovu a sfunkčnenie už existujúcich stavieb.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Obmedzenia týkajúce sa využitia PPF a poľnohospodárskej výroby sa v okrese Nové Mesto nad Váhom vyplývajú zo zákona NR SR o ochrane prírody a krajiny č. 287/1994 Z.z. v CHKO Malé Karpaty a CHKO Biele Karpaty, v ktorých sa uplatňujú organické systémy hospodárenia.

V súlade so Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR by sa organické poľnohospodárstvo, ktoré sa odporúča v územiach s obmedzeným hospodárením, malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Nové Mesto nad Váhom predstavuje 1 478 ha.

**Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Na poľnohospodárskom pôdnom fonde hospodária nasledovné poľnohospodárske subjekty:

Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

| Sektor | Sektorový prehľad o plochách kultúr v ha k 1.1.1997 | | |
|---|---|---|---|
| | Počet závodov | Poľnohospodárska pôda | Orná pôda |
| **Štátny sektor** | | | |
| Šľachtiteľské a semenárske podniky rastl.výroby | 4 | 551 | 513 |
| Plemenárske podniky | 1 | 40 | 39 |
| Ovocinársky štátny majetok Stupava - p.Liko | 2 | 485 | 264 |
| Štátne majetky | 3 | 2409 | 990 |
| Pozemkový fond | 1 | 2 | - |
| **Verejný sektor** | | | |
| Ostatné podniky verejného sektoru | 177 | 1396 | 1123 |
| Akciové a ďalšie spoločnosti | 59 | 1076 | 948 |
| Cirkvi | 16 | 9 | 2 |
| **Družstevný sektor** | | | |
| Poľnohospodárske družstvá | 18 | 20352 | 14202 |
| Záhumienky poľnohospodárskych družstiev | (2733) | 415 | 149 |
| **Súkromný sektor** | | | |
| Samostatne hospodáriaci roľníci (vrátane držite-ľov poľnohosp.pôdy a les. pozem. nad 0,1 ha) | 6228 | 2311 | 1365 |
| Spoločné majetky urbariátov a komposesorátov | 2 | 32 | 3 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR k 1.1.1997, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Bratislava 1997*

Po roku 1989 nastal búrlivý proces privatizácie a transformácie. Dopad na poľnohospodárstvo je hlavne v rozdeľovaní poľnohospodárskych podnikov a v drobení pozemkov. Mala by sa nájsť správna miera medzi veľko a malovýrobným hospodárením. Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby v novembri 1997 bol nasledovný:

| PD | | a.s. | | s.r.o. | | ŠM | | SHR | | Spolu výmera |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | |
| 14 | 17040,0 | 1 | 159,4 | 7 | 6593,5 | 1 | 466,7 | 6 | 406,98 | 24666,6 |
| | 12231,0 | | 159,4 | | 3738,6 | | 430,3 | | 393,68 | 16953,0 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy je nasledovné:

| Do 50 ha | | 50-100 | | 100-500 | | 500-1000 | | 1000-1500 | | 1500-2000 | | nad 2000 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. |
| 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | ŠM | 7 | PD | 2 | PD | 4 | PD | 1 | PD |
| 4 | SHR | - | - | 1 | a.s. | 1 | s.r.o. | 3 | s.r.o. | 1 | s.r.o. | - | - |
| - | - | - | - | 2 | SHR | - | - | - | - | - | - | - | - |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Pri prideľovaní pozemkov pôvodným vlastníkom je potrebné, aby nenarušali organizáciu PPF, najmä pokiaľ ide o malé výmery pozemkov. Na jedného samostatne hospodáriaceho roľníka,(vrátane užívateľov nad 0,1 ha) pripadá 0,371 ha.

V zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách neboli v okrese Nové Mesto nad Váhom ukončené žiadne registre pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (RPS), zrýchlené

registre pôvodného stavu (ZRPS), ani registre obnovenej evidencie pozemkov (ROEP). Komplexný projekt pozemkových úprav pred ukončením je v k.ú. Dolné Srnie.

#### 2.8.4.7.1 Poľnohospodárska výroba

**Rastlinná výroba**

Rozmanité prírodné podmienky majú dopad na poľnohospodársku výrobu. Na území okresu sú zastúpené všetky štyri výrobné oblasti: kukuričná, repárska, zemiakárska a horská, pričom prevláda zemiakárska a repárska oblasť.

V rastlinnej výrobe je hlavné zameranie na poľné plodiny (orná pôda tvorí 63,5 % z poľnohospodárskej pôdy) a krmoviny (trvalé trávne porasty zaberajú 28,5 % z poľnohospodárskej pôdy). Na ornej pôde sa pestujú obilniny, olejniny, kukurica na zrno a krmoviny pre živočíšnu výrobu.

Prehľad pestovaných plodín a výhľad do roku 2000

| Plodina | Optim. výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ozimná pšenica | 4746,8 | 28,0 | 5453,0 | 32,2 | 5215,3 | 30,8 | 4746,8 | 28,0 | 4746,8 | 28,0 |
| Ozimná raž | 169,5 | 1,0 | 223,0 | 1,3 | 222,0 | 1,3 | 169,5 | 1,0 | 169,5 | 1,0 |
| Ozimný jačmeň | 406,9 | 2,4 | 405,0 | 2,4 | 473,0 | 2,8 | 406,9 | 2,4 | 406,9 | 2,4 |
| Jarný jačmeň | 2712,5 | 16,0 | 1797,0 | 10,6 | 2439,2 | 14,4 | 2543,0 | 15,0 | 2712,5 | 16,0 |
| Ovos | 288,2 | 1,7 | - | - | 287,0 | 1,7 | 288,2 | 1,7 | 288,2 | 1,7 |
| Tritikale | 169,5 | 1,0 | 190,0 | 1,1 | 252,0 | 1,5 | 169,5 | 1,0 | 169,5 | 1,0 |
| Kukurica na zrno | 305,2 | 1,8 | 350,0 | 2,1 | 440,0 | 2,6 | 305,2 | 1,8 | 305,2 | 1,8 |
| Repka | 1322,3 | 7,8 | 1511,0 | 8,9 | 1464,0 | 8,6 | 1322,3 | 7,8 | 1322,3 | 7,8 |
| Slnečnica | 172,9 | 1,0 | 223,0 | 1,3 | 175,0 | 1,0 | 172,9 | 1,0 | 172,9 | 1,0 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnej dobe značné odbytové problémy, čo sa prejavuje i na štruktúre osevných plôch. Nárast pestovateľských plôch sa predpokladá iba u jarného jačmeňa (o 915,5 ha) a u ozimného jačmeňa (o 1,9 ha). Navrhuje sa pestovanie ovsa, ktorého optimálna výmera by mala byť 288,2 ha. Zmeny v štruktúre rastlinnej výroby výrazne ovplyvňujú početnosť a využiteľnosť hospodárskych objektov. Ubúdajú kapacitne väčšie manipulačné strediská na pozberovú úpravu plodín a skladovacie kapacity v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Zo špeciálnej rastlinnej výroby je zastúpené chmeliarstvo, vinohradníctvo a ovocinárstvo, ktoré sme popisovali čiastočne v kapitole Využitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Chmeľ sa pestuje na ploche 322 ha (1,1 % z poľnohospodárskej pôdy). Dosahujú sa tu najlepšie hektárové úrody spomedzi pestovateľských okresov. Z hľadiska ochrany životného prostredia hygienické pásmo zdravotnej ochrany medzi chmeľnicou a súvislou zástavbou obce je 100 m, pričom 200 m je zákaz používať leteckú ochranu. Životnosť chmeľníc sa uvádza 20-25 rokov podľa konštrukcie a zdravotného stavu.

V Hornej Strede sídli chmeliarske družstvo Slovchmeľ, ktoré vzniklo transformáciou zo závodu Slovenský chmeľ - družstevný podnik. Jeho členmi je 40 poľnohospodárskych podnikov v okresoch Trnava, Piešťany, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Topoľčany, Partizánske a Bánovce nad Bebravou. Vlastní skladovacie priestory a spracovateľské linky na výrobu chmeľu.

Do okresu Nové Mesto nad Váhom zasahuje malokarpatská vinohradnícka oblasť výmerou 69 ha. Pestovanie viniča vo väčšom rozsahu bolo prerušené koncom 19. storočia V posledných desaťročiach sa tradícia obnovuje na predhorí Malých Karpát, hlavne v k.ú. Čachtice a Častkovce. Sprievodnou plodinou vinohradov sú jedlé gaštany. V budúcnosti sa uvažuje založiť súvislé výsadby gaštanov, tzv. gaštanice. Podporiť by sa malo vinohradníctvo, ovocinárstvo i pestovanie zeleniny, ktoré má zázemie v potravinárskom priemysle.

Ovocné sady sa pestujú na ploche 651 ha (2,2 % z poľnohospodárskej pôdy okresu). Ovocinárstvo v okrese riadia poľnohospodárske družstvá a prevažne akciová spoločnosť PODOS so sídlom na Myjave, ktorá má v okrese Nové Mesto nad Váhom prevádzky v Podolí a Novom Meste nad Váhom a pestovateľské plochy v k.ú. Podolie, Nové Mesto nad Váhom, Haluzice, Bošáca. Pestované plodiny sú jahody, jablká, marhule, čerešne, slivky, orechy, ríbezle, uhorky nakladačky, hrach, zemiaky, pšenica, jačmeň a miešanky.

Z hľadiska rastlinnej výroby je dôležitá i úspešná šľachtiteľská činnosť. V Hornej Strede pôsobí Šľachtiteľská stanica. Zameriava sa na šľachtenie strukovín, pestovateľskú a obchodnú činnosť. V okrese Nové Mesto nad Váhom hospodári na výmere 414 ha v k.ú. Pobedim, Brunovce, Čachtice a Horná Streda.

### Živočíšna výroba

Živočíšna výroba v okrese sa orientuje prevažne na chov ošípaných a hovädzieho dobytka. V menšej miere je zastúpený chov hydiny a oviec. Z netradičných zvierat sa tu chovajú králiky v PD Podolie - farma Vrbové (1 500 ks) a v s.r.o. Radvaň - farma Predpoloma (2 000 ks).

Stavy hospodárskych zvierat v porovnaní s rokom 1989 značne poklesli. V súčasnosti sa pokles zmierňuje a na hospodárskom dvore v Starej Turej a Kálnici sa zaznamenal dokonca nárast hospodárskych zvierat. Počty kusov hospodárskych zvierat v okrese k 30.9.1996 a 1997 v okrese Nové Mesto nad Váhom podľa informácie krajského odboru Ministerstva pôdohospodárstva sú nasledovné:

Počty hospodárskych zvierat

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | Stav v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | |
| Hovädzí dobytok | 11593 | 54,9 | - | 10022 | 47,4 | - | 86,4 |
| Ošípané | 230055 | - | 181,5 | 23103 | - | 181,8 | 100,4 |
| Ovce | 666 | 3,2 | - | 788 | 3,7 | - | 118,3 |
| Hydina | 23500 | - | - | 23500 | - | - | 100,0 |

V chove ošípaných je okres na 4. mieste v porovnaní okresov kraja. Chov ošípaných sa za posledný rok zvýšil o 48 ks a oviec o 122 ks.

Vo vývoji hospodárskych stavieb v poľnohospodárstve pokračoval pokles využívania ustajňovacích kapacít v nadväznosti na znižovanie stavov hovädzieho dobytka (o 1 571 ks). Napriek veľmi zložitej situácii dosiahnuté výsledky v živočíšnej výrobe zaznamenali prechod k pozitívnemu vývoju. Spomalil sa pokles stavov, znížilo sa hynutie zvierat, čiastočne sa zlepšilo využívanie reprodukčných a úžitkových vlastností hospodárskych zvierat. Postupne sa vytvárajú predpoklady pre stabilizáciu trhu so živočíšnymi produktami.

Stavy hospodárskych zvierat a pásma hygienickej ochrany

| P.č. | Veľkokapacitné stavby pre ŽV -poľnohospodársky podn. -katastrálne územie | Počet hospodárskych zvierat | | | | | PHO v m |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | HD | | | Ošípané | | |
| | | D | VHD | ost.HD | výkrm | ost. ošíp. | |
| 1. | PD Pobedim - Pobedim | 150 | - | 550 | 1000 | - | 500 |
| 1. | PDP Tematín - Modrovka | 500 | - | - | - | - | 500 |
| 1. | PD Kalnica - Kalnica | 320 | - | 350 | - | - | 500 |

*Vysvetlivky:*

*HD - hovädzí dobytok*

*D - dojnice*

*VHD - výkrm hovädzieho dobytka*

*ost.HD - ostatné kategórie hovädzieho dobytka (odchov mladého dobytka, jalovice, teľatá))*

*ost.ošíp - ostatné ošípané*

*PHO - pásmo hygienickej ochrany súvislej obytnej zástavby, t.j. pásmo medzi objektom a zariadeniami ŽV a súvislou bytovou zástavbou, vrátane plôch vyhradených bytovej výstavbe územným plánom podľa zák. č. 50/76 Zb., resp. objektami a zariadeniami, ktoré vyžadujú hygienickú ochranu*

Väčšiu pozornosť treba venovať veľkokapacitným stavbám živočíšnej výroby. V dotyku, resp. v kolízii s osídlením sú nasledovné farmy živočíšnej výroby: Pobedim - hovädzí dobytok a ošípané, Modrovka - hovädzí dobytok.V pásme hygienickej ochrany 2$^{o}$ je veľkofarma Pobedim.

Nová poľnohospodárska účelová výstavba sa v okrese Nové Mestoa nad Váhom nepredpokladá. Zastaviť by sa mala ďalšia redukcia a likvidácia chovov hospodárskych zvierat a následná redukcia poľnohospodárskych objektov a areálov, do ktorých boli v minulosti vložené vysoké

investície. Najmä v oblastiach s vyššou produkciou krmovín, kde je možné väčšie zaťaženie, by sa mal podporiť hlavne chov hovädzieho dobytka a oviec.

**Zamestnanosť v poľnohospodárstve**

V okrese Nové Mesto nad Váhom je podľa údajov krajského odboru MP SR zamestnaných 1 905 pracovníkov, čo je o 69 menej ako v roku 1996. Relatívna zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je 12,9 ha. Na jedného zamestnanca pripadá 12,9 ha poľnohospodárskej pôdy a 8,9 ha ornej pôdy .

V porovnaní s ostatnými ekonomickými odvetviami národného hospodárstva, poľnohospodárstvo vykazuje najvyššie tempo a intenzitu znižovania zamestnanosti.

V budúcnosti sa predpokladá miernejšie tempo znižovania agrárnej zamestnanosti tak, aby počet pracovníkov v roku 2000 dosiahol 2 719. Najvyšší pokles pracovníkov medzi rokmi 1996-2000 je predpokladaný v PD Stará Turá (60) a jediný nárast o 9 pracovníkov sa predpokladá v PD Považany.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

Pri podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby vznikli spracovateľské závody s menšou výrobnou kapacitou, napr. Noko Nové Mesto nad Váhom - konzerváreň, Nopek, a.s. Nové Mesto nad Váhom - pekáreň, PODOS, a.s. - výroba ovocia a zeleniny na mrazenie a ďalšie menšie prevádzky a predajne v k.ú. Bošáca, Čachtice, Beckov, Podkylava, Podolie.

V súčasnosti je situácia v poľnohospodárskych podnikoch konsolidovaná. Všetky poľnohospodárske podniky majú zabezpečený odbyt produkcie a sú schopné ďalšieho rozvoja. Forma vlastníctva je väčšinou družstevná (14 PD), 1 akciová spoločnosť, 7 spoločností s ručením obmedzeným, 1 štátny majetok a 6 súkromne hospodáriacich roľníkov.

V hospodárskom obvode PD Bošáca v k.ú. Haluzice na bývalom hospodárskom dvore a na území Starej Lehoty sa začali venovať agroturistike.

### *2.8.4.8 Okres Partizánske*

Okres Partizánske sa vyznačuje značnou členitosťou územia. Je zaradený pre potreby návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárstva založenom na ekologických princípoch prevažne do pôdno-ekologickej podoblasti (PEPO) 46., t.j. nižšie pohoria s regiónmi Tribeč (463) a Strážovské vrchy (464). V centrálnej časti sa rozprestiera Podunajská pahorkatina s regiónom Nitrianska pahorkatina (222). V okrese Partizánske je pomerne harmonické využitie krajiny.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov:

| Druh pozemku (kultúra) | Výmera | | |
|---|---|---|---|
| | v ha | v % z poľnoh. pôdy | v % z celk. výmery |
| Orná pôda | 11783 | 83,6 | |
| Chmeľnice | 51 | 0,4 | |
| Záhrady | 703 | 5,0 | |
| Ovocné sady | 142 | 1,0 | |
| Trvalé trávne porasty | 1405 | 10,0 | |
| Poľnohospodárska pôda okresu | 14084 | 100,0 | 46,8 |
| Lesné pozemky | 13459 | | 44,7 |
| Vodné plochy | 398 | | 1,3 |
| Zastavané plochy | 1616 | | 5,4 |
| Ostatné plochy | 559 | | 1,8 |
| Celková výmera okresu | 30116 | | 100,0 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Percento zornenia 83,7 % je najvyššie v kraji. Je značne vyššie ako priemerné zornenie Trenčianskeho kraja (55,6 %) a tiež Slovenska (60,4 %).

Plocha trvalých kultúr (chmeľnice, ovocné sady) je spolu 193 ha, čo predstavuje 1,4 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Chmeľ sa pestuje na ploche 51,0 ha v PD Klátová Nová Ves a v k.ú. Klátová Nová Ves. Tieto chmeľnice tvoria severovýchodný okraj piešťansko-topoľčianskej výrobnej oblasti. Ovocné sady o výmere 142,0 ha sa nachádzajú v k.ú. Partizánske a Ostratice.

Trvalé trávne porasty zaberajú iba 1 405 ha, t.j. 10,0 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. V okrese Partizánske je najnižšie zatrávnenie z celého kraja.

### Hydromeliorácie

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva (Bratislava, 1997) sú v okrese Partizánske vybudované závlahy na ploche 1 462 ha a odvodnených plôch je 3 166 ha. Závlaha je vybudovaná iba v k.ú. Nadlice, Chynorany, Žabokreky nad Nitrou a Ostratice. Odvodňované pozemky sa nachádzajú roztrúsene predovšetkým v podhorských oblastiach.

Problémom okresu je zavlažovanie menej vhodnou až nevhodnou vodou, ktorá je znečistená z poľnohospodárskej výroby, kontaminovaná priemyslom, prípadne rekreáciou.

### Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Obmedzenia týkajúce sa využitia PPF a poľnohospodárskej výroby v chránených územiach prírody a krajiny - CHKO Ponitrie, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky prírody a v pásmach hygienickej ochrany podzemných a povrchových vodných zdrojov (v okrese Partizánske sú PHO $1^o$, PHO $2^o$ vonkajšie, PHO $2^o$ vnútorné).

V súlade so Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR by sa organické poľnohospodárstvo, ktoré sa odporúča v územiach s obmedzeným hospodárením, malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Partizánske predstavuje 704 ha.

### Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Na poľnohospodárskom pôdnom fonde hospodária nasledovné poľnohospodárske subjekty:

| Sektor | Sektorový prehľad o plochách kultúr v ha k 1.1.1997 | | |
|---|---|---|---|
| | Počet závodov | Poľnohospodárska pôda | Orná pôda |
| **Štátny sektor** | | | |
| Hydinárstvo a rybárstvo | 1 | 4 | - |
| Štátne majetky | 1 | 2414 | 2201 |
| Pozemkový fond | 1 | 2 | 2 |
| **Verejný sektor** | | | |
| Ostatné podniky (závody) verejného sektoru | 90 | 159 | 49 |
| Akciové a ďalšie spoločnosti | 10 | - | - |
| Cirkvi | 7 | 4 | - |
| **Družstevný sektor** | | | |
| Poľnohospodárske družstvá | 4 | 10978 | 9805 |
| Záhumienky poľnohospodárskych družstiev | (835) | 89 | 20 |
| Spoločné poľnohospodárske podniky | 1 | - | - |
| **Súkromný sektor** | | | |
| Samostatne hospodáriaci roľníci (vrátane držite-ľov poľnohosp.pôdy a les. pozem. nad 0,1 ha) | 1799 | 505 | 225 |
| Spoločné majetky urbariátov a komposesorátov | 1916 | 14704 | 12368 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR k 1.1.1997, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Bratislava 1997*

Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby v novembri 1997 je nasledovný:

| PD | | s.r.o. | | SHR | | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Výmera p.p./o.p. |
| 4 | 10545,8 | 1 | 1904,0 | 7 | 645,8 | 13095,6 |
| | 9357,6 | | 1744,0 | | 645,8 | 11747,4 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy je nasledovné:

| Do 50 ha | | 50-100 | | 100-500 | | 500-1000 | | 1000-1500 | | 1500-2000 | | nad 2000 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. |
| 2 | SHR | 2 | SHR | 3 | SHR | - | - | 1 | PD | 1 | PD | 2 | PD |
| - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | s.r.o. | 1 | a.s. |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

V zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách bol v okrese Partizánske ukončený zrýchlený register pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (ZRPS) v k.ú. Veľké Kršteňany. Komplexný projekt pozemkových úprav zatiaľ nie je ukončený žiadny.

#### 2.8.4.8.1 Poľnohospodárska výroba

### Rastlinná výroba

Klimatické a pedologické podmienky okresu dávajú u väčšiny poľnohospodárskych podnikov predpoklady k dosahovaniu vysokých hektárových úrod. Štrukturálna skladba rastlinnej výroby je v popredí pozornosti výskumu a poľnohospodárskej praxe.

Štrukturálna skladba hlavných plodín:

| Plodina | Optim.výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ozimná pšenica | 3348,0 | 28,5 | 3892,0 | 33,1 | 4036,0 | 34,4 | 3348,0 | 28,5 | 3348,0 | 28,5 |
| Ozimná raž | 70,5 | 0,6 | - | - | - | - | 70,5 | 0,6 | 70,5 | 0,6 |
| Ozimný jačmeň | 170,3 | 1,5 | 281,0 | 2,4 | 313,0 | 2,7 | 170,3 | 1,5 | 170,3 | 1,5 |
| Jarný jačmeň | 1820,8 | 15,5 | 1790,7 | 15,2 | 1675,8 | 14,3 | 1820,8 | 15,5 | 1820,8 | 15,5 |
| Ovos | 94,0 | 0,8 | - | - | - | - | 94,0 | 0,8 | 94,0 | 0,8 |
| Triticale | 82,2 | 0,7 | 5,8 | - | - | - | 82,2 | 0,7 | 82,2 | 0,7 |
| Kukurica na zrno | 281,9 | 2,4 | 405,0 | 3,4 | 390,0 | 3,3 | 281,9 | 2,4 | 281,9 | 2,4 |
| Repka | 979,7 | 8,3 | 1229,0 | 10,5 | 1228,0 | 10,5 | 979,7 | 8,3 | 979,7 | 8,3 |
| Slnečnica | 68,1 | 0,6 | - | - | - | - | 68,1 | 0,6 | 68,1 | 0,6 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

V rastlinnej výrobe je hlavné zameranie na poľné plodiny (orná pôda tvorí 83,6 % z poľnohospodárskej pôdy). Vo výhľade do roku 2000 by sa mala znížiť výmera ozimnej pšenice, ozimného jačmeňa, kukurice na zrno a repky. Zvýšiť by sa malo pestovanie jarného jačmeňa a triticale. Ako nová plodina na pestovanie je navrhovaná ozimná raž a ovos. Výraznú pozornosť si zaslúži pomerne vysoké zastúpenie krmovín na ornej pôde najmä v súvislosti so znižovaním stavov hospodárskych zvierat. Znižuje sa úžitkovosť a rentabilita výroby mlieka.

Zo špeciálnych plodín sa pestuje chmeľ na ploche 51,0 ha v k.ú. Klátová Nová Ves - Poľnohospodárske družstvo Klátová Nová Ves. V okrese Partizánske sa nepočíta s väčšou obnovou a rozšírením chmeľu.

Ovocné sady so zameraním na pestovanie jabĺk sú v k.ú. Ostratice a Partizánske na výmere 124,0 ha. Ovocinárstvu sa venujú súkromne hospodáriaci roľníci vo firmách FRUCTOP, AGRITOP a CEBO-AGROGRUP, s.r.o. Partizánske.

### Živočíšna výroba

Úroveň živočíšnej výroby a jej stabilitu je potrebné posudzovať z hľadiska základných ukazovateľov plošnej intenzity chovu polygastrických zvierat a výsledku úžitkovosti chovu hovädzieho dobytka ako hlavného článku živočíšnej výroby. Stavy hospodárskych zvierat v porovnaní s rokom 1989 značne poklesli. Zlomovým rokom bol rok 1991, kedy došlo k výraznému poklesu všetkých ukazovateľov. V súčasnosti sa pokles zmierňuje a v chove oviec bol dokonca zaznamenaný medziročný nárast roku 1996/1997 o 321 ks. Chov oviec má trvale vzostupnú tendenciu vďaka poskytovaným dotáciám i napriek odbytovým a cenovým problémom najmä vlny. Pokles hovädzieho dobytka bude pokračovať v dôsledku obmedzenej intenzity reprodukcie v uplynulom období. Chov ošípaných v poľnohospodárskych podnikoch je vcelku stabilizovaný. V časti poľnohospodárskych podnikov je dokonca zrejmý aj početný rast stavov ošípaných aj dosahované prírastky.

Počty kusov hospodárskych zvierat k 30.9.1996 a 1997 v okrese Partizánske:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav hosp. zvierat v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | Stav hosp. zvierat v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | |
| Hovädzí dobytok | 7201 | 61,4 | - | 6774 | 57,9 | - | 94 |
| Ošípané | 11584 | - | 112,2 | 10993 | - | 106,5 | 95 |
| Ovce | 332 | 2,8 | - | 653 | 5,6 | - | 196 |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Hydina | - | - | - | 402198 | - | - | - |

*Zdroj: Odbor MP SR - KÚ v Trenčíne*

Najlepšie v rámci okresu je PD Chynorany, a to v chove hovädzieho dobytka (priemerná denná dojivosť je 19 l). Druhé najlepšie v živočíšnej výrobe je PDP Veľké Uherce, kde sa chová hovädzí dobytok, ošípané a ovce. Najslabšie v okrese je PD Skačany, no v celoslovenskom meradle je to priemerné družstvo. V roku 1996 klesol v PD Klátová Nová Ves počet ošípaných na 630 ks v dôsledku moru. Ovce chová okrem PDP Veľké Uherce súkromne hospodáriaci roľník v k.ú. Veľké Kršteňany. Hydinu chová veľkokapacitne podnik živočíšnej výroby v Žabokrekoch. Je to 402 198 ks výkrmu kurčiat, z čoho je 26 394 nosníc. Hydinu chová i súkromne hospodáriaci roľník vo firme JUEVOT, ktorá má pôdu v k.ú. Ostratice a hydinársku farmu v Dubnici (okres Ilava) s chovom
45 100 kureniec.

Veľkokapacitné farmy a ich pásma hygienickej ochrany:

| P.č. | Veľkokapacitné stavby pre ŽV -poľnohos.podn. -katastrálne územie | Zameranie chovu hospodárskych zvierat | PHO v m |
|---|---|---|---|
| 1. | PŽV Žabokreky nad Nitrou - Žabokreky nad Nitrou | hydina | 1000 |
| 1. | PD Chynorany - Žabokreky nad Nitrou | hovädzí dobytok | 500 |
| 1. | PDP Veľké Uherce - Veľké Uherce | ošípané, ovce, hovädzí do-bytok | 500 |
| 1. | PD Klátová Nová Ves- Janova Ves | hovädzí dobytok | 500 |
| 1. | PD Klátová Nová Ves - Bošany | hovädzí dobytok | 500 |

V dotyku, resp. v kolízii s osídlením sú nasledovné farmy: PŽV Žabokreky nad Nitrou - hydina, PD Chynorany, k.ú. Žabokreky nad Nitrou - hovädzí dobytok, PDP Veľké Uherce - ošípané, hovädzí dobytok, ovce, PD Klátová Nová Ves, k.ú. Bošany - hovädzí dobytok, PD Klátová Nová Ves, k.ú. Janova Ves - hovädzí dobytok.

Nová poľnohospodárska účelová výstavba sa v okrese Partizánske nepredpokladá. Zastaviť by sa mala ďalšia redukcia a likvidácia chovov hospodárskych zvierat a následná redukcia poľnohospodárskych objektov a areálov, do ktorých boli v minulosti vložené vysoké investície. Najmä v oblastiach s vyššou produkciou krmovín, kde je možné väčšie zaťaženie, by sa mal podporiť hlavne chov hovädzieho dobytka a oviec. Pozitívom živočíšnej výroby v okrese Partizánske je výroba ekologických vajec v PD Klátová Nová Ves.

### Zamestnanosť v poľnohospodárstve

V okrese Partizánske je podľa údajov krajského odboru Trenčín MP SR zamestnaných v roku 1997 celkove 1 208 pracovníkov, čo je o 287 viac ako v roku 1996. Relatívna zamestnanosť na 1 ha poľnohospodárskej pôdy je 10,8 ha. Na jedného zamestnanca pripadá 10,8 ha poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy 9,7 ha.

V budúcnosti sa predpokladá mierne tempo znižovania agrárnej zamestnanosti tak, aby počet pracovníkov v roku 2000 dosiahol 1 179.

### Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu, služby a agroturistika

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu a tiež podnikov biologických a technických služieb.

Agroslužby, t.j. požičiavanie a opravy strojov v okrese Partizánske zabezpečuje s.r.o. Agroslužby Veľké Uherce.

Spracovateľské prevádzky poľnoproduktov v okrese sú nasledovné:
- CEBO AGROGRUP, s.r.o. Chynorany - liehovary, konzervárne a krekery
- pečiváreň TOMA, Veľké Uherce - tortové oplatky
- A. Poperl, Veľké Uherce - slané oplatky, zmrzlinové kornútky
- K+CH, Bošany - pekáreň

- ELKA, Partizánske - slíže
- Mlyn, Chynorany
- f. MAVAL, s.r.o., Ostratice - alkohol
- Zdroj-HOS, a.s., Chynorany - potraviny nákup a predaj
- f. PERFEKT, súkromník, Partizánske - miestna časť Veľké Bielice - sýtené nealko nápoje
- M. Tomka, Nadlice - krekery
- Kolár a manželka, Partizánske - miestna časť Veľké Bielice - chlieb
- KRAB-CON, v.o.s., Partizánske - miestna časť Malé Bielice - spracovanie mäsových výrobkov
- WEPA, a.s. - spracovanie mäsa
- Pečivárne M.E.J.D., v.o.s., Veľké Uherce
- KOROS, Partizánske - liehovar, výroba ovocia, obchod.

### *2.8.4.9 Okres Považská Bystrica*

Agropotravinársky komplex patrí v súčasnosti k zložitým sektorom.Poľnospodárstvo je úzko späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka a preto návrh jeho ďalšieho rozvoja sa orientuje predovšetkým na zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia.

K určitej stabilizácii agropotravinárskeho sektoru, hlavne pokiaľ ide o odbyt jeho produktov, môže prispieť i rozvoj agroturistiky. Tá sa začína rozbiehať v oblasti Dolnej a Hornej Maríkovej.

Na území okresu Považská Bystrica tvorí poľnohospodárska pôda 28,69 % z celkovej výmery územia. Podľa druhov pozemkov je výmera nasledovná:

| Druh pozemku | Výmera v ha | % | |
|---|---|---|---|
| | | z poľnohospodárskej pôdy | z celkovej výmery |
| Orná pôda | 6179 | 46,55 | 13,35 |
| Vinice | - | - | - |
| Chmeľnice | - | - | - |
| Záhrady | 526 | 3,96 | 1,14 |
| Ovocné sady | 36 | 0,27 | 0,08 |
| Trvalé trávne porasty | 6534 | 49,22 | 14,12 |
| Poľnohospodárska pôda | 13275 | 100,0 | 28,69 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Využívanie pôdneho fondu vychádza z priestorovej diferenciácie stanovištných podmienok a produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd na území okresu Považská Bystrica. Ten bol na základe pôdno-ekologickej regionalizácie (Výskumný ústav pôdnej úrodnosti Bratislava 1994) zaradený do pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma. Ide o zvetraliny flyšových hornín, kde prevládajú kambizeme typické až oglejené, menej rendziny. Agroklimatický región je mierne chladný, vlhký až chladný.

V tejto pôdno-ekologickej podoblasti sa predpokladá nasledujúca typologicko-produkčná kategória (TPK) poľnohospodárskych pôd:

| Typologicko-produkčná kategória | Pohoria a vrchoviny západnej časti flyšového pásma (%) |
|---|---|
| **Orné pôdy:** | |
| produkčné až najprodukčnejšie | 7,5 |
| málo produkčné až stredne produkčné | 22,2 |
| **Striedavé polia:** | |
| stredne produkčné polia a produkčné lúky | 0,1 |
| menej produkčné polia a produkčné lúky | 6,1 |
| málo produkčné polia a produkčné lúky | 11,9 |
| **Trávne porasty:** | |
| produkčné | 19,6 |
| máloprodukčné | 30,5 |
| Spolu | 50,1 |
| nevhodné | 1,8 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Návrh štruktúr poľnohospodárskych kultúr a osevu plodín v rozdielnych pôdno-ekologických podoblastiach (MP SR 1994) udáva v pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma nasledujúci podiel jednotlivých druhov pozemkov:

| Druh pozemku | Súčasný stav % z poľnohosp.pôdy | % poľnohosp. pôdy podľa jednotlivých variantov |
|---|---|---|
| Orná pôda | 46,55 | 24,2 - 33,5 |
| Chmeľnice, vinice, záhrady a sady | 4,23 | 4,4 |
| Lúky a pasienky | 49,26 | 62,4 - 71,4 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Z hľadiska racionálneho využívania produkčného potenciálu pôd bude možné realizovať zmenu kultúry v rámci poľnohospodárskeho pôdneho fondu, a to zvýšenie výmery trvalých trávnych porastov na úkor ornej pôdy, čo sa ukazuje v tomto regióne ako vhodné riešenie. Zmenu kultúry je potrebné posudzovať i podľa zamerania živočíšnej výroby.

### Hydromeliorácie

Vzhľadom na pôdno-klimatické podmienky nebolo potrebné budovať v území rozsiahlejšie hydromelioračné stavby. Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva Bratislava (1997) sú odvodnenia vybudované na výmere 205 ha a závlahy na výmere 1 755 ha. S ďalšou výstavbou hydromelioračných stavieb sa v súčasnosti neuvažuje, pôjde len o rekonštrukciu a sfunkčnenie už vybudovaných.

### Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorú eviduje Okresný úrad - odbor katastrálny k 1.1.1997 sa veľkovýrobne využíva 8 875 ha, čo je 66,85 % takto:

| Subjekt | Počet | Výmera v ha | % z celkovej výmery |
|---|---|---|---|
| Súkromne hospodáriaci roľníci (SHR, z toho 2 subjekty pod 100 ha pôdy) | 14 | 4850 | 54,63 |
| Spoločnosti s.r.o. | 4 | 2675 | 30,14 |
| Poľnohospodárske výrobno-obchodné družstvo (PVOD) | 1 | 1355 | 15,23 |

*Zdroj: Z podkladov MP SR, KO Trenčín, pracovisko Považská Bystrica, 1997*

Keďže transformácia v poľnohospodárstve nie je ukončená, možno v tejto oblasti očakávať zmeny buď v počte subjektov hospodáriacich na pôde, alebo vo výmere obhospodarovanej pôdy.

Je potrebné povedať, že značná výmera poľnohospodárskej pôdy, prevažne vo vyšších polohách, sa neobrába a postupne zarastá samonáletom. Preto bude potrebné túto problematiku riešiť v rámci projektov pozemkových úprav zmenou kultúry medzi poľnohospodárskym a lesným pôdnym fondom a ostatnými plochami pôdneho fondu.

Projekty pozemkových úprav v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. neboli zatiaľ ukončené ani v jednom katastrálnom území. Z pohľadu súčasného stavu poznania nie je možné určiť, kedy sa ukončia pre všetky k.ú. v okrese.

### Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Zákonné obmedzenia pre intenzívne hospodárenie predstavujú pozemky nachádzajúce sa v ochranných pásmach zdrojov pitnej vody, na území CHVO Strážovské vrchy, CHVO Beskydy a CHKO Kysuca. Tieto územia sú však vhodné pre organické systémy poľnohospodárstva.

V súlade so „Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 1996“ by sa organické poľnohospodárstvo malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Považská Bystrica predstavuje 665 ha.

### 2.8.4.9.1 Poľnohospodárska výroba

#### Rastlinná výroba

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnosti značné odbytové ťažkosti svojich produktov, čo sa prejavilo aj na zmene štruktúry osevných plôch. Výrazne pokleslo pestovanie zemiakov, ktorých podiel podľa produkčného potenciálu by mal byť okolo 6 % z výmery ornej pôdy. Pestuje sa však ani nie na 0,1 % z výmery ornej pôdy. Podľa produkčného potenciálu by bolo možné zvýšiť i podiel pestovania olejnín a strukovín, tiež hustosiatych obilnín.

Návrh osevu plodín v porovnaní so súčasným stavom je nasledovný:

| Plodina | % z výmery ornej pôdy | | |
|---|---|---|---|
| | Súčasný stav | Optimálna výmera | Návrh podľa variantov pohoria a vrchoviny |
| Obiloviny | 23,9 | 26,74 | 42,0 - 47,1 |
| Strukoviny | 1,9 | neudáva | 2,4 - 4,9 |
| Kŕmna repa | 0,9 | neudáva | 0,9 - 1,0 |
| Zemiaky | 0,1 | neudáva | 4,2 - 8,8 |
| Olejniny | 3,2 | 3,64 | 5,2 - 7,7 |
| Jednoročné krmoviny | 29,2 | neudáva | 11,8 - 14,4 |
| Viacročné krmoviny | 37,3 | neudáva | 20,3 - 29,5 |
| Zelenina | - | neudáva | 0,9 - 1,4 |
| Ľan | 3,5 | neudáva | - |

*Zdroj: Súčasný stav podľa údajov MP SR, pracovisko Považská Bystrica*
*Optimálna výmera: MP SR, Krajský odbor Trenčín*
*Návrh: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

#### Živočíšna výroba

V živočíšnej výrobe možno konštatovať podstatné spomalenie poklesu stavov hospodárskych zvierat a zlepšené využívanie ich úžitkových vlastností. Tým sa postupne vytvárajú predpoklady pre stabilizáciu trhu so živočíšnymi produktami.

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav (ks) | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | Stav (ks) | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | |
| Hovädzí dobytok | 2406 | 25,9 | - | 2141 | 23,1 | - | 89,0 |
| Ošípané | 6201 | - | 175,1 | 4523 | - | 127,7 | 72,9 |
| Ovce | 1293 | 13,9 | - | 1649 | 17,8 | - | 127,5 |

*Zdroj: Podľa údajov MPSR, Krajský odbor Trenčín, 1997*

Na území okresu sú strediská živočíšnej výroby priestorovo rovnomerne rozložené, v súčasnosti s menšími kapacitami hospodárskych zvierat. Mnohé z nich sú však nevyužívané, alebo zmenili funkciu a sú bez živočíšnej výroby. Živočíšna výroba je orientovaná predovšetkým na chov hovädzieho dobytka a chov ošípaných. Rozbieha sa i chov oviec, ktorý je sústredený zatiaľ len na hospodárstve Udiča a Papradno, zámer je tiež na hospodárstve Vrchteplá.

Fytos, s.r.o. Plevník-Drienové sa špecializuje tiež na chov kôz, ktorých chov chce postupne rozširovať. Na hospodárstve Brvnište a Podskalie (POVA) sa uvažuje s chovom ošípaných vo väčších kapacitách. Išlo by o hospodárstvo živočíšnej výroby bez hospodárenia na pôde.

Pre efektívnejšie zhodnotenie trvalých trávnych porastov a ekologickú a krajinnotvornú formu využívania produkčného potenciálu pôdy sa odporúča na území okresu rozšíriť chov oviec. Na chov oviec bez trhovej produkcie mlieka je zameraná aj dotačná politika MP SR (1997).

#### Zamestnanosť v poľnohospodárstve

V okrese Považská Bystrica je zamestnaných v poľnohospodárskej prvovýrobe celkom 238 pracovníkov. V porovnaní s ostatnými ekonomickými odvetviami národného hospodárstva, poľnohospodárstvo vykazuje najväčšie tempo a intenzitu znižovania zamestnanosti. Relatívna

zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je na území okresu 1,79, čo je pod celoslovenským priemerom.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu, tiež technických a biologických služieb.

Pri podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby vznikli spracovateľské závody s menšou výrobnou kapacitou, napr. bitúnok na stredisku Sverepec a na PVOD Horná Mariková.

### *2.8.4.10 Okres Prievidza*

Okres Prievidza patrí medzi podhorské a horské regióny. Pre potreby návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárstva založenom na ekologických princípoch je zaradený okres do pôdno-ekologickej podoblasti:

- PEPO Nižšie pohoria s pôdno-ekologickými regiónmi (PER) Strážovské vrchy (464) a Žiar (465)
- PEPO kotliny stredne vysokého stupňa (42) s PER Hornonitrianska kotlina (421)
- juhovýchodne zasahuje do okresu PEPO Pohoria a vrchoviny sopečných Karpát s PER Vtáčnik
- na severe je najmenším podielom zastúpená PEPO Vysoké pohoria (4 s PER Malá Fatra (471).

Pôdy riešeného územia sa formovali do pôdnych typov: litosol, litozem, rendzina, pararendzina, audosol, kambizem, luvizem, fluvizem, hnedozem, čiernica, pseudoglej, podzol a antropické pôdy, ktoré sa vytvorili v ťažbou postihnutej časti Hornonitrianskej kotliny Nováky-Zemianske Kostoľany. Viaceré majú pôvod v havárii popolčeka v roku 1965. Čiastočne sú tiež sprievodným javom poľnohospodárstva. Podľa prírodných stanovíšť prevládajú hnedozeme (59,7 %), kambizeme pahorkatín (20,7 %), kambizeme vrchovín (11,8 %) a kambizeme podzolované horských oblastí (7,8 %).

V okrese Prievidza prevládajú lesné pozemky, ktoré zaberajú 52 408 ha, t.j. 54,6 %. Poľnohospodárska pôda je zastúpená 37,2 %-ami, čo predstavuje výmeru 35 727 ha.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov k 1.1.1997

| Druh pozemku (kultúra) | Výmera | | |
|---|---|---|---|
| | v ha | v % z poľnoh. pôdy | v % z celk. výmery |
| Orná pôda | 16000 | 44,8 | |
| Záhrady | 1472 | 4,1 | |
| Ovocné sady | 552 | 1,5 | |
| Trvalé trávne porasty | 17703 | 49,6 | |
| Poľnohospodárska pôda okresu | 35727 | 100,0 | 37,2 |
| Lesné pozemky | 52408 | | 54,6 |
| Vodné plochy | 799 | | 0,8 |
| Zastavané plochy | 2670 | | 2,8 |
| Ostatné plochy | 4378 | | 4,6 |
| Celková výmera okresu | 95982 | | 100,0 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Poľnohospodárska výroba v okrese má dosť obmedzený potenciál pôdneho fondu s pomerne malým podielom ornej pôdy (44,8 % z poľnohospodárskej pôdy), prevažne nižšej kvality a výnosnosti.

Popri geomorfologických a pôdnych podmienkach má na tom podiel aj značný úbytok pôdneho fondu a rozsiahla kontaminácia a deštrukcia najkvalitnejších pôd v Prievidzkej kotline. Intenzívnym využívaním najmä najprodukčnejších poľnohospodárskych pôd sa zmenil obraz krajiny, hlavne v strednej časti okresu.

Z trvalých kultúr sú v okrese zastúpené iba ovocné sady na ploche 552 ha (1,5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy). Ovocinárstvo je rozvinuté hlavne v k.ú. Dolné a Horné Vestenice, Bojnice, Nitrianske Pravno, Kľačno.

Trvalé trávne porasty zaberajú v okrese 17 703 ha a sú najvyššie zastúpenou poľnohospodárskou kultúrou v okrese (49,6 % z výmery poľnohospodárskej pôdy). Zaberajú tiež najvyššiu výmeru v rámci kraja a tvoria 25,4 % z výmery trvalých trávnych porastov kraja.

**Hydromeliorácie**

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva (Bratislava, 1997) sú v okrese Prievidza vybudované závlahy na ploche 1 916 ha a odvodnených plôch je 6 614 ha.

Z hľadiska dnešného poznania, ekonomických i ekologických dôvodov a tiež majetkoprávnych vzťahov sa nepredpokladá budovanie nových hydromelioračných stavieb. V budúcnosti pôjde väčšinou o obnovu a sfunkčnenie už existujúcich stavieb.

Problémom okresu je zavlažovanie menej vhodnou až nevhodnou vodou, ktorá je znečistená poľnohospodáskou výrobou, kontaminovaná priemyslom, prípadne rekreáciou.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Obmedzenia týkajúce sa využitia PPF a poľnohospodárskej výroby v chránených územiach prírody a krajiny - CHKO Ponitrie, CHKO Strážovské vrchy ustanovuje zákon NR SR o ochrane prírody a krajiny č. 287/1994 Z.z.

Pri zabezpečovaní ochrany pôd pred znečisťovaním z poľnohospodárskej výroby sa musí venovať zvýšená starostlivosť ochrane vôd v pásmach hygienickej ochrany podzemných a povrchových vodných zdrojov. V okrese Prievidza sú PHO 1$^{o}$, PHO 2$^{o}$ vonkajšie, PHO 2$^{o}$ vnútorné.

Ostatné prípadné obmedzenia sa týkajúce prírodných a liečivých zdrojov (hornonitrianska žriedelná línia Malé Bielice-Chalmová-Bojnice), ciest, elektrických vedení sú uvedené v príslušných kapitolách.

V súlade so Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR by sa organické poľnohospodárstvo, ktoré sa odporúča v územiach s obmedzeným hospodárením, malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Prievidza predstavuje 1 786 ha.

**Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Na poľnohospodárskom pôdnom fonde hospodária nasledovné poľnohospodárske subjekty:

| Sektor | Sektorový prehľad o plochách kultúr v ha k 1.1.1997 | | |
|---|---|---|---|
| | Počet závodov | Poľnohospodárska pôda | Orná pôda |
| **Štátny sektor** | | | |
| Šľachtiteľské a semenárske podniky RV | 1 | 193 | 142 |
| Ovocinársky ŠM Stupava - podnik LIKO | 1 | 78 | 33 |
| Štátne majetky | 7 | 16823 | 5916 |
| Pozemkový fond | 1 | 4 | - |
| **Verejný sektor** | | | |
| Ostatné podniky (závody) verejného sektoru | 232 | 801 | 140 |
| Akciové a ďalšie spoločnosti | 170 | 51 | 30 |
| Cirkvi | 12 | 3 | 1 |
| **Družstevný sektor** | | | |
| Poľnohospodárske družstvá | 9 | 13584 | 8497 |
| Záhumienky poľnohospodárskych družstiev | (1482) | 163 | 52 |
| Spoločné poľnohospodárske podniky | 1 | - | - |
| **Súkromný sektor** | | | |
| Súkromne hospodáriaci roľníci (vrátane držite-ľov poľnohosp.pôdy a les. pozem. nad 0,1 ha) | 7257 | 2125 | 462 |
| Spoločné majetky urbariátov a komposesorátov | 9 | 70 | - |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR k 1.1.1997, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Bratislava 1997*

Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby v novembri 1997:

| PD | | a.s. | | s.r.o. | | ŠM | | SHR | | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | výmera |
| 6 | 9021,7 | 4 | 7205,39 | 6 | 7123,4 | 3 | 2947,34 | 12 | 3559,1 | 29857,0 |

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 5218,7 | | 4429,39 | | 2757,5 | | 943,29 | | 2465,7 | 15814,6 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Rozdiel medzi týmito dvoma uvedenými tabuľkami je v tom, že v priebehu roku 1997 pokračovala privatizácia a transformácia poľnohospodárskych podnikov. V okrese Prievidza boli privatizované nasledovné štátne majetky:

- ŠM Valaská Belá - Čierna hora, a.s. Valaská Belá
- ŠM Nitrianske Pravno - ŠM Nitrianske Pravno, hospodársky dvor Chvojnica
- - VJARSPOL, s.r.o. Nitrianske Pravno
- ŠM Handlová - Agroprodukt Slovakia, a.s. Handlová
- ŠM Zemianske Kostoľany - Agro Ľubín, a.s. Zemianske Kostoľany
- - Poľno Vtáčnik, a.s. Zemianske Kostoľany.

Členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy:

| Do 50 ha | | 50-100 | | 100-500 | | 500-1000 | | 1000-1500 | | 1500-2000 | | nad 2000 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** | **Poč.** | **Náz.** |
| 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | s.r.o. | 3 | PD | 1 | PD | 1 | ŠM | 2 | PD |
| 6 | SHR | - | - | 1 | ŠM | 1 | s.r.o. | 1 | SHR | 1 | a.s. | 2 | s.r.o |
| - | - | - | - | 1 | a.s. | 1 | ŠM | - | - | - | - | 1 | a.s. |
| - | - | - | - | 2 | SHR | 2 | SHR | - | - | - | - | - | - |
| - | - | - | - | - | - | 1 | a.s. | - | - | - | - | - | - |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

V zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách bol v okrese Prievidza ukončený register pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (RPS) v k.ú. Temeš a zrýchlené registre pôvodného stavu k 30.9.1997 v k.ú. Čavoj a Chvojnica. Komplexný projekt pozemkových úprav nie je zatiaľ ukončený žiaden.

### 2.8.4.10.1 Poľnohospodárska výroba

#### Rastlinná výroba

Z hľadiska výrobných podmienok pre obilninárstvo je vhodných asi 20 % plôch poľnohospodárskej pôdy, pre zemiakársku výrobu okolo 29 % plôch a pre pasienkársko-krmovinársku produkciu 41 % pôdy. Celkový produkčný potenciál poľnohospodárskej pôdy Hornej Nitry podľa bonitačného informačného systému je 815 TJ, čo predstavuje asi 11 % produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd Slovenska. Výživové potreby obyvateľov okresu Prievidza pokrýva na 80 %. Obilninárstvo je rozšírené v Prievidzskej a Oslianskej kotline a v dolnej časti údolia Nitrice. V lokalitách s ťažšími pôdami sa pestuje pšenica, na ľahších pôdach raž. Darí sa tu aj repke olejnej, ľanu, kukurici, v teplejších polohách sa môže pestovať cukrová repa a takmer všade koreňová zelenina.

Odrazom hospodárenia je štrukturálna skladba hlavných plodín:

| Plodina | Optim.výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ozimná pšenica | 4349,0 | 27,5 | 4422,2 | 28,0 | 4246,8 | 26,9 | 4349,0 | 27,5 | 4349,0 | 27,5 |
| Ozimná raž | 268,8 | 1,7 | 201,0 | 1,3 | 139,7 | 0,9 | 237,2 | 1,5 | 268,8 | 1,7 |
| Ozimný jačmeň | 601,0 | 3,8 | 764,0 | 4,8 | 726,0 | 4,6 | 601,0 | 3,8 | 601,0 | 3,8 |
| Jarný jačmeň | 2055,9 | 13,0 | 1054,7 | 6,7 | 1275,4 | 8,1 | 1802,9 | 11,4 | 2055,9 | 13,0 |
| Ovos | 395,4 | 2,5 | 0,0 | 0,0 | 279,2 | 1,8 | 347,9 | 2,2 | 395,4 | 2,5 |
| Tritikale | 205,6 | 1,3 | 41,0 | 0,3 | 100,6 | 0,6 | 174,0 | 1,1 | 205,6 | 1,3 |
| Repka | 1439,1 | 9,1 | 1680,0 | 10,6 | 1313,0 | 8,3 | 1439,1 | 9,1 | 1439,1 | 9,1 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Z trvalých kultúr sú v okrese Prievidza zastúpené iba ovocné sady na ploche 552 ha (1,5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy). Ovocinárstvo na Hornej Nitre má dlhodobú tradíciu a v Bojniciach aj solídnu výskumnú a šľachtiteľskú základňu (Výskumný ústav ovocných a okrasných drevín Bojnice). Majú charakter extenzívnej domácej malovýroby. Pre intenzívne ovocinárstvo v okrese údajne nie sú konkurencieschopné pôdno-ekologické a klimatické podmienky. Výnimkou je len údolie Nitrice okolo Dolných Vesteníc, ale aj tu zakladanie ovocných fariem naráža na ochranu vodných zdrojov. Väčšie ovocné sady sú v k.ú. Handlová (96 ha, PODP Agroprodukt Handlová), Oslany (57 ha, PORS Oslany), Nitrianske Pravno (77 ha, PD Nitrianske

Pravno), Dolné Vestenice POPD Dolné Vestenice, Nitrianske Sučany (SHR - Ing. Svitok). Sady sú väčšinou jabloňové, no zastaralé a málo produktívne. V Kľačne (fa EDYMA, Pánis) je na výmere 24 ha zdevastovaná plantáž bobuľovín. Navrhovaná je obnova na výmere 3 ha, pestovanie malín.

Veľkovýroba zeleniny v okrese zatiaľ nie je na potrebnej úrovni. Uvažuje sa o využití odpadového tepla z ENO pre skleníkové hospodárstvo.

### Živočíšna výroba

Charakteristickým znakom poľnohospodárstva na Hornej Nitre je výrazná prevaha živočíšnej produkcie nad rastlinnou. Táto špecializácia sa vyvinula už dávno v minulosti, pretože tu vždy boli pre to vhodné prírodné danosti. Značná časť územia, hlavne v údolí Nitrice, ale aj severne od Prievidze a v okolí Handlovej, má optimálne pôdne a klimatické podmienky pre produkciu kvalitných ďatelinotráv, mimoriadne vhodných pre chov hovädzieho dobytka. V tomto druhu výroby v nedávnej minulosti dosahoval okres Prievidza vysoko nadpriemerné výsledky a v úžitkovosti dojníc sa radil na 3. miesto na Slovensku.

Počty kusov hospodárskych zvierat k 30.9.1996 a 1997 v okrese Prievidza:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav hosp. zvierat v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | Stav hosp. zvierat v ks | Hustota na 100 ha p.p. | Hustota na 100 ha o.p. | |
| Hovädzí dobytok | 14616 | 47,4 | - | 13028 | 42,2 | - | 89,1 |
| Ošípané | 37671 | - | 244,3 | 37831 | - | 245,3 | 100,4 |
| Ovce | 1714 | 5,6 | - | 1609 | 5,2 | - | 93,9 |
| Hydina | - | - | - | 122300 | - | - | - |

*Zdroj: Odbor MP, KÚ v Trenčíne*

Okres je najlepší v chove hovädzieho dobytka a ošípaných v rámci Trenčianskeho kraja. Chovom hospodárskych zvierat sa zaoberá 15 poľnohospodárskych podnikov a 7 súkromne hospodáriacich roľníkov, spolu na 54 hospodárskych dvoroch. Chov oviec je iba v ŠM Kostolná Ves, Čierna Hora, Valaská Belá, a.s. (hospodársky dvor u Kuricov), Poľno Vtáčnik (Cígeľ), ŠM Chvojnica a Vjarspol, s.r.o. Nitrianske Pravno (hospodársky dvor Solka). Hydina sa chová iba na POPD Dolné Vestenice - hospodársky dvor Dolné Vestenice (10 000 ks), v Agrospole Diviaky - hospodársky dvor Diviaky n/N. (20 000 ks), v a.s. Čierna Hora Valaská Belá - hospodársky dvor u Kuricov (40 000 ks), v Agro Ľubín - hospodársky dvor Zemianske Kostoľany (12 300 ks) a v NAVI, s.r.o. Bojnice - hospodársky dvor Dubnica (40 000 ks).

Vytypované veľkokapacitné farmy a ich pásma hygienickej ochrany:

| P. č. | Veľkokapacitné stavby pre ŽV poľnohospodársky podnik katastrálne územie | Počet hospodárskych zvierat v ks | | | PHO |
|---|---|---|---|---|---|
| | | HD | | Ošípané | |
| | | D | ost. HD | | |
| 1. | SPP Koš Al Hadi - Koš | - | - | 7700 | 1000 |
| 1. | VVO Koš Rybnikár | - | - | 7880 | 1000 |
| 1. | RDP Koš - hosp.Koš Grolmus | 248 | 447 | - | 500 |
| 1. | SHR Ing. Pitner - Koš - Koš | - | - | 1949 | 500 |
| 1. | PD Horná Nitra - Brezany | 371 | 400 | - | 500 |
| 1. | POPD D.Vestenice - Ing.Svitok SHR - hos.Nitrianske Sučany -Nitrianske Sučany | 310 | 370 | - | 500 |
| 1. | POPD Dolné Vestenice - Nitrica | - | - | 3765 | 1000 |
| 1. | PD Horná Ves | 306 | 463 | - | 500 |

*Vysvetlivky:*

*HD - hovädzí dobytok, D - dojnice*

*ost.HD - ostatné kategórie hovädzieho dobytka (odchov mladého dobytka, jalovice, teľatá))*

*PHO - pásmo hygienickej ochrany súvislej obytnej zástavby, t.j. pásmo medzi objektom a zariadeniami ŽV a súvislou bytovou zástavbou, vrátane plôch vyhradených bytovej výstavbe územným plánom podľa zák. č. 50/76 Zb., resp. objektami a zariadeniami, ktoré vyžadujú hygienickú ochranu*

Radikálna redukcia chovov hospodárskych zvierat a mnohokrát i ich vymiestnenie, resp. likvidácia chovov, objektov, areálov živočíšnej výroby čiastočne vyriešili mnohé kolízne situácie z minulosti

medzi hospodárskymi dvormi a osídlením, prípadne ochranou vôd, ovzdušia a prírody. Z malokapacitných fariem treba riešiť (zrušiť, vymiestniť ŽV: 78 ks HD a 586 ošípaných) a hospodárstvo Prievidza-Agrospol Prievidza, pretože je nevhodne umiestnená vzhľadom na bytovú výstavbu. Väčšiu pozornosť treba venovať veľkokapacitným stavbám.

Najproblematickejšie je katastrálne územie Koš s jeho okolím, kde je vysoká koncentrácia chovu hospodárskych zvierat, najmä ošípaných (17 529 ks). Odsúhlasená je už štúdia stavby Komplexné riešenie odpadového hospodárstva RDP Koš, Environmental Institute, s.r.o. Koš, 1997.

Farma hovädzieho dobytka PD Horná Ves je umiestnená na okraji CHKO Ponitrie. Chránenú vodohospodársku oblasť okres nezasahuje. V PHO vodného zdroja 2$^{o}$ vonkajšieho je iba veľkofarma ošípaných v POPD Dolné Vestenice, hospodársky dvor Nitrica. V PHO prírodných liečivých zdrojov a minerálnych vôd sú veľkofarmy v k.ú. Koš a farma hovädzieho dobytka v PD Horná Nitra - hospodársky dvor Brezany. Problematická je tiež farma hovädzieho dobytka a oviec na ŠM Kostolná Ves hoci je malokapacitná, lebo je nevhodne umiestnená nad potokom a spôsobuje jeho znečistenie.

**Zamestnanosť v poľnohospodárstve**

V okrese Prievidza je podľa údajov krajského odboru MP SR zamestnaných v roku 1997 spolu 2 425 pracovníkov, čo je o 210 menej ako v roku 1996. Relatívna zamestnanosť na 1 ha poľnohospodárskej pôdy je 12,3 ha. Na jedného zamestnanca pripadá 12,3 ha poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy 6,5 ha.

V budúcnosti sa predpokladá mierne tempo znižovania agrárnej zamestnanosti tak, aby počet pracovníkov v roku 2000 dosiahol 2 202.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

V súčasnom období privatizácie a transformácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu. Centrum rozvoja záhradníctva, s.r.o. - skleníkové hospodárstvo s pestovaním zeleniny a škôlkou je v Prievidzi a Poľnonákup, a.s. Hornonitran je tiež v Prievidzi.

Menšie spracovateľské prevádzky sú VJARSPOL, s.r.o. Nitrianske Pravno - mäsovýroba, bitúnok, PD Horná Nitra Nedožery-Brezany - mäsovýroba, bitúnok a Ertel-Koš, POPD Dolné Vestenice tiež mäsovýroba a bitúnok. V Poľnoprodukte Prievidza je výroba prútených košov. Väčšie potravinárske prevádzky sú: Prievidzké pekárne a cukrárne, a.s., Torzo, s.r.o. Prievidza, Nestlé Food, s.r.o. Prievidza a Prievidzská mliekáreň, a.s.

### *2.8.4.11 Okres Púchov*

Agropotravinársky komplex patrí v súčasnosti na území okresu Púchov k zložitým sektorom K určitej stabilizácii agropotravinárskeho sektoru, hlavne pokiaľ ide o odbyt jeho produktov, môže prispieť i rozvoj agroturistiky, ktorý sa rozbieha na PD Mestečko.

Na území okresu Púchov tvorí poľnohospodárska pôda 36,67 % z celkovej výmery územia. Podľa druhov pozemkov je výmera nasledovná:

| Druh pozemku | Výmera v ha | % | |
|---|---|---|---|
| | | z poľnohospodárskej pôdy | z celkovej výmery |
| Orná pôda | 4302 | 31,26 | 11,46 |
| Chmeľnice | - | - | - |
| Vinice | - | - | - |
| Záhrady | 616 | 4,48 | 1,64 |
| Ovocné sady | 141 | 1,02 | 0,38 |
| Trvalé trávne porasty | 8702 | 63,24 | 23,19 |
| Poľnohospodárska pôda | 13761 | 100,0 | 36,67 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Pre tento pôdny fond je charakteristický vysoký podiel trvalých trávnych porastov (TTP), ktoré tvoria 63,24 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, produkčne veľmi rozdielne.

Ovocné sady na výmere 141 ha v katastrálnom území Púchov sa intenzívne nevyužívajú a sú vedené len evidenčne.

Ďalšie využívanie pôdneho fondu ovplyvňuje priestorová diferenciácia stanovištných podmienok a produkčný potenciál poľnohospodárskych pôd. Na základe pôdno-ekologickej regionalizácie (Výskumný ústav pôdnej úrodnosti Bratislava 1994) bol zaradený do pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma. Ide o zvetraliny flyšových hornín, kde prevládajú kambizeme typické až oglejené, menej rendziny. Agroklimatický región je mierne chladný, vlhký až chladný.

V tejto pôdno-ekologickej podoblasti sa predpokladá nasledujúca typologicko-produkčná kategória (TPK) poľnohospodárskych pôd (v %):

| Typologicko-produkčná kategória | Pohoria a vrchoviny západnej časti flyšového pásma - (%) |
|---|---|
| **Orné pôdy:** | |
| produkčné až najprodukčnejšie | 7,5 |
| málo produkčné až stredne produkčné | 22,2 |
| **Striedavé polia:** | |
| stredne produkčné polia a produkčné lúky | 0,1 |
| menej produkčné polia a produkčné lúky | 6,1 |
| málo produkčné polia a produkčné lúky | 11,9 |
| **Trávne porasty:** | |
| produkčné | 19,6 |
| máloprodukčné | 30,5 |
| Nevhodné | 1,8 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Návrh štruktúry poľnohospodárskych kultúr a osevu plodín v rozdielnych pôdno-ekologických podoblastiach (MP SR 1994) udáva v pôdno-ekologickej podoblasti pohorí a vrchovín západnej časti flyšového pásma nasledujúci podiel jednotlivých druhov pozemkov:

| Druh pozemku | Súčasný stav % z poľnohosp.pôdy | % poľnohosp. pôdy podľa jednotlivých variantov |
|---|---|---|
| Orná pôda | 31,26 | 24,2 - 33,5 |
| Chmeľnice, vinice, záhrady, sady | 5,50 | 4,4 |
| Trvalé trávne porasty - lúky a pasienky | 63,24 | 62,4 - 71,4 |

*Zdroj: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

Porovnaním súčasného stavu s návrhom zastúpenia jednotlivých kultúr v rámci poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa ukazuje, že v tomto smere nebude potrebné z hľadiska racionálneho využívania produkčného potenciálu a typologicko-produkčných kategórií pôd realizovať podstatné zmeny v štruktúre poľnohospodárskych kultúr.

### Hydromeliorácie

Vzhľadom na pôdno-klimatické podmienky nebolo potrebné v riešenom území budovať rozsiahlejšie hydromelioračné zariadenia. Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva Bratislava (1997) sú odvodnenia vybudované na výmere 177 ha a závlahy na výmere 2 161 ha. S ďalšou výstavbou hydromelioračných stavieb sa v súčasnosti neuvažuje, pôjde len o rekonštrukciu a sfunkčnenie už vybudovaných. Súvisí to i s otázkou obnovovania vlastníckych vzťahov k poľnohospodárskym pozemkom a novým pohľadom na ekologizáciu poľnohospodárstva.

### Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby

Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ktorú eviduje Okresný úrad - odbor katastrálny k 1.1.1997 sa veľkovýrobne využíva 72,65 %, t.j. 9 998 ha takto:

| Subjekt | Počet | Výmera v ha | % z celkovej výmery |
|---|---|---|---|
| Spoločnosti s.r.o. | 5 | 5019 | 50,22 |
| Poľnohospodárske družstvá (PD) | 1 | 3576 | 35,76 |
| Súkromne hospodáriaci roľníci (SHR) s výmerou nad 150 ha | 4 | 1403 | 14,02 |

*Zdroj: Z podkladov MP SR, KO Trenčín, pracovisko Púchov, 1997*

Keďže transformácia v poľnohospodárskej prvovýrobe nie je ukončená, možno v tejto oblasti očakávať zmeny buď v počte subjektov hospodáriacich na pôde, alebo vo výmere obhospodarovanej pôdy.

Je potrebné povedať, že značná výmera poľnohospodárskej pôdy, prevažne vo vyšších polohách, sa neobrába a postupne zarastá samonáletom. Preto bude potrebné túto problematiku riešiť v rámci projektov pozemkových úprav zmenou kultúry medzi poľnohospodárskym a lesným pôdnym fondom a ostatnými plochami pôdneho fondu.

Projekty pozemkových úprav v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. neboli zatiaľ ukončené ani v jednom katastrálnom území. Vykonávajú sa len registre pôvodného stavu vlastníctva k pozemkom (ZRPS, RVT, ROEP). K 10.11.1997 boli ukončené v k.ú. Dohňany, Lednica, Lúky pod Makytou, Visolaje a Zbora s tým, že sa rokuje o vykonaní dodatočných zmien pre zmenu špecifických podmienok. Register v k.ú. Steženice je zapísaný do KN, v k.ú. Záriečie je register ukončený rozhodnutím. Rozpracované sú v k.ú. Beluša, Lazy pod Makytou, Mojtín a Zubák (podľa údajov OÚ Púchov, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva). Tiež sa vytyčujú pôvodné a náhradné pozemky.

Termín vypracovania pozemkových úprav pre všetky k.ú. okresu nie je možné z pohľadu súčasného stupňa poznania určiť. Bude závisieť od rozpočtu MP SR.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Zákonné obmedzenia pre intenzívne hospodárenie predstavujú pozemky nachádzajúce sa v ochranných pásmach zdrojov pitnej vody, na území CHVO Strážovské vrchy a CHVO Beskydy - Javorníky, ako i pozemky nachádzajúce sa v CHKO Kysuce. Tieto územia sú však vhodné pre organické systémy poľnohospodárstva.

V súlade so „Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 1996“ by sa organické poľnohospodárstvo malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Púchov predstavuje výmeru 685 ha.

Pri obmedzení poľnohospodárskej výroby na konkrétnych pozemkoch vyplývajúcich zo zákona je potrebné uvažovať s primeranou kompenzáciou (majetkovou ujmou) pre obhospodarovateľov týchto pozemkov.

### 2.8.4.11.1 Poľnohospodárska výroba

**Rastlinná výroba**

Rastlinná výroba sa postupne prispôsobuje reálnemu dopytu po jej produktoch, čo sa prejavilo aj na zmene štruktúry osevných plôch. Okrem obilovín sa rastlinná výroba orientuje predovšetkým na produkciu krmovín pre živočíšnu výrobu. Výrazne pokleslo pestovanie zemiakov, strukovín i olejnín. PD Mestečko sa špecializuje na výrobu pohánky.

Návrh osevu plodín v porovnaní so súčasným stavom v okrese je nasledovný:

| Plodina | % z výmery ornej pôdy | | |
|---|---|---|---|
| | Súčasný stav | Optimálna výmera | Návrh podľa variantov pohoria a vrchoviny |
| Obiloviny | 34,8 | 49,0 | 42,0 - 47,1 |
| Strukoviny | 1,9 | neudáva | 2,4 - 4,9 |
| Kŕmna repa | 1,2 | neudáva | 0,9 - 1,0 |
| Zemiaky | 0,5 | neudáva | 4,2 - 8,8 |
| Olejniny | 4,6 | 8,7 | 5,2 - 7,7 |
| Jednoročné krmoviny | 29,5 | neudáva | 11,8 - 14,4 |
| Viacročné krmoviny | 27,5 | neudáva | 20,3 - 29,5 |

*Zdroj: Súčasný stav podľa údajov MP SR, pracovisko Púchov*
*Optimálna výmera: MP SR, Krajský odbor Trenčín*
*Návrh: Komplexný program využitia pôdno-produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu, MP SR 1994*

**Živočíšna výroba**

V živočíšnej výrobe možno konštatovať podstatné spomalenie poklesu stavov hospodárskych zvierat a zlepšené využívanie ich úžitkových vlastností. Tým sa postupne vytvárajú predpoklady pre stabilizáciu trhu so živočíšnymi produktami.

Na území okresu sú strediská živočíšnej výroby priestorovo rovnomerne rozložené, v súčasnosti s menšími kapacitami hospodárskych zvierat. Strediská živočíšnej výroby, ktoré si i napriek pretrvávajúcim výrobným a odbytovým problémom zachovali svoj veľkovýrobný charakter a ktoré môžu mať vplyv na okolité životné prostredie, sú:

- Púchov-Hloža, farma výkrmu ošípaných U+R, s.r.o. s kapacitou 5 000 ks s otvoreným obratom stáda. Ustajnenie na pilinách.
- Púchov-Vieska, farma nosníc, výkrmu brojlerov a moriek - Janek, s.r.o. Ustajnenie podstielkové.

Živočíšna výroba je orientovaná na chov hovädzieho dobytka a chov ošípaných. Významný je aj chov oviec (Agrodolina, s.r.o., Agrafa, s.r.o., PD Mestečko, Agrotip, s.r.o., Halász Ján Nimnica).

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné:

| Kategória | 30.9.1996 | | | 30.9.1997 | | | Index |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Stav) (ks | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | Stav (ks) | Hustota/100 ha PPF | Hustota/100 ha Or. p. | % |
| Hovädzí dobytok | 3353 | 29,7 | - | 3264 | 28,9 | - | 97 |
| Ošípané | 1963 | - | 60,3 | 3162 | - | 97,1 | 161 |
| Ovce | 4352 | 38,5 | - | 4057 | 35,9 | - | 93 |

*Zdroj: Podľa údajov MPSR, Krajský odbor Trenčín, 1997*

Stabilizácia živočíšnej výroby a stavov hospodárskych zvierat vytvárajú predpoklady k postupnému prehodnoteniu využitia jednotlivých stredísk (fariem, dvorov, areálov) živočíšnej výroby a určenie ich prioritnej funkcie. Využiteľnosť objektov živočíšnej výroby sa pohybuje od 0-75 %, čím sa znižujú pásma hygienickej ochrany voči obytnej zóne. Tieto by však bolo žiadúce znižovať zavádzaním nových technológií a celkového usporiadania väčšiny stredísk, ktoré sú plošne využité veľmi extenzívne. Preto poskytujú rezervné plochy pre možnú novú výstavbu, nie však obytnú.

**Zamestnanosť v poľnohospodárstve**

V okrese Púchov je v poľnohospodárskej prvovýrobe zamestnaných celkom 1 002 pracovníkov. V porovnaní s ostatnými ekonomickými odvetviami národného hospodárstva, poľnohospodárstvo vykazuje najväčšie tempo a intenzitu znižovania zamestnanosti.

V ďalšom období sa predpokladá miernejšie tempo znižovania agrárnej zamestnanosti. Očakáva sa skôr zmena vnútrorezortných proporcií. V rámci riešeného územia sa pokles zamestnanosti odhaduje na cca 2 %. Relatívna zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je na území okresu 7,28, čo je nad celoslovenským priemerom.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu, tiež technických a biologických služieb. V okrese v súčasnosti nepracuje ani pri jednom podnikateľskom subjekte hospodáriacom na pôde spracovateľský závod s menšou výrobnou kapacitou, ktorý by spracovával výrobky priamo u producenta základných surovín. Predbežne sa s takouto prevádzkou ani neuvažuje.

### *2.8.4.12 Okres Trenčín*

Okres Trenčín sa vyznačuje značnou členitosťou územia. Je zaradený pre potreby návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárstva založenom na ekologických princípoch prevažne do pôdno-ekologickej podoblasti

- (PEPO) 44., t.j. Pohoria a vrchoviny flyšového pásma s regiónom Biele Karpaty a Myjavská pahorkatina (441)
- PEPO 46 Nižšie pohoria s regiónmi Považský Inovec (462) a Strážovské vrchy (464)
- v južnej časti okresu je najmenej zastúpený PEPO Podunajská pahorkatina 22 s regiónom Nitrianska pahorkatina (222).

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov

| Druh pozemku (kultúra) | Výmera | | |
|---|---|---|---|
| | v ha | v % z poľnoh. pôdy | v % z celk. výmery |
| Orná pôda | 16313 | 55,9 | |
| Chmeľnice | 382 | 1,3 | |
| Vinice | - | - | |
| Záhrady | 1317 | 4,5 | |
| Ovocné sady | 187 | 0,6 | |
| Trvalé trávne porasty | 11010 | 37,7 | |
| Poľnohospodárska pôda okresu | 29209 | 100,0 | 43,3 |
| Lesné pozemky | 30519 | | 45,2 |
| Rybníky a ostatné vodné plochy | 1077 | | 1,6 |
| Zastavané plochy | 3692 | | 5,5 |
| Ostatné plochy | 2966 | | 4,4 |
| Celková výmera okresu | 67463 | | 100,0 |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. januáru 1997*

Percento zornenia 55,9 je približne na úrovni zornenia kraja (55,6 %) a mierne nižšie ako celoslovenský priemer (60,4 %).

Plocha trvalých kultúr (chmeľnice, ovocné sady) je spolu 569 ha, čo predstavuje 1,9 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Z celoslovenského i regionálneho hľadiska je tu významné chmeliarstvo, trenčianske chmeľnice tvoria 29,4 % z celoslovenskej rozlohy. Chmeľnice sa nachádzajú v katastrálnych územiach Adamovské Kochanovce, Bobot, Ivanovce, Melčice, Nemšová, Trenčín, Trenčianske Biskupice, Veľké Bierovce, Veľké Stankovce a Istebník. Najväčšie pestovateľské plochy sú v Trenčíne (109,2 ha).

Ovocné sady sú vysadené na ploche 187 ha, t.j. 0,6 % z výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Významnejšie lokality s výmerou väčšou ako 10,0 ha sa nachádzajú v k.ú. Trenčín (17,8 ha), Záblatie (12,9 ha), Mníchova Lehota (36,0 ha), Trenčianske Mitice (12,3 ha), Veľké Bierovce (26,3 ha) a Veľké Stankovce (10,1 ha). Obhospodarujú ich poľnohospodárske družstvá alebo akciová spoločnosť PODOS so sídlom v Myjave.

Trvalé trávne porasty zaberajú v okrese 11 010 ha, čo predstavuje 37,7 % z výmery poľnohospodárskej pôdy. Zatrávnením poľnohospodárskej pôdy presahuje okres Trenčín celoslovenský priemer (34,4 %).

**Hydromeliorácie**

Podľa údajov Výskumného ústavu závlahového hospodárstva (Bratislava, 1997) sú v okrese Trenčín vybudované závlahy na ploche 1 447 ha a odvodnených plôch je 6 341 ha.

Po roku 1990 boli zrušené hnojovicové závlahy. Zostáva iba hnojovicová závlaha v Drietomej (80 ha) a v Trenčianskych Stankovciach (36 ha). Ostatné závlahy sa prevádzajú čistou vodou. Asi 60 % závlah sa nachádza po oboch stranách Váhu. Sú to veľkoplošné závlahy. Ostatné závlahové stavby, a to pri Trenčíne, Adamovských Kochanovciach, Kostolnej-Záriečí, Chocholnej-Velčiciach sú menšieho rozsahu.

Odvodnenie pozemkov je na výmere 6 341 ha, čo predstavuje 21,7 % z poľnohospodárskej pôdy okresu. Odvodňované pozemky sa nachádzajú roztrúsene predovšetkým v podhorských oblastiach. Na zmiernenie napätia medzi potrebami a disponibilnými zdrojmi závlahovej vody slúži poľnohospodárska vodná nádrž v Svinnej.

Budovanie nových hydromelioračných stavieb je nereálne. V budúcnosti pôjde väčšinou len o obnovu a sfunkčnenie už existujúcich stavieb.

**Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Obmedzenia týkajúce sa využitia PPF a poľnohospodárskej výroby v chránených územiach prírody a krajiny a CHVO

V súlade so Správou o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR by sa organické poľnohospodárstvo, ktoré sa odporúča v územiach s obmedzeným hospodárením, malo realizovať na 5 % z výmery poľnohospodárskej pôdy, čo v okrese Trenčín predstavuje 1 460 ha.

Pri obmedzení poľnohospodárskej výroby na konkrétnych pozemkoch vyplývajúcich zo zákona je potrebné uvažovať s primeranou kompenzáciou (majetkovou ujmou) pre obhospodarovateľov týchto pozemkov, čo však nie je zatiaľ legislatívne dotiahnuté.

**Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby**

Na poľnohospodárskom pôdnom fonde hospodária nasledovné poľnohospodárske subjekty:

| Sektor | Sektorový prehľad o plochách kultúr v ha k 1.1.1997 | | |
|---|---|---|---|
| | Počet závodov | Poľnohospodárska pôda | Orná pôda |
| **Štátny sektor** | | | |
| Plemenárske podniky | 2 | 2485 | 958 |
| Školské hospodárstva poľnohosp. odbor. učilíšť | 1 | 1 | |
| Štátne majetky | 4 | 2255 | 620 |
| Pozemkový fond | 1 | 6 | |
| **Verejný sektor** | | | |
| Ostatné podniky (závody) verejného sektoru | 178 | 290 | 55 |
| Akciové a ďalšie spoločnosti | 141 | 2734 | 2383 |
| Cirkvi | 11 | 10 | 1 |
| **Družstevný sektor** | | | |
| Poľnohospodárske družstvá | 16 | 19549 | 12241 |
| Záhumienky poľnohospodárskych družstiev | (1790) | 362 | 132 |
| Spoločné poľnohospodárske podniky | 2 | 37 | 3 |
| **Súkromný sektor** | | | |
| Samostatne hospodáriaci roľníci (vrátane držite-ľov poľnohosp.pôdy a les. pozem. nad 0,1 ha) | 6736 | 1952 | 1052 |
| Spoločné majetky urbariátov a komposesorátov | 3 | 28 | |

*Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR k 1.1.1997, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Bratislava 1997*

Po roku 1989 nastal proces privatizácie a transformácie. Dopad na poľnohospodárstvo je hlavne v rozdeľovaní poľnohospodárskych podnikov a v drobení pozemkov. Prehľad o počte podnikateľských subjektov prvovýroby v novembri 1997 bol nasledovný:

| PD | | a.s. | | s.r.o. | | SHR | | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Počet | Výmera p.p./o.p. | Výmera p.p./o.p. |
| 15 | 17932,2 | 2 | 3150,1 | 4 | 3417,0 | 2 | 146,8 | 24646,1 |
| | 10631,4 | | 1279,6 | | 1923,1 | | 145,0 | 13979,1 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Členenie poľnohospodárskych subjektov podľa veľkosti poľnohospodárskej pôdy je nasledovné:

| Do 50 ha | | 50-100 | | 100-500 | | 500-1000 | | 1000-1500 | | 1500-2000 | | nad 2000 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. | Poč. | Náz. |
| 1 | PD | - | - | 2 | PD | 1 | PD | 6 | PD | 4 | PD | 1 | PD |
| 1 | SHR | - | - | 1 | SHR | 1 | s.r.o. | 3 | s.r.o. | - | - | 1 | a.s. |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Na jedného samostatne hospodáriaceho roľníka (vrátane užívateľov nad 0,1 ha) pripadá 0,290 ha.

V zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách sú v okrese Trenčín pred ukončením komplexné projekty pozemkových úprav v k.ú. Nemšová, Horné Srnie, Kľúčové, Trenčianska Závada.

### 2.8.4.12.1 Poľnohospodárska výroba

**Rastlinná výroba**

Rozmanité prírodné podmienky majú dopad na poľnohospodársku výrobu. Na území okresu sú zastúpené všetky štyri výrobné oblasti: kukuričná, repárska, zemiakárska a horská, pričom prevláda repárska a zemiakárska oblasť.

Prehľad pestovaných plodín a výhľad do roku 2000

| Plodina | Optim.výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. Skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|

| Plodina | Optim.výmera | % z o.p. | Vým. skut. r.96 | % z o.p. | Vým. Skut. r.97 | % z o.p. | Vým. skut. r.98 | % z o.p. | Vým. výhľ. r.2000 | % z o.p. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ozimná pšenica | 3914,1 | 28,0 | 4541,0 | 32,5 | 4208,8 | 30,1 | 3914,1 | 28,0 | 3914,1 | 28,0 |
| Ozimná raž | 209,7 | 1,5 | 94,0 | 0,7 | 74,9 | 0,5 | 167,7 | 1,2 | 209,7 | 1,5 |
| Ozimný jačmeň | 447,3 | 3,2 | 392,0 | 2,8 | 466,0 | 3,3 | 447,3 | 3,2 | 447,3 | 3,2 |
| Jarný jačmeň | 1817,3 | 13,0 | 1126,0 | 8,1 | 1494,9 | 10,7 | 1705,5 | 12,2 | 1817,3 | 13,0 |
| Ovos | 363,5 | 2,6 | - | - | 270,0 | 1,9 | 321,5 | 2,3 | 363,5 | 2,6 |
| Triticale | 195,7 | 1,4 | 368,0 | 2,6 | 101,6 | 0,7 | 195,7 | 1,4 | 195,7 | 1,4 |
| Kukurica na zrno | 83,9 | 0,6 | 110,0 | 0,8 | 100,0 | 0,7 | 83,9 | 0,6 | 83,9 | 0,6 |
| Repka | 1170,1 | 8,4 | 1270,0 | 9,1 | 1240,0 | 8,9 | 1170,1 | 8,4 | 1170,1 | 8,4 |
| Slnečnica | 19,6 | 0,1 | 25,0 | 0,2 | 40,0 | 0,3 | 19,6 | 0,1 | 19,6 | 0,1 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Rastlinná výroba prekonáva v súčasnej dobe značné odbytové problémy, čo sa prejavuje i na štruktúre osevných plôch. Nárast pestovateľských plôch sa predpokladá iba u ozimnej raži, ozimného jačmeňa a jarného jačmeňa. Navrhuje sa pestovanie ovsa, ktorého optimálna výmera by mala byť 363,5 ha. Zmeny v štruktúre rastlinnej výroby výrazne ovplyvňujú početnosť a využiteľnosť hospodárskych objektov. Ubúdajú kapacitne väčšie manipulačné strediská na pozberovú úpravu plodín a skladovacie kapacity v poľnohospodárskej prvovýrobe.

## Živočíšna výroba

Živočíšna výroba v okrese sa orientuje prevažne na chov hovädzieho dobytka a ošípaných. V menšej miere je zastúpený chov oviec a hydiny. Z netradičných zvierat sa tu chovajú kozy (80 ks) v Súčanke Horná Súča, 9 ks kašmírskych kôz vo Výskumnom ústave živočíšnej výroby v Trenčianskej Teplej a 388 jazdeckých športových koní v žrebčíne Motešice.

Počty hospodárskych zvierat

| Hovädzí dobytok | | Ošípané | | Ovce | | Hydina | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1996 | 1997 | 1996 | 1997 | 1996 | 1997 | 1996 | 1997 |
| 13540 | 12310 | 35603 | 32662 | 1837 | 1808 | 147200 | 147200 |

*Zdroj: MP SR - krajský odbor Trenčín, XI/1997*

Hustota chovu hovädzieho dobytka je 48,1 ks na 100 ha poľnohospodárskej pôdy a index rastu 91 %, hustota chovu ošípaných 211,7 ks na 100 ha ornej pôdy a index rastu 92 % a hustota chovu oviec je 7,1 ks na 100 ha poľnohospodárskej pôdy, index rastu 98 %.

Napriek zlej situácii v živočíšnej výrobe sa v súčasnosti spomalil pokles stavov hospodárskych zvierat, znížilo sa hynutie zvierat, čiastočne sa zlepšilo využívanie reprodukčných a úžitkových vlastností hospodárskych zvierat. Postupne sa vytvárajú predpoklady pre stabilizáciu trhu so živočíšnymi produktami.

Pásma hygienickej ochrany

| P.č. | Veľkokapacitné stavby pre ŽV -poľnohos.podn. -katastrálne územie | Počet hospodárskych zvierat | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | HD | | | Ošípané | | Hydina | PHO |
| | | D | VHD | ost.HD | výkrm | ost. ošíp. | | |
| 1. | Agrokombinát, a.s - Veľké Bierovce | - | - | - | 10000 | 4400 | - | 3500 |
| 1. | Agrokombinát, a.s. | - | - | - | - | 1000 | 105000 | 2000 |
| 1. | PD Trenčín-Soblahov - Opatovce | - | - | - | 5000 | - | - | 1000 |
| 1. | PD Melčice-Lieskové - Ivanovce | 400 | - | 550 | - | - | 2000 | 1000 |
| 1. | PD Trenčianska Turná - Trenčianska Turná | 230 | - | 550 | 2500 | - | - | 500 |
| 1. | PD Drietoma - Drietoma | 320 | - | 380 | - | - | 20000 | 500 |
| 1. | PD Dolná Súča - Dolná Súča | 340 | - | 300 | - | - | - | 500 |
| 1. | PD Chocholná-Velčice - Velčice | 320 | - | 400 | 600 | - | - | 500 |
| 1. | PD Nemšová-Vlára-Kľúčové | 465 | - | 50 | - | - | - | 500 |

*Vysvetlivky:*

*HD - hovädzí dobytok*

*D - dojnice*

*VHD - výkrm hovädzieho dobytka*

*ost.HD - ostatné kategórie hovädzieho dobytka (odchov mladého dobytka, jalovice, teľatá)*

*ost.ošíp. - ostatné ošípané*

*PHO - pásmo hygienickej ochrany súvislej obytnej zástavby, t.j. pásmo medzi objektom a zariadeniami ŽV a súvislou bytovou zástavbou, vrátane plôch vyhradených bytovej výstavbe územným plánom podľa zák. č. 50/76 Zb., resp. objektami a zariadeniami, ktoré vyžadujú hygienickú ochranu*

V chránenej vodohospodárskej oblasti Strážovské vrchy sa nenachádza žiadna veľkofarma. V pásme hygienickej ochrany 2. stupňa sú nasledovné veľkofarmy: Veľké Bierovce - chov ošípaných, Veľké Bierovce - chov hydiny, Trenčín-Soblahov - výkrm ošípaných. Naproblematickejším z hľadiska ochrany životného prostredia sa javí okolie Veľkých Bieroviec, kde je sústredený veľkokapacitný chov ošípaných, hydiny i hovädzieho dobytka. Najviac rušivým je chov ošípaných, so súčasným stavom 14 400 ks. Na veľkofarme boli v záujme ochrany životného prostredia uskutočnené nasledovné opatrenia: znížil sa stav hospodárskych zvierat, bola vybudovaná vlastnú ČOV, urobili sa technické a technologické opatrenia.

Nová poľnohospodárska účelová výstavba sa v okrese Trenčín nepredpokladá. V rekonštrukcii s dostavbou v rámci existujúceho areálu je hospodársky dvor Záblatie. Súčasne sa buduje v areáli spevnené poľné hnojisko.

Pokles stavov hovädzieho dobytka vytvára bohaté rezervy predovšetkým objemového krmu pre ovce. Táto skutočnosť, vzhľadom na reálne možnosti rastu ich stavov v najbližších rokoch, môže výrazne zvýšiť úlohu oviec v oblasti krajinotvornej. Súčasnú depresiu v chove oviec je potrebné odstrániť urýchlenou zmenou úžitkového zamerania z produkcie vlny na produkciu mäsa a mlieka a likvidáciu extenzívneho systému chovu.V okrese Trenčín sa ovčiarstvom zaoberá Výskumný ústav v Trenčianskej Teplej (768 oviec, 9 kašmírskych kôz z Nového Zélandu) zaoberá spracovávaním koncepcií a štúdií v oblasti ovčiarstva výskumnými a šľachtiteľskými úlohami a obchodno-vývoznou činnosťou. V Trenčianskom okrese klesol počet oviec z 1 837 ks v roku 1996 na 1 808 ks v roku 1997 (rozdiel 29 ks). V súčasnosti sa ovce chovajú v Dúbrave, Záblatí a Omšení.

**Zamestnanosť v poľnohospodárstve**

V okrese Trenčín je podľa údajov krajského odboru MP SR zamestnaných 2 266 pracovníkov, čo je o 326 menej ako v roku 1996. Relatívna zamestnanosť na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je 10,9 ha. Na jedného zamestnanca pripadá 10,9 ha poľnohospodárskej pôdy a 6,6 ha ornej pôdy.

V budúcnosti sa predpokladá miernejšie tempo znižovania agrárnej zamestnanosti tak, aby počet pracovníkov v roku 2000 dosiahol 1 996. Tým stúpne počet ha poľnohospodárskej pôdy na 1 pracovníka na 16,8 a ornej pôdy na 7,0 ha. Očakáva sa i zmena vnútrorezortných proporcií.

**Prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby a spracovateľského priemyslu**

V súčasnom období privatizácie sa presadila zásada užšieho prepojenia poľnohospodárskej prvovýroby a nadväzujúceho spracovateľského priemyslu a tiež podnikov biologických a technických služieb.

Pri podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby vznikli spracovateľské závody s menšou výrobnou kapacitou, napr. Cukrovar - Trenčianska Teplá, Old Herold Ferm - Trenčín (kvasnice, alkohol) Langospol - Trenčín (pekáreň), Maroš -Trenčín (bitúnok) a Ilavský - Trenčianske Stankovce (bitúnok, spracovanie mäsa).

## 2.8.5 Lesné hospodárstvo

V riešenom území Trenčianskeho kraja zaberajú lesné porasty celkom 220 173 ha, čo je 48,9 % z celkovej výmery kraja. Územie lesnatosťou prekračuje celoslovenský priemer lesnatosti a patrí k najlesnatejším krajom Slovenska. Najlesnatejším okresom je Považská Bystrica - 60 % územia okresu tvoria lesy a najmenej lesnatým okresom je Myjava s 33 %-nou lesnatosťou, čo zodpovedá celoslovenskému priemeru. Prehľad LPF v jednotlivých okresoch uvádza nasledovná tabuľka.

Lesný pôdny fond a lesnatosť:

| Okres | LPF | % LPF z celkovej výmery okresu |
|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 23933 | 50 |
| Ilava | 18638 | 52 |
| Myjava | 10818 | 33 |
| Nové Mesto nad Váhom | 21878 | 38 |
| Partizánske | 13459 | 45 |
| Považská Bystrica | 28772 | 60 |
| Prievidza | 52408 | 55 |
| Púchov | 19748 | 53 |
| Trenčín | 30519 | 45 |
| Celkom | 220173 | 49 |

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihličnatá | Listnatá |
| hospodárske | | 55 853 | 116596 | | | | | |
| ochranné | | 9 398 | 21 402 | | | | | |
| osobit.určenia | | 5 372 | 11552 | | | | | |
| spolu | 48,9 | | | 220 173 | 220 | 198 | 17 695686 | 55 021384 |

V území kraja je LPF rozložený do 28 LHC. Vlastnícke vzťahy k lesom sú v prospech vlastníctva štátu.

Lesné porasty v území okresu vykazujú pomerne vysokú ekologickú stabilitu a takmer prirodzené spoločenstvá lesných ekosystémov. V týchto spoločenstvách sa nachádzajú kvalitní jedinci lesných drevín s genofondovými vlastnosťami, ktoré ich predurčujú na zber semena.

Jedným zo strategických cieľov lesníctva na Slovensku je zachovanie lesov, t.j. udržanie a postupné zvýšenie výmery lesných porastov a lesnatosti ako významného predpokladu z hľadiska ekologickej rovnováhy a stability krajiny. Tento zámer je potrebné realizovať aj prostredníctvom zalesňovania pôd, ktoré nie je vhodné využívať na poľnohospodársku výrobu.

Programom zalesňovania pôd nevyužitých na poľnohospodársku výrobu sa zaoberala aj vláda SR. Prijala uznesenie č. 550/1994 Z.z., ktorým schválila Program zalesňovania poľnohospodársky nevyužiteľných nelesných pôd v rokoch 1994-1996 s výhľadom do roku 2000. Uložila ministrovi pôdohospodárstva vytvárať finančné a legislatívne podmienky pre realizáciu tohto programu. Hlavným zdrojom na pokrytie nákladov lesníckych činností u obhospodarovateľov lesov sú výnosy z ťažobnej činnosti, tvorené predovšetkým tržbami za drevo.

Pestovateľská činnosť je z hľadiska dôchodkovosti jesnostrannou nákladovou činnosťou. Pri súčasných rentových možnostiach lesného hospodárstva sa užívatelia lesov nezaobídu bez finančnej výpomoci z verejných zdrojov. Dôvodom je nielen nízka rentabilita lesného hospodárstva ale aj skutočnosť, že obhospodarovaním lesov sa súčasne priespieva k získaniu nespeňažovaných efektov zahrnutých pod pojem verejnoprospešné funkcie lesov.

Lesy na území kraja obhospodarujú Západoslovenské lesy, š.p. Bratislava, Severoslovenské lesy, š.p. Žilina a Stredoslovenské lesy, š.p. Banská Bystrica prostredníctvom svojich odštepných lesných závodov. Okrem lesov vo vlastníctve štátu obhospodarujú i lesy v nájme od vlastníkov, ktorým už boli vydané a zatiaľ i lesy, kde vlastníctvo a užívacie práva neboli doteraz usporiadané. Ďalej lesy obhospodaruje rezort MO SR (vojenské lesy). Ďalší subjekt, ktorý obhospodaruje lesy prostredníctvom odborných lesných hospodárov sú neštátne lesy (súkromné, spoločenstiev, mestské a obecné a pod.).

Prehľad lesov - Trenčiansky kraj

| Okres | Štátne lesy | Neštátne lesy |
|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 19013 ha | 4806 ha |
| Ilava | 7604 ha | 11033 ha |
| Myjava | - | 10818 ha |
| Nové Mesto nad Váhom | 14791 ha | 6037 ha |
| Partizánske | 10 719 ha | 2892 ha |
| Považská Bystrica | 16027 ha | 12745 ha |
| Prievidza | 31183 ha | 21225 ha |
| Púchov | 12323 ha | 6555 ha |

| Okres | Štátne lesy | Neštátne lesy |
|---|---|---|
| Trenčín | 17880 ha | 12639 ha |
| Spolu | 129540 ha | 88750 ha |

Prehľad lesov Trenčianskeho kraja podľa subjektov užívania

| Okres, lesy | Bánovce n/B. ha | Ilava ha | Myjava ha | Nové M.n/V. ha | Partizánske ha | Považ. Bystrica ha | Prievidza ha | Púchov ha | Trenčín ha | Spolu ha | % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Organizácie MP SR | 19013 | 7604 | - | 14791 | 10719 | 16027 | 31183 | 12323 | 17880 | 129540 | 59,5 |
| Školské | - | 2200 | - | - | - | - | - | - | - | 2200 | 1,0 |
| Súkromné | 401 | 564 | 3000 | 1327 | 125 | 1371 | 4376 | 2724 | 3409 | 17297 | 7,9 |
| Spoločenstvenné | 4100 | 6247 | 1074 | 2719 | 2146 | 8077 | 12916 | 3523 | 8155 | 48957 | 22,4 |
| Obecné a mestské | 196 | 1 | 6486 | 1974 | - | 3043 | 218 | 164 | 934 | 13016 | 5,9 |
| Cirkevné | - | 93 | 18 | 17 | 621 | 254 | 2839 | 144 | 141 | 4127 | 1,9 |
| Iné | 109 | 1928 | 240 | - | - | - | 876 | - | - | 3153 | 1,4 |
| Spolu | 23819 | 18637 | 10818 | 20828 | 13611 | 28772 | 52408 | 18878 | 30519 | 218290 | 100,0 |

Z prehľadu údajov vidieť, že lesné porasty zaberajú cca 49,0 % plochy kraja a sú dominantným krajinným prvkom. V zásobách dreva a ťažbe dominuje listnatá drevná hmota, čo poukazuje na skutočnosť, že ihličnaté monokultúry smreka a borovice (červeného smreka a jedle) sa vyskytujú ojedinele. V plošnom zastúpení jednotlivých kategórií lesa výrazne prevažujú lesy hospodárske, ktoré sú vymedzené na 78 % porastovej plochy lesov. Plošné zastúpenie lesných porastov podľa vekových stupňov, s 10-ročným intervalom, charakterizuje lesné porasty ako perspektívne z hľadiska vývoja zásob drevnej hmoty a pri uplatňovaní ekostabilizačnej funkcie lesov v krajine. Najväčšie plochy lesov sú v štádiu výchovy (41-60 rokov), kedy sa ovplyvňujú ako kvalitatívne, tak aj kvantitatívne vlastnosti drevín a celých lesných porastov.

Priaznivé rozloženie lesných porastov podľa veku, pomer jednotlivých kategórií lesa a nové ekologické chápanie hospodárenia v lesoch sú predpokladom pre vyvážený rozvoj drevospracujúceho priemyslu, rekreácie, ochrany a tvorby krajiny.

Pri hodnotení plošného rozloženia lesov v území kraja sa výrazne prejavuje vplyv civilizačného tlaku na krajinu. Územie nív riek sú úplne zbavené väčších komplexov lesov, ktoré pokrývajú predhoria a horské svahy Bielych a Malých Karpát, Považského Inovca a Strážovských vrchov. Kvalitu lesných porastov a ich ekologickú funkciu podporuje skutočnosť, že v území kraja sú vyhlásené 5 CHKO.

V drevinnej skladbe dominujú listnaté dreviny s prevahou buka - 47 %, z ihličnatých drevín prevláda smrek - 9 %. Táto drevinná skladba lesných porastov je doplnená dubom, hrabom, javorom, borovicou, červeným smrekom, jaseňom a ďalšími drevinami.

Stav lesných porastov úzko súvisí so spôsobmi a metódami používanými pri ich obhospodarovaní. Veľká intenzita ťažby spolu so znižovaním rubného veku, nevhodná veková a druhová štruktúra, veľkoplošné holoruby, príliš hustá dopravná sieť, drastické metódy približovania, celoplošná príprava pôdy pri obnove ovplyvňujú stabilitu lesov, ich produkčný potenciál, znižujú biologickú hodnotu lesov a narúšajú plnenie mimoprodukčných, pôdoochranných funkcií lesa.

Prioritne je potrebné pri zlepšovaní stavu lesov ako mimoriadne významnej zložky životného prostredia, zamerať sa na zavádzanie ekologických systémov hospodárenia. Tento trend musí byť ustanovený v čo najkratšom časovom horizonte, pretože pozitívne prejavy ich pôsobenia sa vzhľadom na relatívne dlhý vývin lesných ekosystémov prejavia až v neskoršom časovom období.

Zastúpenie drevín a lesných hospodárskych súborov je dané morfologickým členením kraja, geologickými, pedologickými a klimatickými pomermi. Lesy Malých Karpát, Inovca a Strážovských vrchov sú tvorené prevažne listnatými drevinami - buk 40 %, dub 26 % a ihličnaté dreviny - smrek 18 %, jedľa 5 %, bor 4 % tvoria prímes alebo menšie monokultúry. V Bielych Karpatoch je smerom na sever prevaha listnatých drevín nad ihličnatými. Zastúpenie drevín - buk 37 %, dub 30 %, smrek 12 %, jedľa 8 % sa postupne v severozápadných častiach pohoria menia na - smrek 35 %, jedľa 12 %, buk 25 %, dub 2 %. Inovec a Strážovské vrchy majú vyrovnanejšiu skladbu medzi listnatými a ihličnatými drevinami s miernou prevahou listnatých drevín - dub 27 %, buk 20 %, smrek 25 %, jedľa 10 %.

Stručnú charakteristiku lesov a lesného hospodárenia je uvádzaná podľa okresov. Podrobné hospodárske predpisy pre jednotlivé LHC sú uvedené v príslušných LHP.

**Okres Bánovce nad Bebravou** - lesy sú rozložené v Strážovských vrchoch a svahoch Považského Inovca majú charakter listnatých lesov dubo-hrabín, kde typické bučiny tvoria porasty až vo vrcholových hrebeňoch. V nive rieky Bebravy sú menšie skupiny tvrdého lužného lesa a jelšových podhorských lesov pozdĺž vodných prítokov. Hlavnou drevinou je dub - 32 %, buk - 25 %, hrab - 18 %, smrek - 10 %, bor - 7 %. Lesné porasty sú zaradené do LHC Slatina, Kšinná, Patrovec, Uhrovec. Zdravotný stav lesov vykazuje poškodenie vegetačných orgánov 31-40 %, čo radí okres k najviac poškodeným lesom v kraji.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 50 | 3979<br>1624<br>- | 14605<br>3698<br>17 | 23933 | 180 | 191 | 820910 | 3127943 |

**Okres Ilava** - lesné porasty sú sústredené najmä do horských a podhorských častí Bielych Kapát a Strážovských vrchov. V lesných porastoch prevažujú listnaté dreviny - buk 45 %, dub 16 %, hrab 5 %, javor 4 % nad ihličnatými - smrek 8 %, bor 7 %, smrekovec 4 %, jedľa 4 %. V nive Váhu sú zvyšky tvrdých lužných lesov s dubom zimným, topoľom šedým, jaseňom a najmä agátom bielym. Lesné porasty patria do LHC Dubnica, Lednické Rovne, Ilava, Valaská Belá a osobitne LHC ministerstva obrany medzi Dubnicou-Ilavou a Hornou Porubou. Lesné porasty sú relatívne zdravé a vykazujú defoliáciu vegetačných orgánov 11-20 %. V horskej oblasti Bielych Karpát sú v časti veterné polomy a v časti zlomy spôsobené námrazou alebo snehom.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 52 | 4657<br>425<br>284 | 9013<br>2925<br>1334 | 18638 | 276 | 210 | 1305442 | 2557609 |

**Okres Myjava** - lesné porasty Malých a Bielych Karpát sú prevažne listnaté s prevahou - buk 42 %, dub 20 %, hrab 5 %, smrek 5 %, bor 4 %. Lesné porasty sú zaradené do LHC Myjava, Stará Turá a Vrbové. Hospodárenie v lesoch zabezpečujú OLZ Šaštín-Stráže, LZ Piešťany a súkromné spoločnosti. Zdravotný stav lesných porastov je ovplyvnený imisiami a podľa stupňa defoliácie je poškodených 11-20 % vegetačných orgnánov drevín. Výraznejšie sa prejavujú škody vetrom, námrazou a hmyzom.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 33 | 2909<br>637<br>- | 6798<br>474<br>- | 10818 | 215 | 206 | 1014640 | 2175885 |

**Okres Nové Mesto nad Váhom** - lesné porasty severnej časti Malých Karpát, južných častí Bielych Karpát a Považského Inovca s prevahou tvrdých listnatých drevín - buk 45 %, dub 18 %, hrab 5 %, smrek 8 %, bor 6 %. V nive Váhu sú to zvyšky prechodných a tvrdých lužných lesov s topoľom šedým, vŕbou, jelšou lepkavou, dubom letným a agátom bielym.

Lesné porasty patria do LHC Stará Turá, Nové Mesto nad Váhom, Kočovce a časť LHC Moravany. Zdravotný stav lesov hodnotený podľa stupňa defoliácie vykazuje poškodenie 31-40 % vegetačných orgánov imisiami. Lesné porasty trpia vetrom a námrazou. Z celkovej výmery LPF obhospodaruje štát cca 56 %, spoločenstvá a súkromníci 44 %.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. | Ihličnatá | Listnatá | Výmera LPF | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha |
|---|---|---|---|---|---|---|

| | výmery | plocha | plocha | spolu | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 38 | 2933<br>1562<br>40 | 14422<br>2577<br>347 | 21878 | 216 | 193 | 2942427 | 3080299 |

**Okres Partizánske** - lesné porasty Tríbečského pohoria a nivy rieky Nitry sú prevažne listnaté. V nive a predhorí sú to najmä dubo-hrabiny s prevahou duba, hrabu a agátu a miestne s borovicou. Horské polohy sú tvorené dubo-bučinami a bučinami s prímesou smreka a až ojedinele jedle. Celkove v drevinnej skladbe lesov okresu dominuje dub - 32 %, buk - 27 %, hrab - 10 %, smrek - 10 %, bor - 6 %, jedľa - 4 %. Lesy patria do LHC Partizánske, Veľké Uherce a Vestenice.

Zdravotný stav lesných porastov je podľa poškodenia vegetačných orgánov hodnotený ako veľmi nepriaznivý, keď poškodenie na väčšine územia je 31-40 % a v juhovýchodnej časti okresu presahuje 41 %.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | ∅ zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 45 | 1225<br>157<br>427 | 7670<br>1163<br>2817 | 13459 | 159 | 198 | 720910 | 3027840 |

**Okres Považská Bystrica** - lesné porasty Bielych Karpát a Strážovských vrchov, kde sa prejavuje už prevaha ihličnatých drevín - smrek 42 %, jedľa 12 %, smrekovec 6 %, bor 6 % nad listnatými - buk 25 %, dub 12 %, javor 8 %. Lesné porasty sú zaradené do LHC Lúky pod Makytou, Mariková, Papradno, Prečín, Beluša. Je to najlesnatejší okres Trenčianskeho kraja so 60 %-nou lesnatosťou.

Zdravotný stav lesov v okrese sa nevymyká z priemeru. Nemalý podiel na zlom zdravotnom stave majú veterné a snehové kalamity. V súčasnosti s následnými suchými vegetačnými obdobiami, semennými rokmi a premnožením škodcov sú značne zdecimované najmä monokultúry ihličňanov v oblasti Javorníkov. Značne sú poškodené hlavne vrcholové porasty v oblasti Javorníkov, najvyššie polohy v Bielych Karpatoch a Strážovských vrchoch. Lesné porasty vykazujú nízky stupeň defoliácie vegetačných orgánov - 11-20 %.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | ∅ zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske<br>ochranné<br>osobit.určenia | 60 | 11719<br>2048<br>2437 | 8359<br>3318<br>891 | 28772 | 245 | 165 | 4278304 | 2210595 |

**Okres Prievidza** - sú to lesné porasty Strážovských vrchov a Vtáčnika, kde spoločenstvá dubo-hrabín vystupujú do bučín. Je to druhý najlesnatejší okres Trenčianskeho kraja. Listnaté dreviny sú v prevahe nad ihličnatými. Najväčšie zastúpenie má buk - 25 %, dub - 20 %, hrab - 18 %, smrek - 17 %, jedľa - 5 %, bor - 5 %. Lesné porasty patria do LHC Prievidza, Magura, Nitrianske Pravno, Vestenice, Bystričany, Ráztočno, Janova Lehota, Veľké Uherce. Zdravotný stav lesov je v okrese narušený a poškodenie vegetačných orgánov presahuje 41 %, čo predstavuje jedno z najviac poškodených lesov v kraji.

Stupeň pokryvnosti územia regiónu lesmi je v jeho rôznych častiach rozdielny. V kotlinách a na ich okrajoch je zastúpenie lesov nízke, v okrajových horských masívoch je vysoké až veľmi vysoké. Lesná vegetácia si zachovala v značnom rozsahu pôvodné prirodzené zastúpenie drevín a tým aj pomernú ekostabilitu.

Funkcie lesov a ich využívanie v regióne je mnohostranné a zodpovedá hospodárskemu i environmentálnemu špecifiku územia. Vysoký podiel lesov ochranných a osobitného určenia vyplýva z toho, že do regiónu zasahujú 2 CHKO, že sa tam nachádzajú prírodné liečebné kúpele, časť lesov sa nachádza na poddolovanom území a že značné výmery lesa sú imisne poškodené. Poškodenia lesov ešte nie sú zjavne viditeľné, ani štatisticky alarmujúce, ale majú dlhodobo skrytý priebeh a prejavia sa v blízkej budúcnosti. Hlavné porastotvorné dreviny, t.j. buk a smrek, sú už

stredne poškodené, borovica a smrekovec sú slabo, miestami až stredne poškodené. Oproti pôvodnej skladbe drevín sa výrazne znížil podiel jedle, a to až o 80 %.

Všeobecné posilnenie významu lesov a ich rozšírenie na úkor nevyužívaného, alebo nerentabilného poľnohospodárskeho fondu je aktuálne v katastroch obcí Nitrianske Pravno, Kľačno a Tužina, v katastroch Šutovce a Kocurany, v katastri mesta Prievidza, časť štvrte v katastri mesta Handlová a prípadne aj v okrajových častiach katastrov obcí Valaská Belá, Temeš a Radobica. V územných plánoch nižších stupňov je potrebné návrh na rozšírenie výmery lesov podrobne špecifikovať a územne i vlastnícky identifikovať. Štát obhospodaruje cca 60 % LPF.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske ochranné osobit.určenia | 55 | 14178<br>2259<br>935 | 25580<br>4917<br>4539 | 52408 | 181 | 152 | 2874482 | 5489758 |

**Okres Púchov** - lesné porasty prechádzajú z Bielych Karpát cez nivu Váhu až do Strážovských vrchov. V lesoch je už viditeľná takmer rovnováha v zastúpení ihličnatých a listnatých drevín. V drevinnej skladbe je to hlavne smrek - 35 %, jedľa - 8 %, bor - 8 %, smrekovec - 5 %, buk - 27 %, dub - 12 %, hrab - 5 %.

Z celkovej výmery LPF obhospodarujú štátne lesy 12 940 ha, spoločenstvá 3 854 ha, súkromné lesy 1 773 ha. Lesné porasty sú začlenené do LHC Lednické Rovne, Beluša, Lúky pod Makytou, Ilava a v k.ú. Zubák-Lysá pod Makytou sú lesy ministerstva obrany.

V okrese majú najväčšiu rozlohu hospodárske lesy 8 324 ha, do kategórie ochanných lesov sú zaradené porasty chrániace pôdu pred vodnou a veternou eróziou v územiach s extrémnou svahovitosťou o celkovej výmere 721 ha. Do kategórie lesov osobitného určenia sú zaradené kúpeľné lesy, prímestské lesy a iné lesy osobitného určenia s výmerou 718 ha.

K faktorom, ktoré negatívne ovplyvňujú kvalitu porastov je pôsobenie emisných a imisných vplyvov, nelegálna ťažba, používanie ťažkých mechanizmov pri ťažbe a približovaní dreva, absencia údržby lesných ciest a nedostatočná likvidácia ohnísk výskytu kalamitných škodcov. Objem kalamitnej ťažby v roku 1996 je 34 936 p/m (lykožrút smrekový, lykožrút lesklý). Poškodenie lesov imisiami je zatiaľ nízke, cca 11-20 %-né poškodenie vegetačných orgánov.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske ochranné osobit.určenia | 53 | 8856<br>222<br>907 | 8324<br>721<br>718 | 19748 | 250 | 185 | 2058000 | 2555055 |

**Okres Trenčín** - lesné porasty Bielych Karpát, Považského Inovca a Strážovských vrchov sú prevažne listnaté s prevahou - buk 47 %, dub 18 %, hrab 7 %, smrek 9 %, bor 8 %. V nive Váhu sú to zvyšky prechodných lužných lesov s topoľom, vŕbou a agátom bielym, dubom zimným, jaseňom a jelšou lepkavou. Lesné porasty sú začlenené do LHC Ľuborča, Dolná Súča, Drietoma, Opatová, Trenčianske Stankovce, Patrovec. Podľa stupňa defoliácie vegetačných orgánov je zdravotný stav lesných porastov narušený a vykazuje poškodenie 31-40 %. LPF obhospodarujú štátne lesy na 58 % výmery a spoločenstvá a súkromníci na 42 % výmery lesov. Z lesov osobitného určenia má význam najmä kúpeľný les v Trenčianskych Tepliciach o rozlohe 285,56 ha a lesopark Trenčín-Brezina o rozlohe 21,22 ha.

Členenie LPF a jeho výmera v ha:

| Kategória lesov | % LPF z celk. výmery | Ihličnatá plocha | Listnatá plocha | Výmera LPF spolu | Ø zásoba dreva v $m^3$/ha | | Celková odhadovaná zásoba dreva v $m^3$/ha | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Ihlič. | Listn. | Ihlič. | Listn. |
| Hospodárske ochranné osobit.určenia | 45 | 5397<br>454<br>342 | 21825<br>1612<br>889 | 30519 | 256 | 285 | 1680571 | 5202520 |

### 2.8.5.1 Ekologické zásady obhospodarovania lesov

V rámci rozvoja lesníctva na Slovensku sa veľký dôraz kladie na ekologické obhospodarovanie lesov. Ide o súbor opatrení na postupnú elimináciu negatívnych vplyvov antropogénnej činnosti, najmä imisií, záchranu a zachovanie genofondu lesných drevín, uplatnenie diferencovaných spôsobov obhospodarovania, zvýšenie podielu prirodzenej obnovy, uplatňovanie lesnej techniky a celých výrobných technológií vhodných z ekologického hľadiska, uplatňovanie integrovaných metód ochrany lesov a pôd.

Ide najmä o uplatnenie aktivít zameraných na zvýšenie vitality a ekologickej stability lesov biologizáciou, resp. ekologizáciou lesného hospodárstva, rešpektovaním prírodnej podstaty lesa v tzv. prirodzenom lesnom hospodárstve.

Nezastupiteľnú úlohu má a bude mať záchrana a zachovanie genofondu lesných drevín a zabezpečenie dostatočného množstva provienenčne a druhovo vhodných sadeníc. Toto si vyžaduje odborné rozlíšenie, následné špecifické obhospodarovanie génových základní uznaných lesných porastov na zber semena, výberových stromov, semenných sadov a semenných porastov.

Pri obnove porastov veľmi významnú úlohu má zabezpečenie dostatočného množstva stanovištne vhodných drevín a ekotypov. Je potrebné prehodnotiť doteraz používané technológie výroby, zabezpečiť kvalitný zber a uskladnenie semien.

Komplexná ochrana proti abiotickým, biotickým a antropogénnym škodlivým činiteľom je základnou súčasťou ekologizácie lesov, najmä z dôvodu, že v dôsledku vplyvu človeka na prírodné prostredie narastá negatívny vplyv škodlivých činiteľov. Nahradením chemických prípravkov (prostriedkov) s negatívnymi účinkami na prírodné prostredie biologickými alebo integrovanými metódami boja.

Ťažbovo-výrobný a dopravný proces je osobitne významnou činnosťou v lesníctve. Je potrebné zásadne riešiť problematiku ťažby dreva a v jej nadväznosti formy získavania úžitkov z lesných porastov, najmä vo vzťahu k zabezpečeniu komplexnej starostlivosti o les v neštátnych, ale aj štátnych lesoch. Je potrebné znížiť negatívne dôsledky približovania dreva na lesné porasty, predovšetkým zvýšením technologickej disciplíny, postupnou zmenou štruktúry približovacích prostriedkov, zvýšením podielu lanových systémov pri približovaní dreva, ľahkých lesných kolesových ťahačov a vyťahovačov.

Takto uplatnenými procesmi sa výrazne posilní využívanie lesa z hľadiska protierózneho, vodoochranného, rekreačného, poľovného a ochrany prírody.

**Odporúčania**

Z analýzy stavu lesov a lesného hospodárstva môžno vysloviť nasledovné odporúčania pre ďalšie hospodárenie s lesmi a využívanie ich funkcií v krajine:

- usporiadať prevod medzi PPF a LPF v súlade s vlastníckymi a užívateľskými vzťahmi a vyriešiť druh kultúr na opustených pôdach v území CHKO Biele Karpaty
- pri hospodárskych zásahoch v lesných porastoch, najmä v územiach CHKO a plochách, ktoré sú záujmom ochrany prírody používať ekologické spôsoby výchovy, ťažby a obnovy porastov
- pri obnove lesných porastov nezakladať monokultúry ihličnatých drevín v území CHKO. Stávajúce monokultúry pri obnove zmeniť na zmiešané porasty tak, aby ihličnaté dreviny nepresiahli 50 % zastúpenia v drevinnej skladbe
- neuvažovať so zakladaním tzv. energetických plantáží v CHKO
- postupne riešiť problematiku budovania spevnených a nespevnených - približovacích lesných ciest tak, aby nedochádzalo k erózii pôd na svahoch
- spracovať program revitalizácie vodných tokov, ktoré pretekajú lesnými komplexami tak, aby nedochádzalo k rýchlemu odtoku
- pri obnove lesných porastov používať autochtónne dreviny z vlastných zdrojov
- zabezpečiť uplatňovanie osobitných režimov v predpisoch LHP na plochách LPF vyčlenených pre záujmy ochrany prírody
- pri povoľovaní stavieb vo vzťahu k hranici lesa (lesného porastu) dodržiavať vzdialenosť minimálne 50 m
- chrániť lesný pôdny fond pred výstavbou a inou investičnou a neinvestičnou činnosťou v zmysle vyhlášky č. 12/78 Zb. a zákona č. 14/1994 Z.z. o lesoch a zákona SNR č. 100/1977 Z.b. v znení neskorších predpisov o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárenia. Osobitne treba zvýšiť ochranu lesa v územiach CHKO a priestoroch ochrany

prírody na LPF pri umiestňovaní stavieb, ktoré nemajú charakter verejnoprospešný a sú zamerané najmä na rekreáciu a CR
- po dohode s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov v území nivy riek Váh, Nitra, Bebrava, atď., najmä okolo vlastného toku rieky, založiť plochy lesných porastov zo stanovištne zodpovedajúcich drevín, ktoré budú plniť najmä ekostabilizačno-produkčnú funkciu v krajine
- zalesňovať poľnohospodársky nevyužiteľné nelesné pôdy v rozsahu 50 ha ročne (do roku 2000) za podmienok vyriešenia otázky financovania zalesňovania predmetných plôch, vlastníckych vzťahov, identifikácie nelesných plôch, ich stabilizácie a zameraní s doterajšími užívateľmi
- uplatňovať jemnejšie formy obnovy lesných porastov s cieľom minimalizovať holoruby, vykonať inventarizáciu všetkých LHP predpísaných obnovných spôsobov a tam, kde to podmienky a stav porastov umožňujú, prejsť k náhrade holorubnej formy obnovy na formu podrastovú
- výchovou porastov zvyšovať odolnosť, zdravotný stav lesných porastov a ich referenčnú schopnosť
- porasty nevhodnej drevinnej skladby a zlej proveniencie odbornými obnovnými zásahmi postupne v zmysle LHP premieňať na hospodárske lesy štandardnej kvality
- pravidelným a dôsledným spracovávaním kalamity zvyšovať úroveň hygieny porastov
- zabezpečiť v spolupráci s LVÚ Zvolen vypracovanie programu Obnovy odumretých a odumierajúcich porastov v pohorí Vtáčnik
- prednostné riešenie eróznych situácií v rámci pozemkových úprav a v tvorbe M-ÚSES-ov cez obnovu remízok, protieróznych pásov a vetrolamov
- výraznejšie spropagovať a priblížiť vlastníkom a užívateľom poľnohospodárskych pozemkov filozofiu „Projektu zalesňovania poľnohospodárskych plôch s dôrazom na objasnenie dotácií“
- uplatňovať integrovanú ochranu lesov pre zvyšovanie stability lesných ekosystémov
- v nadväznosti na nové územné členenie kraja prehodnotiť zalesnenie nevýnosných a znehodnotených lúk a pasienkov v priebehu roku 1998-1999. Spracovať návrhy a tieto v zmysle metodiky MP SR poslať LVÚ Zvolen
- preferovať používanie lánových systémov na extrémnych stanovištiach a tak obmedziť utláčanie pôdy a podrastu na minimum
- využiť chemizáciu lesných porastov len v minimálnej miere na likvidáciu podkôrneho hmyzu, listožravého hmyzu a ochranu kultúr proti ohryzu a lúpaniu zverou
- aktualizovať Realizačný program na odstránenie škôd spôsobených antropogénnou činnosťou, najmä imisiami na lesných ekosystémoch (hrebeňové časti pohorí)
- rekreačnú funkciu lesov je treba zohľadňovať pri všetkých rekreačných sídlach a rekreačných útvaroch regionálneho a vyššieho významu v súlade s príslušnými právnymi predpismi, s vlastníckymi právami a ekonomickými podmienkami.

# 2.9 Rekreácia a cestovný ruch

## 2.9.1 Základné východiská a predpoklady rozvoja

Potenciál územia regiónu charakterizujú rozvinuté podmienky pre kúpeľný cestovný ruch,letný pobyt pri vode, horskú turistiku a rekreáciu, vidiecky turizmus a v menšej miere aj zimné športy. Rezervy sú najmä vo využití kultúrno-historického potenciálu pre poznávací turizmus.

Pozícia kraja je veľmi priaznivá z hľadiska významného zahraničného cestovného ruchu, ktorého cieľom sú predovšetkým kúpeľné miesta Trenčianske Teplice a Bojnice, kúpele Nimnica dosahujú nadregionálny význam. Pre rozvoj medzinárodného cestovného ruchu je dôležitá poloha kraja na diaľnici, s budúcim napojením na Českú republiku a prepojením na územie stredného a východného Slovenska.

Podľa prognóz našich aj zahraničných expertov za nosné formy zahraničného CR treba považovať:
- cesty za kultúrno-historickými pamiatkami
- rozširovanie zimných a letných športových aktivít
- kúpeľnú liečbu a kúpeľný cestovný ruch

Rozvoj aktívneho zahraničného CR budú ovplyvňovať rôzne faktory, najmä však:
- dostatočná propagácia Slovenska
- úroveň ubytovacích zariadení a doplnkovej vybavenosti, zodpovedajúca európskemu štandardu

- zásadné vylepšenie komunikačnej, najmä dopravnej infraštruktúry.

Po období poklesu a stagnácie domáceho cestovného ruchu sa prejavuje jeho postupné oživenie. Riešené územie kraja má veľmi dobré podmienky pre využívanie územia návštevníkmi zo Slovenska.

Prírodné podmienky územia regiónu umožňujú celoročný cestovný ruch a rekreáciu s prevahou letnej sezóny. V súčasnosti sa využívajú hlavne:

- pre pobyt pri vode - vodné plochy Pažiť VN Prusy (okres Bánovce nad Bebravou), Bolešov (Okres Ilava), Zelená voda, Dubník I., II. (okres Nové Mesto nad Váhom), Stará Myjava (okres Myjava), Veľké Uherce (okres Partizánske), Nosická priehrada - Udiča (okres Považská Bystrica), Nitrianske Rudno (okres Prievidza), Opatovská dolina, VN Baračka (okres Trenčín), štrkoviská Dubnica nad Váhom, Prejta (okres Ilava) a ďalšie.
  - Pretrvávajúcim problémom je nevyhovujúca kvalita vody, ktorá umožňuje v prevažnej časti lokalít iba využitie na vodné športy a len obmedzene aj na kúpanie
- termálne kúpaliská - TK Bánovce nad Bebravou, Partizánske-Malé Bielice, Bystričany-Chalmová (okres Prievidza), Trenčianske Teplice-Zelená žaba (okres Trenčín), Bojnice (okres Prievidza)
- pre letný pobyt v prírode - strediská Opatovská dolina, Kamenická dolina, Kálnická dolina, Pod Ostrým vrchom, Pod Tlstou horou (okres Trenčín), stredisko Striebornica, Jankov vŕšok (okres Bánovce nad Bebravou), stredisko Vršatské Podhradie (okres Ilava), strediská Kálnická dolina, Modrová dolina, Bezovec (v okrese Nové Mesto nad Váhom), Matejková dolina (okres Myjava), Veľký Klíž-Slače (okres Partizánske), strediská Horná Mariková a Manínska úžina, základňa Papradno-Podjavorník (okres Považská Bystrica), stredisko Belušské Slatiny, Lazy pod Makytou-Čertov (okres Púchov), strediská Bojnice-Vendelín, Chvojnická dolina, Horná Ves-Lômy, Handlová-Remeta (okres Prievidza)
- pre letnú turistiku - turistické trasy v pohoriach Malé a Biele Karpaty, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Javorníky
- pre zimné športy - strediská zimných športov Veľká Javorina, Bezovec (okres Nové Mesto nad Váhom), Inovec, Pod Ostrým vrchom (okres Trenčín), Fačkovské sedlo, Homôlka (okres Prievidza), Zliechov (okres Ilava), Lysá pod Makytou-Čertov, Mojtín (okres Púchov), Stará Myjava (okres Myjava), Podjavorník, Horná Mariková (okres Považská Bystrica)
- pre vidiecky turizmus - predovšetkým kopaničiarske oblasti s rozvinutou chalupníckou rekreáciou (Myjavská pahorkatina, Strážovské vrchy, Valaská Belá a okolie).

Kultúrno-historický potenciál tvoria hlavne:

- národné kultúrne pamiatky - hrad Trenčín, hrad Beckov, zámok Bojnice, obec Uhrovec, Beckov, Brezová pod Bradlom, Poruba
- súbor ľudovej architektúry - Lubina, Bošáca
- mestská pamiatková rezervácia - Trenčín
- historická architektúra a atraktivity - Trenčín, Bojnice, Čachtice, Tematínsky hrad, hrad Považská Teplá
- pamiatkové zóny vyhlásené a navrhované sú vo veľkom počte obcí, ktoré sú vymenované v samostatnom prehľade.

Ako limity, obmedzujúce a usmerňujúce rozvoj rekreácie a cestovného ruchu vystupuje ochrana prírody a opatrenia vyplývajúce z R-ÚSES-ov. V riešenom území sú vyhlásené chránené krajinné oblasti (CHKO):

- CHKO Malé Karpaty, CHKO Biele Karpaty, CHKO Kysuce, CHKO Ponitrie a CHKO Strážovské vrchy. Rozširovanie lôžkových kapacít na území CHKO je podmienené súhlasom orgánu ochrany prírody.

### Koncepcia rozvoja

Podľa materiálu Koncepcia územného rozvoja, možno aplikovať nasledujúce zásady rozvoja:

- Proces cestovného ruchu v regióne treba sledovať s cieľom zapojenia do systému európskeho cestovného ruchu.
- Perspektívne (nosné) formy (aktivity) rozvoja v regióne budú poznávací , kúpeľný a horský cestovný ruch, cestovný ruch zameraný na letný pobyt pri vode, turistický tranzit a vidiecky turizmus.
- Cestovný ruch a rekreáciu treba riešiť ako funkčno-priestorový systém vo väzbe na rozvoj osídlenia a dopravy. Pritom treba sledovať súčasne obidve stránky - rozvoj jedného z odvetví

národného hospodárstva, indikujúceho sociálno-ekonomický rozvoj regiónu, ako aj prostriedku pre zabezpečenie nárokov domáceho obyvateľstva.

- Pri rozvoji sa zamerať prednostne na dobudovanie a skvalitnenie vybavenosti jestvujúcich rekreačných útvarov. V prípade novej výstavby treba uprednostniť lokalizáciu do vhodných sídiel. Do voľnej krajiny lokalizovať len tie funkcie, ktoré sú nevyhnutne viazané na terén a služby zabezpečujúce cestovný ruch a rekreáciu treba lokalizovať do východiskových obcí.

Priestorové aspekty koncepcie rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva v Trenčianskom kraji vyjadruje schéma č. 1. V riešenom území možno identifikovať dve ťažiskové územia - póly ich rozvoja:

- mesto Trenčín s kultúrno-historickým potenciálom medzinárodného významu a s kúpeľným miestom Trenčianske Teplice,ktoré majú medzinárodný význam
- mesto Prievidza s kúpeľným miestom Bojnice, ktoré umožňuje aktraktivita kultúrno-historického potenciálu medzinárodného významu

Nadregionálny význam majú lokality:

- kúpeľné miesto Nimnica (okres Púchov)
- stredisková CR a rekreácie Stará Myjava (okres Myjava), Stará Turá-Dubník I., II., Zelená voda (okres Nové Mesto nad Váhom), Lazy pod Makytou-Čertov, Belušské Slatiny (okres Púchov), Horná Mariková, Manínska úžina (okres Považská Bystrica), Bojnice-Vendelín, Nitrianske Rudno, Fačkovské sedlo (okres Prievidza), Kamenická dolina, Baračka (okres Trenčín).

Rozvoj limitovaný záujmami ochrany prírody treba rešpektovať v lokalitách, ktoré sú lokalizované na území chránených krajinných oblastí. Sú to najmä nasledujúce stredisková a základne CR a rekreácie:

- stredisko Horná Mariková, základňa Podjavorník a stredisko Manínska úžina (okres Považská Bystrica), stredisko Lazy pod Makytou-Čertov (okres Púchov), stredisko Vršatské Podhradie (okres Ilava), stredisková Drietoma-Liešna dolina, Chocholná-Velčice-Pod Tlstou horou (okres Trenčín), základňa V. Javorina (okres Nové Mesto nad Váhom), stredisková Stará Myjava, Brezová pod Bradlom-Matejková dolina (okres Myjava), stredisková Veľké Uherce, Veľký Klíž-Slače (okres Partizánske), stredisko Horná Ves-Lômy (okres Prievidza).

Ako budúce obce - stredisková cestovného ruchu a rekreácie sú v riešenom území navrhované najmä obce:

- Horná Mariková (okres Považská Bystrica), Mojtín, Lednica (okres Púchov), Zliechov (okres Ilava), Trenčianske Teplice (okres Trenčín), Beckov, Lubina, Nová a Stará Lehota (okres Nové Mesto nad Váhom), Brezová pod Bradlom (okres Myjava), Uhrovec (okres Bánovce nad Bebravou), Klátová Nová Ves (okres Partizánske), Nitrianske Pravno, Nitrianske Rudno a Bojnice (okres Prievidza).

Prímestská rekreácia obyvateľov okresných a väčších miest sa bude rozvíjať predovšetkým v priestoroch s funkciou prímestských rekreačných zón:

- pre mesto Považská Bystrica - Manínska úžina, lesopark Manín, lesopark Kalvária, PRZ Vrbie, revitalizované územie Zemiansky Kvašov
- pre mesto Púchov - PRZ vymedzená ÚPN SÚ (Keblie)
- pre mesto Ilava - novonavrhovaná RZ Dulov
- pre mesto Dubnica nad Váhom - novonavrhovaná PRZ pri Váhu, Nová Dubnica
- pre mesto Trenčín - Ostrov, Opatovská dolina, Kubrická dolina, lesopark Brezina, Pod Ostrým vrchom, navrhovaná športovo-rekreačná zóna v k.ú. Trenčianska Turná, Sedličná (golfové ihrisko)
- pre mesto Nové Mesto n/Váhom - Zelená voda, Kálnická dolina (v zimnej sezóne), lesopark Kamenná
- pre mesto Stará Turá - Dubník I., II.
- pre mesto Myjava - Brestovec, Stará Myjava
- pre mesto Bánovce nad Bebra-vou - PRZ Pažiť - VN Prusy
- pre mesto Partizánske - lesopark, chata Ondrej, TK M. Bielice
- pre mesto Prievidza - Prievidza-Púšť, Vlčie kúty, PRZ pri rieke Nitra, navrhovaný agropark (k.ú. Koš).
- Súčasťou prímestských rekreačných zón sú často záhradkárske osady, v skôr ojedinelých prípadoch aj nové lokality na základe schválenej ÚPN SÚ. Vybavenosť prímestských rekreačných zón by mali obohatiť priestory pre pikniky s parkoviskami, športovo-rekreačnou

vybavenosťou, stravovacou vybavenosťou spolu s dopravným napojením (MHD) pre obyvateľov miest.

V chatových osadách s individuálnou chatovou rekreáciou, ktoré sa v území vyskytujú samostatne, alebo ako súčasť stredísk cestovného ruchu a rekreácie, prípadne v rámci prímestských rekreačných zón, treba zachovať dosiahnutý stav. V prípade, že to umožňujú priestorové a územno-technické podmienky, pripustiť ich rozšírenie a novú výstavbu iba na základe schválenej ÚPD sídelného útvaru alebo zóny, ktorá by mala zohľadniť a zosúladiť nároky obyvateľov so záujmami ochrany prírody a ekologickej stability územia.

Pri dostavbe jestvujúcich rekreačných útvarov treba uprednostniť komerčné hľadisko v orientácii na výstavbu verejných ubytovacích zariadení. Prednostne je potrebné zamerať sa na prestavbu a rekonštrukciu jestvujúcich zariadení.

Rozvoj individuálnej rekreácie obyvateľov treba i naďalej usmerňovať do vhodných sídiel s rekreačnou funkciou pre chalupnícku rekreáciu. Pre túto formu má územie Trenčianskeho kraja mimoriadne vhodné podmienky (schéma č. 2). Sídla s rozvinutou a potenciálnou rekreačnou funkciou v blízkosti atraktívnych prírodných území (chránené územia) sú veľmi vhodné pre rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky. Vytypované najvhodnejšie obce sú súčasťou prílohy č. 4.

Pre rozvoj domáceho cestovného ruchu a rekreácie regionálneho a nadregionálneho významu je dôležitá rozvinutá sieť rekreačných priestorov a útvarov (stredísk a základní cestovného ruchu a rekreácie). Najvýznamnejšie strediská, ich predpoklady a limity rozvoja charakterizuje príloha č. 1. Príloha č. 2 obsahuje orientačné údaje o ubytovacích možnostiach v strediskách a základniach kraja usporiadaných podľa okresov. Príloha č. 3 uvádza orientačné kvalitatívne a kvantitatívne charakteristiky rekreačných priestorov a rekreačných útvarov, čiže stredísk a základní rekreácie a cestovného ruchu.

**Zásady rozvoja rekreácie a cestovného ruchu**

***Okres Bánovce nad Bebravou***

- V meste Bánovce nad Bebravou dobudovať prímestskú rekreačnú zónu Pažiť - VN Prusy podľa spracovanej ÚPD.
- Podporovať aktivity zoskupenia Podhorie, ktoré združuje obce Podlužany, Timoradza, Krásna Ves, Slatinka nad Bebravou, Slatina nad Bebravou, Šípkov, Čierna Lehota, s cieľom vytvoriť komplexnú ponuku pre návštevníkov s využitím potenciálu pre rozvoj (prírodné podmienky, tradície, ľudové zvyklosti, kultúrno-historické dedičstvo a pod.). V týchto obciach sa orientovať hlavne na rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky.
- Podporovať optimálne podmienky pre rozvoj obce Uhrovec ako strediska cestovného ruchu a rekreácie.

***Okres Ilava***

- Podporovať rozvoj v lokalite Bolešov - chata Gilianka, v novonavrhovanej lokalite Dubnica nad Váhom - „Pri Váhu“ v súlade so záujmami ochrany prírody a v novonavrhovanej lokalite Dulov.
- Rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky usmerňovať predovšetkým v obciach Vršatské Podhradie, Krivoklát, Červený Kameň, Košecké Podhradie, Košecké Rovne, Zliechov, Mikušovce, Podhorie.
- Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj obce Zliechov, ako obce - strediska CR a rekreácie.

***Okres Myjava***

- Využiť optimálne podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu, chalupníckej rekreácie a agroturistiky v obciach Brestovec, Bukovec, Chvojnica, Krajné, Polianka, Stará Myjava, Košariská, Brezová pod Bradlom, Poriadie.
- Podporiť vznik novej rekreačnej lokality pri vodnej nádrži Brezová (k.ú. Brezová pod Bradlom).
- Vytvoriť optimálne podmienky pre rozvoj obce Brezová pod Bradlom ako obce - strediska cestovného ruchu a rekreácie.
- V najvýznamnejšom stredisku Stará Myjava - vodná nádrž usmerňovať skvalitňovanie vybavenosti a rekreačného prostredia vymedzeného rekreačného prostredia v súlade s podmienkami ochrany prírody. Zabezpečenie kvality vody pre kúpanie vyžaduje vyhlásenie pásiem hygienickej ochrany podľa zákona NR SR č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí, § 3 a § 4, ods. 1, písm. j.

***Okres Nové Mesto nad Váhom***

- V stredisku kúpania a vodných športov Zelená voda zabezpečiť realizáciu navrhovaného rozšírenia s dobudovaním vybavenosti podľa ÚPN SÚ Beckov. Rozvoj a využitie jestvujúceho strediska v budúcnosti bude možné len pri dôslednom uplatňovaní a dodržiavaní zásad ochrany prírody a životného prostredia, vzhľadom na kolísavý charakter kvality vody a skutočnosť, že na stredisko Zelená voda nadväzuje regionálne biocentrum. V záujme zlepšenia kvality vody riešiť reguláciou návštevnosti, alebo technickým riešením (prevzdušňovanie a pod.) a vyhlásením PHO podľa zákona č. 272/1994 Z.z., § 3 a § 4, ods. 1, písm. j.
- V stredisku kúpania a vodných športov Dubník vytvárať podmienky pre skvalitnenie vybavenosti pre vodné športy (návrh podľa urbanistickej štúdie Rozvoja cestovného ruchu stredného Považia) v súlade so záujmami zlepšenia kvality vody.
- V stredisku Kálnická dolina - areál lyžovania na tráve, uvažovať s rozvojom a rekonštrukciou objektov pri svahu.
- V stredisku zimných športov Veľká Javorina zabezpečiť prevádzku lyžiarskych vlekov, neuvažovať s výstavbou nových ubytovacích zariadení, doriešiť hygienické problémy a rekonštrukciu Holubyho chaty so zachovaním pôvodného charakteru turistickej chaty.
- V stredisku zimných športov Bezovec skvalitniť a doplniť jestvujúcu vybavenosť, riešiť odkanalizovanie a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou zo zdroja Nová Lehota.
- Vytvoriť podmienky pre realizáciu nového areálu Golfpark v k.ú. Horná Streda, Lúka podľa urbanistickej štúdie (Fi Apel, 1994) s celkovou rozlohou 80,0 ha, s výstavbou 18-jamkového golfového ihriska s komplexom ubytovacích, stravovacích a iných klubových zariadení (navrhovaná kapacita 200 lôžok). Nadväzne na Golfpark zabezpečiť výstavbu kempingu s kapacitou 200 stanových jednotiek v navrhovanej samostatnej lokalite.
- Podporovať rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky v obciach Beckov, Nová a Stará Lehota, Lubina, Bzince pod Javorinou, Stará Turá, Nová Bošáca, Vaďovce, Moravské Lieskové, Zemianske Podhradie, Hrádok, Modrová, Horná Streda, Brúnovce, Lúka, Kočovce, ktoré majú najvhodnejšie podmienky.
- Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj obcí Beckov (aj s využitím termálneho vrtu) a Lubina, ako obcí - stredísk cestovného ruchu a rekreácie.

***Okres Partizánske***

- V najvýznamnejších strediskách Veľké Uherce a Veľký Klíž-Slače usmerňovať skvalitňovanie vybavenosti a rekreačného prostredia v súlade s podmienkami ochrany prírody.
- Vytvárať podmienky pre dobudovanie vybavenosti pre kúpeľný cestovný ruch v záujme prevencie zdravia a relaxácie návštevníkov v areáli termálneho kúpaliska Malé Bielice.
- Podporovať rozvoj obce Klátova Nová Ves ako obce - strediska cestovného ruchu a rekreácie.

***Okres Považská Bystrica***

- V najvýznamnejších strediskách Manínska úžina, Horná Mariková usmerňovať skvalitňovanie vybavenosti a rekreačného prostredia v súlade s podmienkami ochrany prírody.
- Vidiecky turizmus a agroturistiku rozvíjať predovšetkým v obciach Horná Mariková, Dolná Mariková, Papradno, Domaniža, Pružina, Udiča, Dolný Lieskov, Podskalie; pre agroturistiku využiť miestny salaš v Klieštine.
- V lokalite Podjavorník využiť vhodné podmienky pre zriadenie klimatických kúpeľov - úpravou jestvujúcich objektov na malé penzióny.

***Okres Prievidza***

- Podporovať rozvoj miest Bojnice a Prievidze pri využití ich vysokého rekreačného, kultúrno-historického a prírodného potenciálu ako cieľových miest nadregionálneho cestovného ruchu.
- Sídla Nitrianske Rudno, Valaská Belá, Osľany a vo výhľade sídla Nitrianske Pravno, Opatovce nad Nitricou, Lehota pod Vtáčnikom a Bystričany rozvíjať ako sídla významné pre cestovný ruch a rekreáciu, vidiecky turizmus a agroturistiku .
- Usmerňovať rozvoj sídiel Tužiná, Kľačno, Chvojnica, Cígeľ, Podhradie pri Novákoch, Horná Ves, Radobica, Čavoj, Malá Čausa, Šútovce, Dlžín, Seč, Liešťany, Nevidzany, Temeš, Malinová, Pravenec, Poluvsie, Nedožery-Brezany, ako sídiel vhodných najmä pre chalupnícku rekreáciu, vidiecky turizmus a agroturistiku.
- Jestvujúce lokality - stredisko prímestskej rekreácie a CR Bojnice-Vendelín, stredisko letnej rekreácie a cestovného ruchu, Nitrianske Rudno - vodná nádrž, stredisko prímestskej rekreácie a zimných športov Ráztočno-Remeta, horské stredisko zimných športov Kľačno-Chvojnická dolina, stredisko rekreácie a zimných športov Horná Ves-Lômy, stredisko rekreácie a zimných športov Lehota pod Vtáčnikom-Sekaniny a stredisko kúpeľného cestovného ruchu Bystričany-Chalmová rozvíjať ako rekreačné útvary.

- Vytvoriť podmienky pre realizáciu novonavrhovanej prímestskej rekreačnej zóny Nováky-Hôrka-Lehota pod Vtáčnikom, ktorej ťažiskom bude prírodné kúpalisko na báze ťažobných jám a navrhovaný agropark na revitalizovaných plochách poddolovaného územia v k.ú. Koš.
- Rozvoj kúpeľného miesta Bojnice riešiť za predpokladu dodržania ochranného režimu v súlade so zákonom NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, príslušných vykonávacích predpisov a v súlade so štatútom kúpeľného miesta, schváleného uznesením vlády SR č. 740 zo dňa 10. októbra 1995.
- Podporovať aktivity mikroregiónu Hornonitrie pri rozvoji vidieckeho cestovného ruchu a cykloturistických trás.

***Okres Púchov***

- V najvýznamnejších strediskách Lazy pod Makytou-Čertov a Lysá pod Makytou-Dešná usmerňovať skvalitňovanie vybavenosti a rekreačného prostredia v súlade s podmienkami ochrany prírody.
- Podnikateľské aktivity v záujme skvalitnenia a doplnenia vybavenosti orientovať do strediska Belušské Slatiny.
- Vidiecky turizmus a agroturistiku rozvíjať predovšetkým v obciach Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Vydrná, Lednica a Mojtín.
- Vytvoriť podmienky pre rozvoj obce Mojtín ako obce - strediska CR a rekreácie.
- Rozvoj kúpeľného miesta Nimnica riešiť za predpokladu dodržania ochranného režimu v súlade so zákonom NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti príslušných vykonávacích predpisov a v súlade so štatútom kúpeľného miesta, schváleného uznesením vlády SR zo dňa 15.11.1997.
- Nepodporovať rozvoj rekreačného využitia lokality Rybníky-Ihrište, ktoré je v rozpore so záujmami ochrany prírody (Ramsarský dohovor o mokradiach).

***Okres Trenčín***

- Zlepšiť ponuku a kvalitu ubytovacích a stravovacích zariadení v meste Trenčín, a to zabezpečením výstavby nového hotela s kapacitou 200-300 lôžok, prípadne na mieste hotela Laugarício v období po roku 2000.
- V meste Trenčín dobudovať komplex hradného areálu, lesoparku a mestského jadra na vzájomne prepojenú atraktívnu zónu, s dostatočným priestorom pre kultúru, umenie, históriu, zábavu, oddych a relaxáciu. V rámci rozvoja aktívneho zahraničného cestovného ruchu prihliadať na špecifické nároky turistov - seniorov (napr. zabezpečenie vhodnej dopravy na hrad a pohyb v areáli hradu).
- V rekreačnom zázemí Trenčianskych Teplíc dobudovať stredisko vodných športov a rekreácie za podmienky vyriešenia dopravného obchvatu a zlepšenia kvality vody vo vodnej nádrži Baračka (t.j. odkanalizovanie obcí Omšenie I. a Dolná Poruba).
- Vytvoriť podmienky pre realizáciu navrhovanej športovo-rekreačnej zóny v lokalite Breziny (k.ú. Trenčianska Turná, Sedličná) s golfovým ihriskom a ďalšou vybavenosťou.
- Podporovať rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky hlavne v obciach Dolná Poruba, Motešice, Bobot, Dubodiel, Chocholná-Velčice, Drietoma, Horná Súča, Dolná Súča, Trenčianska Turná, Soblahov, Trenčianske Stankovce, Mníchova Lehota, Trenčianske Jastrabie, Trenčianske Mitice, Svinná, Skala , Selec, Krivosúd-Bodovka, Omšenie.
- Rozvoj kúpeľného miesta Trenčianske Teplice riešiť za predpokladu dodržiavania ochranného režimu v súlade so zákonom NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, príslušných vykonávacích predpisov a v súlade so štatútom kúpeľného miesta.

**Všeobecne platné zásady pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu v Trenčianskom kraji**

- Podnikateľské aktivity usmerňovať do vytypovaných rozvojových rekreačných útvarov, obcí a novonavrhovaných lokalít v záujme skvalitnenia a doplnenia vybavenosti, ako aj zatraktívnenia rekreačného prostredia.
- Rozvíjať podmienky pre cykloturistiku vybudovaním Vážskej cyklomagistrály s doriešením jej napojenia na sieť celoslovenských a medzinárodných cyklotrás, ako aj ďalších trás, navrhovaných v rámci predchádzajúcich etáp (napr. trasa Púchov-Lednica-Vršatské Podhradie-Ilava-Ladce-Beluša-Púchov a trasa Považská Bystrica-Manínska tiesňava-Záskalie-Vrchteplá-Považská Bystrica a ďalšie).
- Zabezpečenie kvality vody pre kúpanie v nádržiach s rekreačným využitím vyžaduje vyhlásenie pásiem hygienickej ochrany podľa zákona NR SR č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí, § 3 a § 4, ods. 1, písm. j.

# Príloha č. 1

Perspektívy rozvoja najvýznamnejších lokalít s funkciou cestovného ruchu, rekreácie, kúpeľného cestovného ruchu a kúpeľníctva v Trenčianskom kraji

| Najvýznamnejšie lokality (SCR, ZCR, TK, KM) | | Lokality s perspektívou rozvoja | Lokality s limitovaným rozvojom na území CHKO[4] | Novonavrhované lokality |
|---|---|---|---|---|
| **Okres Bánovce nad Bebravou** | | | | |
| SCR Uhrovec | - Striebornica | x | | |
| | - Jankov vŕšok | x | | |
| Bánovce n/B. | - PRZ Pažiť | | | x |
| | - TK Bánovce n/B. | x | | |
| **Okres Ilava** | | | | |
| SCR Vršatské Podhradie | | | CHKO B.Karpaty x | |
| ZCR Zliechov | - obec | x | CHKO B.Karpaty x | |
| Dubnica n/ V. | - PRZ Pri Váhu | | | x |
| ZCR Dulov | | | | x |
| ZCR Bolešov | - Priehrada | x | | |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom** | | | | |
| SCR Zelená voda | | x | | |
| ZCR Kálnická dolina | | x | | |
| SCR St.Lehota | - Bezovec | x | | |
| SCR St. Turá | - Dubník I., II. | x | | |
| ZCR Modrová dolina | | x | | |
| ZCR Veľká Javorina | | | CHKO B.Karpaty x | |
| SCR H.Streda | | | | x |
| **Okres Myjava** | | | | |
| SCR Stará Myjava | - vodná nádrž a areál ZŠ | | CHKO B.Karpaty x | |
| SCR Brezová p/B. | - Matejková dolina<br>- pri VN Brezová | | CHKO M.Karpaty x | x |
| **Okres Partizánske** | | | | |
| SCR Veľké Uherce | | x | CHKO Ponitrie x | |
| PRZ | - chata Ondrej | | CHKO Ponitrie x | |
| ZCR Veľký Klíž | - Sliače | | CHKO Ponitrie x | |
| TK Partizánske | - M. Bielice | x | | |
| **Okres Považská Bystrica** | | | | |
| PRZ Považská Bystrica | - lesopark Kalvária<br>- lesopark Manín<br>- Vŕbie<br>- revilalizované územie Zem.Kvašov | | | x |
| SCR H. Mariková | - obec | x | CHKO Kysuce x | |
| SCR Manínska úžina | | x | CHKO Str.vrchy x | |
| ZCR Udiča | - Nosická priehrada | x | | |
| ZCR Papradno | - Podjavorník | | CHKO Kysuce x | |
| ZCR Podskalie | | | CHKO Kysuce x | |
| **Okres Prievidza** | | | | |
| SCR Bojnice | - Vendelín | x | | |
| KM Bojnice | | x | | |
| SCR Prievidza | - Púšť - Vlčie Kúty | | | |
| SCR Handlová | - Remeta | x | | |
| SCR Nitrianske Rudno | | x | | |
| SCR Kľačno | - Fačkovské sedlo | x | | |
| ZCR Horná Ves | - Lômy | | CHKO Ponitrie x | |
| SCR Chvojnica | | | | |
| TK Bystričany | - Chalmová | x | | |
| Nitrian. Pravno | - obec - SCR | x | | |
| ZCR Prievidza | - V. Lehôtka | | | |
| ZCR Lehota p/V. | - Repiská, Sekaniny | | | |
| **Okres Púchov** | | | | |
| SCR Belušské Slatiny | | x | | |

[4] *Rozširovanie lôžkových kapacít je podmienené súhlasom orgánu ochrany prírody*

| Najvýznamnejšie lokality (SCR, ZCR, TK, KM) | | Lokality s perspektívou rozvoja | Lokality s limitovaným rozvojom na území CHKO[4] | Novonavrhované lokality |
|---|---|---|---|---|
| SCR Lazy p/Makytou | - Čertov | | CHKO Kysuce x | |
| ZCR Lysá p/Makytou | - Dešná | | CHKO Kysuce x | |
| CHO Púchov | - Cerov | | | |
| ZCR Mojtín | - obec | x | CHKO Str.vrchy x | |
| KM Nimnica | | x | | |
| **Okres Trenčín** | | | | |
| KM Trenčianske Teplice | | x | | |
| SCR Kamenická dolina, Baračka | | x | | |
| SCR Drietoma | - Liešna dolina | | | |
| SCR Opatovská dolina | | | | |
| ZCR Kubrická dolina | | | | |
| PRZ Ostrov | | x | | |
| SCR Soblahov | - Pod Ostrým vrchom | | | |
| SCR Mníchova Lehota | - Krásna dolina | | | |
| | - Pod Inovcom | | | |
| PRZ Trenčian.Turná | - Sedlična | | | x |
| | - Golfové ihrisko | | | x |

*Vysvetlivky:*

*SCR - strediská cestovného ruchu a rekreácie*

*ZCR - základne cestovného ruchu a rekreácie*

*TK - termálne kúpaliská*

*KM - kúpeľné miesta*

# Príloha č. 2

Ubytovacia vybavenosť najvýznamnejších stredísk a základní cestovného ruchu a kúpeľných miest Trenčianskeho kraja

| Okres | Mesto, obec, kúpeľné miesto, stredisko CR, základňa CR | Súčasná štrukt. ubytovacej vybavenosti | Počet lôžok | Poznámka |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce n/B. | Bánovce n/B., Striebornica | 1H, 2 Os | 264 | |
| | Uhrovec-Látkovce-Jank.vŕš. | 2 Os | 406 | NRV |
| Ilava | Dubnica nad Váhom | 2 H (**), 1 Os | 183 | |
| | Nová Dubnica | 1 H***, 1 H, 1 Os | 112 | |
| | Pruské-Vršatec | RZ, PR | 330 | |
| | Bolešov | chata | 72 | |
| Nové Mesto n/V. | Nové M.n/V. - Zelená voda | 3 H*, 1 Pe, 1 ATC | 368 | NRV |
| | Kálnická dolina | 1 RZ | 40 | |
| | Modrová | 1 H | 125 | |
| | St.Lehota-Bezovec | 2 RZ, 1 Os | 130 | |
| | Stará Turá | 2 H**, 1 Pe, 1 ATC | 273-390 | NRV |
| Myjava | Myjava | 1 H** | 58 | |
| | Stará Myjava | RZ, LT | 200 | NRV |
| | Krajné | 1 H** | 152 | |
| | Brezová p/B.-Matejková dol. | CHO, PR | 240 | |
| Partizánske | Partizánske | 1 H | 94 | |
| | M. Bielice | 1 H, 1 Pe | 125 | |
| | V. Uherce | 1 Os | 30 | |
| Považská Bystrica | Považská Bystrica | 3 H, 1 Pe | 342 | |
| | Manínska úžina | 1 ATC, CHO | 310 | NRV |
| | Horná Mariková | 1 Os, PR | 230 | NTV |
| | Pružina | 1 RZ | 55 | |
| | Udiča-Upohlav | 1 H | 123 | |
| | Domaniža | 1 Os | 80 | |
| | Papradno-Podjavorník | 1 RZ<br>1PR | 102<br>26 | |
| | Podskalie | 1 RZ | 200 | |
| Prievidza | Prievidza | 1 H***, 1**, 2 H, 1 Pe, 1 RZ | 353 | NRV |
| | Bojnice | 1 H***, 4 H, 3 Pe, 2 RZ, 2 Os | 523 | NRV |

| Okres | Mesto, obec, kúpeľné miesto, stredisko CR, základňa CR | Súčasná štrukt. ubytovacej vybavenosti | Počet lôžok | Poznámka |
|---|---|---|---|---|
| | Kúpele Bojnice | KL | 500 | NRV |
| | Handlová-Remeta | 1 H, 1 RZ, 1 Os | 213 | |
| | Horná Ves | 1 RZ | 105 | |
| | Kľačno-Fačkovské sedlo | 1 Pe, 2 RZ, 2 Os | 215-300 | NRV |
| | Nitrianske Pravno | 1 H, 1 RZ | 70 | |
| | Nitrianske Rudno | 1 H, 1 Pe, 1 ATC, 1 RZ | 210 | NRV |
| | V. Belá | 1 RZ | 130 | |
| Púchov | Belušské Slatiny | 3 H, 1 Pe, 1 M, 2 RZ | 553 | NRV |
| | Lazy p/M. - Čertov | 1 H**, 2 RZ | 212 | NRV |
| | Mojtín | 1 H | 54 | |
| | Nimnica | 1 H | 108 | |
| | Kúpele Nimnica | KL | 300 | NRV |
| Trenčín | Trenčín | 2 H, 5 Pe, 2 RZ, 1 Os | 531 | NRV |
| | Zamarovce | 1 H | | |
| | Trenčianske Teplice | 6 H, 10 Pe, 1 Os | 633 | |
| | Kúpele Trenč.Teplice | KL | 1400 | NRV |
| | Opatovská dolina | RZ | 200 | |
| | Kubrická dolina | PR + RZ | 220 | |
| | Soblahov-Pod Ostrým vrch. | PR + RZ | 100 | |
| | Mních. Lehota - Krásna doli-na, Pod Inovcom | PR | 150 | |
| | Drietoma-Liešna dolina | PR + RZ | 230 | |
| | Dolná Súča | 1 RZ | | |
| | Chocholná-Velčice | PR, RZ | | |
| | Trenčianske Jastrabie | RP + RZ, LT | | |
| | Dubodiel | 1 Os | | |
| | Veľká Hradná | 1 Os | | |
| | Trenčianska Teplá | 1 Os | | |
| | Horná Súča | 1 Os | | |
| | Nemšová | 1 Os | | |

*Zdroj: Atlas ubytovania a turistických informácií o všetkých okresoch SR, HOTEL GUIDE THE SLOVAK REPUBLIC, 1997; aktualizované údaje OÚ*

*Vysvetlivky:*

*H - hotel*
*M - motel*
*Os - ostatné ubytovacie zariadenia*
*KL - kúpeľné liečebne*
*RZ - rekreačné zariadenia*
*NRV - nadregionálny význam*
*Pe - penzióny*
*CHO - chatová osada*
*ATC - autocamping*
*LT - letný tábor*
*PR - podniková rekreácia*

## Príloha č. 3

Navrhovaný rozvoj rekreačných priestorov v Trenčianskom kraji

| Rekreačný priestor, rekreačný útvar | | Význam[1/] | Kraj. a funkčný typ[2/] | Rozloha (ha) | | Denná návšt. v hl. sezóne | | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Obec, k.ú. | Názov | | | Súč. | Náv-rh | Súč. | Náv-rh | |
| **Okres Bánovce nad Bebravou:** | | | | | | | | |
| Uhrovec | Striebornica | NR | III. | 60 | 60 | 550 | 550 | |
| | Látkovce | R | II. | 30 | 30 | 250 | 300 | |
| | Jankov vršok | R | III. | 30 | 30 | 400 | 500 | |
| Uhor.Podhradie | Pod hradom | R | III. | 3 | 3 | 200 | 200 | |
| | Pod Bukovinou | R | III. | 10 | 10 | 250 | 500 | |
| Závada Pod Čiernym vrchom | Závada Pod Čier-nym vrchom | R | III. | 20 | 20 | 200 | 300 | |
| Bánovce n/B. | Pažiť pri VN Prusy | R-NP | II. | 200 | 200 | 1000 | 1000 | Prímestská RZ, areál TK; rozloha vrátane lesoparku |
| **Okres Ilava:** | | | | | | | | |
| Vršatské Podhradie | Vršatské Podhradie | NR | III. | 200 | 200 | 500 | 800 | Navrhovaný rozvoj musí byť odsúhlasený orgánmi OP |

| Rekreačný priestor, rekreačný útvar | | Význam[1/] | Kraj. a funkčný typ[2/] | Rozloha (ha) | | Denná návšt. v hl. sezóne | | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Obec, k.ú. | Názov | | | Súč. | Náv-rh | Súč. | Náv-rh | |
| Zliechov | Zliechov-obec | NR | III. | 100 | 100 | 200 | 400 | |
| Dubnica n/V. | Pri Váhu | R | II. | - | cca 40 | - | - | Prímestská RZ |
| Dulov | Dulov | R | II. | - | cca 25 | - | - | Šport.-rekr. zóna; vodné športy rybolov, vybavenosť |
| Bolešov | Priehrada | R | II. | 40 | 40 | 200 | 400 | |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom:** | | | | | | | | |
| Nové M.n/V. Beckov | Zelená voda | R-NR | II. | 70 | 77 | 4000 | 7000 | |
| Kalnica | Kalnická dolina | R | III. | 450 | 450 | 1000 | 2000 | |
| St.a N.Lehota | Bezovec | NR | III. | 380 | 380 | 1500 | 2500 | Stredisko zim. športov |
| Stará Turá, Vaďovce | Dubník I.,II. | R-NR | II. | 312 | 312 | 3000 | 3000 | |
| Modrová | Modrová dolina | R | III. | 70 | 70 | 400 | 500 | |
| Lubina | Roh | R-NR | III. | 40 | 40 | 2000 | 2000 | |
| | Veľká Javorina | NR | III. | 45 | 45 | 1500 | 1500 | |
| Bzince p/J. | Hrubá strana - Kobylie | R | III. | 15 | 15 | 210 | 210 | |
| Višňové | Višňové | R | III. | 5 | 5 | 150 | 150 | |
| H.Streda, Lúka | Golfpark | NR | II. | - | 80,6 | - | 200 | |
| | Kemping | NR | II. | - | cca 4 | - | 200 | |
| **Okres Myjava:** | | | | | | | | |
| Stará Myjava | Stará Myjava | NR | II. | 383 | 383 | 1300 | 1300 | |
| Brezová p/B. | Matejkova dolina | R | III. | 25 | 25 | 500 | 500 | |
| | VN Baranec | R | II. | - | cca 15 | - | 500 | |
| **Okres Partizánske:** | | | | | | | | |
| Veľké Uherce | Vodná nádrž | NR | II. | 42 | 42 | 2500 | 4000 | |
| Partizánske | Chata Ondrej | R | III. | 60 | 60 | 120 | 600 | Prímestská RZ, lesopark |
| Malé Bielice | Termál.kúpalisko | R | III. | 4 | 4 | 400 | 400 | |
| Veľký Klíž | Slače | NR | III. | 30 | 30 | 250 | 400 | |
| | Slače-tábor | R | III. | 12 | 12 | 130 | 250 | |
| **Okres Považská Bystrica:** | | | | | | | | |
| Považ.Bystrica, Kostolec | Manínska úžina | NR | III. | 400 | 400 | 400 | 600 | |
| Hor.Mariková | Hor.Mariková | NR | III. | 140 | 140 | 400 | 700 | |
| Udiča | Nosická priehr. | R | II. | - | - | - | - | |
| Papradno | Podjavorník | R | III. | - | - | 100 | 200 | |
| **Okres Prievidza:** | | | | | | | | |
| Bystričany | Chalmová | R | III. | 75 | 182 | - | 400 | |
| Kľačno | Reváň, Fačkovské sedlo | NR | III. | 210 | 450 | 450 | 900 | |
| Chvojnica | Chvojnická dolina | R | III. | 439 | 1135 | 600 | 900 | |
| Cígeľ | Krištofček | R | III. | 130 | 130 | 200 | 400 | |
| Podhradie pri Novákoch | Sivý kameň | R | III. | 107 | 768 | 150 | 500 | |
| Horná Ves | Lômy | R | III. | 72 | 214 | 200 | 800 | |
| Bojnice, Opatovce n/N. | Vendelín | NR | III. | 464 | 464 | 1400 | 2500 | |
| Handlová, Ráztočno | Remeta | R | III. | 354 | 354 | 600 | 1400 | |
| Nováky | Hôrka | R | II. | - | 390 | 200 | 800 | Prímestská RZ |
| Nitrian. Rudno | Vodná nádrž | NR | II. | 139 | 810 | 1300 | 2800 | |
| Koš | Prírod. agropark s botanickou záhradou | R-NR | II. | - | - | - | - | Prírod.agropark, reanimácia poddolovaného územia |
| **Okres Púchov:** | | | | | | | | |
| Beluša | Belušské Slatiny | NR | III. | 200 | 200 | 1000 | 1800 | |
| Lazy p/Makytou | Čertov | NR | III. | 250 | 250 | 800 | 1000 | |
| Mojtín | Obec | NR | III. | 100 | 100 | 800 | 1000 | |
| **Okres Trenčín:** | | | | | | | | |
| Trenčín, Zamarovce | Ostrov | R-NR | II. | 26 | 26 | 600 | 1500 | |
| Trenčín, Kubrica | Kubrická dolina | R | III. | 54 | 54 | 300 | 500 | |
| | Pri kyselke | R | III. | 3 | 3 | 200 | 200 | |

| Rekreačný priestor, rekreačný útvar | | Význam[1/] | Kraj. a funkčný typ[2/] | Rozloha (ha) | | Denná návšt. v hl. sezóne | | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Obec, k.ú. | Názov | | | Súč. | Náv-rh | Súč. | Náv-rh | |
| Trenčín, Opatová nad Váhom | Opatovská dolina | R | II. | 112 | 112 | 1000 | 1200 | |
| Soblahov | Peňažný vršok | R | III. | 20 | 20 | 200 | 300 | |
| | Pod Ostrým vrchom | R | III. | 160 | 160 | 800 | 1000 | |
| Dolná Súča | Hulvák | R | III. | 3 | 3 | 300 | 300 | |
| Trenč. Teplá | Pod Hradiskom | R | III. | 3,5 | 3,5 | 100 | 100 | |
| Trenč.Teplice | Baračka | R-NR | II. | 80 | 80 | 800 | 1200 | |
| | Kamenická dolin. | R | III. | 120 | 120 | 700 | 1000 | |
| Mních.Lehota | Krásna dolina | R | III. | 98 | 98 | 500 | 500 | |
| Mních.Lehota, Trenč.Turná | Pod Inovcom | R | III. | 19 | 19 | 200 | 500 | |
| Trenč.Turná, Sedličná | Golfové ihrisko + šport.-rekr. zóna | R-NR | III. | - | 62,5 | - | - | |
| Dubodiel | Patrovec | R | III. | 3 | 3 | 70 | 100 | |
| Drietoma | Liešna dolina | R | III. | 30 | 30 | 300 | 300 | |
| Chocholná-Velčice | Pod Tlstou horou | R | III. | 130 | 130 | 600 | 600 | |

*Zdroj: UŠ okresov Trenčín, Prievidza; Stratégia priestorového rozvoja a usporiadania Slovenska, Rekreácia, turizmus a kúpeľníctvo - analytická časť, SAŽP, 1996*

*Vysvetlivky:*

*[1/] NR - nadregionálny význam*
*R - regionálny význam*
*[2/] II. - podhorský typ pre rekreáciu a vodné športy*
*III. - horský typ pre rekreáciu, turistiku a zimné športy*
*RZ - rekreačná zóna*
*TK - termálne kúpalisko*

**Poznámka:**

*Rekreačný priestor predstavuje plochy pre rozptyl návštevníkov v bezprostrednom i širšom zázemí rekreačných útvarov, t.zn. stredísk a základní CR a rekreácie.*

## Príloha č. 4

Perspektíva rozvoja obcí pre poznávací turizmus a vidiecky turizmus v Trenčianskom kraji podľa okresov

| Vybrané obce | Mestské ciele poznávacieho cestovného ruchu[5] | Vidiecke ciele poznávacieho cestovného ruchu | Obce - stredisková cestovného ruchu a rekreácie | Obce s rekreačnou funkciou - ťažisko pre IR - chalupnícku rekreáciu |
|---|---|---|---|---|
| **Okres Bánovce nad Bebravou** | | | | |
| Uhrovec | | x NKP | x | x |
| ***Perspektívna oblasť Podhorie:*** | | | | |
| Podlužany | | | | x |
| Timoradza | | | | x |
| Slatina n/B. | | | | x |
| Slatinka n/B. | | | | x |
| Šípkov | | | | x |
| Čierna Lehota | | | | x |
| Kšinná | | x NPZ | | x |
| Omastiná | | | | |
| Závada p/Červ.vrchom | | x NPZ | | |
| Ruskovce | | x AL | | |
| **Okres Ilava** | | | | |
| Vršatské Podhradie | | | | x |
| Krivoklát | | x NPZ | | x |
| Červený Kameň | | | | x |
| Košecké Podhradie | | | | x |
| Košecké Rovne | | x NPZ | | x |

*[5] Pre poznávací CR boli vybrané obce s evidovaným, alebo navrhovaným kultúrnym dedičstvom - výskytom národnej kultúrnej pamiatky (NKP), pamiatkovej zóny (PZ), mestskej pamiatkovej rezervácie (MPZ)*

| Vybrané obce | Mestské ciele poznávacieho cestovného ruchu[5] | Vidiecke ciele poznávacieho cestovného ruchu | Obce - strediská cestovného ruchu a rekreácie | Obce s rekreač-nou funkciou - ťažisko pre IR - chalupnícku rekreáciu |
|---|---|---|---|---|
| Zliechov | | x NPZ | x | x |
| Pruské | | x NPZ | | |
| Mikušovce, Nová Dubnica | x NPZ | x AL | | |
| Podhorie | | | | x |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom** | | | | |
| Beckov | | x NKP,NPZ | x | x |
| N. Lehota | | | | x |
| St. Lehota | | | | x |
| Lubina | | x NPZ | x | x |
| Dolné Bzince | | x NPZ | | x |
| Stará Turá | x NPZ | | | x |
| Nová Bošáca | | x NPZ | | x |
| Vaďovce | | | | x |
| Moravské Lieskové | | | | x |
| Zemianske Podhradie | | | | x |
| Hrádok | | | | x |
| Modrová | | | | x |
| Horná Streda | | | x | x |
| Brúnovce | | | | x |
| Lúka | | | | x |
| Kočovce | | | x | x |
| Čachtice | | x NPZ | | |
| Nové Mesto nad Váhom | | x NPZ | | |
| Hrádok | | x AL | | |
| Očkov | | x AL | | |
| Pobedim | | x AL | | |
| **Okres Myjava** | | | | |
| Brestovec | | | | x |
| Bukovec | | | | x |
| Chvojnica | | | | x |
| Krajné | | x NPZ | | x |
| Polianka | | | | x |
| Stará Myjava | | | | x |
| Košariská | | x NKP | | x |
| Brezová pod Bradlom | | x NKP,NPZ | x | x |
| Vrbovce | | | | x |
| Poriadie | | | | x |
| Myjava - U Devánov | x NPZ | x | | |
| **Okres Partizánske** | | | | |
| V. Uherce | | | | x |
| Kolačno | | | | x |
| V. Klíž | | x AL | | x |
| Klátová Nová Ves | | x AL | | x |
| **Okres Považská Bystrica** | | | | |
| Horná Mariková | | x NPZ | x | x |
| Dolná Mariková | | x NPZ,AL | | x |
| Domaniža | | | | |
| Papradno | | x NPZ,AL | | x |
| Pružina | | | | x |
| Udiča | | | | x |
| D. Lieskov | | x AL | | |
| Podskalie | | | | x |
| P.Bystrica-Bradelné | x NPZ,3 AL | | | |
| **Okres Prievidza** | | | | |
| Valaská Belá | | | | x |
| Čavoj | | | | x |
| Chvojnica | | | | x |
| Tužina | | | | x |
| Kľačno | | | | x |
| Nitrianske Rudno | | | | x |
| Kostolná Ves | | | | x |
| Nitrianske Pravno | | x PZ, AL | | x |
| M. Čausa | | | | x |
| H. Ves | | | | x |

| Vybrané obce | Mestské ciele poznávacieho cestovného ruchu[5] | Vidiecke ciele poznávacieho cestovného ruchu | Obce - strediská cestovného ruchu a rekreácie | Obce s rekreačnou funkciou - ťažisko pre IR - chalupnícku rekreáciu |
|---|---|---|---|---|
| Radobica | | | | x |
| Bystričany | | | | x |
| Poruba | | x NKP | | x |
| Lazany | | x NPZ | | |
| Bojnice | x NKP,PZ,AL | | | |
| Handlová | x PZ | | | |
| Prievidza | x AL | | | |
| Nitrica | | x AL | | |
| Diviaky nad Nitricou | | x AL | | |
| Malinová | | | | x |
| Pravenec | | | | x |
| Poluvsie | | | | x |
| Nedožery-Brezany | | | | x |
| Cígeľ | | | | x |
| **Okres Púchov** | | | | |
| Lazy pod Makytou-Mikluše | | x NPZ | | x |
| Lysá pod Makytou | | | | x |
| Lednica | | | | x |
| Vydrná | | | | x |
| Mojtín | | | x | x |
| Beluša | x 4 AL | | | |
| Streženice | x AL | | | |
| Kvašov | x AL | | | |
| Púchov | x AL | | | |
| **Okres Trenčín** | | | | |
| Trenčín | | x MPR | | |
| Dolná Poruba | | | | x |
| Motešice | | | | x |
| Bobot | | | | x |
| Dubodiel | x AL | | | x |
| Chocholná-Velčice | | x NPZ | | x |
| Drietoma | | | | x |
| Horná Súča | NKP | x NPZ | | x |
| Dolná Súča | | | | x |
| Tr. Turná | | | | x |
| Soblahov | | | | x |
| Trenčianske Stankovce | | | | x |
| Mníchova Lehota | | | | x |
| Trenč. Jastrabie | | | | x |
| Trenč. Mitice | | | | x |
| Svinná | | | | x |
| Skalka nad Váhom | | | | x |
| Omšenie | | | | x |
| Selec | | | | x |
| Trenčianske Teplice | x NPZ | | | |
| Ivanovce | | x AL | | |
| Krivosúd-Bodovka | | | | x |

*Vysvetlivky:*

*NKP - národná kultúrna pamiatka*

*NPZ - navrhovaná pamiatková zóna*

*PZ - pamiatková zóna*

*AL - archeologická lokalita*

# 2.10 Životné prostredie

Riešené územie VÚC Trenčianskeho kraja je nutné z hľadiska kvality ŽP charakterizovať ako málo až stredne znečistené, najmä časti okresov Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Považská Bystrica, Púchov a to vďaka absencií veľkých zdrojov priemyselnej výroby. Ostatná časť územia kraja okresy Ilava, Bánovce nad Bebravou, Partizánske, ale najmä Prievidza v dôsledku rýchlej industrializácie a následného rozvoja priemyslu a ťažby nerastných surovín sa zaradili medzi silne znečistené územie.

V okrese Prievidza, kde kumulácia a synergické účinky banského, energetického a chemického priemyslu poškodili a znehodnotili všetky zložky životného prostredia sa to najmarkantnejšie prejavuje v oblasti Novák, kde sú lokalizované veľké priemyselné zdroje poškodzujúce životné prostredie ako napr. ENO, NCHZ, Baňa Nováky.

V okrese Ilava sa na negatívnom stave životného prostredia podieľajú najmä podniky ťažkého strojárenstva ZŤS a ZVS v Dubnici nad Váhom, najmä znečisťovaním vodných zdrojov trichlóretylénom, chrómom (najväčším v SR), ale aj pôdy.

## 2.10.1 Ovzdušie

Ovzdušie je najvýraznejšie poškodenou zložkou životného prostredia. Znečistené ovzdušie, najmä v dôsledku silného emisno-imisného zaťaženia zo zdrojov znečisťovania, je potencionálnou hrozbou pre zdravie obyvateľstva.

Až v posledných rokoch na základe nových právnych predpisov v oblasti ochrany ovzdušia, dôsledku znižovania výroby, ale najmä environmentálnymi opatreniami (odsírenie blokov tepelných elektrární, rekonštrukcia zariadení, náhrada kotlov za fluidné, elektromagnetické a elektrostatické odlučovače a pod.) sa situácia v oblasti čistoty ovzdušia v kraji začína pomaly zlepšovať. Dokumentujú to i hodnoty emisií najzaťaženejšieho okresu v kraji v Prievidzi.

Tab. č. 1 Prehľad emisií základných znečisťujúcich látok ovzdušia v tis.t.rok$^{-1}$ a percentuálne hodnoty oproti roku 1991

| Znečisť. Látka | 1991 | 1992 | 1993 | 1994 | 1995 | 1996 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Tuhé látky | 22,455 | 11,248 | 5,003 | 4,641 | 3,110 | 2,181 |
| | 100 % | 49,9 % | 77,8 % | 79,4 % | 86,2 % | 90,3 % |
| Oxid siričitý | 89,305 | 78,330 | 72,235 | 55,614 | 47,174 | 47,013 |
| | 100 % | 12,3 % | 19,2 % | 37,8 % | 47,2 % | 47,4 % |
| Oxid dusíka | 8,855 | 7,067 | 6,593 | 6,472 | 3,279 | 4,570 |
| | 100 % | 20,2 % | 25,6 % | 26,9 % | 63,0 % | 49,0 % |
| Oxid uhoľnatý | 3,045 | 3,475 | 3,260 | 6,025 | 3,829 | 1,219 |
| | 100 % | + 14,0% | + 7,0 % | + 97,0 % | + 25,0 % | 60,0 % |
| Uhlovodíky | 1,350 | 1,211 | 1,089 | 0,970 | 0,977 | 0,22 |
| | 100 % | 10,3 % | 19,4 % | 28,2 % | 27,7 % | 84,0 % |

*Zdroj: KÚ Trenčín*

Prevažná časť emisnej záťaže Trenčianskeho kraja pochádza najmä z regiónu Hornej Nitry, ktorý bol vyhlásený Vyhláškou č. 112/93 Z. z. za zaťažené územie vyžadujúce si osobitnú ochranu ovzdušia. Je to územie celého okresu Prievidza, kde sa vyskytuje znečistené ovzdušie, ktoré môže vo zvýšenej miere vyvolať škodlivé účinky na zdravie obyvateľstva a zložky životného prostredia.

Tab. č. 2 Emisné zaťaženie Trenčianskeho kraja v členení podľa okresov

| Okres | Počet VZZO | Počet prevádzkovateľov VZZO | Počet SZZO | Počet prevádzkovateľov SZZO | Emisie v t/rok | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | $SO_2$ | $NO_X$ | CO | TL |
| Prievidza | 11 | 9 | 311 | 124 | 47 013 | 4 570 | 1 219 | 2302 |
| Trenčín | 9 | 7 | 301 | 122 | 1 285 | 1 175 | 4 192 | 259 |
| Bánovce nad Bebravou | 3 | 3 | 72 | 32 | 291 | 117 | 110 | 108 |
| Partizánske | 7 | 6 | 73 | 34 | 2 030 | 453 | 391 | 966 |
| Považská Bystrica | 3 | 2 | 85 | 42 | 2 596 | 456 | 688 | 223 |
| Púchov | 5 | 4 | 35 | 25 | 1 146 | 406 | 124 | 86 |
| Ilava | 5 | 5 | 91 | 41 | 659 | 952 | 662 | 673 |
| Myjava | 6 | 3 | 73 | 33 | 830,7 | 165,4 | 44,4 | 123,9 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2 | 2 | 192 | 92 | 143 | 102 | 848 | 134 |
| Spolu kraj | 51 | 41 | 1233 | 545 | 55993,7 | 8396,4 | 8278,4 | 4874,9 |

*Zdroj: KÚ Trenčín*

*Poznámka: VZZO - veľké zdroje znečisťovania ovzdušia*

*SZZO - stredné zdroje znečisťovania ovzdušia*

Z prehľadu vidieť, že najviac zdrojov znečisťovania ovzdušia je v okrese Prievidza (25 VZZO a 311 SZZO), najmenej zdrojov je v okresoch Nové Mesto nad Váhom, Púchov, Považská Bystrica a Myjava.

V roku 1996 na území Trenčianskeho kraja 65 VZZO a 1243 SZZO v nasledových množstvách v t:

$SO_2$ 55 990, $NO_X$ 8 396, CO 8278, Tuhé látky 529, Uhlovodíky 22, trichlóretylén 60;
arzén 0,62; vinylchlorid 529; tetrachlóretylén 5,3; organické látky 60; HCl 5; anorganické zlúčeniny chlóru 1,2; parafíny 74; acetón 10; toluén, xylén 4,3; etylén 145; ťažké kovy a ďalšie.

Emisné zaťaženie - predstavuje množstvo znečisťujúcich látok vypúšťaných do ovzdušia z jednotlivých zdrojov znečisťovania. Vývoj emisií hlavných znečisťujúcich látok je sledovaný cez databázu registra emisií a zdrojov znečistenia ovzdušia (REZZO) a je od roku 1985 spracovávaný SHMÚ. Člení sa podľa výkonu, veľkosti a druhu zdrojov na 4 časti, a to:

- REZZO 1 - stacionárne zdroje s tepelným výkonom > 50 MW a vybrané technológie
- REZZO 2 - stacionárne zdroje s tepelným výkonom 0,2 - 50 MW a vybrané technológie
- REZZO 3 - stacionárne (lokálne) zdroje s výkonom < 0,2 MW
- REZZO 4 - mobilné zdroje bez ohľadu na výkon

**Prehľad najväčších znečisťovateľov v Trenčianskom kraji Tab. č. 3**

Bánovce nad Bebravou

| Por. č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 1 | VAB-Sipox,a.s., Bánovce nad Bebravou | 35,20 | 175,50 | 65,40 | 13,70 |
| 2 | BEBA-INVEST,s.r.o., divízia Dyhareň, Bánovce nad Bebravou | 30,00 | 77,50 | 11,80 | 64,70 |
| 3 | ELMOS,a.s., Partizánska cesta, Bánovce nad Bebravou | 3,50 | 0,01 | 3,90 | 1,20 |
| 4 | TATRAN, s.r.o., Uhrovec | 12,70 | 7,30 | 5,60 | 1,00 |
| 5 | Kovostav, v.d., Slatinka n/B | 0,20 | 22,50 | 0,40 | 0,70 |
| | **Spolu celý okres** | **107,80** | **291,50** | **117,40** | **109,90** |

Ilava

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 6 | ZŤS,a.s., závod Energetika Dubnica nad Váhom - veľký zdroj | 267,663 | 248,452 | 213,720 | 13,056 |
| 7 | ZŤS,a.s., závod Metalurgia Dubnica nad Váhom - veľký zdroj | 7,989 | 0,093 | 26,695 | 270,941 |
| 8 | Považská cementáreň,a.s., Ladce - veľký zdroj | 223,590 | 174,638 | 611,413 | 193,724 |
| 9 | ZVS,a.s., Dubnica nad Váhom | 54,078 | 73,096 | 27,158 | 6,031 |
| 10 | MsBP Ilava | 2,449 | 55,601 | 9,378 | 14,731 |
| 11 | NsP Ilava - veľký zdroj | 0,261 | 0,052 | 2,290 | 0,680 |
| | **Spolu celý okres** | **672,700** | **658,800** | **952,600** | **661,700** |

Myjava

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 12 | SAM, a.s., Myjava - veľký zdroj | 107,846 | 810,828 | 124,081 | 18,323 |
| 13 | Kodreta Slovakia,s.r.o., Turá Lúka | 2,691 | 2,814 | 0,532 | 0,641 |
| 14 | ZsVaK Senica - ČOV Myjava | 1,920 | 2,736 | 0,280 | 4,320 |
| 15 | NsP Myjava - veľký zdroj | 0,201 | 1,193 | 1,691 | 1,445 |
| 16 | PFS,a.s., Brezová pod Bradlom | 1,338 | 1,632 | 0,246 | 1,536 |
| 17 | Ekoteam,a.s., Brezová pod Bradlom - veľký zdroj | 0,104 | 0,381 | 0,683 | 0,101 |
| | **Spolu celý okres** | **120,900** | **827,600** | **164,900** | **43,600** |

Nové Mesto nad Váhom

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 18 | Lom Cementáreň Vápenka Werk 7,s.r.o., Nové Mesto nad Váhom - veľký zdroj | 18,595 | 2,140 | 2,161 | 727,089 |
| 19 | Chirana - Prema,a.s., Stará Turá - veľký zdroj | 0,658 | 0,019 | 2,032 | 0,316 |
| 20 | Obal-Vogel Noot Nové Mesto nad Váhom | 0,112 | 1,873 | 0,929 | 15,718 |
| 21 | VZT-Vzduchotechnika,a.s., Nové Mesto nad Váhom | 10,450 | 47,590 | 7,09 | 4,820 |
| 22 | Henkel,s.r.o., Nové Mesto nad Váhom | 1,465 | 0,418 | 1,950 | 0,178 |
| | **Spolu celý okres** | **133,90** | **142,60** | **101,80** | **847,80** |

Partizánske

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 23 | Cebo Holding Slovakia,a.s., Partizánske - veľký zdroj | 604,370 | 1115,610 | 187,340 | 212,720 |
| 24 | Partizánske strojárne,a.s., Partizánske - veľký zdroj | 1,969 | 2,116 | 0,209 | 11,520 |
| 25 | Koželužne,a.s., Bošany - veľký zdroj | 150,934 | 711,002 | 105,532 | 55,971 |
| 26 | Technické služby mesta Partizánske | 156,948 | 156,948 | 19,063 | 6,354 |
| 27 | NsP Partizánske - veľký zdroj | 0,017 | 0,025 | 0,042 | 0,025 |
| | **Spolu celý okres** | **965,900** | **2029,600** | **452,600** | **391,000** |

Považská Bystrica

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 28 | Považské strojárne,a.s., Považská Bystrica - veľký zdroj | 191,070 | 2555,870 | 367,610 | 611,50 |
| 29 | NsP Považská Bystrica - veľký zdroj | 0,287 | 0,344 | 8,953 | 0,930 |
| 30 | Sule iks Považská Bystrica | 3,320 | 6,670 | 0,950 | 14,350 |
| 31 | Sirmium,s.r.o., Šenkvice - Hotel Sirmium Udiča | 5,190 | 4,550 | 0,990 | 1,660 |
| 32 | Ústav pre mentálne postihnutých Lieskov | 2,680 | 3,830 | 0,670 | 10,170 |
| | **Spolu celý okres** | **222,700** | **2596,800** | **456,000** | **687,400** |

Prievidza

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 33 | SE,a.s., Elektráreň Nováky, o.z. Zemianske Kostoľany veľký zdroj | 1106 | 54844 | 4170 | 689 |
| 34 | SE,a.s., Elektráreň Nováky, závod Tepláreň Handlová veľký zdroj | 37,5 | 210,4 | 113 | 9,7 |
| 35 | Novácke chemické závody,a.s., Nováky veľký zdroj | 717 | 20 | 34 | 55 |
| 36 | HNB,a.s., Prievidza, Baňa Handlová veľký zdroj | 7 | 37 | 4,6 | 1,9 |
| 37 | NsP Bojnice veľký zdroj | 11 | 68,4 | 10,6 | 22,8 |
| 38 | CMK,s.r.o., Zvolen - Obaľovacia súprava Nitr. Sučany veľký zdroj | 6,20 | 2,30 | 0,60 | 7,10 |
| 39 | Slovasfalt,s.r.o., Bratislava - Obaľovacia súprava Prievidza veľký zdroj | 0,20 | 0,40 | 0,50 | 7,80 |
| 40 | HNB,a.s., Prievidza, Baňa Nováky veľký zdroj | 11,40 | 11,90 | 1,10 | 3,60 |
| | **Spolu celý okres** | **2181,00** | **47013,00** | **4570,00** | **1219,00** |

*Pozn.: Podľa informácií OÚ Prievidza k veľkým zdrojom patria aj Krištál - sklárske výrobné družstvo Valaská Belá a dve veľkovýkrmne hospodárskych zvierat v obci Koš.*

Púchov

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 41 | Syenit,š.p., Púchov - veľký zdroj | 27,614 | 62,324 | 14,058 | 4,686 |
| 42 | Matador,a.s., Púchov - veľký zdroj | 23,124 | 1041,454 | 206,265 | 13,641 |
| 43 | Makyta,a.s., Púchov | 5,132 | 7,794 | 9,427 | 26,668 |
| 44 | LR Crystal Lednické Rovne,a.s., - veľký zdroj | 9,545 | 0,374 | 150,117 | 0,959 |
| 45 | Cestné stavby,s.r.o., Žilina - Obaľovacia súprava Beluša - veľký zdroj | 0,690 | 0,949 | 0,749 | 13,206 |
| | **Spolu celý okres** | **86,800** | **1146,200** | **406,200** | **124,100** |

Trenčín

| Por.č. | Znečisťovateľ | Emisie v t za rok 1996 | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Tuhé látky | $SO_2$ | $NO_X$ | CO |
| 46 | CEMMAC,a.s., Horné Srnie - veľký zdroj | 34,885 | 0 | 95,489 | 3877,691 |
| 47 | Merina,a.s., Trenčín - veľký zdroj | 9,080 | 443,291 | 60,614 | 7,909 |
| 48 | Považský cukrovar,a.s., Trenčianska Teplá - veľký zdroj | 18,157 | 286,126 | 64,379 | 3,456 |
| 49 | Skloobal,a.s., Nemšová - veľký zdroj | 34,299 | 114,625 | 695,721 | 20,225 |
| 50 | TOS,a.s., Trenčín | 15,481 | 244,720 | 53,200 | 2,820 |
| 51 | NsP Trenčín - veľký zdroj | 1,088 | 0,443 | 0,878 | 2,118 |
| 52 | Cesty Nitra,a.s., - Obaľovacia súprava Mníchova Lehota - veľký zdroj | 0,303 | 0,422 | 2,377 | 17,213 |
| | **Spolu celý okres** | **259,00** | **1285,00** | **1175,00** | **4192,00** |

*Zdroj: KÚ Trenčín*

*Poznámka : Poradové číslo zdroja súhlasí s číslom v grafickom vyjadrení v mierke 1 . 50 000.*

Imisné znečistenie ovzdušia predstavuje znečistenie okolitého ovzdušia v konkrétnej lokalite a je sledované a vyhodnocované prostredníctvom monitorovacích staníc SHMÚ. Na území kraja sa nachádzajú 3 monitorovacie stanice, a to v Prievidzi, Handlovej a v Bystričanoch. Monitorovacie stanice sú účelovo vybavené analyzátormi podľa zdrojov znečistenia v danej lokalite. V jednotlivých monitorovacích staniciach na území okresu Prievidza sa sledujú tieto koncentrácie škodlivín: $SO_2$, $NO_X$, polietavý prach, ťažké kovy v polietavom prachu (olovo, kadmium), $O_3$. $H_2S$ sa v Prievidzskom okrese nesleduje. CO sa sleduje len v mobilnej monitorovacej stanici, ktorá bola umiestnená v Nitrianskom Rudne a potom v Bojniciach.

**Priority v ochrane ovzdušia**

1. Znižovanie emisií oxidov síry najmä v SE, a.s. ENO o. z. Zemianske Kostoľany, ako aj u ostatných prevádzkovateľov VZZO a SZZO.
2. Znižovanie emisií tuhých látok - popolčeka a ťažkých kovov vo výrobných prevádzkach.
3. Znižovanie emisií oxidov dusíka a uhlíka v prevádzkach vykazujúcich vysoké emisné zaťaženie týmito škodlivinami.
4. Znižovanie produkcie látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu Zeme.
5. Znižovanie produkcie prchavých organických látok.
6. Postupné odstraňovanie zastaralých technológií poškodzujúcich a znečisťujúcich ovzdušie.
7. Zavádzanie emisného a imisného monitoringu u znečisťovateľov prekračujúcich stanovené limity pre ovzdušie.
8. Postupné budovanie monitorovacieho a informačného systému o stave kvality ovzdušia kraja.
9. Postupné rozširovanie plynofikačnej a elektrifikačnej siete v obciach kraja.

**Návrh opatrení**

- Zníženie emisií základných látok znečisťujúcich ovzdušie (SO2, NOX, CO, CXHY, tuhých emisií), prchavých organických látok (POPS), ťažkých kovov, CO2 a ostatných emisií plynov spôsobujúcich skleníkový efekt na stav v súlade s medzinárodnými dohovormi

**Pre obdobie rokov 1997 - 2000. Krátkodobé opatrenia**

***v okrese Bánovce nad Bebravou***

- plynofikácia kotolne BEBAINVEST Divízia Dýhareň
- plynofikácia obce Dvorec
- rekonštrukcia kotolne na drevný odpad Elmos, s.r.o.
- plynofikácia Slatinskej doliny
- plynofikácia obce Podlužany

***v okrese Ilava***

- rekonštrukcia elektrofiltrov na zakapotovanie elektrického oblúka pece v ZŤS, a.s. Dubnica nad Váhom
- plynofikácia kotolne ÚSS Pruské
- výmena odlučovacieho zariadenia na roštovom chladiči v PC Ladce
- rekonštrukcia kotolne ZŤS, a.s. Dubnica nad Váhom
- zriadiť monitorovacie stanice na imisné koncentrácie znečisťujúcich látok v mestách Ilava, Dubnica nad Váhom
- plynofikovať automobilovú dopravu SAD Ilava
- zmeniť technológiu výroby ľadu na zimnom štadióne v Dubnici nad Váhom (náhrada čpavku za glykol)

***v okrese Myjava***

- plynofikácia kotolne PaČ Myjava
- vybudovanie odsávacieho potrubia s inštaláciou filtračného zariadenia SAM, a.s. Myjava
- plynofikácia tepelného zdroja v SAM, a.s. Myjava
- náhrada TCE inými odmasťovacími látkami v SAM, a.s. Myjava
- vybudovanie novej pozinkovacej linky v podniku Siete, s.r.o. Brezová pod Bradlom
- rekonštrukcia odlučovacieho zariadenia tuhých emisií v Kodrete Myjava
- zníženie emisií $NO_X$ z opaľovania nainštalovaním zachytávacieho zariadenia v SAM, a.s. Myjava

***v okrese Nové Mesto nad Váhom***

- zabudovanie vysokúčinných filtrov v prevádzke Lom -Cementáreň Nové Mesto nad Váhom
- riešiť emisie prchavých organických látok v Obal - Vogel & Noot, a.s. Nové Mesto nad Váhom
- technickými opatreniami, resp. zmenou paliva znížiť emisné limity vo VTZ VZDUCHOTECHNIKA, a.s. Nové Mesto nad Váhom

***v okrese Partizánske***

- zníženie emisií CO a TZL v technológiách liatiny, uvedenie do trvalej prevádzky
- plynofikácia kotolne Chynorany
- náhrada kuplových pecí indukčnými ISTOL - NEAP A-1/140
- ukončenie plynofikácie obcí Krásno a Nedanovce
- rekonštrukcia kotlov Koželužne Bošany - NEAP A-1/177
- plynofikácia obce Skačany
- plynofikácia obcí Klátova Nová Ves - Veľký Klíž
- plynofikácia vykurovania skleníkov Partizánske - miestna časť Veľké Bielice

***v okrese Považská Bystrica***

- plynofikákcie CTZ v Teplárni Považských strojární, a.s.
- zateplenie objektov Považských strojární
- plynofikácia obce Počarová
- plynofikácia obce Dolný Lieskov
- plynofikácia obce Sádočné
- plynofikácia obce Pružiná
- plynofikácia kotolne NsP, Považská Bystrica na infekčný odpad
- čiastočná plynofikácia Považských strojární - tepláreň s 30 % odbúraním fosílnych palív
- plynofikácia obcí Dolný a Horný Moštenec
- plynofikácia obce Bodiná I. a II. etapa
- plynofikácie obce Pružina
- ukončenie plynofikácie obcí v Papradňanskej doline
- u veľkých a stredných zdrojov zabezpečiť zníženie emisií oxidov síry minimálne o 40 %, TL o 60 % oproti roku 1991
- rekonštrukcia elektrofiltrov v Považských strojárňach, a.s., Tepláreň Považská Bystrica

***v okrese Prievidza***

- plynofikácia obce Zemianske Kostoľany - NE - AP A-1/93
- náhrada kotlov ENO A I. stavba
- plynofikácia kotolne Hotela Regina - Bojnice
- elektrifikácia Hotela Hviezda Prievidza
- ukončenie stavby odsírenia spalín bloku 1 a 2 SE, a.s. ENO B Zemianske Kostoľany
- ukončenie akcie kondicionovanie spalín bloku 3 a 4 SE, a.s. ENO Zemianske Kostoľany
- plynofikácia obce Lehota pod Vtáčnikom

- rekonštrukcia a modernizácia roštových kotlov vo VEGUM, a.s. Dolné Vestenice
- elektrifikácia obce Čereňany
- plynofikácia kotolne NsP Handlová - NEAP A-1/79
- plynofikácia v oblasti obcí Nitrianske Rudno, Liešťany, Kostolná Ves, Rudnianska Lehota, Seč, Dlžín, Nevidzany
- zavedenie novej technológie výroby liehu enzymatickou degradáciou škrobu Lieskove Čereňany
- náhrada ĽVO s obsahom síry 0,2 % na obaľovačke v Nitrianskych Sučanoch
- klimatizácia velína SE, a.s. ENO A a náhrada klimatických jednotiek SE, a.s. ENO B Zemianske Kostoľany
- zachytávanie a regenerácia rozpúšťadiel v Tatra nábytku, a.s. Pravenec - NEAP A-1/148
- vybudovanie vápencového hospodárstva pre odsírenie spalín fluidných kotlov v Teplárni Handlová
- elektrifikácia VOP, š.p. Nováky
- plynofikácia mesta Handlová
- demerkurizácia haly pri výrobe lúhov Na(OH) v NCHZ Nováky
- realizácia opatrení vo výrobni polypropylénu - oxidácia, NCHZ Nováky
- rekonštrukcia transformovne Handlová 110/22 kV
- rekonštrukcia 22 kV vedení v území okresu
- náhrada kotlov ENO A III. stavba Zemianske Kostoľany - NEAP A-1/247
- rekonštrukcia tepelných rozvodov v meste, I. etapa Prievidza
- transformovňa 220/100/22 kV Nováky
- plynofikácia mestskej časti Veľká Lehôtka - Prievidza
- náhrada maloobjemných kontajnerov na dovoz sadzí za veľkoobjemové cisterny - VEGUM, a.s. Dolné Vestenice
- obnova zdroja tepláreň Handlová - NEAP A-1/244
- zariadenie III. absorbčného stupňa na stanici $Cl_2$ NCHZ, a.s. Nováky

***v okrese Púchov***

- konštrukčná úprava postrekovacej kabíny autoplášťou V 02/14 a V 02/18, resp. zníženie obsahu technického benzínu v postreku v MATADOR, a.s. Púchov
- inštalácia textilného filtra k čističke povrchu krytiny v SYENIT, a.s. Púchov
- inštalácia textilných filtrov k taviacemu agregátu č. 8 v LR CRYSTAL, a.s. Lednicke Rovne
- inštalácia nízkoemisných horákov do kotlov č. 6 a č. 9 v Teplárni MATADOR, a.s. Púchov
- dokončenie plynofikácie mesta Púchov v oblasti ľahkého priemyslu SYENIT, SAD, AGROZON

***v okrese Trenčín***

- zabudovanie vysokoúčinných filtrov na zachytávanie tuhých látok v CEMMAC Horné Srnie.
- dokončenie plynofikácie kotolní NAZA, s.r.o. Trenčín; VOP 027 Trenčín; OZETA, a.s. Trenčín
- kontrola emisných limitov jednotlivých zdrojov pri používaní ŤVO Považský cukrovar Trenčianska Teplá; Merina, a.s. Trenčín; TOS Trenčín
- technickými opatreniami, resp. zmenou paliva znížiť emisné limity pre VSB 0816 - Kotolňa Trenčín; CHIRANA Bobot; Nitratex Svinná
- plynofikácia kotolne ÚSS Adamovské Kochanovce - NEAP A-1/29
- dodržiavanie emisných limitov využitím ekologického paliva, prípadne zmenou technológie pre: MERINA, a.s. Trenčín; NAZA, s.r.o. Trenčín - kotolňa; Cestné stavby Nitra - kotolňa; SKLOOBAL Nemšová - taviaci agregát č. 6;

**Pre obdobie rokov 2001 - 2005. Strednodobé opatrenia**

***v okrese Myjava***

- rekonštrukcia odlučovacieho zariadenia ťažkých kovov KODRETA Myjava

***v okrese Považská Bystrica***

- plynofikácia Maríkovskej doliny

***v okrese Prievidza***

- inžinierske siete pre novú HBV gestorovanú SSE - RZ Martin.
- plynofikácia obcí Tužina - Kľačno
- plynofikácia kotolne na pevné palivo vo NESTLÉ FOOD Prievidza

***v okrese Púchov***

- inštalácia kogeneračnej jednotky na zemný plyn v Teplárni MATADOR, a.s. Púchov

**Pre obdobie rokov 2006 - 2010. Dlhodobé opatrenia**

***v okrese Ilava***

- ukončiť plynofikáciu obcí Ladce, Borčice, Bolešov, Slavnica, Kameničany, Pruské, Tuchyňa, Mikušovce, Červený Kameň
- plynofikácia liehovaru Tuchyňa - Borčice

***v okrese Partizánske***

- rekonštrukcia kotlov Koželužne, a.s. Bošany
- plynofikácia kotolne Šípok Partizánske
- rekonštrukcia teplárne Partizánske

***v okrese Považská Bystrica***

- inžinierske siete pre novú HBV
- úplná plynofikácia PS, a.s. Považská Bystrica - Tepláreň
- zavedenie ekologického vykurovania horských oblastí mimo dosahu plynových rozvodov použitím kotlov na pyrolýzne spaľovanie dreva

***v okrese Púchov***

- plynofikovať miestnu časť Lednické Rovne - Medné, dokončiť plynofikáciu obce Beluša, Horné Kočkovce, Lednické Rovne
- vylúčiť používanie plnohalogenových uhľovodíkov a halónov, tetrachlórmetánu ($CCl_4$), 1,1,1-trichlóretánu a bromovaných neplnohalogénovaných uhľovodíkov, znižovanie spotreby ostatných neplnohalogénovaných a metylbromidu, uplatnenie, dodržiavanie a kontrola výroby a používania látok narušujúcich ozónovú vrstvu

**do roku 2000:**

***v okrese Považská Bystrica***

- nahradiť trichlóretylén inými odmasťovacími prostriedkami v priemyselných technológiách

***v okrese Prievidza***

- nahradiť chlórované uhľovodíky pri čistení textílií
- nahradiť organické rozpúšťadlá vodorozpustnými vo výrobe kalandzovanej a vytlačovanej podlahoviny NCHZ,a.s. Nováky

***vo všetkých okresoch Trenčianskeho kraja***

- dôsledne uplatňovať zákon zakazujúci používanie halónov

**do roku 2010**

***v okrese Prievidza***
- odstaviť prevádzku trichlóretylénu v NCHZ, a.s. Nováky

***v okrese Považská Bystrica***
- vymeniť freónové náplne v mraziacich boxoch a klimatizačných zariadeniach za médium neškodné pre ozónovú vrstvu v podnikoch JEDNOTA, Zdroj, UNIVO, ABŠO

***v okrese Partizánske***
- zaviesť vodorozpustné apretúry v podnikoch KOŽELUŽNE, a.s. Bošany a CEBO Holding Slovakia, a.s. Partizánske
- zavádzať voskové povrchy úprav nábytku v BRONA Partizánske
- vypracovať a realizovať národné programy zamerané na znižovanie emisí oxidu uhličitého a ostatných plynov vyvolávajúcich zvýšenie skleníkového efektu, na ktoré sa nevzťahuje Montrealský protokol o látkach narušujúcich ozónovú vrstvu, vrátane minimalizovania spaľovania uhlia a jeho racionálnejšieho zhodnotenia, ako aj používanie vozidiel s benzínovým motorom vybaveným trojcestným katalizátorom

**do roku 2010:**
- zavádzať nové technológie, technologické a energetické zariadenia veľkých zdrojov, ktoré zabezpečia zníženie emisií a zvýšenie výroby tepla
- širšie uplatniť pohonné látky a druhy dopravy neznečisťujúcich životné prostredie (napr. plyn, elektrina a pod.)

**do roku 2000**
- vybudovať plniace stanice stlačeného plynu na pohon automobilov v Prievidzi
- zabezpečovať nový vozový park MHD s pohonom na stlačený zemný plyn v Prievidzi
- zabezpečovať plynofikáciu nákladných vozidiel SAD Prievidza a NAD Nováky, SAD Ilava
- plynofikovať automobilovú dopravu v TS Prievidza, Nováky, Handlová, Bojnice
- plynofikovať automobilovú dopravu v podniku TORRO, s.r.o. Prievidza
- plynofikovať automobilovú dopravu mliekarní, pekární a cukrární
- zaviesť trojebusovú dopravu v Trenčíne a Trenčiansko-teplickej kotline
- Na území Trenčianskeho kraja zaviesť komplexný monitorovací a informačný systém životného prostredia - ovzdušie v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 41/1997 Z. z.

**do roku 2000**

***v okrese Prievidza***
- zriadiť monitorovacie stanice na imisné koncentrácie znečisťujúcich látok
  - vybudovať kontinuálny emisný monitoring v SE, a.s. ENO Zemianske Kostoľany
  - vybudovať emisný monitoring v blízkosti veľkého zdroja Tepláreň Handlová

***v okrese Považská Bystrica***
- vybudovať kontinuálny monitoring Tepláreň PS, a.s. Považská Bystrica

## 2.10.2 Voda

### *2.10.2.1 Ochrana povrchových a podzemných vôd*

V ochrane vôd sú hlavnými usmerňujúcimi dokumentami právne predpisy. Primeraná právna ochrana znamená zásadný a priamy podklad pre ochranu vôd.

Zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) okrem iného venuje pozornosť aj ochrane vôd. Aktívna ochrana vôd a to tak po stránke kvantitatívnej, ako aj kvalitatívnej vyplýva priamo zo zákona. Ciele zákonnej ochrany sa dosahujú jednak systémom zákazov znečisťovať povrchové a podzemné vody, meniť ich teplotu a funkčné zameranie, zasahovať do pôdy a robiť úpravy hospodárenia v povodiach a jednak ustanovením povinnosti zabraňovať nepriaznivým odtokovým pomerom, splavovaniu pôdy, zlepšovať referenčné schopnosti rybníkov ako aj plánovite odstraňovať doterajšie znečistenie vôd, riadnou správou, prevádzkou a údržbou, prípadne

výstavbou potrebných zariadení. Tieto povinnosti sú adresované všeobecne, to znamená nevzťahujú sa iba na tých, ktorí s vodami nakladajú, ale na každého, pričom pod pojmom ochrana vôd treba zahrnúť nielen ochranu samotného toku, ale aj starostlivosť o pramene, korytá tokov, studne a iné zariadenia pre zadržiavanie a využívanie povrchových resp. podzemných vôd.

Ochranu vodného bohatstva členíme podľa stupňa a spôsobu ochrany na
- všeobecnú ochranu (vodný zákon všeobecne)
- širšiu regionálnu ochranu (CHVO, CHKO a NP)
- sprísnenú tzv. špeciálnu ochranu (PHO, vodárenské toky a ich povodia).

**Všeobecná ochrana**

Požiadavka na všeobecnú ochranu podzemných a povrchových vôd je uvedená v § 4 zákona o vodách, kde sa užívateľom ukladá dbať o ich ochranu a účelné využívanie a ďalej v § 17, kde vlastníkom alebo užívateľom lesných alebo poľnohospodárskych pozemkov a rybníkov ukladá povinnosť tieto obhospodarovať takým spôsobom, ktorý by nielen uchovával poľnohospodársky vhodné podmienky z hľadiska množstva a akosti vôd a napomáhal tieto ešte zlepšiť.

Ochrana akosti povrchových a podzemných vôd je osobitne zdôraznená v § 23 a 25 zákona, kde je uložená povinnosť zneškodniť vypúšťané odpadové vody tak aby nebola ohrozená alebo zhoršená akosť povrchových alebo podzemných vôd. V § 28 sa zdôrazňuje prednostné postavenie podzemných vôd, ktoré sú prednostne vybrané na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na účely na ktoré je použitie pitnej vody ustanovené osobitným predpisom.

**Regionálna - širšia ochrana**

Širšia ochrana znamená, že sa v určitých hospodárskych územiach uplatňujú všeobecné zásady v širšom regionálnom rozsahu a, že vláda republiky alebo vodohospodárke orgány môžu upraviť alebo zakázať v týchto oblastiach činnosti, ktoré by mohli ohroziť vodohospodárske záujmy. Širšia regionálna ochrana vyplýva z § 18 zákona o vodách a realizuje sa vyhlásením chránených vodohospodárskych oblastí.

CHVO sú oblasti, v ktorých sa v dôsledku priaznivých prírodných podmienok vytvárajú prirodzené akumulácie povrchovýcyh a podzemných vôd. CHVO majú svoj strategický význam v komplexe ochrany prírodného prostredia a sú plne v súlade s princípom trvale udržateľného života na zemi. CHVO možno definovať ako územný celok, v ktorom sa nachádzajú významné povrchové podzemné zdroje vôd zahrňujúce ich hydrologické resp. hydrogeologické povodie.

V tomto zmysle sa v riešenom území nachádza časť CHVO Beskydy a Javorníky. Celková rozloha CHVO je 1856 $km^{2,}$ , pričom v území Trenčianskeho kraja leží približne 375 $km^2$ , čo predstavuje cca 20% z celkovej rozlohy CHVO. Ďalej sa na území kraja nachádza CHVO Strážovské vrchy, ktorého celková rozloha je 757 $km^2$ , pričom na území kraja sa nachádza cca 700 $km^2$ , čo predstavuje cca 92% z celkovej rozlohy CHVO.

**Sprísnená, tzv. Špeciálna ochrana**

Táto sa uskutočňuje najmä formou pasívnej hygienickej ochrany (PHO), a to pre všetky využívané zdroje podzemných a povrchových vôd, teda aj liečivých a univerzálnych vôd, Patrí sem aj ochrana území v rámci vodárenských tokov a ich povodí v zmysle vyhlášky MLVH č. 10/77 Zb. ako i ochrana záujmových - území výhľadových vodohospodárskych diel. Špeciálna ochrana znamená osobitne sprísnené požiadavky najčastejšie z hľadiska akosti vod, ale i výdatnosti vodných zdrojov určených na uvedené zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, teda zabezpečujúce ochranu jednej zo zložiek životného prostredia.

Ich stanovenie vyplýva z § 19 zákona o vodách a realizuje sa najmä formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany.

Pre stanovenie pásiem hygienickej ochrany platí Úprava o základných hygienických zásadách pre zriaďovanie, vymedzenie a využívanie ochranných pásiem vodných zdrojov určené na hromadné zásobovanie pitnou vodou a úžitkovou vodou a pre zriaďovanie vodárenských nádrží, uverejných vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva SSR ako Záväzné opatrenia č. 17/74 z. 20.7.1979.

V rámci riešeného územia sa nachádzajú štyri vodárenske toky v čiastkovom povodí Nitra, s ukončujúcimi profilmi Solka, Tužina, Horná Ves a Liešťany.

Vodárenske toky

| Názov toku | Čiastkové povodie | Ukončujúci profil názov lokality | Plocha povodia toku $km^2$ | Dľžka vodár. toku km | Dľžka prítoku km |
|---|---|---|---|---|---|
| Solka | Nitra | Solka | 14,25 | 5,5 | - |
| Tužina | Nitra | Tužina | 35,60 | 10,5 | 10,0 |
| Oslianský potok | Nitra | Horná Ves | 57,00 | 10,0 | 7,0 |
| Nitrica | Nitra | Liešťany | 143,70 | 18,9 | 28,0 |

## *2.10.2.2 Kvalita povrchových vôd*

**Čiastkové povodie Váhu:**

Na strednom úseku Váhu sa zaznamenáva III. a IV. triedu čistoty, čo spôsobuje najmä počet koliformných baktérií a zvýšené koncentrácie NL, NEL a $N\text{-}NH_4$. V mieste odberu Váh-Trenčín nastalo zhoršenie kvality vody z II. na IV. triedu zvýšením koncentrácie NEL. Najhoršiu kvalitu vody bola zaznamenaná v mieste odberu Opatovce, kde je kvalita vody v V. triede čistoty zvýšením koncentrácie NEL a s počtom koliformných baktérií (priemer za rok 1996 - 3 354 kTJ/ml). Váh je v jeho strednom toku znečisťovaný husto osídlenými oblasťami s rozvinutým priemyslom, kde najväčšími znečisťovateľmi sú ZsVaK a priemysel z mestských aglomerácií Dubnica nad Váhom, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom.

Kvalitatívne charakteristiky tokov (vybraných vo vybraných profiloch) - rok 1995-1996:

| Kraj, okres | Tok, profil | Riečny km | STN 75 7221 | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Skupina ukazov., | Najnepriaznivejšie ukazovatele a ich charakteristické hodnoty (mg/l) | | | |
| | | | trieda | min. | max. | $C_{90}$ | Triedu určujúci ukazovateľ |
| Púchov | Váh<br>Váh - Púchov | 204,30 | A - II.<br>B - III.<br>C - III.<br>D -<br>E - III. | 4,000<br>0,035<br>0,005<br>-<br>2,000 | 32,000<br>0,858<br>0,080<br>-<br>380,000 | 24,300<br>0,597<br>0,070<br>-<br>96,000 | A04<br>B08<br>C11<br>-<br>E03 |
| Ilava | Váh<br>Váh-Pod Dub-nicou | 177,8 | A - II.<br>B - III.<br>C - II.<br>D -<br>E - III. | 4,000<br>1,100<br>0,00<br>-<br>1,000 | 23,000<br>5,100<br>0,040<br>-<br>450,000 | 21,260<br>4,000<br>0,035<br>-<br>50,000 | A04<br>B10<br>C11<br>-<br>E03 |
| | Nosický kanál<br>Nosic.kan.-Pod Dubnicou | 10,90 | A - II.<br>B - III.<br>C - I.<br>D -<br>E - IV. | 5,000<br>7,700<br>28,000<br>-<br>1,000 | 26,000<br>8,300<br>67,200<br>-<br>420,000 | 25,000<br>8,300<br>57,600<br>-<br>171,000 | A04<br>B01<br>-<br>-<br>E03 |
| Trenčín | Váh<br>Váh - Trenčín | 165,10 | A - II.<br>B - III.<br>C - IV.<br>D -<br>E - III. | 4,000<br>2,000<br>0,004<br>-<br>1,000 | 29,000<br>136,000<br>0,169<br>-<br>390,000 | 22,040<br>47,000<br>0,106<br>-<br>75,000 | A04<br>B05<br>C11<br>-<br>E03 |
| | Váh<br>Váh-Opatovce | 157,20 | A - IV.<br>B - IV.<br>C - V.<br>D -<br>E - V. | 5,000<br>0,070<br>0,008<br>-<br>15,000 | 240,000<br>0,820<br>1,160<br>-<br>19000,0 | 40,000<br>0,526<br>0,580<br>-<br>5152,000 | A04<br>B12<br>C11<br>-<br>E03 |
| Nové Mesto nad Váhom | Váh<br>Váh-Nové Mes-to nad Váhom | 142,50 | A - III.<br>B - III.<br>C - II.<br>D -<br>E - IV.<br>F - II. | 5,000<br>2,000<br>43,200<br>-<br>1,000<br>63,000 | 50,000<br>110,000<br>97,900<br>-<br>2400,00<br>368,000 | 33,780<br>45,000<br>85,440<br>-<br>767,000<br>240,000 | A04<br>B05<br>C02<br>-<br>E03<br>F02 |

Významné zdroje znečistenia povrchových vôd v roku 1996:

| Zdroj znečistenia | | Vypúšťané znečistenia ($t.r^{-1}$) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Tok | Názov | $BSK_5$ | $CHSK_{Cr}$ | RAS | NL | NEL |
| Zlatovský p. | ZsVaK Trenčín | 455,890 | 942,780 | 939,260 | 146,640 | 1,3740 |
| Biskupský k. | ZsVaK Nové Mesto nad Vá-hom | 126,330 | 474,140 | 1494,200 | 100,170 | 0,4170 |
| Váh | ZsVaK Trenčín | 215,480 | 752,500 | 3571,200 | 275,220 | 1,2080 |

**Čiastkové povodie Myjavy:**

Tok Myjava - v profile nad Myjavou v skupine ukazovateľov kyslíkového režimu je zaradená do III. triedy čistoty. V tej istej skupine dochádza v profile pod Myjavou k zhoršeniu kvality na IV. triedu čistoty, pričom triedu určujúcim ukazovateľom je rozpustený kyslík. K zhoršeniu kvality dochádza v profile „Myjava pod“ aj v skupinách ukazovateľov B z III. triedy na V., C z III. triedy na IV., D z II. triedy na III. triedu a nezmenená ostáva skupina ukazovateľov E. Pre triedu určujúcim ukazovateľom v profile „Myjava pod“, ktorý tok Myjava zaraďuje do V. triedy čistoty, je amoniakálny dusík a celkový fosfor. Významným zdrojom znečistenia je kanalizácia Myjava.

Kvalitatívne charakteristiky tokov (vybraných vo vybraných profiloch) - rok 1995-1996:

| Kraj, okres | Tok, profil | Riečny km | STN 75 7221 | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Skupina ukazov., trieda | Najnepriaznivejšie ukazovatele a ich charakteristické hodnoty (mg/l) | | | |
| | | | | min. | max. | $C_{90}$ | Triedu určujúci ukazovateľ |
| Myjava | Myjava Myjava-Nad Myjavou | 67,8 | A - III. | 0,500 | 7,300 | 5,570 | A03 |
| | | | B - III. | 16,000 | 90,000 | 51,000 | B05 |
| | | | C - III. | 0,025 | 0,070 | 0,063 | C11 |
| | | | D - II. | 7,000 | 60,000 | 44,000 | D10 |
| | | | E - IV. | 10,000 | 480,000 | 357,000 | E03 |
| | Myjava Myjava-Pod Myjavou | 60,4 | A - IV. | 2,700 | 13,500 | 4,910 | A01 |
| | | | B - V. | 0,170 | 1,900 | 1,440 | B12 |
| | | | C - IV. | 0,025 | 0,210 | 0,160 | C11 |
| | | | D - III. | 13,000 | 139,000 | 93,667 | D10 |
| | | | E - IV. | 110,000 | 1100,00 | 813,000 | E03 |
| | Myjava Myjava-Jablonica | | A - V. | 6,000 | 280,000 | 103,400 | A04 |
| | | | B - IV. | 0,110 | 0,470 | 0,420 | B12 |
| | | | C - V. | 0,025 | 1,100 | 0,406 | C11 |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - IV. | 40,000 | 420,000 | 363,000 | E03 |

**Čiastkové povodie Nitry:**

V úseku Nitry pretekajúcom cez riešené územie došlo v porovnaní s dvojročím 1994-1995 k zhoršeniu v A-skupine ukazovateľov zvýšením koncentrácií $CHSK_{cr}$ z II. na III. triedu čistoty v profile Nitra-Opatovce a v profile Nitrica-Partizánske a z III. na IV. triedu v profile Bebrava-Krušovce, Nitra-Chalmová. Okrem zvýšenia $CHSK_{cr}$ boli na rieke Nitre zaznamenané zhoršenia kvality v B-skupine z III. na IV. triedu čistoty v mieste odberu Opatovce nad Nitrou zvýšením koncentrácie nerozpustných látok. Pozdĺž celého toku Nitry je kvalita vody zaradená do IV. a V. triedy okrem miesta odberu nad Kolačnom, kde tento úsek je zaradený do III. triedy čistoty. Hlavnými znečisťovateľmi na toku sú Novácke chemické závody, Škrobárne Chynorany, Koželužne Bošany.

Z prítokov Nitry naďalej nepriaznivý stav zostáva na Handlovke, ktorej vody sú v V. triede čistoty, pričom triedu určujúcimi ukazovateľmi sú koliformné baktérie a nepolárne extrahovateľné látky - ÚV.

Triedu určujúcim ukazovateľom v profile Bebrava-Krušovce sú koliformné baktérie, ktoré zaraďujú tento úsek do V. triedy čistoty.

Znečistenie špecifickými organickými látkami na rieke Nitra v mieste odberu Chalmová malo aj v roku 1996 klesajúcu tendenciu v množstve chloroformu, 1,2 - dichlóretánu a TCE.

Kvalitatívne charakteristiky tokov (vybraných vo vybraných profiloch):

| Kraj, okres | Tok, profil | Riečny km | STN 75 7221 | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Skupina ukazov., trieda | Najnepriaznivejšie ukazovatele a ich charakteristické hodnoty (mg/l) | | | |
| | | | | min. | max. | $C_{90}$ | Triedu určujúci ukazovateľ |
| Prievidza | Nitra-1 Nitra - Nad Kľačnom | 165,0 | A - II. | 5,00 | 25,00 | 21,78 | A04 |
| | | | B - III. | 7,40 | 8,60 | 8,43 | B01 |
| | | | C - I. | - | - | - | - |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - III. | 32,50 | 211,30 | 58,12 | -EO3 |
| | Nitra-1 Nitra - Opatovce nad Nitrou | 138,7 | A - III. | 4,00 | 33,00 | 29,26 | A04 |
| | | | B - IV. | 2,00 | 136,00 | 71,00 | B05 |
| | | | C - I. | 35,50 | 67,20 | 60,10 | - |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - IV. | 7,00 | 640,00 | 386,00 | -EO3 |
| | Handlovka | 23,0 | A - IV. | 9,00 | 40,00 | 38,26 | A04 |
| | Handlovka-Pod | | B - V. | 0,11 | 1,26 | 1,20 | B12 |
| | Handlovkou | | C - II. | 62,40 | 163,30 | 143,50 | C02 |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - V. | 63,00 | 13000,0 | 5138,00 | E03 |
| | Handlovka | 1,20 | A - IV. | 7,00 | 62,00 | 48,34 | A04 |
| | Handlovka-Koš | | B - V. | 0,90 | 1,59 | 1,32 | B12 |
| | | | C - V. | 0,00 | 0,67 | 0,30 | C11 |
| | | | D - II. | 4,00 | 63,00 | 40,00 | D10 |
| | | | E - V. | 70,00 | 3500,00 | 1570,00 | E03 |
| | Nitra-1 | 123,8 | A - IV. | 17,00 | 60,00 | 47,86 | A04 |
| | Nitra-Chalmová | | B - V. | 2,00 | 184,00 | 118,00 | B05 |
| | | | C - V. | 0,04 | 0,98 | 0,69 | C11 |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - IV. | 20,00 | 1400,00 | 578,00 | E03 |
| Partizánske | Nitrica | 0,20 | A - III. | 4,00 | 38,00 | 29,78 | A04 |
| | Nitrica- | | B - III. | 1,60 | 4,30 | 4,12 | B10 |
| | Partizánske | | C - III. | 0,00 | 0,09 | 0,06 | C11 |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - V. | 5,00 | 320,00 | 97,00 | E03 |
| | Bebrava | 3,40 | A - IV. | 4,00 | 53,00 | 37,64 | A04 |
| | Bebrava - | | B - V. | 0,05 | 3,20 | 1,14 | B12 |
| | Krušovce | | C - IV. | 0,003 | 0,16 | 0,14 | C11 |
| | | | D - | - | - | - | - |
| | | | E - V. | 23,00 | 2500,00 | 1588,00 | E03 |
| | Nitra | 98,0 | A - IV. | 10,00 | 93,00 | 45,80 | A04 |
| | Nitra-Prazdnovce | | B - IV. | 2,00 | 288,00 | 74,00 | B12 |
| | | | C - V. | 0,01 | 0,62 | 0,38 | C11 |
| | | | D - IV. | 3,00 | 88,70 | 69,70 | D04 |
| | | | E - IV. | 19,00 | 600,00 | 376,00 | E03 |

Významné zdroje znečistenia povrchových vôd v roku 1996:

| Zdroj znečistenia | | Vypúšťané znečistenia ($t.r^{-1}$) | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Tok | Názov | $BSK_5$ | $CHSK_{Cr}$ | RAS | NL | NEL |
| Handlovka | StVaK Prievidza | 205,300 | 877,000 | 2108,110 | 236,000 | 1,4340 |
| Moštenica | Hornonitrian. Bane Prievidza, a.s. Prievidza Baňa Cígeľ | 0,000 | 36,900 | 0,000 | 460,800 | 0,3760 |
| Nitra-1 | Novácke chemické závody, a.s. Nováky | 437,680 | 1989,260 | 22326,770 | 210,600 | 11,8290 |
| Nitra-1 | SE, a.s. Elektrárne Nováky, o.z. | 48,130 | 312,830 | 2161,270 | 57,150 | 0,2560 |
| Nitra-1 | Koželužne Bošany, a.s. Bošany | 48,130 | 312,830 | 2161,270 | 57,150 | 0,2560 |

## 2.10.3 Zhodnotenie podzemných vôd podľa STN 75 7111 Pitná voda

### Riečne náplavy Nitry od Prievidze po Nové Zámky

Pri porovnaní limitných hodnôt z normy pre pitnú vodu a nameraných koncentrácií vo vzorkách podzemných vôd bolo zistené, že najčastejšie sú prekračované hodnoty pre Mn, Fe, chloridy, $CHSK_{Mn}$, $NEL_{UV}$, sírne a amónne iony. Zvýšené hodnoty Mn a Fe sú zaznamenané takmer pre celé pozorované územie.

Podzemná voda v hornej časti tejto oblasti (Opatovce, Nováky, Bystričany) má podľa výsledkov z pozorovania v roku 1995 dobrú kvalitu. V tejto časti došlo k prekročeniu iba limitných hodnôt Mn, Fe.

Kvalita vody Nitry sa mení od hornej časti, kde má dobrú kvalitu až po strednú časť, kde je kvalita silno ovplyvnená ľudskou činnosťou, kde je vysoká poľnohospodárska a priemyselná činnosť.

| Ukazovateľ | Limitná hodnota | Názov stanice | Číslo | Dátum | Nameraná hodnota ($mg.l^{-1}$) |
|---|---|---|---|---|---|
| Mn | 0,1 | Chynorany | 27790 | 28.9.1995 | 0,70 |
| Fenoly | 0,05 | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 0,05 |
| $NO_2$ | 0,1 | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 0,16 |
| $Fe^{II}$ | 0,3 | Opatovce | 25490 | 30.4.1995 | 0,53 |
| | | Opatovce | 25590 | 30.4.1995 | 1,41 |
| | | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 1,26 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 0,71 |
| | | Chynorany | 27790 | 28.9.1995 | 0,83 |
| Fe-celkové | 0,3 | Nováky | 25690 | 30.4.1995 | 0,37 |
| | | Opatovce | 25490 | 30.4.1995 | 0,64 |
| | | Opatovce | 25590 | 30.4.1995 | 1,45 |
| | | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 1,50 |
| | | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 1,00 |
| | | Chynorany | 27790 | 28.9.1995 | 1,12 |
| $NEL_{UV}$ | 0,05 | Chynorany | 27790 | 27.4.1995 | 0,18 |

**Strážovské vrchy**

Podzemné vody v oblasti Strážovských vrchov sa zaraďujú medzi tie, ktoré majú dobrú kvalitu pre vysoký obsah sodíka a nízky obsah síranov, chloridov, dusičnanov a stopových prvkov.

Ďalej za pozornosť stojí zvýšená koncentrácia organických látok vyjadrená ako ukazovateľ $NEL_{ÚV}$, ktorá bola nad limitnou hodnotou nameraná takmer vo všetkých pozorovacích objektoch tejto oblasti.

Zvýšený obsah organických látok signalizuje antropogénny vplyv, ktorý môže mať dlhodobé negatívne následky na využiteľnosť podzemných vôd.

| Ukazovateľ | Limitná hodnota | Názov stanice | Číslo | Dátum | Nameraná hodnota ($mg.l^{-1}$) |
|---|---|---|---|---|---|
| $NEL_{UV}$ | 0,05 | Diviaky nad Nitricou | 26290 | 4.5.1995 | 0,06 |
| | | Dolné Motešice | 100421 | 11.5.1995 | 0,10 |
| | | Domanižská Lehota | 81800 | 28.4.1995 | 0,07 |
| | | Hradište | 26690 | 3.5.1995 | 0,08 |
| | | Mojtín-Uhliská č. 1 | 332321 | 26.4.1995 | 0,07 |
| | | Nitrianske Rudno-Mrušiná | 366949 | 4.5.1995 | 0,12 |
| | | Nitrianske Sučany | 366954 | 3.5.1995 | 0,08 |
| | | Nitrianske Sučany | 366962 | 3.5.1995 | 0,20 |
| | | Nitrianske Sučany | 366954 | 24.10.1995 | 0,06 |
| | | Omšenie I. | 113127 | 9.5.1995 | 0,07 |
| | | Pružina-Býky | 88100 | 26.4.1995 | 0,08 |

**Riečne náplavy Varínky a Váhu od Varína po Hlohovec**

Pri porovnaní hodnôt ukazovateľov kvality vody vo vzorkách podzemných vôd s požiadavkami STN 75 7111 najčastejšie prekračovali limitné hodnoty dusičňany, sírany, Mn, Fe a dusitany. Najmä zvýšené hodnoty dusičňanov a síranov sú antropogénneho pôvodu z priemyselnej a poľnohospodárskej činnosti.

Hodnoty koncentrácií 1,1,2 - trichlóreténu prekročili limitné hodnoty vo vzorkách vôd vrtu SMZ Dubnica, Hrabové a Horovce, čo je dôsledok priemyselnej činnosti.

Podzemná voda prameňov má dobrú kvalitu s dobrými kyslíkovými pomermi.

| Ukazovateľ | Limitná hodnota | Názov stanice | Číslo | Dátum | Nameraná hodnota ($mg.l^{-1}$) |
|---|---|---|---|---|---|
| $NO_3$ | 50 | Dolné Kočkovce | 217890 | 3.10.1995 | 60,90 |
| | | Hrabové | 17990 | 23.6.1995 | 54,20 |
| | | Považany | 18590 | 20.10.1995 | 57,10 |
| | | Skala | 16390 | 10.5.1995 | 73,00 |
| | | Veľké Bierovce | 16090 | 10.5.1995 | 81,60 |
| $NO_2$ | 0,1 | Štvrtok nad Váhom | 113191 | 26.5.1995 | 0,26 |
| Fe-celkové | 0,3 | Nové Mesto nad Váhom | 15290 | 25.10.1995 | 1,82 |
| Trichlóre-tén (TCE) | 30 | Dubnica | 332338 | 12.5.1995 | 113,20 |
| | | Horovce | 17190 | 25.4.1995 | 75,50 |
| | | Hrabové | 17990 | 23.6.1995 | 61,90 |
| $NEL_{UV}$ | 0,05 | Čachtice | 113135 | 19.10.1995 | 0,09 |
| | | Dobrá - jazero | 113110 | 11.5.1995 | 0,21 |
| | | Dobrá HD1 | 113109 | 11.5.1995 | 0,07 |
| | | Dolné Kočkovce | 217890 | 26.4.1995 | 0,07 |
| | | Drahovce | 14290 | 24.5.1995 | 0,06 |
| | | Dubnica | 332338 | 12.5.1995 | 0,06 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Dubnica SMZ | 332601 | 12.5.1995 | 0,06 |
| | Nové Mesto nad Váhom | 15290 | 26.5.1995 | 0,29 |
| | Podolie | 14890 | 25.5.1995 | 0,09 |
| | Považany | 18590 | 25.5.1995 | 0,08 |
| | Považany | 18590 | 20.10.1995 | 0,11 |
| | Púchov | 332316 | 25.4.1995 | 0,06 |
| | Púchov | 332316 | 5.10.1995 | 0,06 |
| | Skala | 16390 | 10.5.1995 | 0,12 |
| | Štvrtok nad Váhom | 113191 | 19.10.1995 | 0,08 |
| | Veľké Bierovce | 113104 | 10.5.1995 | 0,06 |
| | Veľké Bierovce | 16090 | 10.5.1995 | 0,06 |
| | Veľké Bierovce | 16090 | 19.10.1995 | 0,13 |

## 2.10.4 Pôda

Pôda má v životnom prostredí významnú úlohu z dvoch hľadísk. Jednak ako nenahraditeľná zložka krajiny plní produkčnú funkciu a ako zložka s kapacitne obrovským regulačným, detoxikačným a hygienicky čistiacim významom plní funkciu evironmentálnu ako zložka, ktorá ochraňuje iné zložky a prírodné zdroje.

Stále viac vystupuje do popredia poškodenie pôd prírodnými procesmi a to hlavne následkom intenzívnej antropogénnej činnosti. Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie sú zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skádky, zvýšená veterná a vodná erózia.

### *2.10.4.1 Erózia pôd*

Erózia sa prejavuje odnosom pôdy vodou alebo vetrom a jej ukladaním na iných miestach vo forme nánosov, náplavov a naviatím. Prejavuje sa dvoma spôsbami. Jednak ako líniová erózia, ktorá vytvára sieť výmolov a jednak ako plošná erózia. Vodná i veterná erózia primerane ich stupňu intenzity sú veľmi nebezpečné a škodlivé. Zmyvom pôdy vodou alebo odviatím vetrom sa strácajú najjemenšie pôdne častice, hnojivá i vysiate osivá, zoslabuje sa a zhoršuje ornica, ničia sa klíčiace rastliny, poškodzujú sa vzrastlé rastliny, roznášajú sa semená plevelov, šíria sa choroby rastlín prenosom choroboplodných spór a mikróbov, čím sa následne stáva vodohospodárskym polutantom.

Vodnou eróziou sú na území kraja ohrozené takmer všetky orné pôdy s výnimkou tých, ktoré sa nachádzajú v nive rieky Váh a zavlažovaných. Vyskytuje sa tu všetkých 6 stupňov intenzity vodnej erózie od nepatrnej až takmer žiadnej až po veľmi intenzívnu (podľa Geografického ústavu SAV, Bratislava 1990).

Vodná erózia sa výraznejšie prejavuje v severných okresoch, najmä v podhorských a horských oblastiach, kde je vyššia svahovitosť. Najzložitejšia situácia je v okrese Púchov predovšetkým v oblasti Lazy pod Makytou, Lúky pod Makytou a Lysá pod Makytou, kde je aj územie najväčšieho zosuvu pôd. Toto sa prejavilo hlavne pri povodni v roku 1997. Podobná situácia je aj v okresoch Považská Bystrica, Ilava, Prievidza. Vodná erózia 6. stupňa veľmi intenzívna a intenzívna erózia 5. stupňa pôsobí aj na Myjavskej pahorkatine, v oblasti Považského Inovca a ďalších horských oblastiach.

Návrh opatrení proti pôsobeniu vodnej erózie by sa mal riešiť v rámci projektov pozemkových úprav, pri ktorých ide hlavne o racionálne priestorové usporiadanie pozemkového vlastníctva pri rešpektovaní ochrany životného prostredia, tvorby územného systému ekologickej stability a prevádzkovo-ekonomických hľadísk poľnohospodárskej výroby.

Veterná erózia silná až veľmi intenzívna sa v kraji Trenčín nevyskytuje, iba v jeho južnej časti je mierne až stredne silná. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy sa vyskytuje nepatrná až takmer žiadna veterná erózia. Intenzita je závislá najmä na sklonitosti reliéfu, pokryvnosti vegetáciou a na pôdnom druhu. Silná až veľmi intenzívna veterná erózia sa nachádza iba v južnej časti okresu Nové Mesto nad Váhom na výmere cca 480 ha v oblasti Očkova v okrajovej časti Trnavskej sprašovej tabule.

Opatrenia na protieróznu ochranu sú zamerané na zatrávňovanie a zalesňovanie.

### *2.10.4.2 Zosuvy*

Jedným z najrozšírenejších deštrukčných javov pôdy v kraji sú zosuvy, ktoré majú nepriaznivé dôsledky na využitie územia, najmä na poľnohospodárstvo. Na druhej strane sa vďaka ním zachovala podstatná časť genofondu lúk. Vyskytujú sa hlavne v podhorskej oblasti Bielych Karpát a na Myjavskej pahorkatine, v severných častiach okresov Myjava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Ilava, Púchov a Považská Bystrica.

Osobitným problémom z hľadiska svahových deformácii je okres Prievidza. V okrese Prievidza trvá po roku 1994 havarijný stav v 7- mich lokalitách. Zosuvy v Hornej Nitre sú rozšírené najmä v území Handlovskej kotliny, v časti Prievidzskej kotliny. Intenzívne sú postihnuté územia v lokalitách Veľká Čausa, Malá Čausa, Dolné Vestenice, Handlová, Opatovce nad Nitrou, Podhradie, Diviaky nad Nitricou, Bojnice - Régia, Lipník. Svahové deformácie v tomto území predstavujú dominantnú grobariéru, ktorá v podstate ovplyvňuje využitie územia. Katastrofálne boli účinky napr. veľkých zosuvov v roku 1960, keď bolo v pohybe cca 30 mil. $m^3$ zeminy na ploche 2 km širokej a 1,8 km dlhej. V území boli už uskutočnené náročné sanácie a stabilizačné opatrenia, avšak na mnohých územiach je potrebné k prieskumným inžiniersko-geologickým prácam a sanačným prácam, aby mohlo prísť k následnému zrušeniu havarijného stavu. Pri umiestňovaní jednotlivých zámerov je potrebné s touto skutočnosťou počítať.

#### 2.10.4.2.1 Poddolované územia - povrchová deštrukcia pôdy.

Poddolované územia sú v oblastiach po banskej činnosti. V riešenom území sa nachádzajú v okrese Prievidza. Staršie vydobyté podzemné priestory sa vyskytujú v oblasti Nová Lehota pri Handlovej, novšie v oblasti Handlovej, Cígľa a Novákov. Prejavujú sa deformáciami povrchu poddolovaného územia, na ktorom vznikajú buď poklesy, alebo prepadliny.

Rekultivácia poddolovaného územia sa zabezpečuje podľa rekultivačných plánov. Ide takmer výhradne o poľnohospodárske spôsoby rekultivácie, ktoré sú založené na terénnych úpravách, navážkach úrodných pôd a na systéme hydromelioračných opatrení.

### *2.10.4.3 Kontaminácia poľnohospodárskej pôdy*

Pri hodnotení kontaminácie na Výskumnom ústave ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v rámci úlohy Ekonomický mechanizmus hospodárenia pri znižovaní negatívnych vplyvov na pôdu (VÚEPP Bratislava, 1991) sa použili dostupné informácie o tuhých a plynných imisiách, ich kvalitatívnej skladbe a spôsobe prenosu (VÚPÚ, Kalúz-Rebičová, 1989) a údaje z Bonitačného informačného systému o pôde, ktoré boli aktualizované na základe zberu evidenčných listov (overených SHMÚ a VÚPÚ) a z podnikov, ktoré žiadali revíziu PES v súvislosti s imisiami.

Na podklade správy Rozsah a lokalizácia kontaminovaných pôd Slovenska (VÚPÚ Bratislava, 1993) patrí oblasť Hornej Nitry t.j. okres Prievidza a čiastočne okres Partizánske, medzi vybrané sledované oblasti so zvlášť narušeným prostredím, pre ktorú sú odporúčané opatrenia pre prvú zónu znečistenia v zmysle všeobecných zásad hospodárenia v imisných oblastiach. Zdrojom znečisťovania pôdy je najmä Elektráreň Nováky a Chemické závody Nováky. Najväčšie škody spôsobujú zlúčeniny arzénu. Štúdia Výskumného ústavu oblastného plánovania (1992) odporúča v celom údolí Nitry južne od Bojníc - Nedožery - Brezany zaviesť špecifický spôsob hospodárenia na pôdach s orientáciou na pestovanie plodín vhodných pre priemyselné spracovanie. Jedným z programov je pestovanie repky olejnej. Ďalšou možnosťou je vybudovanie moderného agropriemyslu s využitím odpadového tepla pre vykurovanie skleníkového hospodárstva.

#### 2.10.4.3.1 Zaťaženosť pôd agrochemizáciou

V súčasnom období sa nemôže hovoriť o poškodení alebo zaťažení pôd agrochemizáciou. Priemerná dávka čistých živín NPK na 1 ha poľnohospodárskej pôdy sa v roku 1996 pohybovala okolo 50 kg, pričom asi jedna tretina orných pôd sa nehnojí vôbec. Zaznamenal sa úplný prepad v spotrebe hnojív, čo môže mať v najbližšej budúcnosti nepriaznivý dopad na pôdnu úrodnosť a intenzitu rastlinnej výroby.

Od roku 1991 sa v dôsledku nepriaznivej finančnej situácie v poľnohospodárskych podnikoch hnoja len trhové plodiny (cukrová repa, chmeľ, repka zimná) základnými dávkami. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať otázke zvýšenia a skvalitnenia výroby maštaľného hnoja.

Organické hnojivá sa mnohokrát uskladňujú na hnojiskách, ktoré sú vybudované pri uskladňovacích objektoch. Tieto väčšinou technologicky ani kapacitne nevyhovujú. Množstvo maštaľného hnoja sa vyváža na provizórne hnojiská, kde nie je možnosť správneho ošetrenia a dochádza k úniku živín zvetraním a vyplavením, ako aj k devastácii pôdy. Nedostatočne je riešená otázka skladovania a aplikácia tekutých výkalov, vzhľadom na únik do povrchových a podzemných vôd, štruktúru pôdy a zaburinenie. Skladovanie organických hnojív sa rieši výstavbou spevnených poľných hnojísk na každom poľnohospodárskom podniku. Problematickou je aj nesprávna manipulácia s ropnými látkami, nesprávne skladovanie chemických látok a pod.

Výživa a ochrana plodín a pôdy, pokiaľ sa ešte aplikuje, by sa mala prevádzať podľa rozborov pôd a škodlivých činiteľov. Najviac fungicídov a insekticídov sa používa na ošetrenie proti chorobám a škodcom. Pri chemickej ochrane je potrebná včasná účinnosť zásahu za predpokladu, že nebudú ohrozené včelstvá, vodné a rybné hospodárstvo. Pre zlepšenie agrochemických vlastností pôdy treba pokračovať vo vápnení kyslých pôd.

### *2.10.4.4 Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu*

Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu je právne zabezpečovaná zákonom SNR č. 307/1992 Zb.

Kvantitatívne odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa v posledných rokoch podstatne obmedzilo. V rámci návrhu ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sú perspektívne zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu riešené v samostatnej kapitole.

V rámci kvalitatívnej ochrany poľnohospodárskej pôdy sa odporúčajú hlavne opatrenia proti pôsobeniu vodnej erózie. Jedným z nich je aj návrh, aby sa plochy nad $7^o$ využívali len ako trvalé trávne porasty, prípadne ako striedavé polia a územia nad $15^o$ by bolo vhodné zalesňovať.

Taktiež veľké opodstatnenie pri ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu má tzv. ekologické hospodárenie na pôde, ktoré vyžaduje uplatnenie racionálnej sústavy hnojenia poľnohospodárskych plodín. Zohľadňuje sa efektívnosť hnojenia. Navrhujú sa rôzne programy na vylúčenie intenzívneho využívania pôdy pomocou agrochemikálii a návrat k využívaniu prirodzenej úrodnosti pôdy a k uzavretým výrobným cyklom naturálneho hospodárenia na nej. V Trenčianskom kraji sa zatiaľ neuplatňuje organické hospodárenie. Tieto programy je potrebné rozpracúvať pre konkretne podmienky jednotlivých okresov.

## 2.10.5 Hluk

V problematike ochrany a tvorby životného prostredia nemalý význam zaujíma pôsobenie hluku a vibrácií nielen na zdravie ľudí, ale aj na faunu a flóru. Nebezpečnosť ich pôsobenia na človeka je najmä v tom, že zvuková energia v porovnaní napr. s chemickými škodlivinami nezanecháva žiadne merateľné rezíduá.

| Hluk | > 55 dB | > 60 dB | > 65 dB | > 70 dB |
|---|---|---|---|---|
| | % obyvateľstva | | | |
| **Rok 1989** | | | | |
| Cestný hluk | 82,0 | 57,0 | 24,0 | 5,0 |
| Železničný hluk | 40,0 | 26,0 | 11,0 | 2,0 |
| Letecký hluk | 10,0 | 8,0 | 1,5 | 0,5 |
| Priemysekný hluk | 1,3 | 1,2 | 0,1 | 0,0 |
| Iný (napr. disco) | 7,0 | 3,8 | 2,6 | 0,6 |
| **Rok 2000** | | | | |
| Cestný hluk | 80,0 | 30,0 | 10,0 | 0,0 |
| Železničný hluk | 40,0 | 20,0 | 10, | 0,0 |
| Letecký hluk | 10,0 | 8,0 | 1,5 | 0,5 |
| Priemyselný hluk | 1,3 | 1,2 | 0,1 | 0,0 |
| Iný hluk (napr. disco) | 7,0 | 3,8 | 2,6 | 0,6 |

Prehľad hlukovej situácie a expozície obyvateľstva v sledovaných mestách Trenčianskeho kraja:

| Mesto | Počet stanovíšť | | Prekroč. príp. hod. $L_{aeq}$ | Odhad počt. obyv. na území s nad-mer. hlad.hluku v: | | %-ne prekroč. $L_{aeq}$ v obyt. a zmieš. zóne nad hodnotu | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Celkom | Prekroč. Príp.hod. $L_{aeq}$ v % | a dB(A) | abs. | % | 70 dB(A) | 75 dB(A) |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Trenčín | 49 | 55,0 | 0,9-25,3 | 30000 | 40,0 | 25,0 | 6,4 |
| Prievidza | 18 | 88,9 | max.13,9 | 13100 | 29,6 | 34,0 | 0,0 |

V Trenčianskom kraji hlukové zaťaženie je výrazne koncentrované pozdĺž hlavnej dopravnej a urbanizačnej osi Slovenska, ktorá nesie všetky druhy najvýznamnejších zdrojov hluku. Najzaťaženejším je mesto Trenčín so svojou aglomeráciou. Čiastočné zlepšenie sa dosiahlo uvedením diaľničného "obchvatu" do prevádzky. Situácia sa zlepší skompletizovaním diaľnice v celej dĺžke.

Na Hornej Nitre je hlukove najzaťaženejším územím aglomerácia Zemianske Kostoľany-Nováky-Prievidza. Hlukové pomery v Prievidzi môže výrazne zlepšiť zapustenie cesty I/64 v priestore centra, realizácia južného cestného obchvatu mesta. Problematiku hluku v Novákoch a Zemianskych Kostoľanoch, ako aj v Handlovej čiastočne zlepšia navrhované obchvaty ciest.

Ďalším, hlukove najzaťaženejším mestom je Považská Bystrica. Zložité geomorfologické podmienky si vyžadujú náročnejšie riešenie, hlavne v prevedení diaľnice.

V cestnej doprave najvýraznejším zdrojom hluku je diaľnica s priemerom 72 dB(A), potom cesty s intenzitou dopravy nad 3 000 vozidiel za 24 hodín. Cesty I. triedy v prechode obytným územím zaťažujú svoje okolie nadlimitnými hodnotami hluku v rozpätí 66-76 dB(A). Limit stanovený pre zmiešanú zónu typu mestského centra je 60 dB(A). Pre obytnú zónu, resp. sídlisko je to 50 dB(A).

Zvýšenú pozornosť z hľadiska riešenia problematiky hluku je potrebné tiež venovať cestnej doprave cez hraničné obce Vrbovce - U Sabotov, Moravské Lieskové, Drietoma.

Železničná doprava v celkovom priemere zaťažuje svoje okolie intenzitou hluku na úrovni 70-78 dB(A). Táto sa výrazne a nárazove zvyšuje u nákladných, zoraďovacích staníc a železničného depa, resp. prekládkových uzlov.

Letisko Trenčín z medzinárodného a vnútroštátneho hľadiska bude plniť funkciu regionálneho letiska, bude slúžiť potrebám vnútroštátnej leteckej doprave s vojenskou a civilnou leteckou prevádzkou. Ďalej pre všeobecné letectvo slúži regionálne letisko Prievidza. Predpokladá sa prevádzka malých až stredných typov lietadiel, ktorá výraznou mierou nenaruší svoje okolie s ohľadom na očakávaný typ lietadiel, ako aj ich frekvenciu pohybu na letisku. Ďalej je nutné uviesť, že do roku 2000 bude povolená prevádzka civilných lietadiel s tvorbou hluku v hodnote 1/16 = cca 6,25 % tvorby hluku súčasných lietadiel príslušných veľkostných typov.

V súvislosti s rozvojom letiska Trenčín a pripravovaného polyfunkčného motoristického areálu je potrebné prehodnotiť existujúcu stavebnú uzáveru a modifikovať vyhlásené ochranné pásma letiska.

K závažným zdrojom hlučnosti patrí aj vplyv povrchovej ťažby na prostredie a dôsledky trhacích prác. Hlavným zdrojom hlučnosti pri povrchovej ťažbe sú technologické zariadenia pre ťažbu, drvenie, triedenie a dopravu. Zvláštnou skupinou zdrojov hlučnosti je rozpojovanie hornín trhacími prácami (vŕtanie, výbuch) najmä v kameňolomoch. Na území riešeného územia sa tento negatívny vplyv prejavuje v lokalitách ťažby stavebného kameňa v Podlužanoch, Čachticiach, Malých Kršteňanoch, Dolnom Kamenci-Kamenec pod Vtáčnikom, Horných Vesteniciach, Mojtíne-Beluši, Rožňových Miticiach a Trenčianskych Miticiach.

Pri návrhu projektov uvažovaných zámerov, u ktorých je predpoklad zvýšených hladín hluku, je potrebné osobitný dôraz klásť na vypracovanie hlukových štúdií (VRT, letisko, ...).

## 2.10.6 Žiarenie

### *2.10.6.1 Žiarenie z prírodných zdrojov*

Prírodné zdroje rádioaktivity sú súčasťou prírodného prostredia. Patrí k nim kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. Prirodzená rádioaktivita hornín je v podstate podmienená prítomnosťou K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom radiácie v budovách. Z tohto hľadiska je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je ho potrebné sústavne sledovať.

Požiadavky na obmedzenie ožiarenia z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov stanovuje vyhláška č. 406 Ministerstva zdravotníctva SR z 26. júna 1992.

Bývalý Geologický prieskum, š.p. v rámci prieskumu na nerudné suroviny a v rámci úlohy "Stanovenie rádioaktivity stavebných surovín Slovenska" realizoval na území terajšieho Trenčianskeho kraja meranie rádioaktivity u ťažených stavebných surovin - stavebného kameňa, štrkopieskov a tehliarskych surovín.

Všetky hodnoty hmotnostných aktivít rádioaktivity stavebných surovín určovaných na území kraja vyhovujú norme podľa vyhlášky č. 406/92. Sledované stavebné suroviny sú z hľadiska stanovenej rádioaktivity vhodné pre obytné i neobytné stavby. Na území kraja bude potrebné sledovať z hľadiska rádioaktivity i ďalšie suroviny používané na obytnú zástavbu vrátane rôznych netradičných materiálov.

Uvedené hodnotenie nemožno vztiahnuť k tzv. radónovému riziku, ktoré je podmienené hlbšími geologickými štruktúrami a stavebným materiálom.

### *2.10.6.2 Radónové riziko*

Radón vzniká v prírodnom prostredí prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové časti v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. V súčasnosti je známe, že ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podloží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podložia stavieb.

Vo sfére zabezpečovania kvality životného prostredia najmä funkčnej zložky bývania obyvateľstva ide o obmedzovanie vplyvu radónu v novovytváranom i v existujúcom obytnom prostredí. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb. Ide o nový prístup, s ktorým sa musí v územnom plánovaní i v rezorte stavebníctva počítať.

V Trenčianskom kraji realizoval Uranpres, š.p. Spišská Nová Ves v rámci zostavenia odvodenej mapy radónového rizika Slovenska v M 1:200 000 priame merania radónu v pôdnom vzduchu, s vyznačením plôch s nízkym, stredným a vysokým radónovým rizikom.

Pestrá geologická stavba územia Trenčianskeho kraja sa prejavila aj v kategoriách radónového rizika. Nízke radónové riziko bolo zistené na veľkých plochách najmä severných častí okresov Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov a Považská Bystrica.

Stredný stupeň radónového rizika bol zistený nad horninami Malých Karpát, Považského Inovca, ale aj v údolných polohách rieky Váh od Trenčianskych Bohuslavíc po Sverepec. K územiu so stredným stupňom Rn rizika patrí západná časť okresu Bánovce na Bebravou a severná časť okresu Partizánske, v okrese Prievidza širšie okolie Handlovej.

Vysoké radónové riziko bolo zistené v blízkosti Hôrky nad Váhom, Kočovice, východne od Brezovej pod Bradlom, južne od Nitrianskeho Pravna, severne od Chvojnice, juhovýchodne od Košeckého Podhradia.

Prezentované výsledky radónového prieskumu na území kraja nie je možné použiť ako podklad pre detailné územné plánovanie a nenahradzujú podrobný radónový prieskum. Výsledky podávajú len základné informácie o radónovej situácii a slúžia ako podklad pre usmernenie ďalších prieskumných prác.

V súčasnosti je v schvaľovacom pokračovaní legislatíva, podľa ktorej pri každej novej výstavbe objektov, kde sú plánované obytné miestnosti, vrátane individuálnej bytovej výstavby, bude potrebné zabezpečiť vykonanie prieskumu radónu v podloží stavby, bez ktorého nebude možné vydať stavebné povolenie na stavbu.

V rámci úlohy "Hodnotenie radónového rizika z geologického podložia miest s počtom obyvateľov nad 10 000 a okresných miest s vysokým a stredným radónovým rizikom" bolo realizované tiež meranie radónu na referenčných plochách vybraných miest Trenčianskeho kraja.

Prehľad radónového rizika v mestách Trenčianskeho kraja

| Mesto | % referenčných plôch v radónovom riziku |
|---|---|

| | nízkom | strednom | vysokom |
|---|---|---|---|
| Bánovce na Bebravou | - | 100 | - |
| Dubnica nad Váhom | 46,2 | 53,8 | - |
| Handlová | 71,4 | 28,6 | - |
| Nová Dubnica | 66,7 | 33,3 | - |
| Nové Mesto nad Váhom | 84,6 | 15,4 | - |
| Partizánske | 14,3 | 71,4 | - |
| Považská Bystrica | 52,9 | 47,1 | - |
| Prievidza | 55,0 | 40,0 | 5,0 |
| Púchov | - | 100,0 | - |
| Stará Turá | 54,5 | 45,5 | - |
| Trenčín | 60,0 | 40,0 | - |

**Návrh opatrení v oblasti radónového rizika**

- Realizovať v etape orientačného prieskumu radónový program v novovzniknutých okresných mestách Ilava a Myjava.
- Realizovať radónový program etapy orientačného prieskumu v kúpeľoch Trenčianské Teplice a Bojnice.
- Realizovať orientačný radónový prieskum v sídlach Trenčianskeho kraja, kde počet obyvateľov prekračuje hranicu 10 000 alebo sa ku nej blíži a dosiaľ nebol uskutočnený.
- Zaradiť radónový prieskum do povinného komplexu prác inžinierskogeologickej predprojektovej prípravy výstavby pobytových priestorov (byty, školské a predškolské zariadenia, kultúrne a spoločenské priestory, plavárne a pod.), v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 588/1997, zo dňa 12.8.1997.

## 2.10.7 Seizmicita

Územie riešeného ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja patrí podľa Atlasu inžiniersko geologických máp SR z hľadiska seizmickej intenzity prevažne do 5 a 6$^{o}$ MSK. Iba okolie Brezovej pod Bradlom je zaradené do 7$^{o}$ MSK, čo je potrebné zohľadniť pri lokalizácií a projektoch náročnejších stavieb.

## 2.10.8 Zdravotný stav obyvateľstva

Zdravotný stav obyvateľstva v kraji je odzrkadlením vplyvov viacerých faktorov. Jedným z navýznamnejších je faktor vplyvu životného prostredia na zdravie obyvateľstva, ďalej zlý životný štýl a úroveň zdravotníckej starostlivosti.

Tieto faktory sa podieľajú na:

- nepriaznivej strednej dĺžke života pri narodení, ktorá v roku 1994 dosiahla u mužov hodnotu 68,34 a u žien hodnotu 76,48, čo sú v porovnaní s vyspelými štátmi nízke hodnoty
- celkovej úmrtnosti, ktorá od roku 1990 vykazuje mierny pokles
- štruktúre príčin smrti (choroby obehovej sústavy, nádory, zranenia a otravy, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy)
- vysokej dojčenskej a perinatálnej úmrtnosti
- raste počtu alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení
- raste pracovnej neschopnosti a invalidity
- vzniku a šírení sociálno-patologických javov, alkoholizmu, fajčenia a toxikománie
- chorobách z povolania a profesionálnych otravách
- stave a vývoji hygienickej situácie.

Na zlepšenie nežiadúcej situácie bolo zameraných viacero dokumentov schválených vládou SR a NR SR:

- Národný program podpory zdravia (NPPZ)
- Zásady štátnej zdravotnej politiky
- Koncepcia štátnej zdravotnej politiky
- Aktualizácia NPPZ
- Opatrenia na dosiahnutie zmeny vo vývoji zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom ovplyvnenia jeho výživových zvyklostí
- Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR.

V súlade s Akčným plánom pre prostredie a zdravie pre Európu, o ktorom rokovali v Helsinkách na II. európskej konferencii ministri zdravotníctva a životného prostredia v júni 1994, sú

zadefinované prioritné problémy prostredia a zdravia s návrhom konkrétnych foriem ich riešenia, so zabezpečovaním:

1. zdravotnej bezpečnosti potravín
2. redukcie znečisťovania voľného ovzdušia
3. kvantitatívne i kvalitatívne zabezpečenie pitnej vody pre obyvateľov
4. zdravie podporujúcich pracovných podmienok a pracovného prostredia
5. znižovanie radiačnej záťaže obyvateľstva SR
6. zdravie podporujúceho obytného prostredia v mestách a obciach.

V oblastiach so znečisteným životným prostredím (v rámci kraja Hornonitrianska oblasť, najmä okres Prievidza) boli opakovane zisťované špecifické odchýlky v zdravotnom stave obyvateľstva.

V rámci programu PHARE 2 z projektu Komisie Európskych spoločenstiev v Bruseli boli riešené „Dôsledky znečistenia životného prostredia na zdravotný stav populácie v modelových oblastiach". Z bývalej ČSFR boli vybrané dve oblasti - na Slovensku to bola oblasť Novák. Táto oblasť patrí medzi najviac znečistené oblasti najmä v dôsledku viac ako 40-ročnej intenzívnej priemyselnej výroby s významným znečisťovaním (ENO, NCHZ, Pórobetón). Spomedzi škodlivín je osobitne významná expozícia karcinogénom arzénu a vinylchloridu.

SE a.s. ENO Zemianske Kostoľany vyrába elektrickú energiu spaľovaním nekvalitného uhlia a lignitu so zvýšeným obsahom arzénu od roku 1953 (10-100-násobne zvýšený obsah arzénu oproti iným typom uhlia). Arzén predstavuje závažnú škodlivinu ako pre pracovné, tak aj pre voľné ovzdušie. Až v posledných rokoch bolo dosiahnuté zníženie účinku škodlivín, vrátane arzénu (As - pokles z 224 t v roku 1971 na 8,17 t v roku 1993 a na 0,62 t v roku 1996). Stále však patrí medzi najväčších znečisťovateľov životného prostredia nielen v kraji, ale aj v rámci SR ($SO_2$, $No_x$, prach, CO a iné látky).

NCHZ a.s. Nováky sú zamerané na chlórovú chémiu. Do pracovného prostredia sa dostávajú najmä vinylchlorid monomér (VCM), chlór, vinylacetát, dichlóretan, etylénoxid, propylénoxid, ortuť, prach a do voľného ovzdušia VCM a ortuť. V posledných rokoch možno sledovať výrazný pokles zaťaženia prostredia škodlivinami, čomu predchádzalo pochopenie závažnosti expozície a následné technické riešenie ozdravenia pracovného prostredia, ako aj zníženie emisií do životného prostredia. Kým v posledných rokoch vykazovali NCHZ ročné emisie vinylchloridu 813 až 992 t, v roku 1993 to bolo 548 t a v roku 1996 529 t. Koncentrácie vinylchloridu poklesli zo stoviek $\mu g/m^3$ po roku 1991, kedy bola dokončená tzv. ozdravovacia akcia technológií.

Aj keď v súčasnosti už nevidno rozvinuté ťažké chronické intoxikácie ani anginosarkómy pečene, ešte v nedávnych rokoch tu bol väčší výskyt respiračných ochorení i odchýlky v neurobehaviorálnej oblasti. Naďalej je tu trvalý nárast alergických ochorení. V rokoch 1978-1984 bol v okrese Prievidza najvyšší výskyt nádrov kože na Slovensku, v súčasnosti je tu podobne ako inde nárast nádorových ochorení, najmä rakoviny pľúc.

Z príčin úmrtí z celkového súboru úmrtí figurujú na prvom mieste srdcovo-cievne ochorenia (viac ako 50 %), na druhom mieste nádory (cca 23 %), u mužov je percento vyššie (cca 30 %, u žien cca 13 %).

V dlhodobých štúdiách je sledovaná chorobnosť detskej populácie najviac ohrozenej oblasti Novák. Do popredia vystupujú hlavne choroby nervovej sústavy a zmyslového ústrojenstva, choroby kože a podkožia a choroby tráviaceho ústrojenstva, ktorých výskyt v oblasti Novák je výrazne vyšší, ako v kontrolných oblastiach (Banská Bystrica, Nedožery-Brezany) Počet ochorení pripadajúcich na 100 detí za rok u 7-10-ročných v rokoch 1983-1993 v oblasti Novák a v kontrolných oblastiach sa sledoval u chorôb nervovej sústavy a zmyslového ústrojenstva, chorôb kože a podkožia).

V posledných rokoch v okrese Prievidza je veľmi závažným problémom stále rastúci počet nádorových ochorení. V porovnaní rozsahu zhubných nádorov je okresom s najvyšším výskytom na Slovensku, s trvale stúpajúcim trendom. Z jednotlivých skupín nádorových ochorení je závažný výskyt nádorových ochorení kože.

Podobne nepriaznivá situácia v nádorových ochoreniach (v porovnaní s priemerom SR) je aj v okresoch Bánovce nad Bebravou a Partizánske. Závažným problémom v týchto okresoch sú ochorenia srdcovo-cievne, ochorenia dýchacieho aparátu a zažívacieho traktu. Pravdepodobná príčina tohoto nepriaznivého stavu je zvýšená zaťaženosť týchto okresov zo zdrojov znečistenia z Hornej Nitry.

Priaznivejšia situácia v zdravotnom stave obyvateľstva je v okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica a Myjava. V okrese Myjava majú najvyššie zastúpenie choroby srdcovo-cievne, nádorové a choroby dýchacích ciest. V poslednom období je znepokojujúci stav vo výskyte astmatických ochorení detskej populácie.

V bývalom okrese Trenčín je počet civilizačných ochorení z dôvodu narušeného životného prostredia najmä v Trenčianskej kotline, na úrovni slovenského priemeru. Predčasné úmrtia predstavujú choroby nádorového charakteru a srdcovo-cievne choroby. Podobná situácia je aj v okresoch Považská Bystrica, Ilava a Púchov, kde negatívny vplyv priemyslu a poľnohospodárstva, hlavne v Ilavskej a Bytčianskej kotline sa odráža na zdravotnom stave obyvateľstva.

V súčasnosti Ústav preventívnej a klinickej medicíny spracováva projekt Výskum nehomogenity strednej dĺžky života na území Slovenska, ktorý predstavuje prieskumy a analýzu na dvoch lokalitách s extrémne rozdielnou dĺžkou života. Kontrolnými regiónmi sú Levice a na druhej strane okres Trenčín ako región, ktorý je v rámci Slovenska vyhodnotený ako región s dobrým zdravotným stavom. Po ukončení výskumného projektu môžu byť výsledky použité pre potreby krajského a okresných úradov.

V súčasnosti zdravotnú starostlivosť v kraji poskytuje 12 nemocníc s poliklinikami.

## 2.11 Odpadové hospodárstvo

Odpady vznikajú pri každej ľudskej činnosti, vo výrobnej, podnikateľskej aj v spotrebiteľskej sfére. Ich vznik a hromadenie výrazne ovplyvňuje životné prostredie hlavne škodlivými látkami, ktoré odpady obsahujú a v nemalej miere aj z estetického hľadiska. Nesprávnou manipuláciou a nakladaním s odpadmi je ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, ale aj ovzdušia a pôdy. Riešenie problémov v oblasti odpadov hrá významnú úlohu. Okrem škodlivých vplyvov na zložky životného prostredia ponúka aj možnosť obnovy využiteľných zdrojov z odpadov ako druhotných surovín.

V zmysle tohto je nutné riešiť problematiku odpadového hospodárstva komplexne, celoplošne a koncepčne.

Už Uznesením vlády SR č. 500/1993 bol schválený Program odpadového hospodárstva SR (POH) ako systémovo-koncepčný dokument, ktorý určil koncepciu odpadového hospodárstva a spôsob nakladania s odpadmi na území Slovenska. Tento dokument bol následne aktualizovaný.

Pri riešení problematiky odpadového hospodárstva ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa vychádza z nasledovných dokumentov:

- Program odpadového hospodárstva SR do roku 2000 schválený vládou SR 26. novembra 1996
- Program odpadového hospodárstva Trenčianskeho kraja do roku 2000 (Krajský úrad v Trenčíne, marec 1997)
- Programy odpadového hospodárstva okresov Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov, Trenčín (Okresné úrady, január 1997)

### *2.11.1.1 Tvorba odpadu*

Na území Trenčianskeho kraja sa v roku 1995 podľa hlásení jednotlivých subjektov v zmysle nariadenia vlády SR č. 605/1992 Zb. z. vyprodukovali uvedené množstva odpadov v t

Tvorba odpadu r. 1995 podľa údajov pôvodcov

| Okres | Ostatné | Zvláštne | z toho KO | Nebezpečné | Celkom |
|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 210 000 | 12 800 | 9 600 | 4 900 | 227 700 |
| Ilava | 149,8 | 255,4 | 59,3 | 81,5 | 486,7 |
| Myjava | 161 963 | 18 347,7 | 10 915,5 | 92 788,3 | 273 099 |
| Nové Mesto nad Váhom | 318 466 | 23 322 | 21 962 | 56 949 | 398 737 |
| Partizánske | 108 185 | 26 433 | 15 863 | 13 835 | 148 453 |
| Považská Bystrica | 48 905,3 | 64 139 | 21 026,3 | 40 599,6 | 153 643,9 |
| Prievidza | 607 441 | 920 551 | 57 558 | 38 690 | 1 566 682 |
| Púchov | 59 158,2 | 26 200,9 | 6 800,4 | 1 019,6 | 86 378,7 |

| Okres | Ostatné | Zvláštne | z toho KO | Nebezpečné | Celkom |
|---|---|---|---|---|---|
| Trenčín | 421 561 | 75 185 | 35 336 | 121 953 | 618 699 |
| **KRAJ SPOLU** | **1 935 829,3** | **1 167 234** | **179 120,5** | **370 816** | **3 473 879,3** |

Najviac odpadov pochádza z poľnohospodárskej výroby, z čoho najväčší podiel predstavujú zvieracie fekálie v množstve 1 151 193,3 t a slama 79 636,2 t. Významný podiel má aj potravinársky priemysel s množstvom 72 939,5 t odpadov, pričom najväčšími producentami sú cukrovary.

Veľkú časť z celkového množstva odpadov tvorí odpad zo septikov a žúmp v množstve 207 920,6 t.

Komunálneho odpadu (KO), vrátane odpadu zo zelene na území Trenčianskeho kraja v roku 1995 vzniklo 179 120,5 t. Najvýznamnejšími separovateľnými frakciami v KO sú biologické odpady 28,2 %, minerálny odpad 17,5 %, papier 14,7 %, kov 9,0 %, plasty 7,5 %, sklo 6,0 %. V menšej miere pod 5 % sú zastúpené textil, drevo, koža, guma .Problémové látky sa podieľajú 1 %.

Podľa nového katalógu odpadov (Vyhláška MŽP SR č. 19/1996 Z. z.), však slama a hnoj už nie sú odpadmi. Zmena nastala aj v kategorizácii odpadov zo septikov a žúmp, jeho produkcia z komunálnej sféry nie je zavedená medzi nebezpečné odpady.

Súčasný stav v nakladaní s odpadmi

Nakladanie s odpadmi je akákoľvek činnosť, ktorej predmetom sú odpady, najmä zhromažďovanie, triedenie, úprava a zneškodňovanie. Na území Trenčianskeho kraja boli vybudované zariadenia na nakladanie s odpadmi (skládky, triedičky odpadov, zariadenia na úpravu odpadov ...), ktoré sú pod kontrolou odborov životného prostredia.

### *2.11.1.2 Využívanie odpadov*

Významným prvkom pre zníženie množstva odpadu je zabezpečenie jeho využívania v ďalšom hospodárskom procese alebo na iné využitie, ktoré je uvedené v tabuľke

Využívanie odpadov bez vybraných odpadov z poľnohospodárstva v $t.r^{-1}$ a v %

| Územie | Ostatné | Zvláštne bez NO | Nebezpečné | Celkom |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 32 000<br>49 % | 2 700<br>21 % | 110<br>2,25 % | 34 810<br>35,2 % |
| Ilava | 65,3<br>54,3 % | 18,8<br>16,5 % | 11,7<br>12,0 % | 95,8<br>25,3 % |
| Myjava | 8 602<br>48,38 % | 6 690<br>36,46 % | 26 986<br>29,08 % | 42 278<br>32,70 % |
| Nové Mesto nad Váhom | 20 618,2<br>5,17 % | 935,8<br>0,23 % | 947,9<br>0,24 % | 22 501,9<br>5,64 % |
| Partizánske | 15 273,4<br>10,28 % | 6 796,7<br>4,58 % | 2 844,7<br>1,92 % | 24 914,8<br>16,78 % |
| Považská Bystrica | 36 565,3<br>23,80 % | 14 184,1<br>9,23 % | 341,5<br>0,22 % | 51 090,9<br>33,25 % |
| Prievidza | 230 543<br>14,72 % | 168 234<br>10,74 % | 7 120<br>0,45 % | 405 897<br>25,91 % |
| Púchov | 6 662,2<br>22,52 % | 1 980,5<br>10,2 % | 152,5<br>14,96 % | 8 795,2<br>14,9 % |
| Trenčín | 34 875<br>27,8 % | 37 134<br>30,8 % | 48 490<br>40,2 % | 120 499<br>19,4 % |
| **KRAJ** | **385 204,4<br>10,19 %** | **238 673,9<br>6,31 %** | **87 004,3<br>2,3 %** | **10 882,6<br>18,80 %** |

**Nevyužívané odpady a spôsoby nakladania s nimi**

Nevyužívané odpady, vznikajúce na území Trenčianskeho kraja sa fyzikálno-chemicky a biologicky upravujú a následne zneškodňujú. Ďalším spôsobom zneškodňovania je i spaľovanie a ukladanie na skládky. Prehľad o nakladaní s nevyužitými odpadmi je uvedený v tabuľke

Spôsoby nakladania s nevyužitými odpadmi

| Spôsob nakladania | Množstvo odpadov v t roku 1995 | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Ostatné | Zvláštne bez NO | Nebezpečné | Celkom |
| Fyzikálno-chemická úprava | 1796,950 | 2837,105 | 81090,000 | 85724,055 |
| | 2,10% | 3,31% | 94,59% | 6,28% |

| Spôsob nakladania | Množstvo odpadov v t roku 1995 | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Ostatné | Zvláštne bez NO | Nebezpečné | Celkom |
| Skládkovanie | 215816,04 | 256291,44 | 78571,41 | 550678,89 |
| | 39,19% | 46,54% | 14,27% | 40,36% |
| Skladovanie | 15765,36 | 31407,7 | 15019,665 | 62192,725 |
| | 25,35% | 50,50% | 24,15% | 4,56% |
| Iný spôsob | 17535,47 | 644055,775 | 4165,48 | 665756,725 |
| | 2,63% | 96,74% | 0,63% | 48,80% |
| **Spolu** | **250914,49** | **934593,024** | **178847,885** | **1364352,907** |
| | **18,39%** | **68,50%** | **13,11%** | **100%** |
| **Fyzikálno-chemická úprava** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 10 | - | 5 | 15 |
| Ilava | 38,5 | 2,1 | 369,4 | 410 |
| Myjava | - | - | 17015 | 17015 |
| Nové Mesto nad Váhom | 7,5 | - | 31266,6 | 31274,100 |
| Partizánske | 200,8 | 2835 | 96,6 | 3132,400 |
| Považská Bystrica | 0,15 | 0,005 | 9439,9 | 9440,055 |
| Prievidza | 1540 | - | 12668 | 14208 |
| Púchov | - | - | - | - |
| Trenčín | - | - | 10229,5 | 10229,500 |
| **Kraj celkom** | **1796,950** | **2837,105** | **81090,0** | **85724,055** |
| **Biologická úprava** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 27200 | 1,3 | 530 | 27731,3 |
| Ilava | 85 | 16,4 | 19 | 120,4 |
| Myjava | - | 15 | 315 | 330 |
| Nové Mesto nad Váhom | 6652,9 | 32,2 | 6501 | 13186,1 |
| Partizánske | 382 | - | 6019,7 | 6401,7 |
| Považská Bystrica | 113 | 0,2 | 22485,6 | 22598,8 |
| Prievidza | 15015 | 4393 | 8737 | 28145 |
| Púchov | - | - | - | - |
| Trenčín | 63638,3 | 250,5 | 45751,1 | 109639,9 |
| **Kraj celkom** | **113086,2** | **4708,6** | **90358,4** | **208153,2** |
| **Spaľovanie** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 3500 | - | 325 | 3825 |
| Ilava | 125 | 65,4 | 793 | 983,4 |
| Myjava | 907 | 0,3 | 499,7 | 1407 |
| Nové Mesto nad Váhom | 1310,5 | 154,2 | 240,4 | 1705,1 |
| Partizánske | 27,1 | - | 285,5 | 312,6 |
| Považská Bystrica | 227,1 | 1191,4 | 167,5 | 1586 |
| Prievidza | 3815 | 23 | 146 | 3984 |
| Púchov | 744,2 | - | 390,9 | 1135,1 |
| Trenčín | 798,6 | 0,6 | 466,9 | 1266,1 |
| **Kraj celkom** | **11454,5** | **1434,9** | **3314,9** | **16204,3** |
| **Skládkovanie** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 2200 | 10100 | 3640 | 15940,00 |
| Ilava | 13810 | 28490 | 11296 | 53596 |
| Myjava | 8633 | 11410 | 47789 | 67832 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2198,1 | 18455,6 | 110 | 20763,7 |
| Partizánske | 7715,7 | 20894,9 | 4,8 | 28615,4 |
| Považská Bystrica | 489,40 | 48592,15 | 7032,6 | 56114,15 |
| Prievidza | 139133 | 73728 | 944 | 213805 |
| Púchov | 5659,46 | 7177,84 | 76,76 | 12914,06 |
| Trenčín | 35977,38 | 37442,95 | 7678,25 | 81098,58 |
| **Kraj celkom** | **215816,04** | **256291,44** | **78571,41** | **550678,89** |
| **Skladovanie** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 100 | - | 306 | 406 |
| Ilava | 42 | 112 | 43 | 197 |
| Myjava | - | - | - | - |
| Nové Mesto nad Váhom | 441,3 | 94,5 | 265,4 | 801,2 |
| Partizánske | 189,14 | 1,1 | 4568,72 | 4758,96 |
| Považská Bystrica | 11510 | 171 | 411 | 12092 |
| Prievidza | 3272 | 30961 | 8963 | 43196 |
| Púchov | 0,86 | - | 225,885 | 226,745 |
| Trenčín | 210,06 | 68,1 | 236,66 | 514,82 |
| **Kraj celkom** | **15765,36** | **31407,7** | **15019,665** | **62192,725** |
| **Iný spôsob zneškodňovania** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 50 | 10 | - | 60 |
| Ilava | 127 | 438 | 65,6 | 630,6 |
| Myjava | 15 | 231 | 183 | 429 |

| Spôsob nakladania | Množstvo odpadov v t roku 1995 | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Ostatné | Zvláštne bez NO | Nebezpečné | Celkom |
| Nové Mesto nad Váhom | 391 | 33 | 102,7 | 526,7 |
| Partizánske | - | - | 15 | 15 |
| Považská Bystrica | - | - | 682,7 | 682,7 |
| Prievidza | 5 | 643212 | 112 | 643329 |
| Púchov | 1,1 | 62,175 | 159,2 | 222,475 |
| Trenčín | 16946,37 | 69,6 | 2845,28 | 19861,25 |
| **Kraj celkom** | **17535,47** | **644055,775** | **4165,48** | **665756,725** |
| **SPOLU** | | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 33060 | 10111,3 | 4806 | 47977,3 |
| Ilava | 14227,5 | 29123,9 | 12586 | 55937,4 |
| Myjava | 9555 | 11656,3 | 65801,7 | 87013 |
| Nové Mesto nad Váhom | 11001,3 | 18769,5 | 38486,1 | 68256,9 |
| Partizánske | 8514,74 | 23731 | 10990,32 | 43236,06 |
| Považská Bystrica | 12339,650 | 49954,755 | 40219,300 | 102513,705 |
| Prievidza | 162780 | 752317 | 31570 | 946667 |
| Púchov | 6405,62 | 7240,015 | 852,745 | 14498,380 |
| Trenčín | 117570,71 | 37831,75 | 67207,69 | 222610,15 |
| **Kraj celkom** | **375454,520** | **940735,520** | **272519,855** | **1588709,895** |

## 2.11.2 Zariadenia na zneškodňovanie odpadov

### *2.11.2.1 Skládky*

V Trenčianskom kraji sa v roku 1995 nachádzalo 263 skládok. Z celkového počtu 402 skládok v roku 1992, do ktorých boli započítané aj malé miestne smetiská, bolo do roku 1995 zrekultivavaných vyše sto skládok. Väčšina z nich však stále predstavuje staré environmentálne záťaže. V rámci opatrení sú navrhnuté najrizikovejšie skládky z hľadiska vplyvu na ŽP na rekultiváciu.

Prehľad povolených skládok

| Okres | Počet skládok povolených | Z povolených skládok | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Technicky vyhovujúcich | Za osobitných podmienok | Regionálnych |
| Bánovce nad Bebravou | 2 | 1 | 1 | 1 |
| Ilava | 3 | 1 | 2 | 1 |
| Myjava | 8 | 2 P + 1 | 5 | 1 |
| Nové Mesto nad Váhom | 4 | 1 | 3 | - |
| Partizánske | 3 | 3 | - | 3 |
| Považská Bystrica | 4 | - | 4 | - |
| Prievidza | 7 | 4 | 3 | 2 |
| Púchov | 4 | 2 | 2 | 1 |
| Trenčín | 9 | 1 | 8 | - |
| **Kraj spolu** | **44** | **2 P + 14** | **28** | **9** |

*Pozn.: P - priemyselné skládky bez osobitných podmienok*

**Okres Bánovce nad Bebravou**

Regionálna skládka TKO: v k.ú. Dežerice, lokalita "Veronika" - prevádzka od roku 1996 Prevádzkovateľ: Veronika a. s. Dežerice do r. 1997

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Žitná - Radiša, lokalita „Údol“, povolená do r. 1998 pre 7 obcí Uhrovskej doliny

Rekultivácia skládok v k.ú.:
- Krásna Ves - ukončená
- Šišov - ukončuje sa
- Rybany
- Veľké Hoste
- Zlatníky

**Okres Ilava**

Regionálna skládka k.ú. Dubnica nad Váhom, lokalita "Luštek" - vybudovaná I. etapa k 1.1.1997, III. stavebnej triedy - pre spádové územie Dubnica nad Váhom, Ilava, Trenčín, Nemšová.Prevádzkuje ju Spoločnosť Stredné Považie, a.s. Ukončenie prevádzky I. etapy je 08/99.

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Tuchyňa, lokalita „Šuštínsky járok“. Prevádzkuje ju ObÚ Tuchyňa. Ukladaný je tu KO z obcí Červený Kameň, Mikušovce, Dulov a Tuchyňa
- v k.ú. Pruské, lokalita „Nad Kamenicami“. Prevádzkuje ju ObÚ Pruské, do roku 1997
- v k.ú. Prejta, lokalita „Lieskovec“. Prevádzkovateľ ZŤS, a.s. Dubnica nad Váhom. Zneškodňuje sa na nej priemyselný a vybrané druhy NO. V pláne je rozšírenie výstavbou novej časti skládky.

Príprava na rekultiváciu skládky v k.ú.:
- Pruské TKO
- Ladce TKO
- Tuchyňa TKO po uzavretí
- Bolešov TKO
- Ilava TKO
- Košeca TKO

**Okres Myjava**

Regionálna skládka: v k.ú. Kostolné - Hrašné, III. stavebnej triedy. Prevádzkovateľ Lobbe-Doliny, spol. s.r.o. do roku 2006.

Skládky povolené bez osobitných podmienok:
- skládka kalov - ENERGOBLOK, a.s. Brezová pod Bradlom
- skládka popolovín - SAM, a.s. Myjava
- skládka KO Brezová pod Bradlom

Skládky povolené s osobitnými podmienkami:
- v k.ú. Chvojnica, lokalita „Vrbovce“ - KO (do r. 2000)
- v k.ú. Bukovec - KO (do r. 2000)
- v k.ú. Brezová pod Bradlom - suť a výkopová zeminy
- v k.ú. Myjava - STAS, a.s. Senica závod Myjava - suť a výkopová zemina

Neprevádzkované skládky od roku 1996:
- v k.ú. Myjava - Holíčov vrch - VPS, s.r.o. Myjava - KO
- v k.ú. Myjava - Holíčov vrch - SAM, a.s. Myjava - skládka kalov
- v k.ú. Kostolné - KO
- v k.ú. Krajné - KO
- v k.ú. Podkylava - KO

V územnom obvode Myjava sa nachádza 18 skládok a v pričlenených 4 obciach do okresu 9 skládok. Do roku 1995 bolo sanovaných 5 skládok a teleso skládky kalov v lokalite Suroviny v k.ú. Myjava.

V ďalšom období je nevyhnutné realizovať sanáciu a rekultiváciu:
- skládky KO na Surovinách, k.ú. Myjava
- skládky kalov na Holíčovom vrchu, k.ú. Myjava
- skládky KO Pod Bradlom, k.ú. Brezová pod Bradlom
- skládky KO v k.ú. Kostolné, Krajné, Podkylava a Hrašné
- skládky KO Vančiak - v k.ú. Myjava

Po ukončení prevádzky roku 2000 rekultivovať skládky v k.ú. Bukovce a Vrbovce, ktoré sú prevádzkované za osobitných podmienok.

**Okres Nové mesto nad Váhom**

Technicky vyhovujúca je skládka KO v k.ú. Nová Ves nad Váhom, lokalita „Novanská dolina“.

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Kalnica, lokalita „Poláková dolina“,skládka inertného odpadu
- v k.ú. Častkovce, lokalita „Pod Hájikmi“, skládka inertného odpadu

- v k.ú. Stará Turá, lokalita „Drgoňova dolina“, skládka KO

Sanované skládky KO: Častkovce, Moravské Lieskové, Podolie

Pripravovaná sanácia skládky priemyselných odpadov je na lokalite Dráhy v k.ú. Stará Turá, ktorú prevádzkovala Chirana - Prema, a.s. Stará Turá.

**Okres Partizánske**

Regionálna skládka:
- v k.ú. Veľké Bošany, lokalita „Závodie“, skládka I. stavebnej triedy, prevádzkovaná firmou RENOVA, Bošany, majiteľ obec Bošany, do r. 2000, skládka stavebnej sute
- TKO v k.ú. Brodzany, III. stavebnej triedy, riadená, prevádzkovaná Technickými službami mesta Partizánske do r. 2005
- Livinské Opatovce - Chudá Lehota, skládka KO a NO. Prevádzkovateľ Lobbe Borina, s.r.o.

Uzavreté skládky:
- v k.ú. Bošany, lokalita „Balica“, skládka KO a priemyselných odpadov (garbiarskych). Lokalizovaná v mŕtvom ramene rieky Nitry, od zástavby cca 500 m a 20 m od toku. Odpady sú tu aj z ZDA, š.p. Partizánske (Cebo Holding Slovakia, a.s.). Rekultiváciu na nej je potrebné riešiť komplexne za účasti Cebo Holding Slovakia, a.s. Partizánske, Koželužne, a.s. Bošany a ObÚ Bošany. Uzavretá je od 03/93, vypracovaný je úvodný projekt na rekultiváciu počíta s potrebou finančného zabezpečenia 85 - 150 mil. Sk. Kvôli finančným problémom nie sú doteraz vykonané..
- v k.ú. Brodzany, lokalita „Za obaľovačkou“, skládka škváry, ktorú využívali ZDA, š.p. Partizánske do roku 1978; Prirodzeným náletom sa skládka postupne začleňuje do krajiny

Sanácia skládok:
- v k.ú. Hradište, skládka TKO, rekultivácia ukončená 05/95 na ploche 1,5 ha
- v k.ú. Skačany, skládka TKO, rekultivácia ukončená 06/95 na ploche 1,4 ha
- v k.ú. Kližské Hradište, rekultivácia a sanácia skládky TKO

**Okres Považská Bystrica**

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Sverepec - Zátky - Zauhlište, regionálna skládka III. stavebnej triedy. Práce na rozšírení smerujú tak, aby bola dobudovaná podľa ustanovení legislatívy odpadového hospodárstva na regionálnu skládku so životnosťou do roku 2015 až 2020. Povolená je do r. 06/98 za osobitných podmienok
- „Žiar“, k.ú. Považská Bystrica - skládka priemyselného odpadu Považských strojární, a.s. Považská Bystrica. Uvažuje sa s jej rozšírením a prebudovaním tak, aby zodpovedala legislatíve odpadového hospodárstva, povolená je do roku 12/98 za osobitných podmienok
- v k.ú. Pružina, lokalita Kalina - skládka KO, miestneho charakteru s využívaním a následnou rekultiváciou do roku 2000
- v k.ú. Papradno, lokalita „Za predným potokom“ - skládka KO, miestneho charakteru, povolená do roku 2000

**Okres Prievidza**

Regionálne skládky:
- v k.ú. Veľká Lehôtka, lokalita „Ploštiny“, skládka KO III. stavebnej triedy, je riadená, technicky vyhovujúca. Prevádzkovateľom skládky je TEZAS, s.r.o. Prievidza. Skládka má výmeru 2,04 ha
- v k.ú. Handlová, lokalita „Na Scheiblingu“, skládka KO a priemyselného odpadu III. stavebnej triedy; prevádzkovateľ SATER, s.r.o. Handlová. Povolená do roku 1999, má rozlohu 1,2
- povolená miestna skládka KO v k.ú. Vyšehradné, lokalita „Vyšehradné“ je povolená so súhlasom podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 238/1991 Zb., III. stavebnej triedy, prevádzkuje Združenie obcí Nitrianske Pravno, Tužina, Pravenec, Kľačno, Malinová, Poluvsie, Chvojnica. Povolená do roku 2000, jej rozloha je 1,1 ha. Skládka je technicky vyhovujúca.

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Nitrianske Sučany - Nováky, lokalita „Brezina“ - skládka KO a priemyselného odpadu III. stavebnej triedy na výmere 4,6 ha s určenými osobitnými podmienkami. Prevádzkovateľom skládky sú Novácke chemické závody, a.s., s povolením do roku 2000

- priemyselná skládka popolovín v k.ú. Handlová, lokalita „Na Scheiblinbergu“, prevádzkujú Slovenské elektrárne, a.s., Elektrárne Nováky, o.z. Zemianske Kostoľany. Skládka je III. stavebnej triedy a má rozlohu 5,2 ha
- v k.ú. Dvorníky nad Nitricou, lokalita „Medvedí járok“. Prevádzkovateľ VEGUM, a.s. Dolné Vestenice, skládka III. stavebnej triedy na výmere 2,5 ha
- v k.ú. Čereňany, skládka stavebného odpadu I. stavebnej triedy. Prevádzkuje ju ObÚ Čereňany na rozlohe 2,5 ha

Sanácia skládok:
- v k.ú. Nová Lehota pri Handlovej - KO
- v k.ú. Kanianka - KO
- v k.ú. Malinová - KO

**Okres Púchov**

Regionálne skládky:
- v k.ú. Horenice, Streženice, lokalita Podstránie, regionálneho významu, III. stavebnej triedy. Skládku KO a priemyselného odpadu prevádzkuje Ledrov, s.r.o. Lednické Rovne, vybudovaný monitorovací systém.Predpoklad ukončenia prevádzky je v roku 2005

Skládky povolené za osobitných podmienok:
- v k.ú. Lúky, lokalita „Chorkov - baňa“, skládka KO III. stavebnej triedy. Slúži na ukladanie KO z obcí Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou (od roku 1996), Lúky, Mestečko, Záriečie. Má vybudovaný monitorovací systém,s povolením do roku 2000
- v k.ú. Zubák, lokalita „Nad dedinou“, skládka III. stavebnej triedy KO z obce Zubák, má vybudovaný monitorovací systém, povolená je do roku 2000
- v k.ú. Lysá pod Makytou, lokalita „Zlochov“, skládka III. stavebnej triedy KO z obce Lysá pod Makytou. Bola povolená do roku 1996, skládkovanie je ukončené a skládka je pripravená na rekultiváciu

Prebiehajúca rekultivácia starých skládok:
- v k.ú. Mestečko
- v k.ú. Záriečie
- v k.ú. Kvašov
- v k.ú. Dolné Kočkovce
- v k.ú. Beluša

**Okres Trenčín**

Skládok povolených za osobitných podmienok je v okrese 8 ( skládka v k.ú. Selec lokalita “Dráhy” spĺňa technické kritériá). Sú určené na ukladanie KO, lokalizované v nasledovných katastrálnych územiach: Adamovské Kochanovce, Ivanovce, Krivosúd - Bodovka, Svinná, Trenčianske Teplice, Trenčianske Stankovce, Trenčín - lokalita „Zamostie” je miestneho významu, III. stavebnej triedy, povolená do roku 31.7.2000.

Na ukladanie inertných materiálov je povolená skládka v k.ú. Luborča - Nemšová - Volovce.

V súlade so všetkými kritériami právnych predpisov v odpadovom hospodárstve je skládka v k.ú. Selec, lokalita „Dráhy“, miestneho významu III. stavebnej triedy, povolená do roku 2007.

Na 60 skládok bolo vydané rozhodnutie o ukončení prevádzkovania, z nich 28 bolo sanovaných, následne upravených a včlenených do okolitej krajiny.

Problémom zostáva sanácia starých skládok v k.ú. Štvrtok, Trenčianske Teplice - Kaňová, Nemšová - Volovce v k.ú. Luborča.

### *2.11.2.2 Odkaliská*

Pri výrobe energie vznikajúce odpady sú hydraulicky dopravované a ukladané na odkaliská. V Trenčianskom kraji sú 4 odkaliská (podľa Smernice MŽP č. 3/1996 - 2.3):

ENO - Pôvodné a ENO - Definitívne - Chalmová, prevádzkovateľom sú Slovenské elektrárne, a.s. Elektrárne Nováky, o.z. Zemianske Kostoľany.Obe odkaliská sú údolného typu. V súčasnosti prebiehajú výstavby ďaších etáp. Výstavba Pôvodného odkaliska má byť ukončená v roku 2001 s

plánovanou kubatúrou 3,56 mil. $m^3$. Definitívne odkalisko v roku 2000 s plánovanou kubatúrou 14 mil. $m^3$. Na všetky etapy existujú stavebné povolenia.

Odkalisko NOVÁKY 6 a NOVÁKY 7 prevádzkujú Novácke chemické závody, a.s. Nováky.

### *2.11.2.3 Spaľovne*

V Trenčianskom kraji je v prevádzke 14 spaľovní, z nich 7 je na odpad zo zdravotníckych zariadení. Prehľad spaľovacích zariadení:

- ELMOS, a.s. Bánovce nad Bebravou - drevný odpad ako súčasť technológie
- Nemocnica s poliklinikou (NsP) Bánovce nad Bebravou - odpad zo zdravotníckych zariadení
- NsP Ilava - odpad zo zdravotníckych zariadení. Prevádzku končí v roku 1998.
- Cementárska pec Ladce - opotrebované pneumatiky a gumárenský odpad, zeminy znečistené ropnými látkami
- ZŤS, a.s. Dubnica nad Váhom - spaľuje odpad po regenerácií TCE, PCE a RL s obsahom chlóru menším ako 1 %
- EKOTEAM, a.s. Brezová pod Bradlom - pyrolýzna spaľovňa nebezpečných odpadov
- NsP Myjava - odpad zo zdravotníckych zariadení. Prevádzku končí v roku 1998. Návrh uvažuje, že následne sa bude odpad voziť do Senice
- CHIRANA - PREMA, a.s. Stará Turá - spaľovňa nebezpečných odpadov
- NsP Partizánske - odpad zo zdravotníckych zariadení. Spaľovňa má povolenie do roku 1998
- NsP Považská Bystrica - odpad zo zdravotníckych zariadení, spaľovňa využívaná s určenými osobitnými podmienkami do roku 02/98
- Považské strojárne, a.s. Považská Bystrica - odpad s obsahom ropných látok, osobitné podmienky do roku 2000
- NsP Trenčín - odpad zo zdravotníckych zariadení. Má zlý technický stav, rekonštrukcia sa predpokladá do roku 2000
- Merina, a.s. Trenčín - zvyšky textílií, odpadový papier

### *2.11.2.4 Zariadenia na úpravu odpadov*

- ZŤS, a.s. Dubnica nad Váhom
  - regeneračná stanica na úpravu TCE, PCE s obsahom RL
  - deemulgačná stanica na úpravu rezných emulzií s obsahom RL a odpadových vôd z náterových hmôt
  - neutralizačná stanica na úpravu odpadových vôd z galvanických povrchových úprav
- ZVS, a.s. Dubnica nad Váhom - neutralizačná stanica odpadových vôd z galvanických povrchových úprav
- ZŤS NOVA, a.s. Nová Dubnica - deemulgačná stanica
- ENERGOBLOK, a.s. Brezová pod Bradlom - neutralizačná stanica
- GALVANIKA, a.s. Brezová pod Bradlom - redukčná stanica
- SLOVENSKÁ ARMATÚRKA, a.s. Myjava
  - neutralizačná stanica
  - deemulganá stanica
  - flotačné zariadenie
- KODRETA, spol. s.r.o. Myjava - neutralizačná stanica
- EKOTEAM, a.s. Brezová pod Bradlom - deemulgačná stanica
- SAM, a.s. Myjava
  - flotačné zariadenie M-WAY systém
  - 2 neutralizačné stanice
- CHIRANA - PREMA, a.s. Stará Turá - regeneračné zariadenie na odpadové rozpúšťadlá
- CHIRANA - PREMA, a.s. Stará Turá - neutralizačná stanica
- HP, s.r.o. Považany - recyklovaný odpad pri výrobe plastových výrobkov
- MAGNA SLOVTECA, s.r.o. Nové Mesto nad Váhom - recyklovanie odpadových zrkadiel z výrobného procesu
- BPT, rod. podnik Nové Mesto nad Váhom - úprava textilného odpadu
- Pradiareň vlny JK Nové Mesto nad Váhom - úprava textilného odpadu
- v okrese Prievidza - 2 recyklačné zariadenia na spracovanie plastov
- EKONASO, Nedožery - Brezany - technológia spracovania opotrebovaných žiariviek a výbojok
- Považské strojárne, a.s. Považská Bystrica
  - deemulgačná stanica

- neutralizačná stanica
- regeneračná stanica na opotrebované ropné látky a transformované oleje
- recyklačné zariadenia a spracovacie zariadenia

- TOS Trenčín - neutralizačná stanica

Tieto zariadenia sú predbežne dopĺňané, alebo vyraďované, podľa podmienok a rozhodnutí vydaných príslušnými úradmi.

### 2.11.3 Zhodnocovanie odpadov

V rámci kraja okrem odpadov vznikajúcich v poľnohospodárstve sa využíva 710 882 t odpadu. V tomto množstve sú zahrnuté odpady z potravinárskeho priemyslu, drevospracujúceho priemyslu, stavebníctva a železný šrot. K zhodnocovaniu odpadov prispieva aj postupné zavádzanie separovaného zberu v sídlach. V súčasnosti je zavedený v 179 sídlach Trenčianskeho kraja.

- celoplošný separovaný zber druhotných surovín (najmä železo, sklo, papier) v Bánovciach nad Bebravou a väčších obciach okresu, v 19 obciach v okrese Nové Mesto nad Váhom, v Brezovej pod Bradlom, Myjava, Bukovec, Poriadie, Stará Myjava, Chvojnica, vo všetkých sídlach okresu Ilava, Partizánske, Považská Bystrica, v 30 sídlach okresu Prievidza, v meste Púchov a v 2 obciach, a v 33 sídlach okresu Trenčín
- poradenská činnosť v oblasti odpadového hospodárstva
  - s.r.o. ENZO Žilina, prevádzkáreň Nová Dubnica
  - HELPEKO - Považká Bystrica
- výkup druhotných surovín (bývalé zberne druhotných surovín) vo všetkých okresoch
- spracovanie plastových odpadov na regranulát firmou EKOPLAST P.S.P., s.r.o. Partizánske - miestna časť Veľké Bielice
- kompostovanie odpadov v meste Bojnice, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom
- dotrieďovacia linka vyseparovaných zhodnotiteľných častí - papiera, plastov - Mestský úrad Považská Bystrica a Dubnica nad Váhom
- spracovanie plastov vyseparovaných z KO - firma Chudovský, Považská Bystrica
- a.s. SYENIT Púchov - opätovné využitie odpadov na azbestocementové výrobky
- MATADOR, a.s. Púchov - recyklácia odpadov na regenerát
- REPLAST Púchov - spracovanie odpadových PE fólií
- SKLOOBAL, a.s. Nemšová - spätné využitie odpadového skla
- CHIRANA Bobot - využitie zberového papiera
- EKOLOGICKÉ STAVBY, s.r.o. Považská Bystrica - výroba drevených brikiet a lisovanie organického odpadu
- ENZO - zberné stredisko v k.ú. Dolný Lieskov v areáli bývalého ŠM v okrese Považská Bystrica

*Charakteristika zmien v odpadovom hospodárstve v rokoch 1993 - 1996*

Oblasti významného zlepšenia nakladania s odpadmi:

- znižovanie vzniku odpadov, kde produkcia odpadov klesla o 38,4 %, čo dokumentuje nasledujúca tabuľka

Produkcia odpadov

| Okres | Celkové množstvo odpadov v t | | Rozdiel |
|---|---|---|---|
| | rok 1992 | rok 1995 | |
| Bánovce nad Bebravou | 580 000 | 227 700 | - 352 300 |
| Ilava | 440,1 | 486,7 | + 46,6 |
| Myjava | 1 202 979 | 273 099 | - 929 880 |
| Nové Mesto nad Váhom | 440 755 | 398 737 | - 42 018 |
| Partizánske | 334 497 | 148 453 | - 186 044 |
| Považská Bystrica | 153 548 | 153 643,9 | + 95,9 |
| Prievidza | 1 866 875 | 1 566 682 | - 300 193 |
| Púchov | 240 773 | 86 378,7 | - 154 394,3 |
| Trenčín | 816 390 | 618 699 | - 197 691 |
| Kraj spolu | 5 636 257,1 | 3 473 879,3 | - 2 162 377,8 |

- vo výstavbe skládok odpadov - realizácie výstavby:
  - riadená regionálna skládka KO v Dubnici nad Váhom „Luštek“, I. etapa
  - skládka popolovín SAM, a.s. Myjava
  - skládka KO LOBBE DOLINY, spol. s.r.o. Kostolné

- skládka stavebnej sute v k.ú. Bošany „Závadie“, I. stavebnej triedy
- rozšírenie regionálnej skládky KO Sverepec
- rozšírenie priemyselnej skládky Žiar v okrese Považská Bystrica
- skládka KO Nitrianske Pravno, k.ú. Vyšehradné
- skládka KO a priemyselného odpadu Handlová
- pyrolýzna spaľovňa NO a.s. EKOTEAM, Brezová pod Bradlom
- zariadenie na zahusťovanie kalov v Krištáli, k.ú. Valaská Belá
- zvýšenie využívania odpadov v súvislosti s odsírením spalín dvoch blokov ENO B v SE, a.s., ENO, o.z., Zemianske Kostoľany v realizácií
- uvedenie skládky odpadov do súladu s platnou legislatívou v lokalite Podstránie Lednické Rovne
- skládka zodpovedajúca všetkým technickým kritériám zo zákona o odpadoch v k.ú. Selec

- zavádzanie a rozširovanie separovaného zberu KO. Na základe získavaných skúseností je v súčasnosti separovaný zber organizovaný v rôznych formách a rozsahu v 179 sídlach Trenčianskeho kraja, čo je 65 % z celkového počtu sídiel kraja, t.j. 15 % z celkového množstva KO
- ukladanie KO na skládky povolené úradmi životného prostredia. Na území kraja boli vybudované viaceré skládky KO regionálneho významu, niektoré skládky boli technickými opatreniami konvertované na riadené, časť skládok je prevádzkovaná v režime osobitných podmienok
- zníženie produkcie odpadu z kotolní na tuhé palivo plynofikáciou a elektrifikáciou
- úprava provizorných skladov zvláštnych a nebezpečných odpadov v areáloch CEBO HOLDING SLOVAKIA, a.s. Partizánske a Koželužne, a.s. Bošany
- separovanie problémových látok z KO. Kontajnerový zber expirovaných liekov od obyvateľov, organizovaný zber olovenných akumulátorov, žiariviek a výbojok u väčších producentov
- vylúčenie stavebnej sute z odpadov ukladaných na skládky
- začiatok a postup sanácie starých environmentálnych záťaží. Pre skládky prevádzkované v režime osobitných podmienok sa spracuvávajú projekty rekultivácie, niektoré sú už v štádiu realizácie

### 2.11.4 Návrh riešenia nakladania s odpadmi

Návrh riešenia problematiky odpadového hospodárstva v ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vychádza zo štátnej environmentálnej politiky v odpadovom hospodárstve a nadväzne krajskej a okresnej environmentálnej politiky v odpadovom hospodárstve.

Základom stratégie hospodárenia s odpadmi je integrovaná koncepcia, ktorá je založená na nasledovných princípoch:
- obmedzovanie vzniku odpadov
- znižovanie obsahu toxických látok v odpade
- materiálové zhodnocovanie odpadov v čo najväčšej miere
- tepelná úprava odpadov, pokiaľ ich nebolo možné inak využiť, s cieľom získať energiu, znížiť objem a hmotnosť odpadov a znížiť obsah škodlivých látok v odpadoch
- skládkovanie odpadov v čo najmenšej možnej miere.

Zníženie tvorby odpadov predpokladá:
- zavádzanie a používanie nových moderných technológií a čistejších technológií na úrovni „stavu techniky“
- používanie surovín a prísad, pri aplikácií ktorých nevznikajú nové nevyužiteľné odpady
- návrh výrobkov, ktoré po strate životnosti môžu byť po úprave alebo spracovaní vrátené späť do spotrebiteľského alebo materiálového kolobehu

#### *2.11.4.1 Návrh opatrení na realizáciu koncepčno-systémových cieľov odpadového hospodárstva na roky 1997 - 2000, s výhľadom do roku 2005*

**Opatrenia pre obdobie rokov 1997 - 2000**
- zamerať sa na zníženie tvorby odpadov, zvýšenie využívania odpadov, zavedenie kompostovania biologických odpadov, separácie problémových látok z KO a ich úpravu, resp. zneškodnenie.

Proces znižovania vzniku odpadu je potrebné smerovať najmä na:

a) nebezpečné odpady - z priemyselných podnikov
- z novovzniknutých prevádzok malých a stredných podnikateľov vyrábajúcich výrobky, pri ktorých vznikajú nebezpečné odpady
- z novovzniknutých zdravotníckych zariadení, vrátane súkromných
- z niektorých prevádzok služieb

b) odpady z obalov domácej výroby a z dovozu, ktoré nie sú zhodnotiteľné

Proces zvyšovania podielu zhodnotiteľných odpadov orientovať na tie druhy odpadov, ktoré sú:
- v určitej miere v súčasnosti zhodnocované (zberový papier, sklo, kovy, opotrebované ropné oleje - ORO, pneumatiky a iný gumárenský odpad a pod.)
- v súčasnosti využívané len v malej miere (tzv. komoditné programy ako odpadové olovenné akumulátory, stavebný odpad, elektrický a elektronický šrot, žiarivky, výbojky, autovraky, organický a biologický odpad, kaly z čistiarní odpadových vôd a pod.)

- vytvoriť právnu úpravu, ktorá bude pôvodcom ukladať povinnosť nevyužité odpady, najmä nebezpečné, pred uložením na skládku upraviť tak, aby sa redukoval ich objem, hmotnosť a obsah vybraných látok, alebo prvkov
- právne upraviť a upresniť povinnosť v maximálnej možnej miere využívať zhodnotiteľné druhy odpadov
- prijať súbor priamych alebo nepriamych ekonomických nástrojov, ktoré budú zvýhodňovať procesy zhodnocovania odpadov pred ich zneškodňovaním (spaľovaním a skládkovaním). Osobitne sa zamerať na organické a biologické odpady a odpady z plastov a z obalov
- vytvoriť súbor technických noriem a predpisov, ktoré budú určovať kvalitatívne parametre odpadov (získané úpravou alebo spracovaním odpadov), s cieľom ich účelovej a ekonomickej aplikácie
- zneškodniť nevhodne skladované nebezpečné odpady:
  - sanáciou skládky NO „Dráhy“ v k.ú. Stará Turá v okrese Nové Mesto nad Váhom
  - zmenou používaných rozpušťadiel v technologickom procese v LR CRYSTAL, a.s. Lednické Rovne, PRIVATEX, s.r.o. Púchov, GALVANIKA, s.r.o. Dolná Breznica
  - prípravou výstavby medziskládky NO a problémových látok na skládke „Podstránie“ Lednické Rovne
  - zriadením zberného strediska NO a jeho vybavením kontajnermi s certifikátmi skúšobne pri regionálnej skládke v Dežericiach a zabezpečením prepravy NO do zneškodňovacích centier SR
  - dobudovať v areáli skládky „Veronika“ v k.ú. Dežerice v okrese Bánovce nad Bebravou zberné stredisko na NO
  - realizáciou zámeru v okrese Ilava, v k.ú. Ilava na vybudovanie spaľovne s komplexným spracovaním separovaného odpadu (triediarne, výroby plastov z vyseparovaných odpadov kompostárne) s finančným zabezpečením zahraničných zdrojov, s úvahou možnosti zneškodňovania KO okresov v severnej a severozápadnej časti Trenčianskeho kraja
  - dokončením spaľovne NO v NsP Považská Bystrica
  - ukončenou rekonštrukciou spaľovne NO v NsP Trenčín - skúšobná prevádzka
  - dobudovaním ekobloku spaľovne a.s. Merina Trenčín - skúšobná prevádzka
  - vybudovaním spaľovne NsP Prievidza - Bojnice
- zabezpečiť zber monočlánkov, liekov po expiračnej dobe, žiariviek a akubatérií v mestách a obciach kraja
- zvýšiť podiel kompostovaných biologických odpadov
  - sprevádzkovaním vybudovanej kompostárne v k.ú. Brvnište v okrese Považská Bystrica firmou ENZO
  - vybudovaním regionálnej kompostárne v k.ú. Partizánske
  - prípravou výstavby kompostárne na skládke odpadov „Podstránie“ Lednické Rovne
  - vystavbou kompostárne v k.ú. Bojnice v okrese Prievidza
  - výstavbou kompostovacieho zariadenia v okrese Bánovce nad Bebravou v nadväznosti na skládku Dežerice "Veronika"
  - zriadením jednoduchých kompostární pri PD na území kraja
- separovať využiteľné druhy odpadov
  - vybudovaním dotrieďovacieho zariadenia na skládke Dežerice v okrese Bánovce nad Bebravou a v okrese Myjava (v k.ú. Krajné alebo Myjava)
- zneškodňovať odpady vo všetkých vhodných technických zariadeniach, ktoré aj pôvodne neboli určené na tento účel napr. pec v Považskej cementárni a.s. Ladce - zneškodňuje vybrané vhodné druhy odpadov a havarijné stavy

- ukladať na skládkach vyhovujúcich technickým podmienkam všetky KO určené na skládkovanie. K tomu je potrebné:
  - realizovať dostavbu skládky KO a priemyselného odpadu obce Nitrica v k.ú. Dvorníky nad Nitrou, okres Prievidza
  - vybudovať II. etapu regionálnej skládky „Luštek“ v k.ú. Dubnica nad Váhom, okres Ilava
  - dobudovať skládku Sverepec , okres- Považská Bystrica
  - realizovať výstavbu 2 časti skládky Kostolná, okres Myjava
  - začať výstavbu novej a sanovanie starej skládky na priemyselný odpad „Lieskovec“ Dubnica nad Váhom, okres Ilava
- pokračovať v sanácií neriadených skládok tzv. environmentálnych záťaží

**v okrese Bánovce nad Bebravou**
- uzatvoriť a rekultivovať skládku KO v k.ú. Žitná - Radiša
- ukončiť rekultiváciu skládky Krásna Ves

**v okrese Myjava**
- „Suroviny“, skládka KO, v k.ú. Myjava
- skládku popolovín SAM, a.s. Myjava
- „Vančiak“, skládka KO, v k.ú. Myjava
- „Pod Bradlom“, skládka KO, v k.ú. Brezová pod Bradlom
- skládky KO v k.ú. Hrašné, Kostolné, Krajné, Podkylava
- ukončiť do roku 2000 prevádzkovanie skládok KO v k.ú. Vrbovce, Bukovec

**v okrese Ilava**
- v k.ú. Ilava, Košeca, Ladce, Pruské, Bolešov

**v okrese Nové Mesto nad Váhom**
- v k.ú. Bošáca, Dolné Srnie, Považany, Trenčianske Bohuslavice

**v okrese Partizánske**
- skládky KO v k.ú. Veľké Uherce, Klíž (Klížske Hradište), Brodzany (skládka škváry) a Bošany „Babica“

**v okrese Prievidza**
- skládky KO Nová Lehota pri Handlovej, Kanianka, Malinová

- vybudovať dotrieďovacie zariadenie na separáciu využiteľných druhov odpadov z KO v k.ú. Krajné, alebo Myjava, príp. Brezová pod Bradlom

**Opatrenia pre obdobie rokov 2000 - 2005**
- zneškodňovať nebezpečné odpady vyhovujúcim spôsobom na vyhovujúcich zariadeniach
  - využívaním všetkých dostupných zariadení na úpravu a zneškodňovanie nebezpečných odpadov
  - vybudovaním medziskládky nebezpečných odpadov v okrese Púchov na skládke „Podstránie“ - Lednicke Rovne
  - poskytovaním údajov pôvodcom o existujúcich zariadeniach na zneškodňovanie NO
- zneškodňovať všetky vyprodukované špecifické odpady a odpady zo zdravotníckych zariadení vyhovujúcim spôsobom, na vyhovujúcich zariadeniach
- zvyšovať i naďalej podiel kompostovaných biologických odpadov
  - využitím kompostární a priestorov v PD (pevné hnojiská) na kompostovanie biologických odpadov
  - vybudovaním kompostárne pre spádové územie Bošany - Chynorany - Veľký Klíž
- dobudovať sieť dotrieďovacích zariadení odpadov slúžiacich na separáciu využiteľných druhov odpadov
  - vystavbou podľa finančných možností pri skládkach odpadov v Starej Turej, (v Brezovej pod Bradlom); v areáli skládky „Podstránie“ - Lednické Rovne v okrese Púchov
  - dobudovaním dotrieďovacieho zariadenia na novej skládke KO v Livinských Opatovciach
- zvýšiť rozsah využívaných druhov odpadov a ich zložiek
  - využívaním i naďalej všetkých dostupných zariadení na spracovanie odpadov
  - vybudovaním spracovateľských liniek v Novom Meste nad Váhom na spracovanie stavebného odpadu
- pokračovať v sanácií starých neriadených skládok a ďalších environmentálnych záťaží

- rekultiváciou skládok odpadov podľa harmonogramu postupného uzatvárania skládok
- KO určený na skládkovanie, ukladať na skládkach, ktoré vyhovujú technickým podmienkam (po ukončení prevádzkovania skládok s osobitnými podmienkami)
  - výstavbou III. etapu regionálnej skládky „Luštek“ - Dubnica nad Váhom do celkovej kapacity 900 tis. $m^3$ úložného priestoru skládky
  - vystavbou skládky stavebného odpadu v okrese Považská Bystrica
  - prípravou realizácie novej skládky odpadov III. stavebnej triedy pre okres Púchov (pokračovanie skládky „Podstránie“ v k.ú. Lednické Rovne)

#### *2.11.4.2 Návrh riešenia v oblasti odpadového hodpodárstva*

- rozširovať zber druhotných surovín a problémových látok z KO v sídlach Trenčianskeho kraja s cieľom vytvoriť systému triedenia všetkých problémových látok, pre ktoré bude k dispozícií technológia na zneškodnenie a v každom okrese zabezpečiť minimálne jedno dotrieďovacie zariadenia do roku 2005
- vybudovať v každom okrese Trenčianskeho kraja minimálne jedno zariadenie na kompostovanie biologických odpadov a podporovať dotačnými fondami aktivity zamerané na kompostovanie biologického odpadu
- podporovať aktivity zamerané na zhodnocovanie odpadov v špecializovaných zariadeniach
- zabezpečiť zneškodňovanie špecifických odpadov zo zdravotníckych zariadení Trenčianskeho kraja a k tomu určených zariadeniach
- skládkovanie odpadov riešiť na existujúcich a navrhovaných veľkokapacitných regionálnych skládkach:
  - skládku „Veronika“ v k.ú. Dežerice v okrese Bánovce nad Bebravou
  - skládku „Lúštek“ v k.ú. Dubnica nad Váhom v okrese Ilava
  - skládku Kostolné - Hrašné v okrese Myjava
  - skládku v k.ú. Brezová pod Bradlom v okrese Myjava
  - skládku v k.ú. Nová Ves v okrese Nové Mesto nad Váhom
  - na vybudovanej skládke v k.ú. Livinské Opatovce v okrese Partizánske
  - skládku v k.ú. Sverepec v okrese Považská Bystrica
  - skládku v k.ú. Považská Bystrica - Žiar v okrese Považská Bystrica
  - skládku v k.ú. Dvorníky nad Nitricou, Nitrica v okrese Prievidza
  - skládku „Podstránie“ v k.ú. Lednické Rovne v okrese Púchov
- pokračovať v sanácií starých skládok (environmentálnych záťaží). V súlade POH SR do roku 2000 sanovať v každom okrese 6 - 10 skládok ohrozujúcich životné prostredie.

# 2.12 Krajinná štruktúra

## 2.12.1 Ekologické hodnotenie krajinnej štruktúry

#### *2.12.1.1 Územný systém ekologickej stability*

Projekty ÚSES na regionálnej (okresnej) úrovni boli v predchádzajúcom období spracované pre všetky bývalé okresy terajšieho Trenčianskeho kraja. Boli spracované R-ÚSES-y pre okres Prievidza (EKOTRUST Prešov, 1993),pre okres Trenčín (URBION Bratislava, 1993), pre okres Senica (Halada a kol., Regioplán Nitra, 1995), pre okres Považská Bystrica (SAŽP Žilina, 1994), pre okres Topoľčany (Ekoland Prešov 1994). Tieto R-ÚSES-y pokrývajú celé riešené územie, v ktorom bolo navrhnutých celkom 200 biocentier, z toho 18 nadregionálnych biocentier a 12 nadregionálnych biokoridorov.

Úroveň spracovania jednotlivých R-ÚSES je rozdielna, ale v zásade spĺňa požiadavky vytvorenia kostry prvkov RÚSES v krajine a uvádza súbor opatrení a návrhov na využívanie krajiny. RÚSES-y je možné využiť pre zabezpečenie systému ekologickej stability v nových okresoch.

V okrese Bánovce nad Bebravou sú vymedzené prvky ÚSES prevzaté z R-ÚSES okresu Topoľčany. Sú navrhované 2 nadregionálne biocentrá - Rokoš, Nitrické vrchy a 60 regionálnych biocentier. V území je vymedzený iba 1 biokoridor regionálneho významu. Viaceré biocentrá nespĺňajú parametre regionálnych biocentier.

Okres Ilava preberá prvky ÚSES z R-ÚSES okresu Považská Bystrica a v území okresu vymedzuje 5 nadregionálnych biocentier - Vápeč, Bolešovská dolina, Červený Kameň-Lednica,

Vršatské bradlá, Podhradská dolina a 4 regionálne biocentrá. Biokoridory sú navrhované 4 nadregionálne a 8 regionálnych, ktoré prechádzajú zo susedných okresov.

Okres Myjava preberá prvky ÚSES z R-ÚSES okresu Senica a vymedzuje v území okresu iba 5 regionálnych biocentier, 1 nadregionálny biokoridor a 5 regionálnych biokoridorov.

Okres Nové Mesto nad Váhom preberá prvky ÚSES z R-ÚSES okresu Trenčín, ktorý vymedzil v okrese 3 nadregionálne biocentrá - Plešivec-Drapliak, Tematínske vrchy-Javorníček-Kňazí vrch, Javorina a 18 regionálnych biocentier. Územím okresu prebiehajú 4 nadregionálne biokoridory a 9 regionálnych biokoridorov.

V okrese Partizánske boli prvky ÚSES taktiež prevzaté z R-ÚSES okresu Topoľčany. V území okresu nie je vymedzené žiadne nadregionálne biocentrum a 61 regionálnych biocentier a 2 regionálne biokoridory. Aj pre tento R-ÚSES platí, že viaceré biocentrá nezodpovedajú požiadavkám regionálnych biocentier.

Okres Považská Bystrica má prvky ÚSES prevzaté z R-ÚSES okresu Považská Bystrica, ktorý v terajšom území okresu vymedzuje 4 nadregionálne biocentrá - Veľký Javorník, Maniny-Kostelec, Podskalský Roháč, Strážov-Sádecké vrchy a 6 regionálnych biocentier, 4 nadregionálne biokoridory a 6 regionálnych biokoridorov.

Okres Prievidza preberá prvky ÚSES z bývalého R-ÚSES okresu Prievidza, v ktorom sú pre dnešné územie okresu vymedzené 3 nadregionálne biocentrá - Vtáčnik, Nitrické vrchy, Vyšehrad a 8 regionálnych biocentier. Ako biokoridory je navrhovaných 11 migračných trás na regionálnej úrovni.

Okres Púchov preberá prvky ÚSES taktiež z R-ÚSES okresu Považská Bystrica a vymedzuje v území okresu iba časť 1 nadregionálneho biocentra - Červený Kameň-Lednica a 4 regionálne biocentrá, 2 nadregionálne biokoridory a 5 regionálnych biokoridorov.

V okrese Trenčín je vymedzené v R-ÚSES 1 nadregionálne biocentrum - Žihľavík-Baske a 20 regionálnych biocentier. Navrhované sú 3 nadregionálne biokoridory, ktoré prechádzajú okolitými okresmi a 8 regionálnych biokoridorov.

Na území Trenčianskeho kraja je vymedzených celkom 18 biocentier nadregionálneho významu, kde sú jadrá vytvorené plochami chránených území. Biocentier regionálneho významu je 186, z toho 22 má jadro tvorené prvkami ochrany prírody.

"Projekty R-ÚSES" boli spracované v hraniciach bývalých okresov. Niektoré plochy biocentier a biokoridorov prechádzali z okresu do okresu, avšak neboli na hraniciach kompatibilné v napojení plôch a trás. Administratívne hranice pre prírodné prvky nemožno považovať za bariéry. Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja tieto nezrovnalosti vo vymedzení prvkov ÚSES odstránil a zosúladil, aj v závislosti na celkovej koncepcii komplexného urbanistického riešenia.

**Prehľad o počte jednotlivých prvkov ekologickej siete**

Prvky ÚSES sú často vymedzené aj na rozhraní terajších okresov a nemajú jednotnú charakteristiku, názvy, plochy a pod. V nasledovnej tabuľke sa uvádzajú jednotlivé biocentrá podľa okresov:

| Okres | Jadrové územia | | Biocentrá | | | Biokoridory | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | európskeho významu | národného významu | nadregionálne | regionálne | | nadregionálne | regionálne |
| | | | | s jadrom | bez jadra | | |
| Bánovce n/B. | - | 2 | 2 | - | 60 | - | 1 |
| Ilava | 2 | 1 | 4 | 1 | 3 | 4 | 8 |
| Myjava | 2 | 1 | - | 1 | 6 | 1 | 6 |
| Nové Mesto n/V. | 2 | 1 | 3 | 7 | 11 | 4 | 9 |
| Partizánske | 1 | 1 | - | - | 61 | - | 2 |
| Považ.Bystrica | 2 | 1 | 4 | 1 | 5 | 4 | 6 |
| Prievidza | 1 | 1 | 3 | 3 | 5 | - | 11 |
| Púchov | 2 | - | 1 | 1 | 3 | 2 | 5 |
| Trenčín | 1 | 2 | 1 | 9 | 11 | 3 | 8 |
| Kraj spolu | 13 | 10 | 18 | 23 | 165 | 18 | 56 |

| | |
|---|---|
| Jadrové územia európskeho významu: | Biele Karpaty, Malé Karpaty, Strážovské vrchy, Kysuce |

| | |
|---|---|
| Jadrové územia národného významu: | Považský Inovec, Tematínske kopce, Myjavská pahorkatina, Tríbeč, Žiar |
| Nadregionálne biocentrá: | Žihlavník-Baske, Plešivec-Drapliak, Tematínske vrchy-Javorníček-Kňaží vrch, Javorina, Vápeč, Bolešovská dolina, Červený Kameň-Lednica, Vršatské bradlá, Podhradská dolina, Veľký Javorník, Maniny-Kostelec, Podskalský Roháč, Strážov-Sádecké vrchy, Vtáčnik, Nitrické vrchy, Vyšehrad, Rokoš, Kňaží stôl - Drieňovec. |

V nasledujúcom prehľade sú tabuľkovou formou uvedené názvy všetkých biocentier vymedzených v jednotlivých okresoch. Názvy biocentier v okrese Bánovce nad Bebravou a Partizánske neboli v RÚSES bývalého okresu Topoľčany slovne označené. Preto sú názvy biocentier odvodené podľa miestnych názvov alebo podľa názvu sídla, v ktorého katastrálnom území sa biocentrum nachádza.

| Okres | Názov biocentra | Kategória biocentier a identifikačné číslo | |
|---|---|---|---|
| | | NBc | RBc |
| Bánovce nad Bebravou | Trtavka | | 67 |
| | Kóta 878,2 | | 68 |
| | Čierna hora | | 69 |
| | Tisovník + I. | | 70 |
| | Závada | | 71 |
| | Kamenné vráta | | 72 |
| | Javorník-Ostrý vrch | | 73 |
| | Močidla | | 74 |
| | Lukovec-kalište | | 75 |
| | Veľké | | 76 |
| | Španí kameň | | 77 |
| | Krásna Ves | | 78 |
| | Horné Bory | | 79 |
| | Vlčkov | | 80 |
| | Ruskovce | | 81 |
| | Hradniansky potok | | 82 |
| | Čuklasovce + I. | | 83 |
| | Cimenná | | 84 |
| | Vlčie jamy | | 85 |
| | Dub | | 86 |
| | Stará hora | | 87 |
| | Horný lom | | 88 |
| | Bátorová | | 89 |
| | Kulháň | | 90 |
| | Lipová | | 91 |
| | Kulháň II. | | 92 |
| | Zlatníky + I., II. | | 93 |
| | M. Hoste + I. | | 94 |
| | Suchý potok + I. | | 95 |
| | Nad borinami | | 96 |
| | Chvalov | | 97 |
| | Livina | | 98 |
| | Libichava | | 99 |
| | Hlboká dolina | | 100 |
| | Za hájom | | 101 |
| | Otrhánky | | 102 |
| | Haláčovce | | 103 |
| | Cimenská dolina + I., II. | | 104 |
| | Žužlatiny | | 105 |
| | Drieňovec-Kňaží stôl | | 106 |
| | Maďarová | | 107 |
| | Lutov | | 108 |
| | Dubnička | | 109 |
| | U Breziny | | 110 |
| | Bukovina | | 111 |
| | Cierny vrch | | 112 |
| | Havrania skala | | 113 |
| | Homola | | 114 |
| | Hajšoviari | | 115 |
| | Omastiná | | 116 |
| | Slavcové | | 117 |
| | Rokoš-Nitrické vrchy | 118 | |
| | Melková | | 119 |

| Okres | Názov biocentra | Kategória biocentier a identifikačné číslo | |
|---|---|---|---|
| | | NBc | RBc |
| | Jankov vŕšok | | 120 |
| | Uhrovec + I., II. | | 121 |
| | Ostrý vrch + I., II. | | 122 |
| | Drahlov vrch | | 123 |
| | Marušiná | | 124 |
| | Salaš | | 125 |
| | Dubnička | | 126 |
| | Lipový brod | | 127 |
| | Prusy | | 128 |
| | Háj | | 129 |
| | Veľká hora | | 130 |
| | Široká | | 131 |
| | Pravotice + I. | | 132 |
| | Betlehem | | 133 |
| Ilava | Podhradská dolina*/ | 5 | |
| | Vápeč | 6 | |
| | Bolešovská dolina | 7 | |
| | Vršatské bradlá | 9 | |
| | Malenice-Svrčinovec | | 17 |
| | Norovica-Stráne | | 18 |
| | Slopský vrch-Holázne-Beňova skala | | 19 |
| | Grófovec-Markovica-Ihrište*/ | | 20 |
| | Nebrová | | 21 |
| | Prejta-Savčiná | | 23 |
| Myjava | Uholníčky | | 60 |
| | Lipovec | | 61 |
| | Biely vrch | | 62 |
| | Žalostiná | | 63 |
| | Kaštielska hora | | 64 |
| | Drviská | | 65 |
| | Štvorvršie pri Hradišti | | 66 |
| Nové Mesto nad | Lopeník | | 42 |
| Váhom | Nová Hora | | 43 |
| | Javorina**/ | | 44 |
| | Borotová | | 45 |
| | Máleník | | 46 |
| | Palčekový vrch | | 47 |
| | Plešivec-Drapliak | 48 | |
| | Dubová | | 49 |
| | Horná Streda | | 50 |
| | Hrádok | | 51 |
| | Hôrka nad Váhom | | 52 |
| | Zelená Voda | | 53 |
| | Turecký vrch | | 54 |
| | Sochoň | | 55 |
| | Tematínske vrchy-Javorníček-Kňaží vrch | 56 | |
| | Prielačina | | 57 |
| | Dubový vŕšok | | 58 |
| | Zabudišová | | 59 |
| Partizánske | Chynoranský luh | | 134 |
| | Chynoranský mlyn | | 135 |
| | Sádok | | 136 |
| | Kostrín | | 137 |
| | Kozlica + I. | | 138 |
| | Predný Brloh | | 139 |
| | Zadný Brloh | | 140 |
| | Veľké Zeleno | | 141 |
| | Mlynište | | 142 |
| | Prostredná skala | | 143 |
| | Uhrovská dolina | | 144 |
| | Bralo | | 145 |
| | Klížske Lúčky | | 146 |
| | M. a V. Suchá | | 147 |
| | Pod Malou Ostrou | | 148 |
| | Medzi jarky | | 149 |
| | Pod Ondrášovovu | | 150 |
| | Kopanica + I. | | 151 |

| Okres | Názov biocentra | Kategória biocentier a identifikačné číslo | |
|---|---|---|---|
| | | NBc | RBc |
| | Plešovica + I. | | 152 |
| | Kolianova | | 153 |
| | Lubín | | 154 |
| | Veľká hora | | 155 |
| | Ondrej + I. | | 156 |
| | Osečný vrch + I. | | 157 |
| | Kamenské prietoky | | 158 |
| | Belianske štále | | 159 |
| | Šipok | | 160 |
| | Čierny vrch | | 161 |
| | Trstený vrch | | 162 |
| | Rudica | | 163 |
| | Oslí vrch | | 164 |
| | Večerové | | 165 |
| | Drahožná dolina + I. | | 166 |
| | M. a V. Vracov + I. | | 167 |
| | Veľký vrch | | 168 |
| | Dolný Mlyn | | 169 |
| | Široká | | 170 |
| | Telesný vrch | | 171 |
| | Háj | | 172 |
| | Chotárna | | 173 |
| | Skačany | | 174 |
| Považská Bystrica | Veľký Javorník | 1 | |
| | Maniny-Kostelec | 2 | |
| | Podskalský Roháč | 3 | |
| | Strážov-Sádecké vrchy | 4 | |
| | Dubové-Hlboké-Kotlina | | 13 |
| | Brusné | | 14 |
| | Kykuľa | | 15 |
| | Klopy-Lopatiná | | 22 |
| Prievidza | Nitrické vrchy-Plevňa + I. - Košutova skala-Rokoš | 175 | |
| | Temešská skala | | 176 |
| | Havraní vrch + I. - Fačkovské sedlo | | 177 |
| | Vyšehrad | 178 | |
| | Bojnice-Predné Štefankovo | | 179 |
| | Vtáčnik | 180 | |
| | Bystričanský potok | | 181 |
| | Bralová skala-Jazvečia skala | | 182 |
| | Trnavý potok | | 183 |
| Púchov | Červený Kameň-Lednica*/ | 8 | |
| | Paseky | | 10 |
| | Makyta-Beňadín*/ | | 11 |
| | Čertov | | 12 |
| | Hradisko-Bukovec-Žiar*/ | | 16 |
| Trenčín | Antonstal | | 24 |
| | Bojková | | 25 |
| | Chabová | | 26 |
| | Temné | | 27 |
| | Kurinov vrch | | 28 |
| | Sokolí kameň | | 29 |
| | Krasín | | 30 |
| | Kamenný vršok | | 31 |
| | Zamarovské jamy-Nemšová | | 32 |
| | Trubárka | | 33 |
| | Žihľavník-Baske*/ | | 34 |
| | Baba | | 35 |
| | Pod Homôlkou | | 36 |
| | Bodovka-Malostankovské vresovisko | | 37 |
| | Hájnica*/ | | 38 |
| | Drieňový vrch*/ | | 39 |
| | Považský Inovec*/ | | 40 |
| | Svinica | | 41 |

**/ zasahuje aj do iného okresu*

***/ RBc/NBc*

**Genofondové plochy**

Na území Trenčianskeho kraja je vytypovaných celkom cca 350 genofondových plôch flóry, fauny a geologických javov. Ide prevažne o lokality vzácnych chránených alebo ohrozených druhov rastlín a živočíchov na pomerne zachovalých prírodných biotopoch. Genofondové plochy nie sú legislatívne chránené a nemajú osobitný stupeň ochrany. Jednotlivé lokality genofondových plôch sú graficky zachytené vo výkrese Krajinná štruktúra. Vecný prehľad jednotlivých lokalít genofondových plôch je spracovaný podrobnejšie v Projektoch R-ÚSES jednotlivých bývalých okresov.

**Odporúčania a návrhy**

Pre tvorbu a ochranu prvkov ÚSES sa ÚPN VÚC zameriava na posilnenie legislatívnej ochrany a stabilizáciu biodiverzity územia nasledovne:

- aktualizovať v celom Trenčianskom kraji Projekty R-ÚSES, zosúladiť, upresniť navrhované biocentrá a biokoridory a tak dobudovať kostru ekologickej stability krajiny. V okrese Bánovce nad Bebravou a Partizánske je potrebné prehodnotiť všetky RBc, najmä tie, ktoré sú vymedzené v poľnohospodárskej krajine, kde RBc je navrhované na takmer všetkých zvyškoch lesíkov v krajine. V týchto okresoch je potrebné vymedziť aj viacej trás regionálnych biokoridorov.
- spracovať projekty obnovy krajiny
- postupne spracovať jednotlivé M-ÚSES-y na príslušných katastroch obcí, predovšetkým tam, kde sú odporúčané zmeny krajinnej štruktúry - v oblasti Hornej Nitry, v povodiach riek Váh, Nitra a Bebrava, v okrese Myjava a Ilava. Tieto by mali následne slúžiť pre spracovanie dokumentu ochrany prírody a aktualizácii R-ÚSES v hraniciach Trenčianskeho kraja a pri revitalizácii krajiny
- upraviť vymedzenie nadregionálneho biocentra Kňaží stôl-Drieňovec medzi obcou Trebichava, Timoradza, Ľutov v okrese Bánovce nad Bebravou podľa ÚPN VÚC.
- v okrese Partizánske sa odporúča preveriť možnosť návrhu vyčlenenia RBc v okolí nivy rieky Nitra
- revitalizovať NBk Váh
- vybrané RBc, po preverení pracovníkmi ochrany prírody a aktualizácii RÚSES, navrhnúť v zmysle zákona č. 287/94 Z.z. na legislatívnu ochranu ako chránené areály
- v RBc, ktoré sú v dotyku s lokalitami CR je žiadúce
  - vylúčiť rozširovanie stavebných aktivít objektov alebo športových zariadení
  - dovoliť len činnosti spojené s turistikou (cykloturistika, kone, zber húb a pod.).

## 2.12.2 Ochrana prírody

Význam ochrany prírody priniesol nové chápanie tohto pojmu platnosťou zákona NR SR č. 287/94 Z.z., ktorý začal platiť od 1.1.1995. Nový význam chápania celoplošnej ochrany krajiny je daný 5-timi stupňami ochrany, novými názvami kategórií ochrany a zvýšením vážnosti názorov a stanovísk pracovníkov ochrany prírody pri rozhodovaní a umiestnení investícií v krajine. Nový zákon o ochrane prírody č. 287/94 Zb. si berie za základ princíp územných systémov ekologickej stability.

S platnosťou nového zákona o ochrane prírody došlo aj v území Trenčianskeho kraja k prehodnoteniu jednotlivých kategórií ochrany prírody u súčasných aj navrhovaných prvkov. Podľa tohto nového zaradenia jednotlivých chránených území do nových kategórií je v súčasnosti v území kraja celkove 129 chránených priestorov:

- národné prírodné rezervácie (NPR) 14
- prírodné rezervácie (PR) 47
- národné prírodné pamiatky (NPP) 3
- prírodné pamiatky (PP) 55
- chránené areály (CHA) 10

Ďalej je v území kraja vyhlásených 136 chránených stromov na 54 lokalitách. Na území kraja sa nachádza alebo do neho zasahuje 5 chránených krajinných oblastí.

Prehľad počtu vyhlásených chránených území a stromov (CHS) v jednotlivých okresoch uvádza nasledovná tabuľka:

| Okres | Kategória chráneného územia |
|---|---|

| | NPR | PR | NPP | PP | CHA | CHS | Spolu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 1+(1) | 9 | 0 | 1 | 1 | 1 | 14 |
| Ilava | 3+(1) | 3 | 0 | 7 | 0 | 12 | 26 |
| Myjava | 0 | 0 | 0 | 8 | 0 | 5 | 13 |
| Nové Mesto nad Váhom | 3 | 11 | 1 | 14 | 4 | 5 | 38 |
| Partizánske | 0 | 3 | 0 | 1 | 1 | 1 | 6 |
| Považská Bystrica | 2+(1) | 2 | 0 | 3 | 0 | 8 | 15 |
| Prievidza | 3+(1) | 4 | 1 | 5 | 0 | 12 | 25 |
| Púchov | 0 | 2 | 0 | 1 | 0 | 4 | 7 |
| Trenčín | 0 | 13 | 1 | 15 | 4 | 6 | 39 |
| Spolu: | 14 | 47 | 3 | 55 | 10 | 54 | 183 |

*+(1) znamená, že NPR zasahuje aj do iného okresu podľa tabuľky - Prehľad CHÚ*

Na území kraja sú vymedzené v II. stupni ochrany v zmysle zákona NR SR č. 287/94 Z.z. priestory 5-tich chránených krajinných oblastí (CHKO). Sú to:

| Názov CHKO | Okres | Predmet ochrany |
|---|---|---|
| Malé Karpaty | Nové Mesto n/V.<br>Myjava | ochrana listnatých komplexov,bohatstvo rastlinstva a živočíšstva teplomilných druhov |
| Biele Karpaty | Myjava<br>Nové Mesto n/V.<br>Trenčín<br>Ilava<br>Púchov | ochrana a zveľaďovanie prírodných hodnôt, zabezpečenie optimálneho využívania územia so zreteľom na ich všestranný kultúrny, vedecký, vodohospodársky a zdravotno-rekreačný význam |
| Kysuce | Púchov<br>Považská Bystrica | zabezpečenie účinnej komplexnej ochrany a zveľaďovania prírodných hodnôt Kysúc a Javorníkov, zachovanie lazníckych sídiel so vzácnymi objektami ľudovej arhitektúry |
| Strážovské vrchy | Považská Bystrica<br>Púchov<br>Ilava<br>Prievidza | ochrana pozoruhodných tvarov reliéfu, najmä bralných a krasových foriem, tiesňav, hrebeňov, eróznych kotlín, biofondu a genofondu rastlinných a živočíšnych spoločenstiev a ukážkových častí krajiny Strážovských a Suľovských vrchov |
| Ponitrie | Prievidza<br>Partizánske | ochrana lesných komplexov s bohatstvom morfologických a reliéfových zvláštností a zvyškami teplomilnej flóry |

Z fytogenetického hľadiska najväčšiu časť územia kraja tvorí obvod predkarpatskej flóry (Preacarpaticum), do ktorého od juhu zasahujú výbežky obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicum), od severovýchodu okrajovo obvod flóry centrálnych Karpát (Eucarpaticum) a od západu obvod západobeskydskej flóry (Beschidicum occidentale).

Stretávajú a prelínajú sa tu teplomilné floristické elementy (panónske, mediteránne, submediteránne) s karpatskými horskými prvkami, často dealpínskeho a demontánneho charakteru, s bohatým zastúpením endemitov. Mnohé druhy v oblasti fytogeografických rozhraní dosahujú okraje svojho areálu v tejto časti Slovenska, napr. severná hranica výskytu druhov: hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, južná hranica výskytu druhov: soldanelka karpatská, mliečivec alpínsky.

Floristické a vegetačné pomery územia kraja sú vzhľadom na prírodné pomery veľmi pestré so značným výskytom vzácnych a ohrozených druhov a spoločenstiev.

Medzi kriticky ohrozené druhy flóry v území Trenčianskeho kraja patria:

- Agrostemma githago - kúkoľ poľný
- Juncus subnodulosus - sitina pošvatá
- Linum hirsutum subsp. glabrescens - ľan chlpatý hladkastý
- Onosma visianii - rumenica Visianiho
- Ophioglossum vulgatum - hadivka obyčajná
- Ophrys apifera - hmyzovník včelí
- Ophrys holosericea subsp. holubyana - hmyzovník čmeľovitý Holubyho
- Pedicularis comosa subsp. comosa - všivec chochlatý pravý.

Zo zoogeografického hľadiska patrí riešené územie do zóny stepí (zona tesquorum) eurosibírskej podoblasti, priľahlé pohoria do zóny listnatých hájov (zona nemorum) eurosibírskej podoblasti. Stepné elementy prenikli a prenikajú aj do xerotermných biotopov pohorí. Zväčša ide o biotopy ovplyvnené antropogénnou činnosťou.

Z chránených rodov a druhov sa tu vyskytujú napr. askalafus (Ascalaphus), cikáda viničná (Tibicen haematodes), modlivka zelená (Mantis religiosa), pestroň vlkovcový (Zerynthia polyxena),

jašterica zelená (Lacerta viridis), včelárik zlatý (Merops apiaster) a stovky ďalších vzácnych a ohrozených druhov.

Spomedzi typicky horských druhov reprezentujú napr. jasone (Parnassius), fuzáč alpský (Rosalia alpina), mlok karpatský (Triturus montandonii), salamandra škvrnitá (Salamandra salamandra), piskor vrchovský (Sorex alpinus), myšovka vrchovská (Sicista betulina), netopiere (Vespertiliodae), rys ostrovid (Lynx lynx).

Najčastejšie vyskytujúcim sa zástupcom fauny v kraji je jelenia, srnčia a diviačia zver. Vyskytuje sa tu aj introdukovaná zver - muflón a daniel. V kraji má zastúpenie i najväčšia šelma - medveď hnedý (Ursus arctos), a to na území Strážovských vrchov, Javorníkov, Bielych Karpát a Žiaru, kde prechádza až do oblasti Vršatca, preniká aj do pohoria Vtáčnik a sporadicky sa vyskytuje aj na území Považského Inovca.

V posledných rokoch je zaznamenaný aj zvýšený výskyt vlka obyčajného (Canis lupus), hlavne migrujúcich svoriek z Bielych Karpát do Malých Karpát. V roku 1996 bola videná jedna menšia svorka v oblasti Strážovských vrchov a niekoľko jedincov v oblasti Považského Inovca.

V okolí horného toku Nitry, Tužinky, Chvojnice a Nitrice boli pozorované jedna až dve rodiny vydry riečnej (Lutra lutra). V blízkosti Brezovej pod Bradlom je zaznamenaný výskyt bobra vodného (Castor fiber).

Zo známejších druhov chráneného vtáctva na území kraja v oblasti Strážovských vrchov hniezdia 1 až 2 páry sokola rároha (Falco Cherrug). Na území Vtáčnika bol pozorovaný výskyt sokola sťahovavého (Falco peregrinus), niekoľko párov orla krikľavého (Aquila pomarina) v oblasti Vtáčnika a Strážovských vrchov. Z územia Malej Fatry do Strážovských vrchov prelietava a vytvára prvé hniezdiská aj orol skalný (Aquila chrysaetos). Ako jeden z kriticky ohrozených druhov žije v kraji tetrov hlucháň (Tetrao urogallus), ktorý je sporadicky pozorovaný na odľahlých miestach pohorí, väčšinou však len jedince samičieho pohlavia. V pohorí Tríbeč a Považský Inovec je pozorovaný výskyt 1 až 3 párov orla kráľovského (Aquila heliaca). Na území kraja je zaznamenaný aj výskyt výra skalného (Bubo bubo).

V Trenčianskom kraji je významná aj ichtyofauna, hlavne v horných úsekoch jednotlivých tokov. Z najvýznamnejších druhov rýb je vzácny výskyt hlavátky podunajskej (Hucho hucho) na rieke Váh na úseku Trenčín-Kočkovce a v povodí rieky Nitry.

Prehľad chránených území v Trenčianskom kraji podľa kategórií uvádza nasledujúca tabuľka:

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Rok vyhlásenia | Výmera v ha | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **A. Národné prírodné pamiatky - NPP** | | | | | | |
| 1. | Čachtická jaskyňa | Nové Mesto n/V. | Čachtice | 1972 | 264,53 | Výmera ochranného pásma |
| 1. | Lánce | Trenčín | Omšenie I. | 1987 | 3,03 | |
| 1. | Prepoštská jaskyňa | Prievidza | Bojnice | 1964 | 0,53 | |
| **B. Prírodné pamiatky - PP** | | | | | | |
| 1. | Baricovie lúky | Nové Mesto n/V. | Morav.Lieskové | 1994 | 1,62 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Beckov. hrad.bralo | Nové Mesto n/V. | Beckov | 1963 | 1,50 | |
| 1. | Bestinné | Nové Mesto n/V. | Nová Bošáca | 1993 | 1,29 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Biely vrch | Ilava | Vršat.Podhradie | 1990 | 4,41 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Blažejová | Nové Mesto n/V. | Nová Bošáca | 1993 | 2,16 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Borotová | Nové Mesto n/V. | Stará Turá | 1988 | 1,48 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Bosmany | Považ.Bystrica | Kostolec | 1994 | 7,33 | V CHKO Strážov-ské vrchy |
| 1. | Brehové porasty Dubovej | Nové Mesto n/V. | Čachtice<br>Častkovce<br>Podolie<br>Pobedim | 1983 | | 2 m na obidve strany toku |
| 1. | Brezovská dolina | Ilava | Červený Kameň | 1989 | 2,47 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Briestenné | Považ.Bystrica | Briestenné | 1992 | 6,83 | |
| 1. | Bučkova jama | Myjava | Vrbovce | 1993 | 38,46 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Dračia studňa | Ilava | Bolešov<br>Krivoklát | 1993 | 7,58 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Drietomské bradlo | Trenčín | Drietoma | 1965 | 3,92 | |
| 1. | Grúň | Nové Mesto n/V. | Nová Bošáca | 1992 | 14,32 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Haluzická tiesňava | Nové Mesto n/V. | Haluzice | 1963 | 3,50 | |
| 1. | Hradisko | Prievidza | Prievidza | 1973 | 86,80 | |

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Rok vyhlásenia | Výmera v ha | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | (Hradec) | | | |
| 1. | Chvojnica | Myjava | Chvojnica | 1991 | 31,65 | Čiastoč. v CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Kobylince | Prievidza | Hradec | 1991 | 2,51 | |
| 1. | Kohútová | Nové Mesto n/V. | Moravské Lieskové | 1992 | 4,51 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Končitá | Prievidza | Kamenec pod Vtáčnikom | 1973 | 1,00 | Ochranné pásmo 28,76 |
| 1. | Kožíkov vrch | Myjava | Vrbovce | 1990 | 2,82 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Krivoklátska tiesňava | Ilava | Krivoklát | 1989 | 9,70 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Krivoklátske lúky | Ilava | Krivoklát | 1993 | 4,32 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Kurinov vrch | Trenčín | Adamovské Kochanovce | 1990 | 1,30 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Lednické skalky | Púchov | Lednica | 1993 | 2,71 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Malejov | Myjava | Vrbovce | 1990 | 0,82 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Malostankovské vre-sovisko | Trenčín | Malé Stankovce | 1987 | 2,87 | |
| 1. | Mitická slatina | Trenčín | Trenč.Mitice | 1985 | 2,83 | |
| 1. | Mokvavý prameň | Nové Mesto n/V. | Nová Lehota | 1983 | 2,09 | |
| 1. | Nitrica | Partizánske | Hradište Skačany | 1986 | 2,96 | |
| 1. | Obtočník Váhu | Nové Mesto n/V. | Hrádok | 1983 | 1,39 | |
| 1. | Pavúkov járok | Nové Mesto n/V. | Stará Turá | 1984 | 0,99 | |
| 1. | Petrová | Trenčín | Chocholná - Velčice | 1993 | 2,91 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Potok Machnáč | Trenčín | Hor.Motešice Dol.Motešice Peťovka Bobotská Lehota Horňany | 1983 | 8,88 | |
| 1. | Potok v Havránkovej doline | Trenčín | Omšenie I. | 1984 | 4,76 | |
| 1. | Prečínska skalka | Považ.Bystrica | | 1994 | | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Prielom Nitrice (Belán-ky) | Prievidza | Valaská Belá | 1990 | 6,83 | |
| 1. | Pseudoterasa Váhu | Nové Mesto n/V. | Hôrka n/V. | 1983 | 11,82 | |
| 1. | Rajkovec | Trenčín | Horné Srnie | 1992 | 0,94 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Selecké kamenné more | Trenčín | Selec | 1985 | 4,83 | |
| 1. | Selecký potok | Trenčín | Selec Veľké Stankovce | 1984 | 4,52 | |
| 1. | Sivý kameň | Prievidza | Podhradie pri Novákoch Malá Lehota | 1973 | 64,02 | |
| 1. | Skalice | Ilava | Mikušovce pri Pruskom | 1969 | | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Skalka pri Beckove | Nové Mesto n/V. | Beckov | 1983 | 0,38 | |
| 1. | Stará Bebrava | Bánovce n/Bebr. | Čierna Lehota | 1987 | 5,91 | |
| 1. | Strošovský močiar | Ilava | Červený Kameň | 1989 | 0,77 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Súčanka | Trenčín | Dolná Súča Hrabovka Skala | 1983 | 6,77 | |
| 1. | Svinica | Trenčín | Veľká Hradná Trenč.Jastrabie | 1983 | 2,02 | |
| 1. | Šašnatá | Nové Mesto n/V. | Stará Turá | 1984 | 0,19 | |
| 1. | Šifflovci | Myjava | Chvojnica | 1994 | 1,85 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Štefanová | Myjava | | 1990 | 5,47 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Včelíny | Trenčín | Horná Súča | 1990 | 1,30 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Žalostinná | Myjava | Vrbovce | 1994 | 2,11 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Rieka Myjava | Myjava | Stará Myjava Brestovec Myjava-Turá Lúka | 1997 | 34,93 | |
| 1. | Na Vŕšku | Trenčín | Kostolná-Záriečie | 1997 | 3,31 | |
| **C.** | **Národné prírodné rezervácie - NPR** | | | | | |
| 1. | Bradlo | Bánovce n/Bebr. | Ľutov | 1988 | 97,67 | |
| 1. | Čachtický hradný vrch | Nové Mesto n/V. | | 1964 1993 | | V CHKO Malé Karpaty |
| 1. | Javorníček | Nové Mesto n/V. | Hrádok Lúka | 1982 | 15,06 | Návrh na zmenu kateg. - PR |

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Rok vyhlásenia | Výmera v ha | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | Stará Lehota | | | |
| 1. | Manínska úžina | Považ.Bystrica | Považská Teplá | 1967 | 117,63 | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Podskalský Roháč | Považ.Bystrica | Podskalie<br>Horný Moštenec | 1993 | 105,57 | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Rokoš | Bánovce n/B.<br>Prievidza | Uhrov.Podhradie<br>Diviacka N.Ves<br>Omastiná<br>Diviaky n/Nitric.<br>Nitrian.Rudno<br>Nitrian. Sučany | 1974 | 460,41 | |
| 1. | Strážov | Ilava<br>Považ.Bystrica<br>Žilina | Zliechov<br>Pružina<br>Čičmany | 1981 | 419,48 | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Tematínske vrchy | Nové Mesto n/V. | Lúka | 1976 | 59,67 | Ochranné pásmo 7,6 |
| 1. | Vápeč | Ilava | Horná Poruba<br>Kopec | 1993 | 75,38 | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Veľká Skala | Prievidza | Bystričany | 1984 | 59,20 | V CHKO Ponitrie |
| 1. | Vršatské bradlá | Ilava | Vršat.Podhradie<br>Červený Kameň | 1970<br>1986 | 82,39 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Vršatské hradné bralo | Ilava | Vršatské Podhradie | 1986 | 12,05 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Vyšehrad | Prievidza<br>Turč.Teplice | Nitrian. Pravno<br>Jasenovo | 1984 | 28,36 | 48,65 - celková výmera |
| 1. | Vtáčnik | Prievidza | Bystričany<br>Kamenec p/V. | | 86,75 | |
| **D. Prírodné rezervácie - PR** | | | | | | |
| 1. | Biely Kameň | Prievidza | Nová Lehota pri Handlovej<br>Cígeľ | 1973<br>1975 | 115,90 | |
| 1. | Bindárka | Trenčín | Soblahov | 1983 | 8,98 | |
| 1. | Buchlov | Prievidza | Čereňany<br>Oslany | 1984 | 103,96 | V CHKO Ponitrie |
| 1. | Čepúšky | Bánovce n/B.<br>Topoľčany | Zlatníky<br>Prašice | 1988 | 58,12 | |
| 1. | Čertov | Púchov | Lazy p/Makytou | 1993 | 84,62 | V CHKO Kysuce |
| 1. | Červenokamenské bradlo | Ilava | Červený Kameň | 1969 | 47,52 | V CHKO Strážov-ské vrchy |
| 1. | Debšín | Trenčín | Horná Súča | 1984 | 9,61 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Drieňová | Ilava | Krivoklát | 1997 | 25,12 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Dobrolínske skaly | Partizánske | Veľké Uherce | 1980 | 4,39 | |
| 1. | Dubový vŕšok | Nové Mesto n/V. | Nová Lehota | 1993 | 6,24 | |
| 1. | Hájnica | Nové Mesto n/V. | Tr.Bohuslavice | 1967 | 2,23 | |
| 1. | Horná Závrska | Trenčín | Horná Súča | 1983 | 1,50 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Chynoranský luh | Partizánske | Chynorany | 1981 | 44,36 | |
| 1. | Jankov vŕšok | Bánovce n/Bebr. | Uhrovec | 1993 | 103,42 | |
| 1. | Jedlie | Bánovce n/Bebr. | Uhrov.Podhradie | 1974 | 1,40 | |
| 1. | Klapy | Považ.Bystrica | Udiča | 1993 | 6,22 | |
| 1. | Kňaží stôl | Bánovce n/Bebr. | Trebichava<br>Ľutov | 1988 | 88,31 | |
| 1. | Kňaží vrch | Nové Mesto n/V. | Lúka<br>Modrová<br>Stará Lehota | 1988 | 150,94 | |
| 1. | Kobela | Nové Mesto n/V. | Nové Mesto n/V. | 1988 | 5,42 | |
| 1. | Kostolecká tiesňava | Považ.Bystrica | Záskalie | 1970 | 29,80 | V CHKO Strážovské vrchy |
| 1. | Krasín | Trenčín | Dolná Súča | 1971 | 26,40 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Kulháň | Bánovce n/Bebr. | Zlatníky | 1972 | 7,39 | |
| 1. | Lednické bradlo | Púchov | Lednica | 1969<br>1986 | 14,28 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Ľutovský Drieňovec | Bánovce n/Bebr. | Ľutov<br>Podlužany<br>Timoradza | 1993 | 260,04 | |
| 1. | Makovište | Prievidza | Kamenec p/Vt. | 1973 | 24,11 | V CHKO Ponitrie |
| 1. | Nebrová | Ilava | Červený Kameň | 1993 | 53,30 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Omšenská Baba | Trenčín | Omšenie I. | 1967 | 24,63 | Pracuje sa na zmene hraníc |
| 1. | Ostrý vrch | Trenčín | Soblahov | 1993 | 12,68 | |

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Rok vyhlásenia | Výmera v ha | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Plešivec | Nové Mesto n/V. | Čachtice<br>Častkovce | 1974 | 52,76 | V CHKO Malé Karpaty |
| 1. | Pod Homôlkou | Trenčín | Dolná Poruba | 1988 | 7,60 | |
| 1. | Považský Inovec | Trenčín | Selec | 1988 | 35,42 | |
| 1. | Prepadlisko | Trenčín | Kostolná<br>Chocholná-Velčice | 1986 | 7,82 | |
| 1. | Prieľačina | Nové Mesto n/V.<br>Topoľčany | Hôrka n/V.<br>Podhradie | 1988 | 35,87 | |
| 1. | Smradľavý vrch | Bánovce n/Bebr. | Timoradza | 1954<br>1955 | 11,16 | |
| 1. | Sychrov | Nové Mesto n/V. | Beckov | 1984 | 0,48 | |
| 1. | Švibov | Nové Mesto n/V. | Nová Lehota | 1993 | 3,42 | |
| 1. | Trubárka | Trenčín | Kubrica | 1982 | 7,40 | |
| 1. | Turecký vrch | Nové Mesto n/V. | Nové Mesto n/V.<br>Tr.Bohuslavice | 1984 | 30,42 | |
| 1. | Udrina | Bánovce n/Bebr. | Trebichava<br>Timoradza | 1993 | 107,36 | |
| 1. | Veľká Javorina | Nové Mesto n/V. | Lubina<br>Dolné Bzince<br>Horné Bzince<br>Hrubá Strana<br>Hrušové | 1988 | 82,98 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Veľký vrch | Partizánske | Malé Kršteňany | 1967 | 47,61 | |
| 1. | Záhradská | Nové Mesto n/V. | Lubina | 1984 | | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Zamarovské jamy | Trenčín | Zamarovce<br>Kubrá | 1984 | 6,49 | |
| 1. | Žihľavník-Baske | Trenčín | Dolná Poruba<br>Omšenie I. | 1967 | 253,49 | Pripravuje sa úprava hraníc |
| 1. | Žrebíky | Bánovce n/Bebr. | Slatina n/Bbebr.<br>Krásna Ves | 1993 | 111,26 | |
| 1. | Jachtár | Trenčín | Drietoma | 1997 | 31,67 | V CHKO Biele Karpaty |
| 1. | Temešská skala | Prievidza | Temeš<br>Čavoj | 1986 | | |
| **E. Chránený areál - CHA** | | | | | | |
| 1. | Hradisko | Trenčín | Selec | 1983 | 3,13 | Pripravuje sa zrušenie |
| 1. | Lipový sad | Nové Mesto n/V. | Beckov<br>Zlatníky | 1983 | 0,99 | |
| 1. | Okšovské duby | Bánovce n/Bebr. | Zlatníky | 1984 | 1,53 | Pripravuje sa zrušenie |
| 1. | Park v Adamovských Kochanovciach | Trenčín | Adamovské Kochanovce | 1985 | 4,55 | |
| 1. | Park v Brodzanoch | Partizánske | Brodzany | 1984 | 6,70 | |
| 1. | Park v Častkovciach | Nové Mesto n/V. | Častkovce | 1985 | 4,41 | |
| 1. | Park v Kočovciach | Nové Mesto n/V. | Kočovce | 1985 | 3,84 | |
| 1. | Park v Motešiciach | Trenčín | Motešice-obec | 1985 | 4,51 | |
| 1. | Park v Záblatí | Trenčín | Záblatie | 1985 | 2,70 | |
| 1. | Park v Zemianskom Podhradí | Nové Mesto n/V. | Zemianske Podhradie | 1985 | 3,22 | |

## F. Chránené stromy

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Parcela číslo | Počet (ks) |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Gaštany na Vinohradoch | Trenčín | Zlatovce | 1661, 1805 | 4 |
| 2. | Lipského lipy | Trenčín | Sedličná | 289 | 2 |
| 3. | Mitické gaštany | Trenčín | Trenčianske Mitice | 498 | 4 |
| 4. | Nová Hora | Trenčín | Záblatie | 884, 886, 889 | 17 |
| 5. | Tisovec na Baračke | Trenčín | Omšenie II | 1719 | 1 |
| 6. | Trenčianske ginká | Trenčín | Trenčín | 1282/1 | 3 |
| 7. | Rákociho dub | Bánovce n/Bebr. | Podlužany | 2004/1 | 3 |
| 8. | Tisy v Pruskom | Ilava | Pruské | 5/1 | 2 |
| 8. | Hrab v Bohuniciach | Ilava | Bohunice pri Pruskom | 496 | 1 |
| 8. | Tuja v Klobušiciach | Ilava | Klobušice | 2 | 1 |
| 8. | Buk v Ladcoch | Ilava | Ladce | 1912 | 1 |
| 8. | Lipa v Borčiciach | Ilava | Borčice | 2 | 1 |
| 8. | Jaseň v Zliechove | Ilava | Zliechov | 938 | 1 |
| 8. | Vŕby v Zliechove | Ilava | Zliechov | 1078, 1441 | 2 |
| 8. | Slávnické lipy | Ilava | Slavnica | 72/2 | 2 |
| 8. | Bolešovský brest | Ilava | Bolešov | 524 | 1 |

| P.č. | Názov územia | Okres | Katastrálne územie | Parcela číslo | Počet (ks) |
|---|---|---|---|---|---|
| 8. | Klobušický javor | Ilava | Klobušice | 2 | 1 |
| 8. | Klobušické platany | Ilava | Klobušice | 2 | 3 |
| 8. | Lipa trinitárov | Ilava | Ilava | 1023 | 1 |
| 8. | Dub na Moravskej ceste | Myjava | Myjava | 1301 | 1 |
| 8. | Lipa pri Múzeu prvej Sloven-skej národnej rady | Myjava | Myjava | 1406 | 1 |
| 8. | Lipa u Belanských | Myjava | Turá Lúka | 11953, 11958 | 1 |
| 8. | Lipy v Turej Lúke | Myjava | Turá Lúka | 394, 424 | 4 |
| 8. | Myjavská lipa | Myjava | Myjava | 2050 | 1 |
| 8. | Dve lipy | Nové Mesto n/V. | Beckov | 595/1 | 2 |
| 8. | Gaštanica | Nové Mesto n/V. | Zemian. Podhradie | 673, 843, 720 | 30 |
| 8. | Gaštan nad Vápenkou | Nové Mesto n/V. | Nové Mesto n/V. | 5771/1 | 1 |
| 8. | Lipy v Župnom sirotinci | Nové Mesto n/V. | Beckov | 626 | 2 |
| 8. | Modrovská metasekvoja | Nové Mesto n/V. | Modrovka | 220/1 | 1 |
| 8. | Veľkouherská lipa | Partizánske | Veľké Uherce | 1444 | 1 |
| 8. | Lipa v Dolnom Lieskove | Považ.Bystrica | Dolný Lieskov | 118 | 1 |
| 8. | Dolnomaríkovská lipa | Považ.Bystrica | Dolná Mariková | 2170 | 1 |
| 8. | Pružinské stromy | Považ.Bystrica | Pružina | 1, 6 | 2 |
| 8. | Jasenická lipa | Považ.Bystrica | Jasenica | 115 | 1 |
| 8. | Hatnianska lipa | Považ.Bystrica | Hatné | 790 | 1 |
| 8. | Praznovská lipa | Považ.Bystrica | Praznov | 84 | 1 |
| 8. | Domanižské lipy | Považ.Bystrica | Domaniža | 2, 3/3 | 3 |
| 8. | Kvašovská lipa | Považ.Bystrica | Považ.Bystrica | 2987 | 1 |
| 8. | Bojnická lipa | Prievidza | Bojnice | 14 | 1 |
| 8. | Bojnické ginká | Prievidza | Bojnice | 14/1 | 3 |
| 8. | Lipa na Šajbách | Prievidza | Koš | 2772, 2773 | 1 |
| 8. | Skupina líp pri kostole na cin-toríne v Porube | Prievidza | Poruba | 543, 546, 547 | 9 |
| 8. | Lipy na cintoríne vo Veľkej Čausi | Prievidza | Veľká Čausa | 1010 | 2 |
| 8. | Sekvoja obrovská v Novej Lehote | Prievidza | Nová Lehota pri Handlovej | 492 | 1 |
| 8. | Tis pri fare v Novej Lehote | Prievidza | Nová Lehota | 492 | 1 |
| 8. | Diviacka gledíčia | Prievidza | Diviaky n/Nitricou | 339/2 | 1 |
| 8. | Lipy pri kostole v Diviakoch nad Nitricou | Prievidza | Diviaky n/Nitricou | 148 | 3 |
| 8. | Lipa pri prameni | Prievidza | Diviacka Nová Ves | 183/32 | 1 |
| 8. | Jaseň pod Buchlovom | Prievidza | Čereňany | 1920 | 1 |
| 8. | Buk pri Jaseňovej skale | Prievidza | Kamenec p/Vtáčnik. | 1765 | 1 |
| 8. | Lipa v Lednických Rovniach | Púchov | Lednické Rovne | 3/1 | 1 |
| 8. | Tuja v Mednom | Púchov | Medné | 22 | 1 |
| 8. | Ginko v Mednom | Púchov | Medné | 22 | 1 |
| 8. | Zborské lipy | Púchov | Zbora | 733 | 1 |

Navrhovanie nových lokalít ochrany prírody v zmysle zákona NR SR č. 287/94 Z.z. predstavuje v súčasnej dobe spracovania ÚPN VÚC iba perspektívny prehľad možných návrhov na vyhlásenie bez časového upresnenia. Sú to lokality v nasledovnej tabuľke.

**Navrhované chránené územia podľa okresov**

Okres: Bánovce nad Bebravou

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Čierna hora | Čierna Lehota | Zliechovská hornina | | A,E,D,S | S | dokum. OP | RB | PP | 24,84 | 12 |
| 1. | Hluchá Dolina | Čierna Lehota | Zliechovská hornina | | A,E,D,S | S | dokum. OP | RB | PP | 69,72 | 12 |
| 1. | Za cintorínom | Krásna Ves | Zliechovská hornina | | SF, DR | K | dokum. OP | RB | PP | 1,14 | 17, 11 |
| 1. | Zrubiská | Uhrovské Podhradie | Nitrické vrchy | | SF | S | dokum. OP | PR | PR | 281,81 | 18 |
| 1. | Nitrické vrchy- časť | Uhrovské Podhradie, Uhrovec, Omastiná, Ž.Radiša | Nitrické vrchy | | SF,E | V | dokum. OP | NBC | CHKO | 3837,75 | 18 |

Okres: Ilava

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Babiná | Bohunice nad Váhom | Bielokarpatské podhorie | CHKO B.Karpaty | SZ | K | SPRUS | - | PP | 23,0 | 5 |
| 1. | Okršlisko | Vršatské Podhradie | Vršatské bradlá | CHKO B.Karpaty | SF | S | ÚSES | GP | PP | - | 5 |
| 1. | Dúbravy | Prejta | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | E,SR,SZ | K | R-ÚSES | RB | PR | 30,00 | 12 |
| 1. | Grófovec | Veľký Kolačín | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | E,DR | S | R-ÚSES | RB | PR | 70,00 | 11 |
| 1. | Kameničanský luh | Kameničany, Slavnica, Prejta | Považské podolie (Ilavská kotl.) | | E,SZ,R | K | R-ÚSES | RB | CHA | 15-20,00 | 11 |
| 1. | Kopanica | Prejta | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | DR | K | R-ÚSES | GL | CHA | 3,20 | 11 |
| 1. | Košecká dubina | Košecké Podhradie | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | E,SR,SZ | K | R-ÚSES | JB | PR | 67,00 | 12 |
| 1. | Kvašovec | Dubnica nad Váhom | Považské podolie (Ilavská kotl.) | | DR | S | R-ÚSES | GL | CHA | 2,00 | 11 |
| 1. | Markovica | Malý Klokočín | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | E,DR | S | R-ÚSES | RB | PR | 60,00 | 11 |
| 1. | Nebrová | Červený Kameň | Kobilináč | CHKO B.Karpaty | E | K | GNÚSES | JB | PR | 192,33 | 5 |
| 1. | Pancier | Veľké Košecké Podhradie | Strážovské vrchy | SV | SF,DR | S | ÚSES | - | CHA | - | 12 |
| 1. | Podhradská lesostep | Veľké Košecké Podhradie | Strážovské vrchy | SV | E,SF,SZ, DR | K | - | BNV | PR | 77,35 | 12 |
| 1. | Podvápeč | Horná Poruba | Strážovské vrchy | SV | E,SF | K | ÚSES | BNV | CHA | - | 12 |
| 1. | Sokolie (časť) | Pružina, Zliechov | Strážovské vrchy | SV | E,SF,Z | S | GNÚSES | BNV | PR | - | 12 |
| 1. | Trnové | Klobušice | Strážovské vrchy (Tren.vrch.) | | E,SR,SZ | S | R-ÚSES | RB | PR | 35,00 | 12, 11 |
| 1. | Veľká Tuchyňa | Veľké Košecké Podhradie | Strážovské vrchy | SV | E,SF,DR | S | ÚSES | BNV | CHA | - | 12 |
| 1. | Vršatec | Vršatské Podhradie, Červený Kameň | Vršatské bradlá | CHKO B.Karpaty | A,E,DS | K | GNÚSES | BNV | PR | 161,0 | 5 |

| | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Zliechovský močiar | Zliechov | Strážovské vrchy | SV | E,SF,SZ | K | ÚSES | - | CHA | - | 12 |

*Navrhovaná PR Sokolie zasahuje aj do okresu Považská Bystrica*

## Okres: Myjava

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Bobová | Brestovec, Vrbovce | Žalostinská vrchovina | - | SF | K | GNÚSES, SPRUS | NB | PR | 9,15 | 15 |
| 1. | Dlhé rovné | Brezová pod Bradlom | Brezovské Karpaty | CHKO M.Karpaty | SF | S | - | - | CHA | 2,00 | 21 |
| 1. | Hluchého mlyn | Rudník | Myjavská pahorkatina | - | SF | K | SPRUS | - | PP | 3,99 | 15 |
| 1. | Kaštieľska hora - Malejovský les - časť | Turá lúka | Žalostinská vrchovina | CHKO B.Karpaty | E | S | GNÚSES, SPRUS | RB | CHA | 77,00 | 14 |
| 1. | Paseky | Vrbovce | Žalostinská vrchovina | CHKO B.Karpaty | SF | K | - | - | PP | 9,58 | 14 |
| 1. | Ševcova skala | Brezová pod Bradlom | Brezovské Karpaty | CHKO M.Karpaty | SF | K | - | - | CHA | 3,00 | 21 |
| 1. | Rubanice | Vrbovce | Biele Karpaty | CHKO | SF | K | Správa CHKO | - | PP | - | 8 |

*4. Navrhovaný CHA zasahuje aj do okresu Senica*

## Okres: Nové Mesto nad Váhom

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Beckovské skalice | Beckov | Inovecké predhorie | - | E | S | - | - | PR | 19,50 | 16 |
| 1. | Bocháčová | Zemianske Podhradie | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | SF | S | - | - | PP | 20,00 | 10 |
| 1. | Cetuna | Horné Bzince | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | DR | K | - | - | PP | 0,29 | 9 |
| 1. | Figurova lúka | Nová Bošáca | Beštiny | CHKO B.Karpaty | DR | S | - | - | PP | 4,00 | 10 |
| 1. | Hajdarové | Nová Bošáca | Beštiny | CHKO B.Karpaty | E | S | - | - | PP | 2,00 | 10 |
| 1. | Hložníky | Moravské Lieskové | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | SF | K | SPRUS | - | PP | 3,17 | 10 |
| 1. | Jastrabské | Nová Bošáca | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | DR | S | - | - | PP | 1,00 | 10 |
| 1. | Lopeníček | Nová Bošáca | Beštiny | CHKO B.Karpaty | DR | K | - | - | PP | 0,25 | 10 |
| 1. | Močariny | Nová Bošáca | Beštiny | CHKO B.Karpaty | E | K | - | - | PP | 3,02 | 10 |
| 1. | Mravcové | Nová Bošáca | Lopenícka hornatina | CHKO B.Karpaty | SF | K | - | - | PP | 3,00 | 10 |
| 1. | Švehlech kút | Moravské Lieskové | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | SF | K | SPRUS | - | PP | 3,77 | 9 |
| 1. | Hradecké rameno | Hrádok | Niva Váhu | - | SF | S | SZOPK | - | PP | - | 16 |
| 1. | Považský Inovec, ktorého súčasťou sú Tematínske kopce | Okres Piešťany Nové Mesto n/V. Bánovce n/B. Topoľčany Trenčín | Považský Inovec | - | S | V | SZOPK | - | CHKO | - | 16,17,22, 23 |

Okres: Partizánske

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Bahná | Veľké Bielice | Nitrianska niva | - | SF,SZ | K | dokum. OP | RB | CHA | 2,50 | 24 |
| 1. | Breziny | Jánova Ves | Nitrianska niva | - | SF | K | dokum. OP | RB | PR | 77,96 | 24 |
| 1. | Drahožická dolina | Veľké Uherce | Tríbeč-Rádiel | CHKO Ponitrie | DŽ | K | - | - | CHA | 10,00 | 24 |
| 1. | Plešovica | Brodzany, Veľký Klíž | Tríbeč-Rázdiel | CHKO Ponitrie | SF | S | - | - | CHA | - | 24 |
| 1. | Stopa | Brodzany | Tríbeč-Rázdiel | - | SF,DR | K | dokum. OP | RB | PR | 24,86 | 24 |

Okres: Považská Bystrica

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Adamkov | Papradno | Vysoké Javorníky | KY | E,SF,Z | S | ÚSES | JB | PR | 100,00 | 2 |
| 1. | Biela voda | Bodiná | Súľovské vrchyx | SV | E,SF | S | ÚSES | NB | - | - | 7 |
| 1. | Brehové porasty Domanižanky | Prečín, Domaniža, Zemianky, Kvášov | Súľovské vrchy | SV | E | S | ÚSES | RB | PP | - | 7 |
| 1. | Dolina Blatnica | Domaniža | Strážovské vrchy (Zliechov.hornat.) | - | DZ,DR,SF | S | R-ÚSES | GL | CHA | 3,00 | 7 |
| 1. | Dolina Hodoň | Domanižská Lehota | Strážovské vrchy (Zliechov.hornat.) | - | DR,SR | S | R-ÚSES | GL | CHA | 2,00 | 7 |
| 1. | Galbov (Vlkov) | Horná Mariková | Vysoké Javorníky | KY | E,SF,Z | K | OPM | JB | PR | 63,00 | 2 |
| 1. | Končiná | Horná Mariková | Vysoké Javorníky | KY | DF | S | iné | - | CHA | - | 2 |
| 1. | Líštie | Prečín | Súľovské vrchy | SV | SF,DR | S | ÚSES | - | CHA | - | 7 |
| 1. | Lopatiná Hôrka | Považské Podhradie, Orlové | Javorníky (N.Javorníky) | - | E | S | R-ÚSES | RB | PR | 50,00 | 6 |
| 1. | Malé Lednice | Malé Lednice | Žilinská kotlina, Domanižská kotlina | - | SF,DR,Z | K | R-ÚSES | GL | CHA | 0,40 | 7 |
| 1. | Malenice (časť) | Tŕstie, Slopná, Belušské Slatiny | Strážovské vrchy | SV | E | S | R-ÚSES | RB | CHA | - | 6 |
| 1. | Manínec | Podmanín | Súľovské vrchy | SV | SZ,DZ,SF | K | R-ÚSES | BNV | CHA | - | 6 |
| 1. | Sokolie (časť) | Pružina, Zliechov | Strážovské vrchy | SV | E,SF,Z | S | GNÚSES | BNV | PR | - | 12 |
| 1. | Svinské chlievy | Tŕstie | Súľovské vrchy | SV | A,SF | S | GNÚSES | RB | CHA | - | 6 |
| 1. | Paprúdne | Prečín | Súľovské vrchy | SV | SF | S | - | .- | CHA | - | 7 |
| 1. | Údolie Orchideí | Podskalie | Súľovské vrchy | SV | SF,DR | S | GNÚSES | BNV | CHA | - | 6 |
| 1. | Zálučie | Bodiná | Súľovské vrchy | SV | E,SF,Z | S | GNÚSES | - | CHA | - | 7 |

*11. Navrhovaný CHA Malenice zasahuje aj do okresu Púchov*

*13. Navrhovaná PR Sokolie zasahuje aj do okresu Ilava*

Okres: Prievidza

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Bridove štále | Oslany | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | E | S | - | - | CHA | - | 25 |
| 1. | Brložné | Oslany | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | A | K | - | - | PR | 17,96 | 25 |
| 1. | Dolina pod Košútovou skalou | Nitrianske Rudno | Nitrické vrchy | - | SF,DR,SZ,DŽ,A | K | dokum. OP | RB | CHA | 164,78 | 18 |
| 1. | Hrádok | Bystričany | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | A | K | - | - | CHA | 23,38 | 25 |
| 1. | Jarabá | Lehota pod Vtáčnikom | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | DŽ | S | - | - | CHA | - | 25 |
| 1. | Kostolíky | Bystričany | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | DŽ | S | - | - | CHA | - | 25 |
| 1. | Makovište | Kamenec pod Vtáčnikom | Vysoký Vtáčnik | CHKO Ponitrie | DŽ | K | - | - | PR | 87,27 | 25 |
| 1. | Mestská lúka | Pravenec | Prievidzká kotlina | - | E,SF,SZ,D,R,DŽ | K | dokum. OP | G | CHA | 1,65 | 13 |
| 1. | Martinka | Handlová<br>Nová Lehota | Veľký Vtáčnik | - | E,SF,SZ | S | - | - | CHA | 0,5 | 19 |
| 1. | Nasegrund | Kľačno | Lúčanská Fatra | - | SF,DR,DŽ | K | dokum. OP | - | CHA | 0,64 | 13 |
| 1. | Viničie | Dolné Vestenice | Nitrické vrchy | - | SF,DR | K | dokum. OP | G | CHA | 6,37 | 18 |
| 1. | Stráž | Radobica | Tríbeč-Rázdiel | CHKO Ponitrie | SF | S | - | - | CHA | - | 24 |
| 1. | Tajch | Kľačno | Žiar | - | SF,DR | K | dokum. OP | RB | PP | 0,43 | 13 |
| 1. | Veľký Grič | Handlová, Cígeľ | Veľký Vtáčnik | - | A,SZ,DŽ | S | dokum. OP | G | CHA | 300,00 | 19 |
| 1. | Vtáčnik (460) | Radobica | Tríbeč-Rázdiel | CHKO Ponitrie | SF | S | - | - | CHA | - | 25 |
| 1. | Nitrické vrchy - časť | Uhrovec<br>Uhr.Podhradie<br>Horné a Dolné Vestenice<br>Nitrianske Sučany<br>Divínska Nová Ves<br>Nitrianske Rudno<br>Omastiná<br>Diviaky | Nitrické vrchy | - | SF | V | - | BNV, RBC | CHKO | - | 18 |
| 1. | Lúčanská Malá Fatra | Klačno | Lúčanská Fatra | - | SF | D | - | RBC | CHKO | - | 13 |
| 1. | Rieka Nitra | Poluvsie<br>Prievidza | Niva Nitry | - | Dž | D | SRZ | - | PP | - | 13 |
| 1. | Na banskej | Prievidza | Predhorie Vtáčnika | - | S | D | SZOPK | - | PP | - | 19 |

Okres: Púchov

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Belušské vráta | Hloža-Podhradie Belušské Slatiny | Strážovské vrchy, Trenčianska vrchovina | - | A,SF | K | R-ÚSES | - | PP | 4,08 | 12 |
| 1. | Beňadín | Lysá pod Makytou | Veľké Javorníky | KY | E,SF | S | POOP 86 | JB | PR | 6,30 | 1 |
| 1. | Kočkovská dubina | Horné a Dolné Kočkovce | Javorníky (N.Javorníky) | - | E | K | R-ÚSES | RB | PR | 65,00 | 6 |
| 1. | Malenice (časť) | Třstie, Slopná, Belušské Slatiny | Strážovské vrchy | SV | E | S | R-ÚSES | RB | CHA | - | 6 |
| 1. | Močiare Brezie | Nimnica | Javorníky (N.Javorníky) | - | E,SZ,S,SR | S | R-ÚSES | GL | CHA | 3,00 | 6 |
| 1. | Rohatín | Belušské Slatiny, Mojtín, Hloža | Strážovské vrchy | SV | E,SF,SZ | S | R-ÚSES | RB | CHA | - | 6 |

*4. Navrhovaný CHA zasahuje aj do okresu Považská Bystrica*

Okres: Trenčín

| P. č. | Názov | Katastrálne územie | Geomorfologická jednotka | Príslušnosť k VCHÚ | Dôvod ochrany | Etapa | Dokument | Index ÚSES | Predpokl. kategória | Výmera (v ha) | Číslo map. listu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Drietomica | Drietoma | Lopenícka hornatina, Súčanská vrchovina, Bošácke bradlá, Bielokarpatské podhorie | CHKO B.Karpaty | E | K | GNÚSES | RBK | PP | 25,72 | 10 |
| 1. | Gregorka | Chocholná-Velčice Adamovské Kocha-novce | Bošácke bradlá | CHKO B.Karpaty | E | K | - | - | PR | 21,97 | 10 |
| 1. | Tlstá hora - Lúkovský vrch | Ivanovce Melčice, Lieskové Zemianske, Adamovské Kocha-novce Chocholná-Velčice | Bošácke bradlá, Bielokarpatské podhorie | CHKO B.Karpaty | SF | S | GNÚSES | RB | CHA | 1100,00 | 10 |
| 1. | Na vŕšku | Kostolná-Záriečie | Bielokarpatské podhorie | - | DR | K | SPRUS | - | PP | 3,31 | 10 |
| 1. | Podsalašie | Horná Súča | Súčanská vrchovina | CHKO B.Karpaty | DR | K | - | - | PP | 14,80 | 10 |

***Vysvetlivky k spôsobu ochrany (kategória ochrany v zmysle zákona NR SR č. 287/94 Z.z. o ochrane prírody a krajiny):***

*NP - národný park*
*CHKO - chránená krajinná oblasť*
*PR - prírodná rezervácia*
*PP - prírodná pamiatka*
*CHA - chránený areál*

***Vysvetlivky k etape vyhlásenia:***

*K - krátkodobá (do r. 2000)*
*S - strednodobá (do r. 2010)*
*D - dlhodobá - strategické ciele (r. 2010-2030)*
*V výhľad*

***Vysvetlivky k dôvodu ochrany:***

*A - anorganika*
*E - ochrana ekosystému*
*S - ochrana spoločenstva*
*- SZ - zoocenózy*
*- SF - fytocenózy*
*D - druhová ochrana*
*- DR - rastlín*
*- DŽ - živočíchov*
*- DN - nerastov*
*- DS - skamenelín*

***Vysvetlivky k indexu ÚSES:***

*BBV - biocentrum biosferického významu*
*BPV - biocentrum provincionálneho významu*
*BNV - biocentrum nadregionálneho významu*
*JB - jadro biocentra*
*RB - regionálne biocentrum*
*RBK - regionálny biokoridor*
*RBC - regionálne biocentrum*
*IP - interakčný prvok*

***Ostatné použité skratky:***

*SZ ŠEP - Stratégia, zásady a priority environmentálnej politiky*

**Prehľad uvažovaných chránených území Trenčianskeho kraja**

Trenčiansky kraj:

| Okres | Navrhov. celková výmera | Počet | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 2. st.ochr. | 4. st. ochrany | | 5. st. ochrany | | Spolu |
| | | CHKO | CHA | OP NPP | PR | PP | |
| Bánovce nad Bebravou | 377,51 | 1 | - | - | 1 | 3 | 5 |
| Ilava | 763,50 | - | 7 | - | 9 | 2 | 18 |
| Myjava | 120,72 | - | 3 | - | 1 | 3 | 7 |
| Nové Mesto nad Váhom | 60,00 | 1 | - | - | 1 | 11 | 13 |
| Partizánske | 115,32 | - | 3 | - | 2 | - | 5 |
| Považská Bystrica | 218,40 | - | 12 | - | 4 | 1 | 17 |
| Prievidza | 607,48 | 2 | 12 | - | 2 | 3 | 15 |
| Púchov | 75,38 | - | 3 | - | 2 | 1 | 6 |
| Trenčín | 1197,47 | - | 1 | - | 1 | 3 | 5 |
| Kraj spolu | 3535,78 | 4 | 41 | - | 23 | 27 | 95 |

Významnejšie mokrade Trenčianskeho kraja zaevidované v rámci mapovania mokradí v Centre mapovania mokradí SZOPK v Prievidzi

| Okres | | Lokalita | Katastrálne územie | Výmera | |
|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce n/Bebrav. | - regionálne významné mokrade | Rataje | Dubnička | cca | 20,00 ha |
| | | PR Čepúšky | Zlatníky, Prašice | | 58,13 ha |
| | | Dolina pod Trebichavou | Trebichava | | 1,50 ha |
| | | Mokraď pri obci Čierna Lehota | Čierna Lehota | cca | 1,00 ha |
| Ilava | - regionálne významné mokrade | Staré rameno Váhu | Podvažie-Savčiná | cca | 2 km |
| | | Močiare | Červený Kameň | cca | 1,00 ha |
| | | Časť Tovarského potoka (nad PD) | Červený Kameň | cca | 3 km |
| | | PP Krivoklátske lúky | Krivoklát | | 4,32 ha |
| | | Porubský potok (od Kokavy po 4 lipy) | Ilava, Hor. Poruba | cca | 5 km |
| | | Štrkoviskové jazerá | Dubnica nad Váhom | cca | 30,00 ha |
| Partizánske | - region.výz. mokrade | PR Chynoriansky luh | Chynorany | | 44,36 ha |
| | | Rašelinisko "Bahná" | Veľké Bielice | | 500 $m^2$ |
| Považská Bystrica | - regionálne významné mokrade | Horná Mariková-Máčkovci | Horná Mariková | cca | 1,00 ha |
| | | Staré koryto Váhu | Pov.Bystrica, P.Podhradie, P.Teplá, Podvažie, Šebeš-ťanová | cca | 9 km |
| Prievidza | - regionálne významné mokrade | Mokrade v okolí obce Koš | Koš | cca | 25,00 ha |
| | | Údolie potoka Tužina | Tužina | | 2 km |

| Okres | | Lokalita | Katastrálne územie | Výmera | |
|---|---|---|---|---|---|
| Púchov | - regionálne významné mokrade | Brezie - močiar | Nimnica | | 1,79 ha |
| | | VN Nosice | Nimnica, Púchov | | |
| | | Váh pod Priehradou mládeže | Nimnica, Púchov | cca | 18,00 ha |
| Trenčín | - nadregionál. význ. Mokr. | PR Bindárka | Soblahov | | 8,98 ha |
| | - regionálne významné mokrade | PP Mitická slatina | Trenčianske Mitice | | 2,83 ha |
| | | U Jurinov | Horná Súča | cca | 1,00 ha |
| | | PR Horná Závrská | Horná Súča | | 1,50 ha |
| | | U Lipinických | Horná Súča | | 5,00 ha |
| | | PR Debšín | Horná Súča | | 9,61 ha |
| | | Zakrasínie | Dolná Súča | | 1,00 ha |
| | | PP Kurinov vrch | Adamovské Kochanovce | | 1,2968 ha |
| | | Niva Melčického potoka | Melčice | | 1 km |
| | | Potok Chocholnica | Chocholná-Velčice | | 15 km |
| | | Pod Tlstou horou | Chocholná-Velčice | | 1,00 ha |
| | | Slače | Kľúčové | | 1,00 ha |
| | | Slatinisko Dolné Branné | Horné Srnie | | 2,00 ha |
| | | Vlára - niva rieky | Horné Srnie, Ľubovča, Nemšová | | 10 km |
| Nové Mesto nad Váhom | - regionálne významné mokrade | Zelená voda | Beckov | cca | 1 $km^2$ |
| | | PP Borotová | Stará Turá | | 1,48 ha |
| | | PR Záhradná (Záhradská) | Lubina | | 1,28 ha |
| | | Cetuna | Horné Bzince | | 0,29 ha |
| | | Lojková | Zemianske Podhradie | | 2,00 ha |
| | | PP Blažejová | Nová Bošáca | | 2,16 ha |
| | | Močariny (CHPV) | Nová Bošáca | | 3,02 ha |
| | | PP Grúň | Nová Bošáca | | 16,0082ha |
| | | Hrádocké ramená | Hrádok | | 3,00 ha |
| | | Hôrčanské mŕtve rameno | Hôrka, Nová Ves | cca | 1,00 ha |
| | | Lúčanské rameno | Horná Streda | | 0,50 ha |

Územný rozvoj vo vzťahu k ochranárskym a ekostabilizačným prioritám je potrebné zamerať na ciele:

- zachovať genofond a ekologickú stabilitu pôvodnej krajiny
- nerozširovať nepôvodné druhy rastlín a živočíchov
- obmedzovať reguláciu a melioráciu pozemkov v kontakte s chránenými územiami a mokraďami
- predložiť postupne na schválenie navrhované maloplošné chránené územia, pripravené pre legislatívne schválenie podmienok ochrany
- spracovať prehľad o biotopoch mokradí v celom území, pripraviť návrh na ochranu v súlade s Ramsarskou dohodou
- uplatňovať dôsledne osobitné režimy ochrany prírody v LHP aj v realizácii

### 2.12.3 Starostlivosť o kultúrne dedičstvo

V povahe každého človeka je pietny vzťah ku všetkému, čo mu pripomína významné alebo príjemné chvíle, blízke osoby či miesta. Zároveň má sklon chrániť z minulosti všetko, čo predstavuje pre neho hodnotu a čo mu môže byť užitočné. Tento subjektívny postoj človeka k minulosti, raz emociálny, inokedy racionálny, si už dávno vynútil kolektívny výraz a prejavil sa v snahe spoločnosti chrániť doklady minulosti pre ich historickú hodnotu i pre aktuálne potreby.

Už od antiky sú doklady o úsilí chrániť významné diela vytvorené predchádzajúcimi generáciami a zachovať pozoruhodné dokumenty osvetľujúce život predkov. Súčasne s ochranou pôvodných diel sa utváral aj zvyk označovať miesta významných udalostí alebo ich pripomínať na inom mieste spravidla monumentálnymi umeleckými dielami. Tak vznikol a vyhraňoval sa pojem historická pamiatka a pamätné miesto a pripravovali sa podmienky na ich ochranu s čoraz zrejmejším úsilím zachrániť ich pred zánikom a zachovať nielen pre seba, ale aj pre budúce generácie.

Starostlivosť o zachovanie kultúrneho dedičstva v ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je chápaný zo širších hľadísk, než je ochrana pamiatok v zmysle inštitucionálnom. Dôraz sa kladie na akceptovanie jeho kultúrno-spoločenského odkazu v rozsahu celého vývoja osídlenia v jeho

charakteristických znakoch identity prostredia, ako i na rozvíjanie kultúrneho dedičstva v bohatstve jeho obsahu a foriem, a to z pohľadu územnoplánovacieho na regionálnej úrovni.

Špecifikovanie kultúrneho dedičstva vychádza z dokladov celkového vývoja na území regiónu Trenčianskeho kraja, a to najmä jeho sídelnej štruktúry v nadväznosti na:

- štruktúry chránené v zmysle zákona č. 27/1987 Zb.
- ostatné kultúrno-historické štruktúry, ktoré nie sú v zmysle uvedeného zákona chránené, ale sú nositeľmi historicko-kultúrnych hodnôt v území:
  - historické jadrá miest a obcí, vrátane významných častí mimo intravilánov - areály kalvárií, cintorínov, hradov a pod.
  - rozptýlené osídlenie - osady, lazy, kopanice, štále, majere
  - doplňujúce a sezónne prvky osídlenia - senníky, búdy, hajlochy
  - špecifické prvky osídlenia - technické diela a stopy historickej výrobnej činnosti (baníctvo, hutníctvo a pod.), prírodné umelé prvky - tajchy, hate, nádrže, aleje a pod. Tieto štruktúry však nie sú chápané ako samostatné prvky alebo solitéry, ale vždy spolu so svojím bezprostredným prírodným okolím, poznamenaným kultivačnou činnosťou človeka (KÚRS - II. návrh).

### *2.12.3.1 Zhodnotenie územia z hľadiska kultúrno-historického potenciálu*

Trenčiansky kraj je situovaný v severozápadnej časti územia Slovenska na hranici s Českou republikou, pričom dnešný kraj vytvorený 9-timi okresmi leží v južnej časti bývalej Trenčianskej župy a severných častí Nitrianskej župy. Najmä v údolí Váhu a Hornej Nitry vznikli viaceré mestá, z ktorých slobodné kráľovské mesto Trenčín a výsadné mestečká Bánovce nad Bebravou, Beckov, Beluša, Brezová pod Bradlom, Čachtice, Domaniža, Dubnica nad Váhom, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Košeca, Považská Bystrica, Púchov a Stará Turá vytvárali základnú sídelnú kostru.

Ostatné obce spolu s rozptýleným kopaničiarskym osídlením najmä v oblasti Bielych Karpát a Myjavskej pahorkatiny mali priamu väzbu na vlastníctvo pozemkov s kombináciou lesov a poľnohospodárstva a vytvorili základ kultúrno-historických hodnôt kraja.

Trenčiansky kraj je kultúrno-historické územie slovenského národa. Delí sa na špecifické tradičné kultúrno-historické regióny:

a) Trenčiansky región, zahŕňajúci povodie Váhu v okolí Trenčína
b) Považský región, v okolí Považskej Bystrice a Púchova
c) Hornonitriansky región, v okolí Prievidze a Bánoviec nad Bebravou
d) Severozápadná kopaničiarska časť veľkého Záhorského regiónu, v okolí Myjavy.

Územie Trenčianskeho kraja je kontinuitne osídlené autochtónnym slovenským etnikom a jeho etnickými slovanskými predkami minimálne 1 500 rokov (najstaršie slovanské osídlenie územia kraja dokladajú napr. archeologické nálezy osídlenia v Potvoriciach a v Pobedime z 5.-6. storočia nášho letopočtu).

Najvýznamnejšia tradícia ranoslovenského osídlenia a kultúry kraja s atribútmi európskej kresťanskej kultúry a vzdelanosti je prvý staroslovenský štátny útvar Veľká Morava (9.-10. storočie), ktorého časťou bolo územie kraja (centrum a rotunda - kostol v Trenčíne, významné stredisko v Pobedime, Prievidzi-Bojniciach, Nitrianskom Pravne a i.).

Hoci Veľká Morava ako štátny celok zanikla v roku 907, územie Trenčianskeho kraja bolo do uhorského štátu začleňované až neskôr a do poslednej tretiny 10. storočia (rok 970) nebolo Maďarmi obsadené. I keď sa v nasledujúcom období popri starých Slovákoch na území kraja postupne usadili aj Maďari, archeologické nálezy v krajskom meste i v ďalších mestách a obciach (napr. používanie esovitých náušníc ako bežného slovanského šperku v 9.-12. storočí nájdených v pohrebisku na Trenčianskom hrade, veľkomoravská osada s výrobňami dechtu v Bojniciach a Koši, slovanská osada v Považskej Bystrici a ďalšie osady, ktoré existovali i v 10. storočí) dokladujú kontinuitu staroslovenského osídlenia. V 16.-17. storočí sa na území kraja v niektorých obciach Záhorského regiónu a v krajskom meste usídlili habánski remeselníci zo Švajčiarska.

Trenčiansky kraj má administratívno-správnu a kultúrno-historickú tradíciu:

- súčasti staroslovenského štátu Veľká Morava
- Trenčianskej stolice a župy so sídlom v Trenčíne
- súčasti Západoslovenského kraja

a tradíciu významného strediska kultúry a vzdelanosti v západnej časti Slovenskej republiky.

Z predslovanského osídlenia na území Trenčianskeho kraja poukazuje na jeho význam v rímskom období existencia osady Laugaricio na území Trenčína a zachovaný nápis na Trenčianskej hradnej skale z čias cisára Marca Aurélia z roku 179 nášho letopočtu, ktorý je najsevernejšie sa vyskytujúcim latinským nápisom na našom území.

Trenčiansky kraj má významnú tradíciu starodávnej kultúry príchodu a osídlenia Slovanov, etnických predkov Slovákov na našom území (5. storočie) a jedinečnú tradíciu starobylej slovenskej kultúry, jedného z najvýznamnejších stredísk staroslovenského štátu Veľká Morava (9.-10. storočie), vrátane tradície cyrilometodskej misie a šírenia kresťanstva na území kraja. Predpokladané centrum správy územia a veľkomoravská rotunda na Trenčianskom hrade, hradiská v Pobedime, Nitrianskom Pravne, Vyšehradnom, Hradci, sídliská a pohrebiská v Považskej Bystrici, Bojniciach a i. dokladajú rozvinutú územno-správnu štruktúru a poukazujú na to, že územie malo úlohu dôležitej správnej organizácie starých Slovákov v rámci Veľkej Moravy - vysoká úroveň remesla, najmä šperkárstva (najväčšia v strednej Európe), unikátna veľkomoravská výrobňa dechtu v Bojniciach a Koši.

Kraj má významnú tradíciu rozmachu poveľkomoravskej stredovekej i novovekej kresťanskej kultúry a vzdelanosti. Kontinuita veľkomoravskej kultúry v 10.-12. storočí je doložená pohrebiskom na Trenčianskom hrade, sakrálnou stavbou v Krásne, osadou v Považskej Bystrici, výrobňami dechtu v Bojniciach, Koši a i. Rozvoj kresťanstva dokazujú kostoly v mestách a obciach od 13.-14. storočia. Významné obdobie Trenčianskej stolice za vlády Matúša Čáka Trenčianskeho v 1. štvrtine 14. storočia, kedy spravoval Trenčiansku a Nitriansku stolicu a napokon takmer celé územie Slovenska, dokumentujú školy v mestách a obciach od 14.-15. storočia.

Začiatkom 15. storočia bol Trenčín slobodné kráľovské mesto a cechový život a úradovanie v správach miest bolo v slovenčine. Dôkazom je mestská škola v Trenčíne v 15. storočí, neskôr gymnázium; počiatky slovenskej divadelnej hry v Trenčíne od 16. storočia; školy s vysokou úrovňou v Prievidzi a Bánovciach nad Bebravou v 16. storočí; knižnica, gymnázium, významné výtvarné tradície od 16.-17. storočia; štúdium a pôsobenie viacerých významných slovenských vzdelancov, napr. S. Timona, M. Hella, tlačiareň v Trenčíne v 17. storočí; rozvinutý divadelný život s divadelnými hrami v slovenčine v 17.-18. storočí; tlačiareň v 18. storočí; učiteľská knižnica v Novom Meste nad Váhom, rozmach chrámovej a svetskej hudby v 18. storočí; zborník piesní D. Kubíka v Prievidzi z konca 18. storočia; sieť ľudových škôl, rozvinutý výtvarný a hudobný život, slovenské ochotnícke divadlo, nedeľné školy, knižnice, čitateľské spolky v 19. storočí v Trenčíne; najvýznamnejšia umelecko-priemyselná škola s rezbárskou dielňou v poslednej štvrtine 19. storočia v Uhrovci; múzeum z konca 19. storočia v Trenčíne, atď.

Trenčiansky kraj má bohatú stredovekú i novovekú tradíciu nezameniteľných regionálnych kutlúrnych prejavov slovenskej vidieckej a mestskej tradičnej ľudovej kultúry Trenčianskeho, Považského, Hornonitrianskeho a Hornozáhorského kultúrneho regiónu, ktoré sú dodnes pestované a rozvíjané.

Tradičná ľudová kultúra sa uchovala v mnohých obciach a mestách na území kraja. Typická pre kraj a jedinečná v rámci Slovenskej republiky je slovenská ľudová kultúra sprevádzaná ľudovou dychovou hudbou s razantnými, dynamickými folklórnymi prejavmi. Trenčianska oblasť (Považie) nesie znaky najmä roľníckej kultúry. Ako typická ľudová muzika v kraji je bohato zastúpená dychová ľudová hudba, ktorá vytlačila sláčikovú a cimbalovú muziku a splynula s domácim folklórom. V regióne bola rozšírená vojakmi a vyslúžilcami (najmä z Drotárskeho pluku prevažne slovenského) v Trenčíne.

Pre kraj sú typické najmä slovenské ľudové tance roľníckej kultúry s príznačnými zdvíhačkami párnic (tanečníčky). Severná oblasť kraja je vo folklórnych prejavoch blízka kysuckej kultúre. Na lazoch Považia na úpätí Bielych Karpát sa vyskytuje pastierska ľudová kopaničiarska kultúra, časté sú však aj viachlasné žatevné piesne, mnohí lazníci chodili na žatvy na Dolnú zem.

Bohatá živá ľudová kultúra, najmä tanečný a hudobný folklór, je aj na Hornej Nitre, kde sa uchováva najmä v poľnohospodárskom folklóre, v dožinkových, fašiangových a svadobných zvyklostiach, piesňach a tancoch. Známy a osobitý je aj myjavský kopaničiarsky folklór, ktorý je pestovaný i v samotnej Myjave. Slovenská ľudová kultúra v Trenčianskom kraji na západnej hranici Slovenskej republiky s Českou republikou prechádza plynule až na Moravu (ČR).

Najstaršiu tradíciu na území Trenčianskeho kraja má staroslovenské obradovo-magické zvykoslovie, piesne a tance, napr. jarné obchôdzky s vynášaním Moreny (Vrbovce, Košariská,

Horná Súča, Krásna Ves, Kšiná a i.) a Dedka (Hôrka nad Váhom), prinášaním ratolesti či letečka (Lazy pod Makytou, Dolná Poruba, Selec, Stará Turá), jarné a svadobné chorovody (v Púchovskej doline), ohne na Juraja (Stará Turá, Horná Súča, Moravské Lieskové, Zubák, Opatová a i.) a jánske ohne s vatrami v chotári (Lazy pod Makytou, Mojtín, Vrchteplá) a i.

Dávnovekú tradíciu na území kraja má najmä slovenské kresťanské zvykoslovie, napr. vinšovačky na Luciu (Hôrka nad Váhom); Štedrý deň (Selec, Lazy pod Makytou, Fačkov, Seč, Kamenec pod Vtáčnikom a i.) a pod.; vianočné sviatky so stromčekom (všetky obce v kraji), slamou (všetky obce okrem okolia Trenčína); fašiangové obyčaje s maskami (Horné Považie, Horná Nitra, okolie Nového Mesta nad Váhom); Veľká noc s oblievaním dievčat chlapcami (celé územie kraja); stavanie májov pred obecnými či cirkevnými budovami (Moravské Lieskové, Selec, Opatová a Dubodiel, Dolná Poruba, Kšiná a i.); turíčna ratolesť na domoch a v izbách (Horná Súča, Selec, Mojtín a i.) - slovenské zvykoslovie roľníckej kultúry, z nich žatevné obyčaje, napr. hostiny s dožinkovými vencami, kyticami (takmer všetky obce), obetina so zahodením prvého vajíčka (severozápad kraja) - rozličné rodinné zvykoslovia, najmä svadobné obyčaje, napr. svadobné sprievody s vencom (Opatová), s jablkom (Dubodiel), či s koláčom, so stromčekom na palici (Dolná Poruba, Valaská Belá); snímanie venca neveste starejšou, krstnou matkou (v Považskej doline), starejším (Valaská Belá); obradné privítanie novorodenca na peci (Horná Súča), či stole (Stará Turá, Krásna Ves, Mojtín, Seč, a i.), atď.

V Trenčianskom kraji je veľmi významná tradícia slovenského národotvorného procesu, slovenského národného a kultúrneho obrodenia a hnutia, ktorá zahŕňa obdobie nezávislosti územia od Uhorska za vlády Matúša Čáka Trenčianskeho, pôsobenie množstva národných dejateľov v mestách a obciach kraja, významné obdobia konštituovania slovenského spisovného jazyka, Slovenské národné povstanie meruôsmych rokov i bohatú spolkovú činnosť na území kraja (začiatkom 14. storočia za vlády Matúša Čáka Trenčianskeho sa Slováci a Slovania etnicky uvedomovali a presadzovali v správe miest a obcí; slovenčina bola rokovacou rečou od 15. storočia; slovenské divadelné hry od 16. storočia; Apológia napísaná na obranu trenčianskych a všetkých Slovákov a Slovanov od J.B.Magina zo začiatku 18. storočia; stretnutia mladej inteligencie pre rozvíjanie slovanských kontaktov v Trenčíne v 2. štvrtine 18. storočia; potvrdenie autochtónnosti Slovákov v Uhorsku zakladateľom uhorskej historiografie Slovákom S. Timonom v diele Imago z 3. štvrtiny 18. storočia; dohoda o štúrovskej spisovnej slovenčine na fare v Čachticiach koncom 40-tych rokov 19. storočia; vyhlásenie Žiadostí slovenského národa stolice nitrianskej na ľudovom zhromaždení v Brezovej, sídlo Slovenskej národnej rady a veliteľstva Slovenského povstania v Myjave v meruôsmych rokoch; nedeľné školy, slovenské kasína v mestách a obciach, Mestský čítací spolok, Slovenské divadelné družstvo v Bánovciach nad Bebravou, Krajinská umelecká jednota a Zay-uhorský občiansky kruh v Zay-Uhrovci v 2. polovici 19. storočia, atď.).

Významná je aj tradícia rozmachu slovenskej kultúry a vzdelanosti na území kraja v 20. storočí, v ktorom sa Trenčín stal kultúrnym centrom Považia (rozmach vojenskej kultúry, dychovej hudby, folklóru, výtvarníctva; pôsobenie nestora slovenskej fotografie J. Halašu a hudobného skladateľa K. Pádivého v Trenčíne; rozmach ochotníckeho hnutia a inštitucionalizovanej kultúry v mestách a obciach, atď.). Krajské mesto sa stalo tiež celoštátnym centrom výstavníctva odievania a módy.

Vďaka svojmu jedinečnému kultúrnemu duchovnému a hmotnému historickému odkazu, vrátane odkazu starobylej staroslovenskej národnej histórie a histórie Slovenského národného hnutia a povstania v meruôsmych rokoch, Trenčiansky kraj má vytvorený moderný základ pre všeobecnú kultúrnu a duchovnú obrodu a rozsiahlu kultúrno-historickú obnovu slovenskej regionálnej a miestnej identity, vzdelanosti a kultúry, najmä odkrývaním, spoznávaním a šírením slovenskej histórie (slovanské a staroslovenské osídlenie; staroslovenský štát Veľká Morava; obdobie Matúša Čáka Trenčianskeho; písomné pamiatky v slovakizovanej češtine z miest a miest kraja; Slovenské povstanie meruôsmych rokov; história obcí a miest v 20. storočí, atď.), ale aj tradičných ľudových výrob a umeleckých remesiel (novomestská a krajnianska čipka, tradície výroby hračiek, dreveného riadu v Starej Turej, varechárskej výroby v Selci, košikárstva v Beluši a i.) a ďalších fenoménov rozvoja regionálnej a miestnej kultúry.

Kraj má možnosť širokej urbanisticko-architektonickej obnovy vzácnych mestských i vidieckych historických nehnuteľných pamiatok v krajskom meste a jeho mestských častiach a historických pamiatok a pamiatok ľudovej architektúy v mestečkách a obciach kraja, kultivácie estetického prostredia obcí a miest, atď. Kraj má možnosť rozvíjať kultúrnu vidiecku a mestskú turistiku s využitím prírodných estetických daností prírody Bielych Karpát, Považského Inovca, povodia rieky Váh, pamiatok z dávnych historických dôb, najmä z čias najstaršieho osídlenia človeka na území

kraja (archaické kamenné nástroje a uhlíky ako pozostatky z ohnísk v Novom Meste nad Váhom-Mnešiciach z vyše 270 000 rokov pred naším letopočtom, ktoré nezvratne potvrdzujú existenciu staropaleolitického osídlenia územia Slovenskej republiky)., významných pamiatok z rímskej doby (nápis na Trenčianskej hradnej skale z čias cisára Marca Aurélia z roku 179 nášho letopočtu, ktorý hovorí o víťazstve rímskych cisárov nad germánskymi Markomanmi a Kvádmi; rímska osada Laugaricio na území Trenčína) a osobitne pamiatok z obdobia Veľkej Moravy (nálezy zvyškov rotundy na Trenčianskej hradnej skale, hradisko v Pobedime, Nitrianskom Pravne, Hradci; výrobne dechtu v Bojniciach a Koši a i.), mestských historických pamiatok (Trenčiansky hrad, župný dom, kasárne, pôvodný gotický kostol a ďalšie pamiatky v MPR v Trenčíne; Bojnický zámok, zrúcaniny hradu Beckov a ďalších slovenských stredovekých hradov; sakrálne stavby, kaštiele v obciach a mestách kraja, ale i pamiatky 20. storočia, napr. novodobá pamiatka Bradlo, atď.) a pamiatok ľudovej architektúry (murovaný kamenný prízemný dom, murovaný kamenný vysoký dom, remeselnícky kopaničiarsky dom s ukážkami v Bošáci, na kopaniciach v okolí Starej Turej, v Hornej Súči, Lednici a i.).

#### 2.12.3.1.1 Právna úprava

Analýza sledovaných javov KHP odráža uplatnenie:
a) právnych noriem vo sfére ochrany kultúrneho dedičstva platných v Slovenskej republike
b) medzinárodných dohôd záväzných pre revitalizáciu kultúrno-historického potenciálu i na Slovensku, nasledovne:

**I.** č.1 Mestské pamiatkové rezervácie (MPR)
č.2 Pamiatkové zóny (PZ)
č.3 Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry (PRĽA)

a) Zákon SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti
- § 5 pamiatkové rezervácie
- § 6 pamiatkové zóny
- § 17 ochranné pásma (OP)

Vyhláška č. 21 MK SR zo dňa 17.12.1987
- § 3 pamiatkové zóny

Pod vyššie uvedený zákon a vyhlášku spadajú javy analyzované v území ako "stav" - sú to pamiatkové lokality legislatívne vyhlásené.

b) Benátska charta - 1964 (záchrana a obnova lokalít kategorizovaných ako MPR, PRĽA, PZ)
Washingtonská charta - 1987 (záchrana a obnova historických miest)

Rešpektovanie tohto dokumentu zdôrazňuje uplatňovať ochranu a požiadavky na revitalizáciu kultúrno-historického potenciálu v sídlach, ktoré sú uvedené pod heslom "výhľad" (resp. návrhy). Návrhy boli vytypované Ústavom pamiatkovej starostlivosti Bratislava a odborom kultúry Krajského úradu Trenčín a príslušnými okresnými úradmi.

**II.** č.4 Pamiatkovo chránené parky - historická zeleň (HZ)
a) Zákon SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti
HZ je zapísaná v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky (ÚZ KP SR).

**III.** č.5 Národná kultúrna pamiatka (NKP)

č.6 Nehnuteľná kultúrna pamiatka
a) Zákon SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti
- § 4 - národné kultúrne pamiatky
- § 2 - kultúrne pamiatky
- § 17 - ochranné pásma

Kultúrne pamiatky sú zapísané v ÚZ KP SR.
č.7 Archeologická lokalita

a) Zákon SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti
- § 23

Archeologické lokality sú zapísané v ÚZ KP SR.
b) Dohovor Rady Európy o ochrane archeologického dedičstva (Malta '93, SR/93).
V súčasnosti sa na Slovensku pripravuje zákon o pamiatkach a kultúrnej krajine.

#### 2.12.3.1.2 Sídelná štruktúra a KHP

Porovnaním fondu kultúrneho dedičstva zachovaného v súčasnej sídelnej štruktúre územia kraja (počet sídiel po 1.7.1996):

- krajské mesto 1
- okresné mestá (mimo kraj.m.) 8
- ostatné mestá 9
- ostatné obce 257
- spolu 275

so štruktúrou už uvedených zákonom chránených území a objektov, t.j. s nehnuteľnými kultúrnymi pamiatkami evidovanými v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR za 9 okresov kraja možno konštatovať, že:

- MPR sa nachádza v 1 sídle
- PZ sa nachádzajú v 5 sídlach
- NKP okrem MPR a PZ sa nachádzajú v 7 sídlach
- ostatné KP sa nachádzajú v 158 sídlach
- spolu sa KP nachádzajú v 168 sídlach,

t.j. 61 % obcí a miest má zákonom chránené kultúrno-historické hodnoty v území s 582 kultúrnymi pamiatkami (KP), ktoré predstavujú 879 pamiatkových objektov. V štruktúre chráneného pamiatkového fondu sa nachádza prevaha architektonických pamiatok s výrazným zastúpením sakrálnych a mestských stavieb, ktoré akcentujú hradné ruiny kedysi strážiace Považie.

Národné kultúrne pamiatky (NKP) v Brezovej pod Bradlom, Myjave a Uhrovci sa viažu na najvýznamnejšie historické udalosti Slovenska. NKP zámok Bojnice spolu s mestečkom - pamiatková zóna s kúpeľmi, vytvára zvláštny a hodnotný súbor kultúrnych pamiatok kraja.

Mestská pamiatková rezervácia (MPR) Trenčín s hradom (NKP) a pamiatkové zóny (PZ) Beckov s hradom (NKP), Nové Mesto nad Váhom, Bojnice, Nitrianske Pravno a Lazany dokumentujú urbanisticko-architektonické štruktúry územia, ktoré dopĺňajú aj ďalšie významné hrady v Čachticiach, Uhrovci, Považskom a Vršatskom Podhradí.

### *2.12.3.2 Ochrana kultúrneho dedičstva*

Kultúrne dedičstvo je potrebné pri riešení územného rozvoja Trenčianskeho kraja zachovávať a sledovať predovšetkým prostredníctvom ochrany pamiatok, pričom hlavnými predmetmi tejto ochrany musia byť:

- v urbanistickej polohe mestské pamiatkové územie (príp. pamiatkové rezervácie ľudovej architektúy) a pamiatkové zóny
- v architektonickej a spoločenskej polohe národné kultúrne pamiatky a kultúrne pamiatky (nejde len o zachovanie historicko-architektonickej a urbanistickej hodnoty, ale aj o ich aktívne začlenenie do života).

Z hľadiska ochrany pamiatok je mimoriadne dôležité zamerať sa na polohu urbanistickú, nakoľko ochrana urbanizovaného prostredia sa začala uskutočňovať v značnom časovom posune za ochranou objektov

**A. Mestská pamiatková rezervácia**

1. Trenčín (vyhl. 11.9.1987)

**B. Pamiatkové zóny**

a) vyhlásené:
   - 1. Nové Mesto nad Váhom (vyhl.1.10.1992)
   - 2. Beckov (vyhl. 1.9.1991
   - 3. Bojnice (vyhl. 19.6.1991)
   - 4. Nitrianske Pravno (vyhl. 1.6.1991)
   - 5. Handlová (vyhl. 1.10.1996)
   - 6. Lazany (vyhl. 1.6.1991)

b) navrhované na vyhlásenie:

- v okrese Ilava:
  1. Nová Dubnica (socialistický realizmus)
  2. Zliechov
  3. Krivoklát-Kopanice
  4. Košecké Rovne

5. Pruské
- v okrese Myjava:
  1. Krajné
  2. Brezová pod Bradlom
  3. Myjava-U Devánov
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  1. Čachtice
  2. Bzince pod Javorinou
  3. Lubina
  4. Nová Bošáca
  5. Stará Turá
  6. Pobedim
- v okrese Partizánske:
  1. Partizánske (funkcionalistický urbanistický celok)
- v okrese Považská Bystrica:
  1. Považská Bystrica-Bradelné
  2. Horná Mariková
  3. Papradno
  4. Domaniža
- v okrese Púchov:
  1. Lazy pod Makytou-osada Mikluše
- v okrese Trenčín:
  1. Horná Súča
  2. Chocholná-Velčice
  3. Trenčianske Teplice.

**C. - Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry** dokumentačne pripravených na legislatívne vyhlásenie:

1. Uhrovecká dolina - Kšinná

2. Závada pod Čiernym vrchom,

vzácne zóny v severnej časti okresu Bánovce nad Bebravou, ktoré sú vytypované na vyhlásenie.

**D. - Súbory ľudovej architektúry** - mimo vyhlásených a zákonom chránených zón
- v okrese Ilava:
  1. Červený Kameň
  2. Zliechov-Zliechovské Podhradie
- v okrese Myjava:
  1. Vrbovce
  2. Chvojnica
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  1. Moravské Lieskové
  2. Stará Turá-Kopanice-Súš, Papraď, Ďurcech-dolina, Drgoňova dolina
  3. Kalnica
- v okrese Považská Bystrica:
  1. Dolná Mariková
- v okrese Prievidza:
  1. Poruba
- v okrese Púchov:
  1. Lednica
- v okrese Trenčín:
  1. Drietoma
  2. Dolná Súča
  3. Melčice-Lieskové
  4. Kubrá-Kubrica
  5. Soblahov,

zatiaľ sú nechránené, a tým vystavené nebezpečenstvu pokračovania ich ďalšieho kultúrno-historického narušovania**.**

**E. Historické krajinné štruktúry**. Chránené zákonom č. 27/1987 Zb. O štátnej pamiatkovej starostlivosti - pamiatkovo chránené parky

- v okrese Bánovce nad Bebravou
  1.Dvorec
  2.Uhrovec
  3.Šišov
- okrese Ilava:
  1. Boršice
  2. Dubnica nad Váhom
  3. Ilava-Klobušice
  4. adce
  5. Pruské (Pri rybníku) - Bohunice pri Pruskom
  6. Pruské
- v okrese Myjava
  1. Myjava (Múzeum SNR)
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  1. Brunovce
  2. Kočovce
  3. Lúka
  4. Zemianske Podhradie
  5. Čachtice
  6. Častkovce
- v okrese Partizánske:
  1.Bošany
  2. Brodzany
  3. Klátová Nová Ves
  4. Klátová Nová Ves -Jánova Ves
  5. Partizánske - Šimonovany
  6.Veľké Uherce
- v okrese Považská Bystrica:
  1. Považská Bystrica-Orlové
  2. Dolný Lieskov
- v okrese Prievidza:
  1. Bojnice - hrad
  2. Bojnice - Kúpeľný ostrov
  3. Zemianske Kostoľany
  4. Čereňany
  5. . Bystričany - Chalmová
- v okrese Púchov:
  1. Horovce
  2. . Lednické Rovne - č. Medné
- v okrese Trenčín:
  1.Adamovské Kochanovce
  2. Melčice - Lieskové - č. Zemianske Lieskové
  3. Trenčianske Teplice
  4. Trenčín - Záblatie

**F. Národné kultúrne pamiatky**

- v okrese Bánovce nad Bebravou
  1.Uhrovec
- v okrese Myjava
  1. Myjava
  2. Brezová pod Bradlom
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  1. Beckov
- v okrese Prievidza:
  1. Bojnice
  2. Poruba
- v okrese Trenčín:
  1. Trenčín

**G. Nehnuteľné kultúrne pamiatky,**ktoré sú zapísané v ÚZ KP SR. Chránené zákonom č. 27/1987 Zb. O štátnej pamiatkovej starostlivosti - pamiatkovo chránené parky

- v okrese Bánovce nad Bebravou
  - 41 - pamiatok
  - 56 - objektov
- okrese Ilava:
  - 34 - pamiatok
  - 56 - objektov
- v okrese Myjava
  - 27 - pamiatok
  - 40 - objektov.
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  - 105- pamiatok
  - 167 - objektov
- v okrese Partizánske:
  - 40 - pamiatok
  - 53 - objektov
- v okrese Považská Bystrica:
  - 42 - pamiatok
  - 71 - objektov
- v okrese Prievidza:
  - 115 - pamiatok
  - 177- objektov.
- v okrese Púchov:
  - 37 - pamiatok
  - 51 - objektov
- v okrese Trenčín:
  - 135 - pamiatok
  - 215 - objektov.

**H. Archeologické lokality** zapísané do ÚZ KP SR.

- v okrese Bánovce nad Bebravou
  1. Ruskovce
- okrese Ilava:
  1. Mikušovce
- v okrese Nové Mesto nad Váhom:
  1. Hrádok
  2. Očkov
  3. Pobedim
- v okrese Partizánske:
  1.Klátová Nová Ves
  2. Veľký Klíž
- v okrese Považská Bystrica:
  1. Dolný Lieskov
  2. Domaniža
  3. Hatné
  4. Horný Lieskov
  5. Jasenica
  6. Papradno
  7. Považská Bystrica - Orlové
  8. Považská Bystrica - Jelšové
  9. Považská Bystrica - Hrádek.
- v okrese Prievidza:
  1. Bojnice - Dubnica
  2. Diviaky nad Nitricou - Bukovec
  3. Diviaky nad Nitricou - Kopec
  4. Dlžín
  5. Horné Vestenice
  6. Nitrianske Pravne
  7. Nitrica
  8. Prievidza - Hradec

9. Prievidza - V. Lehôtka

- v okrese Púchov:
  1. Beluša - Pod hájom
  2. Beluša - Košteliščo
  3. Beluša - Hrobice
  4. Beluša - (mohyla)
  5. Kvašov
  6. Púchov
  7. Púchov - Skalka
  8. Streženice
  9. Visolaje
- v okrese Trenčín:
  1.Dubodiel
  2. Ivanovce

Reálny známy počet archeologických nálezísk je niekoľkonásobne vyšší

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja:

- zohľadňuje kultúrno-historický potenciál, či už ide o urbanistické celky alebo formy osídlenia a využitia krajiny, ktoré sa vyvíjali stáročia a sú typické pre danú oblasť
- uplatňuje zásady kultúrnej a historickej kontinuity, identity a autentičnosti vo vzťahu krajina a sídlo v jednotlivých čitateľných subregiónoch územia
- rešpektuje už sformulované etnicko-kultúrne a hospodársko-sociálne subregióny.

ÚPN VÚC rešpektuje (zachováva a chráni) historické sídelné a krajinné štruktúry, ako aj ostatné nehnuteľné kultúrne pamiatky všetkých druhov (t.j. architektonické, archeologické, historickej zelene) zapísané v ÚZ KP SR ako aj pripravované na vyhlásenie a archeologické náleziská evidované AÚ SAV, prehľady ktorých boli použité ako významný podklad pri rozhodovaní o funkčnom využití územia v budúcnosti, i ako kritérium pri návrhu sídelnej štruktúry Trenčianskeho kraja.

Konkrétne rozvojové zámery vo sfére starostlivosti o kultúrne dedičstvo obsahuje Správa o rozpracovaní a zabezpečení infraštrukturálnych projektov ( MŽP SR,október 1997)

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finančné zabezp. (mil.Sk) | | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rezort. rozpočet | Rozpo-čet KÚ | do r. 2000 | do r. 2005 | po r. 2005 |
| Bánovce n/B. | 1. | Kšinná-Závada - ľudová architektúra | zámer | - | 20,0 | x | x | |
| | 1. | Uhorské Podhradie - hrad | zámer | - | 50,0 | x | x | |
| Ilava | 1. | Dubnica - kaštieľ | realizácia | - | 100,0 | x | x | |
| | 1. | Klobušice - park, revitali-zácia | zámer | - | - | | | x |
| Nové Mesto n/V. | 1. | Beckov - hrad | projekt | - | 30,0 | x | | |
| | 1. | Čachtice - hrad | zámer | - | 30,0 | x | x | |
| | 1. | Lubina-Roh - pomník | zámer | - | 2,0 | | x | |
| | 1. | Nová Bošáca-Španie - náhrobník | | - | 1,0 | | x | |
| | 1. | Nová Bošáca-Grúň - ná-hrobník | | - | 1,0 | | x | |
| Partizánske | 1. | Sádok - rímsko-katolícky kostol | zámer | - | 10,0 | x | | |
| | 1. | Klátova Nová Ves-Sádok - revitalizácia kameňolomu | zámer | - | - | | x | |
| Pov. Bystrica | 1. | Považské Podhradie - hrad | | - | 20,0 | x | x | |
| | 1. | Považské Podhradie - revitalizácia hradného vrchu | zámer | | | | | x |
| Prievidza | 1. | Poruba - rímsko-katolícky kostol | | - | 10,0 | x | | |
| | 1. | Prievidza - Dom kultúry F. Madvu | projekt | - | 20,0 | x | | |
| | 1. | Bojnice - revitalizácia jad- | zámer | - | - | | x | |

| Okres | P. č. | Názov a lokalita | Stupeň prípravy | Finančné zabezp. (mil.Sk) | | Časové etapy | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Rezort. rozpočet | Rozpočet KÚ | do r. 2000 | do r. 2005 | po r. 2005 |
| | | ra mesta | | | | | | |
| Púchov | 1. | Lazy pod Makytou - ľudová architektúra | zámer | - | 30,0 | x | x | |
| | 1. | Púchov - revitalizácia mestského parku | zámer | - | - | | x | |
| Trenčín | 1. | Trenčín - meštianska architektúra | zámer | - | 100,0 | x | x | |
| | 1. | Trenčín - galéria M. Bazovského | projekt | 34,4 | - | x | | |
| | 1. | Trenčín - Mičátkovec | projekt | 8,0 | - | x | | |
| | 1. | Trenčín - rekultivácia zelene MPR | zámer | - | - | | x | |
| | 1. | Trenčín - revital. lesoparku Brezina s pamät. SNP | zámer | - | - | | x | |
| za kraj | 1. | Kopaničiarske usadlosti - revitalizácia | zámer | | | | x | |

### 2.12.3.2.1 Návrh na revitalizáciu a ochranu kultúrneho dedičstva

Z hľadiska transformácie kultúrno-historického potenciálu do územnoplánovacieho procesu, cieľom ktorého je rešpektovať vo vyváženej jednote tak kritériá pamiatkovej starostlivosti, ako aj súčasné záujmy spoločnosti je potrebné zabezpečiť úlohy ovplyvňujúce revitalizáciu zanedbaných, resp. zdevastovaných sídiel v polohe komplexnej obnovy, humanizácie a estetizácie historických urbanistických súborov, vrátane ich technickej infraštruktúry a dopravných vzťahov):

- Plniť v spolupráci s MK SR opatrenie č. 11 -z uznesenie vlády SR č. 14/91 zo dňa 8.1.1991, ktoré v rámci realizácie „Koncepcie záchrany kultúrneho dedičstva SR s dôrazom na koncepčné zámery a ciele štátnej pamiatkovej starostlivosti“ požaduje:
  - „Prostredníctvom územného plánu a stavebného poriadku presadzovať revitalizáciu historických jadier miest, záchranu kultúrnych pamiatok, pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón“.Táto úloha je naviazaním SR na tzv. „Washingtonskú chartu o záchrane historických miest“.
- V súlade s opatrením č. 12 tohto uznesenia: „V štátnom fonde kultúry a v štátnom fonde životného prostredia vyčleniť, nadobúdať a účelovo viazať prostriedky na záchranu kultúrneho dedičstva“ nasmerovať finančné dotácie predovšetkým na zabezpečenie ÚPD historických zón, s odôvodnením preferencie ich funkčnej a kompozičnej pozície v sídlach, zlepšenie technickej infraštruktúry a estetizácie prostredia, ako aj odbornej a finančnej náročnosti príprav a kvantifikovaného spracovania takéhoto druhu ÚPN.

Z hľadiska koordinácie spracovania ďalších stupňov ÚPD PZ a historických lokalít je potrebné:

- pre všetky sídla s historickým urbanisticko-architektonickým fondom uvedených v ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja spracovať stav a analýzu ich existujúcej ÚPD
- stanoviť potrebu prednostného spracovania ÚPD, prípadne zdôrazniť nutnosť jej aktualizácie
- pri spracovaní a aktualizácii všetkých týchto ÚPD aplikovať metodické pokyny pre riešenie záchrany a obnovy KHP
- premietnutím zachovanej nadčasovosti kultúrno-historickej kontinuity urbanisticko-architektonického vývoja mestských a vidieckych sídiel a ich krajinného prostredia do regulačných plánovacích materiálov usmerňujúcich ich územný rozvoj - dosiahnuť postupné obnovovanie ich pôvodného estetického pôsobenia, funkčnosti, humanizácie a zlepšenia životného prostredia.
- Zákonné ustanovenia možností investičnej činnosti upraviť pre pamiatkové lokality s ohľadom na rešpektovanie kontinuity ich urbanisticko-architektonického vývoja.
- Pri novelizácii zák. SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti - dosledovať, aby dopady zmien vlastníckych vzťahov, hlavne reštitúcií, neboli jednak ohrozením vlastnej existencie objektov kultúrneho dedičstva (napr. za účelom získania nových stavebných pozemkov), ani možnosťou obchádzania zásad pamiatkovej starostlivosti pri ich obnove.
- Iniciovať urýchlenie legislatívneho potvrdenia existujúcich „Návrhov na vyhlásenie pamiatkových zón“, ako špecializovaných územnoplánovacích podkladov (Trenčianske Teplice).

- Riešiť problém jednoznačne nevymedzených a právne neexistujúcich ochranných pásiem kultúrnych pamiatok.
- Čiastočne aktualizovať (vypustiť všetky prekonané ustanovenia) z metodiky: „Zásady záchrany ľudovej architektúry“ (ŠÚPS, Bratislava - 1989) a spracovať z nej podklad pre novelu stavebného zákona.
- Legislatívne podchytiť ochranu, zachovanie a revitalizáciu charakteristického krajinného prostredia kopaničiarskeho osídlenia najmä Myjavskej pahorkatiny a Bielych Karpát (okr. Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Ilava, Púchov, Považská Bystrica).
- Podporovať zavedenie povinnej výuky estetiky, základov dejín umenia, filozofie a histórie už od najnižších tried, odborníkmi z danej oblasti.
- Pomáhať snahám o vytvorenie potrebného špecifického imidžu (genia loci) každého mesta a obce v nadväznosti na ich kultúrne dedičstvo (ZMOS).

#### 2.12.3.2.2 Návrh využitia kultúrno-historického potenciálu vo väzbe na cestovný ruch a rekreáciu

Súčasťou optimálneho územného rozvoja sídiel je snaha pokračovať v ich civilizačnom a kultúrnom vývoji, čím sa zároveň prejavuje i úroveň vzťahu ku kultúrnemu a duchovnému odkazu minulosti. Rovnako ponúka možnosť zhodnotenia územia podnikateľskými aktivitami vo sfére cestovného ruchu (CR) a turistiky , predovšetkým propagáciou a primeraným využitím kultúrnych pamiatok architektúry, urbanizmu a oživením tradícií.

Tento cieľ, v súlade so stratégiou orientácie rozvoja jednotlivých regiónov Trenčianskeho kraja, v nadväznosti na ich prírodný a kultúrno-historický potenciál, ktorého zachovanie je záležitosťou verejného záujmu, určuje vo funkčno-priestorovej štruktúre osídlenia významný perspektívny faktor previazanosti na rozvoj CR. Ide o vytypovanie atraktívnych lokalít, sídiel s pamiatkovými zónami, historickými jadrami a súbormi ľudovej architektúry, ktoré zvyšujú záujem našej verejnosti o rekreačný pobyt v prírode a vo vidieckom prostredí s využitím objektov ľudovej architektúry na turistické účely.

Základné lokality, sídla KHP vhodné pre účely CR na území jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja sú prehľadne identifikované a kategorizované v texte.

V týchto by sa malo stať prioritou presadenie:
- ochrany historickej skladby hmôt na osnove historického pôdorysu
- ochrany vzhľadu vnútromestských priestorov jednotlivých historických architektúr
- ochrany siluety celého historického útvaru
- primeranej úpravy jeho najbližšieho okolia,

s cieľom nie konzervovať historický urbanistický celok, ale tvorivou urbanistickou úpravou, založenou na „oživení“ stavebno-technicky a dispozične hodnotných objektov novou funkciou - zapojiť pre účely rekreácie a CR.

Hodnotným objektom je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, ale najmä hľadať citlivé formy revitalizácie pre súčasné a budúce využitie (ubytovanie, ďalšie vybavenostné funkcie - športovo-rekreačné, spoločenské, zábavné a pod.).

Prenesením rekreačných aktivít do menších, ale pre tento účel vyhovujúcich obcí, sa sleduje posilnenie ekonomického postavenia obcí a celková revitalizácia vidieckeho osídlenia pri zachovaní pôvodných špecifík tohto prostredia.

Optimálne možnosti pre rozvoj kultúrnej turistiky v kraji poskytuje využitie živej tradičnej slovenskej ľudovej kultúry, najmä folklóru, ľudovej dychovej hudby, piesní, tanca (folklórne festivaly v Trenčíne, Dubnici, Považskej Bystrici, Púchove, Prievidzi, festivaly a prehliadky dychovej hudby v Trenčíne, Dolnej Súči a i., zvykoslovné podujatia v Chrenovci-Brusne, Hornej Marikovej, Kľačne a i.) a oživovaním tradičného ľudového remesla (Dni ľudových remeselníkov a ukážky ľudového remesla v Považskej Bystrici, Bojniciach a i., banícke jarmoky v Handlovej, Prievidzi, Novomestský jarmok a i.).

Mimoriadne predpoklady na rozvoj kultúrnej turistiky poskytuje aj širšie oživenie a propagácia viacerých európskych perspektívnych turisticko-rekreačných a kúpeľných stredísk, ktoré sa nachádzajú na území kraja (Múzeum, zámok, ZOO a kúpele v Bojniciach, kúpele Trenčianske Teplice, Nimnica, rekreačná oblasť Zelená voda pri Novom Meste nad Váhom a i.). Fenoménmi rozvoja kultúrnej turistiky v kraji sú aj viaceré významné podujatia slovenskej kultúry, napríklad celoštátne prehliadky dychových orchestrov Pádivého Trenčín, Trenčín mesto módy, Výtvarné

spektrum, Výtvarná Dubnica, Hudobné leto v Trenčianskych Tepliciach, atď., ktoré sa konajú každoročne v krajskom meste a ďalších sídlach kraja.

Keď sa pri kreovaní kultúrnej prítomnosti a budúcnosti kraja využijú všetky kultúrno-historické fenomény kraja a zároveň sa budú rešpektovať nezameniteľné regionálne a miestne špecifiká, Trenčiansky kraj má možnosť prostredníctvom Trenčianskeho, Považského a Hornonitrianskeho kultúrneho centra rozvíjať sa ako jedno z najvýznamnejších centier slovenskej kultúry a vzdelanosti a má príležitosť byť aktívnym kultúrno-historickým regiónom modernej Európy s vlastnou nezameniteľnou slovenskou kultúrnou identitou.

#### 2.12.3.2.3 Inštitúcie pre zachovanie, zabezpečenie a zohľadňovanie kultúrneho dedičstva a zariadenia pre jeho prezentáciu

Sídla regionálnych kultúrnych centier kraja:
- Trenčianske štátne kultúrne centrum v Trenčíne, do ktorého patrí Trenčianske múzeum, Galéria M.A.Bazovského, Trenčianske osvetové stredisko a Trenčiansky hudobný kabinet v Trenčíne
- Hornonitrianske kultúrne centrum v Prievidzi, do ktorého patrí Hornonitrianske múzeum, Hornonitrianska knižnica, Hornonitrianske osvetové stredisko v Prievidzi, Tríbečská hvezdáreň v Partizánskom-Malých Bieliciach a Hornonitriansky hudobný kabinet v Prievidzi
- Považské kultúrne centrum v Považskej Bystrici, do ktorého patrí Považské múzeum, Považská knižnica, Považské osvetové stredisko a Považský hudobný kabinet v Považskej Bystrici.

Prehľad kultúrnych zariadení Trenčianskeho kraja podľa okresov:
- Okres Bánovce nad Bebravou:
  - Uhrovec - rodný dom Ľ. Štúra a A. Dubčeka s pamätnou izbou
  - Bánovce nad Bebravou - Mestské kultúrne stredisko
- Okres Ilava:
  - Ilava-Klobušice - múzeum obchodu
  - Ilava - mestské múzeum
- Okres Myjava:
  - Myjava - múzeum SNR
  - Košariská - rodný dom gen. M.R.Štefánika
- Okres Nové Mesto nad Váhom:
  - Nové Mesto nad Váhom - literárne oddelenie Trenčianskeho múzea
  - Dolné Bzince-Múzeum Ľ. Podjavorinskej
  - Beckov - kúria Ambrovec - expozícia z dejín Beckova a beckovských rodákov
  - Čachtice - spolok „Tatrín“
- Okres Partizánske:
  - Brodzany - Múzeum A.S.Puškina
- Okres Považská Bystrica:
  - Považská Bystrica-Orlové - Vlastivedné múzeum
- Okres Prievidza:
  - Prievidza - Hornonitrianske múzeum
  - Bojnice - zámok Bojnice
- Okres Púchov:
  - Lednické Rovne - múzeum skla
- Okres Trenčín:
  - Trenčín - Trenčianske múzeum
  - Trenčín - Galéria M.A.Bazovského.

### 2.12.4 Priestorové vymedzenie ekologických zón

Vzťah medzi prírodným a antropogénnym prostredím je jedným zo základných kritérií ekologického hodnotenia krajiny. Ako podklad pre toto hodnotenie sú použité kritériá súboru ekostabilizačných prvkov a súbor stresových prvkov v krajine. Medzi ekostabilizačné prvky krajiny sa zaraďujú:
- prvky ochrany prírody členené podľa kategórií
  - genofondové plochy flóry a fauny
  - základné prvky RÚSES v členení na biocentrá a biokoridory podľa kategórií

- lesné porasty zaradené do kategórie ochranných a účelových lesov
- hydroekologicky hodnotené územia, ktoré predstavujú potenciál zdrojov a zásob pitnej, minerálnej a termálnej vody.

Súbor stresových prvkov krajiny obsahuje prehľad hlavných bodových, líniových a plošných zdrojov poškodení, ktoré môžu negatívne narušiť kvalitu pôdy, vody, ovzdušia a vegetečný kryt tak vo voľnej krajine, ako aj v urbanizovanom prostredí. K stresovým prvkom sa zaraďujú:

- zdroje znečistenia ovzdušia
- farmy živočíšnej výroby s vysokou koncentráciou zvierat
- lokality skládok odpadov
- líniové bariéry ciest a železníc
- rekreačné plochy s negatívnym vplyvom na okolitú krajinu
- priestory devastované ťažbou surovín, ktoré si vyžadujú rekultiváciu alebo ukončenie ťažby
- plochy s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou na veľkých honoch ornej pôdy s hydromelioráciami

V riešenom území tvorí priemet týchto prvkov aj vymedzenie potenciálov a limitov územia, ktoré by mali usmerňovať hospodárske využitie územia a sú premietnuté v komplexnom urbanistickom návrhu.

Hodnotenie súčasného stavu súboru ekostabilizačných prvkov a súboru stresových prvkov, ktoré v každom mikropriestore predstavujú pomer potenciálu a limitov a majú osobitnú váhu, v území vymedzujú priestory s rôznou úrovňou ekologickej stability krajinnej štruktúry. Táto úroveň sa vyjadruje v 3-stupňovom priestorovom členení krajiny na priestory:

A - priestor ekologicky hodnotný, ktorý kumuluje súbor ekostabilizačných prvkov - potenciálu krajiny. Zo súboru stresových faktorov sa v tomto území nenachádzajú výrazné zdroje znečistenia pôdy, vody, ovzdušia bodové, líniové alebo plošné. V riešenom území predstavuje takýto priestor krajina s komplexami lesov, prvkov ochrany prírody, genofondových plôch, prvkov RÚSES a s rozptýleným osídlením. Z územia kraja zaberajú tieto priestory plochu 239 970 ha, čo predstavuje 53 % plochy z výmery kraja

B - priestory ekologicky štandardné, ktoré charakterizuje prelínanie súboru ekostabilizačných a stresových prvkov s prevahou súboru ekostabilizačných prvkov potenciálu krajiny. Sú to väčšinou urbanizované štruktúry vidieckeho typu osídlenia s prevahou druhotnej krajinnej štruktúry - poľnohospodársky využívaných plôch, menšie komplexy lesov, množstvo plôch a línií nelesnej drevinnej vegetácie, menej prvkov ochrany prírody a genofondu. V tomto priestore sa jednotlivo uplatňujú prvky súboru stresov bodových, líniových alebo plošných. V tomto priestore sú zaradené plochy o výmere 153 415 ha, čo predstavuje 34 % plochy z výmery kraja.

C - priestory ekologicky narušené, ktoré sú charakteristické silnou urbanizáciou krajiny a prevahou súboru stresových prvkov - limitov. Tieto priestory si vyžadujú nielen biologickú ale aj technickú revitalizáciu krajiny. V tomto priestore biotické prvky krajiny sú silno pozmenené spoločenstvom pod neustálym tlakom stresových prvkov. Tieto priestory majú nedostatok prvkov ochrany prírody, prvky RÚSES sú navrhované na nestabilných plochách a nelesná drevinná vegetácia je nedostatočne zastúpená. V riešenom území zaberajú tieto priestory plochu v nive Váhu, Nitry a Bebravy na celkovej výmere 56 715 ha, čo predstavuje 13 % plochy kraja.

| Okres | Plocha ekologickej zóny | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | hodnotná | | štandardná | | narušená | |
| | ha | % | ha | % | ha | % |
| Bánovce nad Bebravou | 27595 | 59 | 12320 | 27 | 6285 | 14 |
| Ilava | 22245 | 62 | 7175 | 20 | 6480 | 18 |
| Myjava | 8280 | 26 | 23000 | 70 | 1320 | 4 |
| Nové Mesto nad Váhom | 21475 | 37 | 20950 | 36 | 15575 | 27 |
| Partizánske | 16760 | 56 | 7850 | 26 | 5490 | 18 |
| Považská Bystrica | 28105 | 60 | 16975 | 37 | 1220 | 3 |
| Prievidza | 60455 | 63 | 25390 | 26 | 10155 | 11 |
| Púchov | 17625 | 47 | 17025 | 45 | 2850 | 8 |
| Trenčín | 37430 | 55 | 22730 | 34 | 7340 | 11 |
| Kraj | 239970 | 53 | 153415 | 34 | 56715 | 13 |

Pre zachovanie alebo zlepšenie úrovne ekologickej stability vo vymedzených priestoroch, ÚPN VÚC odporúča nasledovné opatrenia:

- priestory A - ekologicky hodnotné - vymedzené v prevažne lesnatých horských územiach s maloplošnými a veľkoplošnými prvkami ochrany prírody, genofondovými plochami a prvkami RÚSES. Tieto priestory majú vysoký ekostabilizačný vplyv aj na okolitú krajinu s rozptýlenou formou urbanizácie v podhorí. V týchto územiach treba všetky formy intenzívneho využívania krajiny vylúčiť. Ako hlavný regulatív je ochrana a zveľaďovanie biotopov územia predovšetkým v súlade so zákonom č.287/1994 Z.z.
- priestory B - ekologicky štandardné - v územiach s vidieckou formou tlaku na krajinu, považovať za takmer optimálny stav využívania krajiny. Je treba postupne odstraňovať jednotlivé zdroje stresových prvkov - bodové, líniové a plošné. Súčasne sa odporúča venovať pozornosť:
  - zvyšovaniu plôch a línií vegetácie, ich ochranu a obnovu
  - postupne upravovať štruktúru krajiny
  - chrániť a obnovovať plochy mokradí
  - plochy biocentier a biokoridorov považovať za potenciál, ale aj limit pre rozvoj územia a zabezpečovať ich legislatívnu ochranu
  - postupne riešiť revitalizáciu vodných tokov a nádrží tak, aby sa zvýšil podiel vegetácie vo forme brehových porastov a zvýšila sa retenčná schopnosť krajiny
- priestory C - ekologicky narušené - vyžadujú revitalizáciu krajinnej štruktúry. Sú to územia, kde výrazne absentujú ekostabilizačné prvky, najmä vegetácia a výrazne ovplyvňujú krajinu stresové prvky. Tieto priestory si vyžadujú komplexný revitalizačný projekt obnovy krajiny s následným obsahom čiastkových projektov. Predovšetkým je potrebné zabezpečiť:
  - inventarizáciu cenných biotopov ako potenciálnych prvkov MÚSES
  - prednostné spracovanie MÚSES a zabezpečenie realizácie jeho návrhu v katastroch dotknutých sídiel v priestore C
  - zvýšenie podielu vegetácie v krajine formou výsadby plošnej a líniovej vegetácie lesov, brehových porastov, ochranných lesných pásov, stromoradí a menších skupín NDV. V riešenom území sa navrhuje niektoré lúky a pasienky v nive Váhu, Nitry a Bebravy zalesniť a vytvoriť tak predpoklad pre obnovu spoločenstiev mäkkých luhov
  - návrh budovania „ekostabilizačných mostov“ na podklade zvyškov existujúcej vegetácie, ktoré sa budú postupne dobudovávať vegetačnými úpravami tak, aby vytvárali ekostabilizujúci krajinný prvok s možnosťou priameho previazania s priestorom B, A
  - zníženie veľkohonovej poľnohospodárskej výroby na minimum a plochy stabilizovať sieťou vegetačných úprav
  - u hlavných zdrojov stresových prvkov požadovať postupnú zmenu technológie výroby alebo iný výrobný program
  - pri poľnohospodárskom obrábaní pôd orbou ponechať bez orby vsakovací pás trávneho porastu pozdĺž vodných tokov v šírke 5-10 m
  - spracovanie štúdie využitia materiálových jám po ťažbe štrku pre výstavbu diaľnic, ktorá by regulovala mieru exploatácie podnikateľských aktivít v prospech ochrany a tvorby krajiny
  - vybudovanie ekologických prechodov cez diaľnicu vo vybraných trasách migrácie fauny, ktoré by boli súčasťou regionálneho biokoridoru
  - v sídlach, ktoré sa nachádzajú v priestore C prednostne zabezpečiť realizáciu odkanalizovania a vybudovania ČOV.

### *2.12.4.1 Zmeny krajinnej štruktúry*

Osobitným problémom v ekologickom hodnotení krajiny sú oblasti zosuvov nevyužívaných poľnohospodárskych podhorských pôd, zmenené krajinné štruktúry vplyvom intenzívneho hospodárenia a technických zásahov spojených s odvodnením alebo odlesnením, baníckou činnosťou.

Tieto priestory sa obyčajne nachádzajú v priestoroch ekologicky štandardných alebo ekologicky narušených. Opatrenia na zlepšenie ich celkovej krajinnej štruktúry si vyžadujú spracovať osobitný program obnovy a režim hospodárenia. V riešenom území Trenčianskeho kraja sú to najmä nasledovné priestory.

| Okres | Priestor |
|---|---|
| Myjava | Vrbovce-Chvojnica-Stará Myjava-Brestovec |
| | Krajné-Rudník-Myjava |
| Ilava | Mikušovce-Tuchyňa |

| | |
|---|---|
| Prievidza | Nováky-Koš-Sebedražie-Lehota pod Vtáčnikom-Podhradie pri Novákoch |
| | Kocurany-Šutovce-Dlžín |
| | Nedožer-Brezany-Lazany |
| | Pravenec-Klačno |
| | Chvojnica |
| | Dolné Vestenice-Diviaky-Nitrianske Rudno-Liešťany |
| | Veľká Čausa-Chrenovec-Handlová |
| | Osľany |
| | Malá Čausa-Chrenovec |
| | Veľká Čausa-Hradec-Brusno |
| | Prievidza-východ - Na banskej |

### *2.12.4.2 Strety ekologicky hodnotných prvkov s vybranými stresovými faktormi*

Pre zabezpečenie funkčnosti ekologicky hodnotných prvkov krajiny (ÚSES, OPaK, ochranné lesy, genofondové plochy) je treba poznať priestory, body a línie, kde dochádza k stretom s ľudskými aktivitami. Prehľad týchto stretov je zachytený graficky a uvedený v nasledovnej tabuľke. Celkove je vytypovaných 32 stretov, z ktorých je 24 s plochami cestovného ruchu, 6 s dopravnými líniami, 2 s ťažbou surovín.

Strety ekologicky hodnotných prvkov s vybranými stresovými faktormi

| Mapový list | Por. čís. | Katastrálne územie | Stret záujmov |
|---|---|---|---|
| 34 - 97- A | 1. | Lúky | biokoridor - doprava |
| 34 - 97 - B | 1. | Papradno | biocentrum nadregionálne - cestovný ruch |
| 34 - 97 - C | 1. | Vršatské Podhradie | ochrana prírody + biocentrum nadregionálne - cestovný ruch |
| 34 - 97 - C | 1. | Ilava | biocentrum nadregionálne - cesta - diaľnica |
| 34 - 97 - D | 1. | Púchov | cestovný ruch - ochranné lesy |
| 34 - 97 - D | 1. | Považská Bystrica | biocentrum -rýchlostná železnica + cestovný ruch |
| 34 - 98 - C | 1. | Plevník - Drienové | biocentrum nadregionálne - cestovný ruch |
| 34 - 98 - C | 1. | Prečín - Domaniža | biokoridor - cesta |
| 33 - 120 - A | 1. | Šance | biokoridor - cesta |
| 33 - 120 - B | 1. | Horná Súča | biocentrum - cestovný ruch |
| 33 - 120 - B | 1. | Adamov.Kochanovce | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 109 - A | 1. | Kubrica | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 109 - A | 1. | Soblahov (Ostrý vrch) | cestovný ruch - ochranné lesy |
| 34 - 109 - B | 1. | Šípkov | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 110 - A | 1. | Klačno | biocentrum - cestovný ruch |
| 33 - 120 - C | 1. | Stará Myjava | biocentrum - cestovný ruch |
| 33 - 120 - D | 1. | Kalnica | biocentrum - cestovný ruch |
| 33 - 120 - D | 1. | Potvorice | biocentrum - doprava D1 |
| 33 - 120 - D | 1. | Bezovec | ochranné lesy - cestovný ruch |
| 34 - 109 - C | 1. | Dubodiel | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 109 - C | 1. | Trenčianske Mitice | ťažba - ochrana prírody |
| 34 - 109 - D | 1. | Uhrovské Podhradie | biocentrum nadregionálne - cestovný ruch |
| 34 - 109 - D | 1. | Uhrovec | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 109 - D | 1. | Bánovce nad Bebravou (Dubový brod) | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 110 - C | 1. | Bojnice | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 110 - C | 1. | Podhradie pri Novákoch | biocentrum + ochrana prírody - cestovný ruch |
| 34 - 110 - D | 1. | Handlová | biocentrum - cestovný ruch |
| 33 - 132 - B | 1. | Horná Streda | biocentrum - diaľnica |
| 33 - 132 - B | 1. | Dolina | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 121 - B | 1. | Brodzany | biocentrum + ochrana prírody - cestovný ruch |
| 34 - 121 - B | 1. | Veľký Klíž | biocentrum - cestovný ruch |
| 34 - 122 - A | 1. | Kamenec pod Vtáčnikom (Paškova dolina) | biocentrum - cestovný ruch + ťažba |
| 33 - 120 - D | 1. | Nové Mesto | CHKO - Šajba CA - vodný zdroj Teplička - sídlisko |

# 2.13 Doprava

## 2.13.1 Širšie dopravné súvislosti riešeného územia

Je potrebné uviesť, že geografická poloha územia Slovenskej republiky vytvorila podmienky pre návrh medzinárodných dopravných koridorov pre cestný systém (schéma č. 1) a železničný systém (schéma č.2). Obidva koridory prechádzajú riešeným územím. Naviac týmto územím prechádza vodná cesta Váh (schéma č.3).

Pre územie Slovenskej republiky bol vypracovaný návrh „Koncepcie územného rozvoja Slovenska“ (II. návrh), v ktorom medzinárodné koridory tvoria súčasť koridorov vnútroštátnych (schéma č.4).

Z hľadiska vnútroštátnych, ako aj medzištátnych potrieb pre územie Trenčianskeho kraja boli stanovené aj koridory vnútroštátneho významu s napojením na územie Českej republiky. Určujúcimi faktormi, ktoré vplývali na návrh tohto typu koridorov je existencia Zlínskej a Olomouckej ekonomicky vyspelej aglomerácie v západnej polohe kraja a existencia významného Banskobystricko - zvolenského ťažiska osídlenia vo východnej polohe kraja. Na severnú časť riešeného územia má silný vplyv Ostravská aglomerácia.

Pre výhľadové obdobie je potrebné uvažovať so vznikom významných ekonomických, tým aj dopravných vzťahov, ktoré si vyžadujú kvantitatívne výkonné a kvalitatívne dokonalé dopravné trasy. Okrem týchto predpokladov je potrebné brať do úvahy aj ďalšie dopravne významné a ekonomicky rozhodujúce priestory ako Nové Zámky, Komárno a európsky významnú aglomeráciu Budapešť Schéma č.5).

Súhrnom a výsledkom uvedených úvah je návrh významu mesta Trenčín ako dôležitého dopravného transformačného uzla celoštátneho a regionálneho významu, vrátane návrhu uvedených dopravných koridorov.

**Zásady stanovenia dopravných koridorov transeurópskeho a vnútroštátneho významu**

Určujúcou zásadou - princípom stanovenia dopravných koridorov je potreba zabezpečenia dokonalého cestného a železničného spojenia riešeného územia s okolitými regiónmi na území Slovenskej republiky, Českej republiky a s ekonomickými pólmi a dopravnými uzlami.

Dopravné koridory boli stanovené v princípe v súčasnosti jestvujúcich trasách cestnej a železničnej dopravy. Predstavujú však kvalitatívny systémový krok v kvalite dopravnej infraštruktúry zodpovedajúci narastajúcim kvalitatívnym a kvantitatívnym požiadavkám dopravných prostriedkov, ktorých technický vývoj je dynamickejší než vývoj, resp. zmeny dopravnej infraštruktúry, ktorej charakteristickým znakom je vysoká zotrvačnosť v čase z titulu vysokých realizačných finančných nárokov.

Návrh dopravných koridorov s dopravnými trasami v predpokladaných polohách v území musí vylúčiť realizáciu iných urbanistických aktivít v daných trasách, ktoré by mohli v ďalšom období komplikovať, resp. znemožniť realizáciu navrhovaných dopravných trás v časových horizontoch v súčasnosti obtiažne exaktne stanovených.

Predstavujú strategický cieľ rozvoja dopravnej infraštruktúry v území, ktorej postupná realizácia je predmetom koncepčných zámerov časove definovateľných v zmysle vyjadreného strategického cieľa.

## 2.13.2 Územný priemet rozvoja dopravných zariadení

### *2.13.2.1 Stanovenie základných princípov riešenia dopravnej infraštruktúry*

Pre potreby rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry je potrebné vychádzať z týchto základných téz:

- riešené územie zaujíma významné postavenie z hľadiska hospodárstva Slovenskej republiky
- západná časť územia tvorí prihraničné územie s Českou republikou
- nachádza sa v pásme medzinárodných transeurópskych dopravných koridorov
- súčasný stav nadradenej dopravnej infraštruktúry výrazne zaostáva v kvalite a kapacite za zhodnou infraštruktúrou vyspelých európskych krajín.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, cieľom návrhu nadradenej dopravnej infraštruktúry v rámci riešeného územia bolo technicky a funkčne definovať a vytvoriť ucelený a homogénny systém na svojej príslušnej významovej úrovni. Týmto by sa získal významovo diferencovaný, ale vzájomne prepojený systém dopravnej infraštruktúry riešeného územia, ktorý má vyhovovať požiadavkám medzinárodných prepravných nárokov a podporovať rozvoj územia štátu.

Úlohou regionálnej dopravnej infraštruktúry je:
- vytvoriť optimálne podmienky pre dokonalé spojenie medzi prvkami (sídlami) sídelného systému riešeného územia
- vytvoriť podmienky pre vyhovujúce napojenie sídla riešeného územia na nadradenú dopravnú infraštruktúru vnútroštátneho a medzinárodného významu.

**Výhľadové prepravné vzťahy medzi prvkami sídelnej štruktúry v hraniciach riešeného územia**

V danom území v súčasnosti prevládajú a je predpoklad, že aj vo výhľade budú prevládať koncentrické vzťahy, ktorých kvantita bude závisieť od významu príslušného sídla v štruktúre osídlenia riešeného územia.

V prevažnej miere pôjde o vzťahy za prácou, do školy a za vybavenosťou uskutočňované najvýhodnejším dopravným systémom z hľadiska cestujúceho.

Všeobecný trend uprednostňovania individuálnej automobilovej dopravy pred ostatnými druhmi dopráv nebude výnimkou ani v riešenom území.

Plošná obsluha územia (jeho urbanizovanej časti) cestnou a železničnou infraštruktúrou bude vyhovovať výhľadovej forme urbanizácie územia, ako aj výhľadovým prepravným nárokom.

Uvedené konštatovanie vyplýva z parciálnych uzáverov hodnotení hlavne cestnej infraštruktúry vypracovaných v predchádzajúcej etape ÚPN VÚC. Je však potrebné v ďalšom období sledovať nárasty dopravných objektov a na základe ich vyhodnotení uskutočniť potrebné dopravno-inžinierske zásahy.

**Zásady deľby dopravnej práce medzi jednotlivými druhmi osobnej dopravy**

S ohľadom na trasy železničných tratí , hustotu cestnej sieti a prudký vzrast stupňa automobilizácie, treba očakávať výrazný podiel automobilovej individuálnej dopravy na celkovej preprave osôb v rámci riešeného územia.

Na osobnú železničnú dopravu na jej výhľadový rozvoj negatívne vplýva niekoľko faktorov:
- znižovanie četnosti vlakových spojov
- nízka technická úroveň dopravných prostriedkov
- nežiadúca kvalita železničných tratí
- súčasný pokles dopravných vzťahov, menovite v dochádzkach za prácou a vybavenosťou
- zámery o vyčlenení nerentabilných železničných tratí zo stany MDPaT SR.

Na osobnú hromadnú cestnú dopravu z pohľadu jej perspektívneho rozvoja negatívne vplýva permanentný pokles autobusových liniek, spojov a zvyšovanie cien cestovných lístkov, pokles dopravných vzťahov v dochádzkach do zamestnania a za vybavenosťou.

V návrhu osobnej hromadnej dopravy a to cestnej, tak aj železničnej ÚPN VÚC zohľadnil:
- medzištátne dohody
- európske rozvojové trendy
- požiadavky rozvoja územia štátu
- požiadavky rozvoja riešeného územia.

**Formulovanie požiadaviek na úpravy alebo realizácie dopravných sietí a dopravných zariadení**

Návrh dopravnej infraštruktúry vyjadruje strategický zámer ako realizovať optimálne cieľové riešenie dopravnej infraštruktúry v riešenom území.

Cieľom návrhu je vytvorenie územnej rezervy, ktorá umožní následnú realizáciu jednotlivých trás a ostatných dopravných zariadení podľa vznikajúcich potrieb rozvoja riešeného územia, štátu alebo požiadaviek tranzitnej medzinárodnej prepravy. Predmetná územná rezerva vytvára podklad pre vylúčenie alokácie akýchkoľvek zariadení slúžiacich inému funkčnému využívaniu územia.

Je nutné zdôrazniť, že pri návrhu hlavne nadradenej dopravnej infraštruktúry sa zohľadňoval faktor času, ktorý ovplyvňoval dopravný význam príslušnej dopravnej trasy vyjadrený doporučeným stavebno-technickým zákrokom.

V prvej návrhovej etape sa vychádza zo Zásad pre realizáciu územného rozvoja Koncepcie územného rozvoja Slovenska"II. návrh, v ďalšej vývojovej fáze ako výhľadovej sa povyšujú trasy do kategórií v zmysle platných STN.

Prvá návrhová fáza do roku 2005 vyjadruje zámer odstrániť v súčasnosti známe dopravno-technické, ako aj ekologické nedostatky trás, oproti tomu však ďalšia etapa do roku 2015 vyjadruje zámer definitívneho riešenia príslušnej trasy z hľadiska dopravno-inžinierskeho a v neposlednom rade aj z hľadiska ochrany urbanistickej štruktúry (sídiel) pred nežiadúcimi účinkami dopravného procesu.

Definitívne riešenie trás bude plne vyhovovať predpokladaným prepravným nárokom a bude tvoriť jeden z významných faktorov podporujúcich komplexný rozvoj dotknutých územných častí riešeného územia a jeho susediacich regiónov.

Výpočet výhľadového zaťaženia cestnej siete nadradeného významu (cesty I. triedy a diaľnice) pre riešené územie je vyjadrený v nasledovných tabuľkách.

Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy do roku 2030

| Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy na cestnej sieti SR | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rok** | **Diaľnice** | **I. trieda** | **I. trieda*** | **II. trieda** | **III. trieda** | **Celá sieť** |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 1,27 | 0,98 | 1,11 | 1,06 | 1,00 | 1,07 |
| 2005 | 1,59 | 0,73 | 1,22 | 1,12 | 1,01 | 1,16 |
| 2010 | 1,86 | 0,73 | 1,32 | 1,19 | 1,01 | 1,24 |
| 2015 | 2,09 | 0,74 | 1,41 | 1,24 | 1,02 | 1,31 |
| 2020 | 2,28 | 0,79 | 1,49 | 1,31 | 1,02 | 1,40 |
| 2025 | 2,45 | 0,85 | 1,57 | 1,38 | 1,02 | 1,49 |
| 2030 | 2,55 | 0,93 | 1,64 | 1,45 | 1,03 | 1,57 |

Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy podľa druhu vozidiel

| Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy podľa druhu vozidiel | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Rok** | **Ťažké vozidlá** | **Osobné vozidlá** | **Motocykle** | **Celá sieť** |
| **Diaľnice** | | | | |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 1,14 | 1,31 | 1,42 | 1,27 |
| 2005 | 1,27 | 1,68 | 1,71 | 1,59 |
| 2010 | 1,36 | 1,99 | 2,00 | 1,86 |
| 2015 | 1,40 | 2,27 | 2,28 | 2,09 |
| 2020 | 1,42 | 2,51 | 2,43 | 2,28 |
| 2025 | 1,42 | 2,71 | 2,57 | 2,45 |
| 2030 | 1,41 | 2,85 | 2,71 | 2,55 |
| **Cesty I. triedy** | | | | |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 0,88 | 1,01 | 1,00 | 0,98 |
| 2005 | 0,61 | 0,77 | 0,74 | 0,73 |
| 2010 | 0,59 | 0,78 | 0,74 | 0,73 |
| 2015 | 0,57 | 0,79 | 0,74 | 0,74 |
| 2020 | 0,60 | 0,85 | 0,78 | 0,79 |
| 2025 | 0,64 | 0,91 | 0,85 | 0,85 |
| 2030 | 0,69 | 1,00 | 0,92 | 0,93 |
| **Cesty I. triedy (bez vplyvu výstavby diaľnic)** | | | | |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 1,00 | 1,14 | 1,11 | 1,11 |
| 2005 | 1,02 | 1,29 | 1,22 | 1,22 |
| 2010 | 1,05 | 1,40 | 1,29 | 1,32 |
| 2015 | 1,09 | 1,51 | 1,40 | 1,41 |
| 2020 | 1,14 | 1,60 | 1,48 | 1,49 |
| 2025 | 1,19 | 1,69 | 1,55 | 1,57 |
| 2030 | 1,23 | 1,77 | 1,63 | 1,64 |
| **Cesty II. triedy** | | | | |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 0,92 | 1,10 | 1,04 | 1,06 |
| 2005 | 0,92 | 1,18 | 1,13 | 1,12 |

| Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy podľa druhu vozidiel | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Rok** | **Ťažké vozidlá** | **Osobné vozidlá** | **Motocykle** | **Celá sieť** |
| 2010 | 0,94 | 1,26 | 1,17 | 1,19 |
| 2015 | 0,96 | 1,31 | 1,26 | 1,24 |
| 2020 | 1,01 | 1,40 | 1,30 | 1,31 |
| 2025 | 1,06 | 1,47 | 1,39 | 1,38 |
| 2030 | 1,11 | 1,55 | 1,43 | 1,45 |
| **Cesty III. triedy** | | | | |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 0,93 | 1,03 | 1,00 | 1,00 |
| 2005 | 0,89 | 1,05 | 1,00 | 1,01 |
| 2010 | 0,88 | 1,06 | 1,00 | 1,01 |
| 2015 | 0,88 | 1,06 | 1,00 | 1,02 |
| 2020 | 0,88 | 1,07 | 1,00 | 1,02 |
| 2025 | 0,89 | 1,07 | 1,00 | 1,02 |
| 2030 | 0,89 | 1,08 | 1,00 | 1,03 |

Výhľadové koeficienty podľa druhu vozidiel pre celú cestnú sieť

| Výhľadové koeficienty podľa druhu vozidiel pre celú cestnú sieť | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Rok** | **Ťažké vozidlá** | **Osobné vozidlá** | **Motocykle** | **Celá sieť** |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 0,96 | 1,11 | 1,09 | 1,07 |
| 2005 | 0,95 | 1,23 | 1,17 | 1,16 |
| 2010 | 0,98 | 1,32 | 1,26 | 1,24 |
| 2015 | 1,01 | 1,40 | 1,30 | 1,31 |
| 2020 | 1,06 | 1,51 | 1,39 | 1,40 |
| 2025 | 1,12 | 1,60 | 1,48 | 1,49 |
| 2030 | 1,18 | 1,69 | 1,56 | 1,57 |

*Zdroj: Slovenská správa ciest Bratislava (1996)*

Výpočet výhľadového zaťaženia cestnej siete nadradeného významu

| **Okres** | **Označenie cesty** | **Označenie úseku** | **RPDI/24 hod. 1995** | **2000** | **2005** | **2015** |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Bánovce n/Bebravou | I/50 | 80659 | 4302 | 4775 | 5248 | 6065 |
| | bez vplyvu | 80662 | 6253 | 6941 | 7628 | 8816 |
| | diaľnice | 80661 | 7026 | 7799 | 8572 | 9907 |
| | | 83660 | 4083 | 4532 | 4981 | 5757 |
| | | 83668 | 3631 | 4030 | 4430 | 5120 |
| | | 83651 | 4211 | 4674 | 5137 | 5937 |
| | II/579 | 82740 | 3400 | 3604 | 3808 | 4938 |
| Ilava | Výpočet podľa var. I. bez vplyvu diaľnice | | | | | |
| | I/61 | 90019 | 12147 | 4045 | 4446 | 5138 |
| | D1 | Návrh | - | 9438 | 10373 | 11989 |
| | I/61 | 90011 | 15201 | 5062 | 5563 | 6430 |
| | D1 | Návrh | - | 11811 | 12982 | 15003 |
| | I/61 | 90012 | 14223 | 4736 | 5206 | 6016 |
| | D1 | Návrh | - | 11051 | 12146 | 14038 |
| | I/61 | 90010 | 11949 | 3979 | 4373 | 5054 |
| | D1 | Návrh | - | 9284 | 10205 | 11794 |
| | I/61 | 90021 | 12427 | 4138 | 4548 | 5256 |
| | D1 | Návrh | - | 9656 | 10613 | 12266 |
| | I/61 | 90022 | 11623 | 3870 | 4254 | 4916 |
| | D1 | Návrh | - | 9031 | 9926 | 11472 |
| | I/61 | 90026 | 8904 | 2965 | 3259 | 3766 |
| | D1 | Návrh | - | 6918 | 7604 | 8789 |
| | Výpočet podľa var. II. diaľničné koeficienty | | | | | |
| | I/61 | 90019 | 12147 | 4628 | 5794 | 7616 |
| | D1 | Návrh | - | 10799 | 13520 | 17771 |
| | I/61 | 90011 | 15201 | 5791 | 7251 | 9531 |
| | D1 | Návrh | - | 13514 | 16919 | 22239 |
| | I/61 | 90012 | 14223 | 5419 | 6784 | 8918 |
| | D1 | Návrh | - | 12644 | 15831 | 20808 |
| | I/61 | 90010 | 11949 | 4552 | 5699 | 7492 |
| | D1 | Návrh | - | 10623 | 13300 | 17481 |
| | I/61 | 90021 | 12427 | 4735 | 5928 | 7792 |
| | D1 | Návrh | - | 11047 | 13831 | 18180 |
| | I/61 | 90022 | 11623 | 4428 | 5544 | 7288 |

| Okres | Označenie cesty | Označenie úseku | RPDI/24 hod. 1995 | 2000 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | D1 | Návrh | - | 10333 | 12936 | 17004 |
| | I/61 | 90026 | 8904 | 3392 | 4247 | 5583 |
| | D1 | Návrh | - | 7916 | 9910 | 13026 |
| | II/574 | 92788 | 599 | 635 | 630 | 743 |
| | | 92770 | 859 | 910 | 962 | 1065 |
| | | 93222 | 2332 | 2472 | 2612 | 2892 |
| | | 93221 | 3770 | 3996 | 4222 | 4675 |
| | II/507 | 92198 | 1244 | 1319 | 1393 | 1543 |
| | | 92190 | 1898 | 2012 | 2126 | 2354 |
| | | 92200 | 1879 | 1992 | 2104 | 2330 |
| | | 92206 | 1705 | 1807 | 2114 | 2114 |
| Myjava | II/581 | 83569 | 2993 | 3173 | 3352 | 3711 |
| | | 80960 | 1837 | 1947 | 2057 | 2278 |
| | | 80961 | 3117 | 3304 | 3491 | 3865 |
| | II/501 | 82010 | 1314 | 1393 | 1472 | 1629 |
| | | 82011 | 3008 | 3188 | 3369 | 3730 |
| | II/499 | 81870 | 494 | 523 | 553 | 612 |
| | | 81880 | 1291 | 1368 | 1446 | 1601 |
| | | 81890 | 968 | 1027 | 1084 | 1200 |
| | | 81881 | 1148 | 1217 | 1286 | 1424 |
| | | 83981 | 2330 | 2470 | 2610 | 2889 |
| | | 83561 | 6756 | 7161 | 7567 | 8377 |
| | | 81872 | 5202 | 5514 | 5826 | 6450 |
| Nové Mesto n/Váhom | D61 | 87070 | 7467 | 9483 | 11872 | 15606 |
| | I/61 | 80250 | 3279 | 3640 | 4000 | 4623 |
| | Výpočet podľa var. I. bez vplyvu diaľnice | | | | | |
| | I/61 | 80257 | 10778 | 3589 | 3944 | 4559 |
| | D61 | Návrh | - | 8374 | 9205 | 10638 |
| | I/61 | 80258 | 11026 | 3671 | 4035 | 4664 |
| | D61 | Návrh | - | 8567 | 9417 | 10883 |
| | I/61 | 80260 | 12420 | 4136 | 4545 | 5254 |
| | D61 | Návrh | - | 9650 | 10607 | 12258 |
| | I/61 | 80270 | 13620 | 4535 | 4985 | 5761 |
| | D61 | Návrh | - | 10583 | 11631 | 13443 |
| | Výpočet podľa var. II. diaľničné koeficienty | | | | | |
| | I/61 | 80257 | 10778 | 4106 | 5141 | 6758 |
| | D61 | Návrh | - | 9582 | 11996 | 15768 |
| | I/61 | 80258 | 11026 | 4201 | 5259 | 6913 |
| | D61 | Návrh | - | 9802 | 12272 | 16131 |
| | I/61 | 80260 | 12420 | 4732 | 5924 | 7787 |
| | D61 | Návrh | - | 11041 | 13824 | 18171 |
| | I/61 | 80270 | 13620 | 5189 | 6497 | 8540 |
| | D61 | Návrh | - | 12108 | 15159 | 19926 |
| | I/54 | 81830 | 1528 | 1696 | 1864 | 2154 |
| | bez vplyvu | 81840 | 3186 | 3536 | 3886 | 4492 |
| | diaľnice | 81846 | 4124 | 4577 | 5031 | 5815 |
| | | 81842 | 4671 | 5185 | 5698 | 6586 |
| | | 81841 | 9807 | 10886 | 11964 | 13827 |
| | II/507 | 82240 | 1029 | 1091 | 1152 | 1276 |
| | | 82220 | 1448 | 1535 | 1622 | 1795 |
| | | 82219 | 1215 | 1287 | 1361 | 1506 |
| | II/504 | 82079 | 2234 | 2368 | 2502 | 2770 |
| | | 82080 | 6377 | 6759 | 7142 | 7907 |
| | | 82082 | 4767 | 5053 | 5339 | 5911 |
| | | 82081 | 10193 | 10804 | 11416 | 12639 |
| | II/581 | 85539 | 3246 | 3441 | 3635 | 4025 |
| | | 85531 | 5427 | 5752 | 6078 | 6729 |
| | | 85532 | 4101 | 4347 | 4593 | 5085 |
| | | 80980 | 4053 | 4296 | 4539 | 5026 |
| | | 80990 | 4829 | 5119 | 5408 | 5988 |
| Partizánske | I/64 | 80600 | 5398 | 5914 | 6500 | 7512 |
| | bez vplyvu | 80612 | 6884 | 7641 | 8398 | 9706 |
| | diaľnice | 80611 | 7660 | 8502 | 9345 | 10800 |
| | | 80620 | 6063 | 6730 | 7397 | 8549 |
| | | 80628 | 4678 | 5192 | 5707 | 6596 |
| | II/579 | 82741 | 3982 | 4221 | 4460 | 4938 |
| | | 82740 | 3400 | 3604 | 3808 | 4216 |

| Okres | Označenie cesty | Označenie úseku | RPDI/24 hod. 1995 | 2000 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 83670 | 2700 | 2802 | 3024 | 3348 |
| | | 83697 | 2727 | 2890 | 3054 | 3381 |
| | II/511 | 82459 | 2425 | 2570 | 2716 | 3007 |
| Považská Bystrica | Výpočet podľa var. I. bez vplyvu diaľnice | | | | | |
| | I/61 | 90040 | 9188 | 3059 | 3363 | 3886 |
| | D1 | Návrh | - | 7141 | 7846 | 9069 |
| | I/61 | 90041 | 11078 | 3689 | 4054 | 4686 |
| | D1 | Návrh | - | 8608 | 9461 | 10934 |
| | I/61 | 90050 | 8970 | 2987 | 3283 | 3794 |
| | D1 | Návrh | - | 6970 | 7660 | 8854 |
| | I/61 | 90059 | 9858 | 3283 | 3608 | 4170 |
| | D1 | Návrh | - | 7659 | 8419 | 9730 |
| | I/61 | 90042 | 11265 | 3751 | 4123 | 4765 |
| | D1 | Návrh | - | 8753 | 9620 | 11119 |
| | Výpočet podľa var. II. diaľničné koeficienty | | | | | |
| | I/61 | 90040 | 9188 | 3500 | 4383 | 5761 |
| | D1 | Návrh | - | 8169 | 10226 | 18627 |
| | I/61 | 90041 | 11078 | 4220 | 5284 | 6946 |
| | D1 | Návrh | - | 9849 | 12330 | 16207 |
| | I/61 | 90050 | 8970 | 3340 | 4279 | 5624 |
| | D1 | Návrh | - | 7792 | 9983 | 13123 |
| | I/61 | 90059 | 9858 | 3756 | 4702 | 6181 |
| | D1 | Návrh | - | 8764 | 10972 | 14422 |
| | I/61 | 90042 | 11265 | 4292 | 5373 | 7063 |
| | D1 | Návrh | - | 10015 | 12538 | 16481 |
| | II/507 | 92240 | 5407 | 5731 | 6056 | 6705 |
| | | 92230 | 4567 | 4841 | 5115 | 5663 |
| | | 92220 | 4388 | 4651 | 4915 | 5441 |
| | II/517 | 92380 | 3145 | 3333 | 3522 | 3900 |
| | | 92390 | 1383 | 1466 | 1549 | 1715 |
| | | 92372 | 10601 | 11237 | 11873 | 13145 |
| | | 92381 | 10691 | 11332 | 11974 | 13357 |
| | | 92371 | 14449 | 15316 | 16183 | 17917 |
| Prievidza | I/50 | 92099 | 4953 | 5477 | 6043 | 6984 |
| | bez vplyvu | 92100 | 6366 | 7066 | 7766 | 8976 |
| | diaľnice | 92101 | 5666 | 6289 | 6913 | 7989 |
| | | 92102 | 9808 | 10887 | 11965 | 13830 |
| | | 93272 | 12666 | 14059 | 15452 | 17860 |
| | | 93271 | 13113 | 14555 | 15997 | 18489 |
| | | 92110 | 5573 | 6186 | 6799 | 7858 |
| | | 92120 | 4422 | 4908 | 5395 | 6235 |
| | | 92122 | 6249 | 6936 | 7623 | 8 811 |
| | | 92121 | 4783 | 5309 | 5835 | 6744 |
| | | 92138 | 3790 | 4207 | 4624 | 5343 |
| | I/64 | 91470 | 3986 | 4424 | 4863 | 5620 |
| | bez vplyvu | 91460 | 5857 | 6500 | 7145 | 8258 |
| | diaľnice | 91462 | 7601 | 8437 | 9273 | 10717 |
| | | 91461 | 7241 | 8037 | 8834 | 10209 |
| | | 91443 | 11324 | 12569 | 13815 | 15266 |
| | | 91442 | 12055 | 13381 | 14707 | 16997 |
| | | 91441 | 11362 | 12612 | 13862 | 16020 |
| | | 91420 | 1605 | 1781 | 1958 | 2326 |
| | | 91419 | 1271 | 1411 | 1550 | 1792 |
| | II/519 | 91488 | 2449 | 2596 | 2742 | 3036 |
| | II/512 | 90347 | 1167 | 1237 | 1307 | 1447 |
| Púchov | Výpočet podľa var. I. bez vplyvu diaľnice | | | | | |
| | I/61 | 90027 | 8371 | 2788 | 3064 | 3541 |
| | D1 | Návrh | - | 6504 | 7149 | 8262 |
| | I/61 | 90030 | 7990 | 2660 | 2924 | 3380 |
| | D1 | Návrh | - | 6209 | 6824 | 7886 |
| | I/61 | 90040 | 9188 | 3060 | 3363 | 3418 |
| | D1 | Návrh | - | 7139 | 7846 | 7975 |
| | Výpočet podľa var. II. diaľničné koeficienty | | | | | |
| | I/61 | 90027 | 8371 | 3189 | 3993 | 5248 |
| | D1 | Návrh | - | 7442 | 9317 | 12247 |
| | I/61 | 90030 | 7990 | 3044 | 3811 | 5009 |
| | D1 | Návrh | - | 7103 | 8893 | 11690 |

| Okres | Označenie cesty | Označenie úseku | RPDI/24 hod. 1995 | 2000 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | I/61 | 90040 | 9188 | 3498 | 4379 | 5756 |
| | D1 | Návrh | - | 8161 | 10217 | 13430 |
| | I/49 | 91060 | 2233 | 2479 | 2724 | 3148 |
| | bez vplyvu | 91070 | 2210 | 2453 | 2696 | 3116 |
| | diaľnice | 91080 | 3089 | 3429 | 3769 | 4355 |
| | | 91081 | 1987 | 2205 | 2424 | 2801 |
| | | 91082 | 6010 | 6671 | 7332 | 8474 |
| | | 91090 | 4183 | 4643 | 5103 | 5898 |
| | II/507 | 92220 | 4388 | 4651 | 4915 | 5441 |
| | | 92212 | 5734 | 6078 | 6422 | 7110 |
| | | 92211 | 4342 | 4603 | 4863 | 5384 |
| | | 92210 | 2384 | 2527 | 2670 | 2956 |
| Trenčín | Výpočet podľa var. I. bez vplyvu diaľnice | | | | | |
| | I/61 | 80030 | 12290 | 4093 | 4498 | 5199 |
| | D1 | Návrh | - | 9549 | 10496 | 12130 |
| | I/61 | 80034 | 15895 | 5293 | 5818 | 6724 |
| | D1 | Návrh | - | 12350 | 13571 | 15685 |
| | I/61 | 80031 | 14831 | 4939 | 5428 | 6274 |
| | D1 | Návrh | - | 11523 | 12666 | 14368 |
| | I/61 | 80032 | 24403 | 8126 | 8932 | 10322 |
| | D1 | Návrh | - | 18961 | 20840 | 24086 |
| | I/61 | 80033 | 14863 | 4949 | 5440 | 6285 |
| | D1 | Návrh | - | 11549 | 12693 | 14670 |
| | I/61 | 80040 | 15862 | 5282 | 5805 | 6709 |
| | D1 | Návrh | - | 12325 | 13547 | 15656 |
| | I/61 | 80050 | 12785 | 4257 | 4679 | 5408 |
| | D1 | Návrh | - | 9934 | 10919 | 12619 |
| | I/61 | 80035 | 27346 | 9106 | 10008 | 11567 |
| | D1 | Návrh | - | 21248 | 23354 | 26991 |
| | I/61 | 90011 | 15201 | 5062 | 5563 | 6430 |
| | D1 | Návrh | - | 11811 | 12982 | 15003 |
| | I/61 | 90012 | 14223 | 4736 | 5206 | 6016 |
| | D1 | Návrh | - | 11052 | 12146 | 14038 |
| | Výpočet podľa var. II. diaľničné koeficienty | | | | | |
| | I/61 | 80030 | 12290 | 4682 | 5862 | 7706 |
| | D1 | Návrh | - | 10926 | 13679 | 17980 |
| | I/61 | 80034 | 15895 | 6090 | 7582 | 9966 |
| | D1 | Návrh | - | 14211 | 17691 | 23254 |
| | I/61 | 80031 | 14831 | 5650 | 7074 | 9299 |
| | D1 | Návrh | - | 13185 | 16507 | 21698 |
| | I/61 | 80032 | 24403 | 9298 | 11640 | 15300 |
| | D1 | Návrh | - | 21694 | 27161 | 35702 |
| | I/61 | 80033 | 14863 | 5663 | 7089 | 9319 |
| | D1 | Návrh | - | 13213 | 16543 | 21745 |
| | I/61 | 80040 | 15862 | 6043 | 7566 | 9945 |
| | D1 | Návrh | - | 14102 | 17654 | 23207 |
| | I/61 | 80050 | 12785 | 4871 | 6098 | 8016 |
| | D1 | Návrh | - | 11366 | 14230 | 18705 |
| | I/61 | 80035 | 27346 | 10419 | 13044 | 17146 |
| | D1 | Návrh | - | 24310 | 30436 | 40007 |
| | I/61 | 90011 | 15201 | 5791 | 7251 | 9531 |
| | D1 | Návrh | - | 13514 | 16919 | 22239 |
| | I/61 | 90012 | 14223 | 5419 | 6784 | 8918 |
| | D1 | Návrh | - | 12644 | 15831 | 20808 |
| | I/50 | 80000 | 2302 | 2555 | 2808 | 3246 |
| | bez vplyvu | 80016 | 2049 | 2274 | 2500 | 2889 |
| | diaľnice | 80017 | 4727 | 5247 | 5767 | 6665 |
| | | 80026 | 5720 | 6349 | 6978 | 8065 |
| | | 80630 | 5675 | 6299 | 6923 | 8002 |
| | | 80640 | 4572 | 5075 | 5578 | 6446 |
| | | 80658 | 4294 | 4766 | 5239 | 6054 |
| | I/57 | 80699 | 742 | 827 | 905 | 1046 |
| | bez vplyvu | 80690 | 5050 | 5605 | 6161 | 7120 |
| | diaľnice | 80691 | 1912 | 2122 | 2333 | 2696 |
| | II/507 | 82270 | 2393 | 2537 | 2680 | 2967 |
| | | 82260 | 3007 | 3187 | 3368 | 3729 |
| | | 81823 | 4917 | 5212 | 5507 | 5948 |

| Okres | Označenie cesty | Označenie úseku | RPDI/24 hod. 1995 | 2000 | 2005 | 2015 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 81822 | 12726 | 13490 | 14253 | 15780 |
| | | 81821 | 8518 | 9029 | 9540 | 10560 |
| | | 82250 | 1775 | 1881 | 1988 | 2201 |
| | | 82240 | 1029 | 1091 | 1152 | 1276 |
| | | 82272 | 2161 | 2290 | 2420 | 2680 |
| | | 82271 | 3957 | 4194 | 4432 | 4907 |
| | II/516 | 82510 | 1990 | 2109 | 2228 | 2468 |
| | | 82520 | 3986 | 4225 | 4464 | 4943 |

Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy

| Výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Rok | Diaľnice | I. trieda | I. trieda* | II. trieda |
| 1995 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 |
| 2000 | 1,27 | 0,98 | 1,11 | 1,06 |
| 2005 | 1,59 | 0,73 | 1,22 | 1,12 |
| 2015 | 2,09 | 0,74 | 1,41 | 1,24 |

*Zdroj: SSC Bratislava, 1996*

** bez vplyvu výstavby diaľnice*

***Poznámka:***

Pre výpočet predpokladaného zaťaženia úseku budúcej trasy diaľnice D61/D1 sa vychádza z nasledovných predpokladov:

- výhľadové koeficienty rastu intenzity dopravy
- výhľadové hodnoty RPDI/24 hod. pre trasu I/61
- rozdelenie dopravy medzi jestvujúcu trasu I/61 a plánovanú D61 podľa skutkového stavu v profiloch
  - [illegible]
  - [illegible]
  - [illegible]

I/61 = 30,5 % ≅ 30 %

Pre výpočet zaťaženia koridoru (D61 + I/61) sa berie do úvahy RPDI I/61 prenásobený výhľadovými koeficientami podľa SSC pre jednotlivé časové horizonty bez vplyvu výstavby diaľnice (var. I.).

Pre výpočet zaťaženia koridoru (D61 + I/61) sa berie do úvahy RPDI I/61 prenásobený výhľadovými koeficientami podľa SSC pre jednotlivé časové horizonty platnými pre diaľnice (var. II.).

Predpokladané zaťaženie ciest v intravilánoch sídiel, podľa sčítania dopravy v r.1995 je znázornené na schémach "D - S".

## *2.13.2.2 Dopravné zariadenia cestnej dopravy*

**Trasy cestnej diaľničnej dopravy**

Sú tvorené úsekmi diaľnice D61 (Horná Streda-Chocholná - Velčice) a diaľnice D1 (Skala-Sverepec), ktoré sú predmetom postupnej realizácie do roku 2005 (podľa harmonogramu MDPaT SR, schéma č. 6)) a ktoré sú súčasťami transeurópskych cestných koridorov. Zatiaľ nedoriešeným významným problémom na území Trenčianskeho kraja zostáva prechod trasy diaľnice D1 cez územie Považskej Bystrice, ktorej variantné riešenia (schéma č.7) sú v súčasnosti v štádiu hodnotenia podľa zákona č.127/1994 Z. z.

Ukončením výstavby diaľničných úsekov sa uskutoční významný presun intenzity automobilovej dopravy z cesty I/61 na diaľnicu D61/D1, menovite dopravy na väčšie vzdialenosti. Cesta I/61 prevezme prepravu na krátke vzdialenosti a bude mať charakter regionálneho cestného ťahu,

ktorý bude plniť funkciu zbernej trasy pre dopravu uskutočňovanú na cestách II., resp. III. triedy smerujúcu na diaľnicu D61/D1.

Predpokladané výhľadové denné zaťaženie cestného koridoru Považia v roku 2015 je graficky naznačené v schéme „A“. Predpokladané výhľadové denné zaťaženie trás diaľnic D61/D1 prechádzajúcich Považím pre rok 2015 je vyznačené v schéme „B“.

**Trasy cestnej dopravy**

Trasy tejto cestnej kategórie prechádzajú územiami okresov Trenčín, Púchov, Bánovce nad Bebravou, Prievidza, Partizánske. Treba zdôrazniť, že ide o trasy smerovej orientácie západ-východ a čiastočne sever-juh. Sú to trasy veľmi významné z hľadiska rozvoja nimi dotknutých území, lebo tvoria jeden z jeho určujúcich faktorov.

V návrhu trás cestnej dopravy sa zohľadňoval faktor času, podľa ktorého

- v etape návrhu ÚPN VÚC sa vychádzalo z charakteristiky cestných trás podľa „KURS - II. návrh“, ktorá dotknuté cestné trasy charakterizuje ako „cesty I. triedy s úsekmi rýchlostných komunikácií“
- pre výhľadové obdobie sa uvažuje v závislosti od výhľadového nárastu intenzity dopravy a ekonomickej aktivity okolitého územia s ich úpravou na súvislé rýchlostné cesty

***Formulovanie požiadaviek na úpravy a realizácie ciest***

Prvá etapa sa zameriava na postupné odstraňovanie v súčasnosti známych technických nedostatkov trás, ako aj odstraňovanie konfliktných situácií s hľadiska ochrany životného prostredia, odstraňovaním prieťahov týchto ciest cez územia sídiel. Vzhľadom na to, že trasy týchto ciest prechádzajú údoliami s vysokou mierou urbanizácie, ich návrh a následne realizáciu je potrebné zamerať na ochranu sídiel predovšetkým výstavbou obchvatov proti tranzitnej cestnej doprave. Táto skutočnosť je kritickejšia okolo malých obcí, u ktorých tranzitná doprava predstavuje až 80 % z celkovej dopravy v obci. Pomerne vysoký počet sídiel na cestných ťahoch vyvoláva potrebu samostatnej cestnej trasy v území s návrhovými parametrami trás V=80-100 km/hod. v závislosti od konfigurácie terénu, ktoré by umožnili výhľadovú dostavbu ďalšieho jazdného pásu za účelom získania smerove rozdelenej 4-pruhovej cesty ako definitívneho stavu realizácie.

### *2.13.2.3 Návrh trás cestnej dopravy*

Trasa cesty v úseku štátna hranica ČR/SR-Drietoma-Trenčín je navrhovaná v súlade s Koncepciou dopravy MDPaT SR ako diaľnica D1. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Česká republika v rámci rozvoja siete diaľnic a rýchlostných ciest v súčasnosti neuvažuje s týmto ďialničným prepojením, predovšetkým z dôvodu ochrany prírody. Z Trenčína trasa pokračuje smerom na Prievidzu a Banskú Bystricu v trase I/50 zaradenej do siete európskych ciest E-572.

Návrh cesty I/50 vychádza z potreby rýchleho spojenia okresných sídiel - Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Prievidza s krajským sídlom v Trenčíne. Ide o cestnú trasu, ktorú je potrebné uvažovať v šírkovom usporiadaní podľa kategórie S 22,5/100 s obmedzeným prístupom. Pre túto treba ponechať územnú rezervu. Návrh cesty I/50 v úseku Prievidza - hranica kraja, je ovplyvnený hustou intenzitou zástavby, z čoho vyplýva návrh trasy mimo sídelné útvary.

V prípadoch, v ktorých bude trasa cesty I/50 realizovaná mimo intravilány obcí, sa odporúča jestvujúce prieťahy cesty I/50 prekategorizovať na cesty II. triedy, lokálne prepojenia obcí.

V zmysle schválených ÚHZ VÚC okresu Prievidza uvažuje návrh ÚPN VÚC s vedením trasy cesty I/64 východným okrajom mesta Prievidza, ktoré sa vzhľadom na rozhodnutie MP SR č.553/98 - 510 zo dňa 6.2.1998 k perspektívnemu použitu PPF navrhuje ako územná rezerva pre výhľadové obdobie. Pokračovaním v úseku Prievidza-Nitrianske Pravno sa uvažuje s vedením novej trasy mimo intravilány obcí.

Za účelom rozvoja vzťahov územia Hornej Nitry a južného Turca treba vytvoriť technické podmienky pre homogenizáciu cesty II/519 po hranicu Žilinského kraja (s pokračovaním do obce Jaseno a s pokračovaním v koridore cesty III/06545 do Turčianskych Teplíc) do súvislého cestného ťahu Nitrianske Pravno-Jaseno-Turčianske Teplice-Banská Bystrica vo výhľadovom období ako cestu I. triedy.

Vo výhľadovom období po roku 2015, v prípade vysokej intenzity na ceste II/519 v úseku Nitrianske Pravno - Diviaky , ktorá prepája cestu I/ 64 s cestou I/65 je možné uvažovať s cestným prepojením týchto komunikácií samostatnou trasou (tunelový variant).

V rámci ponitriansko-trenčiansko-žilinského koridoru trasu cesty II/592 Bánovce nad Bebravou-Nadlice a cestu I/64 v úseku Chynorany-Topoľčany-Nitra v súlade so Zásadami pre realizáciu územného rozvoja KURS - II. návrh je potrebné realizovať ako trasu I. triedy s úsekmi rýchlostných komunikácií. Treba poznamenať, že množstvo obcí v uvedenej trase si vyžiada samostatné smerové riešenie s možnosťou rozšírenia trasy na 4-pruhovú smerove rozdelenú cestu.

Z dôvodov potreby prepojenia okresného sídla Partizánske s krajským sídlom Trenčín, kde sa predpokladá vyššia frekvencia dopravných vzťahov, návrh ÚPN VÚC uvažuje s úpravou cesty II/579 v úseku od I/64 (Partizánske - miestna časť Veľké Bielice) po komunikáciu I/50 (Hradište).

V návrhovom období sa uvažuje s prekládkou cesty I/64 v úseku Chynorany-Nováky do novej trasy mimo intravilán obcí. Pôvodnú trasu tejto cesty, ktorá prechádza obcami je možné prekategorizovať do II. kategórie, s funkciou trasy lokálneho významu.

Cesta I/49 v úseku štatna hranica ČR/SR-Lysá pod Makytou-Púchov po križovatku diaľničného privádzača (v súlade s ÚPN SÚ) s II/507 bude plniť funkciu nadregionálnu (medzištátnu), ako západo-východná spojka (KURS -II. návrh), je navrhovaná ako cesta I. triedy. Pre časový horizont ÚPN VÚC v súlade s uzn. vlády SR č. 166/1993 sa uvažuje ako dvojpruhová kat. S 11,5/70,80. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, hustotu urbanistickej štruktúry si návrh trasy cesty vyžaduje trasovanie v extravilánovej polohe, pričom po jej realizácii trasa jestvujúcej cesty prechádzajúcej intravilánmi obcí môže prevziať funkciu cesty II. kategórie lokálneho významu. Vo výhľadovom období sa predpokladá riešiť túto komunikáciu ako 4-pruhovú, smerovo delenú, pričom vo výhľadovom období je potrebné uvažovať s jej trasovaním mimo sídlo Púchov. Potrebu koridoru tohto druhu si vyžiada potencionálna gravitačná schopnosť prístavu Púchov na vodnej ceste Váh, ktorá vyvolá zvýšený tovarový tok z moravskej časti Českej republiky.

#### 2.13.2.3.1 Trasy cestnej regionálnej dopravy

Z analýzy cestnej siete regionálnej úrovne tvorenej hlavne cestami II. a III. triedy vyplýva, že hustota cestnej siete z hľadiska smerovania trás v riešenom území je vyhovujúca. Faktormi, ktoré ovplyvňujú jej polohové riešenie, sú rozmiestnenie sídiel v území a konfigurácia terénu. Kategorizácia jednotlivých cestných ťahov v území vyjadruje ich dopravnú dôležitosť zodpovedajúcu významu sídiel, ktoré sú týmito ťahmi obsluhované.

S ohľadom na súčasné zaťaženie ciest, ktoré sa bude vo výhľade zvyšovať úmerne vzrastu životnej úrovne obyvateľov v týchto sídlach možno konštatovať, že z hľadiska kapacitného cesty regionálneho významu budú aj pre výhľadové obdobie kapacitne vyhovovať.

Smerové a výškové usporiadanie jednotlivých cestných úsekov ako aj z hľadiska hlukovej záťaže už v súčasnosti nevyhovuje dopravným prostriedkom, ktoré tieto úseky využívajú. Tento stav sa stáva príčinou dopravných nehôd.

**Okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske:**

Cestná sieť regionálneho významu obsahuje cestu II/511, ktorá spája mesto Zlaté Moravce s Partizánskym, z polohového hľadiska zostáva bez zmeny. V rámci údržby cesty je nutné zabezpečovať skvalitňovanie dopravno-technických parametrov v závislosti od nárastu intenzity cestnej dopravy.

Cestu II/579 spájajúcu cesty I/64 (Bielice) a I/50 (Hradište) je potrebné z hľadiska vzťahu mesta Partizánske ku krajskému mestu Trenčín navrhovať s obchvatom sídla Hradište. Účelom cesty bude zlepšenie spojenia mesta Partizánske s trasou cesty I/50.

**Okres Myjava:**

Cesta II/581 plní zhodnú funkciu ako v okrese Nové Mesto nad Váhom a mestom Myjava prechádza v tangenciálnej polohe územne aj technicky stabilizovanej. Doporučuje sa úplná homogenizácia tohto cestného ťahu.

Cesta II/499 prechádzajúca územím okresu plní čiastočne z titulu cestného hraničného priechodu do Českej republiky funkciu nadregionálnej trasy. Doporučuje sa obchvat mesta Myjavy v jeho západnej polohe podobne ako aj v meste Brezová pod Bradlom v polohe severovýchodnej (odstránenie tranzitnej cestnej dopravy).

Cesta II/500 vychádza z okresu Senica a končí v hraničnom priechode s ČR. Cesta II/501 vychádza z okresu Senica a končí v sídle Brezová pod Bradlom.

Ostatná cestná sieť okresu je zahrnutá do III. triedy, ktorá vyhovuje svojím polohovým riešením urbanistickej sídelnej štruktúre okresu, pri dodržaní podmienky jej udržiavania v technickom stave vyžadovanom technickou normou.

**Okres Nové Mesto nad Váhom:**

Okresom prechádza v pokračovaní z okresu Trenčín ľavobrežná cesta II/507, ktorá tvorí dopravnú os obcí nachádzajúcich sa na ľavom brehu Váhu v okrese. Vzhľadom na to, že cesta prechádza intravilánmi obcí, treba v závislosti od nárastu intenzity cestnej dopravy vzniku kolíznych situácií uvažovať s homogenizáciou tejto cesty na šírkové usporiadanie S 9,5/80. Vo výhľadovom období je možné uvažovať pri ďalšom náraste intenzity dopravy s obchvatmi jednotlivých sídiel, prípadne inými opatreniami.

Územím prechádza cesta II/504 prechádzajúca intravilánmi obcí, kde bude potrebné uskutočňovať opatrenia zhodné ako u cesty II/507.

Treba upozorniť, že hustá sieť ciest III. triedy obsluhujúca obce urbanistickej štruktúry západnej časti okresu gravituje na cestu II/504 pri obci Čachtice v smere k okresnému sídlu Nové Mesto nad Váhom. Je nutné tomuto úseku, ako kľúčovému úseku, venovať zvýšenú pozornosť v procese rekonštrukčných prác. Okrem toho, vzhľadom na negatívne vplyvy dopravy na existujúce vodné zdroje ako aj Čachtický hrad, návrh ÚPN VÚC vo výhľade uvažuje s obchvatom cesty II/504 mimo sídla Čachtice.

Cesta II/581 spája dve okresná sídla - Nové Mesto nad Váhom a Myjavu. Jej kategória zodpovedá dopravnému významu trasy, ktorá vzájomne prepája sieťou ciest III. triedy ostatné sídla - obce okresu.

**Okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava:**

Okrem nadradenej cestnej infraštruktúry územiami týchto okresov prechádza cesta II/507 nachádzajúca sa na pravom brehu Váhu. Vzhľadom na to, že cesta prechádza intravilánmi obcí, treba v závislosti od nárastu intenzity cestnej dopravy, vzniku kolíznych situácií uvažovať s homogenizáciou tejto cesty na šírkové usporiadanie S 9,5/80. Vo výhľadovom období je možné uvažovať pri ďalšom náraste intenzity dopravy s obchvatmi jednotlivých sídiel, prípadne inými opatreniami.

Cesta II/574 v obci Pruské odbočuje smerom do okresného mesta Ilavy, v ktorom vytvára nevyhovujúce dopravné situácie. Doporučuje sa jej preložka v súlade s dokumentáciou ÚPN SÚ Ilava s pokračovaním do obce Horná Poruba.

Cesta II/517 vychádzajúca z okresného mesta Považskej Bystrice sa ponecháva v pôvodnej polohe.

Diaľničný privádzač v meste Púchov vyúsťuje v zmysle ÚPN SÚ do križovatky ciest II/507 a I/49 (ľavý breh rieky Váh). V návrhovom období z uvedenej križovatky sa napojí na trasu cesty I/49, navrhovanú mimo území intravilánov obcí z ekologických dôvodov. Táto trasa po naplnení jej kapacitných možností vo výhľadovom období spolu s návrhom trasy situovanej v západnej polohe obce Streženice bude upravená na 4 dopravné pruhy a napojená na diaľničnú križovatku D1.

Jestvujúce cestné priechody do Českej republiky
- Červený Kameň (cesta III/50736)
- Lysá pod Makytou (cesta I/49)

budú stavebne upravované v súlade s nárastom intenzity ich využívania.

**Okres Prievidza:**

Základnou dopravnou kostrou okresu sú okrem ciest I: triedy cesty II. a III.triedy, ktoré majú predovšetkým význam pre okresné väzby, prepojenie osídlenia, hospodárskych činností

a rekreačných aktivít. Cestná sieť je však nevyhovujúca po kvalitatívnej stránke , čo predstavuje 65,1% na cestách II. triedy a až 84% na cestách III.triedy.Prioritnou úlohou je ich homogenizácia.

V zmysle plánov rozvoja cestnej siete okresu uvažuje sa s návrhom ciest III. triedy medzi obcami Remeta - Sklené, s cestným spojením obcí Valaská Belá - Čierna Lehota (okres Bánovce nad Bebravou) a s cestným spojením obcí Sebedražie - Cígeľ - Podhradie - Lehota pod Vtáčnikom - Kamenec pod Vtáčnikom - Bystričany - Čereňany (pre podporu rozvoja cestovného ruchu).

**Okres Trenčín:**

Sídlom Trenčianske Teplice, ako sídla kúpeľného významu, prechádza cesta II/516, ktorá spája severnú časť okresu - Bánovce nad Bebravou s južnou časťou okresu - Ilava. Tranzitná doprava prechádzajúca Trenčianskymi Teplicami tvorí podľa sčítania dopravy z roku 1990 cca 25 % dopravy medzi kúpeľmi a obcou Trenčianska Teplá. Predmetná hodnota tranzitnej dopravy je s ohľadom na kúpeľný charakter sídla vysoká, ktorá značne zaťažuje vnútorné kúpeľné územie. Z tohto dôvodu sa doporučuje realizácia obchvatu cesty II/516 mimo zastavaného územia kúpeľov Trenčianskych Teplíc.

Cesta II/507 je významnou dopravnou trasou nachádzajúcou sa na pravom brehu rieky Váh, ktorá v krajskom meste Trenčín cez jestvujúci cestný most prechádza na ľavý breh Váhu, kde plní rovnakú funkciu. Vzhľadom na to, že cesta prechádza intravilánmi obcí, treba v závislosti od nárastu intenzity cestnej dopravy vzniku kolíznych situácií uvažovať s homogenizáciou tejto cesty na šírkové usporiadanie S 9,5/80. Vo výhľadovom období je možné uvažovať pri ďalšom náraste intenzity dopravy s obchvatmi jednotlivých sídiel, prípadne inými opatreniami.

**Riešenie stretov záujmov medzi rozvojom cestnej siete a ochranou životného prostredia**

Za účelom minimalizácie negatívnych vplyvov cestnej infraštruktúry celoštátneho a medzištátneho významu je nutné tieto v prvom rade definovať pre jednotlivé úseky a súčasne formulovať požiadavky na spôsoby ich odstránenia.

S ohľadom na charakter terénneho reliéfu, jestvujúcu urbanistickú štruktúru a obecné názory na škodlivosť prevádzky motorových vozidiel, je potrebné v prevažnej miere už v prvej etape navrhovať a realizovať vymiestňovanie zaťažených cestných úsekov do polohy extravilánov, čím sa splní jedna z významných požiadaviek ochrany životného prostredia sídiel.

### *2.13.2.4 Dopravné zariadenia železničnej dopravy*

**Trasy nadradenej železničnej dopravy**

Železničná trať č. 120, ktorá je severojužnej smerovej orientácie ako súčasť transeurópskeho železničného koridoru, bude v návrhovom období modernizovaná na traťovú rýchlosť V=140-160 km/hod., čím sa zvýši jej dopravný význam aj z medzinárodného pohľadu. Modernizácia tejto železničnej trate je veľmi potrebná, nakoľko táto trať je zaradená do zoznamu medzinárodných železničných magistrál a najdôležitejších trás medzinárodnej kombinovanej dopravy podľa dohôd AGC a AGTC.

Hlavnými požiadavkami kladenými na modernizáciu sú:
- zvýšenie traťovej rýchlosti
- zlepšenie priestorovej priechodnosti
- zvýšenie únosnosti železničného spodku
- zvýšenie bezpečnosti prevádzky
- zvýšenie kultúrnosti a rýchlosti cestovania.

Po modernizácii trate sa očakáva zvýšenie jej zaťaženia, menovite dopravou tranzitnou osobnou, ako aj nákladnou.

V jadrovom meste - Trenčíne s ohľadom na územné problémy a hlavne na jeho dopravný význam sa navrhuje útlm jazdnej rýchlosti až na V=0 km/hod. v stávajúcej železničnej stanici, ktorá voči centru mesta má veľmi výhodnú polohu. Ostatné železničné stanice umožnia prechod vlakov traťovou rýchlosťou.

Navrhovaná modernizácia tejto trate sa môže uskutočniť na jestvujúcom železničnom telese pri minimálnych (výnimočných) záberoch poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Predstavuje

minimalizáciu investičných prostriedkov. Pri nevýraznom prepravnom efekte môže znamenať iba istú vývojovú fázu železničnej infraštruktúry v tomto medzinárodnom dopravnom koridore.

S ohľadom na charakter trasy, úrovňové križovania s infraštruktúrou každého charakteru sú vylúčené. Predpokladané výhľadové zaťaženie železničnej trate č. 120 v roku 2010 je vyznačené v schéme „C“.

Medzinárodný význam uvedeného koridoru a potreba jeho udržania vyžaduje umiestnenie trasy vysokorýchlostnej železničnej trate pre jazdnú rýchlosť V ≥ 250 km/hod. v súlade s predpokladaným rozvojom európskych železničných tratí a v súlade so závermi štúdie “Optimálny systém vedenia vysokorýchlostných tratí na území SR”.

Prevádzka vlakových súprav ako osobnej dopravy, tak aj nákladnej pri vysokých rýchlostiach vyžaduje implantáciu oddeleného traťového systému do územia mimo urbanistickú štruktúru, hlavne malých a stredných sídiel. Z tohto dôvodu, napriek predpokladu realizácie VRT vo výhľadovom období je situačný návrh trasy VRT vypracovaný ako návrh pre územnú rezervu výstavby tejto trate.

Predmetný výhľadový návrh prinesie zvýšenie kvality hlavne osobnej dopravy a zvýšenie spoľahlivosti dopravy nákladnej predovšetkým z hľadiska medzinárodného a vyvolá preferenciu medzinárodnej tranzitnej dopravy na tejto trati, ktorá je ekonomicky efektívna.

Podobne ako pri modernizovanej železničnej trati č.120 aj v prípade VRT sa navrhuje v blízkosti jadrového mesta Trenčín jej napojenie na modernizovaný traťový systém a v existujúcej železničnej stanici jazdná rýchlosť V=0 km/hod.

V prípade, ak bude mesto Trenčín železničnou stanicou aj na vysokorýchlostnej trati Bratislava-Žilina, bude stanicou (uzlom), kde sa budú uskutočňovať prepojenia - prestupy cestujúcich a prechody vlakov medzi dvoma samostatnými železničnými systémami.

Zastavovanie vlakových súprav s jazdnou rýchlosťou V ≥ 250 km/hod. v ostatných staniciach riešeného územia sa nenavrhuje.

Železničné trate
- č. 125 v úseku hranica ČR/SR-Púchov
- č. 123 v úseku hranica ČR/SR-Trenčianska Teplá
- č. 143 v úseku Trenčín-Chynorany
- č. 140 v úseku Chynorany-Prievidza
- č. 121 v úseku hranica ČR/SR-Nové Mesto nad Váhom
- č. 145 v úseku Prievidza-Horná Štubňa,

sú traťami, o ktorých možno hovoriť, že plnia funkciu tratí celoštátneho a medzištátneho významu. Tvoria spolu železničný dopravný systém spájajúci moravskú časť Českej republiky cez Trenčiansky kraj so stredným Slovenskom, systém má západo-východnú smerovú orientáciu.

V súčasnom stave systém vykazuje výkonové rezervy vzhľadom k nízkej ekonomickej výkonnosti štátu, ako aj nie vysokým obchodným vzťahom medzi Českou a Slovenskou republikou. Z tohto dôvodu v oblasti železničnej dopravy a na jej vyššie uvedených tratiach sa neuvažuje s významnými investičnými aktivitami v období do roku 2005 (podľa KURS-u - II.návrh).

**Formulovanie požiadaviek na úpravy železničných tratí**

Ako už bolo vyššie uvedené, pre obdobie blízkej budúcnosti sa neuvažuje s novou výstavbou železničných tratí. Treba hodnotiť toto obdobie ako prechodné a pre ďalší plánovací horizont je potrebné naznačiť predpokladané vývojové trendy, vychádzajúce zo zvýšenia ekonomickej aktivity krajiny riešeného územia a zvýšenia obchodných vzťahov Česká republika, Poľská republika - Slovenská republika.

Ďalším faktorom ovplyvňujúcim vývojové predpoklady je začatie procesu modernizácie železničnej trate č. 120 Bratislava-Žilina, predpokladaná realizácia II. etapy výstavby vodnej cesty Váh v úseku Sereď-Púchov s prístavmi, ktorých existencia ovplyvní smerovanie tovarových tokov z okolitých regiónov, t.zn. z moravskej strany Českej republiky, východnej časti riešeného územia a územia stredného Slovenska.

### *2.13.2.5 Návrh trás železničnej dopravy*

Predpoklady uvedené v predchádzajúcej kapitole vyvolajú zvýšené využívanie železničnej dopravy, ktorá bude v pretrvávajúcom nedostatočnom technickom stave s obtiažami plniť požiadavky moderného prepravného procesu, menovite na trasách, ktoré budú spájať ekonomicky významné aglomerácie medzi sebou alebo s významnými dopravnými uzlami, medzi ktoré treba začleniť prístavy na vodnej ceste Váh, ako aj terminál kombinovanej dopravy v lokalite Trenčianska Teplá.

Z týchto dôvodov je potrebné po roku 2005 reálne počítať s nutnosťou začať proces modernizácie železničných tratí č. 121, 123, 125, 140, 143, 145 a v prípade trate č. 143 je nutné jej využívanie aj pre dopravu nákladnú. Pod pojmom „modernizácia“ treba chápať zlepšovanie technického stavu tratí, zabezpečovacej techniky, zvyšovanie jazdných rýchlostí a pod.

**Trasy regionálnej železničnej dopravy**

Vzhľadom na to, že riešené územie Trenčianskeho kraja sa nachádza v prihraničnej polohe voči územiu Českej republiky, ako aj v trase transeurópskeho koridoru pre železničnú dopravu, väčšina železničných tratí situovaných na území tohto kraja plní už v súčasnosti a vo výhľade aj bude plniť funkcie tratí aj nadregionálneho významu.

Z tratí regionálneho významu možno podľa jednotlivých okresov uviesť nasledovné:

**Okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske:**

Na území týchto okresov sa nenachádza železničná trať regionálneho významu.

**Okres Myjava:**

Na území tohto okresu sa nachádza časť úseku železničnej trate Jablonica-Brezová pod Bradlom, ktorej regionálny charakter bude zachovaný. Pre železničnú trať Nové Mesto nad Váhom-Myjava-hranica ČR/SR platí zhodné konštatovanie ako v prípade okresu Nové Mesto nad Váhom.

**Okres Nové Mesto nad Váhom:**

Železničná trať Nové Mesto nad Váhom-Myjava-hranica ČR/SR v súčasnosti plní funkciu regionálnej trate, vzhľadom na jej prepojenie na Českú republiku. Charakter tejto trate sa postupne výrazne zmení v prospech charakteru trate nadregionálneho významu.

**Okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava:**

Na území týchto okresov sa nachádza železničná trať Nemšová-Lednické Rovne, ktorá má vyslovene regionálny význam. Možno povedať, že plní funkciu vlečky zo Sklárne v Lednickom Rovnom k železničnej trati č. 123 hranica SR/ČR-Nemšová-Trenčianska Teplá.

**Okres Prievidza:**

Železničná trať regionálneho významu Prievidza-Handlová-Horná Štubňa naväzuje na železničnú trať Hronská Dúbrava-Vrútky, ktorá je spojnicou severného hlavného ťahu s južným hlavným železničným ťahom. Ďalšou železničnou traťou regionálneho významu je trať Prievidza-Nitrianske Pravno.

**Okres Trenčín:**

V území rozmiestnená železničná dopravná infraštruktúra zodpovedá miere jeho urbanizácie. Vychádzajúc z vnútroregionálnych potrieb daný systém vyhovuje z hľadiska jeho dopravných, ale v súčasnosti hlavne kvantitatívnych charakteristík. Založený systém svojou výkonnosťou je schopný plniť dopravné požiadavky územia.

Železničná trať Trenčianska Teplá-Trenčianske Teplice, ako trať úzkokoľajná, plní funkciu trate miestneho významu, spájajúca kúpele s ostatným okolím. Trať plní v prevažnej miere funkciu prepravy rekreačnej. S jej zmenou sa neuvažuje.

**Riešenie stretov záujmov medzi rozvojom železničnej siete a ochranou životného prostredia**

V ÚPN VÚC odporučaný výhľadový proces modernizácie niektorých železničných tratí v riešenom území bude znamenať stavebno-technický zákrok do priestoru, menovite do intravilánov obcí, ktorými príslušné železničné trate prechádzajú.

Modernizácia železničných tratí sa môže v prevažnej miere uskutočňovať na existujúcich železničných tratiach bez významných požiadaviek na záber pôdneho fondu. Výnimku z tohto pravidla tvoria úseky tratí v extraviláne v komplikovanom teréne, ktoré si môžu vynútiť polohové zmeny trasy.

V prípade prieťahu železničnej trate cez urbanizovaný priestor je potrebné zamerať pozornosť na dopravnú bezpečnosť a elimináciu nežiadúceho hluku.

#### 2.13.2.5.1 Hraničné priechody

Územie Trenčianskeho kraja ako prihraničné medzi Slovenskou republikou a moravskou časťou Českej republiky je vybavené hraničnými priechodmi:

- pre železničnú dopravu
  - Lúky pod Makytou (trať č. 125) pre osobnú a nákladnú dopravu
  - Horné Srnie (trať č. 123) pre osobnú dopravu
  - Vrbovce (trať č. 121) pre osobnú a nákladnú dopravu
- pre cestnú dopravu
  - Moravské Lieskové (cesta I/54)
  - Drietoma (cesta I/50)
  - Horné Srnie (cesta I/57)
  - Lysá pod Makytou (cesta I/49)
  - Nová Bošáca (cesta III/06124)
  - Vrbovce (osada U Sabotov - cesta II/499, II/500).

Na hraničnom priechode Vrbovce (osada U Sabotov) je potrebné vzhľadom na zvyšovanie zaťaženia obytného prostredia uvažovať s vymiestnením priechodu z obytnej zóny obce s možnosťou rozšírenia areálu colnice a jeho úplným vybavením.

Uvedené priechody sa navrhuje ponechať pre ďalšie obdobie. Doporučuje sa s ohľadom na nárast počtu priechodov hlavne v doprave cestnej, areály rozšíriť a vybaviť zariadeniami vyhovujúcimi požiadavkám cestujúcej verejnosti.

Železničný hraničný priechod Horné Srnie na trati č. 123 po dohode s Českou republikou je potrebné rozšíriť aj pre dopravu nákladnú železničnú.

### *2.13.2.6 Dopravné zariadenia leteckej dopravy*

***Zásady a princípy rozšírenia a rozmiestnenia nových plôch pre pozemné letecké zariadenia***

Na území Trenčianskeho kraja možno využívať pre vnútroštátnu leteckú dopravu a všeobecné letectvo regionálne verejné letisko Trenčín s vojenskou a civilnou prevádzkou. Letisko má dve vzletové a pristávacie dráhy:

- VDP 04/22 - 2 000 m x 30 m s betónovou povrchovou úpravou
- VDP 03/21 - 1 000 m x 100 m s trávnatým povrchom.

Výrazne dominantné postavenie mesta Trenčín v oblasti jestvujúcej, ale hlavne výhľadovej dopravnej infraštruktúry medzinárodného a medzištátneho významu je posilnené aj existenciou letiska, ktoré v prevažnej miere plní funkciu letiska pre vojenské účely, pre civilnú prevádzku športového charakteru a pre medzinárodné lety všeobecného letectva.

Letisko Trenčín z medzinárodného a vnútroštátneho hľadiska bude plniť funkciu regionálneho letiska. S ohľadom na jeho súčasné špecifické využívanie však nemá vytvorené vyhovujúce podmienky a hlavne zariadenia pre uskutočňovanie civilnej leteckej prevádzky. Tieto bude nutné realizovať na existujúcich pozemkoch letiska podľa účelove vypracovanej rozvojovej dokumentácie, v ktorej budú spracované aj predpoklady vývoja civilnej prevádzky. Súčasné plochy využívané letiskom umožňujú ďalší rozvoj služieb a aktivít spojených s predpokladanou civilnou leteckou prevádzkou.

Vyhlásené ochranné pásma letiska bude nutné modifikovať vzhľadom na to, že sa predpokladá aj civilná letecká prevádzka.

Letisko Trenčín ako letisko verejné, medzinárodné, regionálneho významu bude slúžiť potrebám stredného Považia. Pre splnenie tejto funkcie je nutné zapojiť do rozvoja jeho civilnej časti prevádzky ekonomické aj aktivity okolia, ktoré môžu jeho funkciu taktiež využívať, predovšetkým vlastné mesto Trenčín. Zmena osi VPD letiska je technicky vylúčená.

Predpokladá sa prevádzka malých až stredných typov lietadiel, ktorá výraznou mierou nenaruší svoje okolie s ohľadom na očakávaný typ lietadiel, ako aj ich frekvenciu pohybu na letisku.

Ďalej je nutné uviesť, že do roku 2000 bude povolená prevádzka civilných lietadiel s tvorbou hluku v hodnote 1/16 = cca 6,25 % tvorby hluku súčasných lietadiel príslušných veľkostných typov.

***Zásady dopravného napojenia letiska na dopravnú infraštruktúru***

Určujúcou zásadou spojenia letiska s jeho okolím je možnosť napojenia na výkonnú dopravnú infraštruktúru, hlavne cestnú (extravilán) a dopravnú infraštruktúru mesta. Jestvujúca a v ÚPN VÚC akceptovaná poloha letiska je vo vzťahu k cestnej infraštruktúre optimálna. Možno hovoriť o bezproblémovom spojení letiska s trasovu diaľnice D61 prostredníctvom trasy diaľničného privádzača. Spojenie letiska s okresmi v juhovýchodnej polohe riešeného územia je umožnené trasou cesty I/50, ktorej výkonnosť sa bude postupne zvyšovať realizáciou stavebno-technických zmien.

Na území Trenčianskeho kraja pre regíonálnu leteckú dopravu možno využívať letisko nachádzajúce sa v sídle Prievidza, v súčasnosti využívané pre civilnú prevádzku a pre medzinárodné lety všeobecného letectva. Letisko Prievidza prevádzkuje Slovenský národný aeroklub ako letisko športového charakteru. Jeho vzletová a pristávacia dráha v dĺžke 940 m a šírke 45 m má trávnatý povrch. Výhodná poloha vo východnej časti riešeného územia vytvára reálne predpoklady využívať toto letisko vo výhľadovom období ako letisko civilné pre dopravu pravidelnú popri jeho využívaní letectvom všeobecným. Letisko patrí do kategórie letísk vybraných regionálneho významu s rozvojovými možnosťami.

Okrem toho sa na riešenom území nachádza letisko Dubnica nad Váhom v lokalite Slavnica, ktoré prevádzkuje Slovenský národný aeroklub ako letisko športového charakteru. V súčasnosti však neplní regiónálnu funkciu. Jeho vzletová a pristávacia dráha v dĺžke 1 180 m a šírke 150 m má trávnatý povrch. Pre ďalšie obdobie sa nepredpokladá zmena jeho funkcie, ktorá však nebráni využívaniu letiska po potrebnej modernizácii aj pre účely civilného letectva nie len športového charakteru s používaním malých lietadiel, ktoré môžu využívať trávnatý povrch dráhového systému. išlo by o cesty obchodného, resp. služobného charakteru pre lokálnu sféru záujemcov.

Podobný charakter má aj letisko Partizánske-Malé Bielice . Blízkosť letiska vo vzťahu k okresnému mestu, v ktorom sa nachádza výrobná infraštruktúra, vytvára podmienky jeho oživenia, vyvolaného možnosťou využívať letiskový areál pre lety komerčného charakteru. Žiadúca je úzka spolupráca medzi miestnymi orgánmi, vedeniami podnikov za účelom oživenia funkcie letiska.

Pre ďalšie obdobie sa odporúča pre všetky letiská vypracovať samostatné štúdie ich rozvoja, v ktorých by boli definované rozvojové možnosti a navrhnuté objekty a zariadenia potrebné pre ich prevádzku v ďalšom období spolu so stanovením príslušných ochranných pásiem letísk voči urbanizovanému okoliu.

Letiská sa nachádzajú v blízkosti sídiel, čím dochádza k vzájomnému ovplyvňovaniu z hľadiska ďalšieho vývoja ako letísk, tak aj sídiel - ich častí. Z tohto dôvodu je nutné stanoviť podmienky vzájomnej koexistencie týchto prvkov urbanistickej štruktúry.

Napojenie areálov letísk na jestvujúcu dopravnú a technickú infraštruktúru je ďalšou určujúcou podmienkou existencie a ich ďalšieho rozvoja. Vzhľadom na to, že ide o zariadenia (areály letísk) jestvujúce, je nutné rozvoj ich blízkeho okolia modifikovať.

### *2.13.2.7 Dopravné zariadenia vodnej dopravy*

Vážska vodná cesta, ktorá je postupne realizovaná na území Slovenskej republiky tvorí súčasť multimodálneho koridoru č. V. (Komárno-Žilina) a koridoru č. VI. (Žilina-Čadca a ďalej po riekach Kysuca-Oľša-Odra cez Českú republiku a Poľskú republiku k Baltickému moru). Vodná cesta E-81 podľa označenia EHK OSN umožní stredoeurópskemu regiónu v časovom horizonte po roku 2000 využívať tento koridor (schéma č.8).

Vážska vodná cesta je národným projektom s medzinárodným významom (schéma č.9). V širšej súvislosti je výhľadovou alternatívou prepojenia integrovanej siete európskych vodných ciest v koridore Balt-Odra-Váh-Dunaj-Jadran.

Svojou prepravnou kapacitou umožní aktívne sa podieľať na deľbe dopravnej práce pri preprave tovarov na území Slovenskej republiky. Napojenie riešeného územia na túto vodnú cestu bude realizované navrhovanou sieťou verejných prístavov umiestnených pozdĺž celého toku v lokalitách: Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Dubnica (v lokalite Trenčianska Teplá), Púchov, Považská Bystrica v súlade s výskumným projektom Lokalizácia verejných prístavov na Váhu (VÚDS Žilina 1995).

Dopravná infraštruktúra cestnej a železničnej dopravy pripojená k jednotlivým prístavom je ďalším realizátorom napojenia vodnej cesty na riešené územie a jeho blízke okolie. Výkonná cestná a železničná infraštruktúra prepojená na sieť na území Českej republiky umožní smerovanie časti tovarových substrátov prostredníctvom prístavov na vodnú cestu Váh, čím sa zvýši jej atraktívnosť a dopravný význam.

Dopravné požiadavky vyplývajúce z predpokladaných nárokov výrobných podnikov nachádzajúcich sa v oblasti Považia a na moravskej strane Českej republiky, ktoré majú prostredníctvom vodnej cesty Váh využívať európsku vodnú magistrálu Rýn-Mohan-Dunaj sú vyjadrené v predpokladaných nárokoch na jednotlivé verejné prístavy:

Predpokladané nároky na verejné prístavy

| Prístav | Max. kapacita/rok (t) | Prepravné nároky/rok (t) | Typ prístavu |
|---|---|---|---|
| Nové Mesto nad Váhom | 100000 | 4600 | obchodný |
| Trenčín | 400000 | 248000 | obchodný |
| Dubnica (v lokalite Trenčianska Teplá) | 300000 | 143000 | priemyselný |
| Púchov | 350000 | 147000 | priemyselno-obchodný |
| Považská Bystrica | 80000 | 1700 | obchodno-priemyselný |

K lokálnym prepravným nárokom prístavu Trenčín treba zohľadniť nároky tranzitného charakteru (Česká republika) vo výške cca 116 000 t/rok. Podobne pre prístav Dubnica v lokalite Trenčianska Teplá a Púchov treba očakávať tovarové prúdy v smere na Českú republiku.

Na vodnej ceste Váh v riešenom území sa uvažuje s opravárenskými zariadeniami lodí. Územné nároky a možnosti ich splnenia je potrebné posúdiť v oddelených účelových štúdiách a v územných plánoch sídiel,v ktorých sa uvažuje s umiestnením prístavov.

Napriek skutočnosti, že v rámci predchádzajúcich koncepčných zámerov boli vybudované parciálne časti vodnej cesty, ktoré sú v súčasnosti využívané pre energetické účely (prívodné a odpadové kanály, hate, vodné elektrárne, plavebné komory), je nutné zdôrazniť, že tieto nevyhovujú súčasným ako aj výhľadovým požiadavkám kladeným na vodnú cestu.

Z tohto dôvodu je nutné rozšíriť plavebnú dráhu na kanalizovanom úseku na šírku min. 34,0 m a na voľnom toku na min. 60,0 m v plavebnej hladine, čo znamená uskutočniť deštrukciu a novú realizáciu jednej strany plavebných kanálov jestvujúcich a výstavbu kanálov v súčasnosti absentujúcich. V súvislosti s touto prestavbou je nutné uskutočniť rekonštrukčné práce jednotlivých stupňov vodnej cesty.

Uvažované rozšírenie plavebných kanálov

| Uvažované rozšírenie | Úsek medzi sídlami |
|---|---|
| Ľavostranné | Horná Streda - Trenčín |
| Pravostranné | Trenčín - Nosice |
| Ľavostranné | Nosice - Považská Bystrica |

To znamená, že súčasne s rozšírením jestvujúcich kanálov pre plavbu budú rekonštruované aj vodné elektrárne prístavbou jedného energetického bloku a jalového priepustu. So zmenou prevádzkového režimu kaskády z titulu splavnenia sa neuvažuje.

**Zásady a možnosti umiestnenia napojení prístavov a prekladiskových areálov na ostatnú dopravnú infraštruktúru**

**Prístav Nové Mesto nad Váhom** je umiestnený v priemyselnej časti sídla. Lokalizovaný je na odpadovom kanáli vodnej elektrárne Nové Mesto nad Váhom na jeho pravej strane (schéma č.10). Rozšírenie Biskupického kanála sa navrhuje v profile prístavu ako ľavostranné. Konfigurácia terénu je výhodná. Dopravné napojenie prístavu na cestu I/61 je možné. V prípade potreby napojenie prístavu na železničnú stanicu je realizovateľné.

**Prístav Trenčín** je umiestnený v lokalite „Urbárska Sihoť". Vytvorí sa na pravej strane zdrže Trenčianske Biskupice (schéma č.11). Bude predstavovať klasický typ obchodného riečneho prístavu. Dopravné napojenie prístavu na ostatnú dopravnú infraštruktúru je optimálne s ohľadom na blízkosť diaľničného privádzača a navrhovanej preložky železničnej trate Trenčín-Bánovce nad Bebravou. Treba zdôrazniť technicky realizovateľné možnosti jeho napojenia na regionálny a medzinárodný dopravný systém, čo výraznou mierou zvýši jeho dopravný význam.

**Prístav Dubnica** (v lokalite Trenčianska Teplá) svojím priemyselným charakterom bude zodpovedať charakteru blízkeho ekonomického prostredia. Jeho lokalizácia sa predpokladá v k.ú. obce Trenčianska Teplá na rozhraní medzi odpadovým kanálom z vodnej elektrárne Dubnica a prívodným kanálom do vodnej elektrárne Trenčín na ľavej strane. Vznikne rozšírením materiálovej jamy. Bude napojený na cestu I/61 a vlečkovou koľajou na železničnú stanicu Trenčianska Teplá.

V blízkosti prístavu sa navrhuje vybudovať areál terminálu kombinovanej dopravy s napojením na cestný systém cestou I/61 a železničný systém vlečkovou koľajou zo stanice Trenčianska Teplá.

Realizácia obidvoch zariadení v tesnej svojej blízkosti predurčuje dané územie s využitím železničnej stanice k vysokoefektívnemu využitu. Využitím železničnej trate č. 123 možno hovoriť o významnom transformačnom uzle ( schéma č.12)atraktívnym aj pre Českú republiku.

**Prístav Púchov** bude významným prístavom, pretože bude plniť funkciu koncového prístavu II. etapy výstavby Vážskej cesty. V tomto období bude zabezpečovať distribúciu tovarov smerom na Moravu a Žilinu. Vybraná lokalita prístavu sa nachádza v k.ú. Beluša s výhodným napojením na diaľničný privádzač. Celkový charakter prístavu bude obchodno-priemyselný. Význam tohto prístavu sa zvyšuje možnosťou využívania cesty I/49 ako trasy pohybu tovarových tokov z moravskej časti Českej republiky (schéma č.13).

**Prístav Považská Bystrica** z hľadiska časovej postupnosti možnej výstavby je zaradený do III. etapy výstavby vodnej cesty. Lokalita prístavu je situovaná v súlade so schváleným ÚPN SÚ pri vyustení Vážskeho kanála. Bude však potrebné výraznou mierou zvýšiť ekonomickú aktivitu mesta a jeho okolia, aby bola efektívnosť prístavu zabezpečná (schéma č.14).

Napriek tomu, že časť zariadení vodnej cesty bola už v minulosti realizovaná, nevyhovuje súčasným požiadavkám kladeným na vodné cesty a ich zariadenia. Je preto potrebné prikročiť k ich rekonštrukciám v zmysle aktuálnych požiadaviek. Rekonštrukčný proces si vyžiada deštrukciu časti realizovaných zariadení:

- vodná cesta - rozšírenie plavebnej dráhy odstránením ľavej alebo pravej časti kanálov a výstavbou nových hrádzí
- plavebné komory - realizované, pri jednotlivých stupňoch treba rekonštruovať alebo realizovať nové.
- Je nutné uskutočniť výstavbu nových úsekov plavebných dráh s nutnými zariadeniami, ako aj výstavbu prístavov.

## *2.13.2.8 Dopravné zariadenia kombinovanej dopravy*

***Zásady a princípy rozšírenia a rozmiestnenia nových plôch pre terminály kombinovanej dopravy***

Jedným zo základných rozvojových predpokladov pre dopravu kombinovanú sú znalosti výhľadových tovarových prúdov. Vzhľadom na rozlohu územia štátu a z nej vyplývajúcich prepravných vzdialeností, bude vnútroštátna kombinovaná doprava menej významná ako doprava medzinárodná, uskutočňovaná na veľké vzdialenosti.

Skutočnosť, že riešené územie sa nachádza na trasách medzinárodných dopravných koridoroch je vytvorený reálny predpoklad rozvoja a následného využitia terminálov navrhovaných na

lokalizáciu v riešenom území. Pre výhľadové obdobie treba očakávať významný podiel cestnej dopravy na deľbe dopravnej práce. Účinnosť kombinovanej dopravy vyžaduje koncentráciu prepravy na dlhé vzdialenosti. Výhodnou sa javí kombinácia služieb železničnej a vodnej dopravy.

Vývoj kombinovanej dopravy bude ovplyvnený kulminačným bodom vývoja cestnej a nákladnej dopravy, jeho prekročenie bude ekologicky a spoločensky nežiadúce. V tejto situácii sa začne následne zvyšovať význam kombinovanej dopravy.

Silné stránky kombinovanej dopravy sú založené na využívaní vodnej a železničnej dopravy (nákladovosť, kapacita, bezpečnosť, energetická účinnosť a nízke emisie) v kombinácii s výhodami cestnej dopravy (rýchlosť, pružnosť, obsluha od dverí ku dverám).

Na území riešeného Trenčianskeho kraja sa uvažuje s terminálom kombinovanej dopravy v lokalite Trenčianska Teplá o celkovej rozlohe 10 ha, ktorý je situovaný severozápadne medzi železničnou traťou a Nosickým kanálom. Jeho poloha v kombinácii s prístavom je veľmi významná. Projektovaná kapacita prekládky terminálu predstavuje 800 tisíc ton ročne.

Jeho poloha voči územiu Českej republiky vytvára predpoklad vzniku tovarových tokov, ktorých realizácia po výhľadovej dopravnej infraštruktúre zvýši dopravný význam tohto terminálu.

Pre obdobie blízkeho výhľadu jeho prioritou zostáva kombinácia cesta-železnica. Po svojej realizácii má možnosti čiastočne odbremeniť terminály Žilina, Bratislava.

***Zásady dopravného napojenia terminálu na dopravnú infraštruktúru***

Určujúcou zásadou spojenia terminálu s okolím je možnosť jeho napojenia na výkonnú dopravnú infraštruktúru. Navrhovaná poloha terminálu Trenčianska Teplá umožňuje jeho napojenie na infraštruktúru cestnú, pričom je potrebné uvažovať s realizáciou komunikácie vyššieho významu, ktorá bude zabezpečovať napojenie na cestu I/61. Okrem toho na železničnú dopravu bude napojený z bratislavského zhlavia železničnej stanice Trenčianska Teplá vlečkou o celkovej dľžke 283 m. Smerom na územie Českej republiky možno využiť trasy železničnej trate č. 123 a cesty I/57.

### *2.13.2.9 Trasy cyklistickej dopravy*

V riešenom území sa uvažuje s návrhom Považskej trasy pre cykloturistiku, ktorá je súčasťou cyklotrasy vedenej po hrádzach Váhu z Komárna do Žiliny. Považská cyklotrasa sa napája na najdôležitejšiu cyklistickú trasu na Slovensku, ktorá má štatút Medzinárodnej podunajskej cykloturistickej trasy. Trasa je vedená po dunajských hrádzach a predstavuje slovenský úsek dunajskej cyklotrasy z Passau cez Viedeň, Bratislavu a Komárno do Budapešti.

Nadväzne na Považskú cyklotrasu sa navrhuje napojiť odbočku z Nové Mesta nad Váhom do Brezovej pod Bradlom. V smere západovýchodnom sa na Považskú cyklotrasu uvažuje napojiť odbočku na Trenčianske Teplice-Bánovce nad Bebravou, Bojnice-Prievidza.

Z významných novonavrhovaných regionálnych cyklotrás je potrebné uviesť cyklotrasu spájajúcu Trenčianky a Žilinský kraj.

Tieto trasy predstavujú v riešenom území nadregionálnu a regionálnu cykloturistickú kostru.

### *2.13.2.10 Integrovaný regionálny systém hromadnej dopravy*

Vychádzajúc zo skutkového stavu, súčasné okresné mestá Trenčianskeho kraja vykazujú viac alebo menej intenzívne sociálno-ekonomické väzby vyjadrené v dopravných vzťahoch so svojím okolím. Možno hovoriť o prevládajúcich centrických vzťahoch uskutočňovaných po jestvujúcej líniovej dopravnej infraštruktúre.

Pre výhľadové obdobie (návrhové) sa nepredpokladá výrazná zmena v rozmiestnení sociálno-ekonomickej infraštruktúry na území kraja a jeho okresov. Predpokladá sa vznik fázy kompletizácie sociálno-ekonomickej infraštruktúry na územiach jednotlivých okresných miest, čo bude stabilizovať jestvujúce dopravné vzťahy medzi okresnými mestami a ich okolím. Z toho vyplýva pokračovanie centrických dopravných vzťahov aj pre výhľadové obdobie.

Hodnotenie jestvujúcej líniovej dopravnej infraštruktúry regionálneho významu konštatuje, že táto v zásade vyhovuje svojou plošnou účinnosťou potrebám urbanizovaného územia, tým aj potrebám výhľadových dostredných dopravných vzťahov a pohybov.

Pri návrhu Integrovaného regionálneho systému hromadnej dopravy je potrebné brať do úvahy existenciu dopravných trás cestnej a železničnej dopravy, ako aj dopravných zariadení bodového charakteru, t.j. staníc, zastávok, a pod.

Systém prímestskej dopravy je tvorený hromadnou dopravou železničnou a dopravou cestnou so všetkými ich dopravnými trasami, zariadeniami a dopravnými prostriedkami na hromadnú prepravu osôb. Pri návrhu systému prímestskej dopravy treba brať do úvahy faktor času stráveného jazdou v dopravnom prostriedku z miesta zdroja do miesta cieľa konanej cesty. Za optimálnu dobu strávenú v dopravnom prostriedku sa považuje hodnota 45 min. (maximálna), z ktorej sa v závislosti od cestovnej rýchlosti dopravného prostriedku stanoví hranica spádového územia prímestskej hromadnej dopravy.

Integrovaný regionálny systém hromadnej dopravy, v rámci ktorého sa uskutoční vzájomná koordinácia činnosti jednotlivých dopravcov pri návrhu dopravných trás a dopravných prostriedkov, tvorbe tarifnej politiky a iných spoločných zámerov a realizácií. Ústredným problémom bude zosúladenie systému mestskej hromadnej dopravy jadrového mesta so systémami hromadných dopráv mimo mestských dopráv.

Ako príklad možno uviesť rozhodnutie o realizácii projektu vytvorenia systému trolejbusovej dopravy medzi sídlami Trenčín - Trenčianska Teplá - Nová Dubnica - Dubnica nad Váhom. Projekt má medziokresný význam a svojou realizáciou zabezpečí spojenie krajského mesta Trenčín s priemyselne významným sídlom Dubnica nad Váhom. Trasa trolejbusovej dopravy je navrhovaná po ceste I/61.

Zárodkom vzniku prímestskej dopravy v okrese Trenčín je existencia električkovej trate Trenčianska Teplá-Trenčianske Teplice, ktorú sa odporúča v plnom rozsahu zachovať.

# 2.14 Vodné hospodárstvo

## 2.14.1 Vodné toky

Z hľadiska kvantitatívneho hodnotenia vodných tokov na území Trenčianskeho kraja možno vyčleniť deficitné oblasti, v ktorých je pasívny bilančný stav, a to na tokoch Bebrava, Nitra v uzle Nováky a Nitrica od Nitrianskeho Rudna po ústie do Nitry.

- Na toku Bebrava spôsobujú pasivitu odbery pre verejný vodovod.
- Na Nitre - uzol Nováky je pasivita spôsobená odbermi ENO Nováky a Chemické závody Nováky.
- Na Nitrici je pasivita spôsobená odbermi pre priemysel, poľnohospodárstvo, vodovody a vplyvom nádrže Nitrianske Rudno.

Túto situáciu je možné riešiť v oblasti Bebravy znížením dodávky vody smerom na Nitru, zvýšením dodávky vody do Nitry zo zdrojov Podunajskej vodárenskej sústavy, čo si vyžaduje dobudovanie úseku Nové Zámky-Nitra.

Oblasti Nitry v uzle Nováky a Nitrice od Nitrianskeho Rudna po ústie do Nitry so sebou úzko súvisia. Deficit zdrojov v uzle Nováky bol riešený výstavbou nádrže Nitrianske Rudno. Uvedená nádrž pri platnej manipulácii a potrebách vody však nestačí kryť potreby vody v uzle Nováky. Zároveň zaručený prietok pod nádržou nestačí vzhľadom na nízku vodnosť Nitrice na krytie potrieb vody pre ostatných užívateľov. Manipuláciu a odbery vody z Nitrianskeho Rudna treba riešiť dispečerským spôsobom pri redukovaní dodávky vody podľa priorít užívateľov, ktoré treba určiť. Vzhľadom k tomu, že toto nie je definitívne riešenie, doporučuje sa tento uzol znova bilančne vyriešiť a navrhnúť príslušné riešenie.

## 2.14.2 Ekologicko-vodohospodárske opatrenia

Ekologicko-vododohospodárske opatrenia, ktoré treba aplikovať na území Trenčianskeho kraja predstavujú predovšetkým tieto opatrenia:

- stabilizácia pozdĺžneho profilu dna koryta a zamedzenie ďalšieho postupného zaklesávania hladiny povrchových a podzemných vôd na Bielej vode
- rekultivácia jestvujúcich vyťažených priestorov štrkovísk so zámerom zvýšenia biodiverzity vodného prostredia Kostolná-Záriečie, Beluša I., Dubnica nad Váhom, Lednické Rovne

- na priečnych hydrotechnických objektoch riešenie otázky ich priechodnosti pre vodné organizmy v úseku Váhu
- revitalizácia nevhodne zregulovaných a upravených tokov. Spôsoby a formy revitalizácie treba uplatňovať zásadne individuálne, v závislosti od charakteru toku a spôsobu využívania krajiny, ktorou tok preteká. V riešenom území sa to týka úsekov starého koryta Váhu.
- na hranici medzi vodným tokom a poľnohospodárskou pôdou v svahovitom teréne je potrebné vytvárať pufrovacie zóny - vsakovacie pásy, zachytávajúce odtok a splach z polí. V povodí Nitry nad VN Nitrianske Rudno, VN Veľké Uherce.
- účinná sanácia líniových foriem vodnej erózie (erózne brázdy, výmole, strže), ktoré vznikajú ako nová vodná sieť na miestach, kde je zanedbané plošné riešenie odtokových pomerov a tam, kde je pôvodná sieť zlikvidovaná. V povodí Nitry je potrebná sanácia zosuvných území Handlovky.
- zamedzenie znečistenia tokov v dôsledku splachov pôdy s agrochemikáliami, a to agrotechnickými a lesotechnickými opatreniami v povodí.

## 2.14.3 Povodie Váh

### *2.14.3.1 Odtokové pomery*

**Hydrologické pomery**

Hydrologickú os riešeného územia okresov Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom tvorí rieka Váh. Toto územie patrí do hydrologického povodia Váhu (4 -21) a člení sa v prevažnej miere do základných povodí 4-21-10, 4-21-09, 4-21-08, 4-21-07. Hlavnými pravostrannými prítokmi sú Popradnianka, Biela Voda, Vlára, Drietomica, Bošáčka, Klanečnica. Ľavostrannými prítokmi sú Pružinka, Teplička, Domanižanka. Prietoky v rieke Váh sú ovplyvnené prevádzkou I. a II. vážskej kaskády, pričom tieto prietoky sú nadlepšované vodnou nádržou Orava a vodnou nádržou Liptovská Mara.

Dlhodobý priemerný ročný odtok sa pohybuje od 5,3 do 16,6 $l.s^{-1}.km^{-2}$. V povodí vlastného Váhu sa pohybuje v rozmedzí od 14,8 do 16,6 $l.s^{-1}.km^{-2}$. V jednotlivých povodiach hlavných prítokov Váhu má nasledujúce hodnoty ($l.s^{-1}.km^{-2}$): Pružinka - 12,7, Vlára - 9,0, Teplička - 12,0, Súčianka - 8,3, Drietomica - 9,0, Bošáčka - 7,9, Klanečnica - 7,3, Jablonka po Čachtice - 5,3. Celkovým ukazovateľom vodnosti je dlhodobý priemerný ročný prietok $Q_a$. Relatívnu vodnosť jednotlivých častí povodia ukazuje ich pomer k prietoku $Q_a$ vo Váhu nad Piešťanmi 149,30 $m^3.s^{-1}$. Tento pomer je v profile Kočkovce - 0,897, Dubnica nad Váhom - 0,918, Trenčín - 0,964, Opatovce - 0,972. Podiel výdatnosti hlavných prítokov na vodnosti Váhu v danom úseku je: Vlára - 0,022, Pružinka - 0,012, Teplička - 0,008, Súčianka - 0,004, Drietomica - 0,007, Bošáčka - 0,009, Klanečnica - 0,007.

Najvodnejšie mesiace sú v profiloch na Váhu marec-máj, v profiloch na prítokoch február-apríl, pričom najvodnejším mesiacom na Váhu je apríl, na prítokoch marec. Tento posun vyplýva z toho, že profily na Váhu sú viazané k celému povodiu Váhu od jeho prameňa, a tým majú vyššiu strednú výšku povodia. Podobne je na to viazaná aj hlavná odtoková depresia v profiloch na Váhu, ktorá je na rozdiel od prítokov, ale i od ostatných hlavných povodí na Slovensku, sústredená nie do jesenných, ale do troch zimných mesiacov.

Najsuchším mesiacom je v profiloch na Váhu január, na prítokoch september. Tak ako v rozdelení vodnosti v roku prevláda na našich tokoch jarný odtok, tak aj vo výskyte maximálnych prietokov prevláda na väčšine tokov jarný výskyt. Nie tak jednoznačné je to na Váhu. Výskyt ročných maximálnych prietokov je tu tiež v jarných mesiacoch (február-apríl - 38 %), no takmer rovnakým percentom výskytu $Q_{max}$ sú zastúpené letné mesiace (jún-august - 35 %). Letné kulminačné prietoky sú jednoznačne vyššie ako jarné kulminácie. Môžno tu preto hovoriť o prevahe výskytu letných kulminačných prietokov, i keď jarné prietočné vlny majú väčší objem a dlhšie trvanie.

Charakteristika vývoja vodnosti:

| P. č. | Tok - profil | Plocha povodia F ($km^2$) | Max. prietok $Q_{100}$ ($m^3.s^{-1}$) | Špecific. odtok $q_a$ ($l.s^{-1}km^{-2}$) | Priemer. prietok $Q_a$ ($m^3.s^{-1}$) | Malý prietok $Q_{355d}$ ($m^3.s^{-1}$) | Koeficient $K_Q = \frac{Q_{355d}}{Q_a}$ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Papradnianka - ústie | 79,33 | 85,00 | 13,89 | 1,12 | 0,100 | 0,089 |
| 1. | Domanižanka-P.Bystr. | 100,70 | 70,00 | 14,70 | 1,48 | 0,644 | 0,435 |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Váh - Púchov | 7912,60 | 2360,00 | 16,70 | 131,80 | 31,630 | 0,240 |
| 1. | Biela Voda-Dohňany | 160,10 | 180,00 | 12,50 | 2,00 | 0,224 | 0,112 |
| 1. | Biela Voda-Púchov | 172,57 | 190,00 | 12,20 | 2,11 | 0,236 | 0,112 |
| 1. | Pružinka - ústie | 140,00 | 82,00 | 12,70 | 1,77 | 0,779 | 0,440 |
| 1. | Vlára - ústie | 372,00 | 370,00 | 9,00 | 3,35 | 0,402 | 0,120 |
| 1. | Teplička - ústie | 97,00 | 70,00 | 12,00 | 1,17 | 0,169 | 0,144 |
| 1. | Súčianka - ústie | 69,00 | 125,00 | 8,30 | 0,57 | 0,068 | 0,119 |
| 1. | Váh - Trenčín | 9267,00 | 2220,00 | 15,50 | 144,00 | 33,120 | 0,230 |
| 1. | Drietomica - ústie | 116,00 | 130,00 | 9,00 | 1,05 | 0,127 | 0,120 |
| 1. | Bošáčka - ústie | 176,00 | 170,00 | 7,90 | 1,45 | 0,177 | 0,122 |
| 1. | Klanečnica - ústie | 145,00 | 145,00 | 7,30 | 1,03 | 0,126 | 0,122 |
| 1. | Jablonka - Čachtice | 163,00 | 60,00 | 5,30 | 0,86 | 0,106 | 0,123 |
| 1. | Váh - Piešťany | 10273,00 | 2120,00 | 14,80 | 149,30 | 35,080 | 0,235 |

## *2.14.3.2 Úpravy tokov*

**Súčasný stav**

**Váh** - úpravy rieky Váh vychádzajú z potreby chrániť mestá, závody, komunikácie a priľahlé pozemky pred vybrežovaním veľkých vôd a zabezpečenia stability koryta. Ochrana pred povodňami bola komplexne riešená v rámci výstavby vodných diel na Váhu. Z histórie sú známe mimoriadne veľké prietoky:

| | |
|---|---|
| v roku 1813 (tzv. Palackého voda) | 3 800 $m^3.s^{-1}$ - profil Trenčín |
| 1894 | 2 600 $m^3.s^{-1}$ - profil Trenčín |
| 1903 | 2 300 $m^3.s^{-1}$ - profil Trenčín |
| 1925 | 2 050 $m^3.s^{-1}$ - profil Trenčín |
| 1958 | 2 093 $m^3.s^{-1}$ - profil hate D.Kočkovce |
| 1960 | 1 800 $m^3.s^{-1}$ - profil Trenčín |
| 1965 | 2 175 $m^3.s^{-1}$ - profil hate D.Kočkovce. |

**Bošáčka** - pravostranný prítok charakteru podhorskej riečky. Celková dĺžka toku je 26,9 km, z toho na území Slovenskej republiky je 16,8 km. Sústavná korytová úprava je prevedená po km 2,134. Priečny profil je vybudovaný asi na $Q_{20}$ = 75 $m^3.s^{-1}$. V rkm 2,134 je vybudovaná prepážka, ktorá vytvára nádrž po rkm 2,290. V úseku km 2,290-2,460 je koryto upravené. Od km 2,460 po km 4,275 je tok neupravený. Od km 4,275 po km 5,935 je tok upravený v intraviláne obce Bošáca. Profil je dimenzovaný na $Q_{100}$ = 110 $m^3.s^{-1}$. V úseku km 5,935-6,530 je tok upravený miestnou úpravou. V ďalšom úseku sú iba miestne úpravy.

**Klanečnica** - pravostranný prítok charakteru podhorskej riečky s extrémne rozkolísanými prietokmi, zaústený do odpadového kanála vodnej elektrárne Nové Mesto nad Váhom. Celková dĺžka toku je 25,7 km, z toho na území SR 16,5 km. V rkm 0,000-0,036 je vybudovaný betónový sklz, ktorým tok vyúsťuje do odpadového kanála. Dimenzovaný je na prevedenie Q = 120 $m^3.s^{-1}$, čo je hodnota medzi $Q_{50}$ = 108 $m^3.s^{-1}$ a $Q_{100}$ = 146 $m^3.s^{-1}$. V rkm 0,036-0,200 je koryto upravené. Koryto je ohrádzované hrádzkami, z ktorých pravostranná pokračuje aj v ďalšom úseku úpravy a tvorí ochranu intravilánu Nového Mesta nad Váhom na prietok $Q_{100}$ = 146 $m^3.s^{-1}$. V rkm 0,200-1,607 úprava pokračuje. V rkm 1,607-1,780 po sútok s Klanečnicou je tok neupravený. V ďalších úsekoch je tok upravený najmä v intravilánoch.

**Jablonka** (Čachtický kanál) - pravostranný prítok charakteru podhorského potoka. Celková dĺžka je 33 km. Úsek km 0,000-9,939 tvorí umelý Čachtický kanál. V km 0,000-0,100 je výustný objekt - oblúkový betónový sklz, ktorým kanál ústi do odpadového kanála VE Horná Streda. V rkm 0,100-1,655 a 3,400-9,900 bolo koryto upravené na prietok Q = 132,0 $m^3.s^{-1}$. Obdobne aj v úseku 1,655-3,400 a v úseku 9,900-9,939. Po rekonštrukcii úsek km 1,780-8,600 má prietočnosť 156 $m^3.s^{-1}$. V rkm 3,000-8,600 je koryto ohrádzované hrádzami. Od rkm 9,939 začína koryto potoka Jablonka. V rkm 13,908-15,300 je koryto upravené na $Q_{100}$ = 61 $m^3.s^{-1}$. V rkm 16,783-18,091 v intraviláne obce Hrachovište je koryto upravené na Q = 85,0 $m^3.s^{-1}$, resp. Q = 130 $m^3.s^{-1}$ (dvojitý profil).

**Drietomica** - pravostranný prítok Váhu stredohorského bystrinného charakteru. Celková dĺžka je 18,8 km, z toho v SR - 12,5 km. V rkm 0,000-0,920 je koryto upravené na $Q_{100}$ = 130 $m^3.s^{-1}$. V rkm 0,920 až po koniec obce Drietoma (km 4,600) je vybudovaná úprava Štátnych lesov. Zvyšok toku je neupravený.

**Vlára** - pravostranný prítok s charakterom podhorskej riečky. Podstatná časť plochy povodia ovplyvňujúca prietokové pomery leží na území Českej republiky. Celková dĺžka je 42,5 km, z toho

v SR - 10,9 km. V rkm 0,000-0,500 má tok vybudované koryto v priepichu a do Váhu je zaústené sklzom. V celej dĺžke je vybudovaná pravostranná hrádza. Od rkm 0,500 je vybudovaná ľavostranná hrádza v dĺžke 745 m. V rkm 4,050-6,230 (intravilán obce Horné Srnie) je koryto upravené. V ďalšom úseku po štátne hranice je tok neupravený, resp. upravený len miestne. V súčasnosti je ukončená výstavba ľavostrannej hrádze v rkm 0,0-0,5.

**Teplička** - ľavostranný prítok charakteru podhorskej riečky, dolný úsek má charakter potoka. Celková dĺžka toku je 25,1 km. V rkm 0,000-5,380 je priečny profil upravený na $Q_{100}$ = 56 $m^3.s^{-1}$. V rkm 5,380-6,600 je profil upravený na Q = 70 $m^3.s^{-1}$, v úseku je vybudovaný jeden stupeň. V rkm 6,600-8,450 je priečny profil dimenzovaný na $Q_{100}$ = 56 $m^3.s^{-1}$. Navrhovaný prietok je bez bezpečnostného prevýšenia. Od rkm 9,671 po rkm 10,278 je koryto upravené. V rkm 10,278-10,808 je tok neupravený. V rkm 10,808-13,096 je koryto upravené na prietok $Q_{100}$ = 42 $m^3.s^{-1}$.

**Biela Voda** - pravostranný prítok Váhu s celkovou dĺžkou 24,750 km. Celé povodie leží v chránenej vodohospodárskej oblasti Beskydy a Javorníky. Kapacita prietočného profilu je v mnohých úsekoch nedostatočná. Zvýšené prítoky spôsobujú škody na cestnom telese, s ktorým tok ide v súbehu celým údolím. Sústavná úprava je vybudovaná od zaústenia do Váhu po rkm 2,760 za účelom ochrany a stabilizácie toku. Priečny profil je zdeformovaný, kapacita koryta je $Q_{100}$ = 283,0 $m^3.s^{-1}$. V rkm 3,700-4,022 je ľavostranná úprava, kapacita koryta $Q_{100}$ = 283,0 $m^3.s^{-1}$. V rkm 4,022-4,980 je obojstranná úprava, kapacita priečneho profilu je $Q_{100}$ = 283,0 $m^3.s^{-1}$. V rkm 8,577-9,878 je úprava vybudovaná v katastri Mestečko-Záriečie, priečny profil dimenzovaný na $Q_{100}$ = 224,0 $m^3.s^{-1}$. V rkm 9,878-10,593 je sústavná úprava, dimenzovaná na $Q_{100}$ = 224,0 $m^3.s^{-1}$. V rkm 10,645-12,590 je vybudovaná úprava, priečny profil dimenzovaný na $Q_5$-$Q_{100}$. V rkm 12,750-18,455 je sústavná úprava, kapacita profilu je od $Q_5$ po $Q_{100}$, t.j. 21 $m^3.s^{-1}$ - 83 $m^3.s^{-1}$. V rkm 18,455-22,660 sú miestne úpravy bez dokumentácie.

**Maríkovský potok** - v rkm 0,000-0,740 korytová úprava. Kapacita koryta je $Q_{20}$ = 144 $m^3.s^{-1}$. V rkm 0,740-1,520 je stabilizovaný úsek. V rkm 1,685-2,340 je pomerne stabilizovaný úsek, kapacita koryta je Q = 175 $m^3.s^{-1}$. Úsek rkm 4,400-5,620 má súvislú vegetačnú úpravu. Súčasná kapacita je Q = 158 $m^3.s^{-1}$. Úsek rkm 5,620-6,445 má úprav a kapacitu Q = 142 $m^3.s^{-1}$.

| | |
|---|---|
| Úsek rkm 6,445-6,640 | - kapacita Q = 120 $m^3.s^{-1}$ |
| 6,640-6,870 | - kapacita Q = 125 $m^3.s^{-1}$ |
| 6,870-7,135 | - kapacita Q = 98 $m^3.s^{-1}$ |
| 7,135-7,370 | - kapacita Q = 99 $m^3.s^{-1}$ |
| 7,370-8,286 | - kapacita Q = 96 $m^3.s^{-1}$ |
| 8,286-8,570 -úprava | - kapacita Q = 125 $m^3.s^{-1}$. |

**Domanižanka** - sústavná korytová úprava je vybudovaná od rkm 0,000-0,368. Úprava je dimenzovaná na $Q_{100}$ = 74,8 $m^3.s^{-1}$. V rkm 6,200-8,240 je úprava zameraná na ochranu proti povodniam a dimenzovaná na $Q_{100}$ = 55 $m^3.s^{-1}$. V rkm 12,500-13,800 je obojstranná korytová úprava, s kapacitou navrhnutou na $Q_{100}$.

**Návrh opatrení**

**Váh** - v rámci stavby diaľnice D1 v úseku Nemšová-Ladce sa uvažuje so zvýšením pravostrannej hrádze v úseku rkm 185,000-187,770. V rámci budovania diaľnice v úseku Skalka-Nemšová sú navrhované dve preložky konkáv vyvolané vedením trasy diaľnice. Preložka v dĺžke 1533,80 m (cca rkm 174,500-176,030) a druhá preložka konkávy na ňu nadväzuje a je v dĺžke 2656,00 m. Zároveň cestné teleso diaľnice bude slúžiť aj ako ochrana na ľavej strane Váhu.

**Klanečnica** - uvažuje sa s vybudovaním prepážky nad upraveným úsekom toku v rkm 0,000-1,607, pretože pri veľkých vodách je tento úsek a čiastočne aj odpadový kanál pod VE Nové Mesto nad Váhom zanášaný štrkom. Profil prepážky má byť v rkm 1,780.

**Biela Voda** - v rkm 0,500-2,670 - je potrebné tok stabilizovať zdrsnenými sklzmi a odstrániť prekážky. V rkm 2,770-4,022 - je navrhovaná sústavná úprava toku na $Q_{100}$ = 283 $m^3.s^{-1}$. V rkm 4,700-10,593 - je potrebné tok stabilizovať zdrsnenými sklzmi a clonovými prahmi. V rkm 10,593-10,645 - je navrhovaná sústavná úprava na $Q_{100}$ = 224 $m^3.s^{-1}$.

Navrhované miestne úpravy a stabilizácie toku:
- rkm 12,550-14,000 - 2 zdrsnené sklzy a dnové prahy
- rkm 14,250-15,840 - oprava toku s dnovými prahmi
- rkm 16,150-16,930 - oprava toku s dnovými prahmi
- rkm 18,170-18,445 - oprava toku s dnovými prahmi

- rkm 18,650-19,290 - stabilizácia priečneho profilu.

**Mariková** - navrhované úpravy
- rkm 1,520-1,685 - navrhované sporadické úpravy
- rkm 2,457-3,180 - navrhovaná sústavná úprava na $Q_{50}$
- rkm 3,180-3,235 - navrhovaná sústavná úprava s oporným múrom na pravej strane
- rkm 3,950-4,400 - navrhovaná sústavná úprava na $Q_{100}$.

**Regulovanie odtoku technickými zariadeniami na toku**

V povodí Váh veľkými regulačnými objektami, ktoré rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú prietokový režim na Váhu sú:
- Hať Dolné Kočkovce - hať bola vybudovaná v rokoch 1932-1936 a jej uvedením do prevádzky bola vytvorená prvá vodná zdrž na Váhu. Hať je vybudovaná ako prvý stupeň derivačnej kaskády vodných elektrární Ladce-Ilava-Dubnica-Trenčín využívajúca 38 km úsek Váhu od Púchova po Trenčín s celkovým spádom 49,7 m. V koryte Váhu pod haťou sa prepúšťa prietok $Q_{min}$ = 0,2 $m^3.s^{-1}$. Tento prietok sa ponechá až do uvedenia ČOV Žilina, Bytča, Púchov do prevádzky, vzhľadom na neprípustnú kvalitu vody, ktorá by sa mala prepúšťať cez hať. Po aktivovaní uvedených ČOV sa stav kvality vody prehodnotí a podľa neho sa určí biologický prietok. Perspektívne sa uvažuje s prietokom 8,5 $m^3.s^{-1}$.
- Hať Trenčianske Biskupice - V koryte pod haťou sa prepúšťa $Q_{min}$ = 8 $m^3.s^{-1}$. Tento prietok sa získa prepustením vody cez rozvod (0,2 $m^3.s^{-1}$) ľavostranným odvodňovacím potrubím (cca 0,3 $m^3.s^{-1}$) a zbytok vypúšťaním prepadom cez klapky, alebo výtokom pod stavidlom.

V riešenom území sa nachádza viacej malých vodných nádrží, ktoré majú vplyv na prietokové pomery v prítokoch Váhu:

**VN Trenčianske Teplice** - pod nádržou je treba do toku Teplička zabezpečiť $Q_{min}$ = 50 $l.s^{-1}$. V prípade väčších prítokov do nádrže, ak Q = 50 $l.s^{-1}$ až 130 $l.s^{-1}$ a viac, bude sa doplňať úžitkový priestor a voda bude odtekať šachtovým priepadom. Pri prechode povodňovej vlny pri $Q_{100}$ = 46 $m^3.s^{-1}$ na prepúšťanie vody slúži šachtový priepad.

**VN Dubník I.** - pod nádržou v toku Kostolník je potrebné zabezpečiť $Q_{min}$ = 40 $l.s^{-1}$.

**VN Dubník II.** - pod nádržou v toku Kostolník je potrebné zabezpečiť $Q_{min}$ = 40 $l.s^{-1}$. Ak je hladina v nádrži na kóte 262,10 m n.m. a prítok do nádrže väčší ako 40 $l.s^{-1}$, odvedenie vody bude regulačnými priepadmi cez spádovisko a krytý sklz do toku pod nádržou. V prípade nedostatku vody na Čachtickom kanáli, ak je prietok menší ako 0,07 $m^3.s^{-1}$, alebo pri zhoršení jej akosti, ak je v nádrži Dubník II. dostatočné množstvo vody, je možnosť nadlepšovať prietoky na určitú dobu.

VN Dubník I. môže spolupracovať s VN Dubník II. pri nadlepšovaní prietokov na určitú dobu.

**VN Matejovec** - pod nádržou je v Matejovskom potoku predpísaný $Q_{min}$ = 2 $l.s^{-1}$. Na vypúšťanie veľkých vôd slúžia prepady, dnová výpusť a aj závlahové potrubie. Bezpečnostné prepady sú bez pohyblivej hradiacej konštrukcie a majú kapacitu 6 $m^3.s^{-1}$.

V záujmovom povodí sa nachádzajú ešte malé **VN Bolešov** a **VN Dolné Kočkovce**, ale ich vplyv na prietokové pomery na toku a manipulácie s vodou sú neznáme, nakoľko nemajú vypracované manipulačné poriadky.

V riešenom povodí sa nachádza na Čachtickom kanáli v km 9,4876 **hať Čachtice** a súvisiace objekty. Je to pevná hať. Minimálny prietok v Čachtickom kanáli Q = 0,03 $m^3.s^{-1}$ je zabezpečený rybovodom a vodnými zdrojmi, ktoré sú v dne pod haťou.

V prípade kritického nedostatku vody, ak je prietok v Čachtickom kanáli menší ako Q=0,07 $m^3.s^{-1}$, alebo pri zhoršení akosti vody, prietok sa môže nadlepšovať z nádrží Dubník I. a Dubník II.

**Vybudované nádrže a prevody vody a nimi ovplyvnené prietoky**

**Vodné dielo Nosice** - vybudované v rokoch 1949-1958 pozostáva z betónovej gravitačnej priehrady, nádrže, vodnej elektrárne a odpadového kanála. Hlavným účelom vodného diela je výroba elektrickej energie, prevažne špičkovej a krátkodobé vyrovnanie prietokov na Váhu, s cieľom skvalitniť výrobu elektrickej energie na nižšie ležiacich vodných elektrárňach Vážskej kaskády. Ďalej slúži na čiastočné zníženie prietokov veľkých vôd získaním priestoru manipuláciou počas povodne. V ÚPN VÚC sa uvažuje s plavbou v rámci splavnenia Váhu.

**Vodné dielo - hať Dolné Kočkovce** - bola vybudovaná v rokoch 1932-1936 a jej uvedením do prevádzky bola vytvorená prvá vodná zdrž na Váhu. Vodné dielo pozostáva z hate, regulačného objektu, plťového priepustu, zdrže a prívodného kanála na vodnú elektráreň Ladce. Hať Dolné Kočkovce je vybudovaná ako prvý stupeň derivačnej kaskády vodných elektrární Ladce-Ilava-Dubnica-Trenčín, využívajúca 38 km úsek Váhu od Púchova po Trenčín, s celkovým spádom 49,7 m. Pohyblivá hať má štyri polia.

**Vodné dielo Trenčianske Biskupice** - bolo vybudované na to, aby sa umožnilo energetické využitie Váhu pod Trenčínom trojstupňovou derivačnou kaskádou Kostolná-Záriečie-Nové Mesto nad Váhom-Horná Streda. Kaskáda využíva 40 km dlhý úsek Váhu medzi Trenčínom a Piešťanmi s hrubým spádom 50 m. Celkový výkon vodných elektrární kaskády je 76 MW a priemerná ročná výroba 340,9 GWh.

**Vodné dielo - vodná nádrž Dubník II.** (Bánov) - je vybudovaná na toku Kostolník v km 7,60 pri obci Stará Turá. Účelom vodného diela je:

- retencia povodňovej vlny a zníženie povodňového prietoku, nakoľko objekty VN Dubník I. boli dimenzované na Q = 38,5 $m^3.s^{-1}$
- zabezpečiť nadlepšenie minimálneho prietoku na Q = 40,0 $l.s^{-1}$
- rekreácia, športový rybolov
- zabezpečiť vodu pre závlahy na ploche cca 400 ha.

Vodná nádrž pozostáva zo zemnej hrádze a funkčného objektu. Pod vodnou nádržou do toku Kostolník sa musí zabezpečiť minimálny prietok Q = 40,0 $l.s^{-1}$, čo je prietok prekročený po 325 dní v roku.

### Malé vodné nádrže a rybníky

Sú to nádrže s celkovým objemom do 1 mil. $m^3$. Medzi významnejšie malé vodné nádrže patria:

- VN Trenčianske Teplice na Tepličke
- VN Dubník I. na Kostolníku
- VN Matejovec na Matejovskom potoku.

**VN Trenčianske Teplice** - sa nachádza na potoku Teplička medzi obcami Trenčianske Teplice a Omšenie I.. Hlavným účelom je zníženie povodňových prietokov na potoku Teplička, a to zo 40 $m^3.s^{-1}$ na 32 $m^3.s^{-1}$, nadlepšenie prietokov v Tepličke počas repnej kampane pre Cukrovar Trenčianska Teplá, chov rýb a rekreáciu. Hlavné objekty vodného diela sú zemná priehrada a funkčné zariadenie.

**VN Dubník I.** (Dubník) - patrí do katastra obce Stará Turá. Priehrada na toku Kostolník je umiestnená asi 5,3 km nad zaústením do potoka Jablonka. Vodné dielo slúži na zníženie povodňového prietoku, odber vody do kúpaliska, rekreáciu, chov rýb a šport. Vodné dielo bolo dokončené v roku 1964.

**VN Matejovec** - je vybudovaná na Matejovskom potoku. Je vytvorená zemnou hrádzou o celkovej dĺžke 177,5 m. Hlavným účelom VN Matejovec je zabezpečiť dostatok vody pre závlahu na ploche 94 ha, znížiť povodňový prietok $Q_{100}$ = 6 $m^3.s^{-1}$ a pri dostatku vody po odskúšaní závlahy na plánovanú výmeru umožniť športový chov rýb.

**VN Bolešov** - je vybudovaná na Bolešovskom potoku v rkm cca 3,0 o vodnej ploche 0,02 $km^2$ pri dĺžke hladiny cca 300 m. Nádrž slúži pre akumuláciu závlahovej vody a pre rybochov.

V ÚPN VÚC v riešenom území povodia Váhu sa s ďalšou výstavbou nádrží s objemom nad 1 mil.$m^3$ neuvažuje a ani sa neuvažuje s prevodom vody.

### Odvádzanie vnútorných vôd

V riešenom území povodia Váhu nie sú vybudované ani navrhované žiadne odvodňovacie sústavy.

Vybudované a rozostavané vodné nádrže:

| P.č. | Hydrolog. číslo povodia<br>Názov nádrže<br>Tok | Rok uvedenia do prevádzky<br>Hlavné účely<br>Zatopená plocha $Q_{100}$ ($km^2$) | Hydrol.charakteristika F ($km^2$)<br>$Q_a$ ($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{355}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{364}$($m^3.s^{-1}$) | Objemy (v mil.$m^3$)<br>stály<br>zásobný<br>reten.ovl.<br>celk.ovl. | Hladiny<br>stála<br>zásobná<br>reten.ovl.<br>ret.neovl.<br>(max.) | Nadlepšený prietok<br>$Q_n$ brutto<br>$Q_{100}$ zníž.<br>($m^3.s^{-1}$) |
|---|---|---|---|---|---|---|

| | | | $Q_{100}(m^3.s^{-1})$ | ret.neovl.<br>cel.neov. | Balt m n.m. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 4-21-07<br>Nosice<br>Váh | 1958<br>Krátkodobé (denné a<br>týžd.) vyrovnávanie<br>prietokov pre e-<br>nergetiku<br>Ochrana (čias.)<br>Plavba (persp.)<br>7,00 | 7895,60<br>130,80<br>30,60<br>23,80<br>2360,00 | 12,000<br>24,000<br>-<br>36,000<br>-<br>- | 274,60<br>279,60<br>-<br>- | -<br>- |
| 1. | 4-21-07<br>Dolné Kočkovce<br>Váh | 1936<br>Energetika<br>Plavba (persp.)<br>0,5 | 8088,00<br>133,00<br>31,30<br>24,00<br>2440,00 | 0,2<br>2,0<br>-<br>2,2<br>-<br>- | 256,39<br>258,74<br>-<br>- | -<br>- |
| 1. | 4-21-09<br>Trenč. Biskupice<br>Váh | 1959<br>Energetika<br>Plavba (persp.)<br>0,9 | 9267,00<br>142,00<br>34,10<br>25,60<br>2500,00<br>** 2000,00 | 1,5<br>1,8<br>-<br>3,3<br>-<br>- | 205,39<br>207,64<br>-<br>208,2 | -<br>- |
| 1. | 4-21-09<br>Dubník II.(Bánov)<br>Kostolník<br>Trenčín | 1975<br>Ochrana<br>Chov rýb<br>Rekreácia<br>0,21 | 25,53<br>0,17<br>0,025<br>0,014<br>26,00 | 0,527<br>0,203<br>0,292<br>1,022<br>0,060<br>1,082 | 260,70<br>262,10<br>263,60<br>263,883 | 0,040<br>20,781 |

Vybudované a rozostavané malé vodné nádrže:

| P.č. | Hydrol. číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely | Rok uvedenia do prevádzky | Hydrolog.charakteristiky:<br>F ($km^2$)<br>$Q_a$ ($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{355d}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{364d}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{100}$($m^3.s^{-1}$) | Objemy (v tis.$m^3$)<br>stály<br>zásobný<br>reten.ovl.<br>celk.ovl.<br>ret.neovl.<br>cel.neov. | Kóty hladín (m n.m.)<br>stáleho obj.<br>zásob.obj.<br>ovl.ret.obj.<br>maximálna | Poznámka |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 4-21-09 | VN Matejovec | Matejovský potok | Trenčín | Z,O,R | 1989 | 1,830<br>0,015<br>0,002<br>-<br>6,000 | -<br>215,0<br>-<br>-<br>32,0<br>32,0 | 281,30<br>288,55<br>-<br>288,95 | |
| 1. | 4-21-08 | VN Trenč.Teplice | Teplička | Trenčín | O,R,Rb | 1971 | 37,100<br>0,465<br>O,070<br>0,045<br>46,000 | 13,313<br>214,687<br>92,000<br>320,000<br>-<br>320,000 | 299,60<br>304,07<br>304,99<br>304,99 | |
| 1. | 4-21-08 | VN Dubník I. | Kostolník | Trenčín | O,R,Rb | 1970 | 27,300<br>0,180<br>0,026<br>0,015<br>26,000 | 315,0<br>141,0<br>204,0<br>660,0<br>-<br>660,0 | 245,53<br>246,53<br>247,70<br>247,70 | |

### *2.14.3.3 Podzemné vodné zdroje*

Rozvoj priemyslu a poľnohospodárstva v údolnej nive Váhu podmienil zvýšenú potrebu pitnej a úžitkovej vody. Kumulácia ľudských aktivít v doline stredného Váhu má za následok zhoršenie kvality vody v kvartérnych sedimentoch.

Z vodohospodárskeho a hydrogeologického hľadiska najperspektívnejšie oblasti pre získanie nových vodných zdrojov predstavujú mezozoické komplexy hornín a hlavne fluviálne sedimenty v údolí Váhu.

V Strážovských vrchoch do predmetného územia zasahujú dve hydrogeologické štruktúry budované horninami chočského a strážovského príkrovu - hydrogeologická štruktúra karbonátov medzi Rajcom, Zemianskou Závadou, Košeckým Podhradím a Čičmanmi. Podzemné vody sa sústreďujú do stredu synklinály s tendenciou prestupu pod Domanižskú kotlinu. Prevažná časť vôd vystupuje v doline Strážovského potoka, narezávajúcej naprieč karbonáty synklinály. V povodí Pružinky boli regionálnym hydrogeologickým prieskumom stanovené využiteľné zásoby podzemných vôd v kategórii C1 a C2 na 348,0 $l.s^{-1}$. Väčšina prameňov je zachytená pre skupinový vodovod a pre obecné vodovody. Štruktúra disponuje ešte asi s 500,0 $l.s^{-1}$ nevyužitých podzemných vôd.

Z hydrogeologickej štruktúry karbonátov chočského a strážovského príkrovu medzi Kšinnou, Omšením I. a Červeným hostincom je možné získať len menšie množstvá z menej výdatných prameňov a skrytých prestupov do povrchových tokov.

Z kvartéru a neogénu Ilavskej kotliny napriek značným využiteľným zásobám podzemných vôd (870,0 $l.s^{-1}$) je odber nepomerne nízky. Zo zásob schválených KKZ v kategórii B (268,0 $l.s^{-1}$) sa využíva len 3,5 $l.s^{-1}$. Ide o úseky Savčina-Podvažie, Kameničany-Slavnica, Lednické Rovne-Horovce. Ďalšie potenciálne nevyužité zdroje podzemných vôd sú aj v blízkosti Ilavy, Nemšovej, Dubnice nad Váhom, Bolešova - Pruského, Ladcov (cca 150,0 $l.s^{-1}$).

Zaujímavý je styk Považského Inovca a Čachtických Karpát s Trenčianskou kotlinou a tiež samotná Trenčianska kotlina. Lokálnymi hydrogeologickými prieskumami boli v Trenčianskej kotline (Beckov, Krivosúd-Bodovka, okolie Trenčína, Melčice, Trenčianske Bohuslavice, Kostolná-Záriečie) stanovené zásoby podzemných vôd na 719,0 $l.s^{-1}$. Vzhľadom na prestup z mezozoika do kvartérnej výplne kotliny medzi Beckovom a Krivosúdom-Bodovkou sumárne asi 100,0 $l.s^{-1}$, javí sa táto oblasť ako najperspektívnejšia. Málo využívané sú aj územia pri Melčiciach (256,1 $l.s^{-1}$), Krivosúd-Bodovka (81,6 $l.s^{-1}$), Beckove (79,8 $l.s^{-1}$) a Opatovciach-Nozdrkovciach (36,6 $l.s^{-1}$).

V oblasti Čachtických Karpát prestupuje do toku Jablonka cca 100,0 $l.s^{-1}$ podzemných vôd z mezozoika, čo predstavuje významný potenciálny zdroj podzemnej vody z hľadiska využívania.

V úseku medzi Hôrkou nad Váhom a Hubinou prestupuje do kvartérnych sedimentov Váhu 90,0-100,0 $l.s^{-1}$; významný je tiež nevyužitý potenciál prestupu podzemných vôd do Modrovského potoka, čo spolu s prameňmi predstavuje 100,0-110,0 $l.s^{-1}$ podzemných vôd.

V úseku medzi Piešťanmi a Novým Mestom nad Váhom boli KKZ schválené zásoby v kategórii C1 na 158,0 $l.s^{-1}$, pričom nie sú vôbec využívané. Tieto využiteľné množstvá je možné pri súčasných nízkych odberoch považovať za určitú rezervu.

Výstavbou energetického systému na toku Váhu sa podstatne zmenil režim podzemných a povrchových vôd. Váh spolu so zahĺbenými úsekmi kanálov má väčšiu časť roka drenážny účinok. Znížením prítoku vo Váhu sa znížila samočistiaca schopnosť toku. Táto skutočnosť podstatne ovplyvňuje kvalitu vody vo Váhu.

#### 2.14.3.3.1 Minerálne, banské a geotermálne vody

**Minerálne vody**

Využívajú sa predovšetkým v zdravotníctve ako terapeutický faktor, alebo v bežnom živote ako osviežujúci nápoj. Na území povodia Váhu sa nachádzajú dva druhy minerálnych vôd - studené minerálne vody uhličité známe ako kyselky a vody termálne, ktorých prirodzená teplota je vyššia ako 25$^{o}$ C. Oba druhy vyvierajú v prirodzených prameňoch a zistili sa aj vrtnými prácami v priebehu rôznych geologických výskumov.

V Trenčianskych Tepliciach - prírodné liečebné kúpele (PLK) celoštátneho významu - sa z 9-tich prameňov využíva 6 prameňov:

- Tomáš
- Letný prameň
- Wernher
- Príma
- Sina I
- Sina II,

ktorých celková výdatnosť je 22,76 $l.s^{-1}$. Niekoľko ďalších prírodných zdrojov minerálnych vôd sa využíva na pozorovanie stability žriedelnej štruktúry.

Recipientom odpadových vôd z prevádzky areálu SLK Trenčianske Teplice je tok Teplička. Tieto vody sú odvádzané krytým profilom a v množstve 15 $l.s^{-1}$ s teplotou do 35$^{o}$ C sú vyústené pri železničnej stanici. Nakoľko manipulácia VN Trenčianske Teplice nemôže zabezpečiť vždy potrebný minimálny bilančný prietok v koryte pod nádržou (50 $l.s^{-1}$), nastáva nepriaznivý stav pre riedenie vypúšťaných vôd, čo negatívne pôsobí na život v toku.

Na poskytovanie kúpeľnej starostlivosti sa využívajú aj prírodné liečivé zdroje kúpeľného mesta Nimnica, kde sa minerálna voda využíva na liečenie. Využívané sú tri vrty s výdatnosťou od 0,3 do 1,1 $l.s^{-1}$ s teplotou vody 11,2-13,2$^{o}$ C. Vypúšťané vody nie sú vo veľkých množstvách a nemajú negatívny vplyv na recipient.

V lokalite Belušské Slatiny sa využíva len Kúpeľný prameň s výdatnosťou 2,67 $l.s^{-1}$. Hydrogeologický prieskum ukázal možnosti vybudovania usmernenej rekreácie, najlepšie formou podnikových zariadení. Po odbornom zachytení a úprave okolia sú vhodné pre verejné využitie v pitnom pavilóne zdroje:

- Bošáca - Jastrabská
- Dolná Súča - Slatina na Zariečí
- Kadlub na hornom konci
- Horná Súča - Slatina I
- Horné Srnie - prameň v poľnej časti Kopaná
- Hrabovka - prameň pri JRD
- Chocholná - Velčice- Kyselka v Jarku, Kadlub po Tlstou horou, Bet. skruž pod Tlstou horou, Morské oko
- Melčice - prameň Kyselka
- Mníchova Lehota - Kyselka v Jarkoch, Kyselka v Krásnej doline, Kyselka v dedine, Kyselka v Brezinách, Vrt pri chate PE
- Nová Bošáca - prameň za Predpolomou, Kadlub v Španej doline
- Selec - Kyselka v obci
- Streženice - Slatina v obci, prameň Podkeblí
- Trenčianska Turná - Veľká kyslá, prameň nad Veľkou kyslou
- Záblatie - Dolná kyslá
- „Kyselka“ v Trenčianskych Miticiach
- Závažie - Medokýš pri ceste.

Za účelom plnenia do fliaš sú vhodné tri zdroje:

- Kostolná-Zárieči - Vrt K-4
- Kubra - prameň Medokýš
- Závažie - studňa na dvore č.d. 245.

Na zdravotné účinky treba upozorniť u 5-tich zdrojov, ktoré sú vhodné aj na verejné využitie:

- Mníchova Lehota - Kyselka v Krásnej doline, Kyselka v Breznách, Vrt pri chate PE
- Streženice - Slatina v obci
- Trenčianska Turná - Veľká kyslá.

Po odbornom zachytení a úprave okolia je vhodných 6 zdrojov ako cieľový turistický bod:

- Dobrá Súča - prameň pod Hlbokým
- Modrová - Kyslá voda
- Nová Bošáca - prameň v záhrade A. Vráblika
- Trenčianska Turná - Kyselka pod Olšinou
- Trenčianska Turná - Malá kyslá
- Zubák - Sirková voda.

**Banské vody**

Tieto zvláštne vody sa v záujmovom povodí vyskytujú v lokalitách Kalnica a Trenčianske Stankovce, kde boli vykonávané prieskumné banské práce Uránovým prieskumom k.p., závod Spišská Nová Ves.

Z vyhodnotenia celkového zaťaženia toku a vplyvu vypúšťaných banských vôd zo štôlne č. 60 vyplýva, že podzemné vody z horninového masívu vtekajúce do štôlne a sústredene odvádzané štôlňou do recipientu zvlášť neovplyvňujú kvalitu vody po sútoku Kálnického potoka.

**Geotermálne vody**

Geotermálne vody sú prírodné podzemné vody ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch (povrchová teplota) je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite.

V našich podmienkach prichádza do úvahy teplota 15$^{o}$ C, ktorá približne zodpovedá priemernej teplote vzduchu v nížinách Slovenskej republiky. Teplotu 15$^{o}$ C považujeme preto v odbore využívania geotermálnych vôd za retenčnú teplotu - nulový stav.

Uvedené vymedzenie obvykle spĺňajú podzemné vody hlbšieho obehu, ktorých pôvod môže byť atmosférogénny, marinogénny alebo juvenilný. S hĺbkou kolektorov a pôvodom geotermálnych vôd súvisí aj ich zloženie, konkrétne obsah minerálnych solí a plynov. Prevažná väčšina zdrojov SR sa vyznačuje mineralizáciou väčšou ako 1000 mgl$^{-1}$, ako aj agresivitou, prípadne náchylnosťou na tvorbu tuhých inkrustov v podstatne väčšej miere, než ostatné podzemné vody. Prírodné vlastnosti geotermálnych vôd značne ovplyvňujú ich využiteľnosť a postup nakladania s nimi.

Vodohospodárske špecifiká geotermálnych vôd z hľadiska ich využívania možno zhrnúť takto:
- na rozdiel od ostatných vôd sú výhradne médiom na prenos tepelnej energie
- prevažná väčšina geotermálnych vôd má už pri výtoku zo zdroja vlastnosti škodlivé vodám. Kvalifikujeme ich ako odpadové vody
- pri odbere geotermálnych vôd je nutné dodržiavať osobitný režim vyplývajúci z ich hydrogeologických vlastností. Je potrebné zabezpečiť sledovanie režimových charakteristík zdroja vo väčšom rozsahu než je to obvyklé u ostatných podzemných vôd.

Geotermálne vody v užšom slova zmysle sa členia na nízkopotenciálne (30-100$^{o}$ C), na strednopotenciálne (100 -150$^{o}$ C) a vysokopotenciálne ( nad 150$^{o}$ C).. Vody s teplotou 15-30$^{o}$ C sa označujú ako subpotenciálne. Treba ich bilancovať ako výhľadový zdroj tepla využiteľný pomocou tepelných čerpadiel či iných zariadení na zvyšovanie teplotnej úrovne.

Podľa „Smerníc pre komplexné využívanie geotermálnych vôd z vodohospodárskeho hľadiska“ (J. Pôbiš, 1990) sú spôsoby zneškodňovania tepelne a energeticky využívaných geotermálnych vôd, ktoré sú známe zo zahraničnej literatúry a odborných prác pracovníkov VÚVH Bratislava, nasledovné:
1. zmiešaním termálnych vôd z 2 horizontov v geotermálnom vrte
2. riedením vodou priaznivejšieho zloženia a potom vypúšťaním do povrchového toku alebo infiltráciou do pôdy
3. použitím riedených geotermálnych vôd na závlahy
4. čiastočnou demineralizáciou
5. priemyselným využitím geotermálnych vôd
6. vypúšťaním do mestskej kanalizácie
7. reinjektážou.

V našich pomeroch je z vodohospodárskeho hľadiska najvhodnejší spôsob zneškodňovania využitých geotermálnych vôd v poradí: 1, 7, 6, 2.

Využívané zdroje geotermálnych vôd spravované MZd SR:

| Lokalita | Sumárna výdatnosť | Povrchová teplota vody od - do ($^{o}$C) |
|---|---|---|
| Prírodné liečebné kúpele celoštátneho významu centrálne spravované MZd SR | | |
| Trenčianske Teplice | 22,0 | 38,0 - 40,0 |

Ďalej sa v území vyskytujú nasledujúce geotermálne vrty:

Teplota vo vrtoch a hustota tepelného toku:

| Vrt - lokalita | Súradnice | | Teplota T v hĺbke m | | | | | | | Hustota tep. tok. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Šírka | Dĺžka | $T_{500}$ | $T_{1000}$ | $T_{1500}$ | $T_{2000}$ | $T_{4000}$ | $T_{5000}$ | $T_{6000}$ | $mWm^{-2}$ |
| RK-25 Prečn | 49° 05 21“ | 18° 30 46“ | 16 | 30 | 43 | 55 | 105 | 128 | 157 | |
| BHS-3 Bel.Slatiny | 49° 02 35“ | 18° 20 21“ | 17 | 31 | 44 | 58 | 107 | 129 | 156 | 52,7 |
| DB-12 Svinná | 48° 47 01“ | 18° 09 21“ | 23 | 33 | 44 | 54 | 108 | 138 | 163 | |
| DB-15 Horňany | 48° 47 15“ | 18° 13 01“ | 16 | 23 | 36 | 49 | 106 | 136 | 163 | |
| SBM-1 Soblahov | 48° 50 58“ | 18° 05 42“ | 21 | 33 | 48 | 58 | 109 | 138 | 163 | 79,8 |

### 2.14.3.3.2 Využitie hydroenergetického potenciálu

Na úseku Váhu pretekajúceho riešeným územím sú vybudované energetické zariadenia VE Považská Bystrica s inštalovaným výkonom 58,2 MW, VE Nosice s inštalovaným výkonom 67,5 MW.

**Kaskáda Dolné Kočkovce - Ladce**

Hať v Dolných Kočkovciach je vybudovaná ako prvý stupeň derivačnej kaskády VE Ladce-Ilava-Dubnica-Skala využívajúca 38 km úsek Váhu od Púchova po Trenčín s celkovým spádom 49,7 m. Kaskáda končí odpadovým kanálom z VE Trenčín (Skala), ktorý ústí do zdrže Trenčianske Biskupice. Celkový inštalovaný výkon na kaskáde je 68,4 MW a celková výroba v priemernom roku je 315,6 Gwh. Zaručená dĺžka špičky je 11,5 h.D1.

- VE Ladce má inštalovaný výkon 13,6 MW
- VE Ilava má inštalovaný výkon 15,0 MW
- VE Dubnica má inštalovaný výkon 16,5 MW
- VE Trenčín (Skala) má inštalovaný výkon 16,1 MW.

**Kaskáda Trenčianske Biskupice - Horná Streda**

Haťou v Trenčianskych Biskupiciach začína druhá trojstupňová derivačná kaskáda Kostolná-Záriečie-Nové Mesto nad Váhom-Horná Streda. Využíva 40 km dlhý úsek Váhu medzi Trenčínom a Piešťanmi s hrubým spádom 50 m. Celkový výkon VE kaskády je 76,5 MW a priemerná ročná výroba 340,9 GWh. Energetické využitie celej kaskády je v priemernom roku cca 4 000 hodín. Využívaný prietok je 180 $m^3.s^{-1}$. Derivačný kanál má celkovú dĺžku 38,850 km a je rozdelený na tri stupne:

- I. stupeň zahrňuje úsek kanála v km 0,000-11,500, vrátane VE Kostolná-Záriečie v km 4,800
- II. stupeň zahrňuje úsek kanála v km 11,500-26,100 o dĺžke 14,600 km, vrátane VE Nové Mesto nad Váhom v km 18,230
- III. stupeň zahrňuje úsek kanála v km 26,100-38,850 o dĺžke 12,750 km, vrátane VE Horná Streda v km 31,000.

Celková dĺžka prívodných kanálov je 16,430 km a odpadových kanálov 22,420 km.

- VE Kostolná-Záriečie má inštalovaný výkon 25,5 MW
- VE Nové Mesto nad Váhom má inštalovaný výkon 25,5 MW
- VE Horná Streda má inštalovaný výkon 25,5 MW.

Ďalšie veľké vodné elektrárne sa na riešenom úseku neplánujú.

Vybudované malé vodné elektrárne

- MVE Dohňany je vybudovaná na ľavostrannej derivácii toku Biela Voda v km 4,475
- MVE Prečín je vybudovaná na náhone potoka Domanižanka cca v km 7,2 v objekte rekonštruovaného starého mlyna.

Navrhované malé vodné elektrárne

- MVE Nosice sa uvažuje vybudovať na objekte VD - priehrady Nosice v rkm 209,2 Váhu
- MVE Trenčianske Biskupice je navrhnutá na hati v Trenčianskych Biskupiciach v km 163,116
- MVE Trenčianske Teplice je navrhnutá na VN Trenčianske Teplice na Tepličke v km 14,500
- MVE Dubník I. je navrhnutá na VN Dubník I. na Kostolníku v km 4,300
- MVE Dubník II. je navrhnutá na VN Dubník II. na Kostolníku v km 6,000
- MVE Nemšová I. - ide o haťový systém vodohospodárskeho a energetického využitia Vláry. Profil hate je umiestnený v km 0,055
- MVE Nemšová II. - ide o haťový systém umiestnený na Vláre cca 100 m nad CM v Nemšovej v km 0,770

- MVE Nemšová III. - ide o derivačný systém, situovaný po pravej strane toku Vláry medzi rkm 2,070-2,640
- MVE Horné Srnie je navrhnutá ako derivačný systém situovaný po pravej strane rieky Vlára medzi rkm 3,050-3,720.

## 2.14.4 Povodie Myjava

### *2.14.4.1 Odtokové pomery*

**Hydrologické pomery**

Okres Myjava z hľadiska hydrologického členenia patrí do povodia Myjavy (4-13-03) a povodia Váhu (4-21-10). Najvýznamnejším tokom okresu je tok Myjava prameniaci pod vrchom Čupec (819,0 m n.m.) v nadmorskej výške 690,0 m n.m. Dĺžka toku je 79 km. Myjava ústi do rieky Morava v rkm 71,500 v nadmorskej výške 148,70 m.

Myjava je málovodný tok, ktorého vodnosť vztiahnutá k záverečnému profilu je q=4,09 $l.s^{-1}$ $km^{-2}$, čo predstavuje iba 50 % celoslovenského priemeru. Smerom proti toku so zmenšujúcou sa plochou povodia priemerný prietok klesá, ale špecifický odtok narastá. Vodnosť Myjavy v jednotlivých profiloch nevykazujú veľké rozdiely. V hornej časti povodia dosahuje hodnotu 9,76 $l.s^{-1}.km^{-2}$, v ústí 4,09 $l.s^{-1}.km^{-2}$. Vcelku má Myjava v strednej a dolnej časti, ako aj u prítokov výraznú až rovnomernú vodnosť. Vodnosť je v povodí Myjavy zvýšená v jarných mesiacoch (február-apríl), kedy v dlhodobom priemere odtečie až 39 % ročného objemu odtoku. Malá vodnosť je sústredená do letno-jesenných mesiacov (august-október), v ktorých v dlhodobom priemere odtečie 13 % ročného objemu odtoku.

Aj výskyt povodňových prietokov je sústredený do mesiacov január-marec. Výskyt ročných kulminačných prietokov v mesiacoch január-marec predstavuje až 53 % z celoročného výskytu týchto akumulácií.

Rieka Myjava sa považuje z hľadiska malej vodnosti i minimálnych prietokov za povodie menej vodné.

Charakteristika vývoja vodnosti:

| P. č. | Tok - profil | Plocha povodia F ($km^2$) | Max. prietok $Q_{100}$ ($m^3.s^{-1}$) | Špecific. odtok $q_a$ ($l.s^{-1}km^{-2}$) | Priemer. prietok $Q_a$ ($m^3.s^{-1}$) | Malý prietok $Q_{355d}$ ($m^3.s^{-1}$) | Koeficient $K = \frac{Q_{355d}}{Q_a}$ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Myjava - Myjava nad | 32,28 | 30 | 9,76 | 0,315 | 0,026 | 0,082 |
| 1. | Myjava - Myjava | 33,09 | 30 | 9,67 | 0,320 | 0,026 | 0,081 |
| 1. | Myjava - Myjava | 67,36 | 43 | 7,43 | 0,500 | 0,061 | 0,122 |
| 1. | Brezovský p.-Osuské | 82,31 | 46 | 5,47 | 0,450 | 0,055 | 0,122 |

### *2.14.4.2 Úpravy tokov*

- Myjava - v rámci riešeného územia je Myjava upravená v intraviláne obce Turá Lúka (km 62,000-62,700), Myjava (km 65,5-68,0) a krátke úseky v okolí vodnej nádrže Stará Myjava (km 74,0-75,0 a km 75,396-75,324).
- Teplica - upravená v úseku 17,8-25,8 km.
- Brezovský potok - upravený úsek km 5,395-7,935 na $Q_{20}$ = 28 $m^3.s^{-1}$.

**Návrh opatrení**

V povodí Myjavy sú lokálne záplavy vo väčšine prípadov spôsobené nedostatkami v prevádzke vodných tokov (prekážky v toku, svojvoľný zásah do koryta toku). Preto z hľadiska ochrany pred povodňami nie je nutné navrhovať nové úseky toku na systematickú úpravu. So sporadickými úpravami treba uvažovať len v lokalitách, kde pri prechode veľkých vôd môže dochádzať k narušeniu stability koryta, prípadne objektov. Vplyv vodnej erózie možno preventívne eliminovať výsadbou vhodných drevín, ktorých koreňový systém brehy stabilizuje.

**Regulovanie odtoku technickými zariadeniami**

Myjava - v riešenom území sú vybudované dve stavidlové a jedna pevná hať v katastri obce Myjava.

**Návrhované riešenie:**

V riešenom území nie sú navrhované žiadne významné zariadenia na regulovanie odtoku.

**Vybudované nádrže a prevody vody a nimi ovplyvenené prietoky**

***Veľké vodné nádrže:***

V rámci riešeného územia sa nenachádzajú žiadne vodné nádrže s objemom nad 1 mil.m$^3$. Čiastočne do okresu Myjava zasahuje Navrhovaná VN Sobotište zaradená do kat. C.

Navrhované a uvažované významné vodné nádrže (nad 1 mil.m$^3$ Vc$^o$):

| P.č. | Hydrol. Číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely (skratky) | Kategória podľa spôsobu | Hydrolog. Charakteristiky: F (km$^2$) $Q_a$ (m$^3$.s$^{-1}$) $Q_{355}$(m$^3$.s$^{-1}$) $Q_{364}$(m$^3$.s$^{-1}$) $Q_{100}$(m$^3$.s$^{-1}$) | Objemy (v mil.m$^3$) stály zásobný reten.ovl. celk.ovl. Vc$^o$ ret.neovl. | Kóty hladín (m n.m.): zásob.objem u ovl.ret.objem u maximálna | Nadlepšený prietok $Q_n$ brutto (m$^3$.s$^{-1}$) pod nádrž. (príp. v niž-ších profi-loch toku) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | -39 | Sobotište | Myjava | časť v okrese Myjava | priemysel<br>závlahy<br>povodňová ochrana | C | 81,05<br>0,460<br>0,033<br>0,016<br>40,0 | 0,50<br>10,30<br>10,80<br>11,90<br>- | 260,80<br>280,0<br><br><br>max 254,0 | 0,31<br>-<br>-<br>-<br>-<br>- |

***Vybudované a rozostavané malé vodné nádrže (do 1 mil.m$^3$ Vc$^o$):***

1. VN Stará Myjava
2. VN Brestovec
3. VN Myjava (Arm.)
4. VN Brezová
5. VN Vrbovce.

**Prevody vody:**

S prevodmi vody sa neuvažuje .

**Navrhované nádrže**

V riešenom území sa neuvažuje s budovaním nádrží nad 1 mil.m$^3$ Vc$^o$.

**Využitie hydroenergetického potenciálu**

Nádrž Stará Myjava je súčasťou areálu rekreačného strediska. V pravom bočnom múre je armatúrová šachta. Toto odberné zariadenie sa dá využiť na pripojenie prívodného potrubia k turbíne na energetické využitie vypúšťaného prietoku do koryta Myjavy.

Vybudované a rozostavané malé vodné nádrže:

| P.č. | Hydrol. Číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely | Rok uvedenia do pre-vádzky | Hydrolog.cha-rakteristiky: F ($km^2$) $Q_a$ ($m^3.s^{-1}$) $Q_{355d}$($m^3.s^{-1}$) $Q_{364d}$($m^3.s^{-1}$) $Q_{100}$($m^3.s^{-1}$) | Objemy (v tis.$m^3$) stály zásobný celk.ovl. ret.neovl. cel.neovl. | Kóty hladín (m n.m.) stály zásobný celk.ovl. ret.neovl. e) cel.neovl. | Plocha nádrže (ha) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 4-13-03-001 | VN Stará Myjava | Myjava (74,300) | Myjava | R,O,P | 1970 | 6,13 | 0,0105 | 431,50 | - |
| | | | | | | | 0,05 | 0,0447 | 434,60 | 2,2 |
| | | | | | | | 0,01 | 0,0552 | 434,60 | - |
| | | | | | | | - | 0,0136 | 435,20 | - |
| | | | | | | | 25,00 | 0,0688 | 435,20 | 2,4 |
| 1. | 4-13-03-002 | VN Brestovec | Myjava (73,75) | Myjava | Z | 1993 | 17,85 | 0,001 | 347,32 | - |
| | | | | | | | 0,15 | 0,342 | 354,74 | 9,80 |
| | | | | | | | - | 0,343 | - | - |
| | | | | | | | - | 0,062 | - | - |
| | | | | | | | 38,00 | 0,405 | 355,33 | 10,92 |
| 1. | 4-13-03-003 | VN Myjava (Arm.) | Myjava (67,900) | Myjava | A,O | 1964 | 32,200 | 0,00775 | 330,09 | - |
| | | | | | | | 0,315 | 0,05115 | 332,69 | 2,35 |
| | | | | | | | 0,026 | 0,05890 | 332,69 | - |
| | | | | | | | - | 0,01100 | 333,19 | - |
| | | | | | | | 25,000 | 0,06990 | 333,19 | 2,70 |
| 1. | 4-13-03-019 | VN Brezová | Bystrina (2,000) | Myjava | Z | 1985 | 5,310 | 0,01118 | 279,00 | - |
| | | | | | | | 0,035 | 0,27980 | 286,50 | 8,000 |
| | | | | | | | 0,003 | 0,29090 | 286,50 | - |
| | | | | | | | - | 0,04757 | 287,00 | - |
| | | | | | | | 15,000 | 0,33860 | 287,00 | 8,024 |
| 1. | 4-13-03-038 | VN Vrbovce | Zápasečník (1,350) | Myjava | Z,U | 1964 | 3,200 | - | - | - |
| | | | | | | | 0,061 | - | - | - |
| | | | | | | | 0,001 | 0,033 | 353,20 | 1,000 |
| | | | | | | | - | - | - | - |
| | | | | | | | 32,000 | - | - | - |

### *2.14.4.3 Podzemné vody*

Oblasť povodia Myjavy napriek pestrému geologickému a hydrogeologickému zloženiu je pomerne jednotná v nízkej zvodnenosti jednotlivých hydrogeologických štruktúr a v malých verziách na možnosti exploatácie doteraz nevyužívaných vodných zdrojov. Celkové zásoby v povodí Myjavy činia 600 $l.s^{-1}$. Okrem 10 $l.s^{-1}$ schválených KKZ v kategórii C2 sú to všetko neschválené zásoby v KKZ.

V oblasti paleogénu Bielych Karpát sa registruje len niekoľko prameňov, ktoré dosahujú výdatnosti len 0,2-0,3 $l.s^{-1}$. Využívané sú hlavne pramene v oblasti Vrboviec. Najvyššie výdatnosti vrtov z hydrogeologických prieskumov dosahujú maximálne 2,0 $l.s^{-1}$. Veľká časť z nich však obsahuje neprípustné množstvo Fe, Mn, $NH_4$, príp. je bakteriologicky závadná a preto nevhodná na využitie.

Subrajóne povodia Myjavy v HG2 044 je jeden významnejší pozorovaný prameň Bukovec s výdatnosťou 4,32-8,44 $l.s^{-1}$. Ostatné pramene majú výdatnosť pod 1 $l.s^{-1}$ (s výnimkou u Mosnákov s jednorázove zistenou výdatnosťou Q=7,3 $l.s^{-1}$).

#### 2.14.4.3.1 Minerálne, banské a geotermálne vody

V rámci riešeného územia sa nenachádzajú významnejšie zdroje minerálnych, banských a ani geotermálnych vôd.

## 2.14.5 Povodie Nitra

### *2.14.5.1 Odtokové pomery*

**Hydrologické pomery**

Okresy Prievidza, Partizánske patria z hľadiska hydrologického členenia do povodia
Váhu - čiastkového povodia 4-21-11 Horná Nitra. Okres Bánovce nad Bebravou svojou južnou časťou prechádza do povodia 4-21-12 Stredná Nitra, pričom z neho zaberá podstatnú časť povodia
4-21-12-008.

Kostru riečnej siete v riešenom území tvorí rieka Nitra so svojimi hlavnými prítokmi Handlovka, Nitrica, Bebrava. Dĺžka hlavného toku rieky Nitra je 168 km a priemerná šírka povodia 26,7 km. Celkový spád rieky je 673 m s pozdĺžnym sklonom 4 ‰.

Dlhodobý priemerný ročný prietok z povodia $Q_a$ = 22,5 $l.m^3.s^{-1}$, čomu odpovedá ročný odtok 710,3 mil. $m^3$. Najväčší prietok $Q_{100}$ = 385 $m^3.s^{-1}$, najmenší pozorovaný $Q_{min}$ = 0,030 $m^3.s^{-1}$. Najväčší dlhodobý mesačný prietok je v marci, najmenší v septembri.

Špecifický odtok sa na území Hornej Nitry pohybuje v rozmedzí 17,7-1,17 $l.s^{-1}/km^{-2}$. Najväčšiu hodnotu dosahuje v oblasti nad Kľačnom, najnižšiu v povodí Dlhého kanála. V povodiach významných prítokov v riešenom území sú tieto hodnoty nasledujúce: Bebrava 5,88, Nitrica 8,56, Handlovka 10,3 $l.s^{-1}.km^{-2}$.

Časové rozdelenie vodného fondu je nerovnomerné s veľkou rozkolísanosťou prietoku .

Charakteristika vývoja vodnosti:

| P.č. | Tok - profil | Plocha povodia F $km^2$ | $Q_{100}$ $m^3.s^{-1}$ | Špecific. odtok $q_a$ ($l.s^{-1}km^{-2}$) | $Q_a$ $m^3.s^{-1}$ | $Q_{355d}$ $m^3.s^{-1}$ | Koefi-cient $K=Q_{355d}/Q_a$ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Nitra-Kľačno | 10,50 | - | 17,71 | 0,186 | 0,059 | 0,317 |
| 1. | Nitra-Nitrianske Pravno | 51,72 | 50 | 15,00 | 0,776 | 0,136 | 0,175 |
| 1. | Tužina-Tužina | 35,60 | 45 | 16,24 | 0,578 | 0,104 | 0,180 |
| 1. | Chvojnica-Chvojnica | 17,82 | - | 14,48 | 0,258 | 0,034 | 0,132 |
| 1. | Nitra-Nedožery | 181,29 | 95 | 12,80 | 2,320 | 0,429 | 0,184 |
| 1. | Handlovka-Handlová | 39,58 | 55 | 14,73 | 0,583 | 0,105 | 0,180 |
| 1. | Handlovka-Prievidza | 132,15 | 95 | 10,31 | 1,363 | 0,249 | 0,182 |
| 1. | Nitra-Nováky | 489,78 | - | 10,79 | 5,285 | 0,893 | 0,168 |
| 1. | Nitra-Chalmová | 601,08 | 175 | 10,43 | 6,270 | 1,179 | 0,188 |

| P.č. | Tok - profil | Plocha povodia F $km^2$ | $Q_{100}$ $m^3.s^{-1}$ | Špecific. odtok $q_a$ $(l.s^{-1}km^{-2})$ | $Q_a$ $m^3.s^{-1}$ | $Q_{355d}$ $m^3.s^{-1}$ | Koeficient $K=Q_{355d}/Q_a$ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Osliansky potok-Oslany | 50,06 | 40 | 10,31 | 0,516 | 0,062 | 0,120 |
| 1. | Drahožica-Veľké Uherce | 53,50 | - | 5,72 | 0,306 | 0,030 | 0,098 |
| 1. | Nitrica-Liešťany | 143,76 | 80 | 12,31 | 1,770 | 0,280 | 0,158 |
| 1. | Nitrica pod VD N.Rudno | 177,24 | - | 11,11 | 1,970 | 0,305 | 0,154 |
| 1. | Nitrica-Veľké Bielice | 314,12 | 110 | 8,56 | 2,690 | 0,398 | 0,148 |
| 1. | Nitra pod Nitricou | 1100,73 | 240 | 9,09 | 10,010 | 1,851 | 0,185 |
| 1. | Nitra-Chynorany | 1134,28 | - | 8,87 | 10,060 | 1,811 | 0,180 |
| 1. | Vyčoma-Hájovňa | 32,26 | - | 7,44 | 0,240 | 0,039 | 0,162 |
| 1. | Bebrava-Krásna Ves | 63,19 | - | 9,21 | 0,582 | 0,084 | 0,144 |
| 1. | Bebrava-Biskupice | 312,64 | 85 | 7,26 | 2,270 | 0,485 | 0,214 |
| 1. | Radiša-Bánovce n/Bebravou | 109,05 | 50 | 6,50 | 0,709 | 0,128 | 0,180 |
| 1. | Bebrava-Nadlice | 585,62 | 120 | 6,13 | 3,590 | 0,790 | 0,220 |
| 1. | Bebrava-ústie | 650,54 | 125 | 5,88 | 3,730 | 0,821 | 0,220 |

### Úpravy tokov

**Nitra** - v riešenom území je rieka Nitra upravená na kapacitu 380 $m^3.s^{-1}$ po km 101,36. Od tohoto km po km 105,6 je upravená na kapacitu 310 $m^3.s^{-1}$, v km 105,6-111,0 je kapacita koryta 270 $m^3.s^{-1}$, v km 112,1-112,8 je kapacita 225 $m^3.s^{-1}$, v km 112,8-113,8 je kapacita 195 $m^3.s^{-1}$, ďalej v km 112,8-120,5 na kapacitu 195 $m^3.s^{-1}$, v km 120,5-127,9 na kapacitu 175 $m^3.s^{-1}$, v km 127,9-131,0 na kapacitu 160 $m^3.s^{-1}$, v km 131,0-133,1 - kapacita 150 $m^3.s^{-1}$, v km 138,0-138,6 - kapacita 115 $m^3.s^{-1}$, v km 138,6-140,14 - kapacita 115 $m^3.s^{-1}$, v km 142,0-144,6 - kapacita 115 $m^3.s^{-1}$, v km 151,2-153,4 - kapacita 115 $m^3.s^{-1}$, v km 153,5-154,17 - kapacita 85 $m^3.s^{-1}$, v km 154,17-154,5 - kapacita 75 $m^3.s^{-1}$, pričom ide o obojstranné úpravy. V km 102,2 je vybudovaná hať.

**Bebrava** - je upravená v 21 úsekoch s úhrnnou dĺžkou 18,57 km. Ohrádzovaná je v úhrnnej dĺžke 10,7/9,21 km. V rámci úprav boli vybudované 2 klapkové hate, 3 stupne a 2 sklzy.

**Nitrica** - bola upravená v 17-tich úsekoch s úhrnnou dĺžkou 24,94 km. Hrádze boli vybudované v úhrnnej dĺžke 2,77 (1,48) km. V rámci úprav boli vybudované: priehrada Nitrianske Rudno, 3 hate (1 pevná), 10 stupňov a 12 sklzov.

**Handlovka** - je upravená v 16-tich úsekoch s celkovou dĺžkou 14,36 (14,08). Obojstranne bola ohrádzovaná vo výustnej trati v dĺžke 0,69 km. Neupravená je v rkm 8,00-14,50, 19,31-23,28. Prvý úsek tvorí chránené územie s názvom „Alúvium Handlovky“ a úprava rieky tu nie je žiadúca.

**Chotina** - úsek v riešenom území nie je upravovaný a má prírodný charakter.

**Radiša** - bola upravená v rkm 1,46-10,85. Úhrnná dĺžka je 8,22 km. Rieka je neohrádzovaná. V rámci úprav boli vybudované pevné hate v km 2,21, 2,68 a pohyblivá hať v rkm 4,24.

### Návrh opatrení

**Nitra** - z posúdenia kapacity koryta vyplýva nutnosť vybudovania, či zvýšenia hrádze alebo brehov koryta (prípadne i zväčšenie jeho kyvety) v rkm: 99,8-101,0, 102,9-112,1, 112,1-113,3, 118,2-129,1, 127,37-127,6, 133,65-134,4-137,3, 140,0-144,0, 144,58-151,12, 154,50-161,40.

Ďalej je navrhované vytvoriť dva poldre nad Partizánskym ako druhotnú rezervnú ochranu proti povodniam a pre zamedzenie erózie a zabezpečenie tvarovej stálosti koryta vytvorenie kamenných prahov na dne v rkm 112,0-116,2 Partizánske. Stabilizačné opatrenia sa navrhujú vytvorením kamenných prahov v úseku Partizánske 112,0-116,2.

**Bebrava** - navrhujú sa úpravy rieky v 26-tich úsekoch s celkovou dĺžkou 30,12 km. Ľavostranná ochranná hrádza sa navrhuje v úseku Ostravice-Livina (rkm 9,17-10,43) v dĺžke 1,26 km. V rámci úprav je navrhnutých 18 stupňov a 9 sklzov.

**Radiša** - navrhuje sa úprava vo výustnej trati (km 0,0-1,46) rekonštrukcia v intraviláne Bánoviec (rkm 1,46-2,68) v dĺžke 1,22 km so zväčšením koryta na $Q_{100}$, ďalej je to úprava medzi Hornými Našticami a Uhrovcom (rkm 7,8-8,97) v dĺžke 1,17 km a medzi Uhrovcom a Kšinou (rkm 10,85-15,38) v dĺžke 4,53 km. V úpravách sú 2 stupne a 5 sklzov.

**Nitrica** - navrhované sú nasledujúce úpravy v úsekoch:

- Návojovce-Skačany (rkm 3,67-5,22) - 1,55 km
- Hradište (rkm 8,14-9,1) - 0,96 km
- Diviaky-Nitrianske Rudno (rkm 24,19-26,2) - 2,00 km
- Nitrianske Rudno (rkm 26,62-27,87) - 1,27 km
- Liešťany (rkm 29,90-33,46)
- Valaská Belá (rkm 38,10-41,99) - 3,89 km.

Úhrnná dĺžka navrhovaných úprav je 13,23 km. Ohrádzovanie nie je potrebné. V rámci úprav je navrhnutých 42 balvanitých sklzov s výškou 0,8-1,3 m.

**Handlovka** - navrhované sú úpravy v častiach Koš-Opatovce (rkm 0,0-2,3), Prievidza-Handlová (rkm 7,0-21,5).

**Regulovanie odtoku technickými zariadeniami na tokoch**

***Bebrava***
- Hať Nadlice na Bebrave vybudovaná v rkm 7,1. V zdrži sa akumuluje voda pre priemysel a na závlahy.
- Hať Bánovce nad Bebravou je umiestnená v rkm 19,8 m v intraviláne mesta. V zdrži sa akumuluje voda na závlahy. Hať udržiava stálu vyššiu hladinu v intraviláne mesta.

***Radiša***
- Hať v Horných Našticiach - rkm 4,4. Hlavným účelom je zabezpečiť odbery vody. Ďalej sú to hate v rkm 2,206 a 2,68.

***Nitrica***
- Hať vo Veľkých Bieliciach vytvorená v rkm 2,085 zabezpečuje odber vody pre tepláreň obuvníckých závodov a pre závlahy.
- Priehrada VN Nitrianske Rudno bola postavená v rkm 28,28. Veľké vody odvádza bezpečnostný priepad so sklzom (95 $m^3.s^{-1}$). Malé prítoky prepúšťa cez dnový výpust.
- Priehrada VN Veľké Uherce bola vybudovaná v rkm 5,1 potoka Drahožice. Manipulačný odberný objekt tvorí 3-podlažný monoblok. Vo vrchnom podlaží odvádza veľké vody (22,0 $m^3.s^{-1}$), v strednom sú vedené odberné potrubia a dolné tvorí dnový výpust (12,0 $m^3.s^{-1}$). V nádrži sa akumuluje voda pre obuvnícke závody a na závlahy.

***Nitra***
- Dolná hať v Novákoch - rkm 122,25. Účelom je krátkodobá rezerva pre AN Nováky.
- AN Nováky - vybudovaná ako bočná nádrž s priehradou v rkm 131,2. Voda sa akumuluje na krytie denných špičiek.
- Horná hať v Novákoch sa nachádza v rkm 134,0. Jej účelom je vzdutie vody pre jej odber do akumulačnej nádrže.

***Handlovka***
- Pevná hať v Prievidzi - rkm 10,1.

**Návrh opatrení**

**Bebrava** - v rámci úprav sú navrhované hate v Dolných Našticiach - rkm 16,90, Podlužanoch - rkm 27,20 a Timoradzi - rkm 30,01. Boli navrhované najmä pre odbery na závlahy.

**Radiša** - evidovaná priehrada VN Radiša - rkm 14,52.

**Nitrica** - navrhovaná je priehrada nádrže Liešťany - rkm 33,6 a evidovaná priehrada nádrže Nitrianske Sučany - rkm 18,15. Realizácia prvej je naliehavá z hľadiska zabezpečenia zásobovania energetiky a priemyslu v Novákoch.

**Tužina** - uvažuje sa s výstavbou priehrady nádrže v rkm 7,6 s vodárenským využitím.

**Odvodnenia samostatnými kanálmi**

OSK-8 Rajčany-Rybany - odvodňované územie má rozlohu 14,5 $km^2$ a hlavným zberačom je Rybiansky kanál dlhý 7,2 km. Do Bebravy ústi v rkm 5,14 cez hrádzové stavidlo. Potoky Hydinu a Dendeš podchádza zbytkami.

OSK-9 Žabokreky nad Nitrou - Malé Bielice - odvodňované územie má rozlohu 9,1 $km^2$. Zberným tokom je Žabokrecký kanál s dĺžkou 3,7 km, ktorý ústi do Nitry v rkm 106,085 cez hrádzový vpust 2xDN 1000.

OSK-10 Prievidza-Koš - zberné územie má rozlohu 1,5 $km^2$. Vnútorné vody odvádza hlavný kanál s dĺžkou 2,8 km, ktorý voľne ústi do Handlovky v rkm 1,1 pri Koši.

**Návrh opatrení**

V riešenom území sa nenavrhujú nové odvodnenia samostatnými kanálmi.

**Vybudované nádrže a prevody vody a nimi ovplyvnené prietoky**

***Veľké vodné nádrže***

**VN Nitrianske Rudno** na Nitrici s priehradou nádrže v rkm 28,28 je vybudovaná v rokoch 1951-1957. Hlavným účelom je akumulácia vody pre priemysel v Novákoch. Nadlepšenie prietoku je 0,30 $m^3.s^{-1}$ a zníženie kulminačného prietoku je o 20 $m^3.s^{-1}$.

**VN Bánovce** na Dubničke s priehradou v rkm 2,40 bola aktivovaná v roku 1987. Nadlepšenie prietoku je približne 0,040 $m^3.s^{-1}$. Účelom sú závlahy, ochrana územia, chov rýb a rekreácia.

**VN Veľké Uherce** na Drahožici s priehradou v rkm 5,10 vybudovaná v rokoch 1964-1970. Nadlepšenie prietoku je 0,004 $m^3.s^{-1}$. Hlavným účelom je odber vody pre obuvnícke závody v Partizánskom a na závlahy.

Vybudované a rozostavané nádrže (nad 1 mil. $Vc^o$):

| P.č. | Hydrol. číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely (skratky) | Rok uvedenia do prevádzky | Hydrologické charakteristiky:<br>F ($km^2$)<br>$Q_a$ ($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{355}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{364}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{100}$($m^3.s^{-1}$) | Objemy (v mil.$m^3$)<br>stály<br>zásobný<br>reten.ovl.<br>celk.ovl. $Vc^o$<br>ret.neovl.<br>celk.obj. | Kóty hladín (m n.m.):<br>stáleho objemu<br>zásob.objemu<br>ovl.ret.objemu<br>max.ne-ovládat. | Nadlepšený prietok $Q_n$ brutto pod nádrž. (príp. v nižších profiloch toku) $Q_{100}$ znížené ($m^3.s^{-1}$) | Poznámka (vysvetlivky, doplnky, informácie) zatopená plocha $km^2$ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I. | 4-21-11-097 | Nitrianske Rudno | Nitrica | Prievidza | O,P,Z.R,C | 1957 | 177,200<br>1,970<br>0,305<br>0,199<br>110,000 | 0,350<br>2,930<br>-<br>3,280<br>0,450<br>3,730 | 315,0<br>321,5<br>-<br>-<br>-<br>323,0 | 0,30<br>20,00 | 0,72 |
| II. | 4-21-11-080 | Veľké Uherce | Drahožica | Partizánske | O,P,Z.R,C | 1970 | 25,500<br>0,180<br>0,018<br>0,013<br>22,000 | 0,022<br>0,893<br>-<br>0,915<br>0,185<br>1,100 | 240,0<br>247,8<br>-<br>247,8<br>-<br>248,3 | 0,004 | 0,209 |
| III. | 4-21-11-143 | VN Bánovce (Pru-sy) | Potok Dubnička | Bánovce nad Bebravou | Z,Rb,O,R | 1987 | 18,960<br>0,170<br>0,035<br>0,027<br>20,000 | 0,181<br>1,384<br>-<br>1,565<br>0,182<br>1,747 | 218,0<br>-<br>-<br>224,0<br>-<br>225,0 | | 0,38 |

Zoznam vybudovaných malých nádrží (do 1 mil. $m^3$ $Vc^o$):

| P.č. | Hydrol. číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely | Rok uvedenia do prevádzky | Hydrolog.charakteristiky: F ($km^2$)<br>$Q_a$ ($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{355d}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{364d}$($m^3.s^{-1}$)<br>$Q_{100}$($m^3.s^{-1}$) | Objemy (v tis.$m^3$) stály<br>zásobný<br>reten.ovl.<br>celk.ovl.<br>ret.neovl.<br>cel.neov. | Kóty hladín (m n.m.) | Zatopená plocha |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 4-21-11-185 | Nedašovce | Hydina | Bánovce nad Bebravou | Z, Rb, R | 1960 | | f/ 60 | | 6,0 |
| | | Brezolupy | Hydina | Bánovce nad Bebravou | O,Z,Rb,R | 1968 | 23,64<br>-<br>-<br>30,0 | b/ 93,2<br>e/ 62,8<br>f/ 156,0 | 205,50<br>-<br>207,75 | 9,8 |
| | 4-21-11-173 | Haláčovce | Haláčovka | Bánovce nad Bebravou | O,Z,Rb | 1990 | -<br>-<br>0,007<br>10,000 | a/ 22<br>b/ 331<br>d/ 353<br>e/ 92<br>f/ 445 | 226,0<br>230,0<br>-<br>230,6<br>- | 15,85 |
| | 4-21-11-083 | Partizánske | | Partizánske | Z,Rb,R | 1968 | | b/ 39,7<br>f/ 40,0 | 192,3<br>192,6 | 4,0 |
| | 4-21-11-081 | Kolačno | Kolačiansky potok | Partizánske | Z,Rb,,<br>chov<br>kačíc, R | 1966 | | b/ 22,6<br>e/ 15,5<br>f/ 38,1 | 248,00<br>-<br>248,75 | 2,0 |
| | 4-21-11-025 | Brezany | Breziansky potok | Prievidza | Z | 1972 | 10,560<br>0,017<br>22,000 | a/ 6,0<br>b/ 39,0<br>d/ 45,0<br>f/ 67,5 | 311,00<br>313,55<br>314,40 | -<br>2,4<br>3,1 |
| | 4-21-11-027 | Lazany | Porubský potok | Prievidza | Z | 1975 | 8,085<br>0,013<br>20,000 | a/ 20<br>b/ 166<br>d/ 186<br>f/ 192 | 335,0<br>339,3<br>339,9 | -<br>5,7<br>6,1 |
| | 4-21-11-031 | Bojnice, Kanianka | Ploský, Kanianka | Prievidza | Y | 1984 | 2,75 + 3,95 = 6,7<br>0,015<br>10,000 | a/ 51,0<br>b/ 445,9<br>d/ 497,2<br>f/ 512,9 | 330,0<br>337,0<br>337,5 | 3,01<br>9,80<br>10,20 |
| | 4-21-11-145 | Svinná | Svinica | Trenčín | O,Z,Rb,R | 1979 | 8,135<br>0,060<br>0,010<br>13,000 | a/ 2,7<br>b/ 408,9<br>c/ 54,2<br>d/ 411,6<br>f/ 465,8 | 279,0<br>286,3<br>-<br>286,6 | 12,5 |

**Prevody vody**

Do povodia Nitry boli zatiaľ uskutočnené 2 prevody vody. Sú to prevody pitnej vody z povodia Turca. Prvý prevod pitnej vody z Polrieky (prameň Jazero) do SKV Prievidza. Priemerné prevedené množstvo je 1,4 mil. $m^3$, čo predstavuje 44,3 $l.s^{-1}$. Druhý prevod pitnej vody z Turčeka do SKV Turček-Handlová-Prievidza.

Vnútorný prevod úžitkovej vody z povodia Nitrice do povodia Nitry sa uskutočňuje z VN Nitrianske Rudno do priemyselného centra v Novákoch a z neho do rieky Nitry. S novými prevodmi sa v riešenom území neuvažuje.

**Navrhované nádrže**

**VN Liešťany na Nitrici** - navrhnutá s priehradou v rkm 33,75. Plocha povodia nádrže je 119,9 $km^2$, maximálna prevádzková hladina je v úrovni 398 m n.m. Zatopená plocha pri nej 1,42 $km^2$, dĺžka vzdutia 4,2 km, priemerná hĺbka vody 19,8 m. Nádrž bude mať priaznivý vplyv na nadlepšenie prietokov a vyrovnanie odtoku z povodia. Nádrž je z hľadiska naliehavosti prvá v povodí. Je potrebná na zásobovanie elektrárne a chemických závodov v Novákoch, ktorým po zrušení výnimky na maximálny zaručený prietok v rieke Nitra pod odbermi hrozí v suchom období na 2-3 mesiace veľké obmedzenie a prerušenie dodávky vody. Nádrž bude mať kladný vplyv na nadlepšenie prietoku Nitrice pod vlastnou nádržou a veľký prírastok pod VN Nitrianske Rudno alebo v rieke Nitra pod hornou haťou v Novákoch, čím sa zníži nerovnomernosť odtoku.Nádrž je zaradená do kategórie B.

**VN Tužina na Tužine** - s priehradou v rkm 7,73. Zatopená plocha pri max. prevádzkovej hladine je 0,55 $km^2$, dĺžka vzdutia 2,7 km, priemerná hĺbka 19,8 m.Nádrž je zaradená do kategórie C.

**Evidované nádrže**

**VN Radiša na Radiši** - rkm 14,60. V súčasnosti sa jej realizácia neodporúča.

**VN Nitrianske Sučany na Nitrici** - s priehradným profilom rkm 18,10 je zaradená medzi evidované nádrže. Nádržou s hladinou v úrovni 265,8 by sa zatopilo 4,27 $km^2$ pri dĺžke vzdutia 2,5 km a priemernej hĺbke vody 5,7 m. Mala by slúžiť pre závlahy.

**VN Chvojnica na Chvojnici** - s priehradným profilom v rkm 8,04 so zásobnou hladinou v úrovni 470,0 m n.m. a zatopenou plochou 0,244 $km^2$.

Navrhované a uvažované významné vodné nádrže (nad 1 mil.m$^3$ Vc$^o$):

| P.č. | Hydrol. Číslo | Názov nádrže | Tok | Okres | Hlavné účely (skratky) | Kategória podľa spôsobu | **Hydrolog. Charakteristiky: F (km$^2$) $Q_a$ (m$^3$.s$^{-1}$) $Q_{355}$(m$^3$.s$^{-1}$) $Q_{364}$(m$^3$.s$^{-1}$)** $Q_{100}$(m$^3$.s$^{-1}$) | **Objemy (v mil.m$^3$) stály zásobný reten.ovl. celk.ovl. Vc$^o$** ret.neovl. | **Kóty hladín (m n.m.): zásob.objemu ovl.ret.objemu** maximálna | **Nadlepšený prietok $Q_n$ brutto (m$^3$.s$^{-1}$)** pod nádrž. (príp. v niž-ších profi-loch toku) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | cel.neov. | | zatopená plocha km$^2$ |
| V. | 4-21-11 | Liešťany | Nitrica | Prievidza | POH, R,Z,C | B | 11,99 | 2,1 | 374,3 | 0,75 |
| | | | | | | | 1,40 | 22,8 | - | - |
| | | | | | | | 0,22 | 3,00 | 398,0 | - |
| | | | | | | | 0,85 | 27,90 | - | - |
| | | | | | | | | 2,10 | 399,5 | 1,42 |
| | | | | | | | | 30,0 | - | - |
| VI. | 4-21-11 | Tužina | Tužina | Prievidza | vodárenské | C | 26,00 | 0,4 | 430,0 | 0,36 |
| | | | | | | | 0,42 | 10,5 | - | - |
| | | | | | | | 0,08 | 10,9 | 460,0 | - |
| | | | | | | | 31,00 | 0,6 | - | - |
| | | | | | | | | 11,5 | - | 0,55 |

Evidované významné vodné nádrže (kategória E):

| **P.č.** | **Hydrol. číslo** | **Názov nádrže** | **Tok** | **Okres** | **Hydrologická charakteristika** | | | **Objemy (mil.m$^3$)** | | **Kóta max. ovlád. hladiny m n.m.** | **Zato-pená plocha pri Vc$^o$ km$^2$** | **Poznámky (vysvetlivky doplnkové informácie)** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | **F (km$^2$)** | **$Q_a$ (m$^3$.s$^{-1}$)** | **$Q_n$ (m$^3$.s$^{-1}$)** | **Zásobný** | **Celkový ovládat.** | | | |
| | 4-21-11 | Nitrian.Sučany | Nitrica | Prievidza | 214,4 | 2,25 | 1,00*/ | 22,1 | 26,5 | 265,8 | 4,27 | |
| | 4-21-11 | Radiša | Radiša | Bánovce nad Bebravou | 43,8 | 0,32 | 0,21 | 8,4 | 9,2 | 320,0 | 0,71 | |
| | 4-21-11 | Chvojnica | Chvojnica | Prievidza | 25,2 | 0,34 | 0,25 | 4,6 | 5,0 | 470,0 | 0,24 | |

** spolu s vybudovanou nádržou Nitrianske Rudno*

Navrhované malé vodné nádrže v povodí Nitry:

| Por. čís. | Názov nádrže<br>Tok - km | Okres | Plocha povodia $km^2$ | Priem. prietok $m^3.s^{-1}$ | Celkový objem $tis.m^3$ | Vodná plocha $km^2$ | Závlaha z MVN ha |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Chynorany<br>Rajčiansky p. - 4,6 | Partizánske | 490,85<br>2,00 | <br>0,012 | 6645<br>150 | 2,88<br>0,09 | <br>70 |
| 1. | Klátová<br>Vyčoma - 12,1 | Partizánske | <br>50,0 | <br>0,346 | <br>433 | <br>0,13 | <br>200 |
| 1. | Ruskovce<br>Ordoková - 1,25 | Bánovce nad Bebravou | <br>3,0 | <br>0,027 | <br>234 | <br>0,10 | <br>110 |
| 1. | Malá Hradná<br>Hradnianka - 2,2 | Bánovce nad Bebravou | <br>15,0 | <br>0,135 | <br>397 | <br>0,17 | <br>190 |
| 1. | Dežerice<br>Machnáč - 1,55 | Bánovce nad Bebravou | <br>57,0 | <br>0,480 | <br>280 | <br>0,12 | <br>130 |
| 1. | Zlatníky<br>Livina - 16,6 | Bánovce nad Bebravou | <br>16,0 | <br>0,144 | <br>480 | <br>0,18 | <br>230 |
| 1. | Malé Hoste<br>Višnová - 4,85 | Bánovce nad Bebravou | <br>3,0 | <br>0,009 | <br>105 | <br>0,04 | <br>40 |
| 1. | Nedožery<br>Rysný potok | Prievidza | <br>320,0 | | <br>112 | | |
| 1. | Lipník<br>Lipníček | Prievidza | <br>400 | | <br>100 | | |
| 1. | Veľká Čausa<br>Čausiansky potok | Prievidza | <br>550 | | <br>176 | | |
| 1. | Lehota pod Vtáčnikom | Prievidza | - | - | 485 | 0,087 | zavl.rek. |

**Využitie hydroenergetického potenciálu**

MVE Bošany - pri hati na Nitre v rkm 102,2, s priemernou ročnou výrobou 1,30 GWh

MVE Veľké Bielice na Nitrici v rkm 2,09

MVE Nitrianske Rudno je na odbernom potrubí do vodojemu Breziny

**Návrhový stav**

MVE pri VD Nadlice na Bebrave v rkm 6,60

MVE pri VD Bánovce na Bebrave v rkm 20,1

MVE Bánovce na Radiši v rkm 2,2

MVE na VD Veľké Uherce v rkm 5,05

MVE na VD Nováky II v rkm 131,1

MVE na VD Nováky v rkm 132,65

### *2.14.5.2 Podzemné vodné zdroje*

Priestorové a časové rozloženie fondu podzemných vôd v povodí Nitry je nerovnomerné. Oblasť Hornej Nitry (4-21-11) má v porovnaní so Strednou a Dolnou Nitrou (4-21-12, 4-21-14) využiteľné zásoby vody väčšie.

Predmezozoické horniny majú zvodnenie malé, čo sa prejavuje aj na výdatnosti prameňov. Z kryštaliniku Inovca sú značné prestupy podzemnej vody do neogénu Bánovskej pahorkatiny a neogénu Nitrianskej pahorkatiny.

Horniny mezozoika tvoria najlepšie zvodnené komplexy v okrajových pohoriach povodia.

Vnútrokarpatský paleogén buduje malé ostrovčeky na okraji Bánovskej a Hornonitrianskej kotliny. V rozsahu celého paleogénu povodia majú pramene výdatnosť 80-100 $l.s^{-1}$.

Do povodia Nitry zasahujú neovulkanické komplexy pohorí Vtáčnik, Pohronský Inovec. Niekoľko výdatnejších prameňov vyviera na styku Handlovskej kotliny s Kremnickými vrchmi. Banské diela nováckej a handlovskej uhoľnej panvy odvádzajú puklinovú vodu neovulkanitov z rozsiahlych priestorov.

Kvartérne fluviálne sedimenty viažu na seba najväčšie zásoby podzemných vôd. Sú veľmi dobre vyvinuté v dolinných nivách riek a potokov a čiastočne aj na ich terasách. Takmer na celom úseku povrchových tokov je podzemná voda v priamej hydraulickej spojitosti s povrchovými vodami v tokoch, čo trvale zabezpečuje dopĺňanie zásob týchto podzemných vôd. Vodohospodársky význam majú aj zvodnené kvartérne sedimenty strednej časti tokov Nitry a Nitrice. Táto skutočnosť pôsobí priaznivo na množstvo, no zároveň je ovplyvňovaná aj kvalita vody v zdrojoch.

Z vodohospodárskeho hľadiska sa prejavuje určitý nedostatok kvalitnej pitnej vody v oblasti Handlová-Prievidza, miestne aj v niektorých obciach ležiacich na Nitrianskej pahorkatine. Pre deficitnú oblasť Handlová-Prievidza sa privádza voda z povodia Turca. Príčiny vzniku deficitu nie sú v prírodných podmienkach. Okres Prievidza mal predpoklady pre samozásobovanie dobrou podzemnou vodou. Zásoby podzemných vôd však boli poškodené ťažbou uhlia a znečisťovaním prírodného prostredia. Okrem všade sa vyskytujúcich faktorov znečistenia tu pôsobí aj energetika, chemický priemysel a baníctvo.

Vody odčerpávané z baní pochádzajú prevažne z nadložných súvrství. V baniach sa miešajú s vodami podložných súvrství a znečisťujú sa ropnými a inými látkami pochádzajúcimi z banskej činnosti. Okrem toho sa zvyšuje ich mineralizácia vplyvom oxidačných a iných procesov (najmä stariny). V desaťročí 1965-1974 sa zo všetkých troch baní (Handlová, Cígeľ, Nováky) odčerpávalo 169-247 $l.s^{-1}$ ročne v závislosti od štádia ťažby a klimatických podmienok (priemer 190 $l.s^{-1}$). Čerpanie ovplyvnilo režim viacerých významných využívaných prameňov (napr. Tri studničky, Veľký Grič, Schneiderova lúka).

Zarážajúcim faktorom je veľmi slabá preskúmanosť podzemných vôd v povodí Nitry a najmä na Hornej Nitre. Prieskum s výpočtom zásob (nepostačujúci na schválenie v KKZ) má iba časť Hornonitrianskej kotliny severne od Prievidze. Z ostatných prác možno spomenúť zásoby v kategórii $C_2$ - 45 $l.s^{-1}$ schválené pri Vesteniciach a Nitrici a okrajovo do okresu Prievidza zasahujúci prieskum so schválenými zásobami v pohorí Tríbeč.

Ekologické dôsledky využívania podzemných vôd majú obyčajne dopad v úzkom okolí lokality (miznú mokradné stanovištia), alebo majú líniový charakter (zmena režimu malého povrchového toku až po vyschnutie). Vážne zmeny väčšieho rozsahu možno pozorovať v oblastiach s koncentráciou veľkých odberov. Takouto je povodie Bebravy nad Bánovcami. Vplyvom využívania 285 $l.s^{-1}$ nad Krásnou Vsou a 47 $l.s^{-1}$ nad Timoradzou (max. odber môže byť až 135 $l.s^{-1}$) je Bebrava ekologicky ohrozeným tokom najmä v bezzrážkových periódach v úseku Slatinka nad Bebravou - sútok s Machnáčom. V takýchto prípadoch odbery až desaťnásobne prevyšujú zvyškový prietok. Preto v povodí Bebravy po sútok s Machnáčom je neprípustné rozširovanie exploatácie podzemných vôd. Bolo by vhodné zaviesť regulačné opatrenia pre odbery v suchých obdobiach, pričom ako signálne dáta môžu slúžiť prietoky z vodomernej stanice v Krásnej Vsi.

Odlišná situácia je na Nitrici v úseku Nitrianske Rudno - ústie. Prírodný režim Nitrice je vážne narušený manipuláciou na vodnej nádrži Nitrianske Rudno. Vplyvom odberov povrchových aj podzemných vôd a manipuláciou na nádrži sa obdobia malých prietokov predlžujú, pričom minimálne prietoky sú len 10-30 % neovplyvnených prietokov. Aj pri ústí Nitrice sú minimálne prietoky (napriek dvojnásobnej ploche povodia) nižšie o 40-70 % oproti neovplyvneným minimám. Tento faktor spolu s reguláciou toku Nitrice negatívne vplývajú na zásoby podzemných vôd alúvia Nitrice.

Záverom možno konštatovať potrebu hydrogeologického prieskumu významných celkov, ktorých výsledkom bude najmä:

- presná dokumentácia doteraz známych zásob
- zistenie nových zásob so zohľadnením bilančných a ekologických možností štruktúr
- zváženie možnosti využitia banských vôd v rajóne 086 NA 10.

#### 2.14.5.2.1 Minerálne, banské a geotermálne vody

**Minerálne vody**

Na území povodia rieky Nitra sa nachádzajú dva druhy minerálnych vôd - studené minerálne vody uhličité, známe ako kyselky a vody termálne, ktorých prirodzená teplota je vyššia ako 25$^{o}$ C. Oba druhy vôd vyvierajú v prirodzených prameňoch a zistili sa aj vrtnými prácami v priebehu rôznych geologických výskumov.

V Bojnických PLK celoštátneho významu sa na poskytovanie kúpeľnej starostlivosti využívajú PLZ Jesenius, Termálne jazero, Banský, Vrt BR-3 a Starý prameň, ktorých celková výdatnosť je 35,2 $l.s^{-1}$. Niekoľko ďalších zdrojov sa využíva na sledovanie stability žriedelnej štruktúry. Recipientom odpadových vôd v množstve 17 $l.s^{-1}$ bez možnosti obmedzenia z areálu kúpeľov je tzv. Teplý potok, ktorý zaúsťuje do rieky Nitra v km 140,80.

V Chalmovej-Bystričanoch sa využívajú 3 pramene (Kúpeľný bazén I., Kúpeľný bazén II., Betónová nádrž) na rekreačné kúpanie v bazénoch. Nevyužívajú sa 3 pramene (Dolný výver, Horný prameň, Vrt CH-2). Sú vhodné na zriadenie ambulantného kúpeľného strediska. Na lokalite možno budovať rekreačné zariadenia. Po úprave termálnej vody do 35$^{o}$ C sú pramene vhodné i ako očistné kúpele. Lokalitu treba hydrogeologicky a krenotechnicky doriešiť.

V Malých Bieliciach sa z 5-tich prameňov 4 využívajú (Krytý bazén, Bazén pred budovou, Bazén vedľa budovy a Vrt MB-2) na rekreačné účely v podnikovom zariadení. Nevyužíva sa 1 prameň (Vývver pred bazénmi).

Termálne pramene a vrty v Koši, Handlovej, Opatovciach nad Nitrou, Veľkých Bieliciach, Nováckych uhoľných baniach a Bánovciach nad Bebravou v počte 9 s výdatnosťou cca 62 $l.s^{-1}$ sa nevyužívajú.

Prírodné minerálne pramene využívané ako osviežujúce nápoje v bežnom živote sú v Chudej Lehote - prameň Kyslá, Norovciach - prameň Na Lúkach. Pre potreby poľnohospodárstva našli využitie tri zdroje: Chudá Lehota - studňa v JRD, Norovce - studňa JRD, Šišov - studňa na ŠM. Po odbornom zachytení a úprave okolia sú vhodné zdroje pre verejné využitie: Chudá Lehota - prameň Kyslá, Norovce - prameň Na Lúkach.

**Banské vody**

V povodí Nitry sú najbohatšie územia na ložiská uhlia a banské vody sú situované hlavne na ložiskách hnedého uhlia v Handlovej a Novákoch.

**Baňa Cígeľ:**

Banské vody v podmienkach o.z. tvorí:
a) voda z hydrogeologických vrtov, ktoré slúžia na odvodnenie nadložia, nutné z hľadiska bezpečnosti dobývania
b) priesaková voda z nadložných a podložných hornín uhoľného sloja
c) voda z pracovísk v podzemí.

Banské vody sa odvádzajú z podzemia na povrch v nasledovných miestach:
- hlavná štôlňa do toku Moštenica v mieste asi 3,9 km od prameňa. Množstvo banských vôd vypustených z banskej štôlne je 84-85 $l.s^{-1}$. Koryto potoka je vo väčšine roka suché
- banské vody zo VI. a VI.B úseku vytekajú do Krivého potoka cca 3,8 km od prameňa. Aj tento tok je vplyvom banskej činnosti prevažnú časť roka suchý
- banské vody z III. ťažobného úseku sa čerpajú a na povrch odvádzajú pomocnou štôlňou. Výtok je zaústený do jedného z bočných prítokov potoka Ciglianka, cca 1,5 km od prameňa. Banské vody boli vypúšťané v množstve 9,5-11,4 $l.s^{-1}$
- chodba 30 148-0 vychádza na povrch nad obcou Cígeľ. Cez chodbu vyteká 5-20 $l.s^{-1}$ banskej vody za účelom nahradenia straty vody v potoku tečúcom obcou Cígeľ. Zníženie prietočnosti toku bolo spôsobené banskou činnosťou Bane Handlová a neskôr Bane Cígeľ.

Množstvo banských vôd je premenlivé a závisí od výdatnosti hydrogeologických vrtov, od množstva použitej vody na jednotlivých pracoviskách, od plavenia vyrúbaných plôch a od množstva priesakových vôd. Kvalitu banských vôd ovplyvňuje pracovná disciplína na pracoviskách a charakter vykonávanej práce.

**Baňa Nováky:**

Dobývací priestor sa nachádza v bezprostrednej blízkosti Bojnických kúpeľov južne od termálnych zdrojov.

Banské vody boli vypúšťané
- do potoka Lehota z BML
- do potoka Lehota z BL
- do suchého koryta potoka Ťakov z jám A, B

- do potoka Ciglianka z jamy G
- do potoka Ciglianka z jamy H.

Banské vody sú vypúšťané do povrchových vôd priamo bez čistenia.

**Baňa Handlová:**

Zdroje banských vôd sú:

a) Hydrogeologické a odvodňovacie vrty. Voda z týchto zdrojov je čistá, skoro bez nerozpustných látok a voda z niektorých hydrogeologických vrtov vyhovuje na pitné a hygienické účely. V súčasnosti sú využívané na pitné a hygienické účely vody z vrtov v množstve 8,5-9,5 l/sek.

b) Vody vytekajúce spoza hrádz opustených banských diel. Vody z týchto zdrojov, pokiaľ je hladina za hrádzou v kľude, sú čisté s malým obsahom anorganických nerozpustných látok. Tieto vody sú čerpané alebo samotokom vypúšťané do úsekových alebo hlavných čerpacích staníc a odtiaľ sú čerpané ako banské vody do povrchových tokov.

c) Vody, ktoré vytekajú zo starín počas banskej činnosti. Tieto voľne vytekajú a sú zachytávané v žumpách, odkiaľ sú čerpané do úsekových alebo hlavných čerpacích staníc a sú prečerpávané do povrchových tokov ako banské vody. Tieto vody sú znečistené uhoľným prachom a inými anorganickými látkami.

Časť banských vôd je vypúšťaná do troch povrchových tokov:

- výpusť „Pri pekárni“ vypúšťa banskú vodu do toku Handlovka
- vetracím prekopom Južná III sa vypúšťa banská voda do potoka Hlboká
- vetracou šachtou Južná V sa vypúšťa banská voda do Schechwaldského potoka.

Množstvá banských vôd z dôvodov znižovania banskej činnosti neustále klesajú a pre budúcnosť sa neuvažuje s iným využitím ako je v súčasnosti. Pri znižovaní ťažby sa bude znižovať i podiel banských vôd využívaných pre potreby technológie - úprava uhlia.

**Geotermálne vody**

Geotermálne vody sú prírodné podzemné vody ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch (povrchová teplota) je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite.

V našich podmienkach je to teplota 15$^{o}$ C, ktorá približne zodpovedá priemernej teplote vzduchu v nížinách Slovenskej republiky. Teplota 15$^{o}$ C sa preto považuje v odbore využívania geotermálnych vôd za retenčnú teplotu - nulový stav.

Teplota vo vrtoch a hustota tepelného toku:

| Vrt - lokalita | Súradnice | | Teplota T v hĺbke m | | | | | | | Hustota tep. tok. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Šírka | Dĺžka | $T_{500}$ | $T_{1000}$ | $T_{1500}$ | $T_{2000}$ | $T_{4000}$ | $T_{5000}$ | $T_{6000}$ | $mWm^{-2}$ |
| BNB Bánovce n/B. | 48$^{o}$ 42´ 54“ | 18$^{o}$ 14´ 45“ | 24 | 35 | 42 | 51 | 107 | 138 | 165 | |
| VB-1 Opatov. n/N. | 48$^{o}$ 45´ 59“ | 18$^{o}$ 34´ 12“ | 22 | 36 | 53 | 70 | 120 | 144 | 173 | |
| NB-2 Opatov n/N. | 48$^{o}$ 45´ 44“ | 18$^{o}$ 34´ 36“ | 22 | 36 | | | | | | |
| 80-86 Podhradie pri Novákoch | 48$^{o}$ 39´ 55“ | 18$^{o}$ 41´ 05“ | 28 | 46 | 61 | 76 | 129 | 153 | 179 | 74,0 |
| Š1-NB Koš | 48$^{o}$ 43´ 58“ | 18$^{o}$ 34´ 41“ | 34 | 51 | | | | | | 79,4 |
| Š1-NBH Koš | 48$^{o}$ 43´ 41“ | 18$^{o}$ 34´ 23“ | 44 | 57 | 66 | 75 | 122 | 145 | 175 | 79,4 |
| VTV-46H Podhrad. | 48$^{o}$ 39´ 25“ | 18$^{o}$ 39´ 29“ | 24 | | | | | | | |
| 2-292 Koš | 48$^{o}$ 45´ 23“ | 18$^{o}$ 34´ 58“ | 26 | | | | | | | |
| 2-305P Nováky | 48$^{o}$ 45´ 21“ | 18$^{o}$ 36´ 39“ | 25 | 41 | 56 | 71 | 121 | 145 | 173 | |
| 2-300H Nováky | 48$^{o}$ 45´ 10“ | 18$^{o}$ 36´ 31“ | 24 | | | | | | | |
| 2-305P Nováky | 48$^{o}$ 44´ 58“ | 18$^{o}$ 35´ 57“ | 29 | | | | | | | |
| 2-363P Koš | 48$^{o}$ 45´ 20“ | 18$^{o}$ 35´ 47“ | 22 | | | | | | | |
| 2-370P Nováky | 48$^{o}$ 45´ 24“ | 18$^{o}$ 34´ 36“ | 29 | | | | | | | |
| 2-379P Nováky | 48$^{o}$ 45´ 26“ | 18$^{o}$ 35´ 47“ | 29 | | | | | | | |

Využívané zdroje geotermálnych vôd spravované MZd SR:

| Lokalita | Sumárna výdatnosť | Povrchová teplota vody od - do ($^{o}$C) |
|---|---|---|
| Prírodné liečebné kúpele celoštátneho významu centrálne spravované MZd SR | | |
| Bojnice | 35,7 | 28,6 - 48,1 |
| Miestne prírodné kúpele a termálne kúpaliská chránené MZd SR | | |

| | | |
|---|---|---|
| Partizánske - miestna časť Malé a Veľké Bielice | 30,0 | 38,0 |
| Chalmová | 20,0 | 39,0 |

## 2.14.6 Zásobovanie pitnou vodou

Podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov dosiahol v roku 1996 v Trenčianskom kraji 86,26 %, čo predstavuje 526 241 obyvateľov z celkového počtu obyvateľov kraja, pričom 15 933 obyvateľov bolo zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v správe obecných úradov, čo z celkového počtu obyvateľov kraja 610 094 predstavuje 2,6 % a z celkového počtu zásobovaných obyvateľov 3,02 %.

V rámci kraja najvyššiu mieru nasýtenosti dosahujú okresy Prievidza - 98,86 %, Partizánske - 93,83 %, Trenčín - 92,53 %. Naopak, najnižšiu mieru nasýtenosti vykazujú okresy Púchov - 59,48 %, Považská Bystrica - 73,73 %, Ilava - 77,87 % a Myjava - 77,90 %.

Pre dosiahnutie cieľov vyplývajúcich z Koncepcie vodohospodárskej politiky SR dosiahnuť mieru napojenosti na verejný vodovod v SR k horizontu roku 2000 - 84 %, 2010 - 91,4 % je potrebné vychádzať pri rozvoji verejných vodovodov z nasledujúcich zásad:

- postupne zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov v sídlach z vybudovaných verejných vodovodov
- postupne budovať vodovody v sídlach ležiacich v blízkosti jestvujúcich skupinových vodovodov
- vytvárať podmienky pre budovanie nových verejných vodovodov na báze zdokumentovaných vodných zdrojov
- samostatné vodovody budovať tam, kde sú disponibilné miestne zdroje, pretože prívody z jestvujúcich skupinových vodovodov, by boli neekonomické.

Ďalej je potrebné zamerať sa aj na realizáciu týchto programov:

- sanáciu, prípadne renováciu potrubí s vysokým stupňom poruchovosti a s veľkými stratami vody
- sanácia vodojemov a rozšírenie akumulačných priestorov na zvýšenie spoľahlivosti dodávky vody
- modernizáciu strojno-technologických zariadení a dispečerského riadenia za účelom zvýšenia bezpečnosti prevádzky.

Medzi krajské priority v tejto oblasti do roku 2006 sú zaradené rozšírenie zásobovania pitnou vodou v obciach ležiacich na pravej strane Váhu v okresoch Považská Bystrica, Púchov, Ilava, vybudovanie prívodu vody z Motešíc do Trenčiansko-teplickej doliny (r. 2005), využitie zdokumentovaného vodného zdroja Beckov a jeho prepojenie na SKV Trenčín-Nové Mesto nad Váhom-Čachtice-Stará Turá (r. 1999-2000).

Počet obyvateľov s verejným vodovodom a kanalizáciou podľa okresov stav k 31.12.1996

| Čís. okr. | Názov okresu | Počet obyva-teľov | Počet obyvateľov zásobených vodou z verejného vodovodu | | | % počtu obyvat. v zásob. Vodou z verej. Vodov. z celk. počtu | Počet obyvateľov s verejnou kanalizáciou | | | % počtu obyvat. s verej. kanal. z celk. počtu | Počet obyvateľov s verejnou kanalizáciou + ČOV | | | % počtu obyvat. s verej. kanal. + ČOV z celk. počtu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | v správe VaK | v správe OÚ | spolu | | v správe VaK | v správe OÚ | spolu | | v správe VaK | v správe OÚ | spolu | |
| 301 | Bánovce nad Bebr. | 38691 | 30741 | 1149 | 31890 | 82,42 | 19260 | 0 | 19260 | 49,78 | 19260 | 0 | 19260 | 49,78 |
| 302 | Ilava | 62334 | 46777 | 1765 | 48542 | 77,87 | 39570 | 1450 | 41020 | 65,81 | 39570 | 600 | 40170 | 64,44 |
| 303 | Myjava | 29866 | 20992 | 2274 | 23266 | 77,90 | 14286 | 91 | 14377 | 48,14 | 14286 | 0 | 14286 | 47,83 |
| 304 | Nové Mesto n/V. | 64389 | 52606 | 4006 | 56612 | 87,92 | 28452 | 0 | 28452 | 44,19 | 28452 | 0 | 28452 | 44,19 |
| 305 | Partizánske | 48428 | 45438 | 0 | 45438 | 93,83 | 22080 | 1460 | 23540 | 48,61 | 22080 | 1460 | 23540 | 48,61 |
| 306 | Považská Bystrica | 65691 | 47497 | 934 | 48431 | 73,73 | 35050 | 216 | 35266 | 53,68 | 35050 | 216 | 35266 | 53,68 |
| 307 | Prievidza | 141311 | 139377 | 330 | 139707 | 98,86 | 83430 | 1650 | 85080 | 60,21 | 83430 | 0 | 83430 | 59,04 |
| 308 | Púchov | 45772 | 27225 | 0 | 27225 | 59,48 | 15299 | 0 | 15299 | 33,42 | 15299 | 0 | 15299 | 33,42 |
| 309 | Trenčín | 113612 | 99655 | 5475 | 105130 | 92,53 | 62260 | 2370 | 64630 | 56,89 | 54316 | 0 | 54316 | 47,81 |
| **Spolu za kraj** | | **610094** | **510308** | **15933** | **526241** | **86,26** | **319687** | **7237** | **326924** | **53,59** | **311743** | **2276** | **314019** | **51,47** |

Bilancia zdrojov a potrieb pitnej vody v jednotlivých okresoch pri redukcii jestvujúcich a zdokumentovaných zdrojov o zdroje neperspektívne pri teoretickom 100 %-nom napojení obyvateľov k roku 2015

| Okres | $Q_m$ | VZ | Bilancia | Poznámka |
|---|---|---|---|---|
| | $l.s^{-1}$ | | | |
| Bánovce nad Bebravou | 147,7 | 114,5-114,5[1/] | -33,2 -3,2 | nárok na Ponitriansku vodárenskú sústavu |
| Ilava | 241,6 | 136,7 | -104,9 | nárok na VZ Považská Bystrica |
| Myjava | 129,8 | 75 | -54,8 | nárok na VZ okr. Nové Mesto nad Váhom 30 $l.s^{-1}$; Holdošov mlyn okr. Senica |
| Nové Mesto nad Váhom | 244,0 | 384,7 | +140,7 | |
| Partizánske | 126,0 | 158 | +32 | |
| Považská Bystrica | 282,5 | 579,0 | +296,5 | |
| Prievidza | 544,2 | 330,5 | -213,7 | nárok na dodávku z VN Turček |
| Púchov | 154,1 | 37,9 | -116,2 | nárok na VZ Považská Bystrica |
| Trenčín | 410,5 | 641,8[2/] | +231,8 | |

*[1/] Bez VZ Ponitrianskej vodárenskej sústavy o výdatnosti 255,5-2940 $l.s^{-1}$ pri redukcii o VZ Timoradza 120,5-2805 $l.s^{-1}$*
*[2/] Bez VZ Motešice o výdatnosti 120 $l.s^{-1}$*

### 2.14.6.1 Okres Bánovce nad Bebravou

Počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v roku 1996 dosiahol v okrese 31 890 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 82,42 %, pričom z vodovodov v správe obecných úradov bolo zásobovaných 1 149 obyvateľov. Sídla v okrese sú zásobované z Ponitrianskeho skupinového vodovodu (PnSV). Zdrojmi PnSV sú triasové pramene Považského Inovca a Strážovskej hornatiny:

- prameň Pri mlyne v Čiernej Lehote
- prameň Pri moste v Slatine nad Bebravou
- prameň Pri mlyne v Slatine nad Bebravou
- prameň Vrchovište v Slatine nad Bebravou
- prameň Jazero v Motešiciach okres Trenčín
- vodný zdroj Timoradza - studne slúžia iba ako intervenčný vodný zdroj vzhľadom na to, že je ohrozovaná ich kvalita antropogénnou činnosťou v území.

Na trase PnSV v okrese sú vybudované vodárenské objekty v Šípkove - rozdeľovacia komora, 2 prerušovacie komory 200 $m^3$ v Slatine nad Bebravou a Slatinke nad Bebravou a vodojem Bánovce nad Bebravou-Juh 2x2000 $m^3$, do ktorého je privádzaná aj voda z ČS Motešice.

SKV Bánovce nad Bebravou tvorí vodovod Ľutov-Prusy a vodnými zdrojmi sú pramene Starý Ľutov a Jelešnica, odkiaľ je voda dopravovaná do VDJ 1x1000 $m^3$ Bánovce nad Bebravou - sever. Súčasťou SKV Bánovce nad Bebravou je aj vodovod Uhrovec s vodným zdrojom prameň Dobranská. SKV Bánovce nad Bebravou je dotovaný z PnSV a cez prívod vody DN 500 z VZ Motešice.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Vzhľadom na to, že sídla Šíšov, Chudá Lehota, Borčany, Pečeňany, ktoré sú súčasťou Uhroveckého vodovodu nemajú vybudované patričné akumulácie a spôsobujú prevádzkové problémy, na vodovode je potrebné dobudovať prislúchajúce akumulácie.

Zdokumentovaný vodný zdroj Uhrovec (50 $l.s^{-1}$) sa navrhuje využiť pre krytie potrieb Bánoviec nad Bebravou aj s vodným zdrojom Garajka (12 $l.s^{-1}$).

Výstavba vodovodu sa ďalej navrhuje v obciach Ruskovce-Veľké Držkovce-Čuklasovce-Cimenná-Zlatníky-Hoste-Libichava s napojením na prívod Motešice-Bánovce nad Bebravou, Nedašovice-Vysočany s pripojením na prívod od Pravotíc a Haláčovce-Ostrhanky s napojením na prívod do Veľkých Chlievan.

### 2.14.6.2 Okres Ilava

Počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosiahol v roku 1996 v okrese Ilava 48 542 obyvateľov, čo predstavuje z celkového počtu obyvateľov okresu 77,87 %, pričom na vodovod v správe obecných úradov bolo napojených 1 765 obyvateľov.

Najvýznamnejším skupinovým vodovodom okresu je SKV Pružina-Púchov-Dubnica, ktorý je dotovaný vodou z vodných zdrojov ležiacich v prevažnej miere v okrese Považská Bystrica o celkovej výdatnosti 268,8 $l.s^{-1}$ a zo zdrojov na území okresu Ilava o celkovej výdatnosti 224,5 $l.s^{-1}$, pričom zo zdrojov na území okresu bol zdroj Kameničňany o kapacite 75 $l.s^{-1}$ využívaný len na 0,8 % a vodné zdroje Dubnica a Nová Dubnica o sumárnej kapacite 134,3 $l.s^{-1}$ neboli využívané vôbec z dôvodu ich kontaminácie.

Z uvedeného SKV sú zásobované sídla na ľavej strane Váhu ležiace pozdľž trasy SKV. Za rozhodujúce vodárenské objekty na území okresu prislúchajúce SKV možno považovať: vodojem - Ladce 2x650 $m^3$, Košeca 2x400 $m^3$, Ilava 2x1500 $m^3$, Dubnica 2100 $m^3$, Nová Dubnica 2000 $m^3$; čerpacie stanice - Kameničňany 75 $l.s^{-1}$, Ilava 15 $l.s^{-1}$, Dubnica 78 $l.s^{-1}$, Nová Dubnica 83 $l.s^{-1}$.

Okrem uvedeného SKV sa na ľavej strane Váhu nachádzajú miestne vodovody: Horná Poruba - zdroj o kapacite 1,3 $l.s^{-1}$, Zliechov - zdroj o kapacite 1,9 $l.s^{-1}$, rozostavaný je vodovod Kopec-Košecké Podhradie na báze v.z. Kopec - 6,5 $l.s^{-1}$.

Na pravej strane Váhu je vybudovaný SKV Nemšová-Bolešov-Borčice a vodovod je vybudovaný aj v sídlach Kameničňany, Slavnica, Pruské, Tuchyňa, Červený Kameň, Mikušovce, Sedmerovec.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Rozvoj verejných vodovodov v okrese Ilava sa navrhuje predovšetkým na pravej strane Váhu. Ide predovšetkým o využitie VZ Kameničňany a zdokumentovaného VZ Slavnica pre vytvorenie SKV Kameničňany-Sedmerovec-Slavnica, s pripojením sídiel Krivoklát, Vršatecké Podhradie.

### *2.14.6.3 Okres Myjava*

Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 1996 v okrese Myjava dosiahol 23 266 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 77,90 %, pričom z vodovodov v správe obecných úradov bolo zásobovaných 2 274 obyvateľov.

Najvýznamnejším skupinovým vodovodom okresu je SKV Myjava, ktorý je zásobovaný pitnou vodou z vodných zdrojov v lokalite Prašník-Fajnory o celkovej výdatnosti cca 60 $l.s^{-1}$, ďalej je to SKV Myjava dotovaný zo SKV Čachtice-Nové Mesto nad Váhom-Stará Turá s povoleným odberom 30 $l.s^{-1}$, ktorý v súčasnosti vzhľadom na klesajúce potreby je minimálne využívaný. Rozhodujúcimi vodárenskými objektami sú vodojem Červená Hora - 2x500 $m^3$, vodojemy Myjava pre I. a II. tlakové pásmo - 2x1 000 $m^3$, 2x400 $m^3$, 2x250 $m^3$, na prívode zo Starej Turej je to ČS - 84 $l.s^{-1}$ a vodojem 2x1000 $m^3$ pri sídle Poriadie.

SKV Brezová-Košariská využíva pre zásobovanie pitnou vodou pramene v oblasti Brezovej (Žriedlová dolina, Periská) a v oblasti Košarísk, spolu o výdatnosti 27,0 $l.s^{-1}$.

Vodovod Bukovec - voda z prameňov je prečerpávaná do vodojemu 100 $m^3$, z ktorého je gravitačne zásobovaná obec Bukovec. Výdatnosť vodného zdroja bude vyhovovať aj pre výhľad.

Samostatné vodovody sú zásobované z lokálnych zdrojov malých výdatností.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Prioritou v okrese je návrh rekonštrukcie vodovodnej siete Myjava, ktorá bola budovaná v 50-tych rokoch a vykazuje značné straty.

Vzhľadom na to, že v súčasnosti sa v okrese nenachádzajú významnejšie zdokumentované vodné zdroje, výhľadovo možno ako s alternatívnymi vodnými zdrojmi uvažovať len so zdrojmi mimo okresu, pričom jednou z alternatív je aj privedenie vody zo zdrojov na Žitnom ostrove na Senicu s pokračovaním na Myjavu. Z lokality Holdošov Mlyn o zdokumentovanej výdatnosti 50 $l.s^{-1}$ je možné zásobovať sídlo Brezová pod Bradlom.

Rozvoj verejných vodovodov sa navrhuje predovšetkým v sídlach s vybudovaným vodovodom, kde podiel zásobovaných obyvateľov sa pohybuje pod 90 %.

### *2.14.6.4 Okres Nové Mesto nad Váhom*

Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod v okrese Nové Mesto nad Váhom v roku 1996 dosiahol 56 612 obyvateľov, čo predstavuje 87,92 %, pričom počet obyvateľov napojených na verejný vodovod v správe obecných úradov dosiahol 4 006 obyvateľov.

Najvýznamnejším skupinovým vodovodom v okrese je SKV Nové Mesto nad Váhom-Čachtice-Stará Turá. Vodnými zdrojmi SKV sú zdroje Teplička v Čachticiach, Cetuna o celkovej výdatnosti 275,0 $l.s^{-1}$. Zo SKV Nové Mesto nad Váhom-Čachtice-Stará Turá sú zásobované aj sídla okresu Myjava s povoleným odberom cca 30 $l.s^{-1}$.

Rozhodujúcimi vodárenskými objektami sú ČS Štvrtok nad Váhom - 105 $l.s^{-1}$, ČS Čachtice- 205 $l.s^{-1}$, vodojemy: Cetuna 100 $m^3$, Hrčiarové 1000 $m^3$, Stará Turá 400 $m^3$, Stará Turá 2x1000 $m^3$, Čachtice 2x1000 $m^3$, Čachtice-hrad 250 $m^3$, Višňové 100 $m^3$, Nové Mesto nad Váhom 2x500 $m^3$, Nové Mesto nad Váhom II. tlakové pásmo, Na Turecku 2x3000 $m^3$ a 2x650 $m^3$. Akumulačná nádrž pri VZ Štvrtok nad Váhom 2x1500 $m^3$, akumulačná nádrž pri VZ Teplička 2x600 $m^3$ a na Myjavu je voda dodávaná cez vodojem 1000 $m^3$

Vodovod v Bzinciach je zásobovaný vodou z VZ Cetuna. Značná rozkolísanosť tohoto vodného zdroja spôsobuje nedostatok vody v tomto vodovode. Nepriaznivú situáciu navrhujeme riešiť napojením na zdokumentovaný VZ Dolné Srnie. Ďalej sú v okrese vybudované SKV Lúka-Modrovka, Stará Lehota, vodovody Beckov, Kalnica, Hôrka nad Váhom, Hrádok, Modrová, Nová Lehota vo výstavbe, Lubina.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Výhľadové zámery v realizácii vodovodov sú orientované predovšetkým na dobudovanie existujúcich vodovodov s cieľom dosiahnuť 100 %-nú zásobovanosť obyvateľstva vodou.

SKV Nové Mesto nad Váhom - s cieľom zlepšiť a výhľadovo pokryť potreby vody tohoto SKV sa navrhuje využitie zdroja Dolné Srnie pre tento SKV s tým, že bude umožnené rozširovanie vodovodných sietí. Na báze VZ tohoto SKV je navrhované riešenie zásobovania sídiel Podolie-Očkov - prívod vybudovaný po sídlo Častkovce, Brunovce-Horná Streda-Pobedim - prívod vybudovaný po Potvorice.

Vodný zdroj Nová Lehota-Zvarca o výdatnosti 15,0 $l.s^{-1}$ sa navrhuje využiť pre potreby sídla Nová a Stará Lehota. Pre plynulejšie zásobovanie Starej Turej je potrebné vybudovať prívod vody od zdokumentovaného zdroja Dolné Srnie cez Bzince pod Javorinou smerom na Lubinu s pokračovaním do vodojemu 1000 $m^3$ pod VZ Cetuna.

Vodný zdroj Šachor o výdatnosti 34 $l.s^{-1}$ sa navrhuje využívať pre krytie potrieb vody obcí Lúka-Modrovka-Modrová a potrieb plniarne vody s orientovaním sa predovšetkým na produkciu stolovej vody.

Zdokumentovaný vodný zdroj Beckov (40 $l.s^{-1}$) sa navrhuje využiť na krytie potrieb SKV Trenčín. Na báze miestnych zdrojov návrh predpokladá vybudovanie SKV vodovodu Nová Ves nad Váhom-Kočovce, ktorý bude zásobovaný z vrtu NVV-1 vybudovanom na katastrálnom území Nová Ves nad Váhom a z vodného zdroja HKM-1 Kočovce.

### *2.14.6.5 Okres Partizánske*

Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov dosiahol v roku 1996 45 438 obyvateľov, čo predstavuje z celkového počtu obyvateľov 93,83 %.

Sídla okresu sú zásobované pitnou vodou sčasti na báze vodných zdrojov Ponitrianskeho skupinového vodovodu, ktoré sa nachádzajú sčasti v okrese Bánovce nad Bebravou. Ide o zdroje, prameň:

- Pri mlyne v Čiernej Lehote
- Pri moste v Slatine nad Bebravou
- Pri mlyne v Slatine nad Bebravou
- Vrchovište v Slatine nad Bebravou

a vodný zdroj Timoradza, studne HT 1-8, v okrese Trenčín je to prameň „Jazero“ v Motešiciach.

Na trase Ponitrianskeho skupinového vodovodu sú vybudované vodárenské objekty, z ktorých v okrese Partizánske sa nachádza vodojem Partizánske-Brodzany (2x1000 $m^3$), ktorý ale slúži ako akumulácia len pre Partizánske a ČS Partizánske-Brodzany, ktorá slúži na prečerpávanie vody z PnSV do vodojemu Partizánske a na dotáciu SKV Brodzany-Krásno-Nedanovce-Chynorany.

Ďalším významným SKV je SKV Partizánske, ktorý je zásobovaný vodou z vodných zdrojov Šiare, Lúky, Belanaje, Fatimeje, Drndava a z PnSV cez ČS Brodzany a vodojem.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

SKV Partizánske v súčasnosti nevykazuje deficit pitnej vody. Na báze VZ SKV Partizánske sa nenavrhuje zásobovať žiadne ďalšie sídla. Prakticky všetky sídla SKV Partizánske dosahujú takmer 100 %-nú zásobovanosť. Rozvoj vodovodnej siete návrh predpokladá v sídle V. Kršteňany, kde je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou len 28 %-ný.

Nárast potreby vody v SKV Partizánske bude možné do výšky 14 $l.s^{-1}$ pokryť zo zdokumentovaného zdroja Kolačno. Na báze VZ PnSV z vodojemu 2x400 $m^3$ Žabokreky nad Nitrou sa navrhuje zásobovať sídla Ostratice, Livina, Livinské Opatovce.

Zdokumentovaný zdroj Sádok (50 $l.s^{-1}$) nachádzajúci sa v južnej časti okresu cez navrhovaný vodojem 3 000 $m^3$ v lokalite Sádok môže byť využitý pre Ponitriansku vodárenskú sústavu.

Za nedostatočnú možno považovať akumuláciu Partizánske 2x1000 $m^3$ - Šimonovany, ktorá v súčasnosti pri útlme výroby síce postačuje, ale za predpokladu oživenia výroby obuvníckej výroby akumulácia bude nedostatočná. Z tohoto dôvodu bude výhľadovo potrebné uvažovať s rozšírením akumulácie pre Partizánske o 2000 $m^3$.

Ďalšie navrhované vodojemy:
- Sádok - 3000 $m^3$
- Janova Ves - 500 $m^3$
- Turčianky - 150 $m^3$.

Sídla okresu Partizánske sú zásobované na báze VZ Ponitrianskej vodárenskej sústavy, ďalší rozvoj tejto sústavy je navrhovaný zabezpečiť využitím zdokumentovaných VZ Sádok, Uhrovec, Kolačno, Garajka. Vzhľadom na to, že miestne vodné zdroje nepokryjú očakávané potreby, bude potrebné počítať s dotáciou vody z bilančne aktívnej Podunajskej vodárenskej sústavy, čo je podmienené vybudovaním prívodu Nové Zámky-Nitra.

### *2.14.6.6 Okres Považská Bystrica*

Počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosiahol 48 431 v roku 1996, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 73,73 %, pričom z vodovodov v správe obecných úradov bolo zásobovaných 934 obyvateľov.

Na území okresu sa nachádzajú zdrojové oblasti SKV Pružina-Púchov-Dubnica o celkovej výdatnosti 268,8 $l.s^{-1}$ a zdrojové oblasti SKV Považská Bystrica o celkovej výdatnosti 280,7 $l.s^{-1}$. V rámci SKV Pružina-Púchov-Dubnica sú zásobované sídla Pružina, Dolný Lieskov, Slopná, Sverepec. Zo SKV Považská Bystrica sú zásobované sídla Domanižanskej doliny od Čelkovej Lehoty cez Považskú Bystricu po Plevník-Drienové. Najvýznamnejšie vodárenské objekty SKV Považská Bystrica sú vodojemy: Čelkova Lehota - 100 $m^3$, Domaniža - 200 $m^3$, Prečín - 100 $m^3$, Považská Bystrica - 10 750 $m^3$; čerpacie stanice Domaniža - 105 $l.s^{-1}$, Považská Bystrica - 287 $l.s^{-1}$.

Ďalej na ľavej strane Váhu je vodovod vybudovaný v sídlach Tŕstie - zdroj o kapacite 1,4 $l.s^{-1}$, Záskalie - zdroj o kapacite 0,2 $l.s^{-1}$, Zemianska Závada -zdroj o kapacite 0,6 $l.s^{-1}$, Podskalie - zdroj o kapacite 0,6 $l.s^{-1}$.

Na pravej strane Váhu sú vybudované vodovody v sídlach Papradno - zdroj o výdatnosti 3,0 $l.s^{-1}$, Šebašťanová - zdroj o výdatnosti 1,6 $l.s^{-1}$, Udiča - zdroj o výdatnosti 10,0 $l.s^{-1}$.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Z hľadiska zásobovania pitnou vodou v okrese Považská Bystrica je potrebné vybudovať prepojenie SKV Pružina-Púchov-Dubnica a SKV Považská Bystrica .Ďalej sa navrhuje vybudovať prepojenie Domaniže smerom na Kardošovu Viesku a Malé Lednice. Zdokumentovaný VZ Bodiná (11,1 $l.s^{-1}$) je navrhovaný využiť pre sídlo Bodiná s možnosťou prepojenia na SKV Považská Bystrica.

SKV Považská Bystrica sa navrhuje rozšíriť o sídla smerom na Papradno a tým zabezpečiť zásobovanie sídiel Podvažie, Jasenice, Stupné, Brvnište, Papradno. Obce Horná a Dolná Mariková, Hatné, Udiča sa navrhuje zásobovať na báze miestnych zdrojov, pričom perspektívne je možné uvažovať s prepojením celej Marikovskej doliny na SKV Považská Bystrica.

### 2.14.6.7 Okres Prievidza

Podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov dosiahol v roku 1996 139 707, čo predstavuje 98,86 % z celkového počtu obyvateľov. Najvýznamnejší skupinový vodovod v okrese je Prievidzský skupinový vodovod, ktorý predstavuje spojený pôvodný SKV Kľačno-Prievidza a SKV Turček-Handlová-Prievidza.

SKV Prievidza popri zdrojoch v okrese Prievidza využíva aj zdroje mimo okresu, a to v povodí Turca zdroje podzemnej vody v Polrieke (44,3 $l.s^{-1}$), odber z Turčeka 200-220 $l.s^{-1}$ a v povodí Hrona (odber do Handlovej 7,5 $l.s^{-1}$).

SKV Nováky využíva zdroje podzemnej vody v povodí Nitrice. K významným zdrojom patria zdroje v Nitrianskych Sučanoch, Ježkovej Vsi a pri Nitrianskom Rudne a Hornej Vsi.

SKV Lehota pod Vtáčnikom-Podhradie pri Novákoch zásobuje uvedené obce zo zdrojov vody o celkovej kapacite $Q_{min}$ = 14,9 $l.s^{-1}$. SKV Tužina-Kanianka, okrem spomínaných obcí zásobuje aj obec Malinová zo zdrojov o výdatnosti $Q_{min}$ = 26,8 $l.s^{-1}$.

V okrese sú napojené na verejný vodovod všetky sídla okrem Kocúran. Medzi významnejšie nevyužívané zdokumentované vodné zdroje v okrese Prievidza môžeme zahrnúť Solku HSA 1A - 10 $l.s^{-1}$, Dolné Vestenice HSV 6,7-45,0 $l.s^{-1}$, Oslany - 14,0 $l.s^{-1}$.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Pre krytie potrieb pitnej vody treba vychádzať z nasledujúcich zásad:
- región nemá dostatočné vodné zdroje a i naďalej bude odkázaný na dotáciu vody z iných regiónov
- pre nerealizáciu VN Tužina bude potrebné deficit zdrojov kryť zdrojmi z územia mimo okresu z VN Turček
- potreba vody pre Nováky bude krytá zo zdokumentovaného vodného zdroja Dolné Vestenice o kapacite 45,0 $l.s^{-1}$
- potreba vody na ostatných vodovodoch bude krytá zo zdrojov v okrese.

***Akumulácia:***

Z dôvodu nedostatočnej akumulácie bude potrebné dobudovať nasledovné akumulácie:
- Nitrianske Pravno - 650 $m^3$
- Poluvsie - 2x400 $m^3$
- Nedožery-Brezany - 2x400 $m^3$
- Poruba - 2x150 $m^3$
- Prievidza - 5000 $m^3$
- Nováky - 2500 $m^3$
- Oslany - 650 $m^3$
- Valaská Belá - 2x150 + 250 $m^3$

a po roku 2000 uvažovať s rekonštrukciou prívodu z Turčeka.

### 2.14.6.8 Okres Púchov

Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov dosiahol 27 225 obyvateľov v roku 1996, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 59,48 %.

Najvýznamnejším SKV v okrese je SKV Pružina-Púchov-Dubnica, ktorý je dotovaný zo zdrojov okresu Považská Bystrica o celkovej výdatnosti 268,8 $l.s^{-1}$ a zo zdroja Stráne v okrese Púchov o výdatnosti 47,4 $l.s^{-1}$. Najvýznamnejšími vodárenskými objektami tejto časti SKV sú vodojemy: Visolaje - 2x100 $m^3$, Púchov - 6 980 $m^3$, Nimnice - 500 $m^3$, Beluša - 2 000 $m^3$; čerpacia stanica: Púchov - 46,0 $l.s^{-1}$.

Ďalej sa na pravej strane Váhu nachádza SKV Záriečie-Mestečko so zdrojmi o celkovej výdatnosti 4,0 $l.s^{-1}$, SKV Horovce-Lednické Rovne-Horenická Hôrka-Medené zásobovaný z vodných zdrojov o celkovej kapacite 24,0 $l.s^{-1}$, vodovod Mostište a rozostavaný vodovod Dohňany.

Na ľavej strane Váhu je to ešte sídlo Mojtín s vybudovaným vodovodom so zdrojom o kapacite 9,6 $l.s^{-1}$.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

Rozvoj verejných vodovodov v okrese Púchov je navrhovaný na pravej strane Váhu, a to na báze zdokumentovaného vodného zdroja Lednické Rovne (58,0 $l.s^{-1}$) s využitím pre sídla Dolná a Horná Breznica.

Za prioritu číslo jedna z hľadiska zásobovania pitnou vodou sa považuje vybudovanie prepojenia SKV Pružina-Púchov-Dubnica a SKV Považská Bystrica.

Potrebné je naďalej sledovať VZ Uhliská pod Mojtínom, kde možno predpokladať po zachytení kapacitu 10-100 $l.s^{-1}$ s možnosťou prepojenia na SKV Pružina-Púchov-Dubnica:

- vodovod Lysá pod Makytou - VZ v realizácii
- vodovod Lazy pod Makytou - VZ v realizácii
- vodovod Dohňany - realizácia v súčasnosti
- vodovod Lednica - realizácia v súčasnosti
- vodovod D. Breznica, H. Breznica pripojiť na SKV Lednické Rovne.

### *2.14.6.9 Okres Trenčín*

Počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosiahol v roku 1996 v okrese Trenčín 105 130 obyvateľov, čo predstavuje z celkového počtu obyvateľov okresu 92,53 %, pričom z verejných vodovodov v správe obecných úradov bolo zásobovaných celkom 5 475 obyvateľov.

Najvýznamnejším skupinovým vodovodom okresu je SKV Trenčín. Zdrojmi pre tento skupinový vodovod sú vodné zdroje v oblasti Nemšovej, Dobrej, Trenčína, Soblahova, Selca a aj zdroj Štvrtok nad Váhom. Spolu je pre SKV Trenčín k dispozícii cca 494,6 $l.s^{-1}$.

Rozhodujúce vodárenské objekty SKV sú čerpacie stanice Nemšová - 170 $l.s^{-1}$, Kubrá - 132 $l.s^{-1}$, Dobrá - 115 $l.s^{-1}$, ďalej sú to vodojemy Nemšová - 2x1500 $m^3$, Zamarovce - 2x2250 $m^3$, Dobrá - 400 $m^3$, Kubrá - 2x1000 $m^3$, vodojemy Juh o kapacite 11 000 $m^3$, Soblahovská cesta 2x1000 $m^3$, Selec 100 $m^3$, Trenčianske Stankovce 2x250 $m^3$, Melčice-Lieskové 1x250 $m^3$, Trenčín-Šianec.

SKV Trenčianske Teplice-Omšenie I. - zdrojmi vody pre SV sú pramene medzi Dolnou Porubou a Trenčianskymi Telicami o celkovej výdatnosti 77,8 $l.s^{-1}$. Rozhodujúce vodárenské objekty sú ČS 10 $l.s^{-1}$, vodojemy Klepáč 2x1500 $m^3$, 2x250 $m^3$, 250 $m^3$.

SKV Trenčianske Mitice-Svinná - zdrojmi vody sú pramene Klapačka, Zadná studňa, Skalické, Červený Hostinec, Svitava I-II o celkovej výdatnosti 17,3 $l.s^{-1}$.

Ďalej sú to menšie sídla zásobované vodou z miestnych zdrojov.

**Predpokladaný rozvoj verejných vodovodov:**

SKV Trenčín - krytie potrieb pitnej vody bude možné pokryť na báze vodného zdroja Beckov z okresu Nové Mesto nad Váhom.

Vodný zdroj Motešice o kapacite 120,0 $l.s^{-1}$, ktorý v súčasnosti dotuje Ponitriansku vodárenskú sústavu, sa navrhuje využiť do kapacity cca 50,0 $l.s^{-1}$ pre potreby SKV Trenčianske Teplice a SKV Trenčín, čo je podmienené dobudovaním prívodu Nové Zámky-Nitra a tým prepojenie bilančne aktívnej Podunajskej sústavy s Ponitrianskou vodárenskou sústavou.

Výhľadovo možno očakávať nedostatočnosť v akumuláciách, čo je navrhované riešiť výstavbou vodojemu 2x2500 $m^3$ „Kubrá“ na kóte 263,0 m n.m. Po stavebnej stránke nevyhovujú potrubia Dobrá-Trenčín, Skala-Zamarovce.

**Prílohy**

Prehľad o počte obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v správe podnikov VaK - rok 1996

| Okres | Obyvatelia v obciach s vodovodom | | |
|---|---|---|---|
| | Celkom | Zásobovaní vodou | Podiel z celkového počtu |
| **Okres Bánovce nad Bebravou** | | | |
| Bánovce nad bebravou | 20577 | 20577 | 100,0 |
| Dežerice | 571 | 571 | 100,0 |

| Okres | Obyvatelia v obciach s vodovodom | | |
|---|---|---|---|
| | Celkom | Zásobovaní vodou | Podiel z celkového počtu |
| Dolné Naštice | 437 | 437 | 100,0 |
| Dubnička | 93 | 93 | 100,0 |
| Horné Naštice | 469 | 469 | 100,0 |
| Krásna Ves | 513 | 513 | 100,0 |
| Kšinná | 612 | 612 | 100,0 |
| Ľutov | 142 | 142 | 100,0 |
| Pečeňany | 473 | 473 | 100,0 |
| Podlužany | 840 | 840 | 100,0 |
| Pochabany | 251 | 251 | 100,0 |
| Prusy | 541 | 541 | 100,0 |
| Rybany | 1491 | 1491 | 100,0 |
| Slatina nad Bebravou | 537 | 537 | 100,0 |
| Slatinka nad Bebravou | 251 | 251 | 100,0 |
| Šípkov | 197 | 197 | 100,0 |
| Timoradza | 525 | 525 | 100,0 |
| Uhrovec | 1611 | 1611 | 100,0 |
| Veľké Chlievany | 379 | 379 | 100,0 |
| Zitná-Radiša | 475 | 475 | 100,0 |
| **Okres Ilava** | | | |
| Ilava | 5401 | 5225 | 96,7 |
| Košeca-Nozdrovice | 2406 | 305 | 12,7 |
| Kameničňany | 441 | 384 | 87,1 |
| Dubnica | 26287 | 25052 | 95,3 |
| Nová Dubnica | 12551 | 11778 | 93,8 |
| Horná Poruba | 1105 | 884 | 80,0 |
| Pruské | 2683 | 119 | 4,4 |
| Zliechov | 721 | 412 | 57,1 |
| Košecké Podhradie-Kopec | 1075 | 195 | 18,1 |
| Bolešov | 1450 | 1447 | 99,8 |
| Borčice | 378 | 371 | 98,1 |
| Ladce | 2603 | 195 | 7,5 |
| Slavnica | 798 | 60 | 7,5 |
| **Okres Myjava** | | | |
| Myjava | 13260 | 12783 | 96,4 |
| Brestovec | 1043 | 981 | 94,1 |
| Brezová pod Bradlom | 5682 | 5477 | 96,4 |
| Bukovec | 458 | 458 | 100,0 |
| Hrašné | 538 | 538 | 100,0 |
| Jablonka | 610 | 395 | 64,8 |
| Kostolné | 699 | 650 | 93,0 |
| Košariská | 431 | 431 | 100,0 |
| Polianka | 408 | 401 | 98,3 |
| Poriadie | 722 | 628 | 87,0 |
| Priepastné | 426 | 328 | 77,0 |
| Rudník | 869 | 824 | 94,8 |
| Stará Myjava | 734 | 116 | 15,8 |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom** | | | |
| Nové Mesto nad Váhom | 21376 | 21376 | 100,0 |
| Beckov | 1387 | 1248 | 90,0 |
| Bošáca | 1394 | 976 | 70,0 |
| Bzince pod Javorinou | 2021 | 566 | 28,0 |
| Čachtice | 3600 | 3600 | 100,0 |
| Častkovce | 1014 | 1014 | 100,0 |
| Dolné Srnie | 867 | 850 | 98,0 |
| Haluzice | 77 | 67 | 87,0 |
| Hrachovište | 681 | 681 | 100,0 |
| Lubina | 1643 | 263 | 16,0 |
| Lúka | 791 | 791 | 100,0 |
| Modrová | 503 | 493 | 98,0 |
| Moravské Lieskové | 2607 | 600 | 23,0 |
| Potvorice | 1250 | 600 | 48,0 |
| Považany | 1224 | 600 | 49,0 |
| Stará Turá | 10593 | 9640 | 91,0 |
| Trenčianske Bohuslavice | 900 | 900 | 100,0 |
| Vaďovce | 680 | 666 | 98,0 |
| Višňové | 205 | 205 | 100,0 |

| Okres | Obyvatelia v obciach s vodovodom | | |
|---|---|---|---|
| | Celkom | Zásobovaní vodou | Podiel z celkového počtu |
| Zemianske Podhradie | 824 | 659 | 80,0 |
| **Okres Partizánske** | | | |
| Partizánske | 27515 | 26415 | 96,0 |
| Bošany | 4260 | 4260 | 100,0 |
| Hradište | 1081 | 1081 | 100,0 |
| Chynorany | 2792 | 2792 | 100,0 |
| Ješkova Ves | 518 | 518 | 100,0 |
| Kolačno | 933 | 933 | 100,0 |
| Krásno | 567 | 567 | 100,0 |
| Malé Kršteňany | 434 | 434 | 100,0 |
| Nadlice | 630 | 630 | 100,0 |
| Nedanovce | 563 | 563 | 100,0 |
| Pažiť | 355 | 355 | 100,0 |
| Skačany | 1257 | 1257 | 100,0 |
| Veľké Kršteňany | 5118 | 593 | 28,0 |
| Veľké Uherce | 1901 | 1901 | 100,0 |
| Veľký Klíž | 1009 | 1009 | 100,0 |
| Žabokreky nad Nitrou | 1632 | 1632 | 100,0 |
| **Okres Považská Bystrica** | | | |
| Považská Bystrica | 42455 | 38695 | 91,1 |
| Pružina | 1929 | 1292 | 67,0 |
| Dolný Lieskov | 718 | 125 | 17,4 |
| Slopná | 505 | 475 | 94,1 |
| Sverepec | 1061 | 706 | 66,5 |
| Čel. Lehota | 142 | 128 | 90,1 |
| Sádočné | 177 | 145 | 81,9 |
| Domaniža | 1533 | 1304 | 85,1 |
| Prečín | 1063 | 833 | 74,8 |
| Plevník-Drienové | 1555 | 1453 | 93,4 |
| Třstie | 253 | 106 | 41,9 |
| Záskalie | 240 | 235 | 97,9 |
| Papradno | 2700 | 397 | 14,7 |
| Šebešťanová | 714 | 580 | 86,2 |
| Podskalie | 165 | 132 | 80,0 |
| Udiča | 2173 | 959 | 44,1 |
| Zemianska Závada | 205 | 115 | 56,1 |
| **Okres Prievidza** | | | |
| Prievidza | 51900 | 51900 | 100,0 |
| Bojnice | 4980 | 4980 | 100,0 |
| Opatovce | 1493 | 1493 | 100,0 |
| Nitrianske Pravno | 2694 | 2694 | 100,0 |
| Vyšehrad | 212 | 212 | 100,0 |
| Solka | 164 | 164 | 100,0 |
| Klačno | 1088 | 1088 | 100,0 |
| Pravenec | 1198 | 1198 | 100,0 |
| Poluvsie | 543 | 543 | 100,0 |
| Nedožery-Brezany | 1839 | 1839 | 100,0 |
| Lazany | 1390 | 1390 | 100,0 |
| Koš | 799 | 799 | 100,0 |
| Sebedražie | 1679 | 1679 | 100,0 |
| Cígeľ | 993 | 993 | 100,0 |
| Hradec | 785 | 785 | 100,0 |
| Malá Lehota | 600 | 600 | 100,0 |
| Veľká Lehota | 1120 | 1120 | 100,0 |
| Šutovce | 382 | 382 | 100,0 |
| Budiš | - | - | - |
| Tužina | 1183 | 1183 | 100,0 |
| Kanianka | 3679 | 3679 | 100,0 |
| Poruba | 1262 | 1262 | 100,0 |
| Malinová | 831 | 831 | 100,0 |
| Nováky | 4320 | 4320 | 100,0 |
| Zemianske Kostoľany | 1628 | 1628 | 100,0 |
| Kamenec | 1849 | 1849 | 100,0 |
| Bystričany | 1798 | 1798 | 100,0 |
| Čerňany | 1701 | 1701 | 100,0 |
| Oslany | 2124 | 2124 | 100,0 |

| Okres | Obyvatelia v obciach s vodovodom | | |
|---|---|---|---|
| | Celkom | Zásobovaní vodou | Podiel z celkového počtu |
| Horná Ves | 1090 | 1090 | 100,0 |
| Radobica | 623 | 623 | 100,0 |
| Nitrianske Rudno | 1836 | 1836 | 100,0 |
| Kostolná Ves | 454 | 454 | 100,0 |
| Rudná Lehota | 720 | 720 | 100,0 |
| Ješková | 285 | 285 | 100,0 |
| Banky | 275 | 275 | 100,0 |
| Máčov | 285 | 285 | 100,0 |
| Diviacka Nová Ves | 1732 | 1732 | 100,0 |
| Diviaky | 907 | 907 | 100,0 |
| Podhradie pri Novákoch | 326 | 326 | 100,0 |
| Lehota pod Vtáčnikom | 3701 | 3701 | 100,0 |
| Valaská Belá | 2577 | 2577 | 100,0 |
| Temeš | 322 | 322 | 100,0 |
| Nevidzany | 307 | 307 | 100,0 |
| Liešťany | 1177 | 1177 | 100,0 |
| Dižín | 214 | 214 | 100,0 |
| Seč | 413 | 413 | 100,0 |
| Nové Sučany | 1202 | 1202 | 100,0 |
| Horné Vestenice | 616 | 616 | 100,0 |
| Nitrica | 1217 | 1217 | 100,0 |
| Dolné Vestenice | 2712 | 2204 | 81,3 |
| Handlová | 17680 | 17608 | 99,6 |
| Ráztočno-Jalovec | 1735 | 1735 | 100,0 |
| Chrenové | 1262 | 1262 | 100,0 |
| Lipník | 493 | 493 | 100,0 |
| Veľká Čausa | 417 | 417 | 100,0 |
| Morovno | 510 | 510 | 100,0 |
| Malá Čausa | 635 | 635 | 100,0 |
| **Okres Púchov** | | | |
| Púchov | 19052 | 17058 | 89,5 |
| Visolaje | 940 | 934 | 99,4 |
| Dolné Kočkovce | 1164 | 1037 | 89,1 |
| Streženice | 791 | 722 | 91,3 |
| Nimnica | 646 | 579 | 89,6 |
| Beluša | 5952 | 3118 | 52,4 |
| Záriečie | 671 | 428 | 63,8 |
| Mestečko | 513 | 340 | 66,3 |
| Mojtín | 665 | 659 | 99,1 |
| Lednické Rovne | 4060 | 2157 | 53,1 |
| Dohňany-Mostište | 1708 | 193 | 11,3 |
| Lednické Rovne - Medené | 169 | 108 | 63,9 |
| Lednické Rovne - Hôrka | 488 | 59 | 12,1 |
| **Okres Trenčín** | | | |
| Trenčín | 58176 | 57013 | 98,0 |
| Adamovské Kochanovce | 750 | 60 | 8,0 |
| Bobot | 767 | 760 | 99,0 |
| Dolná Poruba | 1034 | 983 | 95,0 |
| Horňany | 429 | 425 | 99,0 |
| Horné Srnie | 2839 | 1760 | 62,0 |
| Chocholná-Velčice | 1591 | 1400 | 88,0 |
| Melčice-Lieskové | 1547 | 1300 | 84,0 |
| Mníchova Lehota | 1139 | 900 | 79,0 |
| Motešice | 780 | 780 | 100,0 |
| Nemšová | 5971 | 5732 | 96,0 |
| Trenčianska Závada | 321 | 299 | 93,0 |
| Neporadza | 820 | 820 | 100,0 |
| Omšenie I. | 1930 | 1930 | 100,0 |
| Opatovce | 405 | 405 | 100,0 |
| Selec | 917 | 917 | 100,0 |
| Skala | 996 | 827 | 83,0 |
| Soblahov | 1833 | 1650 | 90,0 |
| Svinná | 1504 | 1474 | 98,0 |
| Štvrtok nad Váhom | 345 | 345 | 100,0 |
| Trenčianska Teplá | 3762 | 2445 | 65,0 |
| Dobrá | 558 | 480 | 86,0 |

| Okres | Obyvatelia v obciach s vodovodom | | |
|---|---|---|---|
| | Celkom | Zásobovaní vodou | Podiel z celkového počtu |
| Trenčianska Turná | 2463 | 2463 | 100,0 |
| Trenčianske Jastrabie | 1211 | 1211 | 100,0 |
| Trenčianske Mitice | 730 | 730 | 100,0 |
| Trenčianske Stankovce | 2670 | 2670 | 100,0 |
| Trenčianske Teplice | 4622 | 4622 | 100,0 |
| Veľké Bierovce | 604 | 604 | 100,0 |
| Zamarovce | 654 | 654 | 100,0 |

## Prehľad o vodných zdrojoch

| Okres<br>Vodovod | Zdroj<br>Kapacita vodného zdroja ($l.s^{-1}$) | Katastrálne územie |
|---|---|---|
| **Okres Bánovce nad Bebravou** | **64,5 - 94,5** | |
| SKV Bánovce nad Bebravou | 54,0 | |
| Pažitné | 14,0 | Dubnička |
| Starý Ľútov | 7,0 | Dubnička |
| Jelašnica | 8,0 | Dubnička |
| Dobranská | 25,0 | Dubnička |
| SKV Omastiná - Uh.Podhradie | 3,0 | |
| Pod horárňou | 3,0 | Omastiná |
| SKV Krásna Ves-Timoradza | 7,0 | |
| Kopanička | 7,0 | Krásna Ves |
| SKV Slatina-Slatinka | 0,5 - 30,0 | |
| Pod Skalou | 0,5 - 30,0 | Slatinka nad Bebravou |
| Ponitrianska vodárenská sústava | 255,5 - 2940,0 | |
| Kalište | 0,5 - 2,0 | Šípkov |
| Pri Mlyne | 6,0 - 220,0 | Čierna Lehota |
| Pri Moste | 38,0 - 664,0 | Slatinka nad Bebravou |
| Pri Mlyne | 20,0 - 54,0 | Slatinka nad Bebravou |
| Vrchovište | 56,0 - 2000,0 | Slatinka nad Bebravou |
| Timoradza HT-1-8 | 135,0 | Timoradza |
| **Okres Ilava** | **236,0** | |
| SKV P-P-D | 224,5 | |
| Nozdrov PR 1-3 | 0,3 | Nozdrovice |
| VRT 4 - Kameničňany | 75,0 | Kameničňany |
| Iliavka PR 1-10 | 4,4 | Ilava |
| Vrt Klobušice | 10,5 | Klobušice |
| Dubnica ST - vrty | 54,3 | Dubnica |
| Nová Dubnica ST - vrty | 80,0 | Veľký Kolačín |
| Poruba-Vápeč | 1,3 | Horná Poruba |
| Pruské - vrt | 1,8 | Pruské |
| Zliechov PR 1-3 | 1,9 | Zliechov |
| Prameň kopec | 6,5 | Kopec |
| **Okres Myjava** | **75,0** | |
| SKV Brezová-Košariská | 27,0 | Brezová |
| SKV Myjava | 48,0 | |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom** | **309,7** | |
| SKV Trenčín-Nové M.n/V.-St.Turá | 275,0 | |
| Cetuna | 70,0 | Cetuna |
| Tepličkа HP-1-3 | 205,0 | Cachtice |
| SKV Lúka-Modrovka | 34,7 | |
| Šachov I., II. | 34,7 | Lúka |
| **Okres Partizánske** | **144,0** | |
| SKV Partizánske | 139,0 | |
| Lúky | 11,0 | Hradište |
| Šiavc | 24,0 | Hradište |
| HVL-1 | 8,0 | Hradište |
| HM-1-6 | 80,0 | Hradište |
| Drudava I | 4,0 | Kolačno |
| Drudava II | 4,0 | Kolačno |
| Belaneje | 6,0 | Veľké Uherce |
| Fatinaje | 2,0 | Veľké Uherce |
| SKV Brodzany-Krásno | 5,0 | |
| Geradza | 5,0 | Brodzany |
| **Okres Považská Bystrica** | **568,1** | |
| SKV P-P-D | 268,8 | |

| Okres<br>Vodovod | Zdroj<br>Kapacita vodného zdroja ($l.s^{-1}$) | Katastrálne územie |
|---|---|---|
| Býky | 20,7 | Pružina |
| Biele járky | 9,0 | Pružina |
| Bobot | 7,0 | Pružina |
| Pod hájovňou | 44,8 | Tŕstie |
| Cinková | 40,0 | Pružina |
| Centrálny vývver | 40,0 | Pružina |
| Na ihrisku | 80,0 | Pružina |
| Mokrá | 1,7 | Pružina |
| Mlynský náhon | 25,0 | Pružina |
| Riečnica | 0,9 | Pružina |
| SKV Považská Bystrica | 280,7 | |
| Sádočné jazero | 28,1 | Sádočné |
| Hodoň | 12,7 | Domaniža |
| Blatnica 1-3 | 32,4 | Domaniža |
| Dolná Lehota - vrty | 66,0 | Domaniža |
| Červená Skala | 94,4 | Domaniža |
| Praznov Bystré | 5,1 | Praznov |
| Kráľovka | 4,0 | Zemiansky Krašov |
| Manínska úžina | 46,0 | Považská Teplá |
| Tŕstie-Podlazany | 1,4 | Tŕstie |
| Pod Nivami | 0,2 | Záskalie |
| Papradno | 3,0 | Papradno |
| Šebesťanová | 1,6 | Šebesťanová |
| Močidlá | 0,6 | Podskalie |
| Studňa Udiča | 10,0 | Udiča |
| Klapy | 1,2 | Udiča |
| Zemianska Závada | 0,6 | Zemianska Závada |
| **Okres Prievidza** | **261,5** | |
| SKV Prievidza | 128,5 | |
| Ráztočno | 13,0 | Ráztočno |
| Vyšehradné | 34,0 | Vyšehradné |
| Tužina prameň nad | 15,5 | Tužina |
| Nitr.Pravno-Solka HS-2 | 22,0 | Nitrianske Pravno |
| Ráztočno-V Bialskom tuneli | 18,0 | Ráztočno |
| Pravenec | 12,0 | Pravenec |
| Prievidza HVK-1 | 14,0 | Prievidza |
| SKV Nováky | 92,0 | |
| Ješkova Ves | 40,0 | Ješkova Ves |
| Nitrianske Rudno-Jama | 16,0 | Nitrianske Rudno |
| Nitrianske Sučany | 22,0 | Nitrianske Sučany |
| Horná Ves-Osľany HGB-1 | 14,0 | Horná Ves |
| SKV Lehota p/Vtáčnik.-Podhradie pri Novákoch | 15,0 | |
| SKV Tužina-Kanianka | 26,0 | |
| **Okres Púchov** | **85,3** | |
| SKV P-P-D | 47,4 | |
| Stráne | 47,4 | Púchov |
| SKV Záriečie-Mestečko | 4,0 | |
| Klecenec | 2,8 | Záriečie |
| Bukoviny | 0,2 | Mestečko |
| Mestečko | 1,0 | Mestečko |
| Uhliská | 9,6 | Mojtín |
| Háj | 3,0 | Lednické Rovne |
| Skalka | 6,0 | Lednické Rovne |
| HLR-40 | 13,2 | Horovce |
| Horná Hôrka | 2,0 | Hôrka |
| Prameň 2 Mostište | 0,1 | Mostište |
| **Okres Trenčín** | **641,8** | |
| SKV Trenč.-N.M.n/V.-Čachtic.-St.Turá | 494,6 | |
| Selec I.-III. | 32,1 | Selec |
| Selec IV. | 25,0 | Selec |
| Jazero | 12,1 | Soblahov |
| Huk | 3,3 | Soblahov |
| Soblahovská cesta | 18,7 | Trenčín |
| Horná Sihoť | 35,0 | Trenčín |
| Jazero (S-1) | 74,6 | Dobrá |
| HD1 + HDS-2 | 41,6 | Dobrá |

| Okres<br>Vodovod | Zdroj<br>Kapacita vodného zdroja ($l.s^{-1}$) | Katastrálne územie |
|---|---|---|
| Nemšová | 112,2 | Nemšová |
| Štvrtok nad Váhom | 140,0 | Štvrtok nad Váhom |
| SKV Trenčianske Teplice | 77,8 | |
| HTT-1 | 6,0 | Trenčianske Teplice |
| HVT-1 | 5,4 | Trenčianske Teplice |
| HVT-2 | 2,1 | Trenčianske Teplice |
| Alžbetin I-III | 5,6 | Trenčianske Teplice |
| Nový I-IVa | 9,6 | Trenčianske Teplice |
| Henrich | 4,1 | Trenčianske Teplice |
| Kamenné vráta I-III | 2,3 | Omšenie I. |
| Kráľovce I-II | 18,0 | Omšenie I. |
| Laštek | 1,05 | Omšenie I. |
| Brodky | 5,3 | Omšenie I. |
| B.Brodky | 3,3 | Omšenie I: |
| U Suchých | 3,0 | Omšenie I. |
| SKV Trenčianske Mitice-Svinná | 36,4 | |
| Klapačka | 1,6 | Trenčianske Mitice |
| Zadná studňa | 6,0 | Trenčianske Mitice |
| Skalické | nemeria sa | Trenčianske Mitice |
| Červený hostinec | 12,0 | Trenčianske Mitice |
| Svitava I-II | 17,3 | Neporadza |
| Ponitrianska vodárenská sústava | 120,0 | Využívaný pre iné okresy |
| Motešice | 120,0 | Motešice |
| Chocholná | 19,0 | |
| Horné Srnie | 14,0 | |

### 2.14.6.9.1 Nevyužívané vodné zdroje

| Okres<br>Názov zdroja | Druh | Bilančná výdatnosť<br>Zdokum. $l.s^{-1}$ | <br>Prognózna $l.s^{-1}$ | Poznámka |
|---|---|---|---|---|
| **Okres Bánovce nad Bebravou** | | **50,0** | | |
| Uhrovec HV 1, 2 | S | 50,0 | | |
| **Okres Ilava** | | **142,0** | | |
| Savčina-Podvažie | S | 95,0 | | dusičňany, chloridy, sírany |
| Slavnica | S | 35,0 | | |
| Tuchyňa | S | 12,0 | | Ca, Mg |
| **Okres Nové Mesto nad Váhom** | | **150,0** | | |
| Beckov | S | 40,0 | | |
| Dolné Srnie | S | 75,0 | | |
| Nové Mesto n/V. HSP-14 | S | 20,0 | | |
| Nová Lehota | S | 15,0 | | |
| **Okres Partizánske** | | **64,0** | | |
| Kolačno | S | 14,0 | | |
| Sádok | S | 50,0 | | |
| **Okres Považská Bystrica** | | **11,1** | | |
| Bodina | P | 11,1 | | |
| **Okres Prievidza** | | **69,0** | | |
| Solka | S | 10,0 | | |
| Dolné Vestenice HSV 6, 7 | S | 45,0 | | |
| Oslany | S | 14,0 | | |
| **Okres Púchov** | | **70,0** | **32,0** | |
| Lednické Rovne | S | 58,0 | | dusičňany, vod.15 mg $l.s^{-1}$ |
| Dohňany HVD 3 | S | 12,0 | | |
| Dohňany HVD 1-2 | | | 32,0 | kvalita vody nevyhovuje |

## 2.14.7 Odvádzanie a likvidácia odpadových vôd

Počet obyvateľov Trenčianskeho kraja napojených na verejnú kanalizáciu dosiahol počet 326 924 obyvateľovv v roku 1996, čo predstavuje 53,59 % a počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol 314 019 obyvateľov v roku 1996, čo predstavuje 51,47 % z celkového počtu obyvateľov kraja 610 094. Na kanalizáciu s ČOV v správe obecných úradov bolo napojených 2 276 obyvateľov, čo predstavuje 0,37 % z celkového počtu obyvateľov kraja a 0,72 % z celkového počtu obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV.

V porovnaní so zásobovaním pitnou vodou rozvoj verejných kanalizácií zaostáva o 34,79 %, preto za hlavný cieľ z hľadiska ochrany životného prostredia možno považovať zníženie rozdielu medzi podielom obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov a podielom obyvateľov bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu. Pre dosiahnutie tohoto cieľa je potrebné:

1. Zabezpečiť postupné zosúladenie vypúšťania odpadových vôd so zákonom č. 138/73 Zb. o vodách a nariadením vlády SR č. 242/93 Z.z., ktorým sa ustanovujú ukazovatele prípustného znečistenia vôd.
2. Zabezpečiť ochranu rozhodujúcich zdrojov pitnej vody, liečivých prameňov a geotermálnych zdrojov.

Pre zabezpečenie týchto cieľov je potrebné dokončiť rozostavané stavby, doriešiť intenzifikáciu a rekonštrukciu kapacitne preťažených ČOV a postupne budovať nové ČOV za účelom ochrany vodných zdrojov.

Na úseku odvádzania a likvidácie odpadových vôd je potrebné z hľadiska kraja predovšetkým zabezpečiť:

- ČOV Trenčín, pravý breh
- Dobudovanie kanalizácie Domaniža, Pružina a priľahlých obcí
- Čachtice, kanalizácia a ČOV II. stavba
- Borčice-Bolešov-Kameničňany - odkanalizovanie obcí s čistením na ČOV Nemšová
- Kubrá-Dobrá-Opatová, kanalizácia
- Myjava, kanalizácia a rozšírenie ČOV
- Handlová - rozšírenie ČOV
- Beluša, kanalizácia a ČOV, ukončenie
- Chynorany - kanalizácia a ČOV
- ČOV Mojtín,
- Rozšírenie ČOV Trenčín,ľavý breh
- Odkanalizovanie Trenčiansko-teplickej kotliny
- ČOV Nové Mesto - rozšírenie
- Stará Turá, ČOV dostavba
- Bánovce nad Bebravou - ukončenie intenzifikácie
- Slatina-Slatinka-Čierna Lehota-Krásna Ves - stoková sieť a ČOV
- Soblahov - stoková sieť
- Brezová pod Bradlom - intenzifikácia ČOV.

### *2.14.7.1 Okres Bánovce nad Bebravou*

V okrese Bánovce nad Bebravou bolo v roku 1996 napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV 19 260 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 49,78 %. V okrese je v súčasnosti vybudovaná ČOV Bánovce nad Bebravou, ktorá je v súčasnosti hydraulicky preťažená, je na nej začatá intenzifikácia, ktorú treba dokončiť. Rozostavaná je ČOV Timoradza, na ktorú sa navrhujú napojiť sídla Čierna Lehota-Šípkov-Slatina nad Bebravou-Slatinka nad Bebravou-Krásna Ves-Timoradza.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**

- vybudovanie kanalizácií a ČOV v sídlach:
  - Omastiná-Žitná-Radiša-Uhrovec s ČOV pod Uhrovcom
  - Kšinná
  - Ľutov-Prusy
  - Pravotice-Rybany
  - Dvorec-Veľké Chlievany
  - Dolné Naštice.
- Postupne bude potrebné budovať kanalizáciu a ČOV v sídlach napojených na vodovod a v sídlach, s ktorými sa uvažuje s napojením na verejný vodovod.

### *2.14.7.2 Okres Ilava:*

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol v roku 1996 v okrese Ilava 40 170 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 64,44 %. Rozvoj verejných kanalizácií s ČOV zaostáva za rozvojom verejných vodovodov o 13,43 %.

V súčasnosti sú v okrese Ilava tieto kanalizácie s ČOV:

- ČOV Ilava - v súčasnosti prebieha rekonštrukcia a rozšírenie
- ČOV Dubnica - v súčasnosti vyhovuje
- ČOV Ladce - v súčasnosti vyhovuje
- Nová Dubnica - vybudovaná kanalizácia, odpadové vody sú čistené mimo okresu.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**
- ukončiť rekonštrukciu ČOV Ilava
- prepojiť sídlo Nová Dubnica nad Váhom na ČOV Dubnica, kde je už zberač o dĺžke cca 2 km vybudovaný
- ČOV Dulov - rozostavaná, v správe obecného úradu - ukončiť
- ČOV Zliechov - rozostavaná - ukončiť
- sídla Slavnica, Kameničňany, Bolešov, Borčice napojiť na ČOV Nemšová - okres Trenčín, kde je voľná kapacita
- ČOV Dulov spoločná aj pre obec Horovce
- vybudovať skupinovú kanalizáciu Savčina, Bohunice, Pruské-Podvažie so spoločnou ČOV s možnosťou pripojenia Tuchyne, Mikušoviec a Červeného Kameňa
- samostatná ČOV a kanalizácia pre Vršatské Podhradie, Krivoklát
- kanalizácia a ČOV Košeca
- kanalizácia a ČOV Košecké Podhradie
- kanalizácia a ČOV Horná Poruba

### *2.14.7.3 Okres Myjava*

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol v roku 1996 v okrese Myjava 14 286 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 47,83 %. Rozvoj verejných kanalizácií zaostáva za rozvojom verejných vodovodov o 30,07 %.

V okrese sa v súčasnosti nachádzajú tieto ČOV:
- ČOV Myjava - v súčasnosti preťažená s nízkym čistiacim efektom
- ČOV Brezová pod Bradlom - v hydraulickom a látkovom zaťažení má ČOV rezervy. Účinnosť čistenia je 88 %.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**
- Intenzifikácia a rozšírenie ČOV Myjava
- ČOV a kanalizácia Vrbovce
- ČOV a kanalizácia v obci Krajné - potrebné dobudovať
- ČOV a kanalizácia Brestovec
- ČOV a kanalizácia Stará Myjava
- ČOV a kanalizácia Bukovec
- ČOV a kanalizácia Priepasné
- ČOV a kanalizácia Košariská.

### *2.14.7.4 Okres Nové Mesto nad Váhom*

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol v roku 1996 v okrese Nové Mesto nad Váhom 28 452 obyvateľov, čo predstavuje 44,19 % z celkového počtu obyvateľov. Rozvoj verejných kanalizácií s ČOV aj v tomto okrese značne zaostáva za rozvojom verejných vodovodov, a to o 43,73 %.

V súčasnosti sú v okrese vybudované nasledovné ČOV:
- ČOV Nové Mesto n/V. - v súčasnosti je preťažená
- ČOV Stará Turá - je dobudovaná. Má kapacitu 10 000 EO, ale s malou účinnosťou - cca 75 %
- ČOV Bzince p/Javorinou - nie je v prevádzke, je potrebné dobudovať kanalizáciu
- ČOV Čachtice - ČOV II. stavba a dobudovanie kanalizácie
- ČOV Častkovce - nie je dobudovaná kanalizácia
- ČOV Brunovce - nie je dobudovaná kanalizácia.
- Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:
- ukončenie ČOV a kanalizáciu Čachtice
- rozšírenie ČOV Nové Mesto nad Váhom
- dobudovanie ČOV Stará Turá - rozšírenie

- skupinová kanalizácia Moravské Lieskové-Dolné Srnie na ČOV Nové Mesto nad Váhom
- kanalizácia a ČOV Zemianske Podhradie-Bošáca
- kanalizácia a ČOV Trenčianske Bohuslavice
- vybudovať skupinovú kanalizáciu Lubina-Bzince pod Javorinou
- ČOV Vaďovce
- ČOV Kostolné
- ČOV Beckov
- ČOV Modrová-Modrovka - Lúka
- spoločná ČOV pre sídla Kalnica-Kočovce-Nová Ves nad Váhom-Hôrka nad Váhom-Hrádok
- skupinová kanalizácia Pobedim, Očkov, Podolie na ČOV Piešťany.

Ďalej postupne budovať kanalizáciu a ČOV v sídlach s vodovodom a bez verejného vodovodu predovšetkým v pásmach PHO a v ich blízkosti.

### *2.14.7.5 Okres Partizánske*

V okrese Partizánske bolo v roku 1996 napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV 23 540 obyvateľov, čo predstavuje 48,61 % z celkového počtu obyvateľov. Z uvedeného vyplýva, že rozvoj kanalizácií s ČOV značne zaostáva za rozvojom verejných vodovodov, a to až o 45,2 %.

Na území okresu sú v súčasnosti vybudované tieto kanalizačné systémy s ČOV:
- kanalizácia a ČOV Partizánske, ktorá v súčasnosti vyhovuje a má voľnú kapacitu
- ČOV Žabokreky nad Nitrou - v súčasnosti vyhovuje
- ČOV Chynorany
- ČOV Bošany - čiastočne funguje pre obec.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**

Vzhľadom na značné zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií za rozvojom verejných vodovodov je potrebne v prvej etape vybudovať:
- skupinovú kanalizáciu Veľký Klíž, Jánova Ves, Klátova Nová Ves
- využiť kapacitu ČOV Partizánske pre čistenie odpadových vôd zo sídiel Kolačno, Veľké Uherce a sídla Hradište, Skačany
- dobudovanie kanalizácie miestnych častí Partizánskeho - M. a V. Bielice a Návojovce.

V druhej etape postupne budovať kanalizácie s ČOV v sídlach s vybudovaným vodovodom.

### *2.14.7.6 Okres Považská Bystrica*

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol v roku 1996 v okrese Považská Bystrica 35 266 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov predstavuje 53,68 %. V správe obecných úradov je na kanalizáciu s ČOV napojených 216 obyvateľov. Rozvoj verejných kanalizácií s ČOV zaostáva v okrese za rozvojom verejných vodovodov o 20,05 %.

V okrese sú v súčasnosti vybudované kanalizácie s ČOV:
- ČOV Považská Bystrica - v súčasnosti vyhovuje
- ČOV P.Bystrica-Milochov - v súčasnosti má nízky čistiaci efekt, preťažená
- ČOV Udiča-Okruť - preťažená
- ČOV Malá Udiča - vyhovuje
- Domaniža, Pružina - ČOV - potreba dobudovať kanalizáciu.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**
- skupinová kanalizácia Predhorie-Pružina s ČOV v Pružine
- skupinová kanalizácia s ČOV Čelkova Lehota, Sádočné, Domanižská Lehota, Domaniža, Kardošova Vieska
- kanalizácia s ČOV Kostolec, Záskalie, Malé Lednice
- kanalizácia s ČOV Sverepec
- Praznov, Prečín s napojením na kanalizáciu Považská Bystrica
- postupné budovanie kanalizácií s ČOV v sídlach na pravej strane Váhu.

### 2.14.7.7 Okres Prievidza

V okrese Prievidza v roku 1996 dosiahol počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV 83 430, čo predstavuje 59,04 % z celkového počtu obyvateľov. Počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu dosiahol 85 080, čo predstavuje 60,21 % z celkového počtu obyvateľov okresu, pričom na kanalizáciu v správe obecných úradov bolo napojených 1 650 . Zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií za rozvojom verejných vodovodov predstavuje rozdiel 39,82 %.

V súčasnosti je vybudovaná skupinová kanalizácia Prievidza-Bojnice-Kanianka s ČOV Prievidza. Kanalizačná sieť s komunálnou ČOV je vybudovaná v Handlovej a Lehote pod Vtáčnikom. V sídlach Pravenec, Nováky a Dolné Vestenice sú komunálne odpadové vody čistené v priemyselných ČOV.

Najvážnejším problémom v okrese je likvidácia priemyselných odpadových vôd. Nariadenie vlády SR č. 242/1993 Z.z., ukazovatele prípustného stupňa znečistenia vôd, sa vážne dotýka NCHZ Nováky. Musia realizovať nový rozvojový program propylénoxidovej chémie, v opačnom prípade budú musieť odstaviť existujúcu starú výrobu v termíne do 31.12.1999.

V roku 1995 bola ukončená intenzifikácia ČOV Handlová, ktorá bude vyhovovať do roku 2000. Po tomto období bude vyžadovať rozšírenie.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**

- vybudovanie kanalizácie s ČOV pre sídla:
  - Malinová, Nedožery, Poruba, Lazany s napojením na ČOV Prievidza.Výhľadovo uvažovať s intenzifikáciou ČOV Prievidza
  - Nevidzany, Dobročná, Liešťany, Rudnianska Lehota, Kostolná Ves, Nitrianske Rudno s ČOV v Nitrianskom Rudne
  - Nitrianske Pravno
  - rozšírenie ČOV Pravenec aj pre odpadové vody z Poluvsia
  - Brusno, Chrenovec, Lipník, Malá Čausa, Veľká Čausa s ČOV vo Veľkej Čause
  - Ráztočno, Jalovec s ČOV Jalovec
  - Kľačno
  - Tužina
  - Bystričany, Čereňany, Radobica, Horná Ves, Osľany s ČOV v Osľanoch
  - Banky, Ješkova Ves, Diviaky nad Nitricou s ČOV v Diviakoch nad Nitricou
  - Diviacka Nová Ves
  - Dolné Vestenice
  - Valaská Belá
  - Nitrianske Sučany
  - ČOV Sebedražie-Cígeľ.

### 2.14.7.8 Okres Púchov

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV dosiahol v roku 1996 v okrese Púchov 15 299 obyvateľov, čo predstavuje 33,42 % z celkového počtu obyvateľov. Rozvoj verejných kanalizácií s ČOV zaostáva za rozvojom verejných vodovodov o 23,06 %.

V súčasnosti je kanalizácia a ČOV v okrese vybudovaná:

- ČOV Púchov - v súčasnosti vyhovuje
- kanalizácia Straženice - čistené na ČOV Púchov
- ČOV Lednické Rovne - v súčasnosti vyhovuje
- Horovce - začatá kanalizácia
- Lysá pod Makytou-Lúky - začatá kanalizácia a ČOV.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**

- Beluša - kanalizácia a ČOV
- dobudovanie kanalizácie a ČOV Mojtín
- ukončenie rozostavaných stavieb Lysá pod Makytou-Lúky
- vybudovanie kanalizácie a ČOV v sídlach Lednica, Horná Breznica, Mestečko, Zubák
- využitie voľnej kapacity ČOV Púchov pre sídla Dohňany, Vieska-Bezdedov
- Nimnica - kanalizácia vo výstavbe

- Mestečko-Záriečie - spoločná ČOV a kanalizácia vo výstavbe
- spoločná ČOV pre Horovce, Dulov, Kvašov
- Horná Mariková - ČOV
- Dolná Mariková - ČOV
- Klieština-Hatné-Udiča - spoločná kanalizácia a ČOV.

### *2.14.7.9 Okres Trenčín*

Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV v roku 1996 dosiahol v okrese Trenčín 54 316 obyvateľov, čo predstavuje 47,81 % z celkového počtu obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu. Rozvoj verejných kanalizácií za rozvojom verejných vodovodov zaostáva o 44,72 %.

V súčasnosti sú v okrese Trenčín tieto kanalizácie a ČOV:

- ČOV Trenčín - ľavý breh - rozšírenie ČOV zo súčasnej kapacity 180 000 EO na 310 000 EO. Napriek tomu bude potrebné ďalšie rozšírenie ČOV.
- kanalizácia Trenčín - pravý breh - nie je vybudovaná ČOV. Ide o najväčšie bodové znečistenie Váhu na strednom Považí.
- ČOV Trenčianska Teplá - je dokončená rekonštrukcia ČOV. Kapacita bude vyhovovať do roku 2000. ČOV sa nachádza v PHO vodného zdroja.
- ČOV Nemšová - nie je kapacitne vyťažená ani na 50 %.

**Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií:**

- v okrese Trenčín je z hľadiska čistenia odpadových vôd prioritou vybudovanie pravostrannej ČOV Trenčín V súčasnosti je spracovaná dokumentácia pre ČOV o kapacite 44 820 $m^3$.D1, EO 41 880 a účinnosť podľa $BSK_5$ 92 %.
- vybudovanie skupinovej kanalizácie Kameničnany-Bolešov-Borčice s vyústením na ČOV Nemšová
- rozšírenie ČOV Trenčín - ľavá strana
- Opatová-Kubrá s napojením na kanalizačnú sieť Trenčína - vo výstavbe
- odkanalizovanie Trenčiansko-teplickej kotliny
- skupinová kanalizácia Štvrtok nad Váhom, Ivanovce, Melčice, Adamovské Kochanovce, Chocholná-Velčice s ČOV pri sídle Ivanovce
- skupinová kanalizácia Drietoma-Záblatie-Kostolná-Záriečie so zaústením na ČOV Trenčín - pravý breh
- Mníchova Lehota, Trenčianska Turná, Opatovce, T. Stankovce, V. Bierovce, Selec so spoločnou ČOV v Trenčianskych Stankovciach
- Motešice-Bobot-Horňany s ČOV pod Horňanmi
- Kostolné Mitice-Trenčianske Mitice-Trenčianske Jastrabie s ČOV Trenčianske Jastrabie
- Hrabovka, Horná Súča, Dolná Súča
- Svinná
- Horné Srnie so zaustením na ČOV Nemšová

Prehľad ČOV v správe podnikov VaK

| ČOV | Merná jednotka | Pov. Bystr. | Pov.Byst. - Milochov | Udiča-Okruť | Malá Udiča | Lednic. Rovne |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet obyv. napojen.na kanaliz. s ČOV | obyv. | 34207 | 326 | 205 | 136 | 2166 |
| Kapacita ČOV | $l.s^{-1}$ | 412,0 | 1,5 | 0,6 | 10,5 | 25,5 |
| Znečistenie na prítoku ČOV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 164,8 | 122,2 | 164,5 | 15,4 | 125,0 |
| Znečistenie na odtoku ČV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 10,8 | 75,6 | 66,6 | 3,9 | 9,7 |
| Účinnosť v $BSK_5$ | % | 92,5 | 30,3 | 32,1 | 55,0 | 91,3 |
| Hydraulické zaťaženie | % | 36,8 | 60,0 | 66,7 | 20,0 | 52,2 |
| Látkové zaťaženie | % | 71,1 | 71,8 | 99,6 | 3,7 | 28,5 |

| ČOV | Merná jednotka | Púchov-Streženice | Ilava | Dubnica n/V. | Ladce | Nová Dubnica |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet obyv. napojen.na kanaliz. s ČOV | obyv. | 12662+471 | 4114 | 22023 | 938 | 12495 |
| Kapacita ČOV | $l.s^{-1}$ | 369,0 | 41,5 | 401,0 | 4,3 | |
| Znečistenie na prítoku ČOV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 160,0 | 303,0 | 191,8 | 132,5 | |
| Znečistenie na odtoku ČV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 9,1 | 5,5 | 7,2 | 10,6 | |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Účinnosť v $BSK_5$ | % | 91,7 | 98,6 | 96,2 | 90,1 | |
| Hydraulické zaťaženie | % | 36,3 | 79,9 | 41,5 | 46,5 | |
| Látkové zaťaženie | % | 42,4 | 97,9 | 109,6 | - | |

| ČOV | Merná jednotka | Trenčín - ľavý breh | Trenčín - pravý breh | Nové Mesto n/V. | Trenč. Teplá | Stará Turá |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet obyv. napojen.na kanaliz. s ČOV | obyv. | 44182 | 9768 bez ČOV | 18731 | 7685 | 9259 |
| Kapacita ČOV | $m^3$.D1 | 25920 | | 12182 | 9314 | 7290 |
| Znečistenie na prítoku ČOV - $BSK_5$ | $t.r^{-1}$ | 1388 | 457,2 | 1143,3 | 282,5 | 83,7 |
| Znečistenie na odtoku ČV - $BSK_5$ | $t.r^{-1}$ | 216,8 | | 177,9 | 60,9 | 29,7 |
| Účinnosť v $BSK_5$ | % | 84,4 | | 84,4 | 78,4 | 64,5 |
| Hydraulické zaťaženie | % | 79,3 | | 67,0 | 122,2 | 55,6 |
| Látkové zaťaženie | % | 45,4 | | 92,0 | 39,1 | 21,3 |

| ČOV | Merná jednotka | Brezová p/B. | Myjava | Partizánske | Bánovce n/B. | Nemšová |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet obyv.napojen.na kanaliz. s ČOV | obyv. | 3753 | 10539 | 22000 | 18040 | 1000 |
| Kapacita ČOV | $m^3$.D1 | 3035 | 3938 | 23906 | 4320 | 3404 |
| Znečistenie na prítoku ČOV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 138,5 | 136,5 | 55,5 | 202,6 | 254 |
| Znečistenie na odtoku ČV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 20,9 | 38,2 | 13,2 | 17,9 | 15,3 |
| Účinnosť v $BSK_5$ | % | 85,0 | 72,0 | 76,3 | 91,2 | 93,9 |
| Hydraulické zaťaženie | % | 84,1 | 174,4 | 41,6 | 156 | - |
| Látkové zaťaženie | % | - | - | 27,2 | 90,6 | - |

| ČOV | Merná jednotka | Prievidza | Bojnice | Kanianka | Lehota p/Vtáč. | Handlová |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Počet obyv. napojen.na kanaliz. s ČOV | obyv. | 51360 | 4980 | 2790 | 1450 | 17700 |
| Kapacita ČOV | $m^3$.D1 | 41000 | čis.v ČOV | čis.v ČOV | 2445 | 14989 |
| Znečistenie na prítoku ČOV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 207,7 | Prievidza | Prievidza | 52,8 | 126,2 |
| Znečistenie na odtoku ČV - $BSK_5$ | $mg.l^{-1}$ | 24,34 | | | 6,12 | 12,2 |
| Účinnosť v $BSK_5$ | % | 88,2 | | | 88,4 | 90,3 |
| Hydraulické zaťaženie | % | 56,35 | | | 51,53 | 32,01 |
| Látkové zaťaženie | % | 53,2 | | | 15,4 | 31,08 |

# 2.15 Energetika

### Širšie vzťahy

Trenčiansky kraj je na energetické siete republiky zapojený sústavou 110 KV vedení odvinutých z nadradených uzlov Križovany, Bystričany, Považská Bystrica, Senica. Spoľahlivosť zásobovania sa ešte zvýši dostavbou trafostanice 400 kV/110 v Bošáci a s plánovanou trafostanicou 400/110 KV Považská Bystrica spolu s prívodmi 400 KV.

Z hľadiska zásobovania plynom sa kraj opiera o plynovody 500-64 a 300-25 prechádzajúce územím. Spoľahlivosť sa ešte zlepší diverzifikáciou zdrojov - vybudovaním plynovodu z iného zdroja, výstavbou podzemných zásobníkov zemného plynu na východnom Slovensku a realizáciou uvažovaného zámeru tranzitného plynovodu Skalité-Plavecký Peter vo výhľadovom období.

Infraštruktúru, ktorá utvára optimálne podmienky pre zabezpečenie súčasných ako aj výhľadových potrieb predstavujú najmä tieto zariadenia:

- významné elektroenergetické uzly napájané sústavou vedení VVN - 110 kV
- väzba na sústavu vodných elektrární nachádzajúcich sa aj na území regiónu
- nadradený uzol 400 kV Bošáca, ktorý sa doplní o transformáciu 400/110 kV, v dôsledku čoho bude možné posilniť existujúce stanice 110/22, respektíve zapojiť nové.
- plynovod VVTL - 500-64 (Považský)prechádzajúci regiónom s väzbou na tranzit, medzištátny plynovod ako aj na podzemné zásobníky zemného plynu
- dobre vybudovaná sieť VTL plynovodov s možnosťou jej rozvoja
- ťažba domáceho uhlia (novácko - handlovská panva), dobré podmienky pre dovoz uhlia.

V záujme bezpečnosti a spoľahlivosti zásobovania však treba realizovať pre hlavné zdroje energie zásadu všeobecne platnú v energetike a to zásobovanie aspoň z dvoch zdrojov. Toto opatrenie sa týka najmä zemného plynu.

V dotyku s krajom vedie ropovod, ktorý dopravuje ropu z Ruska. Reverzným chodom ropovodu však možno dopravovať túto surovinu aj z iných zdrojov z ČR

Riešenie uvedených problémov v rámci kraja do značnej miery znamená zlepšenie spoľahlivosti zásobovania pre celú našu republiku.

## 2.15.1 Zásobovanie elektrickou energiou

### Elektrické siete 400 kV

K zásobovaniu Trenčianského kraja elektrickou energiou slúží sústava vedení , ako ich uvádza nasledovný prehľad.

Vedenia VVN - Trenčiansky kraj

| Č.ved. | Názov územie | okresy, ktorými vedenie prechádza. |
|---|---|---|
| **400 kV** | | |
| 496 | Križovany - Bošáca | TT,PN,NM |
| 043 | EBO 2 - Bošáca | PN,NM |
| 495 | Bošáca - Varín | NM,TN,IL,PU,PB |
| **220 kV** | | |
| 274 | Križovany- Bystričany | TT,NR |
| 275 | Križovany - P. Bystrica | TT,NR |
| 271 | Bystričany - Sučany | PD |
| 270 | P. Bystrica - Lískovec | (ČR) PB |
| **110 kV** | | |
| 8758 | Nové Mesto n.V-ZTS Dubnica | NM,TN,IL |
| 8740 | Nové Mesto n.V- VAB Bánovce | NM,BN |
| 8760 | Nové Mesto n.V - VE Hor. Streda | NM |
| 8502 | Nové Mesto n.V - Myjava | NM,MY |
| 8853 | Nové Mesto n.V - JE A1 | NM,TT |
| 8757 | Nové Mesto n.V - VE Kostolná-Záriečie | NM,TN |
| 8750 | Nové Mesto n.V - Topoľčany | NM,TO |
| 8505 | ŽSR Nové Mesto n.V - Piešťany | NM,PN |
| 8506 | ŽSR N. Mesto/V - Tesla Piešťany | NM,PN |
| 8746 | Slňava - Piešťany (H.Streda) | PN |
| 8759 | Trenčín/Juh - VE Dubnica | TN,IL |
| 7772 | VE Dubnica - ZTS Dubnica | IL |
| 7773 | VE Dubnica - ZTS Dubnica | IL |
| 8707 | VE Kostolná-Záriečie - VE Trenčín/Skala | TN |
| 8706 | VE Trenčín/Skala - Nemšová | TN |
| 8704 | Nemšová - VE Dubnica | TN |
| 7706 | VE Dubnica - Ilava | IL |
| 7705 | VE Ilava - VE Ladce | IL |
| 7780 | VE Ladce - ZTS Dubnica | IL |
| 7800 | VE Ladce - Cementáreň Ladce | IL |
| 7771 | Pov. Bystrica - ZTS Dubnica | PB,PU,IL |
| 7774 | Pov. Bystrica - VE Ladce | PB,PU,IL |
| 7781 | Pov. Bystrica - Púchov | PB,PU |
| 7778 | Pov. Bystrica - Střelná | PB,ČR |
| 7775 | Pov. Bystrica - VE Nosice | PB,PU |
| 7776 | Pov. Bystrica - VE Nosice | PB,PU |
| 7777 | Pov. Bystrica - VE Nosice | PB,PU |
| 7806 | Pov. Bystrica - VE Pov. Bystrica | PB |
| 7807 | Pov. Bystrica - VE P. Bystrica | PB |
| 7803 | Pov. Bystrica - VE Mikšová | PB,BY |
| 7804 | Pov. Bystrica - VE Mikšová | PB,BY |
| 7702 | Pov. Bystrica - Bytča | PB,BY |
| 7801 | VE Mikšová - VE Hričov | BY,ZA |
| 7802 | VE Mikšová - VE Hričov | BY,ZA |
| 7661 | VE Ladce - Rajec | IL |
| 7703.1 | Rajec - Pravenec | PD |
| 7703.2 | Pravenec - Handlová | B,PU |
| 7670 | Púchov -ŽSR Púchov | PU |

| Č.ved. | Názov územie | okresy, ktorými vedenie prechádza. |
|---|---|---|
| 8743 | VE H. Streda - Križovany | NM,TN |
| 7892 | Bystričany - Chem. Nováky | PD |
| 7738 | Bystričany - Nováky | PD |
| 7739 | Bystričany - Nováky | PD |
| 7631 | Bystričany - ENO B | PD |
| 7632 | Bystričany - ENO B | PD |
| 7812 | Bystričany - ENO B | PD |
| 7747 | Bystričany - Hor. Ždaňa | PD,ZH |
| 7748 | Bystričany - Hor. Ždaňa | PD,ZH |
| 7754 | Bystričany - Partizánske | PD,PE |
| 7750 | Bystričany - Dolné Vestenice | PPD |
| 8798 | Dolné Vestenice - Zlaté Moravce | PD,ZM |
| 7891 | Nováky - Chem. Nováky | PD |
| 7763 | Nováky - Chem. Nováky | PD |
| 7740 | Nováky - Cígeľ | PD |
| 7760 | Prievidza - Cígeľ | PD |
| 7811 | Prievidza - Handľová | PD |
| 7502 | Handľová - Kremnica | PD,ZH |
| 7783 | ENO B - Hor. Ždaňa | PD,ZH |
| 7784 | ENO B - Hor. Ždaňa | PD,ZH |

### zdroje elektrickej energie

Zdroje elektrickej energie na území SR pracujú do spoločnej elektroenergetickej sústavy. Na území Trančianského kraja sú zdroje, ktoré využívajú vodnú energiu a hnedé uhlie. Najdôležitejšie diela sú - v členení podľa okresov v nasledovnom prehľade.

### Zdroje elektrickej energie v členení podľa okresov

(nad 1 $MW_E$)

| Okr. | Mesto | Názov | Výkon-$MW_E$ | rieka |
|---|---|---|---|---|
| IL | Dubnica n/V | VE Dubnica | 16.5 - | Váh |
| IL | Ilava | VE Ilava | 15.0 - | Váh |
| IL | Ladce | VE Ladce | 13.8 - | Váh |
| IL | Dubnica n/V | Tepláreň Dubnica | 16.5 - | |
| IL | Dubnica n/V | Tepl. ZTS Dubnica | 12.4 - | |
| NM | N. Mesto n/V. | VE N. Mesto | 25.5 - | |
| NM | Horná Streda | VE H. Streda | 25.5 - | |
| PE | Partizánske | Tepláreň CEBO | 7.6 - | |
| PE | Bošany | Tepláreň Koželužne | 4.O - | |
| PB | Pov. Bystrica | Tepláreň Pov. stroj | . 12.0 - | |
| PB | Pov. Bystrica | VE Pov. Bystrica | 55.2 - | |
| PD | Prievidza | ENO A | 178.0 | |
| PD | Prievidza | ENO B | 220.0 | |
| PD | Prievidza | ENO B | 220.0 | |
| PU | Púchov | VE Nosice | 67.5 | Váh |
| TN | Trenčín | VE Trenčín-Skala | 16.0 | Váh |
| TN | Kostolná - Záriečie | VE Kostolná - Záriečie | 25.5 | Váh |

Transformačné stanice v členení podľa okresov

| Okr. | Názov | Nap.(kV) | Výkon(MVA) | Správca |
|---|---|---|---|---|
| BN | VAB Bánovce | 110/22 | 25 | VO |
| IL | Cementáreň Ladce | 110/22 | . 25 | VO |
| IL | ZTS Dubnica | 110/22 | 2x25 | VO |
| IL | VE Dubnica | 110/22 | 2x25 | VE |
| IL | SSE Dubnica | 110 | 2x40 | VE |
| IL | Ilava | 110 | bdt | VE |
| IL | Ladce | 110/22 | 2x25 | VE |
| MY | Myjava | 110/22 | 1x25 | ZSE |
| NM | Nové Mesto n.V | 110/22 | 2x25 | ZSE |
| NM | ŽSR N.Mest n.V | 110/22 | 2x12.5 | VO |
| *(bez možnosti zapojenia do distrib. siete)* | | | | |
| NM | Bošáca | 400 | bdt | SE |
| NM | VE Horná Streda | 110 | bdt | VE |
| PE | Partizánske | 110/22 | 2x25 | ZSE |

| Okr. | Názov | Nap.(kV) | Výkon(MVA) | Správca |
|---|---|---|---|---|
| PB | Pov. Bystrica | 220/11O | 3x33.3 4x66. | SE |
| PB | Pov. Bystrica | 110/22 | 6x40 | SE |
| PB | VE Pov. Bystrica | 110 bdt | | VE |
| PD | Bystričany | 220/110 | 7x33.3 | SE |
| PD | Pravenec | 110/22 | 25 | VO |
| PD | Chem. Nováky | 110/22 | 3x40 | VO |
| PD | Nováky(ENO) | 110 | bdt | SE |
| PD | Prievidza | 110/22 | 2x40 | SSE |
| PD | Handlová | 110/22 | 2x16 | SSE |
| PD | Cígeľ | 110/22 | 3x25 | VO |
| PD | Dol.Vestenice-Gum. | 110/22 | 2x25 | VO |
| PU | Púchov | 110/22 | 2x40 | SSE |
| PU | ŽSR Púchov | 110/22 | 25 | VO |
| PU | VE Nosice | 110 | bdt | VE |
| TN | Trenčín/Juh | 110/22 | 2x40 | ZSE |
| TN | Trenčín/Skala | 110/22 | 2x25 | VE |
| TN | Skloobal Nemšová | 110/22 | 2x25 | VO |
| (bez možnosti zapojenia do distrib. siete) | | | | |
| TN | VE Kostolná - Záriečie | 110 | bez. transf. | VE |

Mimo kraja

| | | | |
|---|---|---|---|
| TT | Križovany | 400/220 400 | SE |
| TT | Križovany | 220/110 2x200 | SE |
| BY | VE Mikšová | 110/22 3x40 | VE |
| BY | Bytča | 110/22 2x25 | SSE |
| TO | Topoľčany | 110/22 2x25 | ZSE |
| ZH | Horná Ždaňa | 400 /110 2x400 | SE |
| TT | JE A1 | 110 bdt | SE |

*Legenda:*
*SE - Slovenské elektrárne*
*ZSE - Západoslovenské energ. závody*
*SSE - Stredoslovenské energ. závody*
*VE - Vodné elektrárne*
*VO - Veľkoodberateľská stanica*
*bdt - bez distr. transformátorov 110/22*

Rozvody VN - 22 kV

Ide prevažne o vzdušné siete, ktoré zásobujú distribučné transformovne 22/0.4 kV. Vychádzajú z vyššieuvedených transformovní 110/22. Sústava rozvodní s transformátormi 110/ 22 kV umožňuje pružne reagovať na požiadavky odberateľov. Spoľahlivosť sa ešte zvýši v dôsledku realizovanej dostavby uzal 400 kV Bošáca o transformovňu 400/110 kV .

### *2.15.1.1 Rekonštrukcia VE na Váhu*

Podľa stanoviska VE Trenčín k plánovanému rozšíreniu jestvujúcich prírodných a odpadových kanálov pre plavbu budú rekonštruované vodné elektrárne pre stavbu jedného energetického bloku a jalového priepustu. So zmenou prevádzkového režimu kaskády z titulu splavnenia sa neuvažuje.

### *2.15.1.2 Návrh*

Z hľadiska zásobovania elektrickou energiou návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja uvažuje s nasledovným rozvojom:

**Okres Ilava**

- V etape do roku 2005 s rekonštrukciou HE Ladce

**Okres Nové Mesto nad Váhom**

- V súčasnosti prebieha realizácia transformovne 400/110 kV Bošáca, vrátane prípojných vedení. Uzol 400kV, v ktorom prebieha výstavba predmetnej TS 400/110 kV je pripojený vedeniami 400 kV č. 496, 043 a 495. Po realizácii transformovne v horizonte do roku 1999 s

presmerovaním 110 kV smerujúcich v súčasnosti do TS Nové Mesto nad Váhom. Ide o vedenia č. 8502, 8740, 8750, 8757.

- perspektívne vo výhľadovom období sa uvažuje s novým 400 kV vedením Bošáca-Otrokovice (ČR)
- perspektívne vo výhľadovom období sa uvažuje s novým 400 kV vedením Bošáca-Ždaňa.

**Okres Považská Bystrica**

- V etape po roku 2005 s transformovňou 400/110 kV Považská Bystrica, vrátane vedenia 400 kV. Uvedeným riešením sa predpokladá nahradiť TS 220/110, 220 kV s možnosťou odbočky 400 kV v súbehu s linkou 220 kV č. 270, 275.

**Okres Prievidza**

- V etape do roku 2005 s rekonštrukciou transformovne Handlová
- V etape do roku 2005 s rozvodňou 220 kV Bystričany
- V súčasnosti sa v ENO - A v rámci II. stavby sa pripravuje realizácia náhrady dožitých kotlov za fluidné, ktorej ukončenie sa predpokladá do roku 2005

**Okres Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Ilava**

- rekonštrukcia 110 kV vedení č. 8758, 8759 (Nové Mesto nad Váhom, Trenčín Ilava).

Pre obdobie rokov 2000 - 2005 sa pre územie celého kraja uvažuje s rekonštrukciou distribučných sietí, ktorá bude predstavovať zlepšenie spoľahlivosti v zásobovaní elektrickou energiou.

**Nárast spotreby elektrickej energie do roku 2015**

Prognóza spotreby elektrickej energie pre novú bytovú výstavbu a občiansku vybavenosť. Uvažuje sa s príkonom (podielom) 1,5 kVA na byt, vrátane vybavenosti a dobou využitia 2 000 hod.

| Okres | 1991 - 2005 | | | 2005 - 2015 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | b.j. | MW | $MW_h$ | b.j. | MW | $MW_h$ |
| Bánovce nad Bebravou | 1560 | 2,340 | 4680 | 1530 | 2,295 | 4590 |
| Ilava | 2196 | 3,294 | 6588 | 1340 | 2,010 | 4012 |
| Myjava | 631 | 0,946 | 1892 | 1170 | 1,755 | 3510 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2131 | 3,196 | 6392 | 2350 | 3,525 | 7050 |
| Partizánske | 1802 | 2,703 | 5406 | 1660 | 2,490 | 4980 |
| Považská Bystrica | 2977 | 4,465 | 8930 | 1810 | 2,715 | 5430 |
| Prievidza | 5434 | 8,151 | 16302 | 3190 | 4,785 | 9570 |
| Púchov | 2131 | 3,196 | 6392 | 1400 | 2,100 | 4200 |
| Trenčín | 5526 | 8,289 | 16578 | 4050 | 6,075 | 12150 |
| Kraj | 24388 | 36,582 | 73164 | 18500 | 27,750 | 55500 |

## 2.15.2 Zásobovanie zemným plynom

Zásobovania celého kraja sa zakladá na týchto plynovodoch:

a) plynovod 500-64, ktorý vedie Považím a napája sa z tranzitného plynovodu pri trasovom uzávere TU 39 pri Špačinciach, severne od Trnavy.
b) plynovod 300/25, ktorý sa napája na medzištátny plynovod 700/55 cez prepúšťaciu stanicu pri Červeníku (severne od Leopoldova)
c) plynovod 300/25 , pripojený na medzištátny plynovod 700/55 cez prepúšťaciu stanicu Ľudovítova (južne od Výčap - Opatoviec), vedúci v trase Topoľčany - Partizánske - Nováky - Prievidza s prepojením na Martin.
d) plynovod 500/25 Jablonica - Senica (Brestovec) pripojený na prepojku medzi tranzitným plynovodom (2x700/64) a medzištátnym plynovodom (700/55) cez prepúšťaciu stanicu Jablonica
e) pokračovanie vyššie uvedeného plynovodu dimenziou 300 do Myjavy (Zemanovci), ktorý je prepojený s považským plynovodom dimenziou 200/25 v N. Meste n/V.

Plynovod 500/64 slúži na posilnenie plynovodu 300/25, ale aj na priame pripojenie odberateľov.

K tomuto účelu slúžia prepúšťacie stanice Považany (Mošovce) a Považská Bystrica (Sverepec)

Pre zásobovanie kraja ďalej slúžia tieto najvýznamnejšie plynovody odvinuté od základných plynovodov:

- v západnej časti kraja

| | |
|---|---|
| 200/25 | Nové Mesto - Bzince pod Javorinou - Stará Turá |
| 100/25 | Bzince pod Javorinou - Květná (ČR) |
| 200/25 | Piešťany - Vrbové |
| 150/25 | N. Dubnica - Trenčianske Teplice |
| 150/25 | N. Dubnica - H. Srnie |
| 150/25 | Ladce - Lednické Rovne |
| 200/25 | Beluša - Púchov |

- vo východnej časť kraja

| | |
|---|---|
| 300/25 | Nedožery (Brezany) - Handlová - Žiar n/Hronom |
| 150/25 | Z. Kostolany - D. Vestenice |
| 200/25 | Chynorany - Bánovce nad Bebravou |
| 150/40 | Bánovce nad Bebravou (Malé Chlievany) - Svinná. |

Z uvedných plynovodov sa napájajú regulačné stanice na STL. Niektoré sídla sú napojené na STL zo susednej obce, kde sa nachádza RS.

Stupeň plynofikácie - Trenčiansky kraj

| Okres | Počet plynofikovaných obcí | | Počet odberateľov | Dĺžka plynovodu km |
|---|---|---|---|---|
| | abs. | % | | |
| Bánovce nad Bebravou | 18 | 42 | 8225 | 96,5 |
| Ilava | 10 | 50 | 14576 | 120 |
| Myjava | 7 | 41,1 | 4888 | 49,3 |
| Nové Mesto nad Váhom | 18 | 53 | 14936 | 157,3 |
| Partizánske | 16 | 69,6 | 12049 | 64,5 |
| Považská Bystrica | 9 | 32,2 | 13450 | 134 |
| Prievidza | 37 | 71 | 12860 | 432,9 |
| Púchov | 6 | 28,6 | 6615 | 90 |
| Trenčín | 20 | 46 | 26772 | 267,3 |
| **Kraj** | **141** | **48,2** | **114371** | **1441,8** |
| SR | 1193 | 41,25 | | |

*Zdroj:Krajská energetická koncepcia Trenčianskeho kraja (2.etapa KEK 1997)*

Dodávky zemného plynu v okresoch Trenčianskeho kraja rok 1997

| Okres | Veľkoodber (tis.m$^3$) | Maloodber (tis.m$^3$) | Obyvateľstvo (tis.m$^3$) | Splu (tis.m$^3$) |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 23883 | 2408 | 7202 | 33493 |
| Ilava | 62290 | 2707 | 15818 | 80815 |
| Myjava | 15540 | 1283 | 6529 | 23352 |
| Nové Mesto nad Váhom | 40840 | 5413 | 22266 | 68519 |
| Partizánske | 9739 | 3500 | 8350 | 21589 |
| Považská Bystrica | 22515 | 2290 | 13010 | 37815 |
| Prievidza | 41181 | 7016 | 36410 | 84607 |
| Púchov | 53820 | 1310 | 8511 | 63641 |
| Trenčín | 96194 | 10574 | 39366 | 146134 |
| **Kraj** | **366002** | **36501** | **157462** | **559965** |

*Zdroj:Krajská energetická koncepcia Trenčianskeho kraja (2.etapa KEK 1997)*

### *2.15.2.1 Návrh*

Z hľadiska širších súvislostí sa vo výhľade uvažuje s výstavbou magistrálneho severojužného plynovodu, ktorého trasovanie je v zmysle vypracovanej štúdie NAFTPROJEKT-om - CP Ltd. „Tranzitný plynovod Skalité-Plavecký Peter. Trasovanie tranzitného plynovodu je na území kraja v dvoch alternatívach. Alternatíva I. je vedená od Bošáce územím Myjavskej pahorkatiny do uzla Plavecký Peter s konfiguráciou plynovodu DN 1200/7,5 MPa s dvoma kompresorovými stanicami KS 1 Skalité a KS 2 Kameničany (na území Trenčianskeho kraja). Alternatíva II. je vedená od Bošáce pozdĺž severných svahov Malých Karpát do uzla Plavecký Peter s konfiguráciou plynovodu DN 1400/7,5 MPa. Dopravu do uzla Plavecký Peter zabezpečuje kompresorová stanica KS 2 - Kameničany.

Z hľadiska zásobovania územia kraja zemným plynom návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja v súlade so zámermi SPP uvažuje s nasledovným rozvojom:

**Okres Bánovce nad Bebravou**

- ÚPN VÚC uvažuje s nasledovným rozvojom rozvodných sietí:

- STL plynovody Slatinskej doliny z RS Dežerice, a to: Dežerice, Podlužany, Timoradza, Krásna Ves, Slatinka nad Bebravou, Slatina nad Bebravou, rok 1998
- VTL prípojka Rybany (BN) - Livinské Opatovce (PE), rok 1998
- STL plynovody obcí Borčany, Chudá Lehota, Šišov, Libichava, Veľké Hoste, Pochabany, Malé Hoste, Zlatníky, rok 1998

■ V štádiu posudzovania možností plynofikácie sú nasledovné skupiny obcí, bez určenia termínu realizácie:
- Šípkov, Čierna Lehota, Prusy, Ľutov s napojením na existujúcu RS Dežerice
- Ruskovce, Malá Hradná, Dolné Veľké Držkovce, Horné Veľké Držkovce, Čuklasovce, Cimenná s vybudovaním prípojky a RS Ruskovce
- Pečeňany, STL z RS Livinské Opatovce
- Dolné Naštice, vrátane RS v obci a prípojky VTL.

**Okres Ilava**

■ ÚPN VÚC uvažuje s rozvojom plynofikácie obcí:
- Košecké Podhradie
- Zliechov
- Horná Poruba
- Krivoklát
- Vršatské Podhradie.

**Okres Myjava**

■ ÚPN VÚC uvažuje v okrese Myjava s nasledujúcim rozvojom plynofikácie:
- Obec Kostolné, rok 1999; pripojenie STL z RS Vaďovce
- Rudník, rok 1999; RS sa pripojí na VTL Stará Turá-Nové Mesto nad Váhom.

■ Ďalej sa uvažuje s plynofikáciou obcí:
- Polianka, Priepasné, Hrašné, Poriadie, Vrbovce u Sabotov.

**Okres Nové Mesto nad Váhom**

■ ÚPN VÚC uvažuje s nasledovným rozvojom plynofikácie obcí:
- Hrádok, Nová Ves nad Váhom, Kálnica, Beckov, rok 1998; RS uvedených obcí sa napája na plánovanú VTL prípojku z obce Lúka, ktorá má už vybudovaný VTL
- Vaďovce, Hrachovište, Višňové, rok 1999; RS vo Vaďovciach sa pripojí VTL zo Starej Turej.
- uvažuje sa s plynofikáciou obce Bošáca

**Okres Partizánske**

■ ÚPN VÚC uvažuje s nasledovným rozvojom plynofikačnej siete:
- STL plynovody Veľký Klíž a Turčianky z postavenej RS Klátova Nová Ves, rok 1998
- STL plynovody Livinské Opatovce, vrátane RS a prípojky VTL Rybany (BN) - Livinské Opatovce, rok 1998
- Nadlice; podľa SPP OZ Nitra sa posudzuje možnosť plynofikácie z RS Krušovce (TO) alebo Chynorany (PE).

**Okres Považská Bystrica**

■ ÚPN VÚC uvažuje s nasledovným rozvojom rozvodných sietí a plynofikáciou obcí:
- Sverepec, rok 1999; z VVTL 500/63, ktorý vedie popri obci sa napojí RS VVTL/STL
- Bodina, STL z RS Prečin, rok 1998
- Počarová, RS napojená na VVTL, rok 1998
- ÚPN VÚC uvažuje s plynofikáciou Papradnianskej doliny (Papradno, Brvnište, Stupné, Jasenica) a plynofikáciou miestnych častí Považskej Bystrice (Horný a Dolný Milochov, Praznov, Podmanín, Podvažie, Šebešťanová, Cingelov Laz)

**Okres Prievidza**

■ ÚPN VÚC v súlade so SPP OZ Prievidza, uvažuje s nasledovnou plynofikáciou:
- Poluvsie, rok 1998; plynofikácia sa uskutoční cez RS v obci, ktorá sa pripojí na VTL plynovod Nedožery-Nitrianske Pravno
- Malinová, rok 1999; obec sa pripojí STL z RS Poluvsie
- Nitrianske Rudno, rok 1999; pripojenie RS v obci sa urobí VTL z Diviakov nad Nitricou
- Lazany, rok 1999; prípojka pre RS z VTL pri obci Nedožery

- Kostolná Ves, Rud. Lehota, Nevidzany, Liešťany, Dlžín, Seč, rok 1999; obce sa pripoja STL z RS Nitrianske Rudno
- Tužina, Kľačno, rok 1999; prípojka VTL z Nitrianskeho Pravna sa napojí na RS v Kľačne, odkiaľ sa bude STL zásobovať aj Tužina
- Horná Ves, Radobica; VTL z obce Osľany sa pripojí RS v Hornej Vsi, odkiaľ sa na STL napojí tiež Radobica
- Šutovce, po roku 2003; STL z Bojníc
- Čereňany, po roku 2003; RS sa napojí z VTL Osľany-Bystričany
- Podhradie, po roku 2003; STL z Lehoty pod Vtáčnikom
- Čavoj, Temeš, rok 1998-1999; VTL prípojka z Nitrianskeho Pravna do RS Čavoj. Temeš pripojený STL
- Chvojnica, rok 1998-1999; RS z uvažovaného VTL Nitrianske Pravno-Čavoj
- Valaská Belá, rok 1998-1999; VTL prípojkou z Čavoja sa napojí RS.

**Okres Púchov**

- ÚPN VÚC uvažuje s nasledovným rozvojom:
  - Plynofikácia Lednickej doliny: Dolná Breznica, Horná Breznica, Zubák, Lednice; akcia zahŕňa RS Breznica, Zubák, Lúky
  - VVTL 63/2 Dulov - Lednické Rovne, rok 1999
  - Plynofikácia Púchovskej doliny: Mestečko, Dohňany, Lúky pod Makytou, Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Zériečie, vrátane RS Mestečko a VVTL prípojky 63/80 do RS, po roku 2000.

## 2.15.3 Zásobovanie teplom

Územie kraja je v prevažnej miere zásobované teplom z veľkých zdrojov, ktoré patria priemyselným podnikom alebo bytovému hospodárstvu. Palivová základňa je prevažne zemný plyn. Vo väčšine tieto zdroje prešli alebo prechádzajú z pevného a tekutého paliva na zemný plyn. V Trenčianskom kraji je prevádzkovaných 352 tepelných zdrojov zásobujúcich bytovokomunálnu sféru.

Z veľkých zdrojov prevažne v mestách, ktoré sú v správe alebo vlastníctve bytového hospodárstva, alebo priemyselných podnikov sa napájajú sústavy centralizovaného zásobovania teplom.

Energetická bilancia v bytovokomunálnej sfére v Trenčianskom kraji za rok 1997

| Okres | Zdroje tepla | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Spotreba paliva | | Vyrobené teplo | Predané teplo | | Počet zdrojov | |
| | Uhlie | Plyn | | Byty | Vybavenosť | | |
| | (ton) | (tis.m$^3$) | (GJ) | (GJ) | (GJ) | (ks) | (%) |
| Bánovce nad Bebravou | 70 | 10326 | 303148 | 121131 | 32112 | 11 | 3,1 |
| Ilava | 19370 | 43753 | 1570253 | 730958 | 627735 | 30 | 8,5 |
| Myjava | 0 | 8988 | 248962 | 219452 | 0 | 12 | 3,4 |
| Nové Mesto nad Váhom | 282 | 28034 | 842892 | 686789 | 125170 | 24 | 6,8 |
| Partizánske | 109553 | 6933 | 1382275 | 411139 | 960744 | 32 | 9,1 |
| Považská Bystrica | 122437 | 16771 | 1904981 | 460024 | 1106303 | 62 | 17,7 |
| Prievidza | 814750 | 21726 | 7366061 | 249186 | 2972542 | 24 | 6,8 |
| Púchov | 21936 | 40481 | 2045996 | 160147 | 1644937 | 16 | 4,6 |
| Trenčín | 22249 | 351221 | 1939634 | 1073707 | 392923 | 141 | 40,0 |
| **Kraj** | **1110647** | **528233** | **17604202** | **4112533** | **7862466** | **352** | **100** |

*Zdroj:Krajská energetická koncepcia Trenčianskeho kraja (2.etapa KEK 1997)*

V roku 1997 v bytovokomunálnej sfére bolo spotrebované 1 110 647 t uhlia a 528 233 tis. m$^3$ zemného plynu na vyrobenie 17 604 202 GJ.

Zásobovanie obcí teplom je zabezpečené z individuálnych zdrojov na tuhé palivo, zemný plyn a v ojedinelých prípadoch elektrinou. V podhorských obciach sa spaľuje aj palivové drevo.

**Zásobovanie tuhými palivami**

Napriek tomu, že v Trenčianskom kraji sa realizuje až 78% celoslovenskej ťažby uhlia, spotrebováva sa tu prevažne české hnedé uhlie. Veľkých spotrebiteľov slovenského hnedého

uhlia ako aj drobných z najbližšieho okolia zásobujú priamo bane, ostatných predajcovia uhlia, ktorých je niekoľko v okrese.

Spotreba tuhých palív v okresoch Trenčianskeho kraja za rok 1997

| Okres | HU Slov. (Kt) | HU Čes. (Kt) | ČU (Kt) | Koks (Kt) |
|---|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 25,02 | 23,15 | 0,18 | 0 |
| Ilava | 0 | 5,18 | 17,32 | 0 |
| Myjava | 8,29 | 16,59 | 0,08 | 0,14 |
| Nové Mesto nad Váhom | 0 | 8,40 | 0,16 | 0,20 |
| Partizánske | 12,0 | 90,24 | 0 | 0,20 |
| Považská Bystrica | 0 | 123,59 | 0,42 | 0,15 |
| Prievidza | 2088,0 | 0,20 | 0,13 | 0,60 |
| Púchov | 2,21 | 4,31 | 0,60 | 0,29 |
| Trenčín | 2,30 | 4,27 | 1,09 | 0 |
| **Kraj** | **2137,82** | **275,93** | **19,98** | **1,58** |

*Zdroj:Krajská energetická koncepcia Trenčianskeho kraja (2.etapa KEK 1997)*

Nasledovný prehľad uvádza najvýznamnejšie zdroje tepla s inštalovaným výkonom nad 5 MW v členení podľa okresov.

Okres: Bánovce nad Bebravou

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba tis. ton mil.m$^3$ |
|---|---|---|---|
| VAB SIPOX, a.s., Partizánska 73, Bánovce nad Bebravou | 125,2 | HU prachové<br>ZP | 18,270<br>6,787 |
| MILSY, a.s., Partizánska 224/8, Bánovce nad Bebravou | 7,4 | ZP | 0,862 |
| BYTTHERM, s.r.o., Hollého 148/46, Bánovce nad Bebravou Kotolňa Prednádražie, Bánovce nad Bebravou | 6,7 | ZP | 1,096 |
| ZORNICA BANKO FASHION, a.s., Textilná 4, Bánovce nad Bebravou | 16,3 | ZP | 1,310 |
| BEBA INVEST, spol.s r.o., divízia dyháreň, Bánovce nad Bebravou Trenčianska cesta 24, Bánovce nad Bebravou | 9,3 | HU triedené<br>drevný odpad | 4,606<br>5,297 |
| BYTTHERM, s.r.o., Hollého 148/46, Bánovce nad Bebravou Kotolňa Stred, Bánovce nad Bebravou | 8,1 | ZP | 1,446 |
| BYTTHERM, s.r.o., Hollého 148/46, Bánovce nad Bebravou Kotolňa Sever 2, Bánovce nad Bebravou | 8,9 | ZP | 1,408 |
| NEMOCNICA S POLIKLINIKOU, Bánovce nad Bebravou Spalovňa, Školská ul., Bánovce nad Bebravou | - | ZP | 0,001 |
| BYTTHERM, s.r.o., Hollého 148/46, Bánovce nad Bebravou DTZ Dubnička, Bánovce nad Bebravou | 17,0 | ZP | 4,846 |
| TATRAN UHROVEC, spol. s r.o., M. R. Štefánika 26, Uhrovec | 14,2 | drevný odpad<br>ĽVO<br>ZP | 0,801<br>0,272<br>0,221 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

Okres: Ilava

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| ZÁVODY ŤAŽKÉHO STROJÁRSTVA, a.s., Dubnica nad Váhom<br>Dubnica nad Váhom, závod | 148,1 | ČU prachové<br>ZP | 16,131<br>18,311 |
| ZÁVOD VŠEOBECNÉHO STROJÁRSTVA, Štúrova, Dubnica nad Váhom | 40,0 | HU prachové<br>ZP | 5,183<br>3,137 |
| DOPRASTAV, a.s., odštepný závod Žilina, Jesenského 18, Dubnica nad Váhom | - | ZP | 1,269 |
| POLIKLINIKA, Považská Bystrica Nemocnica s poliklinikou, Ilava | 5,6 | ZP | 1,151 |
| NÁPRAVNOVÝCHOVNÝ ÚSTAV, Ilava | 8,7 | HU triedené | 1,194 |
| POVAŽSKÉ CEMENTÁRNE, a.s., Ladce<br>Považská cementáreň, a.s., ul. J. Kráľa, Ladce | 13,3 | TVO | 43,818 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

Okres: Myjava

| Názov zdroja | Celkový | Druh paliva | Celková spotreba |
|---|---|---|---|

| | inštalovaný výkon v MW | | TJ/rok |
|---|---|---|---|
| BYTOVÝ PODNIK, s.r.o., Družstevná 589/9, Brezová pod Bradlom Záhumie, Brezová pod Bradlom | 6,8 | ZP | 1,233 |
| SIETE, s.r.o., Brezová pod Bradlom | - | ZP | 0,177 |
| BYTOVÝ PODNIK, s.r.o., Družstevná 589/9, Brezová pod Bradlom Sídlisko Sever, Brezová pod Bradlom | 10,0 | ZP | 1,718 |
| ENERGOBLOK, a.s., Brezová pod Bradlom | 20,6 | ZP | 1,922 |
| PFS, a.s., Brezová pod Bradlom | - | ZP | 0,019 |
| MYJAVSKÝ M↳SOPRIEMYSEL, a.s., závod Myjava, Simonovičova ul | 6,6 | ZP | 0,880 |
| SLOVENSKÁ ARMATÚRKA MYJAVA, a.s., Myjava | 128,9 | HU prachové<br>ZP | 24,112<br>0,789 |
| NEMOCNICA S POLIKLINIKOU, Staromyjavská 59, Myjava | 7,8 | ZP | 0,717 |
| BYTOVÝ PODNIK, s.r.o., M. R. Štefánika 506/4, Myjava Kotolňa 612, Myjava | 5,7 | ZP | 0,836 |
| BYTOVÝ PODNIK, s.r.o., M. R. Štefánika 506/4, Myjava Kotolňa K2, Myjava | 8,5 | ZP | 1,383 |
| BYTOVÝ PODNIK, s.r.o., M. R. Štefánika 506/4, Myjava Dlhé štvrte 2, Myjava | 11,5 | ZP | 1,265 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

## Okres: Nové Mesto nad Váhom

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| COCA-COLA AMATIL SLOVAKIA, s.r.o., Bratislava, Na Pántoch 1Závod Lúka nad Váhom | 5,8 | HU triedené | 2,640 |
| VZT VZDUCHOTECHNIKA, a.s., Nové Mesto nad Váhom Závod Nové Mesto nad Váhom | 15,9 | HU triedené<br>ZP | 2,582<br>0,335 |
| MESTSKÝ BYTOVÝ PODNIK, Vajanského 2116/16, Nové Mesto nad V.<br>CTZ, Banská ul. 1, Nové Mesto nad Váhom | 49,3 | TVO<br>ZP | 0,227<br>9,851 |
| MESTSKÝ BYTOVÝ PODNIK, Vajanského 2116/16, Nové Mesto nad V.<br>Kotolňa, SNP 386, Nové Mesto nad Váhom | 4,4 | ZP | 1,107 |
| LOM CEMENTÁREŇ VÁPENKA WERK 7, s.r.o., Nové Mesto n V. | - | koks | 3,011 |
| PALMA-TUMYS, a.s., Račianska 76, Bratislava Malinovského 36, Nové Mesto nad Váhom | 83,0 | ZP | 5,300 |
| VOJENSKÁ UBYT. A STAV. SPRÁVA, Bratislava Vojenský útvar 1890, Nové Mesto nad Váhom | 7,4 | ZP | 1,177 |
| MILEX, a.s., Piešťanská 31, Nové Mesto nad Váhom | 13,3 | ZP | 2,712 |
| JASEK, spol. s r.o., Trenčianska 24, Nové Mesto nad Váhom | 5,6 | ZP | 0,252 |
| CHIRANA-PREMA, a.s., Nám. Dr. A. Schweitzera 194, Stará Turá | 47,2 | ZP | 6,098 |
| MESTO STARÁ TURÁ V ZAST. TURBYT, s.r.o., M. R. Štefánika 380<br>Kotolňa, Mýtna 145, Stará Turá | 14,5 | ZP | 3,634 |
| HYDROSTAV, a.s., Trenčianske Bohuslavice | 22,9 | ZP | 1,119 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

## Okres: Partizánske

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| KOŽELUŽNE BOŠANY, a.s., Bošany | 93,3 | ZP prachové<br>ZP | 39,774<br>0,490 |
| ARTTEP-STAV, a.s., Topoľčany Obaľovačka - Brodzany | - | ZP | 0,075 |
| NEMOCNICA S POLIKLINIKOU, PARTIZÁNSKE Spaľovňa odpadu, Partizánske, Nová nemocnica | - | drevný odpad | 0,001 |
| TECHNICKÉ SLUŽBY MESTA PARTIZÁNSKE, ul. Nemocničná 979<br>CTZ, Partizánske, Sídlisko Šipok | 34,8 | HU triedené | 6,355 |
| CEBO HOLDING SLOVAKIA, a.s., Partizánske Divízia Cebo Invest | 98,7 | HU prachové | 49,760 |
| PARTIZÁNSKE STROJÁRNE, a.s., Zlievareň v areáli Cebo Holding Slovakia, a.s. | - | koks | 0,124 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Kotolne LUHY (A, B, C, D) | 24,6 | ZP | |
| Blok kotolne $K_1$ - $K_{11}$ | 7.99 | ZP | |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

## Okres: Považská Bystrica

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| NEMOCNICA S POLIKLINIKOU, Považská Bystrica | 10,4 | ZP | 2,207 |
| POV BYT, s.r.o., Kuzmányho 903/3, Považská Bystrica<br>Plynová kotolňa, Rozkvet, Považská Bystrica | 34,9 | ZP | 7,005 |
| POV BYT, s.r.o., Kuzmányho 903/3, Považská Bystrica<br>Plynová kotolňa K-1+K3, Sídlisko SNP, Považská Bystrica | 44,8 | ZP | 7,075 |
| POVAŽSKE STROJÁRNE, a.s., Považská Bystrica<br>Tepláreň Považských strojární, Považská Bystrica | 282,2 | HU prachové<br>ZP | 122,292<br>0,445 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

## Okres: Prievidza

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| KÚPELE BOJNICE, a.s. | 6,6 | ZP | 0,633 |
| NEMOCNICA S POLIKLINIKOU, Prievidza<br>Nemocnica Bojnice, Nemocničná 2, Prev. | 10,4 | HU triedené<br>nafta | 2,898<br>0,002 |
| HBP, a.s. Baňa Cígeľ, odštepný závod<br>Baňa Cígeľ, Prievidza | 24,2 | HU triedené | 11,120 |
| VEGUM, a.s., Dolné Vestenice | 33,0 | ZP | 5,476 |
| SLOVENSKE ELEKTRÁRNE, a.s., Elektrárne Nováky<br>Závod Tepláreň, Handlová, Štrajkova 1 | 92,6 | HU prachové<br>ZP | 26,974<br>10,344 |
| HORNONITRIANSKE BANE PRIEVIDZA, a.s., Prievidza<br>Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Baňa Handlova | 6 | HU triedené | 1033,022 |
| OBEC LEHOTA POD VTÁČNIKOM<br>Lehota pod Vtáčnikom, Nám. SNP 33/1 | 6,3 | HU triedené | 1,543 |
| CESTY MOSTY KONSTRUKCIE, s.r.o., Zvolen,Neresnicka cesta 3<br>Zvolen, Neresnicka cesta 3 - obalovacia súprava, Nitrianske Sučany | - | ĽVO | 0,192 |
| NOVACKE CHEMICKÉ ZÁVODY, a.s., Nováky, Štefánikova 1 | 13,3 | ZP<br>iné kvapalné palivá<br>iné plynné palivá | 5,962<br>7,469<br>33,803 |
| VOJENSKÝ OPRAVÁRENSKÝ PODNIK 015, š.p., Nováky | 8,4 | HU triedené | 4,372 |
| TATRA NÁBYTKÁREŇ, a.s., Pravenec | 45,2 | drevný odpad<br>ZP | 14,752<br>1,588 |
| PRIEVIDZSKÁ MLIEKÁREŇ, a.s., Prievidza, J. I. Bajzu 14 | 8,9 | ZP | 0,747 |
| TATRA NÁBYTKÁREŇ, a.s., Prievidza, Športová ul. 23 | 8,4 | drevný odpad<br>ZP | 0,078<br>0,508 |
| NESTLE FOOD, s.r.o., Kosovská cesta 11, Prievidza | 11,9 | HU prachové | 4,824 |
| OBUVNÍCKY ZÁVOD JASPOL., a.s., Prievidza, ul. Priemyselná 2 | 6,2 | ZP | 0,309 |
| SLOVASFALT, spol. s r.o., Bratislava, Mlynské Nivy 61/A<br>Prievidza, obaľovačka | - | ĽVO | 0,131 |
| STROJÁRNE, a.s., Prievidza, ul. Priemyselná | 12,5 | HU triedené<br>drevný odpad | 0,615<br>2,363 |
| TORRO, s.r.o., Prievidza, Sebedražská cesta | 23,7 | ZP | 1,702 |
| SLOVENSKE ELEKTRÁRNE, a.s., Bratislava, Hraničná 12<br>Elektrárne Nováky, o.z., Zemianske Kostoľany | 1648,1 | HU prachové<br>ŤVO | 2736,122<br>7,600 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

## Okres: Púchov

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| BEST, a.s., Beluša, Továrenská 422 | 19,3 | ZP | 1,270 |
| CESTNÉ STAVBY, spol. s r.o., Milcova 14, Žilina<br>Obaľovacia súprava, Beluša | - | ĽVO | 0,145 |
| LR CRYSTAL, a.s., Sklárska 117, Lednické Rovne | 18,5 | ZP | 13,405 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| MAKYTA, a.s., Púchov<br>Závod Púchov, ul. 1. mája | 11,9 | ZP | 2,591 |
| SYENIT, a.s., Púchov, Trenčianska 452 | 17,8 | HU prachové | 4,686 |
| MATADOR, a.s., Púchov, T. Vansovej 1054/45 | 192,5 | ŤVO<br>ZP | 21,427<br>37,737 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

Okres: Trenčín

| Názov zdroja | Celkový inštalovaný výkon v MW | Druh paliva | Celková spotreba TJ/rok |
|---|---|---|---|
| LUDOPRINT, Trenčianske tlačiarne, Trenčín<br>Prevádzka, Bobot | 7,8 | HU prachové | 1,320 |
| CEMMAC, a.s., Horné Srnie | - | ZP<br>iné tuhé palivá | 1,794<br>49,142 |
| CESTY NITRA, a.s., Riaditeľstvo, Murgašova ul.<br>Obaľovačka, Mníchova Lehota | - | ĽVO | 0,225 |
| SKLOOBAL, a.s., Nádražná ul., Nemšová | 17,8 | ZP | 30,444 |
| POVAŽSKÝ CUKROVAR, a.s., Trenčianska Teplá | 77,0 | koks<br>ŤVO<br>ZP | 0,996<br>6,220<br>0,588 |
| MESTSKÝ BYTOVÝ PODNIK, Trenčianske Teplice<br>Kotolňa - Panovce, Trenčianske Teplice | 14,5 | ZP | 1,510 |
| SLOVENSKÉ LIEČEBNÉ KÚPELE, Trenčianske Teplice<br>Kotolňa, M. R. Štefánika, Trenčianske Teplice | 29,6 | ZP | 4,429 |
| OZETA ODEVNÉ ZÁVODY, a.s., Veľkomoravská 9, Trenčín | 35,6 | ĽVO<br>ZP | 0,009<br>4,615 |
| TOS TRENČÍN, a.s., Súvoz 1, Trenčín | 43,0 | ŤVO | 5,319 |
| MERINA, a.s., M. R. Štefánika 19, Trenčín | 93,3 | ŤVO<br>ZP | 9,574<br>0,220 |
| NSP TRENČÍN, Legionárska 28, Trenčín | 19,9 | ZP | 3,205 |
| TEBYS, spol. s r.o., Centrálna kotolňa - Sihoť, Trenčín,<br>Považská 1713 | 17,4 | ZP | 3,825 |
| TEBYS, spol. s r.o., Centrálna kotolňa, Krátka 2412, Trenčín | 14,5 | ZP | 2,369 |
| LETECKÉ OPRAVOVNE, š.p., Legionárska 160, Trenčín | 40,8 | ZP<br>iné kvapalné palivá | 3,295<br>0,003 |
| TEBYS, spol. s r.o., CTZI, Liptovská 2655, Trenčín | 22,0 | ZP | 6,599 |
| TEBYS, spol. s r.o., Nálepkova 1684, Trenčín | 7,6 | ZP | 0,757 |
| TEBYS, spol. s r.o., Kotolňa - Horný Sianec 234, Trenčín | 9,4 | ZP | 0,909 |
| TEBYS, spol. s r.o., Veľkomoravská 2163, Trenčín | 7,6 | ZP | 1,361 |
| TEBYS, spol. s r.o., Švermova 1630, Trenčín | 5,1 | ZP | 0,844 |
| TEBYS, spol. s r.o., 28. októbra 1173, Trenčín | 6,0 | ZP | 1,446 |
| NAZA, spol. s r.o., Kasárenská 9, Trenčín | 7,8 | ĽVO | 0,464 |
| VOJENSKÝ OPRAVÁRENSKÝ PODNIK 027, š.p., Trenčín<br>Trenčín - Zlatovce | 15,7 | ĽVO | 0,122 |
| OLD HEROLD FERM, a.s., Bratislavská 36, Trenčín | 35,6 | ZP | 4,112 |
| CIPRA, s.r.o., Práčovňa a čistiareň, Zlatovská 24, Trenčín | 5,8 | ZP | 0,790 |

*Zdroj REZZO I. REZZO II., 31.12.1997*

*Legenda*

*ZP - Zemný plyn*

*Ču - Čierne uhlie*

*HU - Hnedé uhlie*

*ĽVO - Ľahký vykurovací olej*

*ŤVO - Ťažký vykurovací olej*

*D - Drevo*

Z veľkých zdrojov, spravidla v mestách, ktoré sú v správe alebo vlastníctve bytového hospodárstva, alebo priemyselných podnikov, sa napájajú sústavy centrálneho zásobovania teplom.

Obce sa zásobujú z individuálnych zdrojov, alebo z decentralizovaných kotolní, ktoré sú v obciach so zavedenou plynofikáciou na zemný plyn. Inak najčastejšie na pevné alebo tekuté palivo palivo.

V jednotlivých mestách sú z hľadiska zásobovania teplom nasledovné pomery:

**Bánovce nad Bebravou**

- Mesto sa zásobuje z decentralizovaných zdrojov.

**Ilava**

- Zásobovanie je z decetralizovaných a lokálnych zdrojov

**Dubnica nad Váhom**

- Sústava centralizovaného zásobovania teplom (SCZT) sa opiera o zdroj ZŤS. Ďalej je utvorených viac ostrovných sústav zásobovania teplom napájaných z decetralizovaných zdrojov.

**Nová Dubnica**

- Zásobovania teplom je z decetralizovaných a lokálnych zdrojov na ZP.
- Časť mesta sa napája na tepelný zdroj v Cukrovare Trenčianska Teplá odkiaľ sa privádza teplo tepelným napájačom.

**Myjava**

- Zásobovanie teplom je z decentralizovaných zdrojov tepla prevažne na báze zemného plynu

**Nové Mesto nad Váhom.**

- V meste sú vybudované dve sústavy CZT a to horúcovodná výhrevňa OPBH prebudovaná z mazutu na zemný plyn a Kotolňa Palma s výkonom 40,0 MW na ZP. V súčasnosti sa realizuje rekonštrukcia centrálneho systému výroby tepla na blokový systém podľa obytných súborov.

**Stará Turá**

- Zásobovanie teplom je z decentralizovaných a lokálnych zdrojov tepla prevažne na báze zemného plynu

**Partizánske**

- Zásobovanie teplom je z decentralizovaných a individuálnych zdrojov.

**Považská Bystrica**

- V sídle je vybudovaná horúcovodná sústava so zdrojom tepla v teplárni Považských strojární, ktoré dodávajú teplo jednak pre technologické účely PS ako aj pre vykurovanie a prípravu TUV v bytovej výstavbe (cca 3200 bytov), vrátane objektov vybavenosti.

**Prievidza**

- Zásobovanie mesta teplom v bytovo-komunálnej sfére je vysokocentralizované. V priemyselnom sektore decentralizované. V meste sú tri základné horúcovodné sústavy CZT so zdrojmi K1, K4 a K6.
- časť tepla sa privádza teplovodom z ENO

**Bojnice**

- Zásobovanie teplom je z decentralizovaných a individuálnych zdrojov.

**Handlová**

- V meste je vybudovaná parná sústava s jedným centrálnym zdrojom tepla - bývalá EHA, prebudovaná na tepelný zdroj. Sústava má 24 výmenníkových staníc (cca 4 100 bytov).

**Nováky**

- Zásobovanie teplom je z decentralizovaných a individuálnych zdrojov. Hlavným zdrojom tepla je tepelný napájač z ENO 2x600, s výkonom 135 $MWT_T$.

**Púchov**

- V meste je vybudovaná sústava CZT, ktorú zásobuje tepláreň z Gumárni. Ďalej v meste fungujú sústavy na decentralizované zdroje

**Trenčín**

- Sústavy CZT sa opierajú o zdroje OOBPH SIHOŤ , Kotolňa TOS 35.0 ZP a Kotolňa MERINA.

**Nemšová**

- Zásobovanie je z DZT a lokálnych zdrojov.

**Trenčianske Teplice**

- Časť výstavby zásobuje tep. zdroj Cukrovar Trenčianska Teplá.

V súlade s "Aktualizovanou energetickou koncepciou SR do roku 2005" (AEK) sa počíta s výrazným rozvojom plynofikácie.

Konkurenčné prostredie, ktoré už niekde vzniká zo strany dodávateľov zemného plynu a elektrickej energie bude pôsobiť na veľkovýrobcov, aby znižovali straty pri výrobe a rozvode. K takému stavu bude dochádzať postupne, ako sa bude realizovať reálny vzťah ceny energie za úžitkovú hodnotu.

**Obnoviteľné zdroje energie.**

Odľahlé časti kraja, menovite menšie obce a kopanice, kde z ekonomických dôvodov nie je možné zaviesť zemný plyn, má perspektívu moderného zásobovania teplom využívaním obnoviteľných zdrojov ako drevný odpad, slama, využívanie bioplynu a pod.

Vyššie využitie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie patrí k hlavným cieľom energetickej politiky.

Pre územie kopaníc, vzhľadom na vysokú finančnú náročnosť a nerentabilnosť plynofikácie je vhodné využívať obnoviteľné zdroje energie:

- **Lesnú biomasu:** Vývoj ročnej produkcie využiteľných množstiev lesnej biomasy vhodnej na energetické účely (štiepky, kusové odpady a piliny z malých drevospracujúcich prevádzok, tenčina a hrubina po ťažbe v porastoch, odpady z manipulácie v lesných skladoch, pne a korene po celoplošnej príprave pôdy) do roku 2010 bude závislý na výške ročných ťažieb, orientácii drevospracujúceho priemyslu a zmenách cien sortimentov dreva.
- Ďalším potenciálnym palivovým zdrojom sú tzv. **energetické lesy** s rubnou dobou 3 až 5 rokov. Podľa súčasných poznatkov možno na Slovensku založiť do roku 2005 až 25 000 ha energetických lesov, čím sa pri vynaložení 96 TJ energie získa palivo s energetickou hodnotou 5 100 TJ a z neho následne vyprodukuje 4 128 TJ energie.
- Na základe analýzy vypracovanej v rámci KEK je najrožšírenejšie spaľovanie drevného odpadu v drevárskych a nábytkárskych závodoch (Tatra nábytok Pravenec, BEBA s.r.o. Bánovce nad Bebravou, Tatran s.r.o. Uhrovec)
- **Biomasu v poľnohospodárstve:** U slamy a poľnohospodárskeho odpadu je základným problémom vybilancovanie disponibilného množstva.

Na území kraja sa rozbiehajú aktivity zamerané na možnosti využitia nízkopotenciálnych geotermálnych vôd a realizačné projekty malých zdrojov v lokalitách Bojnice, Bánovce nad Bebravou a pod. Geotermálna energia sa využíva na rekreačné účely na ohrev bazénovej vody v obci Bystričany, miestna časť Chalmová a v Bánovciach nad Bebravou.

Na základe analýzy vypracovanej v rámci KEK je najrozšírenejšie spaľovanie drevného odpadu v drevárskych a nábytkárskych závodoch (Tatra nábytok Pravenec, BEBA s.r.o. Bánovce nad Bebravou, Tatran s.r.o. Uhrovec).

Výroba bioplynu je na území Trenčianskeho kraja realizovaná len v ČOV. V súčasnosti zabezpečuje výrobu bioplynu 11 ČOV, z toho v 5-tich je spaľovaný v kogeneračných jednotkách, z ktorých sa čiastočne kryje vlastná spotreba tepla a elektriny. V 6-tich ČOV sa vyrobený bioplyn zatiaľ energeticky nevyužíva a vypúšťa sa do ovzdušia.

### *2.15.3.1 Návrh*

- V súčasnosti sa spracováva štúdia tepelného napájača ENO - Partizánske,Topoľčany, Bánovce nad Bebravou, v rámci ktorej bude posúdená efektívnosť, ako aj realizovateľnosť stavby tepelného napájača, resp. dodávok tepla z ENO do uvedených miest. Na základe záverov štúdie bude možné rozhodnúť o zabezpečení dodávok tepla pre uvedené mestá s tým, že štúdiu bude možné zapracovať do energetickej koncepcie kraja, ktorá sa v súčasnosti pripravuje.
- Ako veľmi naliehavá sa javí výstavba nového zdroja tepla pre Handlovú, kde je nutná náhrada za dožitú uholnú výhrevňu. Predpokladá sa palivo zemný plyn a využitie kogenerácie.

- V etape po roku 2005 sa uvažuje s plynofikáciou centrálnych zdrojov tepla v mestách Prievidza, Bojnice, Handlová, Nováky, Považská Bystrica.

**Potreba tepla pre bytový fond a občiansku vybavenosť**

Uvažuje sa 8,1 KW/b.j., vrátane vybavenosti a doba využitia 2 120 hod., čo činí 61,5 GJ/rok/b.j.

| Okres | 2005 | | | 2015 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | b.j. | MW | TJ/rok | b.j. | MW | TJ/rok |
| Bánovce nad Bebravou | 1560 | 12,6 | 95,9 | 1530 | 12,4 | 94,1 |
| Ilava | 2196 | 17,8 | 135,0 | 1340 | 10,9 | 82,4 |
| Myjava | 631 | 5,10 | 38,8 | 1170 | 9,5 | 71,9 |
| Nové Mesto nad Váhom | 2131 | 17,30 | 131,1 | 2350 | 19,0 | 144,5 |
| Partizánske | 1802 | 14,6 | 110,8 | 1660 | 13,4 | 102,1 |
| Považská Bystrica | 2977 | 24,1 | 183,1 | 1810 | 14,7 | 111,3 |
| Prievidza | 5434 | 44,0 | 334,2 | 3190 | 25,8 | 196,2 |
| Púchov | 2131 | 17,3 | 131,1 | 1400 | 11,3 | 86,1 |
| Trenčín | 5526 | 44,8 | 339,8 | 4050 | 32,8 | 249,1 |
| Kraj | 24388 | 19,8 | 1499,9 | 18500 | 149,9 | 1137,8 |

**Problematika kogeneračnýc zdrojov(PPC)**

Trenčianský kraj má vysoké nároky na teplo, ktoré sa najčastejšie zabezpečujú zdrojmi na výrobu tepla. Zdroje elektrickej energie má kraj prakticky len vo vodných elektrárňach a teda je odkázaný na dovoz elektrickej energie. Z tohoto hľadiska je vhodné riešiť zdroje tepla pri výstavbe nových alebo rekonštrukcii existujúcich pomocou PPC (kogenerácia). Takto by sa mala riešiť problematika zásobovania kraja elektrickou energiou najmä vo väčších mestách.

Problematiku je potrebné spracovať v rámci regionálneho energetického generelu.

**Produktovody**

Podľa všeobecných informácií územím kraja vedú produktovody, ktoré sú v správe organizácie Slovenské produktovody, a.s. Nitra, Kľačany.

**Obmedzujúce podmienky - limity**

Energetické zariadenia je potrebné považovať od vyššieho stupňa za konštanty v území a rešpektovať ochranné pásma, ktoré sú nasledovné:

- 400 kV - 25 m od krajného vodiča, čím vzniká koridor široký podľa konštrukcie stožiara 60 - 74 m
- 110 kV - 25 m od krajného vodiča, koridor 37 - 39 m
- VVTL plynovody do DN 500 : 50 - 150 m podľa charakteru objektu
- do DN 700: 90-180 m "
- VTL plynovody do DN 300: 20 m
- VVTL stanice : 20 m
- VTL stanice : 10 m

Prekládka vedení v prípade rozvojových zámerov na území, ktorým prechádzajú energovody je prakticky možná len pre kratšie úseky a to u VTL a nižšie. Pre elektrické vedenia len do napätia 110 KV.

Použité podklady

- Infraštrukturálne projekty
- Tepelný atlas
- Energetická koncepcia SR
- Stratégia priestorového rozvoja a usporiadania Slovenska (SPRUS)

# 2.16 Telekomunikácie a pošta

## 2.16.1 Telekomunikácie

V zmysle dvojstupňového členenia telekomunikačnej siete pokrývajú teritórium Trenčianskeho kraja nasledovné primárne oblasti (PO) s napojením na príslušne sekundárne centrá (SC)

| Primárna oblasť | Sekundárne centrá |
|---|---|
| Pov. Bystrica | Žilina |
| Prievidza | B. Bystrica |
| Trenčín | Bratislava |
| Topoľčany | Bratislava |
| Senica | Bratislava |

Trnava (pre MTO Modrovka v okr. N. M. n/V.)

Telekomunikačný systém je pripojený na medzinárodné telefónne ústredne Bratislava a Banská Bystrica (podľa prevádzkových pomerov)

Väzbu jednotlivých okresov na primárne oblasti (PO) a uzlové telefónne obvody (UTO) ukazuje nasledovný prehľad:

| Okres | Primárna oblasť | UTO |
|---|---|---|
| BN | Topoľčany | Bánovce n/B |
| IL | Pov. Bystrica | Dubnica n/V |
| MY | Senica | Senica |
| Trenčín | N. Mesto n/V | |
| NM | Trenčín | N. Mesto n/V |
| Trnava | Piešťany | |
| PE | Topoľčany | Bánovce n/B |
| Topoľčany | Topoľčany | |
| PB | Pov. Bystrica | Pov. Bystrica |
| PD | Prievidza | Prievidza |
| PU | Púchov | Púchov |
| TN | Trenčín | Trenčín |

Miestne telefónne obvody (MTO) sa napájajú na UTO podľa spádu.

V kraji prebieha modernizácia telekomunikačnej siete (digitalizácia), ktorá je bez ďalších nárokov na priestory, lebo sa uplatňujú prvky, ktoré nezvyšujú nároky na miesto ani pri výraznom zvyšovaní kapacity. Pre ťažko dostupné oblasti, kde je problematická výstavba klasických metalických sieti, sa využíva rádiový účastnícky systém.

Z pohľadu riešenia ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sú zohľadnené uvažované zariadenia a vytvorené územné predpoklady pre ich realizáciu a ďalší rozvoj v súlade s materiálom „Telekomunikačná politika (Projekt rozvoja telekomunikácií do roku 2000)“. Tento materiál bol schválený vládou SR uzn. č. 981/1995 a predstavuje zásadný dokument štátnej telekomunikačnej politiky a nadväzuje na „Koncepciu rozvoja spojov do roku 2000“.

Priority rozvoja telekomunikačného sektora sú:
- úprava legislatívy
- liberalizácia telekomunikačných služieb
- regulačný rámec
- transformácia telekomunikačného operátora
- urýchlenie technického rozvoja

Všetky vyššie uvedené zámery sú v súlade s trendom EÚ a zabezpečujú riešenie povinností SR v oblasti telekomunikácií vyplývajúce z Asociačnej dohody.

V rámci zabezpečovania telekomunikačnej politiky v uvedenej oblasti je vypracovaný dokument MDPT „Liberalizácia telekomunikačného sektora v SR“. Princípom liberalizácie je zámer od roku 1996 vytvoriť liberalizovaný telekomunikačný trh pre všetky telekomunikačné služby okrem základnej hlasovej služby. Liberalizácia základnej hlasovej služby bude pripravovaná v súlade s trendom krajín EÚ do roku 2003.

Termínom telekomunikácie sa označujú technické prostriedky, ktoré riadia telekomunikačné organizácie, pomocou ktorých sa zabezpečujú telekomunikačné služby.

Na realizáciu týchto prostriedkov vplýva v súčasnosti nové územné členenie telefónnej siete spojené s tvorbou digitálnej telefónnej siete. Nové digitálne členenie telefónnej siete bude dvojstupňové (primárna oblasť, sekundárna oblasť - primárna oblasť je nižšou územnou jednotkou).

Prechod na dvojúrovňovú digitálnu sieť z doterajšej trojúrovňovej analógovej siete predpokladá digitalizáciu transportnej siete, čo znamená digitalizáciu koaxiálnych káblov, symetrických káblov a rádioreleových trás, ako aj vybudovanie kostry optických káblov a optické káble na nižšej úrovni pre primárne obvody. Priame alebo nepriame medzinárodné prepojenie zabezpečuje medzinárodná ústredňa v Bratislave a medzinárodná ústredňa v Banskej Bystrici s takými kapacitami, aby sa ústredne mohli navzájom zálohovať.

Slovenské telekomunikácie, š.p. sú najväčším poskytovateľom telekomunikačných služieb v Slovenskej republike. Vlastnia a prevádzkujú telekomunikačnú sieť pokrývajúcu celú krajinu. Poskytujú miestne, medzimestské a medzinárodné telefónne služby, služby prenájmu okruhov, dátových sietí, telexové a telegrafické služby, distribúciu a šírenie rozhlasového a televízneho signálu a ďalšie telekomunikačné služby.

Z pohľadu prognózy rozvoja Trenčianskeho kraja je v ÚPN VÚC potrebné uviesť, že Slovenské telekomunikácie, š.p. dobudujú v tomto časovom horizonte sieť DOK a OOK prislúchajúcich tomuto kraju. Snahou Slovenských telekomunikácií, š.p. už v najbližšom období je vybudovať takú telekomunikačnú infraštruktúru, na takej technologickej báze, aby bolo možné včas a v požadovanej kvalite uspokojiť požiadavky zákazníkov na rôzne druhy služieb.

Za rozhodujúcu úlohu možno považovať pokračovanie v digitalizácii miestnych ústrední tak, aby okolo roku 2003 bola dosiahnutá ich 100 %-ná digitalizácia.

Dominantným zdrojom príjmov Slovenských telekomunikácií, š.p. je telefónna služba, ktorá predstavuje 80 % tržieb. V roku 1996 dosiahol počet zákazníkov telefónnej služby hodnotu 1 246 471, z čoho 26 % sú podnikateľskí zákazníci a 74 % bytoví zákazníci. Hustota telefonizácie týmto prekročila úroveň 23 hlavných telefónnych staníc na 100 obyvateľov. Saturácia trhu v základnej telefónnej službe sa predpokladá až o niekoľko rokov. V blízkej budúcnosti sa očakáva vstup strategického partnera, od ktorého sa okrem kapitálovej injekcie očakáva tiež poskytnutie odborných, riadiacich a technických znalostí na zvýšenie efektívnosti podniku.

Podľa správy Štatistického úradu SR o situácii v odvetví spojov za prvý štvrťrok roku 1998 sa vytvorila pridaná hodnota v sume 3,2 miliardy korún, z čoho až 77,9 % pripadá práve na telekomunikačnú činnosť - telekomunikácie, rádiokomunikácie. Ak sa toto číslo porovná s minuloročnými výsledkami za rovnaké obdobie, potom sa zistí že je vyššie o 27,3 %, pri tempe rastu telekomunikačnej činnosti o 32,1 %.

Celkový počet telefónnych staníc sa zvýšil oproti I. štvrťroku 1995 o 35,9 % na 1 mil. 649 tis., pri raste počtu hlavných telefónnych staníc o 40 % na 1 mil. 156 tis. Z toho sa počet bytových staníc zvýšil na 852 tis. - o 39,4 %.

V prevádzke bolo viac ako 15 600 mobilných telefónov, ktoré zaznamenali aj najprudkejší rozvoj - zvýšenie ich počtu až o 101,4 %. Prudký nárast zaznamenávajú aj telefaxy, ktorých počet vzrástol o 47 900 (rast o 45,6 %). Napriek tomu, že počet nevybavených telefónnych staníc je oproti rovnakému obdobiu minulého roku nižší o 19,1 %, ešte stále na telefón čaká viac ako 164 tis. žiadateľov.

Na Slovensku poskytujú služby GSM dvaja prevádzkovatelia, EuroTel Bratislava, a.s. a Globtel GSM, a.s. Obe siete začali prevádzku sietí v prvých mesiacoch 1997 a v súčasnosti pokrývajú územie s viac ako 60 % populácie (30 % územia SR). Globtel plánuje do konca roka 1997 vybudovať vyše 600 základňových staníc BTS pokrývajúcich územie s 91 % obyvateľstva, resp. 75 % územia SR do konca roka 1997. V polovici júla 1997 bolo pokryté územie, na ktorom žije 58 % obyvateľstva.

Slovenské telekomunikácie poskytujú prostredníctvom svojich sietí aj služby prenosu a distribúcie rozhlasového a televízneho signálu pre rastúci počet súkromných rozhlasových a televíznych staníc. Táto služba je v SR liberalizovaná a Slovenské telekomunikácie majú v jej poskytovaní dominantné postavenie. V rokoch 1995, 1996 pribudli k dvom kanálom verejnoprávnej televízie ďalšie dve súkromné televízne stanice. Jedna z nich vysiela prostredníctvom satelitu. Slovenské telekomunikácie poskytujú nasledovné rádiokomunikačné služby:

- lokálne, regionálne, celoštátne a zahraničné šírenie rozhlasového signálu v pásme KV, SV a VKV
- lokálne, regionálne a celoplošné šírenie televízneho signálu
- prenos modulácie rozhlasového a televízneho signálu prostredníctvom rádioreléových spojov
- prenos doplnkových informácií systémom RDS vysielačmi FM v pásme VKV II
- prenos informácií systémom teletex v televíznom vysielaní
- vnútroštátne mobilné prenosy pre rozhlasové a televízne vysielanie
- prenos analógových a digitálnych telefónnych signálov, dátových kanálov a iných služieb prostrednítvom rádioreléových spojov
- údržba technológie VSAT
- iné.

**Pokrytie územia SR rozhlasovým signálom**
- Program S1 v pásme VKV I 63,0 %
- Program S1 v pásme VKV II 0,8 %
- Program S2 v pásme VKV I 61,0 %
- Program S2 v pásme VKV II 34,3 %
- Program S3 v pásme VKV II 60,0 %

**Pokrytie územia televíznym signálom - v % plochy územia SR**

***Prevádzkovatelia zo zákona***
- Program STV 1 97,3 %
- Program STV 2 89,4 %

***Držitelia licencií***
- VTV satelit
- Markíza 50,0 %

Z hľadiska navrhovaného rozvoja telekomunikačných služieb v súlade so zámermi „Telekomunikačného projektu“ možno považovať do roku 2000:
- dosiahnuť obdobnú úroveň v kvantitatívnych aj kvalitatívnych telekomunikačných ukazovateľoch akú v súčasnosti dosahujú niektoré krajiny EÚ (Španielsko, Portugalsko, Grécko, Írsko)
- dosiahnuť úroveň základných telekomunikačných služieb, ktorá pokryje uspokojenie požiadaviek zákazníkov nasledovne:
  - zriadenie bytových staníc v rozsahu 95 % do 6 mesiacov od podania požiadavky, ostatné do 1 roka
  - zriadenie podnikateľských staníc v rozsahu 95 % do 1 mesiaca od podania požiadavky, ostatné do 6 mesiacov.

Stanovené ciele v oblasti rozvoja telekomunikačnej siete:
- moderná transportná sieť (1997-2005)
- celoštátne pokrytie digitálnymi spojovacími systémami (2000)
- celoplošne implementovať sieť signalizácie č. 7 (1999)
- zavádzanie najnovších technológií (napr. ATM - 2000)
- modernizácia prístupových sietí (1996-2000)
- urýchlený rozvoj pozemných rádiokomunikačných sietí
- vybudovanie infraštruktúry pre satelitné komunikácie (1998)
- vybudovanie informačnej siete podniku (1997).

Ciele pre oblasť rozvoja telekomunikačných služieb:
- extenzívny rozvoj základnej telefónnej služby (v roku 2000 dosiahnuť hustotu telefonizácie 35 HTS na 100 obyv.)
- odbúranie statových služieb (2000)
- implementácia multimediálnych služieb (2000)
- služby ISDN a IN (2000).

Ciele pre oblasť skvalitňovania služieb a zákazníckej orientácie:
- vybudovanie moderného jednotného zákazníckeho systému (1998)
- poskytovanie kvalitných služieb
- segmentácia trhu (2000).

V rámci Telekomunikačného projektu II je pozornosť zameraná taktiež na rádiokomunikácie:
- výstavbu a obnovu vysielačov a prevádzačov

- výstavbu siete vysielačov VKV II
- výstavbu pozemnej stanice pre satelitné vysielanie
- vybudovanie tretieho TV okruhu.

Všetky zámery sú podrobnejšie rozpracované v dokumente „Telekomunikačný projekt II. a Telekomunikačná politika SR do roku 2000“. Určenie priorít rozvoja telekomunikačného sektoru do roku 2000, stanovenie trendu realizácie telekomunikačnej politiky SR vo všetkých prioritných oblastiach, rozhodnutie o postavení súčasného monopolného operátora a vstup strategického partnera do tohto telekomunikačného podniku patrí medzi najdôležitejšie rozhodnutia vlády v súčasnej dynamickej epoche rozvoja telekomunikácií a informatiky. Tieto rozhodnutia budú významne ovplyvňovať nielen úroveň telekomunikačnej infraštruktúry na Slovensku, ale sa tiež premietnu v rozvoji telekomunikácií Trenčianskeho kraja.

## 2.16.2 Pošta

Rozvoj a prevádzku 179 pôšt v Trenčianskom kraji riadi Západoslovenské riaditeľstvo pôšt Bratislava a čiastočne Stredoslovenské riaditeľstvo pôšt Banská Bystrica.

Západoslovenskému riaditeľstvu pôšt Bratislava organizačne podliehajú strediská poštovej prevádzky (SPP) Trenčín, Topoľčany a Senica. Stredoslovenskému riaditeľstvu pôšt Banská Bystrica podliehajú SPP Považská Bystrica a Prievidza. Tieto Strediská poštovej prevádzky zabezpečujú činnosť pošty po organizačnej a hospodárskej stránke v novovytvorených okresoch takto:

- SPP Trenčín zabezpečuje okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a čiastočne Myjavu
- SPP Topoľčany zabezpečuje okresy Topoľčany, Bánovce nad Bebravou a Partizánske
- SPP Senica zabezpečuje okresy Senica a čiastočne Myjavu
- SPP Považská Bystrica zabezpečuje okresy Považská Bystrica, Púchov a Ilava
- SPP Prievidza zabezpečuje okres Prievidza

Uvedené organizačné členenie je prispôsobené poštovej prepravnej sieti a jej technológii. Hustota poštovej siete v Trenčianskom kraji je daná počtom obyvateľov na 1 poštu, ktorá je 3409 obyvateľov.

Najväčšie pošty v kraji sú Trenčín 1, Považská Bystrica 1, kde je najväčšia intenzita prevádzky a záujem o poštovú službu.

Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb bude Slovenská pošta š.p. v Trenčianskom kraji realizovať na základe vypracovaných rozvojových programov, podľa Projektu rozvoja poštovej služby do roku 2000 ako aj rozvojových zámerov do ďalších rokov.

**Rozvojové ciele do roku 2002**

- rekonštruovať 35 pôšt a zmodernizovať ich vybavenosť
- dokončiť univerzálnu automatizáciu poštových operácií na 18 poštách v kraji
- pripraviť pripojenie okresných a poverených pôšt v kraji na základnú sieť pre vybudovanie informačného systému Slovenskej pošty.

**Rozvojové cieľe do roku 2010**

- zavieť službu Track and Trace (sledovanie zásielok)
- dobudovať automatizáciu poštových operácií na všetkých poštách v kraji
- dokončiť pripojenie všetkých pôšt v kraji na základnú sieť informatiky
- zaviesť službu hybridnej pošty
- rozšírenie ponuky bankových služieb s využitím automatizácie pôšt

**Rozvojové ciele vo výhľade do roku 2014**

- vybudovať elektronickú poštu
- zaviesť nové služby typu "home shoping" (predaj do domácnosti)

# 2.17 Komplexné hodnotenie navrhnutého riešenia, najmä environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov

## 2.17.1 Komplexné vyhodnotenie kvality životného prostredia

V súlade s cieľmi územného plánovania v zmysle stavebného zákona ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja utvára predpoklady na zabezpečenie trvalého súladu všetkých prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt v území, najmä so zreteľom na starostlivosť o životné prostredie a ochranu jeho hlavných zložiek - pôdy, vody a ovzdušia.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja zohľadňuje zásady rozvoja obsiahnuté v Koncepcii starostlivosti o životné prostredie okresov,v Národnom a Krajskom environmentálnom akčnom programe (1997) a v environmentálnych akčných programoch jednotlivých okresov.

Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vychádza podobne ako predchádzajúce uvedené dokumenty zo Stratégie, zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky, ktoré boli schválené uznesením vlády SR č. 619/93 a uznesením NR SR č. 339/93, ktoré boli rozpracované v priebehu rokov 1994 a 1995 na podmienky vtedajších okresov a boli orientované na:

1. zníženie negatívneho dopadu znečisteného a poškodeného životného prostredia na vek a zdravie obyvateľstva
2. zabránenie ďalšieho vzniku nežiadúcich zmien ekosystémov, devastačných procesov a javov v krajine
3. zamedzenie rastu environmentálnej zadĺženosti a zabezpečenie jej znižovania
4. zvýšenie podielu znečisťovateľov a poškodzovateľov životného prostredia, na zlepšenie jeho stavu a zainteresovanosť podnikateľských subjektov na výrobe a službách zameraných na starostlivosť o životné prostredie
5. utváranie podmienok pre transformáciu hospodárstva z vysoko energeticky a surovinovo náročnej štruktúry na štruktúru s úsporou a racionálnejším využitím energie a surovín, s vyšším podielom spracovania a finalizácie, s uplatnením dekontaminačných postupov a moderných environmentálne vhodných technológií, so zavedením dopravy spĺňajúcej environmentálne požiadavky, s bezpečným skladovaním materiálov, predĺžením ich životnosti a ich opätovným využívaním
6. širšie uplatnenie energie z netradičných zdrojov (slnečnej, veternej, geotermálnej, ...), šetrné využívanie prírodných zdrojov, biologizáciu poľnohospodárstva, revitalizáciu poškodených lesov a zdevastovaných území, ozelenenie a optimálne usporiadanie a využívanie krajiny
7. zvýšenie environmentálneho vedomia obyvateľstva, s dôrazom na podnikateľskú sféru a mládež, jeho informovanosti o stave životného prostredia, o možnostiach, príprave a realizácii opatrení na jeho zlepšenie
8. dôsledné uplatňovanie a dodržiavanie predpisov, prehĺbenie spolupráce v ochrane a tvorbe životného prostredia a v procese dosiahnutia trvale udržateľného rozvoja.

Konkretizáciu opatrení na dosiahnutie cieľov Stratégie podrobnejšie uviedol Národný environmentálny akčný program a následne Krajský environmentálny akčný program.

Tieto dokumenty zodpovedajú AGENDE 21, vývoju vo svete a vychádzajú z princípov trvalo udržateľného rozvoja.

Trvalo udržateľný rozvoj sa chápe ako rozvoj, ktorý uspokojuje potreby prítomnosti bez toho, aby oslaboval možnosti budúcich generácií napĺňať ich vlastné potreby, a to z hľadiska potrieb ekonomických, sociálnych a environmentálnych. Životné prostredie pri napĺňaní princípov trvalo udržateľného rozvoja nie je iba rešpektované, ale jeho ochrana je samozrejmou súčasťou všetkých oblastí života spoločnosti a súčasne je ukazovateľom jej úspešnosti.

Za vybrané kritériá trvalej udržateľnosti pre ÚPN VÚC možno považovať (Martiš a kol. 1995):

- obnovenie systému ekologickej stability krajiny, ktorý zabezpečuje jej väčšiu odolnosť voči nepriaznivým vonkajším vplyvom (a tým zároveň i vyššiu prirodzenú odolnosť) a umožňuje zachovanie genofondu živých organizmov
- racionálne čerpanie prírodných zdrojov a zabezpečenie rekultivácie miest ťažby neobnoviteľných zdrojov, resp. reprodukciu obnoviteľných zdrojov
- optimalizácia vodného režimu krajiny, starostlivosť o vodné zdroje
- ekologické poľnohospodárstvo a lesníctvo s využitím alternatívnych technológií

- optimalizácia zásahov do voľnej krajiny pri výstavbe komunikácií, vodných diel, melioráciách a priemyselnej výstavbe a pod.
- optimálna urbanizácia krajiny a vytváranie kvalitného a esteticky hodnotného sídelného, obytného a pracovného prostredia
- vytváranie miestnych, relatívne uzatvorených cyklov výroby a spotreby, umožňujúcich čo najdokonalejšie využitie hmotných, energetických i informačných vstupov a tým i minimalizáciu dopravných nákladov a negatívnych vplyvov na životné prostredie regiónu
- ekologicky únosná lokalizácia tých výrob ohrozujúcich prostredie, ktoré nebude možné zrušiť, ďalej lokalizácia centier zneškodňovania nebezpečných odpadov, spaľovní, riadených skládok, závodov na spracovanie odpadov a pod.
- podstatne dokonalejšia ochrana prírody, prírodných zdrojov a kultúrnych pamiatok, zahrňujúca aj racionálne riadenie chránených krajinných oblastí.

Z hľadiska súčasného hodnotenia kvality životného prostredia Trenčianskeho kraja možno konštatovať, že je veľmi rôznorodé.

Východná časť územia predstavuje územie Hornej Nitry, ktoré patrí medzi 9 zdravotne závadných a ohrozených oblastí. Oblasť je zaťažená najmä činnosťou energetického, chemického priemyslu a baníctva.

Západná časť riešeného územia (okresy Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica) a stredná časť je zasiahnutá menej, najmä územie jednotlivých pohorí dotknutého územia. V horšej situácii je údolná niva Váhu, v ktorej sa koncentruje sídelná štruktúra, priemysel a hlavné trasy dopravnej a technickej infraštruktúry.

Najvýznamnejšiu časť environmentálnej záťaže predstavuje znečistené ovzdušie, najmä exhaláty z priemyselnej výroby. Znečistené ovzdušie je potencionálne najzávažnejšou krátko až strednodobou hrozbou pre zdravie obyvateľstva. Rieka Váh už priteká na územie Trenčianskeho kraja značne znečistená, kde veľká koncentrácia sídiel, intenzívna poľnohospodárska výroba, rozvinutý priemysel a na druhej strane nezabezpečené čistenie odpadových vôd má za dôsledok, že aj na území kraja dochádza k zhoršeniu kvality vody. Podobne aj rieky Nitra, Vlára, Myjava a Bebrava sú pomerne znečistené.

Podrobné hodnotenie jednotlivých zložiek životného prostredia je uvedené v kapitole životného prostredia.

### 2.17.2 Komplexné hodnotenie navrhnutého riešenia, najmä ekologických dôsledkov

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, z hľadiska ekologického hodnotenia vychádza zo zásady, že cieľom jeho návrhu nie je len návrh opatrení na zlepšenie súčasného stavu jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré je aj predmetom koncepcie ochrany životného prostredia, environmentálnych akčných programov, ale že predovšetkým riešenie jednotlivých koncepčných navrhovaných zámerov, rozvoja jednotlivých funkčných zložiek musí byť navrhované z pohľadu minimalizácie ekologických dôsledkov.

Vzhľadom na to, že mnohé navrhované koncepčné zámery vychádzajú z plnenia medzinárodných dohovorov a celoštátnych koncepcií je potrebné, aby pri ich následnej realizácii boli aj realizované potrebné opatrenia na odstránenie prípadných nežiaducich následkov.

V rámci spracovania predchádzajúcich etáp ÚPN VÚC, a to urbanistických štúdií pre ÚPN VÚC jednotlivých regiónov, t.j. regiónu Trenčín, okresu Prievidza, okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava, regiónu Topoľčany, prípadne konceptu riešenia ÚPN VÚC regiónu Senica boli tieto posudzované v súlade s ust. § 35 zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie z hľadiska ich predpokladaných vplyvov na životné prostredie a návrhu opatrení na vylúčenie alebo zníženie nepriaznivých vplyvov.

ÚPN VÚC vychádza zo stanovísk environmentálneho hodnotenia a z hľadiska miery poznania možných dopadov jednotlivých navrhovaných koncepčných zámerov.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja

1. hodnotí súčasný stav kvality prostredia a na základe zhodnotenia existujúcich stretov a problémov (etapa prieskumov a rozborov spracovaných pre ÚPN VÚC jednotlivých príslušných regiónov, týkajúcich sa Trenčianskeho kraja) navrhuje príslušné opatrenia, ktoré je potrebné vykonať na eliminácia negatívnych dopadov

2. navrhuje jednotlivé rozvojové zámery so zreteľom na zachovanie trvalo udržateľného života, prípadne navrhuje príslušné opatrenia, ktoré by zamedzili už v tejto etape prípravy zámeru poškodeniu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Tvorba životného prostredia Trenčianskeho kraja sa v ďalšom období musí odvíjať od princípov prijatých medzinárodných dohôd, hovoriacich o znižovaní zaťažovania prírodného prostredia emisnými látkami, zachovávania fauny a flóry, ich druhovosti a pod., a to všetko v intenciách princípov trvalo udržateľného rozvoja. ÚPN VÚC v plnej miere rešpektuje zásady ochrany prírody. Odporúča vytvárať základnú kostru ekologickej stability, navrhuje konkrétne druhy a typy jednotlivých prvkov územného systému ekologickej stability, ako aj technické opatrenia na elimináciu negatívnych dôsledkov na prírodné prostredie vyplývajúce z rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry. V ďalších konkrétnych úvahách bude potrebné všetky ďalšie otázky rozvoja aktivít riešiť v súlade s platnými právnymi predpismi, zabepečujúcimi tvorbu kvalitného životného prostredia.

Územný rozvoj kraja sa navrhuje realizovať komplexne so zohľadnením všetkých známych skutočností ovplyvňujúcich kvalitu životného a sídelného prostredia jeho obyvateľov. V návrhu územného rozvoja a využívania územia kraja sa zohľadnili hlavné priority, zásady a ciele štátnej environmentálnej politiky.

V návrhu riešenia rozvoja a využívania územia regiónu sú zosúladené a prehodnotené parciálne územné a vecné problémy stavu životného prostredia a jeho zložiek, vzťahujúcich sa ku konkrétne vymedzujúcim priestorom v rámci kraja.

Do záväznej časti územného plánu - regulatívov územného plánu sú premietnuté myšlienky z „Národného environmentálneho akčného programu“ (NEAP), ako i z „Krajského environmentálneho akčného programu“ (KEAP), ktoré sú relevantné pre rozvoj územia a vzťahujú sa k územiu kraja. Dôsledky týchto opatrení sú zosúladené s celkovými tendenciami rozvoja územia s prihliadnutím na plnenie programových cieľov dokumentu „Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politky“.

Komplexné riešenie vyžaduje okrem základných územnoplánovacích opatrení najmä konkrétne opatrenia vo všetkých hospodárskych odvetviach, pričom za prvoradé treba považovať realizáciu nápravných opatrení, smerujúcich k zmierneniu a postupnej eliminácii súčasných negatívnych environmentálnych javov a trendov.

Objektívne je kvalita životného prostredia determinovaná celkovou úrovňou spoločnosti, stavom národného hospodárstva, materiálno-technickou základňou výrobných procesov, progresivitou a kvalitou technológií, ako aj investičnými možnosťami do opatrení na ochranu životného prostredia. Technológiu jednotlivých výrob a rozširovanie prepravy tovaru je potrebné v ďalšom odbobí orientovať tak, aby bol zabezpečený trvalo udržateľný rozvoj.

**Hodnotenie dopravného riešenia**

Súčasný rozvoj dopravy je charakterizovaný v cestnej doprave zvýšením podielu osobnej dopravy voči nákladnej doprave. Zároveň je charakteristický pokles železničnej dopravy.

Negatívne účinky dopravy pochádzajú predovšetkým z jej dynamickej zložky. Prejavujú sa najmä:
- dopadmi intenzívnej premávky na obyvateľov a faunu - hluk, exhaláty, vibrácie, nehodovosť
- dopadmi na prostredie - emisie (kontaminácia, odpady, havárie, požiare)
- bariérovými účinkami - narušenie voľného pohybu ľudí v urbanizovanej krajine a v prírodnom prostredí i fauny
- znížením hodnoty okolitého územia
- limitnými hodnotami hlukových účinkov, ktoré majú najširšie pôsobenie - ekvivalentná hluková hladina 60 dB(A) v dennom čase a 50 dB(A) v nočnom čase
- osobitným problémom je ochrana územia pred negatívnymi dopadmi železničných tratí osobitného určenia (vysokorýchlostná trať), kde je najmä problém hlučnosti, vibrácií, záberu plôch a bariérového efektu. V riešenom území je vedenie trate mimo osídleného územia a eliminovanie negatívnych účinkov tejto dopravy je predmetom zvláštneho riešenia. Vedenie trás cestnej a železničnej dopravy si vyžaduje zachovanie ochranných pásiem.

Pri hodnotení cestných a železničných zariadení sa sledujú nasledovné kritériá:
- vplyv na životné prostredie
- hlukové zaťaženie okolia trasy
- znečistenie ovzdušia a pôdy exhalátmi z dopravy

- trasovanie komunikácií cez chránenú vodohospodársku oblasť
- trasovanie komunikácií cez prvky ÚSES - biocentrá a koridory na rôznych hierarchických úrovniach
- zábery poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu
- vplyv na tvorbu medzisídelných vzťahov
- miera podpory medzisídelných vzťahov
- miera zlepšenia obsluhy územia.

**Riešenie negatívnych vplyvov na diaľniciach**

Investičný zámer výstavby diaľnice D1 a D61 bol v predchádzajúcich obdobiach posudzovaný podľa zákona č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V súčasnosti zostáva otvoreným úsek trasy diaľnice v Považskej Bystrici, ktorý je osobitne hodnotený z hľadiska vplyvu na životné prostredie.

**Riešenie negatívnych vplyvov na cestách I. triedy**

***Cesta I/61***
- v celom riešenom území od Hornej Stredy po Plevník-Drienové realizáciou diaľnice D61, D1 dôjde k eliminácii negatívnych vplyvov hlavne z tranzitnej dopravy
- v úseku mesta Dubnica nad Váhom je návrh obchvatu mimo mesta.
- v úseku mesta Považská Bystrica je návrh obchvatu mimo centrálnu mestskú zónu

***Cesta I/50***

Podstatné zvýšenie významu zaznamenala cesta I/50, zabezpečujúca najmä prepojenie okresov Prievidza a Bánovce nad Bebravou na sídlo kraja a prepojenie kraja na Banskobystrický kraj. Na tejto trase sú predpokladané obchvaty sídelných útvarov, aby sa znížil negatívny vplyv dopravy, najmä hlučnosti. Návrhy obchvatov a nových trás zvyšujú v protiklade zábery poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu.
- v úseku Trenčín-Bánovce nad Bebravou je navrhovaný obchvat obcí a miest Trenčianske Jastrabie, Svinná, Bánovce nad Bebravou
- v úseku Bánovce nad Bebravou-Prievidza je navrhovaný obchvat obcí a miest Dolné Vestenice, Nováky, Prievidza
- v úseku Prievidza-hranica riešeného územia je návrh obchvatu obcí Veľká Čausa, Lipník, Chrenovec, Ráztočno, Handlová, Nová Lehota pri Handlovej.

***Cesta I/64***
- v úseku Chynorany - Partizánske - Nováky je navrhovaný obchvat obcí Chynorany, Žabokreky nad Nitrou, Partizánske, Malé Uherce, Osľany, Čereňany, Bystričany, Zemianské Kostoľany, Nováky
- v úseku Prievidza-hranica riešeného územia v smere na Žilinu je pre výhľadové obdobie uvažovaný obchvat obcí a miest Prievidza, Nedožery-Brezany, Pravenec, Nitrianske Pravno.

***Cesta I/49***
- v úseku Beluša-hranica ČR je navrhnutý obchvat obcí Dolné Kočkovce, Púchov, Dohňany, Mestečko, Lúky, Lysá pod Makytou.

**Riešenie negatívnych vplyvov na cestách II. triedy**

***Cesta II/516***
- v úseku Trenčianske Teplice je navrhovaný obchvat mesta.

**Negatívne vplyvy železničnej dopravy**
- navrhovanou modernizáciou železničnej trate č. 120 v celom úseku riešeného územia na traťovú rýchlosť V=140-160 km/hod. sa zvýši plynulosť železničnej prevádzky
- navrhovanou modernizáciou železničnej trate Trenčín-Bánovce nad Bebravou sa zlepší celková situáciou v plynulosti železničnej trate.

Železničná doprava nepredpokladá mimo rezervovania koridorov pre VRT podstatný záber nových plôch. Podstatou je modernizácia najdôležitejších tratí, ktoré majú nadregionálny význam. Modernizácia zahrňuje maximálne úpravy smerových oblúkov. Dôležitým momentom je návrh úpravy trate Bánovce nad Bebravou-Trenčín z hľadiska zlepšenia dostupnosti krajského sídla hromadnou dopravou z okresov Prievidza, Partizánske a Bánovce nad Bebravou.

Uvedené úpravy nevyvolajú podstatné zmeny v pôsobení negatívnych vplyvov železničnej dopravy na životné prostredie s výnimkou VRT, kde ochrana životného prostredia musí byť súčasťou riešenia a budovania týchto tratí.

### 2.17.3 Hodnotenie návrhu riešenia z hľadiska ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov

Podľa hľadiska výkonnosti hospodárstva dosiahnutej v 1. polroku 1997 Trenčiansky kraj podľa dosahovanej hodnoty hrubej produkcie patrí medzi kraje s priemernou výkonnosťou hospodárstva a nadpriemernou efektívnosťou hospodárstva. ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vychádza z dynamického modelu rozvoja územia, pre ktoré má vhodné podmienky. Navrhovaný rozvoj hospodárstva je potrebné založiť na čerpaní vnútorných rezerv a na procese zmeny jeho štruktúry. Kraj má veľké rezervy v sektore stavebníctva. V sektore poľnohospodárstva sú v kraji dosahované pomerne dobré výsledky s ohľadom na pôdno-klimatické podmienky.

Najväčšou rezervou hospodárstva je maloobchodný predaj a tržby. Budúci rozvoj hospodárstva Trenčianskeho kraja je potrebné popri čerpaní jeho vnútorných zdrojov zamerať na zmenu štruktúry hospodárstva posunom z primárnych výrobných činností do terciálnej sféry reprezentovanej obchodom a službami.

Vzhľadom na ekologickú únosnosť jednotlivých území regiónu je optimálne územne usmerňovať hospodársko-ekonomický rozvoj tak, aby bolo územie regiónu rovnomerne ekologicky zaťažené bez veľkých disproporcií medzi jednotlivými časťami regiónu. Preto bude potrebné regionálnou politikou vytvárať také podmienky rozvoja, ktoré by umožnili potrebnú územnú diverzifikáciu priemyselných činností a dopravných nárokov tak, aby sa vytvorili rovnocenné podmienky podnikania a rozvoja obytných funkcií.

Z hľadiska hodnotenia prínosu v hospodársko-ekonomickej a sociálnej sfére treba poznamenať, že pre územie Trenčianskeho kraja nebola spracovaná žiadna dokumentácia regionálneho rozvoja a v dobe riešenia územného plánu veľkého územného celku nebola dostupná žiadna komplexná dokumentácia sociálno-ekonomického rozvoja, preto územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja iba v základných rysoch načrtáva predpokladanú a požadovanú predstavu sociálno-ekonomického rozvoja, ktorú vyjadruje v globálnych požiadavkách na jej riešenie.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja potvrdzuje postavenie Trenčína, Prievidze, Púchova, Nového Mesta nad Váhom, Dubnice nad Váhom a Považskej Bystrice, Partizánskeho, Bánoviec nad Bebravou a Myjavy ako priemyselných centier a uvažuje s ďalším rozvíjaním priemyselných aktivít existujúcej základne v smere progresívnych, z pohľadu životného prostredia prijateľných technológií.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja neuvažuje s novými navrhovanými plochami pre rozvoj hospodárstva. Vychádza z poznania, že lokalizácia jednotlivých týchto zariadení je možná v rámci existujúcich zastavaných území sídiel, príp. prípadne nevyužívaných poľnohospodárskych dvoroch a na navrhovaných rozvojových plochách jednotlivých ÚPN sídelných útvarov a zón.

Z hľadiska hodnotenia prínosu v územno-technickej sfére, a tým aj dopadov na formovanie sídelnej štruktúry, krajiny a dopravnej siete sa návrh ÚPN VÚC prejaví:

- rozvojom výstavby - bytová výstavba, dopravné stavby, výstavba výrobných zariadení, výstavba zariadení sociálnej infraštruktúry, výstavba zariadení technickej infraštruktúry
- zvýšením nárokov na saturáciu územia energiami
- zvýšením nárokov na udržanie úrovne hygieny prostredia - likvidácia komunálnych a nebezpečných odpadov
- zvýšením nárokov na udržanie ekologickej stability územia.

Demografický vývoj a jeho štruktúra sú v návrhu chápané ako základný vstupný predpoklad, aj keď rozvoj kraja, a to najmä po stránke ekonomickej a sociálnej, ho následne spätne ovplyvňujú. V základnej vstupnej úvahe o demografickom vývoji sa nepredpokladá jeho radikálny rast ani na základe prirodzeného pohybu, ani migračným pohybom. Uvedené vychádza zo základných úvah oficiálnych projekcií vykonaných v poslednom období Štatistickým úradom SR. Ovplyvnenie tohto vývoja je možné niektorými nástrojmi ekonomickými a sociálno-politickými.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja nedeterminuje žiadnym spôsobom možný demografický rozvoj. Naopak, svojím riešením cestou regionálnych rozvojových pólov a rozvojových centier vytvára predpoklady pre flexibilné reagovanie na rôznu dynamiku rastu obyvateľstva.

Koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry je navrhovaná tak, aby umožnila podporovať rozvoj všetkých dominujúcich pozitívnych faktorov kraja. Systém rozvojových centier dáva predpoklady pre tvorbu kvalitného životného prostredia, pričom súčasne umožňuje diverzifikovať všetky základné funkcie do celého priestoru. Tento prístup umožňuje vytvárať vysokokvalitné životné prostredie so šetrným formovaním krajiny. Územie kraja je navrhované na rovnomerné zapojenie do sídelnej deľby práce, čím sa vytvoria predpoklady na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja.

Riešenie na regionálnej úrovni rozvíja koncepciu formovania štruktúry osídlenia, optimálne formuje regionálne ťažiská osídlenia a vytvára územno-technické predpoklady pre vznik medzisídelných väzieb a vzťahov. Formovanie regionálnych ťažísk osídlenia je do značnej miery determinované intenzitou rozvoja hospodárskych aktivít a ich územným rozložením v regióne, ale rovnako aj ekonomickou silou obyvateľstva a jeho schopnosťou optimálne priblížiť pracovisko a bývanie. Je založený na dynamickom rozvoji hospodárstva, a tým aj zlepšení ekonomickej situácie obyvateľstva. Formovanie ťažísk osídlenia v návrhu je sústredené prevažne na priestory priľahlé centrám osídlenia, ktoré sa budú aj územne dynamicky rozvíjať mimo zastavané územie sídla.

Navrhnuté je formovanie centier osídlenia na všetkých hierarchických úrovniach. ÚPN VÚC počíta so zvýšením hierarchického postavenia centier osídlenia takmer na každej úrovni, čo súvisí jednak s novým územným a správnym členením SR, ale aj s postupným rastom hospodárskych aktivít a zlepšovaním vybavenia sídiel technickou a sociálnou vybavenosťou.

ÚPN VÚC je náročný na koordináciu aktivít v priestore, t.j. aj na územno-technickú prípravu, vrátane územného plánovania. Predovšetkým na sídelnej úrovni bude dôležité racionálne koordinovanie, riadenie a rozhodovanie o územnom rozvoji miest a obcí.

Územný plán veľkého územného celku v súlade s platnými právnymi predpismi nevstupuje do riešenia územia jednotlivých sídiel, čo patrí plne do kompetencií príslušných obecných samospráv. ÚPN VÚC odporúča niektoré základné smery rozvoja, ktoré budú následne predmetom riešenia územných plánov sídelných útvarov a zón.

## 2.18 Perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj

(Perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj je v podobe, v akej bolo predložené na MP SR k žiadosti o perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj. Prílohu tejto kapitoly tvorí rozhodnutie MP SR, s tabuľkovým prehľadom jednotlivých lokalít navrhovaného urbanistického rozvoja ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, na ktoré bol udelený súhlas a na ktoré nebol udelený súhlas).

Urbanistická koncepcia ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja predpokladá jeho rozvoj predovšetkým v intraviláne krajského mesta, v intravilánoch jednotlivých miest okresov a obcí. Výmerou menšie investície pre rozvoj týchto sídiel, ktoré budú umiestnené mimo intravilán na plochách v súčasnosti obrábanej poľnohospodárskej pôdy sa musia riešiť v územných plánoch sídelných útvarov a zón pre tieto obce. V rámci nich sa vyhodnocuje aj odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu v zmysle platných právnych ustanovení zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane PPF a lesného pôdneho fondu v zmysle zákona NR SR č 14/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov a najmä vzhlášky MLVH SSR č.103/1977 o postupe pri ochrane LPF a vyhlášky FMTIR č. 12ú1978 Zb. o ochrane LPF pri územnoplánovacej činnosti. Spracovanie tejto územnoplánovacej dokumentácie je v súlade so zákonom o obecnom zriadení v kompetencii jednotlivých obcí.

V rámci ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa navrhuje odňatie pôdy z poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu pre rozvoj nadradených komunikačných systémov regionálneho a nadregionálneho významu a tiež pre výstavbu vodnej nádrže Liešťany, určenej pre zásobovanie obyvateľstva Hornej Nitry pitnou vodou, ako i pre výstavbu golfového parku, ktorý má vzhľadom na blízkosť krajského sídla Trenčín, svetoznámych kúpeľov Piešťany nadregionálny význam. Všetky

ostatné sociálno-ekonomické aktivity, ktoré sú pre rozvoj regiónu nevyhnutné (viď jednotlivé kapitoly) sa riešia v rámci jednotlivých sídiel v súlade so spracovanými územnoplánovacími dokumentáciami, prípadne sa vyňatie z pôdneho fondu rieši individuálne pri konkrétnych akciách (výstavba dialníc aj s prívádzačmi, vodná cesta Váh ).

## 2.18.1 Perspektívne použitie poľnohospodárskeho pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj

Odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu sa v rámci kraja navrhuje takto:

| Okres | Výmera odnímanej pôdy celkom (ha) | Z toho poľnohospodárskej pôdy (ha) | Z toho vykonané investičné zásahy (ha) |
|---|---|---|---|
| Bánovce nad Bebravou | 34,8 | 33,0 | 4,0 |
| Nové Mesto nad Váhom | 73,1 | 51,7 | - |
| Partizánske | 25,6 | 24,7 | 9,6 |
| Prievidza | 150,6 | 68,2 | 10,9 |
| Púchov | 36,5 | 30,5 | - |
| Trenčín | 52,9 | 47,1 | 13,5 |
| Kraj spolu | 373,5 | 255,2 | 38,0 |

Treba zdôrazniť, že výmery odnímaných plôch, ako i skupiny BPEJ, ktoré pre potreby tejto úlohy poskytol Výskumný ústav pôdnej úrodnosti v Bratislave, sú generalizované a zodpovedajú mierke grafickej časti, ktorá sa vyhotovila v mierke 1:50 000.

Pôdne a klimatické pomery na jednotlivých lokalitách odňatia poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu sú veľmi rôznorodé a sú vyjadrené v skupine BPEJ od 1 -9, čomu zodpovedá aj výška odvodu do štátneho fondu pre zúrodnenie pôdy.

Charakteristika jednotlivých lokalít odňatia poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu je uvedená v prílohe č. 1 - Tabuľka prehľadu perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy na jednotlivých lokalitách ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja.

## 2.18.2 Odvody za predpokladané odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ktoré sú príjmom štátneho fondu ochrany a zveľaďovania poľnohospodárskeho pôdneho fondu, boli vypočítané podľa nariadenia vlády SR č. 152 z roku 1996, pričom sú plne rešpektované ust. § 5 a 7 o zvýšení základnej sadzby odvodov, alebo o oslobodení od odvodov za odňatie pôdy.

Odvody v jednotlivých okresoch kraja sú nasledovné:

- Bánovce nad Bebravou 196 540 tis. Sk
- Nové Mesto nad Váhom 67 520 tis. Sk
- Partizánske 176 068 tis. Sk
- Prievidza 196 225 tis. Sk
- Púchov 16 107 tis. Sk
- Trenčín 150 972 tis. Sk

**Kraj spolu 803 432 tis. Sk**

Oslobodená od odvodov je lokalita č. 12 v okrese Prievidza - vodná nádrž „Liešťany, ktorá je určená na zriadenie vodnej nádrže pitnej vody (§ 7, odsek C nariadenia vlády SR č. 152 z roku 1996).

Podrobný prehľad za jednotlivé lokality odňatia poľnohospodárskeho pôdneho fondu je uvedený v Prílohe 2 - Výpočet odvodov do ŠFOZ PPF v zmysle nariadenia vlády SR č. 152/1996 za predpokladané odňatie poľnohospodárskej pôdy podľa jednotlivých lokalít urbanistického riešenia ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja.

**Prehľad perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy na jednotlivých lokalitách ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja**

Žiadateľ: Krajský úrad Trenčín
Dátum: január 1998

| Lokalita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Funkčné využitie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | Užívateľ poľnohospodárskej pôdy | Vykonané investičné zásahy (závlahy, odvodn.) v ha | súhlas / nesúhlas |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **okres Bánovce nad Bebravou** | | | | | | | | | | |
| 1. | M 34<br>-109C<br>-109D | Horné Ozorovce<br>Dolné Ozorovce<br>Bánovce nad Bebravou<br>Dolné Naštice<br>Rybany | cesta I/50 | 10,40 | 10,0 | 2<br>4<br>5<br>6 | 3,2<br>1,4<br>2,7<br>2,7 | PD Dežerice<br>PD Prusy<br>PD Ruskovce<br>PPD Rybany<br>PD Uhrovec<br>MVL Agro, s.r.o. | - | **súhlas** |
| 2. | M 34<br>-109 D | Bánovce nad Bebravou | križovatka I/50 | 1,0 | 1,0 | 4 | 1,0 | MVL Agro, s.r.o. | - | **súhlas** |
| 3. | M 33<br>-109 D<br>-121 B | Bánovce nad Bebravou<br>Dolné Naštice<br>Rybany | prepojenie ciest I/65 a I/50 | 23,4 | 22,0 | 2<br>3<br>4<br>5 | 6,0<br>2,2<br>12,5<br>1,3 | PPD Rybany<br>MVL Agro, s.r.o. | 3,0 ha - sk. 2<br>1,0 ha - sk. 4 | **súhlas** |
| Okres spolu: | | | | 34,8 | 33,0 | - | - | - | hydromeliorácie 4,0 ha | |
| **okres Nové Mesto nad Váhom** | | | | | | | | | | |
| 4. | M 33<br>-132 B<br>-120-D | Brunovce<br>Horná Streda<br>Lúka | golfové ihrisko | 73,1 | 51,7 | 6 | 51,7 | PD Považie-Považany<br>PDP Tematín-Modrovka | - | **súhlas** |
| **okres Partizánske** | | | | | | | | | | |
| 5. | M 34<br>-109 D | Hradište | cesta I/50 | 6,0 | 6,0 | 5<br>7 | 4,0<br>2,0 | PD Skačany | 0,8 ha - sk. 5 | **súhlas** |
| 6. | M 34<br>-109 D | Hradište-Dolné Vestenice<br>(okres Prievidza) | križovatka I/50 | 1,0 | 1,0 | 7 | 1,0 | PD Skačany<br>PDP Dol.Vestenice | - | **súhlas** |
| 7. | M 34<br>-109 D | Hradište | cesta II/579 | 3,7 | 3,5 | 5 | 3,5 | PS Skačany | 1,2 ha | **súhlas** |
| 8. | M 34<br>-121 B | Partizánske<br>Malé Uherce<br>Veľké Uherce | cesta I/64 | 4,8 | 4,5 | 2<br>3<br>5 | 1,7<br>0,9<br>1,9 | PDP Veľké Uherce<br>PD Skačany | 0,5 ha - sk. 5 | **súhlas** |
| 9. | M 34<br>-121 B | Chynorany | križovatka | 1,0 | 1,0 | 2 | 1,0 | PD Chynorany | 1,0 ha hydromelirácie | **nesúhlas** |

| Lokalita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Funkčné využitie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | Užívateľ poľnohospodárskej pôdy | Vykonané investičné zásahy (závlahy, odvodn.) v ha | súhlas nesúhlas |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3. pokrač. z okres. Bánovce n/B. | M 34<br>-121 B<br>-121 A | Malé Ostratice<br>Nadlice<br>Chynorany | prepojenie cesty I/50 a I/64 | 9,1 | 8,7 | 2<br>3<br>4 | 5,0<br>2,3<br>1,4 | PD Chynorany | 4,7 ha - sk. 2<br>1,4 ha - sk. 4 | **súhlas** |
| Okres spolu: | | | | 25,6 | 24,7 | - | - | - | 9,6 ha hydro-meliorácie | - |
| **okres Prievidza** | | | | | | | | | | |
| 10. | M 34<br>-110 A<br>M 34<br>-110 C | Nitrianske Pravno, Prievidza, Necpaly (miestna šasť Prievidze) | cesta I/64 | 23,10 | 20,0 | 2<br>3<br>4<br>5<br>6<br>7<br>9 | 2,4<br>1,0<br>1,0<br>4,3<br>8,5<br>0,8<br>2,0 | PPD Agrospol Prievidza<br><br>ŠM Nitrian.Pravno | 0,8 ha - sk. 2<br>1,0 ha - sk. 3<br>0,4 ha - sk. 5<br>4,9 ha - sk. 6 | **nesúhlas** |
| 11. | M 34<br>-109 B | Liešťany, Lomnica | cesta II/574 | 6,3 | 2,0 | 8<br>9 | 1,4<br>0,6 | ŠM Nitrian.Pravno | - | **neposudzované** |
| 12. | M 34<br>-109 B | Liešťany | VN Liešťany | 68,3 | 2,2 | 8<br>9 | 0,5<br>1,7 | ŠM Nitrian.Pravno | - | **neposudzované** |
| 13. | M 34<br>-110 C<br>-110 D<br>-122 A | Prievidza, Veľká Čausa, Jalovec, Chrenovec, Nová Lehota pri Handlovej, Handlová, Ráztočno | cesta I/50 | 34,1 | 27,6 | 5<br>6<br>7<br>9 | 6,0<br>1,4<br>10,8<br>9,4 | Agroprodukt Slovakia, a.s. Handlová<br><br>Agrospol PPD Prievidza | 1,0 ha - sk. 5<br><br>1,0 ha - sk. 7<br>0,5 ha - sk. 9 | **súhlas** |
| 14. | M 34<br>-110 C | Nováky<br>Hradište | cesta I/50 | 6,8 | 5,4 | 2<br>6 | 0,7<br>4,7 | Poľnovtáčnik, a.s. Zemian.Kostoľany | 1,0 ha - sk. 6 | **súhlas** |
| 15. | M 34<br>-109 D | Nitrica<br>Nitrianske Sučany | cesta I/50 | 2,0 | 2,0 | 2<br>3<br>6 | 0,5<br>0,5<br>1,0 | POP Dol.Vestenice | - | **súhlas** |
| 16. | M 34<br>-109 D | Dolné Vestenice<br>Horné Vestenice<br>Nitrica | cesta I/50 | 10,0 | 9,0 | 2<br>6 | 8,0<br>1,0 | POP Dol.Vestenice | 0,3 ha - sk. 2 | **súhlas** |
| Okres spolu: | | | | 150,6 | 68,20 | - | - | - | 10,9 ha hydro-meliorácie | **súhlas** |
| **okres Púchov** | | | | | | | | | | |
| 17. | M 34<br>-97 A<br>-97 B<br>-97 D | Dolné Kočkovce, Púchov, Vieska, Dohňany, Mestečko, Záriečie, Lúky, Lysá pod Makytou | cesta I/49 | 36,50 | 30,5 | 5<br>7<br>9 | 3,2<br>14,0<br>13,3 | PD Mestečko<br>Agrovieska, SHR<br>Agrotip, s.r.o. | | **súhlas** |

| Loka-lita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Funkčné využitie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | Užívateľ poľnohospodárskej pôdy | Vykonané investičné zásahy (závlahy, odvodn.) v ha | súhlas nesúhlas |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Okres spolu: | | | | 36,50 | 30,5 | | | | - | |
| **okres Trenčín** | | | | | | | | | | |
| 18. | M 34<br>-109 C | Mníchova Lehota<br>Trenčianske Jastrabie<br>Svinná | cesta I/50 | 17,8 | 15,0 | 5<br>6<br>7<br>9 | 1,8<br>4,8<br>0,9<br>7,5 | PD Bobot-Horňany<br>PD Trenč.Mitice<br>PD Trenčín-Soblahov | 0,8 ha - sk. 5<br>3,0 ha - sk. 6<br>0,5 ha - sk. 9 | **súhlas** |
| 19. | M 34<br>-109 A<br>-109 C | Mníchova Lehota<br>Trenčianska Turná<br>Trenčianske Mitice<br>Svinná | železnica | 29,9 | 27,4 | 4<br>5<br>6<br>7 | 8,0<br>8,2<br>10,0<br>1,2 | PD Bobot-Horňany<br>PD Trenč.Mitice<br>PD Trenčín-Soblahov | 2,5 ha - sk. 4<br>1,5 ha - sk. 5<br>5,2 ha - sk. 6<br>1,5 ha chmeľnice v skupine 4 | **súhlas** |
| 20. | M 34<br>-109 A | Trenčianske Teplice | cesta II/516 | 5,2 | 4,7 | 1<br>2 | 1,4<br>3,3 | Pasia, s.r.o. | - | **súhlas** |
| Okres spolu: | | | | 52,9 | 47,10 | - | - | - | 13,5 ha hydro-meliorácie<br>1,5 ha chmeľnice | |
| **Trenčiansky kraj spolu:** | | | | **373,50** | **255,20** | **-** | **-** | **-** | **38,0 ha hydromeliorácie<br>1,5 ha chmeľnice** | |

# Príloha č. 2

**Výpočet odvodov do ŠFOZ PPF v zmysle nar.vl.SR č. 152/96 za predpokladané odňatie poľnohospodárskej pôdy podľa jednotlivých lokalít urbanistického riešenia ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja**

Žiadateľ: Krajský úrad Trenčín

Dátum: január 1998

| Lokalita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy | | | Základ.sadzba odvod. v tis.Sk | Základ.odvod v tis.Sk | Dôvod zvýš. (zníž.) základ. sadzby odvod. | Zvýšenie (zníženie) odvodov v % | Celkov. odvod do ŠFOZ PPF v Sk | Oslob. od odv. v zmysle ust. §7 pís. a-h Nar.vl. SR č.152/96 Z.z. | Poznámky |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | | | | | | | |
| **okres Bánovce nad Bebravou** | | | | | | | | | | | | | |
| 1 | M 34<br>-109 C<br>-109 D | Horné Ozorovce<br>Dolné Ozorovce<br>Bánovce nad Bebravou | 10,4 | 10,0 | 2<br>4<br>5<br>6 | 3,2<br>1,4<br>2,7<br>2,7 | 8465<br>4170<br>2510<br>1306 | 27088<br>5838<br>6777<br>3526 | -<br>-<br>-<br>- | -<br>-<br>-<br>- | 27088<br>5838<br>6777<br>3526<br>43229 | -<br>-<br>-<br>- | - |
| 2 | M 34<br>-109 D | Bánovce nad Bebravou | 1,0 | 1,0 | 4 | 1,0 | 4170 | 4170 | - | - | 4170 | - | - |
| 3 | M 33<br>-109 D<br>-121 B | Bánovce nad Bebravou<br>Dolné Naštice<br>Rybany | 23,4 | 22,0 | 2<br>3<br>4<br>5 | 6,0<br>2,2<br>12,5<br>1,3 | 8465<br>6090<br>4170<br>2510 | 50790<br>13398<br>52125<br>3263 | 3,0 ha/h<br><br><br>1,0 ha/h | 100 %<br><br>100 % | 76185<br>13398<br>56295<br>3263<br>149141 | -<br>-<br>-<br>- | |
| Okres spolu: | | | 34,8 | 33,0 | - | - | - | - | - | - | 196540 | - | - |
| **okres Nové mesto nad Váhom** | | | | | | | | | | | | | |
| 4 | M 33<br>-132 B<br>-120 D | Brunovce,<br>Horná Streda<br>Lúka | 73,1 | 51,7 | 6 | 51,7 | 1306 | 67520 | - | - | 67520 | - | - |
| **okres Partizánske** | | | | | | | | | | | | | |
| 5 | M 34<br>-109 D | Hradište | 6,0 | 6,0 | 5<br>7 | 4,0<br>2,0 | 2510<br>535 | 10040<br>1070 | 0,8 ha/h<br>- | 100 %<br>- | 12048<br>1070<br>13118 | - | |
| 6 | M 34<br>-109 D | Hradište - Dolné Vestenice (okres Prievidza) | 1,0 | 1,0 | 7 | 1,0 | 535 | 535 | - | - | 535 | - | - |
| 7 | M 34<br>-109 D | Hradište | 3,7 | 3,5 | 5 | 3,5 | 2510 | 8785 | 1,2 ha/h | 100 % | 11797 | - | |

| Lokalita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | Základ.sadzba odvod. v tis.Sk | Základ.odvod v tis.Sk | Dôvod zvýš. (zníž.) základ. sadzby odvod. | Zvýšenie (zníženie) odvodov v % | Celkov. odvod do ŠFOZ PPF v Sk | Oslob. od odv. v zmysle ust. §7 pís. a-h Nar.vl. SR č.152/96 Z.z. | Poznámky |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 8 | M 34<br>-121 B | Partizánske<br>Malé Uherce<br>Veľké Uherce | 4,8 | 4,5 | 2<br>3<br>5 | 1,7<br>0,9<br>1,9 | 8465<br>6090<br>2510 | 14390<br>5481<br>4769 | -<br>-<br>0,5 ha/h | -<br>-<br>100 % | 14390<br>5481<br>6024<br>25895 | - | |
| 9 | M 34<br>-121 B | Chynorany | 1,0 | 1,0 | 2 | 1,0 | 8465 | 8465 | 1,0 ha/h | 100 % | 16930 | - | |
| 3 pokrač. z okres. Bánovce n/B. | M 34<br>-121 B<br>-121 A | Malé Ostratice<br>Nadlice<br>Chynorany | 9,1 | 8,7 | 2<br>3<br>4 | 5,0<br>2,3<br>1,4 | 8465<br>6090<br>4170 | 42325<br>14007<br>5838 | 4,7 ha/h<br>-<br>1,4 ha/h | 100 %<br>-<br>100 % | 82110<br>14007<br>11676<br>107793 | -<br>-<br>- | |
| Okres spolu: | | | 25,60 | 24,70 | - | - | - | - | - | - | 176068 | - | - |
| **okres Prievidza** | | | | | | | | | | | | | |
| 10 | M 34<br>-110 A<br>-110 C | Nitrianske Pravno, Prievidza, Necpaly (miestna časť Prievidze) | 23,10 | 20,0 | 2<br>3<br>4<br>5<br>6<br>7<br>9 | 2,4<br>1,0<br>1,0<br>4,3<br>8,5<br>0,8<br>2,0 | 8465<br>6090<br>4170<br>2510<br>1306<br>535<br>50 | 20316<br>6090<br>4170<br>10793<br>11101<br>428<br>100 | 0,8 ha/h<br>1,0 ha/h<br>-<br>0,4 ha/h<br>4,9 ha/h<br>-<br>- | 100 %<br>100 %<br>-<br>100 %<br>100 %<br>-<br>- | 27088<br>12180<br>4170<br>11797<br>17500<br>428<br>100<br>73263 | -<br>-<br>-<br>-<br>-<br>-<br>- | |
| 11 | M 34<br>-109 B | Liešťany, Lomnica | 6,3 | 2,0 | 8<br>9 | 1,4<br>0,6 | 103<br>50 | 4120<br>- | -<br>- | -<br>- | 4120<br>30<br>4150 | - | |
| 12 | M 34<br>-109 B | Liešťany | 68,3 | 2,2 | 8<br>9 | 0,5<br>1,7 | -<br>- | -<br>- | -<br>- | -<br>- | -<br>- | oslobodené - zásobovanie obyvat. pitnou vodou | |
| 13 | M 34<br>-110 C<br>-110 D<br>-122 A | Prievidza, Veľká Čausa, Jalovec, Chrenovec, Nová Lehota pri Handlovej, Handlová, Ráztočno | 34,1 | 27,6 | 5<br>6<br>7<br>9 | 6,0<br>1,4<br>10,8<br>9,4 | 2510<br>1306<br>535<br>50 | 15060<br>1828<br>5778<br>470 | 1,0 ha/h<br>-<br>1,0 ha/h<br>0,5 ha/h | 100 %<br>-<br>100 %<br>100 % | 17570<br>1828<br>6313<br>495<br>26209 | -<br>-<br>-<br>- | |
| 14 | M 34<br>-110 C | Nováky<br>Hradište | 6,8 | 5,4 | 2<br>6 | 0,7<br>4,7 | 8465<br>1306 | 5925<br>6138 | -<br>0,3 | -<br>- | 5925<br>6530 | -<br>- | |

| Lokalita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Výmera lokality celkom v ha | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy celkom v ha | z toho skupina BPEJ | z toho výmera v ha | Základ.sadzba odvod. v tis.Sk | Základ.odvod v tis.Sk | Dôvod zvýš. (zníž.) základ. sadzby odvod. | Zvýšenie (zníženie) odvodov v % | Celkov. odvod do ŠFOZ PPF v Sk | Oslob. od odv. v zmysle ust. §7 pís. a-h Nar.vl. SR č.152/96 Z.z. | Poznámky |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | ha/h | | | | |
| 15 | M 34<br>-109 D | Nitrica<br>Nitrianske Sučany | 2,0 | 2,0 | 2<br>3<br>6 | 0,5<br>0,5<br>1,0 | 8465<br>6090<br>1306 | 4232<br>3045<br>1306 | -<br>-<br>- | -<br>-<br>- | 4232<br>3045<br>1306<br>8583 | -<br>-<br>- | |
| 16 | M 34<br>-109 D | Dolné Vestenice<br>Horné Vestenice<br>Nitrica | 10,0 | 9,0 | 2<br>6 | 8,0<br>1,0 | 8465<br>1306 | 67720<br>1306 | 0,3<br>ha/h<br>- | -<br>- | 70259<br>1306<br>71565 | -<br>- | |
| Okres spolu: | | | 143,0 | 68,2 | - | - | - | - | - | - | 196225 | - | - |
| **okres Púchov** | | | | | | | | | | | | | |
| 17 | M 34<br>-97 A<br>-97 B<br>-97 D | Dolné Kočkovce, Púchov,<br>Vieska, Dohňany,<br>Mestečko, Záriečie,<br>Lúky<br>Lysá pod Makytou | 36,50 | 30,5 | 5<br>7<br>9 | 3,2<br>14,0<br>13,3 | 2510<br>535<br>50 | 8032<br>7490<br>685 | | | 8032<br>7490<br>685<br>16107 | | |
| Okres spolu: | | | 36,50 | 30,5 | | | | | | | 16107 | - | - |
| **okres Trenčín** | | | | | | | | | | | | | |
| 18 | M 34<br>-109 C | Mníchova Lehota<br>Trenčianske Jastrabie<br>Svinná | 17,8 | 15,0 | 5<br>6<br>7<br>9 | 1,8<br>4,8<br>0,9<br>7,5 | 2510<br>1306<br>535<br>50 | 4518<br>6268<br>481<br>375 | 0,8<br>ha/h<br>3,0<br>ha/h<br>-<br>0,5<br>ha/h | 100 %<br>100 %<br>-<br>- | 6526<br>10186<br>481<br>400<br>17593 | -<br>-<br>- | hydrom.<br>hydrom.<br>-<br>hydrom. |
| 19 | M 34<br>-109 A<br>-109 C | Mníchova Lehota<br>Trenčianska Turná<br>Trenčianske Mitice<br>Svinná | 29,9 | 27,4 | 4<br>5<br>6<br>7 | 8,0<br>8,2<br>10,0<br>1,2 | 4170<br>2510<br>1306<br>535 | 33360<br>20582<br>13060<br>642 | 2,5<br>ha/h,ch<br>1,5<br>ha/h<br>5,2<br>ha/h<br>- | 100 %<br>100 %<br>100 %<br>- | 44785<br>24347<br>19851<br>642<br>89625 | -<br>-<br>-<br>- | hydr.chm.<br>hydrom.<br>hydrom.<br>- |
| 20 | M 34<br>-109 A | Trenčianske Teplice | 5,2 | 4,7 | 1<br>2 | 1,4<br>3,3 | 11300<br>8465 | 15820<br>27934 | -<br>- | -<br>- | 15820<br>27934<br>43754 | - | - |
| Okres spolu: | | | 52,90 | 47,1 | - | - | - | - | - | - | 150972 | - | - |
| **Trenčiansky kraj spolu:** | | | **373,5** | **255,2** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** | **803432** | **2,2 ha** | **-** |

*Poznámky ku skratkám: h - vykonané hydromeliorácie na príslušnej ploche ha*
*ch -chmeľnice*

## 2.18.3 Perspektívne použitie lesného pôdneho fondu pre navrhovaný urbanistický rozvoj

Odňatie lesných pozemkov z lesného pôdneho fondu sa v rámci kraja navrhuje takto:

| Okres | Výmera odnímanej pôdy v ha na lokalitách | Výmera odnímanej pôdy v ha na lokali-tách s odňatím lesných pozemkov | Z toho lesných pozemkov v ha |
|---|---|---|---|
| Prievidza | 150,6 | 138,6 | 74,5 |
| Púchov | 36,5 | 36,5 | 4,2 |
| Trenčín | 52,9 | 17,8 | 2,0 |
| Spolu | 240,0 | 192,9 | 80,7 |

Treba zdôrazniť, že výmery odnímaných plôch sú generalizované a zodpovedajú mierke grafickej časti, ktorá sa vyhotovila v mierke 1:50 000.

Najväčšie odňatie lesných pozemkov sa predpokladá v okrese Prievidza pre výstavbu vodnej nádrže Liešťany, ktorá je určená pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Lesné porasty patria do LHC Nitrianske Pravno, kde spoločenstvá dubo-hrabín vystupujú do bučín. Listnaté dreviny prevažujú nad ihličnatými. Zdravotný stav lesa je dosť narušený a v niektorých lokalitách poškodenie vegetačných orgánov presahuje 41 %. Podobná situácia je aj v ďalších LHC Prievidza, Ráztočno a Vestenice, do ktorých sa zaraďujú odnímané lesné pozemky na lokalitách okresu Prievidza.

V okrese Púchov sa predpokladá odňať 4,2 ha lesných porastov, ktoré sú začlenené do LHC Lúky a Beluša. Zastúpenie listnatých a ihličnatých drevín je takmer v rovnováhe pri prevládajúcom zastúpení smreku a buka.

V okrese Trenčín sú lesné porasty navrhnuté na odňatie zaradené do LHC Trenčianske Stankovce. Prevládajú tu porasty (až 47 % buk) nad ihličnatými ( 9 % smrek), pričom ich zdravotný stav vykazuje poškodenie 31-40 %. Ide o hospodársky les.

Pri príprave jednotlivých investičných zámerov, pri ktorých dochádza k odňatiu lesných pozemkov z lesného pôdneho fondu, je potrebné ich vyhodnotiť podľa jednotlivých lokalít v zmysle zákona NR SR č. 14/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov a príslušných vyhlášok, najmä vyhlášky FMTIR č. 12/1978 Zb. o ochrane lesného pôdneho fondu pri ÚPD a Nariadenia vlády SR č.1/1994 Z.z. o sadzbách odvodov za vyňatie lesných pozemkov z lesného pôdneho fondu.

Tabuľka č. 1 - Prehľad perspektívneho použitia lesnej pôdy na jednotlivých lokalitách ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja - január 1998

| Loka-lita číslo | Číslo mapového listu | Katastrálne územie | Účel využitia | Celk. výmera lokality v ha | Výmera lesných pozem. v ha | Predpokl. finanč.ná-klady zá-beru LPF tis.Sk | Lesný hos-podársky celok | Kategória lesa |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **okres Prievidza** | | | | | | | | |
| 10 | M34-110C | Prievidza<br>Necpaly | cesta I/64 | 23,1 | 2,0 | 160 | Prievidza | hospodársky |
| 11 | M34-109B | Liešťany<br>Lomnica | cesta II/574 | 6,3 | 4,0 | 320 | Nitrianske Pravno | hospodársky |
| 12 | M34-109B | Liešťany | VN Liešťany | 68,3 | 64,0 | 5120 | Nitrianske Pravno | hospodársky |
| 13 | M34-110D<br>M34-122A | Handlová<br>Nová Lehota pri Handlovej | cesta I/50 | 34,1 | 1,5<br>2,0<br>3,5 | 120<br>160<br>280 | Ráztočno | hospodársky |
| 14 | M34-110C | Hradište | cesta I/50 | 6,8 | 1,0 | 80 | Vestenice | hospodársky |
| Okres Prievidza spolu: | | | | 138,6 | 74,5 | 5960 | | |
| **okres Púchov** | | | | | | | | |
| 17 | M34-97A | Púchov<br>Lúky<br>Dolné Kočkovce | cesta I/49 | 36,5 | 1,0<br>1,2<br>2,2 | 80<br>96<br>176 | Lúky<br>Beluša | hospodársky |
| **okres Trenčín** | | | | | | | | |
| 18 | M34-109C | Trenčianske Jastrabie | cesta I/50 | 17,8 | 2,0 | 160 | Trenčian. Stankovce | hospodársky |
| **Kraj Trenčín spolu:** | | | | **192,9** | **78,7** | **6296** | | |

# 3. NÁVRH REGULATÍVOV ÚZEMNÉHO ROZVOJA

## 3.1 Záväzné regulatívy územného rozvoja

**1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry**

1.1 Pri územnom rozvoji kraja vychádzať z rovnocenného zhodnotenia nadregionálnych a vnútroregionálnych vzťahov, pri zdôraznení územnej polohy kraja a jeho špecifických podmienok.

1.2 Ťažiská osídlenia celoštátneho, nadregionálneho a regionálneho významu formovať ako priestorovo-plošné sídelné systémy, ktoré sú tvorené sieťou vzájomných vzťahov jednotlivých hierarchických úrovní centier osídlenia, priľahlých obcí a vidieckeho priestoru.

1.3 Podporovať rozvoj krajského mesta Trenčín ako centra osídlenia nadregionálneho významu s predpokladom rozvoja ako centra celoštátneho významu. Trenčín formovať ako centrum
1.3.1. administratívno-správne Trenčianskeho kraja,
1.3.2. kultúrno-spoločenské,
1.3.3. vzdelávacie, ako sídlo vysokej školy,
1.3.4. výstavno-nákupno-obchodné,
1.3.5. hospodársko-ekonomické,
1.3.6. športu,
1.3.7. cestovného ruchu a rekreácie,
1.3.8. ako významný dopravný uzol,

1.4 Podporovať rozvoj centier regionálneho významu s možnosťou plnenia nadregionálnych funkcií, a to miest: Prievidza, Považská Bystrica a Nové Mesto nad Váhom s perspektívou ich formovania ako sídiel nadregionálneho významu. V týchto centrách podporovať rozvoj týchto zariadení:
1.4.1. správy a súdov okresného významu,
1.4.2. vyššieho systému vzdelávania nadväzujúceho na stredné vzdelanie s maturitou, príp. vysunutých pobočiek vysokých škôl,
1.4.3. zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia s funkciou poskytovania špecifických služieb,
1.4.4. kultúrnych,
1.4.5. športových,
1.4.6. nákupných a obchodných,
1.4.7. voľného času, cestovného ruchu a rekreácie,
1.4.8. technologických centier a parkov,
1.4.9. priemyslu,

1.5 Podporovať rozvoj centier regionálneho významu, a to: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Dubnica nad Váhom, Myjava, Partizánske, Púchov, predovšetkým rozvoj týchto zariadení
1.5.1. správy a súdov regionálneho významu,
1.5.2. stredných škôl s maturitou,
1.5.3. špecifických škôl,
1.5.4. inštitútov vzdelávania dospelých,
1.5.5. zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia,
1.5.6. kultúrnych zariadení okresného a nadregionálneho významu,
1.5.7. nákupných a obchodných stredísk,
1.5.8. cestovného ruchu a rekreácie, voľného času,
1.5.9. priemyslu,

1.6 Podporovať rozvoj centier osídlenia subregionálneho významu v sídlach Bojnice,

Handlová, Nováky, Stará Turá, Trenčianske Teplice, u ktorých je predpoklad plnenia niektorých regionálnych funkcií a v sídlach Nitrianske Pravno, Nitrianske Rudno, Nemšová, Nová Dubnica, Svinná, Pruské, Ladce, Beluša, Lednické Rovne, Bošany, Brezová pod Bradlom. V týchto centrách podporovať predovšetkým tieto zariadenia:
1.6.1. stredné odborné a učňovské školy,
1.6.2. zdravotnícke strediská všeobecných lekárov a zubných ambulancií,
1.6.3. výrobné služby,
1.6.4. obchodné zariadenia s komplexným sortimentom tovarov,
1.6.5. cestovného ruchu, rekreácie a voľného času,

1.7 Podporovať rozvoj centier osídlenia lokálneho významu v sídlach, ktoré zabezpečujú komplexné základné vybavenie pre obyvateľov bezprostredného zázemia. Ide o sídla:
1.7.1. v okrese Bánovce nad Bebravou: Uhrovec, Rybany, Veľké Veľké Držkovce, Podlužany a Slatina nad Bebravou,
1.7.2. v okrese Ilava: Košeca, Košecké Podhradie, Horná Poruba, Bolešov a Mikušovce,
1.7.3. v okrese Myjava: Krajné, Vrbovce a Brestovec,
1.7.4. v okrese Nové Mesto nad Váhom: Bošáca, Zemianske Podhradie, Moravské Lieskové, Bzince pod Javorinou, Lubina, Kočovce, Považany, Lúka, Čachtice, Podolie a Horná Streda,
1.7.5. v okrese Partizánske: Chynorany, Klátova Nová Ves, Žabokreky nad Nitrou a Veľké Uherce,
1.7.6. v okrese Považská Bystrica: Horná Mariková, Dolná Mariková, Papradno, Udiča, Plevník-Drienové, Brvnište, Pružiná, Domaniža a Sverepec,
1.7.7. v okrese Prievidza: Pravenec, Kanianka, Nedožery-Brezany, Lazany, Chrenovec, Ráztočno, Sebedražie, Valaská Belá, Liešťany, Diviaky nad Nitricou, Diviacka Nová Ves, Dolné Vestenice, Lehota pod Vtáčnikom, Bystričany, Osľany a Zemianske Kostoľany,
1.7.8. v okrese Púchov: Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Dohňany, Lúky, Lednica, a Dolné Kočkovce,
1.7.9. v okrese Trenčín: Horné Srnie, Horná Súča, Dolná Súča, Drietoma, Motešice, Trenčianske Jastrabie, Trenčianska Turná, Trenčianske Stankovce a Melčice-Lieskové.

V týchto centrách podporovať predovšetkým rozvoj následných zariadení:
a) základných škôl,
b) predškolských zariadení,
c) zdravotníckych zariadení všeobecných lekárov, zubných lekárov a lekární,
d) stravovacích zariadení s možnosťou ubytovania,
e) pôšt,
f) zariadenia opravárenských a remeselníckych služieb na pokrytie základnej potreby,
g) nákupných zariadení na pokrytie základnej potreby,
h) zariadení voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene,

1.8 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia aj mimo priestorov ťažísk osídlenia s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky pre všetkých obyvateľov so zachovaním špecifických druhov osídlenia,

1.9 zachovať pri novej výstavbe a ďalšom rozvoji územia jestvujúce vojenské objekty a zariadenia a rešpektovať ich ochranné pásma; poskytovať pri majetkovom prevode určitého jestvujúceho vojenského objektu po dohode s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky rovnocennú náhradu; prerokovať jednotlivé stupne ďalšej projektovej dokumentácie stavieb s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky.

**2. V oblasti rekreácie a cestovného ruchu**

2.1 podporovať najvýznamnejšie ťažiskové územia rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva:
2.1.1. mesto Trenčín a kúpeľné miesto Trenčianske Teplice,
2.1.2. mesto Prievidza s kúpeľným miestom Bojnice,
2.1.3. kúpeľné miesto Nimnica,

2.2 usmerňovať rozvoj rekreácie a cestovného ruchu do vhodných obcí a rekreačných lokalít, najmä v okrese:

2.2.1. Bánovce nad Bebravou: Uhrovec a Bánovce nad Bebravou - Pažiť,
2.2.2. Ilava: Zliechov, Bolešov - vodná nádrž, Dulov a Dubnica nad Váhom - Pri Váhu,
2.2.3 Myjava: Brezová pod Bradlom, Stará Myjava a Brezová pod Bradlom - vodná nádrž Brezová,
2.2.4. Nové Mesto nad Váhom: Beckov, Lubina, Nové Mesto nad Váhom - Zelená Voda, Stará Turá-Dubník, Kalnica-Kalnická dolina a Stará Lehota-Bezovec,
2.2.5. Partizánske: Klátova Nová Ves, Partizánske-miestna časť Malé Bielice, Veľké Uherce - vodná nádrž a Veľký Klíž-Slače,
2.2.6. Považská Bystrica: Horná Mariková, Papradno, Udiča - Nosická priehrada, Manínska úžina a Považská Bystrica-Vŕbie,
2.2.7 Prievidza: Valaská Belá, Nitrianske Pravno, Lehota pod Vtáčnikom, Opatovce nad Nitrou, Osľany, Bystričany, Nitrianske Rudno - priehrada, Kľačno-Fačkovské sedlo, Handlová-Remeta, Bojnice-Vendelín, Horná Ves-Lômy, Chvojnica-Chvojnická dolina a Bystričany-Chalmová,
2.2.8. Púchov: Mojtín, Beluša-Belušské Slatiny
2.2.9. Trenčín: Trenčín - Ostrov, Trenčianske Teplice-Baračka a Kamenická dolina,

2.3 skvalitňovať a vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky predovšetkým v sídlach s perspektívou rozvoja týchto progresívnych aktivít podporovať združenia a zoskupenia obcí s takýmto zameraním na území kraja,

2.4 usmerňovať rozvoj individuálnej rekreácie do vhodných sídiel na chalupársku rekreáciu,

2.5 zabezpečiť podmienky na krátkodobú rekreáciu obyvateľov okresných a väčších miest v ich záujmovom území, hlavne v priestoroch s funkciou prímestských rekreačných zón,

2.6 vytvoriť podmienky pre realizáciu Golfparku v katastrálnom území Horná Streda, Lúka a golfového ihriska Breziny v katastrálnom území Trenčianska Turná a Sedličná,

2.7 pri realizácii všetkých rozvojových zámerov rekreácie a cestovného ruchu na území kraja:
2.7.1. sústavne zvyšovať kvalitatívny štandard nových, alebo rekonštruovaných objektov a služieb cestovného ruchu,
2.7.2. postupne vytvárať komplexný systém objektov a služieb pre turistov na diaľničnej a ostatnej cestnej sieti medzinárodného a regionálneho významu,
2.7.3. pri výstavbe a dostavbe stredísk rekreácie a turizmu využívať najnovšie technické a technologické prvky a zariadenia,
2.7.4. všetky významné centrá rekreácie a turizmu postupne vybaviť komplexným vzájomne prepojeným informačno-rezervačným systémom pre turistov s možnosťou jeho zapojenia do medzinárodných informačných systémov,

2.8 podporovať rozvoj využívania geotermálnych vôd v cestovnom ruchu a v kúpeľníctve.

**3. V oblasti sociálnej infraštruktúry**

3.1 riešiť rozvoj zdravotníckych zariadení v súlade s koncepciou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky "Perspektívna sieť lôžkových zdravotníckych zariadení v SR",

3.2 vytvoriť podmienky pre rozvoj vysokých škôly v Trenčíne.

**4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva**

4.1 rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma) a súbory navrhované na vyhlásenie,

4.2 rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu územie kraja (kopaničiarske osídlenie),

4.3 uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú profiláciu jednotlivých mestských a vidieckych sídiel,

4.4 rešpektovať dominantné znaky typu krajinného prostredia,

**5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu**

5.1 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu.

5.2 realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov,

5.3 pri obnovách lesných hospodárskych plánov potrebných k obhospodarovaniu lesov zohľadňovať požiadavky ochrany prírody,

5.4 v jednotlivých okresoch kraja neproduktívne a nevyužiteľné poľnohospodárske pozemky navrhnúť na zalesnenie,

5.5 podporovať riešenie eróznych problémov, ktoré je navrhované v rámci pozemkových úprav a projektov miestneho územného systému ekologickej stability, prostredníctvom remízok, protierózných pásov a vetrolamov,

5.6 zabezpečovať vypracovanie miestneho územného systému ekologickej stability predovšetkým v okresoch Prievidza a Partizánske (oblasť hornej Nitry),

5.7 obmedzovať reguláciu a melioráciu pozemkov v kontakte s chránenými územiami a mokraďami,

5.8 vytvárať podmienky pre zastavenie procesu znižovania biodiverzity v celom území kraja,

5.9 podporovať opatrenia na sanácie zosuvných území a rekultivácie poddolovaného územia,

5.10 riešenie poľnohospodárskej výroby v oblasti hornej Nitry zamerať na biologicko-organické poľnohospodárstvo, skleníkové hospodárstvo v agroparku na poddolovanom území medzi Prievidzou a Novákmi,

5.11 postupne riešiť problematiku budovania spevnených a nespevnených lesných ciest tak, aby nedochádzalo k erózii pôd na svahoch,

5.12 revitalizovať priestory so zmenenou krajinnou štruktúrou podľa osobitných revitalizačných programov,

5.13 zabezpečiť revitalizačné práce kontaminovaného horninového prostredia a podzemnej vody najmä v oblastiach so silne znečisteným životným prostredím ( Nováky, Prievidza, Partizánske, Nová Dubnica, Nemšová, Nové Mesto nad Váhom a i.),

5.14 rekultivovať jestvujúce vyťažené priestory štrkovísk, zemníkov, lomov,

5.15 uplatňovať opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia vyplývajúce zo schválených krajských a okresných environmentálnych akčných programov,

**6. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja**

6.1 vytvárať podmienky pre zlepšenie výkonnosti a efektívnosti hospodárstva a harmonicky využívať celé územie kraja,

6.2 nové podniky lokalizovať predovšetkým do disponibilných plôch v intraviláne obcí v existujúcich hospodárskych areáloch, prípadne uvažovať s možným využitím uvoľnených areálov poľnohospodárskych dvorov,

**7. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry**

***7.1. Cestná doprava***

7.1.1 doriešiť trasovanie diaľnice D1 v meste Považská Bystrica,

7.1.2 vytvoriť podmienky pre realizáciu diaľnice D1 v úseku štátna hranica s Českou republikou-Drietoma-Trenčín,

7.1.3 vybudovať cestu I/49 v úseku štátna hranica s Českou republikou po križovatku II/507 s diaľničným privádzačom v meste Púchov v navrhovanej novej trase s obchvatmi obcí

Dohňany, Lúky, Lysá pod Makytou, Mestečko a vytvoriť územnú rezervu pre jej úpravu na rýchlostnú komunikáciu,

7.1.4 preložiť cestu I/64 v úseku Chynorany - Partizánske - Nováky do novej trasy mimo intravilány obcí v kategórií S 11,5/ 80-60,

7.1.5 upraviť cestu I/50 na cestu nadregionálneho významu v šírkovom usporiadaní S 22,5/100 s obmedzeným vstupom s obchvatmi obcí Trenčianske Jastrabie, Svinná, Bánovce nad Bebravou, Dolné Vestenice, Nováky, Prievidza, Veľká Čausa, Lipník, Chrenovec, Ráztočno, Handlová vytvoriť územnú rezervu pre jej dobudovanie na rýchlostnú komunikáciu,

7.1.6 vybudovať diaľničný privádzač do Trenčína v úseku diaľnica D61 po cestu II/507

7.1.7 vytvoriť obchvat cesty II/516 v sídle Trenčianske Teplice,

7.1.8 homogenizovať cestu II/579 na šírkové usporiadanie S 9,5 v úseku Partizánske - miestna časť Veľké Bielice-Hradište s obchvatom obce Hradište,

7.1.9 homogenizovať cestu II/507 na šírkové usporiadanie S 9,5 v celom úseku riešeného územia,

7.1.10 homogenizovať cestu II/574 na šírkové usporiadanie S 9,5 v celom úseku riešeného územia,

7.1.11 homogenizovať cestu II/519 na šírkové usporiadanie S 9,5 v úseku Nitrianske Pravno - hranica kraja (Jaseno - Turčianske Teplice - Banská Bystrica), vo výhľadovom období ako cestu I. triedy,

7.1.12 zabezpečiť územnú rezervu pre cestu I/64 obchvatom Prievidze a obcí Nedožery-Brezany, Pravenec, Nitrianske Pravno,

7.1.13 rezervovať územný koridor pre cestu I. triedy v úseku Chynorany-Bánovce nad Bebravou, ako prepojenie ciest I/64 a I/50,

7.1.14 zabezpečiť preložky ciest II/500 II/499 v úseku hraničného priechodu s Českou republikou v obci Vrbovce z obytnej zóny,

7.1.15 vytvoriť podmienky na realizáciu polyfunkčného areálu v Trenčíne.

### *7.2. Železničná doprava*

7.2.1 modernizovať trať č. 120 s potrebnými úpravami na traťovú rýchlosť V=140-160 km/hod.,

7.2.2 modernizovať trať č. 143,

7.2.3 rezervovať územný koridor pre vysokorýchlostnú železničnú trať,

### *7.3. Vodná doprava*

zabezpečiť realizáciu projektu Vážskej vodnej cesty s prístavmi v Novom Meste nad Váhom, Trenčíne, Dubnici nad Váhom (katastrálne územie Trenčianska Teplá), Púchove (katastrálne územie Beluša) a Považskej Bystrici,

### *7.4. Letecká doprava*

pre rozvoj civilnej leteckej dopravy realizovať prevádzkovo-technické objekty letiska regionálneho významu Trenčín s medzinárodným štatútom a regionálneho letiska Prievidza pre všeobecné letectvo.

### *7.5. Kombinovaná doprava*

vytvoriť územné podmienky pre terminál kombinovanej dopravy regionálneho významu v Trenčianskej Teplej.

### *7.6. Hromadná doprava*

vybudovať integrovaný dopravný systém pre koordináciu tarifných prepravných podmienok a budovanie vhodných kapacitných druhov dopráv.

### *7.7. Cyklistická doprava*

vytvoriť územné podmienky pre rozvoj považskej nadregionálnej cyklistickej trasy s pripojeniami na jednotlivé regionálne trasy

7.7.1 Trenčianske Teplice-Bojnice-Prievidza,

7.7.2 Nové Mesto nad Váhom-Brezová pod Bradlom,

7.7.3 oblasť Bielych Karpát.

**8. V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry**

***8.1. Energetika***

8.11 rešpektovať jestvujúce koridory pre nadradený plynovod a elektrické vedenie pre veľmi vysoké napätie,

8.1.2 zabezpečiť dostavbu a pokračovať v realizácii TR 400/110 kV Bošáca, vrátane prípojných vedení,

8.1.3 rezervovať koridor pre 400 kV vedenie Bošáca-Otrokovice (Česká republika),

8.1.4 rezervovať koridor pre 400 kV vedenie Bošáca-Horná Ždaňa,

8.1.5 vytvoriť podmienky pre realizáciu rekonštrukcie a rozšírenie transformovne Považská Bystrica na 400/110 kV vrátane vedenia 400 kV do rozvodne Považská Bystrica,

8.1.6 zabezpečiť rekonštrukciu 110 kV vedenia č. 8758, 8759 Nové Mesto nad Váhom-Trenčín-Dubnica nad Váhom,

8.1.7 zabezpečiť rekonštrukciu rozvodne 220 kV Bystričany,

8.1.8 vytvoriť podmienky pre realizáciu rekonštrukcie transformovne Handlová,

8.1.9 zabezpečiť výstavbu nového zdroja tepla Handlová,

8.1.10 chrániť koridor pre výstavbu magistrálneho severojužného plynovodu riešeným územím,

8.1.11 zabezpečiť náhradu kotlov ENO - A, III. stavba,

8.1.12 zabezpečiť rekonštrukciu tepelných rozvodov Prievidza,

8.1.13 chrániť koridor pre horúcovodný napájač ENO - Partizánske - Topoľčany,

8.1.14 zabezpečiť realizáciu vysokotlakového plynovodu Malé Chlievany - Svinná - Slatinská dolina,

8.1.15 vytvárať podmienky pre postupnú plynofikáciu obcí kraja.

***8.2. Vodné hospodárstvo***

8.2.1 Rešpektovať pásmo hygienickej ochrany vodných zdrojov a chránené vodohospodárske oblasti Strážovské vrchy, Beskydy-Javorníky a povodia vodárenských tokov Solka - Vyšehradný potok, Tužina a Nitrica a záujmové územia výhľadových vodohospodárskych diel,

8.2.2 rešpektovať ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a zdrojov minerálnych stolových vôd,

8.2.3 Na úseku zásobovania pitnou vodou prednostne zabezpečiť výstavbu týchto stavieb:
a) doplnenie vodného zdroja Holdošov Mlyn pre skupinový vodovod Brezová pod Bradlom,
b) doplnenie vodného zdroja Beckov pre skupinový vodovod Trenčín,
c) doplnenie vodného zdroja Kameničany pre skupinový vodovod Kameničany - Sedmerovce - Slavnica s možnosťou pripojenia obcí Krivoklát -Vršatské Podhradie,
d) doplnenie vodného zdroja Uhrovec pre skupinový vodovod Bánovce nad Bebravou,
e) prívod vody Bánovce nad Bebravou do Zlatníckej doliny ( Ruskovce - Veľké Veľké Držkovce - Cimenná - Zlatníky - Malé Hoste - Pochabany - Veľké Hoste - Libichava),
f) prívod vody Nedašovce - Vysočany - Pravotice,
g) prívod vody Veľké Chlievany - Haláčovce - Ostrhánky,
h) prívod vody Motešice - Trenčianske Teplice,

i) doplnenie vodného zdroja Lednické Rovne pre obce Dolná Breznica a Horná Breznica,
j) rozšírenie skupinový vodovod Nové Mesto nad Váhom (Podolie - Očkov, Brunovce - Horná Streda - Potvorice),
k) prepojenie skupinový vodovod Pružina - Púchov - Dubnica so skupinový vodovod Považská Bystrica,
l) prívod vody Domaniža Kardošova Vieska - Malá Lednica,
m) rozšírenie skupinový vodovod Považská Bystrica o obce v papradnianskej doline,
n) doplnenie vodného zdroja Dolné Vestenice pre skupinový vodovod Nováky,
o) Handlová, prívod vody a vodojem,
p) rekonštrukcia prívodu vody z Turčeka.

8.2.4 postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s čistiarňami odpadových vôd za rozvojom verejných vodovodov:
a) výstavbou čistiarní odpadových vôd v rozhodujúcich zdrojoch znečistenia,
b) prioritnou výstavbou kanalizácií s čistiarňami odpadových vôd v obciach ležiacich v pásmach hygienickej ochrany zdrojov pitných vôd, prípadne v obciach ležiacich v ich blízkosti,
c) výstavbou skupinových kanalizácií s čistiarňami odpadových vôd.

8.2.5 prednostne zabezpečiť výstavbu týchto stavieb:
a) Trenčín, pravý breh, čistiareň odpadových vôd,
b) dobudovanie kanalizácie Domaniža, Pružina a priľahlých obcí
c) Čachtice, kanalizácia a čistiareň odpadových vôd,
d) Borčice-Bolešov-Kameničany-Slavnica, odkanalizovanie obci s čistením na čistiareň odpadových vôd Nemšová,
e) Kubra - Dobrá - Opatová , kanalizácia,
f) Myjava, kanalizácia s rozšírením čistiarne odpadových vôd,
g) Handlová, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
h) Beluša, kanalizácia a čistiareň odpadových vôd,
i) Chynorany, kanalizácia a čistiareň odpadových vôd,
j) Mojtín, čistiareň odpadových vôd,
k) Trenčín, ľavý breh, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
l) odkanalizovanie Trenčiansko-teplickej kotliny
m) Nové Mesto nad Váhom, rozšírenie čistiarne odpadových vôd -,
n) Stará Turá, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
o) Bánovce nad Bebravou, intenzifikácia čistiarne odpadových vôd,
p) Slatina nad Bebravou - Slatinka nad Bebravou - Čierna Lehota - Krásna Ves, stoková sieť a čistiareň odpadových vôd,
q) Soblahov - stoková sieť,
r) Brezová pod Bradlom - intenzifikácia čistiareň odpadových vôd,

8.2.6 zabezpečiť prerozdelenie prietoku Jablonky

8.2.7 využiť možnosti pripojenia sa na jestvujúce skupinové vodovody z hľadiska zásobovania obyvateľstva pitnou vodou,

8.2.8 samostatné vodovody zriaďovať pre jednotlivé obce najmä tam, kde sú kapacitne lokálne vodné zdroje (resp. hydrogeologickým prieskumom preukázať možnosť získania takýchto zdrojov) v obciach Bodiná, Dolná Mariková, Horná Mariková, Hatné - rozostavané, Lysá pod Makytou - rozostavané, Lazy pod Makytou - rozostavané, Lednica - rozostavané,

8.2.9 zabezpečiť ochranu inundačného územia, v tomto území nepripustiť výstavbu a iné nevhodné činnosti, vyhodnotiť rozširovanie zemníkov pre ťažbu štrkov v území,

8.2.10 z hľadiska ochrany vodných zdrojov zabezpečiť lokality perspektívnych vodných zdrojov tak, aby nedošlo k ich znehodnoteniu, prípadne následnej kontaminácii,

8.2.11 zabezpečiť územné rezervy pre vodné nádrže:
a) vodná nádrž v kategórii B - Liešťany,
b) vodná nádrž v kategórii C - Tužina, Sobotište,
c) vodná nádrž v kategórii E - Nitrianske Sučany, Radiša, Chvojnica.

**9.1. V oblasti odpadového hospodárstva**

9.1 rozširovať separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu v sídlach Trenčianskeho kraja s cieľom vytvorenia systému triedenia všetkých problémových látok, pre ktoré bude k dispozícii technológia na zneškodnenie a v každom okrese zabezpečiť minimálne jedno dotrieďovacie zariadenie do roku 2005,

9.2 vybudovať v každom okrese Trenčianskeho kraja minimálne jedno zariadenie na kompostovanie biologických odpadov a podporovať dotačnými fondami aktivity zamerané na kompostovanie biologického odpadu.

9.3 podporovať aktivity zamerané na zhodnocovanie odpadov.

9.4 zabezpečiť zneškodňovanie špecifických odpadov zo zdravotníckych zariadení Trenčianskeho kraja a v tomu určených zariadeniach

9.5 skládkovanie odpadov riešiť na existujúcich a navrhovaných veľkokapacitných regionálnych skládkach:
a) skládku „Veronika“ v k.ú. Dežerice v okrese Bánovce nad Bebravou,
b) skládku „Lúštek“ v k.ú. Dubnica nad Váhom v okrese Ilava,
c) skládku Kostolné - Hrašné v okrese Myjava,
d) skládku v k.ú. Brezová pod Bradlom v okrese Myjava,
e) skládku v k.ú. Nová Ves v okrese Nové Mesto nad Váhom,
f) na vybudovanej skládke v k.ú. Livinské Opatovce v okrese Partizánske,
g) skládku v k.ú. Sverepec v okrese Považská Bystrica,
h) skládku v k.ú. Považská Bystrica - Žiar v okrese Považská Bystrica,
i) skládku v k.ú. Dvorníky nad Nitricou - Nitrica v okrese Prievidza,
j) skládku „Podstránie“ v k.ú. Lednické Rovne v okrese Púchov,

9.6 pokračovať v sanácii starých skládok (environmentálnych záťaží).

# 3.2 Verejnoprospešné stavby

Pre zabezpečenie územného rozvoja Trenčianskeho kraja sa navrhujú nasledovné verejnoprospešné stavby regionálneho a nadregionálneho významu. V návrhu nie sú uvedené tie verejnoprospešné stavby, ktorých zabezpečenie je v kompetencii príslušných obecných zastupiteľstiev, tzn. komunálna úrovň.

Východiskom pre návrh verejnoprospešných stavieb (VPS) boli:
- verejnoprospešné stavby uvedené v Koncepcii územného rozvoja Slovenska II návrh, spracované podľa rezortných programov,
- návrh dlhodobých zámerov KÚRSR - II. návrh,
- Správa o rozpracovaní a zabezpečení uvažovaných infraštrukturálnych projektov (MŽP SR, Materiál na rokovanie vlády SR, október - 1997),
- požiadavky obstarávateľa Krajského úradu v Trenčíne,
- Krajský environmentálny akčný program (Krajský úrad Trenčín - 1997),
- Návrh ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja.

**Verejnoprospešné stavby dopravnej infraštruktúry**

**1. Cestná doprava**

1.1. Trasa diaľnice D1 v meste Považská Bystrica,
1.2. Diaľnica D1 v úseku štátna hranica s Českou republikou-Drietoma-Trenčín,
1.3. Cesta I/49 - obchvaty obcí na úseku hranica Česká republika/Slovenská republika - Púchov: Dohňany, Lúky, Lysá pod Makytou, Mestečko,
1.4. Cesta I/64 - preložka v úseku Chynorany - Partizánske - Nováky,
1.5. Cesta I/50 - preložka cesty s obchvatmi obcí: Trenčianske Jastrabie, Svinná, Bánovce nad Bebravou, Dolné Vestenice, Nováky, Prievidza, Veľká Čausa, Lipník, Chrenovec, Ráztočno, Handlová,
1.6. Výstavba diaľničného privádzača do Trenčína v úseku diaľnica D61 po cestu II/507,
1.7. Cesta II/516 - obchvat Trenčianskych Teplíc,
1.8. Cesta II/579 - smerová úprava trasy v úseku Partizánske - miestna časť Veľké Bielice-Hradište s obchvatom obce Hradište,

1.9. Hraničný priechod s Českou republikou v obci Vrbovce,
1.10. polyfunkčný areál v Trenčíne.

**2. Železničná doprava**

2.1. Modernizácia trate č. 120 s potrebnými úpravami na traťovú rýchlosť V=140-160 km/hod.,
2.2. Modernizácia trate č. 143 s úpravou smerových oblúkov,

**3. Vodná doprava**

3.1. Vybudovanie Vážskej vodnej cesty,
3.2. Výstavbu prístavov v Novom Meste nad Váhom, Trenčíne, Dubnici nad Váhom (katastrálne územie Trenčianska Teplá), Púchove (katastrálne územie Beluša) a Považskej Bystrici.

**4. Letecká doprava**

Prevádzkovo-technické objekty letiska regionálneho významu Trenčín.

**1. Kombinovaná doprava**

Terminál kombinovanej dopravy regionálneho významu v Trenčianskej Teplej.

**1. Hromadná doprava**

Trolejbusová doprava Trenčín - Dubnica nad Váhom.

**Verejnoprospešné stavby v oblasti vodného hospodárstva**

**1. Oblasť zásobovania pitnou vodou**

1.1. Doplnenie vodného zdroja Holdošov Mlyn pre skupinový vodovod Brezová pod Bradlom,
1.2. Doplnenie vodného zdroja Beckov pre SKV Trenčín,
1.3. Doplnenie vodného zdroja Kameničany pre skupinový vodovod Kameničany - Sedmerovce - Slavnica s možnosťou pripojenia obcí Krivoklát -Vršatské Podhradie,
1.4. Doplnenie vodného zdroja Uhrovec pre SKV Bánovce nad Bebravou,
1.5. Prívod vody Bánovce nad Bebravou do Zlatníckej doliny ( Ruskovce - Veľké Veľké Držkovce - Cimenná - Zlatníky - Malé Hoste - Veľké Hoste - Libichava),
1.6. Prívod vody Nedašovce - Vysočany - Pravotice,
1.7. Prívod vody Veľké Chlievany - Haláčovce - Ostrhánky,
1.8. Prívod vody Motešice - Trenčianske Teplice,
1.9. Doplnenie vodného zdroja Lednické Rovne pre obce Dolná Breznica a Horná Breznica,
1.10. Rozšírenie skupinového vodovodu Nové Mesto nad Váhom (Podolie - Očkov, Brunovce - Horná Streda - Potvorice),
1.11. Prepojenie skupinového vodovodu Pružina - Púchov - Dubnica so skupinovým vodovodom Považská Bystrica,
1.12. Prívod vody Domaniža - Kardošova Vieska - Malá Lednica,
1.13. Rozšírenie skupinového vodovodu Považská Bystrica o obce v Papradnianskej doline,
1.14. Doplnenie vodného zdroja Dolné Vestenice pre skupinový vodovod Nováky,
1.15. Handlová, prívod vody a vodojem,
1.16. Rekonštrukcia prívodu vody z Turčeka.

**2. Oblasť odvádzania a čistenia odpadových vôd**

2.1. Trenčín, pravý breh, čistiareň odpadových vôd,
2.2. Čachtice, kanalizácia a čistiareň odpadových vôd,
2.3. Myjava, kanalizácia s rozšírením čistiarne odpadových vôd,
2.4. Handlová, rozšírenie čistiareň odpadových vôd,
2.5. Trenčín,ľavý breh, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
2.6. Nové Mesto nad Váhom, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
2.7. Stará Turá, rozšírenie čistiarne odpadových vôd,
2.8. Bánovce nad Bebravou, intenzifikácia čistiarne odpadových vôd,
2.9. Brezová pod Bradlom, intenzifikácia čistiarne odpadových vôd,
2.10. Ilava, rekonštrukcia čistiarne odpadových vôd,
2.11. Vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd v obciach: Omastinná, Žitná - Radiša, Chynorany, Uhrovec, Kšinná, Ľutov, Prusy, Pravotice, Rybany, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Čierna Lehota, Krásna Ves, Dvorec, Veľké Chlievany, Dolné Naštice, Borčice, Bolešov, Kameničany, Slavnica, Pruské, Tuchyňa, Mikušovce, Červený

Kameň, Vršatské Podhradie, Krivoklát, Košeca, Košetské Podhradie, Horná Poruba, Vrbovce, Krajné, Brestovec, Stará Myjava, Bukovec, Priepasné, Košariská, Moravské Lieskové, Dolné Srnie, Zemianske Podhradie, Bošáca, Trenčianske Bohuslavice, Lubina, Bzince pod Javorinou, Vaďovce, Kostolné, Beckov, Modrová, Modrovka, Lúka, Kalnica, Kočovce, Nová Ves nad Váhom, Hôrka nad Váhom, Hrádok, Pobedim, Očkov, Podolie, Veľký Klíž, Klátova Nová Ves, Kolačno, Veľké Uherce, Hradište, Skačany, Domaniža, Pružina, Čelková Lehota, Sádočné, Domaniža, Kostelec, Záskalie, Malé Lednice, Sverepec, Prečín, Malinová, Nedožery - Brezany, Poruba, Lazany, Nevidzany, Liešťany, Rudnianska Lehota, Kostolná Ves, Nitrianske Rudno, Chrenovec - Brusno, Lipník, Malá Čausa, Veľká Čausa, Ráztočno, Jalovec, Kľačno, Tužina, Bystričany, Čereňany, Radobica, Horná Ves, Oslany, Ježková Ves, Diviaky nad Nitricou, Diviacka Nová Ves, Dolné Vestenice, Valaská Belá, Nitrianske Sučany, Sebedražie, Cígeľ, Beluša, Mojtín, Lednica, Horná Breznica, Mestečko, Zubák, Dohňany, Záriečie, Horovce, Dulov, Kvašov, Horná Mariková, Dolná Mariková, Klieština, Hatné, Udiča, Kubra, Opatová, Omšenie, Dolná Poruba, Štvrtok nad Váhom, Ivanovce, Melčice - Lieskové, Adamovské Kochanovce, Chocholná - Velčice, Drietoma, Záblatie, Kostolná . Záriečie, Mnichova Lehota, Trenčianska Turná, Opatovce, Trenčianske Stankovce, Veľké Bierovce, Selec, Motešice, Bobot, Horňany, Svinná, Trenčianske Mitice, Trenčianske Jastrabie, Habovka, Horná Súča, Dolná Súča, Soblahov,

2.12. rozšírenie čistiarne odpadových vôd Pravenec, dokončenie čistiarne odpadových vôd Lysá pod Makytou - Lúky, dokončenie kanalizácie Nimnica,

**Verejnoprospešné stavby energetiky**

**1. Energetika a teplárenstvo**

1.1. dostavbu transformovne 400/110 kV Bošáca, vrátane prípojných vedení,
1.2. rekonštrukcia a rozšírenie transformovne Považská Bystrica na 400/110 kV vrátane vedenia 400 kV do rozvodne Považská Bystrica,
1.3. rekonštrukciu 110 kV vedenia č. 8758, 8759 Nové Mesto nad Váhom-Trenčín-Dubnica nad Váhom,
1.4. rekonštrukcia rozvodne 220 kV Bystričany,
1.5. rekonštrukcia transformovne Handlová,
1.6. výstavba nového zdroja tepla Handlová,
1.7. rekonštrukcia tepelných rozvodov Prievidza.

**2. Plynárenstvo**

2.1. VTL plynovod M. Chlievany - Svinná - Slatinská dolina.
2.2. plynofikácia obcí: Dežerice, Podlužany, Timoradza, Krásna Ves, Slatinka nad Bebravou, Slatina nad Bebravou, Livinské Opatovce, Borčany, Chudá Lehota, Šišov, Libichava, Veľké Hoste, Pochabany, Malé Hoste, Zlatníky, Šípkov, Čierna Lehota, Prusy, Ľutov, Ruskovce, Malá Hradná, Dolné Veľké Držkovce, Horné Veľké Držkovce, Čuklasovce, Cimenná, Pečeňany, Dolné Naštice, Košecké Podhradie, Zliechov, Horná Poruba, Krivoklát, Vršatské Podhradie, Kostolné, Rudník, Polianka, Priepasné, Hrašné, Poriadie, Vrbovce, Hrádok, Nová Ves nad Váhom, Kalnica, Nová Bošáca, Beckov, Vaďovce, Hrachovište, Višňové, Veľký Klíž Turčianky, Klátova Nová Ves, Nadlice, Sverepec, Bodina, Prečin, Počarová, Papradno, Brvnište, Stupné, Jasenica a plynofikáciou miestnych častí Považskej Bystrice (Horný a Dolný Milochov, Praznov, Podmanín, Podvažie, Šebešťanová, Cingelov Laz), Poluvsie, Malinová, Nitrianske Rudno, Lazany, Kostolná Ves, Rudnianska Lehota, Nevidzany, Liešťany, Dlžín, Seč, Tužina, Kľačno, Horná Ves, Radobica, Šutovce, Čereňany, Podhradie, Čavoj, Temeš, Chvojnica, Valaská Belá, Dolná Breznica, Horná Breznica, Zubák, Lednica, Lúky, Dulov, Mestečko, Dohňany, Lúky pod Makytou, Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Záriečie.